Boris Vezjak

Resnica mesta in mesto resnice

O prezrti obravnavi Evropske prestolnice kulture 2012

Boris Vezjak

Resnica mesta in mesto resnice

O prezrti obravnavi Evropske prestolnice kulture 2012

Zoffijini ljubimci - društvo za razvoj humanistike

Boris Vezjak

Resnica mesta in mesto resnice: O prezrti obravnavi Evropske prestolnice kulture 2012

Jezikovni pregled Boris Vezjak
Izdajatelj Zofijini ljubimci - društvo za razvoj humanistike
Za izdajatelja Aleksandra Žorž
Založnik Zofijini ljubimci - društvo za razvoj humanistike
Za založnika Aleksandra Žorž

Način dostopa (URL)
http://www.zofijini.net/eknjige/resnicamesta.pdf

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

008(497.4Maribor)(0.034.2)

VEZJAK, Boris
Resnica mesta in mesto resnice [Elektronski vir] : o prezrti obravnavi Evropske prestolnice kulture 2012 / Boris Vezjak. - El. knjiga. - Maribor : Zofijini ljubimci - društvo za razvoj humanistike, 2013

ISBN 978-961-92577-1-5 (pdf)
1. Gl. stv. nasl.
269218816

BY NC SA

Maribor 2013

Vsebina

Za uvod 17

EPK: documenta varia 24

EPK bo resnica tega mesta. 25

Pandurjev razgled, vreden čez 50 milijonov evrov 26

Enim kvečjemu za pisoar, drugim za palačo 29

Špric kulture in špric kultura 32

Mariborski feljton, ali o megalomanskem Pandurjevem gledališču 35

Piar dan D za EPK 36

CEUM ali kulturni makiavelizem po mariborsko 39

»Pandurjevo« gledališče na pravljičnih temeljih: Naložba v CEUM je vredna toliko kot polovica športnega parka Stožice 42

Pandurjeva dota 45

CEUM čez 20 let ne bo več funkcioniral 47

Dnevnik vs. Večer glede CEUM-a 50

Nova Nostradamusova programska izhodišča za EPK 2012 51

Pri Večeru merijo podporo EPK, prostora za kritiko ne 56

Krasno novo mesto - zakaj bi se programskih izhodišč EPK-ja morali bati? 57

Mentalni gabariti evropske prestolnice 59

Papirnato mesto prihodnosti 61

EPK logika: nekaterim visokoritne fotelje, drugim nizkoritne klopi 63

Maribor kot Trnuljčica in Kangler kot kraljevič 65

Politika ignoriranja in izključevanja 68

Kako kupčujejo z zemljišči za CEUM 70

Saj ni res, pa je 72

Dobrila: »Največja škoda se je zgodila s privatizacijo projekta.« 73

Kangler ekskluzivno sporoča, kdo so nagrajenci iz sklada sredstev EPK 77

Fortes Melita adiuvat 78

Transparenten poklon »odlični ekipi« 81

Pandurjevo gledališče: noro, šokantno, mafijaško 82

Misleci, agenti, pravljičarji 84

Ne kulturni duh, plen za svoje žepe 85

Univerza in akademiki so »out« 87

MAKS je Pandurjev teater je Pandurjev teater 88

Sovražni sesujevalci 89

CEUM mora biti netransparenten in nedemokratično sprejet! 90

Subverzivci, pragmatiki in antagonisti: tri pozicije kritike EPK 92

Prognoza dneva: vprašanja za Tomaža Pandurja, ki jih bodo novinarji z veseljem izpustili 95

Intervju s Pandurjem in dileme kurtoaznega novinarstva 98

EPK pozdrav iz Butal 102

Pandurjevo gledališče požegnano 103

Odgovornost in lahkotnost sprejemanja odločitev 104

Zofijini imajo idejo 106

Živel, Franc! 107

Dvanajst Zofijinih centov 109

Premzlov explozivni srečno 2011 113

Pandurjev teater ugrabil EPK 114

Grozi projektu Pandurjevega teatra ovadba? ... 116

Za program predvidenih 25, 30 ali 40 milijonov? ... 118

Vlado Novak o mentalnih sindromih epekajevstva in mariborski krizantemi ... 128

Srečno novo: EPK eno leto pred začetkom še vedno brez generalnega direktorja zavoda ... 129

Kardum dvomi v uspešen investicijski projekt ... 131

Srečno novo: partnerske občine proti upravi EPK ... 132

Komedija zmešnjav: Kangler bi Rukavino imenoval kar brez njegovega soglasja 134

Kaj bo s prenovo Pekarne? ... 136

Lorenci sprašuje o višini plačila ... 141

Investicijski debakel ... 142

Pekarna out, naj živi Pandurjev teater ... 143

EPK je zgodovinsko primerljiv z železnico in generalom Maistrom ... 145

Suzana Žilič Fišer izbranka Kanglerja za generalno direktorico EPK? ... 146

Školč: Pandurjev teater je prišel prepozno, o njem ne razmišljamo ... 148

Čas streznitve brez Pandurteatra ... 149

Murska Sobota in Velenje protestirata ... 151

Tepčki-bebčki in zainteresirana novinarska skrb zanje ... 153

Hartman o trapastem imenu Maks in Pandurjevi zamešani godlji ... 156

V EPK končno še fuzbal in Zlatko Zahovič ... 158

Je Pandurjeva predstava v Madridu projekt EPK? ... 160

Evropske kulturne alergije in konfuzije ... 161

Predstava »Vojna in mir« umaknjena? ... 162

Arhitekt duha mesta brez bodočnosti: namesto Jančarstadt raje Pandurstadt ... 164

Skrivalnice in pišmevuhovstvo: izginil Pandur, izginja Pandurjev teater ... 166

Kritika EPK za frustrirance? 168

Kdo bo novi predsednik sveta zavoda Maribor 2012? 169

In še 23.000 evrov za neproblematično odsotnega predsednika programskega sveta 170

Sedem šokantnih čudes EPK 173

Kritika EPK in novinarska statistika 175

Mapiranje Maribora v megli 177

Somrak EPK bogov: ni Pandurja, ni njegovega teatra, je pa vsaj novi vodja Terminala 12 179

Ko »biti pred časom« le tri mesece kasneje pomeni predčasni odstop 181

Delov minus za Pandurja 183

Honorarji, ki jih nočejo zamolčati 184

Ekipa v Vetrinjskem dvoru se je zabarikadirala 186

Na Ptuju zdrahe, v Moškanjcih skupina U2 188

Neznosno pravljičarstvo 189

Frapantna vleka za nos: Pandur menda sploh nikoli ni bil vodja programskega sklopa Terminal 12! 192

Štegrovo prepogosto mešanje 194

Kdo so torej vodje programskih sklopov? 195

Geneza izginjanja Pandurjeve funkcije 198

Nekaj hudih konceptualnih zadreg, ki bi jih morali novinarji kot varuhi javnega interesa razrešiti z vodstvom EPK 200

Denar za Zadrgo mimo razpisa 202

Križman pomahal v slovo, Maks še bolj na nitki 204

Obeta se tragedija: Kangler obljublja odstop, če ne bo Pandurjevega hrama 205

Kultura in »kultura« iz jajčne lupine 212

Inter EPK silent Musae 214

Na EPK revizija zaradi »hujše kršitve zakonodaje« 215

Velike težave s štetjem članov sveta: gladko spregledali Milana Petka 217

Sloni romajo pod točko razno 220

Pandur zaračunal sestanek z novinarko? 221

Kardum odstopil zaradi igric in lokalpatriotskega plenjenja proračunskega denarja 224

Dobrila: »Bil sem protipravno izločen« 225

Bodo v EPK brneli beemveji? 226

Žiličeva za revizijo poslovanja 227

Zaradi jezikovnih pregrad in težav v komuniciranju stoji projekt nove UGM 228

Nimajo niti za znamke, hude likvidnostne težave, a o financah ne bi razpravljali... 230

Maks je ime trgovine 233

V EPK gre za brezsramno prevzemanje vseh vzvodov oblasti in grabljenje denarja zase 234

Kulturna ministrica za urgentni sestanek, ali kdo bo prvi odšel iz Vetrinjskega dvora 236

Mimo javnega naročila in pod sumljivimi okoliščinami, a Pandurjev teater menda bo 238

Župan bo vendarle gradil, Pandurjev hram do 15. maja 2012 240

Križi in težave spletnega kolofona 241

To live and die in Maribor: Po Kanglerju naj Pandur v Mariboru konča življenjsko kariero 242

Genialen trik: iz dveh zavoženih zgodb narediti eno uspešno, da bo počastila dalajlamo 243

Iskanje pravne luknje za najemno pogodbo 245

Kdo bo vodil UGMAKS alias Pandurteater, ni jasno, tudi ne pomoč države 246

Končno le teorija zarote: župan pravi, da nekdo želi zrušiti projekt EPK 247

Za ministrstvo je celoten projekt obrnjen na glavo 248

Elegantna poveljnica kulture, ki ji očitajo popoldansko obrt..... 250

Ko se energija vase sesutega projekta zgosti v strupeni energetski napitek 254

Ko bo 1. januarja 2013 uspešna zgodba za nami..... 258

Usoda Helene Hvalec visi na nitki..... 259

Natečaj za himno EPK 261

Natečaj II..... 263

Še en odstop na vidiku: na odhodu ptujski EPK koordinator Franc Mlakar 264

Kratek rezime stanja: kaj počnejo protagonisti? 265

Zlata kanglica - nagradni natečaj Zofijinih..... 266

Kangler kapitan, Čander oficir barke EPK 269

Še en škandal: pogodba za Pandurteater že takoj nična..... 270

Zaradi ničnosti najemne pogodbe bi morali rezati glave. Pa jih bodo? 272

Še en odstop, kot da jih ni bilo že dovolj: odšel še Pandur 273

Dva Pandurjeva odstopa, isti razlogi 275

Pandur: zgodbe o ničnosti pogodbe so streljanje v prazno..... 276

Naročniki obstrukcij in prava pravcata EPK teorija zarote..... 277

Verjetno nična pogodba za MAKS zdaj še brez protikorupcijske klavzule..... 278

Pandurjeva bizarna matematika: umetnik trdi, da denar iz svetovalne pogodbe sploh ni šel v njegove roke..... 280

Piarovsko reševanje vojaka Tomaža..... 282

Na meji verjetnega: zloglasnemu MAKSu manjka samo še olimpijski bazen..... 284

O ničnosti najemne pogodbe pa nič..... 287

Zakaj ne razpustiti programski svet, če je opravil svoje delo? Bolje to kot nakladanje o zavisti in slovenski mentaliteti 288

Kdo je dežurni krivec, mediji ali on? 289

Zarotniki, ki želijo zrušiti EPK, ostajajo neimenovani 291

Ata Kangla, mariborske Butale in Režiserjev orakelj 292

Epekajevski aufbiks: se za 500.000 evrov splača tudi tepsti? 295

Gagarinov trdi pristanek v EPK: 90.000 ali 200.000 evrov, to je zdaj vročekrvno vprašanje 297

Après mois, le déluge: dva komentarja k Pandurjevemu odstopu 300

Čander špara na Živadinovu in obžaluje šparanje 304

Živadinov, odstop, honorar, sklopi: nekaj vprašanj, na katera bi nam morali odgovoriti 305

Kako tečejo natečaji za EPK na Ptuju? 307

Rotovnik: naročnikov obstrukcij ni, on-line predsedovanje Pandurja bi moralo biti brezplačno! 308

Oto Luthar o normalni dinamiki izpadov in burkah, ki ga ne motijo 310

Pandurjeva dvojna funkcija zdaj na protikorupcijski komisiji 311

Programski direktor in generalna direktorica napovedala odstop, če se situacija ne uredi 313

Dobrila: Guimaraes iztržil 18 milijonov evrov evropskih sredstev za programe in projekte, Maribor nič 315

MAKS za vse čase – vabilo novinarjem, da izkoristijo EPK infrastrukturo in se poročijo 318

UGM zgodba: prevara ali le neskončna nesposobnost mariborske občine? 319

Vesna Godina: projekt, glede katerega smo se blamirali in si želimo, da ga nikoli ne bi imeli 321

V angleški verziji vse super in fajn 323

Bizarno razkrivanje naročnikov obstrukcij: Kangler proti Rotovniku 324

Velika srečna družina v veselem objemu..... 327

Črni oblaki in (črni) botri iz ozadja 329

EPK kanglerizmi – »Jaz tudi kot moja osebnost zelo podpiram kulturo v mestu«330

Helena Hvalec odstopila zaradi Čandrovega pogojevanja in izsiljevanja 331

Hvalec-Petek versus Čander: notranja trenja ali kdo bo koga? 333

Peco, zajahaj svojo kroglo!..... 335

Top lista deset – padli v vojni za EPK 337

Po domače, po kavbojsko: kako so ugrabili še galerijo 340

Ali EPK sofinancira še en Pandurjev projekt?..... 344

Zdaj še epekajevska kulinarika..... 346

Nekaj vprašanj za užaljene pragmatike 347

EPK destruktori 349

Lorenci: EPK mora uspeti kljub Kanglerju 350

You Rang, My Lord?..... 352

Zardevanje zgodovine ob srečanju z EPK 353

Novi UGM na mestotvorni lokaciji..... 354

»Končno Čander«, »Kljub vsemu ambiciozen program«, »Ni vse tako črno« in druga znamenja novinarske otoplitve..... 356

Še dva bloga o EPK 359

Melita F.Hajnšek: »Mediji bodo javnosti do kraja priskutili vse« 360

O pomenu ptičje hišice v Zimici za razvoj projekta EPK 361

Kritični potenciali mesta Maribor v luči EPK..... 362

Radio Marš vs. EPK, hiranje na obroke vs. eksplozije kulture 365

My name is Maks, Boris Kidrič Maks..... 366

Fištravec: »Divja privatizacija EPK« povzroča slabo voljo 368

Evropska prestolnica kulture, paranoje ali korupcije? 369

Kanglerjeve nečednosti in projekti EPK 370

Napadi na Maribor in miselni horizonti iskanja sovražnikov 372

Kdaj, kje, kaj – tudi podžupan žálibóg ne ve nič 374

Mariborska kultura korupcije 376

Kulturniki z očitki nad vodstvo zavoda EPK 381

Univerza v Mariboru vidi v EPK skrajno možnost, da ustanovi umetniško akademijo? 383

Kontrola mariborskega Divjega zahoda, ki je reanimacija duha mesta 384

Programski svetniki zadovoljno predli ob razkritju dela programa, o novem predsedniku niti besedice 385

Gledališko-galerijski hibrid, ki spominja na nek zabaviščni prostor 386

Lepo, da Maribor prejme nagrado Meline Mercouri, toda kdo je še ni? 388

Vodstvo EPK nevedno ali govori neresnico: Talin je prejel nagrado Meline Mercouri 390

Čudeži se dogajajo: revizija ni pokazala nepravilnosti 392

Barikade pred mediji zdaj stalnica – čakamo na odziv novinarjev 393

Gobarska sezona se je začela: novi člani organov zavoda kot feniks iz pepela 395

UGM in njegove izpadle vsebine 397

Partljič in njegovi upi, da v EPK ni korupcije 399

Nov koš vprašanj za očitno utrujene novinarje 400

Kolofoni na dan 30.5.2011 – razlika je očitna 404

Wanted: programska izhodišča izginila v noč 406

Kangler: Zofijini so krivi za odhod Pandurja 415

So na občini kršili še zakon o javnih financah? 416

Protikorupcijska komisija predlaga uvedbo prekrškovnega postopka za MAKS. 417

Beden novinarski propagandizem MMC RTV SLO 419

Madžarska arhitekta: »To je ultimat občine.« 420

Jančar zahteva, da se nehajo slabe novice 423

Eni pa še kar naprej drekajo 424

Kaj počnejo akademiki EPK? 425

Čander dvomi, da bo UGMAKS nared pred septembrom 2012, pa še takrat bo čudež 426

Enigmatični člani programskega sveta 427

O, ti moj EPK - še vedno brez prospektov in brošur... 428

Dule in Naša mala EPK klinika 430

Natečaji, rezervirani za fakulteto generalne direktorice in njene študente 431

Vedo akademiki preveč ali ravno prav? 436

Spopad s pametjo, obsojen na kulturno zmago 439

Pekarnarji o visoko dvignjeni art zastavi in cirkusu izza ograje 441

Kdo bo torej režiser Črnih mask in zakaj odhaja Kastelic? 443

Podžupan Ujčič o prenapihnjenih projektih EPK 445

Ironična igra besed, nevarna za blagovno znamko 447

Zgodba o odpovedi EPK razburila Kanglerja 449

Rukavina: 1200 prireditev na leto, vendar brez dialoga z zavodom EPK 450

Pandur se je kar po elektronski pošti odpovedal režiji 452

Je Pandur zahteval 70.000 evrov? 455

Posledice kulturne eksplozije so že vidne 456

Ključi mesta in ključi do dialoga 457

Direktor TV Slovenija bo vodil programski svet EPK ... 460

Ključ do resnice tega mesta je Vinag ... 462

Ministrica, ki jo je zaznamoval tudi EPK ... 463

O programu za zaprtimi vrati ... 464

Igranje slepih miši brez meja: primer Mariborske knjižnice ... 465

Nova misteriozna obogatitev EPK: »neko začasno prizorišče, ki pa zaenkrat še ni znano«, bo centralna lokacija EPK ... 467

Kangler versus Čander o tem, kdaj se sme na dopust ... 469

Čakamo na slovo Kanglerja, MAKS je propadel! ... 470

Potemkinova vas: osrednji prostor EPK bo mogoče montažen ... 472

Medijske statistike ... 473

Kateri filmski žanr je EPK? ... 475

Mojstri reanimacije »downtown« ... 476

Do konca leta zaprto, naslednje leto pa sploh! ... 477

Afterparty: refleksije o nerefleksiji ... 482

Kritični potencial mesta ... 483

EPK bizarnosti: problem vožnje po mestu prihodnosti ... 486

EPK bizarnosti: Reči Franc ali Kangler, saj je to eno in isto! ... 489

Kanglerjevi malteški vitezi, pravo novinarsko vprašanje in resnica tega mesta ... 491

EPK bizarnosti: MAKS bo, pa čeprav iz lego kock ... 494

Pandurjeva EPK provinca ... 496

EPK bizarnosti: diskretni šarm nekritičnosti ... 499

EPK in kulinarična skrb za človekove pravice ... 502

EPK bizarnosti: kako je vodstvo EPK zlorabilo ali sprovociralo samo sebe ... 504

Dve resnici EPK. Odvisno, ali berete Dnevnik ali Delo ... 508

O prihodu Keltov na prizorišče EPK 511
Poštena ponudba: za Programska izhodišča EPK dobite kosilo! 515
EPK bizarnosti: tudi Frankfurt je grd 518
Medijsko pokritje EPK – pričakovana skoraj katastrofa 521
Mariborski kulturniki, crkniti ali ne, to ni več vprašanje! 524
Antikritika kot resnica prestolnice kulture 526
EPK bizarnosti: kdor nas kritizira, je kokoš 529
EPK cinizem, načelnost in kazen zanjo 531
Tudi Franca še promovirajo, mar ne? 534
Poti kulturne hegemonizacije: mariborska kultura in njeno epekajevsko obeležje536
Kaj je »hecno«: mestece, župan, novinarji? 541
EPK bizarnosti: evropska prestolnica jajc 545
Ta nori ples ali o nekem zmagovalcu EPK natečaja 548
Duh iz EPK steklenice, ki je dvignil ljudstvo 554
Vijolična umetnost in njena nedolžnost 560
Deset minut EPK trajnosti in dva kozarčka za Kanglerjevo zdravje 563
EPK, krivci brez krivde in zaslužni črni kozli 568
EPK med resnico mesta in njegovim vstajenjem 571
Kultura in dinamit 578
Čisto za konec 581

vod

Za uvod

Zgodba o mariborski Evropski prestolnici kulture (EPK) v Mariboru leta 2012 je pripovedka o napihnjeni žabi, ki se je skoraj razpočila od ponosa. Temu bom rekel hrbtna plat projekta, o kateri se ne ve veliko in se je še manj smelo govoriti. Prav njej se posveča pričujoča e-knjiga, predvsem tudi medijski recepciji in kolaboraciji v razmerah, ko je EPK moral uspeti. Ko je bila takšna tako rekoč zapoved. Ob siceršnji izčrpni spremljavi poteka razvoja projekta pred letom 2012, omenjenega leta in po njem, želi besedilo v nadaljevanju razgaljati simptomalna ozadja o cenzuri in pregonu slehernega dvoma v samoosmišljujoči enoletni dogodek, nenadoma odkriti diki mesta – in simptome nakazajočih načinih iskanja njegove izgubljene samozavesti. Maribor je kanil s tem projektom postati on sam, so nam dopovedovali. Oni in zelo angažirano tudi mediji. Kreatorji in verniki v projekt EPK so bili prepričani, da bodo mestu prinesli Resnico. Še več, da bodo oni resnica tega mesta. Ko se se dogodile mariborske vstaje, na jesen istega leta, so ne le za hip pomislili, da so prav oni njeni skriti kreatorji. Doživeli so razodetje, zafingirali so končno samoosmislitev.

EPK je nastal kot kulturni dogodek *par excellence* v času župana Franca Kanglerja in času mariborskih vstaj; zato je hkrati tudi del širše zgodbe o korupciji in tistih, ki so se ji vdali. Je zgodba o ponižnosti kulturnikov in njihovi zlizanosti s politiko. Njihovi nizki ceni, moralni nizkotnosti in posledični bedi. Leto 2012 ni preneslo le vrhuncev kulture, temveč tudi vrhunce gneva ljudi zaradi kulminacije politične korupcije in arogance. Res obstaja tako veliko naključje, da se je prav tega leta, ob njegovem slovesu, moral s svojega prestola posloviti koruptivni župan? Je res koincidenca, da se je prav 31. decembra 2012 spustil zastor za projekt EPK in obenem Franca Kanglerja, ki je po nemirih na ulicah prav na ta dan odstopil s svoje funkcije?

Kdor želi in ga zanima, bo zato na naslednjih straneh prebiral kroniko tega, kakšen je družbeni status kulture v mestu, sledil bo samoocenam njenih protagonistov, čudil sem bo mariborskim kulturnikom in okoliščinam, ki sprožajo njihovo iskanje identitete. Naletel bo na dovolj točen opis geneze projekta – tudi s pomočjo časopisnih člankov in medijskih odmevov. Njegov najbolj substancialen del so dobesedno tvorile njegove dovolj enoznačne medijske prezentacije in ravno zato je ključ do razumevanja medijska analiza ali vsaj refleksija. Vsaj pridržanje zrcala. V knjigi bo bralec naletel tudi na obravnavo kritične distance do EPK, na dejstvo torej, kako se oblikuje in formira cenzura v večini lokalnih medijev in širše, kar sicer razumem tudi širše kot pregon ali izgon kritičnosti in kritičnih intelektualcev iz

mesta.Vse trditve, četudi so videti preveč vehementne, so dobro dokumentirane, zato polemik ne pričakujem: običajna praksa je to, ko dialog in refleksijo nadomeščata prezir in bojkot tam, kjer so argumenti enoznačni. Vsakdo si lahko ustvari svoje mnenje ob prebiranju strani, ki sledijo, v korist katerekoli ugotovitve. Lahko ugotavlja tudi, da se avtor te knjige moti. Pa vendar prej pričakujem nadaljnjo arogantno ignoranco tistih, ki so EPK tako ali drugače interesno, medijsko ali kako drugače podpirali in zatirali njegovo mišljenje: ciljam predvsem na novinarje, lokalne kulturne matadorje, čaščene in nagrajevane akademike in lavreate, če politikov niti ne omenim. Povedano v žargonu mariborskih vstaj – to mesto je pač vedno generiralo svojo lastno hobotnico, ne le politično, temveč tudi medijsko, kulturno in akademsko, gojilo samozadostnost, se trepljalo po ramenih in izganjalo tiste, ki jim niso bili povšeči. Čeprav mi ni vseeno, se ponosno prištevam v to drugo kategorijo. In nikomur ne prizanašam.

Bodi povedano znova, kar štejem za čisto simptomatiko: epekajevski ustvarjalci so na začetku decidirano napovedali, da bo EPK razodel nič manj kot resnico mesta. Maribora torej. Dobesedno, da ne bo nesporazuma: Resnico mesta. Od tod dovolj lahka odločitev za naslov knjige. Kajti EPK je morda razgalil neko resnico 'per negationem', resnico Maribora, vendar je ta radikalno drugačna od napovedane. Kulturniški Prometeji so bržčas želeli povedati, da bodo nevedni in zaplankani raji odprli oči. Mesto so razumeli kot svoj plen, svojo igračko v igri bogov. Njihovo pozicioniranje razodeva premisa vzvišenosti mesta, s katerega govorijo, češ v temačne mariborske duše bomo vlili svetlobo. In resnično, to jim je treba priznati, so proizvedli neko mesto resnice. Resnica njihovega rekanja o resnici mesta je namreč mesto, ki simptomalno razodeva manipulacijo, laž, Potemkinovo vas ideologije in blefa, vredno nekaj manj kot 30 milijonov evrov. Prav toliko torej, kolikor je bil vreden najtežji kulturni projekt v zgodovini samostojne države. Na koncu se je projekt pač moral končati s tem, kar je bilo vanj všteto že ves čas: s pogubnimi ugotovitvami finančne revizije, z »resnico« poslovanja EPK, in odsotnostjo pravih trajnostnih učinkov. Toda komu je še mar?

Vse se je odvilo, vse se je zarodilo že prej. Pred letom 2012. Morda se velja za trenutek vrniti v daljno leto 2008. Tega leta je novinar Večera zapisal, da kultura mariborski mestni vrhuški ni ravno med prvimi prioritetami, a da se še kako rada baha s projektom evropske kulturne prestolnice (EKP) v letu 2012. Temu je zoperstavil vsesplošno krčenje sredstev in slepomišenje z multikulturnim centrom Pekarna. Ni bil prvi, ki je začrtal tak kontrast, slednji se je leta 2008 razvil kar v stereotipen očitek mariborski občini. Težava je po njegovem v tem, da se »klasična visoka umetnost« zaradi prestiža pač venomer regenerira in zlahka preživi, prav

tako nima težav popularna (kvazi) kultura, saj jo hranita vedno večja komercializacija in primitivizacija, edina žrtev pa je, pravi novinar, kajpak tisto, kar je - po njegovem -, mariborska oblast obsodila na životarjanje in sodi v register sodobnega, inovativnega, avantgardnega, angažiranega in nekonvencionalnega.

Na prvi pogled je ugotovitev točna, pritrjuje ji tudi stanje v mariborski kulturi na jesen leta 2013. Toda manjka ji globinska dimenzija. Iz opisane »kategorizacije« našega (ali občinskega) razumevanja tipov kulturnih produkcij bi lahko razvili še kakšno misel več. Implicitni očitek, ne le v zgornjem zapisu, temveč že skorajda ponarodel, se namreč glasi, da tisti odločevalci, ki govorijo in se veselijo kulture, tega ne počnejo iskreno. Da jih ne vodi resnična moralna skrb. Ter da mogoče, implicite, sploh ne vedo, kaj je kultura, na kar kaže njihova »konceptualizacija« tega pojma. S tem bi se lahko strinjali, vendar bom v nadaljevanju izpostavil temu nasprotno poanto, iz katere je jasno razbrati, da se je »konceptualizacija« še kako zgodila. Dilemo lepo opisuje tale anekdota: ko sem tistega leta na okrogli mizi o usodi mariborske Pekarne sedel z županom Francem Kanglerjem in njegovo pomembno sodelavko, je moderatorka slednjo provokativno vprašala, če ve, kaj je alternativna kultura. Njen odgovor je bil poveden: da ji na to vprašanje ni treba odgovarjati, je dejala, ker je po izobrazbi diplomirana univerzitetna kulturologinja!

Takšno je torej bilo stanje 2008, v času geneze in odločitve za EPK. Tisti, ki z neverjetnim žarom v očeh govorijo o EPK, ker menda že vedo, kaj kultura je, so le s težavo prenašali pomisleke in dobrohotno kritiko. In res, EPK je prišel kot obliž na staro diagnozo o tem, da Mariboru vlada kulturna sivina in da nekateri preprosto ne morejo brez nje. En EPK bi jim porušil tezo o usojenosti Maribora, ki mora ostati kulturno siv, pa četudi premine svet, oni pa bi vendar radi presegli takšno deterministično zaplankanost. Njihova razlaga je, vsaj v nekaterih primerih, nedobronamerna. Nihče ni odrekal Mariboru priložnosti, ki se mu je obetala. Pač pa smo se vsi skupaj spraševali, ali so odločevalci o usodah kulture in njenih socialnih in medijskih upodobitvah res do konca premislili svoje koncepte. Da jih niso, je bilo precej jasno od samega začetka.

Leta 2008 in pred tem se je velikokrat govorilo ne le o simptomu dojemanja kulture skozi model urbane alternativnosti Pekarne, temveč tudi o drastičnem zmanjševanju sredstev za nekatere utečene projekte. In to je pravi kontekst kritike deklarativnega in ponosnega zavzemanja za EPK, v katerem se je velikokrat zaobšlo skrite motive hkratnega malikovanja in izginjanja (oziroma vrednotenja) heterogenih kulturnih praks. Povedano drugače: moralni očitek se je preveč osredotočal na sicer precej verjetno dejstvo, da bomo v Mariboru kulturo čez nekaj let ponosno razkazovali

mestu, danes pa nam hkrati zanjo ni mar. Kar se je tu spregledalo, prav tako nista le dve reprezentaciji kulture, da nekdo malikuje eno in prezira drugo, da se dezavuira npr. alternativo, založništvo, literarne in humanistične vsebine, navijalo pa se hje npr. za pompozno spektakelskost gledaliških predstav kakšnega Tomaža Pandurja. Kajti spontana hierarhizacija je tu le en vidik. Vrednostno diferenciacijo kulture bi lahko ponazorili z dvema skrajnostima, ki smo ju dojemali kot vsebinski, a sta v resnici posredovani. Kakorkoli je bila hvalevredna obsežna spontana podpora Pekarni, ki je kasneje usahnila, pa bi se morali že v korenu preizprašati o razlogih, zakaj nekaj jemljemo za kulturo, spet nekaj drugega pa ne? V Mariboru se je odvijalo na desetine prireditev humanističnega tipa, vendar so za lokalne medijske usmerjevalce izpadli iz registra in ostali »nekulturni«. O tem lahko društvo Zofijini pove veliko (javne polemike so npr. dostopne na www.zofijini.net). Humanistika, družboslovje, mediji in podobni žanri se ne kvalificirajo za kulturne vesti, dogodke ali dejstva, to ostajajo predvsem in zgolj literatura, vizualne umetnosti, film in gledališče. Celo polemike o usodi Pekarne in pomembnosti kulturne produkcije, ki jo goji, se pretežno niso odvijale na kulturnih straneh časopisja in medijev, še manj so so se tam znašle njene dolgoletne programske vsebine. Od kod potem naše čudenje, če pa stotinam prireditev nekdo zavestno nikoli ni rekel »kulturni dogodek«?

EPK je to do neke mere popravil z nekaterimi programski vsebinami, ki posegajo na področje ekologije, sociale, celo hortikulture. A to je storil vpričo pomanjkanja vsebin. Spontana stratifikacija se kajpak ne odvija le po ključu konceptualnega dojemanja, temveč tudi po moči šelestenja denarja. Tisti, ki preferirajo določene tipe kultur in so ponosno zrli na projekt EPK, so imeli svoje računice, finančne ali politične. Tako nekateri mestni kulturni menedžerji, ki so sekretarsko vodili projekt, so pokrivali svoje tekoče in trenutne programe iz skupnega proračunskega mošnjička za EPK. Dihotomizirala se kulturna krajina očitno ni le na podlagi konvencionalnosti in nekonvencionalnosti, temveč blišča, ponosa in denarja na eni strani ter bede in pomanjkanja na drugi. Kultura je pač še ena sfera, kjer lahko izvršujete svojo moč in socialno določate, kaj velja za dominantno in kaj ne. Takrat sem v reviji Dialogi zapisal: »Zares žalostna in za Maribor kar simptomalna bi utegnila biti kakšna ugotovitev post festum, da je bil projekt EPK v opisanem smislu za kulturo zelo škodljiv dogodek v mestu. Upajmo, da do nje ne pride.« Danes ugotavljam, da se žal nisem motil. Ne le, da je EPK klavrno za nami in da smo znova vrženi v kulturno sivino brez denarja, od njega se niti nič nismo naučili.

Še beseda k zasnovi pričujoče e-knjige. V grobem je sestavljena iz dveh delov. V prvem delu so objavljeni medijski dokumenti časa, ki jih jemljem za osrednje poudarke svojega premisleka o ideološki in predvsem medijski recepciji dogajanja

okrog EPK. Verjamem, da so prvine, ki prednjačijo v mojih zapisih, predvsem diskurzivno-kritične, medijske in ideološke narave. Ocenam programskih prvin se skoraj nisem predajal, ker se nisem čutil kompetentnega. Na trenutke poskušam v zapisih biti humorno piker, tudi resigniran, a se nad tem še noben bralec ni pritoževal. To so vidiki, ki so me najbolj zanimali. V drugem delu so objavljeni moji integralni zapisi v kronološkem redu, kakor so nastajali in sproti komentirali dogajanje. Značilnost mojih esejev namreč ni le v vsebinski naravnanosti, temveč v stalni in ažurni navzočnosti. Skoraj vsi so bili javno publicirani na medijskemu vratarjenju (beri: cenzuri) nedosegljivem spletu – na blogih in spletnih straneh. Osrednja stran, na kateri so zbrani ti dokumenti, je http://zofijini-epk.blogspot.com/, spet drugi so bili objavljeni na mojem blogu *In media res* (http://vezjak.wordpress.com/) in seveda tudi na strani Zofijinih (http://zofijini.net). In sicer kot hipni komentar, aktualna notica in kritika v tako rekoč »realnem času« in sproti, ko so se dogodki odvijali. Ponujali so določen korektiv in reinterpretacijo klasičnemu novinarskemu spremljanju, a so to mediji – zelo očitno - zavestno spregledovali. Tudi takrat, ko sem jih neposredno izzval z vprašanji in koncepti, ki bi jih morali zastaviti, včasih celo neposredno protagonistom samim. Vsekakor hvala redkim bralcem, ki so znali ceniti tak pristop.

Ob tej priložnosti se želim zahvaliti kolegicam in kolegom v društvu Zofijini za vso moralno in siceršnjo podporo v naši skupni ideji. Nekatera stališča so nastala skupaj z njimi in ponosen sem, da smo enotno, brez glasu proti, že od samega začetka projekta dvigovali kritični glas in bili, nenazadnje, eden najbolj upornih glasov proti županu Francu Kanglerju. Zahvaljujem se Emici Antončič, ker mi je v Dialogih kot skoraj edina omogočila predstavitev svojih stališč o EPK, in tistim redkim, ki so me kdaj pocukali za rokav in omogočili javno mnenje. Vsem avtorjem, predvsem novinarjem, ki bodo morda iz nekega razloga razumeli, da bi moral navesti njihovo dovoljenje, ker sem jih citiral, sem opravičujem že vnaprej. Kršitev avtorskih pravic, če je do nje sploh prišlo, je bila dobronamerna in izpeljana ob navedbi njihovega imena. Zahvaliti se moram tudi svojim cenzorjem, predvsem iz časopisa Večer in Delo, saj brez njih ne bi bilo moje vztrajnosti. Posebna hvala velja zato Petri Vidali, Meliti Forstnerič Hajnšek in Petru Raku – nobenega med njimi nisem v petnajstih letih videl na nobeni prireditvi sicer nepomembnega društva Zofijinih, zato bi se jim mimogrede zahvalil tudi za izjemno delo, ki ga opravljajo kot kulturni novinarji in uredniki ter so ga kronali s svojo epekajevsko epizodo . Podobno velja tudi za vse odgovorne v projektu EPK, ki so bili resnično konsistentni in niso nikoli, prav nikoli pokazali nobene odprtosti za izražene pomisleke, čeprav je bilo zaznati, da redno spremljamo spletne zapise. Težko je reči, če bi ob upoštevanju bil projekt kaj boljši in

seveda si ne domišljam, da je bil moj trud v tej smeri edini. Bralec naj presodi, kam ga umestiti in v kakšni meri je bil upravičen.

Pričujoča e-knjiga je finančno podprta iz mojega lastnega žepa: ponudb za izdajo knjige ni bilo, še manj financerjev ali sponzorjev. Naj mi bralec ne zameri, če situacijo znova jemljem kot manifestacijo potrditve začetne premise: kultura pri koritu se plača in splača, kritično motrenje pa mora ostati tudi finančno in moralno zaničevano. Ampak se ne pritožujem, želim se le opravičiti za morebitne tehnične, oblikovne in lektorske lapsuse, ki jih je v običajnih, denarno podprtih projektih iz razumljivih razlogov manj. In še čisto za konec: prednost knjige bo zanesljivo v tem, da omogoča minimalno interaktivnost povsod, kjer so v besedilu navedene povezave na besedila, dosegljiva na spletu. Praksa sicer kaže, da sčasoma številne povezave ne delujejo več – žal ni v moji moči. Kot vse kaže, pa bo e-knjiga v celoti objavljena in dosegljiva tudi na spletni strani www.zofijini.net.

Boris Vezjak

V post-epekajevski realnosti Maribora, 29. septembra 2013

Ožja programska ekipa (od leve) Aleš Čar, Mateja Ratej, Tomaž Pandur, Mitja Čander, Marta Gregorčič in Boris Cizej (Marko Vanovšek)

EPK bo resnica tega mesta

Štiri programske linije EPK 2012: Terminal 12/MAKS, Ključi mesta, Urbane brazde in Življenje na dotik

PETRA ZEMLJIČ

Gledališka dvorana Vetrinjskega dvora (bivšega Naskovega dvorca) v Mariboru, kjer je sedež zavoda EPK, je bila nabita do zadnjega kotička. In razlog? Uradna predstavitev ekipe programskih sodelavcev in temeljne programske linije projekta Evropska prestolnica kulture Maribor 2012. **Tomaž Pandur**, predsednik programskega sveta, je včerajšnji dan označil za prelomnega, **Mitja Čander**, programski direktor, pa, da je v roku meseca in

KDO JE KDO

Programski sodelavci
Mitja Čander, programski direktor
Mag. Nataša Kos, pomočnica programskega direktorja za koordinacijo programa in mednarodno sodelovanje
Aleš Šteger, svetovalec za program in mednarodno povezovanje

Svetovalci za posamezna umetniška področja
Peter Tomaž Dobrila, svetovalec za področje intermedijske umetnosti
Zdravko Duša, svetovalec za področje konceptualizacije programa in knjige
Dr. Darja Koter, svetovalka za področje glasbe
Dr. Igor Saksida, svetovalec za področje ustvarjalnosti otrok in mladine
Jaroslav Skrušny, svetovalec za področje filma
Lilijana Stepančič, svetovalka za področje likovne umetnosti
Rok Vevar, svetovalec za področje plesa

Producenti
Alma Čaušević, glavna producentka programov
Nina Arsenović, kreativna producentka za področje otroške in mladinske ustvarjalnosti

Emblematični naslov v Večeru, objavljen v sredo, 1. decembra 2010

EPK: documenta varia

»A faith in culture is as bad as a faith in religion; both expressions imply a turning away from those very things which culture and religion are about. Culture as a collective name for certain very valuable activities is a permissible word; but culture hypostatized, set up on its own, made into a faith, a cause, a banner, a platform, is unendurable. For none of the activities in question cares a straw for that faith or cause. It is like a return to early Semitic religion where names themselves were regarded as powers.« (C.S. Lewis)

V nadaljevanju so objavljeni blog zapisi, ki so nastajali na spletnem naslovu Zofijini in EPK in s podnaslovom »Kritični zapisi o tem, kako je Maribor postajal evropska prestolnica kulture«. Prav distancirajoča kritična drža do projekta je bila skupna odločitev društva Zofijini. Kasneje sem, ob predčasnem zaprtju bloga, nekatere svoje premisleke preselil in objavljal na svoji spletni strani in v Dialogih.

EPK bo resnica tega mesta.

EPK bo resnica tega mesta.
PK bo resnica tega mesta.
K bo resnica tega mesta.
bo resnica tega mesta.
o resnica tega mesta.
resnica tega mesta.
esnica tega mesta.
snica tega mesta.
nica tega mesta.
ica tega mesta.
ca tega mesta.
a tega mesta.
tega mesta.
ega mesta.
ga mesta.
a mesta.
mesta.
esta.
sta.
ta.
a.
.

četrtek, 26. avgust 2010

Pandurjev razgled, vreden čez 50 milijonov evrov

Maribor je mesto neverjetnih kontrastov in izkušenj, toda nič se še dolgo ne bo moglo meriti s poletno kulturo impresijo, bolje rečeno razprodajo, vredno 50 milijonov evrov, o kateri beremo te dni. In bomo še na veliko in debelo, če bodo le lokalni medijski piarovci, skriti za videz nepomembnih novinarskih aparatčikov, to dovolili – zaenkrat slabo kaže. Edino projektno in finančno stehtano oceno doslej, kakopak nadvse kritično, smo prebrali s strani g. Andreja Kocuvana v Večerovih Pismih bralcev, kar je zgovorno po sebi.

Scenarij je enostaven, kupec en, naročnik tudi. Kako se dokopati do fascinantnih 50 milijonov evrov kapitala, sicer bega marsikaterega, ne le mariborskega kulturnika, če bi že upal sanjati. Nobenemu, ne le pri nas, verjetno še niti približno ni uspel podoben junaški podvig, še manj s takšno enoglasno podporo. Recept je malodane filmski: imeti morate pogumnega župana iz menda pravega kulturnega testa, ki v bogato mesto pripelje našega človeka, »režiserja svetovnega formata«, z odličnimi finančnimi referencami iz SNG ustanove, nato sledi trenutek težko pričakovanega osebnega navdiha - omenjeni umetnik se bo po naključju sprehodil po Studencih in zazrl čez Dravo. Vse ostalo je enostavno in analitično zgoščeno navzoče v »strokovno« podkovani utemeljitvi po neizogibno nujni gradnji »Pandurjevega hrama«, v skladu s katero razgledna točka opuščenih hal bivše tkalnice na Ruški cesti ponuja »najbolj spektakularen pogled na mesto, ki si ga lahko predstavljamo, omogoča tudi vzpostavitev nove točke pogleda na mesto, ki tako postane predstava zase, meščani in meščanke Maribora pa edini protagonisti in avtentične zvezde Evropske prestolnice kulture.«

In to je vse, kar se globinskih argumentov tiče, za postavitev mizanscene megalomanske predstave Mariborčanov za Mariborčane. Pandurteatra za 50 skromnih milijončkov. Kot tudi bistva, ki je očem to pot izjemoma vidno. Strašljivo bizarno se je odvijalo konspirativno žegnanje odločitve, kot se za impresivno cifro investicije spodobi: nujna korespondenčna seja mestnega sveta, vsi vpleteni na dopustu in nedosegljivi do septembra, a k sreči zvesto priklopljeni na elektronsko pošto, sumljivi izračuni in sorodniške inštitucije, s projektom pa se menda zelo zelo mudi, kar le če bo pogodba podpisana do 1. avgusta, bo objekt Pandurteatra tudi zgrajen do maja 2012. Ko seveda mora biti, zaradi nič dvomov dopuščajočega EPK-ja. In zares ne dvomimo, da zaradi tega minimalnega finančnega zalogaja nihče ne želi

vznemirjati zasluženega počitka utrujenih kulturniških dopustnikov, zaradi česar je tudi s pogodbo zadnje dni julija verjetno vse teklo kot po maslu.

Toda če se povrnemo k občinskogledališkemu leporečju: diarejo vzbujajoča retorika je tu kar spretno ubrana, obeta namreč, da bomo za astronomsko vstopnico Mariborčani postali nič manj kot stalne igralske zvezde Pandurteatra. Spodaj podpisani bi, ne edini, enako lahkotne in cenene obljube bili pripravljeni sejati za drastično manjše denarce, če bi nam le tako zlahka šle iz jezika! A zvezdnato nebo nad Mariborom in v naših vznemirjenih srcih bržkone ni omenjeno zaman, ker bodo cekini še desetletja, če se projekt žal uresniči, seveda dobesedno leteli iz naših avtentičnih žepov, kot jim ganljivo pravijo, če jih bo še kaj sploh ostalo; prav žalostno je gledati, da se za soprotagoniste v tem projektu prostovoljno javlja tudi Ministrstvo za kulturo. Kar pomeni, da bodo sotrpini, v našo vsaj delno tolažbo, vsi slovenski davkoplačevalci.

Za ta denar bi lahko v Mariboru prirejali še en, recimo mu zimski festival Lent, z budžetom en milijon celih 50 let. Ali pa z dvema milijonoma 25 let! Še boljša ideja: če bi želeli kulturni preporod mesta, bi lahko občina, namesto prgišča evrov, kulturnim zavodom in društvom razdelila isti denar, recimo po ključu 1000 (!) društev in vsakemu po 50.000 evrov. Zdaj jim namenja sramotne drobtinice, ker za več menda ni. Stavimo, da bi kmalu govorili o svetovni, ne le evropski prestolnici kulture! Vsaj z vidika hvalevredne radodarnosti mestnih oblasti.

Toda kaj bi s 1000 mariborskimi kulturnimi cvetovi, če lahko ves medeni kolač gre enemu, ki se je, mimogrede, v mestu v zadnjih petnajstih letih dokazoval le enkrat! Zaradi kakšnih zaslug že ne moremo brez njega? Morebiti je najbolje vprašati zaposlene v SNG, ki imajo svojo »pandurjevsko izkušnjo« še iz časov, ko so se z njo ubadala sodišča. Ni bila dovolj boleča, zato zdaj potrebujemo »alter SNG«. In kaj vse nam pove sama možnost dogajanja, ki smo mu priča, četudi se nikoli ne bo uresničila? Seveda nič o korupciji in klientelizmu, ker jih ni, niti o mentalni sliki župana in njegovega ambicioznega kroga. Tudi ne veliko o duhovni sliki velikega umetnika. Predvsem nam ilustrira mentalno podobo Maribora, samodojemanje kulturne podhranjenosti ter z njo povezane zakompleksanosti, ki ji nekdo želi pihati na dušo z neverjetno megalomanijo. Ob tem zahteva in pričakuje, da mu bomo jedli iz roke. Mesto v svoji skrbno negovani pritlikavosti rabi prav takšne, kot sleparji in žeparji ljubijo maksimalne naivneže in prostodušneže, da lahko izpeljejo svoj trik. Spoštovane gospe in gospodje v Mariboru, avtentične zvezde evropske prestolnice kulture, brž nastavite svoje žepe, kajti vsak razgled seveda nekaj stane. Še zlasti tisti,

ki vam ponuja pogled na lastno ničevost!

Zofijini ljubimci, društvo za razvoj humanistike

Objavljeno na strani:
http://www.zofijini.net/bodica_Pandurjev.html

Napotilo:
http://www.zofijini.net/bodica_pisoar.html

četrtek, 26. avgust 2010

Enim kvečjemu za pisoar, drugim za palačo

(Popravek in dopolnilo naše izjave o fantastičnem projektu CEUM-a)

Župan Franc Kangler trdi, da bo Pandurjev teater stal 24 milijonov evrov. Oh, kolikšna nenadna skromnost! Številka 51 milijonov je menda medijsko zavajanje. Brezsramna manipulacija je to, kajti prava je druga številka in z njo smo operirali, podobno kot prav vsi novinarji, ki so o tem pisali. Na strani 9 (tabela 5) čudežne študije izvedljivosti, pripravljene pri Ekonomskem inštitutu Maribor, sicer podlage za odločitev mestnih svetnikov, so zapisane številke neizpodbitne. Tam najdemo opis investicijskih stroškov po tekočih cenah v skupni vrednosti 51.398.553 evrov. Za nakup zemljišča je namenjenih 2.583.932 evrov, za gradbena dela na objektu 46.001.091, opremo 448.539 in projektiranje 2.364.991. Varianta B je povsem netransparetna. Če nas že zdaj tako vlečejo za nos, kako nas šele bodo? Gospod župan, dokumente pokažite davkoplačevalcem, pa bo takoj jasno, komu bo nos še rasel in koga bo bolela glava!

Vendarle pa se Zofijini, avtorji prvega pisma z naslovom »Pandurjev razgled, vreden čez 50 milijonov evrov«, moramo neizogibno skesano opravičiti tudi zaradi našega nepremišljenega zavajanja javnosti. V njem smo lahkotno zapisali, da majhnim kulturnim porabnikom v Mariboru, npr. društvom, z gospodarjeve mize padejo zgolj sramotne drobtinice. Žal to ne drži, rezultati občinskega razpisa za kulturne projekte, ki so do nas prišli te dni, so namreč razkrili, da so nam njegove komisije zavrnile vse tri, ki smo jih prijavili. Ergo: za nekatere z mize ne pade nič, pa tudi škornjev ne znamo lizati. Popolna luzerska pozicija! Toda kaj bi z nepomembnimi kulturnimi delavci, da bo le palača dovolj prestižna. Če se vrnemo k številkam - pod prej omenjeno opremo za Pandurjev teater po podatkih sodeč štejejo pisarniška oprema, foyer in bife. Predpostavimo, da je investicija v bife, ta neizbežni fetišni ambient umetnikov, vredna tretjino zneska, torej okoli 150.000 evrov. V tem primeru lahko smiselno zaključimo, da smo Zofijini v svoji 14-letni aktivnosti bili deležni subvencij občine v višini kakšnega boljšega pisoarja! V zameno smo naredili naslednje: v Mariboru organizirali vsaj 250 dogodkov humanističnega profila, večinoma predavanj, bolj ali manj vsi so tudi zvočno in video zabeleženi. V tem času to povprečno pomeni 27 prireditev na leto. Od leta 1996 je v naši produkciji nastalo čez 300 oddaj o filozofiji, večina je znova zabeležena in jih je mogoče poslušati na netu. Ob tem naj omenimo še naše izobraževalne filmske oddaje in oddajo »Glasbeni ciklon«, naš samostojen izobraževalno glasbeni eksperiment, ki je zdržal tri leta in

sproduciral približno 100 zelo samosvojih oddaj, pa nešteto edicij oddaje »Ah, teorija«, tudi dostopne v našem arhivu na strani radia MARŠ. Vse skupaj govorimo o kakšnih 800 urah produkcije različnih radijskih oddaj zgolj v zadnjih sedmih letih, ki nam omogočajo točnejšo mero. Morebiti malo za kakšen profesionalen radio, veliko za neprofesionalne filozofe.

Od leta 2003 smo uspeli vsako leto izdati online časopis, zaenkrat 9 številk, izdali smo 4 številke revije Ustroj, od leta 2001 pa še 12 dokumentarnih filmov in feljtonov s filozofsko, ekološko in družboslovno tematiko. Zaenkrat smo izdali eno PDF knjigo, ki je dostopna na netu in v pripravi so še tri. Zofijini smo nekaj let vsebinsko ustvarjali dodatne spletne strani, kot je npr. tista o primeru Petek, aktivno gostimo pobudo Časovne banke v Mariboru in vseslovenski forum o Univerzalnem temeljnem dohodku. Na naši strani je arhiviranih na tisoče filozofskih, družboslovnih in kritičnih besedil, številna smo objavili kot javne apele.

Vso to malenkost smo zgarali za ceno enega pisoarja! Prav bo imel, če bo kdo ugotavljal, da bi danes izjemoma komu res radi šli na živce kot neskromneži in se v neznatnosti svojega društvenega imena čudnega zvena primerjali z velikim Pandurjem! Kakopak se zavedamo, da je takšnih, kot smo mi, na stotine, toda naj vsak izvede enako primerjavo in ne bo dosti drugačna: menda neprekosljivemu umetniku 51 milijonov evrov v enem zamahu, drugim za WC školjko ali pa še to ne. Na podlagi česa že? Pandur je v zadnjih 15-letih Mariboru daroval le eno kulturno mašo (predstava »Tesla Electric Company« leta 2007 v SNG), mi smo svojo statistiko podali. (Več o njej na strani www.zofijini.net) O Pandurju obstaja vrsta zapisov v Večeru, na koncu resda zgolj še na straneh črne kronike, o nas pa... Tako se pač dela kapitalna kultura v Mariboru in samoumevno delita denar in pozornost za nekaj, kar je postalo stvar elit, spreg posameznikov med umetniki in politiki, ki odlično vohajo kapital, novinarskih piarovcev in lojalne tovarišije. V Mariboru vse to učinkuje neznosno domačijsko in nepotistično, ali kot neskrito pravi župan (»Komu pa bom pomagal, če ne prijateljem?«), po privatnih linijah. In nič ne kaže na boljše čase. EPK, čudežna beseda, ki očitno omogoča opisano finančno magijo kolosalnih dimenzij, postaja žalostna paradigma umetniškega nihilizma, podobna omamni sijoči luči, na katero se lovi kulturni mrčes. Če ga ne bi bilo, bi si tak terarij morali izmisliti!

Zofijini ljubimci, društvo za razvoj humanistike

Napotila:
Pandurjev razgled, vreden čez 50 milijonov evrov:

http://www.zofijini.net/bodica_Pandurjev.html
Tomaž Pandur obtožen zlorabe položaja (Večer, 11. 5. 1999):
http://bor.czp-vecer.si/VECER2000_XP/1999/05/11/1999-05-11%20STR-23-23%20MX-01%20IZD-00-00-00-02-00-02%20PAG-KRONIKA.PDF
»Pandurjevo« gledališče na pravljičnih temeljih (Dnevnik, 13.8.2010):
http://www.dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042380351
Smisel kulturne produkcije v Mariboru v luči medijskih najav:
http://www.zofijini.net/bodica_smisel.html
Piar dan D za EPK:
http://www.zofijini.net/speculum.html

četrtek, 26. avgust 2010

Špric kulture in špric kultura

Znani mariborski galerist Primož Premzl je obupal nad nizkotnostjo duhovnega provincializma, s katerim si štajerska prestolnica obeta vrhunce grandiozno napovedanih kulturnih eksplozij – pred svoj atelje je postavil plakat z odštevanko do 1. januarja 2012, ko bo Maribor tudi uradno postal evropska prestolnica kulture. Naslov njegovega projekta je »Kmetija v mestu GoGo« - vsebina torej, ki naj bi jo vsi razumeli, saj gre za aluzijo na enega izmed glavnih protagonistov zgodbe EPK, tudi direktorja festivala Lent in občasnega kupca kmetijskih zemljišč na bodoči mariborski obvoznici za svoje privatne potrebe. Če je ob tem imel v mislih še »kmetijo« kot priljubljen sinonim za slaboumen šov, ni povsem znano. Na sliki s plakata vidimo mariborskega posebneža, že preminulega, ki stoji ob sodčku z vinom, na katerem piše »Še 640 dni do explozije kulture«.

Kaj je galerista vodilo k temu, da se je že zdaj, prav toliko dni pred razvpitim dogodkom, ironično odštevajoče ozrl na prihajajoči explozivni pojav evropskih dimenzij, kot mu pravijo? Očitno je imel v mislih že sam spektakelski diskurz, »internacionaliziran« z neizbežno uporabo črke x v sami besedi, in s katerim nas pitajo po dolgem in počez vsi vpeti protagonisti. Ti se zadnje čase množijo z vsakim dodanim milijonov sredstev: lokalna oblast, ki nam bahavo obeta kulturne presežke, kulturni menedžerji, ne da bi se trudili skriti svoje začetne nečedne rabote, in kajpak medijska in novinarska mašinerija, katere dobro naoljen stroj pripravlja piarovski teren prvim in drugim. Ta zlizanost politike, lokalnih kulturnih maherjev in novinarjev je seveda poseben fenomen in kot tak je verjetno moral najti nikogar drugega kot Maribor in projekt EPK, da je prišel do izraza v vsej svoji neskromni veličini in ne le po običajnih sramežljivih kapljicah.

Indicev, da bo mariborski galerist požel dovolj ironičnega posmeha , je dovolj. »Da bo prišlo do kulturne eksplozije«, je še nedavno tega na Večerovi okrogli mizi zatrjeval mariborski župan. Slogan ni nov, lansiran je bil že vsaj avgusta 2009 ob dokončni potrditvi Maribora kot kandidata za projekt. Tudi ministrica za kulturo je dala duška istemu diskurzu in povedala, da je projekt finančno na točki, »ko je čista energija očitna že začela špricati, kot bi rekel župan Kangler«. In potem vse skupaj, verjetno zdaj že cinično, začinila s še eno prispodobo: »Zdaj je vse spakirano in zdaj lahko brizga.« To je bil seveda trenutek, ko je kulturniška brizgalna mentaliteta Maribora končno razgalila svojo »mačistično« podobnost z znanim refrenom iz

popularne turbofolk glasbe: »Izbrala si bom fanta, tistga ta velizga, saj brizgalna ta njegova res najlepše brizga. Izbrala si bom fanta, tistga ta velizga, tudi meni je lepo, ko tako zavriska.« Druge, manj nesramežljive primerjave ni, o brizganju in špricanju kulture se v slovenščini še ni govorilo.

Kaj to pomeni? Tako rekoč falična obljuba, ko se Maribor znova bori dokazati moškost, pardon, svojo kulturniško in intelektualno enakovrednost, če ne že odlično, seveda čisto po krivem prezrto mentalno kondicijo, ne bi mogla najti lepše in bolj animalične ubeseditve. Nobena napoved kulturnega presežka ne more obljubiti česa bolj orgazmičnega kot zaklinjanje na lastno potenco s pomočjo tistega, kar se najbolj ceni. Torej brizgalne na mariborski način. Venček gasilskih metafor, ponujenih v uverturni pozdrav, verjetno ni le odjek nerodne kmečke govorice onih, ki ne vedo, kaj točno bi radi. Kajti po njej se mariborski župan na eni strani s svojim dupleškim, tj. ruralnim pedigrejem, ki naj bi ga domnevno delal premalo mestno poduhovljenega, prav nič ne razlikuje od gledališkega kozmopolita svetovnega slovesa, za kar razglašajo verjetnega predsednika programskega sveta EPK-ja Tomaža Pandurja. Na omenjeni mizi smo namreč slišali še eno nepremagljivo retorično figuro, ko je v hudi konkurenci slednji navrgel popoln izziv: »Bomo zgradili Potemkinovo vas, ki bo zakrila našo bedo in povprečnost, ali pa bomo resnično eksplodirali v vsem svojem blišču?« Izbire ni – seveda smo, ker pač nismo bedaki, vsi lahko zgolj za drugo. Torej za njega, Pandurja, za eksplozije blišča. Ta cenena izključevalna demagogija tipa »ali si za eksplozijo kulture, ki ti jo ponujam, ali pa si beden povprečnež«, je kajpak znova očarala hvalisavih napevov željno mariborsko publiko in jo podprla v njeni veri, da bo izbrala pravo stvar tam, kjer ji alternativa sploh ni dopuščena.

Bržkone bi vso to pocukrano in zlagano demagogijo lahko zlahka odpravili z bolj dobrohotnim razumevanjem, če ne bi razkrivala nečednih rabot v dosedanjem poteku organizacije EPK-ja in njenih kadrovskih in programskih rošad in blokad, da o finančnih nakazilih niti ne govorimo. Vsaj nekaj dvoma in zdrave pameti bi zato veljalo ohraniti. A najhujša med vsemi je naslednja stvar: kultura je, v ultimativni instanci, identitetna zadeva, je nekaj, kar nas konstituira. V tem preseku mesta in kulture se nam torej okoli organizacije EPK-ja dogaja nekaj enkratnega na podlagi nečesa, kar že dolga desetletja negujemo pod imenom kulturne sivine mesta. Ta sivina je očitno simptom novonastalih dinamitnih verbalnih mešanic. Ker le kaj bi lahko proizvedlo večjo identiteto Maribora, če ne razkritje manka te identitete, njeno povnanjenje v nekakšno identitetno eksplozijo? Kjer bodo koščki špricali vse naokoli, vse tja do končnega niča? Kulturni smo, ko imamo identiteto, svojo nasebno

substanco, a tudi obratno. Opisane obljube so zato po svojem bistvu natanko to – razgaljanje manka nas samih, ne le manka kulture. Napolnjevanje praznine lastne izvotljenosti s tonami dinamita, katerih eksplozije ne bodo pripomogle več kot k blišču, ki ga obljubljajo programski mojstri. Korak proč od bede in povprečnosti je natankoma korak vanjo.

Najhujše, kar se vam lahko zgodi v takem primežu, je zavračanje distancirajočega glasu. Večerov jasen poziv, usmerjen proti kritiki EPK-ja, žal diskvalificira vsak glas dvoma in ga imenuje (!) za defetističnega, zlobnega in egoističnega, izničuje sleherno podlago za normalno diskusijo. Lokalni medijski šerifi in sponzorji ne le neženirano navijajo za protagoniste kulturne brizge, špric-mojstre, ne le hitijo očitati lažnivost, pretiravanje in privoščljivost vsem, ki si drznejo podvomiti, ampak jih že kar vnaprej stigmatizirajo kot tiste, ki bodo krivi, če bo kaj šlo narobe. V tem krasnem novem medijsku svetu Maribora so odgovorne osebe za morebitni polom EPK-ja že določene, zmagovalci pa kajpak tudi. To je za novinarske piarovske trubadurje kajpak »win-win« kombinacija.

Še več, isti medijskokulturniški šerifi, ki kličejo k popolnemu zaupanju v oblastnike in njihove kulturniške izbrance, govorijo celo o »totalni odsotnosti in nezmožnosti dialoga«, ki bo onemogočila polno realizacijo projekta. Se pravi: najprej z eno potezo dezavuiraš sleherno kritiko, potem pa pozoveš k dialogu in se pritožiš, ker ga je premalo. Pogovarjati se s samim sabo je sicer zavidanja vreden posel, ker si vedno v družbi nekoga, s katerim se strinjaš. A običajno se temu, vsaj v psihiatriji, reče norost. EPK je postala »enota naše tolerance«, še pravijo v Večeru, kar pomeni le, da si netoleranten, če se ne strinjaš s tistimi, ki bi nam ob kulturnih vsiljevali še pravičniške vatle. Tako ganljivo odkritega navijaštva proti slehernemu dvomu v izvajalce EPK že dolgo nismo videli. Niti najmanj ne preseneča, če o dogodkih glede EPK ali njegovih protagonistov lahko izvemo kaj kritičnega le še v nemariborskih medijih, denimo v ljubljanskem Dnevniku. In kaj nam je storiti? Sprejeti je treba izziv. Ali bomo zaupali špric kulturi ali ne bomo. Nekateri bodo sicer raje počakali, da brizgne. Nekaterim se zdi, da je v napovedi brigalne brizge, v tej vulgarni dominaciji forme nad vsebino, povedano že dovolj.

Boris Vezjak

P.S: V nekoliko predrugačeno obliki objavljeno na strani:
http://www.aristej.si/slo/PDF/Dialogi203-4201020-uvodnik.pdf

četrtek, 26. avgust 2010

Mariborski feljton, ali o megalomanskem Pandurjevem gledališču

Mariborski feljton, Radio Maribor, 15. 8. 2010, s kritičnim prispevkom Primoža Premzla in prispevkom o izgradnji CEUM-a:
http://www.rtvslo.si/mojavdio/ra%20diomaribor/mariborski-feljton-15-8-2010/4175/

»V Mariborskem feljtonu ste slišali kritično razmišljanje znanega mariborskega vsestranskega ustvarjalca Primoža Premzla; preverili smo, katera imena se na Ptuju omenjajo za županske kandidate na letošnjih lokalnih volitvah; izpostavili megalomansko Pandurjevo gledališče, ki dviguje prah predvsem zaradi cene naložbe. Seznanili pa smo vas tudi z rezultati v mariborskem turizmu. Urednica Nataša Kuhar.«

četrtek, 26. avgust 2010

Piar dan D za EPK

Končno smo ga dobili - prvega moža EPK Maribor 012, Jamesa Bonda 012, ki je po meri države, kulturnega ministrstva in oblasti Maribora. Kazalo je že, da takega imenitnega imena ne bodo našli, a na srečo so ga. Ime, odmevno tudi v mednarodnih koordinatah. Od včeraj je novi programski šef Evropske kulturne prestolnice Maribor 2012 režiser Tomaž Pandur. Drugo pomembno ime, ki je od včeraj v vrhu EPK, je Jožef Školč kot novi prvi mož zavoda Maribor 2012. Bil je že v igri za posebnega sekretarja za EPK v Pahorjevi vladi, a je zavrnil funkcijo. Tokrat je sprejel zahtevno vlogo blažilca vseh napetosti med državo in lokalnim okoljem. Kot pravi politični maček ji bo zagotovo kos.

Od včeraj ima Maribor nekakšno kulturno ministrstvo, »tim kulturnih specialcev«, Jamesov Bondov, ki bo vzpostavil nov sistem vrednot. Nietzsche prihaja! Mesto bo doživelo prelomnico, »čutilo, razmišljalo, dišalo bo popolnoma drugače«, postalo bo vznemirljiva umetniška destinacija Evrope, je prepričan Tomaž Pandur. Maribor bo in mora biti ena od prepoznavnih evropskih prestolnic tudi leta 2013 in naprej, je temeljno sporočilo po včerajšnjih konstitutivnih sejah obeh organov EPK. To seveda ni pravilo pri dosedanjih prestolnicah, saj pogosto ostajata za tistim letom D razsulo in opustošenje na vseh možnih ravneh. V Mariboru definitivno ne bo tako, so se včeraj zavezali vsi ustoličeni člani programskega sveta in sveta zavoda Maribor 2012. V njiju (njiju) so pomembna imena slovenskega kulturnega, umetniškega, akademskega, političnega in gospodarskega življenja.

Končno se začasnost in vse možne faze priprav, zastojev in raznovrstnih tenzij stekajo k enemu cilju: organizirati odlično, prebojno prestolnico, ki bo odprla Slovenijo, kot je dejal Školč. Novo stalno vodstvo se ne ozira več v preteklost. Strnjuje vrste in apelira na občino in državo, da odigrata svojo vlogo. Puščice o zamujanju in očitki o »bombastičnosti« mariborskega EPK, vsi komunikacijski šumi iz prestolniške smeri proti severovzhodu izzvenevajo. Začenja se nov svet. V organih zavoda so državni sekretarji, torej države ne bo več treba prositi za srečanja, ker bo nenehno navzoča in soodgovorna.

Dvainštirideset mest se je doslej že okitilo z nazivom EPK, kandidature pa so oddane že do leta 2019. Maribor prihaja v elitno družbo. Končno organiziran in pripravljen na veliki kulturni met? Vprašaj na koncu je čisto odveč.

Napotila: avtorski članek izpod peresa Melite Forstnerič Hajnšek je izšel v Večeru 12. junija 2010 in je dostopen na temle naslovu oz. spodaj. V njem smo spremenili naslov in vnesli nekaj dodatkov - vsi so v krepki pisavi. Originalen piarovski tekst, še en, ki ne skriva svoje ambicije, je tule:

Dan D za EPK

Končno smo ga dobili - prvega moža EPK Maribor 012, ki je po meri države, kulturnega ministrstva in oblasti Maribora. Kazalo je že, da takega imena ne bodo našli, a na srečo so ga. Ime, odmevno tudi v mednarodnih koordinatah. Od včeraj je novi programski šef Evropske kulturne prestolnice Maribor 2012 režiser Tomaž Pandur. Drugo pomembno ime, ki je od včeraj v vrhu EPK, je Jožef Školč kot novi prvi mož zavoda Maribor 2012. Bil je že v igri za posebnega sekretarja za EPK v Pahorjevi vladi, a je zavrnil funkcijo. Tokrat je sprejel zahtevno vlogo blažilca vseh napetosti med državo in lokalnim okoljem. Kot pravi politični maček ji bo zagotovo kos.

Od včeraj ima Maribor nekakšno kulturno ministrstvo, »tim kulturnih specialcev«, ki bo vzpostavil nov sistem vrednot. Mesto bo doživelo prelomnico, »čutilo, razmišljalo, dišalo bo popolnoma drugače«, postalo bo vznemirljiva umetniška destinacija Evrope, je prepričan Tomaž Pandur. Maribor bo in mora biti ena od prepoznavnih evropskih prestolnic tudi leta 2013 in naprej, je temeljno sporočilo po včerajšnjih konstitutivnih sejah obeh organov EPK. To seveda ni pravilo pri dosedanjih prestolnicah, saj pogosto ostajata za tistim letom D razsulo in opustošenje na vseh možnih ravneh. V Mariboru definitivno ne bo tako, so se včeraj zavezali vsi ustoličeni člani programskega sveta in sveta zavoda Maribor 2012. V njiju so pomembna imena slovenskega kulturnega, umetniškega, akademskega, političnega in gospodarskega življenja.

Končno se začasnost in vse možne faze priprav, zastojev in raznovrstnih tenzij stekajo k enemu cilju: organizirati odlično, prebojno prestolnico, ki bo odprla Slovenijo, kot je dejal Školč. Novo stalno vodstvo se ne ozira več v preteklost. Strnjuje vrste in apelira na občino in državo, da odigrata svojo vlogo. Puščice o zamujanju in očitki o »bombastičnosti« mariborskega EPK, vsi komunikacijski šumi iz prestolniške smeri proti severovzhodu izzvenevajo. V organih zavoda so državni sekretarji, torej države ne bo več treba prositi za srečanja, ker bo nenehno navzoča in soodgovorna.

Dvainštirideset mest se je doslej že okitilo z nazivom EPK, kandidature pa so oddane že do leta 2019. Maribor prihaja v elitno družbo. Končno organiziran in pripravljen na veliki kulturni met?

Melita Forstnerič Hajnšek

P.S. Objavljeno na spletni strani:
http://www.zofijini.net/speculum.html

četrtek, 26. avgust 2010

CEUM ali kulturni makiavelizem po mariborsko

Andrej Kocuvan v Pismih bralcev, Večer, 24. 7. 2010

Z zanimanjem sem prebral članek Zvezda EPK v tkalnici, saj ne pomnim, da bi Mariborčani kaj več izvedeli, kakšni kulturni objekti bodo obogatili naše mesto in nam pomagali prestopiti v kulturno prestolnico Evrope. Še posebej ne pomnim, da bi vedeli, koliko nas bo to hlepenje po kulturni časti stalo. Prebrali smo, da nas mestna oblast kani obogatiti s še eno kulturi namenjeno investicijo z naslovom Center uprizoritvenih umetnosti - CEUM. Pod imenom se skriva objekt, ki mu rečemo gledališče.

Na področje kulture sodi tudi komuniciranje. Način sporazumevanja med ljudmi o skupnih zadevah je pravzaprav osnovni kazalec dosežene razumnosti in kulturne razvitosti. Tako kot žaljivega zmerjanja ali uličnega pretepanja ne moremo oceniti kot kulturnega obnašanja, tudi zapravljanja javnega denarja ne moremo označiti za kulturno in razumno. Če je komuniciranje enosmerno ali ga ni, je taka kultura invalidna oziroma je ni. Tudi korespondenčna seja je kot oblika komuniciranja invalidna. Seveda je lokalno kraljestvo organizirano tako, da ni bojazni, da ne bi večina dvornih svetnikov dvignila roke, kadar Kralj na Betajnovi povleče za glasovalno nitko.

Mestni svetniki so sprejeli odločitev, da bodo Mariborčani naslednjih dvajset let plačevali skoraj 48 milijonov za najemnino za kulturni objekt, ki se bo za 50 milijonov šele zgradil.

V normalnih okoliščinah bi se morali razveseliti, da bo podoba Maribora na območju, ki ga krasi predmestni industrijski urbanizem, doživela prenovo. Vendar so stvari vse prej kot normalne. Normalno bi bilo, da bi imelo mesto podrobno razdelan urbanistični načrt, znotraj katerega bi bilo to območje načrtovano širše, vsaj med koroško železniško progo in reko Dravo od Tabora do višine Mariborskega otoka in elektrarne, ne pa da se preureja le dober hektar znotraj opustelega tovarniškega kompleksa. Treba bi bilo razmisliti o povezavi koroškega kolodvora s Koroško cesto na levem bregu Drave, o povezavi Studencev z Mariborskim otokom, o ureditvi celotne nabrežine reke Drave ipd. Čas, potreben za izdelavo in javno razpravo podrobnega prostorskega načrta in razvoj projektov ter gradnjo, je za premišljeno in kvalitetno udejanjanje projekta nenormalno prekratek. S širokim konsenzom Mariborčanov podprt projekt lutkovnega gledališča je nastajal dve desetletji. Še pasje domovališče je za udejanjanje potrebovalo nekaj let. SNG po več kot treh desetletjih še ni dokončalo vseh faz. Nova umetnostna galerija tudi nastaja že dolgo.

Nenormalna sta tudi način načrtovanja te investicije in obremenjevanje javnega proračuna. Občina se zavezuje skleniti 20-letno najemno pogodbo, zaradi katere bo zaslužila država ca. 8 milijonov. K tem milijonom letne obremenitve javnih sredstev je treba prišteti še obratovalne stroške in stroške delovanja tega teatra (tudi SNG in druge kulturne ustanove se ne morejo financirati s prodajo lastne produkcije oziroma storitev), kar bo zneske več kot podvojilo.

Nepodpisani strokovnjaki Ekonomskega inštituta iz Maribora (EI) so v svojih računih predpostavili, da bo 58 tisoč obiskovalcev na leto prispevalo v blagajno 1,18 milijona, prodaja električne energije (?!) bo prinesla 80 tisoč, država bo v blagajno za programe vplačala sto tisoč, občino bodo letni programi stali predvidoma še šestkrat toliko. Skupni prihodki od projekta bi prinašali natančnih 2,324.052 . Stroški obratovanja in delovanja bodo znašali letno preko 1,6 milijona in plače še dobrega pol milijona. Niso še zajeti vsi stroški (bodoči davek na nepremičnine, amortizacija milijon in četrt idr. stroški). EI ocenjuje, da bi bili stroški za plače trikrat nižji, če bi šlo za najemni odnos (!?), kar poraja skepso, saj gre v obeh primerih za izvajanje istega programa v enakih prostorih, le na različen način. Glede na tržne razmere tudi ni običajno, da bi vrednost komunalno urejenega zemljišča vključno z opuščenimi halami znašala le pet odstotkov vrednosti celotne investicijske.

Višina najemnine je »utemeljena« s strokovno povsem nerealno prilagojeno oceno vrednosti najemnine za 20 /m2 mesečno. Take najemnine ne preneseta komercialno mnogo atraktivnejša lokacija in program trgovsko-športnega centa v Stožicah v Ljubljani.

Kritične presoje bi bila potrebna tudi ocena virov financiranja. Poleg splošnih prihodkov od MOM in ministrstva za kulturo ostale vire predstavljajo prihodki od lastne produkcije umetniških dejavnosti v znesku 1,42 mio. in prihodki od donacij v višini 160 tisoč. Tako zavidljivega komercialnega uspeha ne dosega niti SNG Maribor kljub mednarodno priznanemu umetniško kvalitetnemu ansamblu in usposobljenemu vodstvu. Prikazani viri so seveda utopična predpostavka. Nerealizacija teh fantomskih prihodkov bo neposredno povzročila povečan pritisk na proračun, ki bo tako poleg najemnine plačeval še izpad v programu izmišljenih prihodkov. Svoje »strokovno« mnenje opredeljuje EI z opisi kot npr. »Lega objekta CEUM na desnem bregu Drave določa vsebinsko zasnovo v smislu kontroliranega pogleda na mesto, stičišče, od koder je mogoče videti celotno pokrajino mesta, t. i. OKO CEUM«. Taki lepozvočni opisi odražajo tendenco, da se odločitev podpre, čeprav s povsem izmišljenimi utemeljitvami.

Dilema, ali najem ali investicija, je izmišljena. Jasno je, da razen načelnega pristanka v sofinanciranje programov, zunanjih finančnih virov ne bo, realni prihodki od lastne produkcije pa bodo bistveno manjši. Še več, predlagana oblika, da projekt pod tržnimi pogoji financira gospodarska družba, ne pa javni proračuni, pomeni, da bo država, namesto da bi

sofinancirala v javno kulturno infrastrukturo, od nje pobirala DDV.

Tudi vsi ostali kazalci o utemeljenosti najema pred investiranjem so v funkciji že vnaprej sprejete odločitve za najem, čeprav je vsaki kmečki pameti jasno, da bo končni račun enak in da ga bodo plačali obubožani meščani Maribora na račun pametnejših razvojnih projektov.

Ker je predvideni investitor podjetje v pretežni lasti najemnika, je jasno, da gre za iskanje bližnjic in prikrivanje realnih podatkov zaradi vnaprejšnje odločitve lobija, ki se zbira okoli tega že v izhodišču slabo premišljenega investicijskega projekta, ki bo bogatil kulturno samopodobo plačnikov. Ni možno prezreti, da bo najemnik najemodajalcu s tako fiksno najemno pogodbo zagotovil plačilo anuitet za celotno investicijo, pri čemer ne bo postal lastnik. Da gre za izigravanje predvsem finančnih predpisov, je več kot očitno. Edino, kar ni očitno, je, katere stranke in kateri svetniki so na korespondenčni seji glasovali za tako trošenje javnega denarja. Kako se zavarovati, da bo mestna uprava v prihodnje upravljala mesto v korist vseh meščanov, ne pa le posamičnih lobijev, ki si postavljajo spomenike, zaradi katerih bo bolela glava še naše zanamce?

V kriznih obdobjih je zapravljanje javnega (tujega) denarja za dvomljive projekte brezumno dejanje, potrebno vse javne kritike. Kot nekulturo lahko sprejmemo dejanja, če oblast izkorišča svoj mandat tako, da izvaja projekte, ki so nastali mimo volje tistih, ki jih plačujejo.

P.S. Dosegljivo na spletni strani:
http://bor.czp-vecer.si/VECER2000_XP/2010/08/04/2010-08-04_STR-28-28_MX-01_IZD-01-02-03-04-05-06_PAG-PODLISTEK-.PDF

četrtek, 26. avgust 2010

»Pandurjevo« gledališče na pravljičnih temeljih: Naložba v CEUM je vredna toliko kot polovica športnega parka Stožice

Slovenija - petek, 13.08.2010 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - Analiza gradiva, na podlagi katerega je mariborski mestni svet julija potrdil izgradnjo Centra uprizoritvene umetnosti Maribor (CEUM), razkriva, da je ta projekt postavljen na izjemno optimističnih, če ne celo nerealnih domnevah. Novi velikanski hram kulture, s katerim se bodo opredmetile sanje režiserja Tomaža Pandurja in za najem katerega bodo davkoplačevalci plačevali dva milijona evrov na leto, naj bi imel namreč že v prvi sezoni večji obisk, kot ga na novih predstavah sezone (in vseh ponovitvah teh predstav) skupaj beležita ljubljanska Drama ter SNG Opera in balet Ljubljana.

Dežujejo ogorčeni odzivi

Glasen in predvsem zelo kritičen odmev je doživel »konspirativni« sklep mestnega sveta občine Maribor, s katerim je kar na korespondenčni seji potrdil projekt izgradnje Centra uprizoritvenih umetnosti. Občina je hkrati sklenila podpisati 20-letno najemno pogodbo s podjetjem ZIM. To bo moralo v roku 21 mesecev udejanjiti naložbo, ki je v občinskem gradivu ocenjena na natanko 51,398.553 evrov. Vredna je torej toliko kot polovica športnega parka Stožice!

Velik dvom o upravičenosti te naložbe, ki naj bi se udejanjila na lokaciji opuščene tkalnice in predilnice MTT na Studencih, predstavljajo predvsem osnovna programska izhodišča Centra uprizoritvenih umetnosti Maribor, ki so bila del gradiva mestnega sveta. V analizi upravičenosti projekta, ki jo je izdelal Ekonomski institut Maribor, je navedeno, da bodo v novem hramu kulture izpeljali štiri lastne in tri gostujoče gledališke predstave na leto, šest uprizoritev pa naj bi ustvarila neka neimenovana akademija ali inštitut. Že v sezoni 2012/2013 naj bi prodali 58.000 vstopnic. Na vprašanje, ali je takšna številka realna, najbolje odgovarja primerjava z obiskom premiernih predstav sezone v najuglednejših slovenskih teatrih (v tabeli).

O tem, ali Maribor sploh potrebuje in prenese tako veliko kulturno infrastrukturo (v njej bosta dve veliki in več manjših dvoran, galerija in še marsikaj drugega), pred odločitvijo

mestnega sveta sploh ni potekala širša javna razprava. Zato ne preseneča, da zdaj, ko je izgradnja centra že potrjeno dejstvo, v javnosti dežujejo odzivi skepse in ogorčenja (v Dnevniku smo v ponedeljek objavili pronicljivo pismo Zofijinih ljubimcev, društva za razvoj humanistike).

»Širokopotezne blodnje brez realne osnove«

»Naivno je predvidevati ekonomsko upravičenost centra v raznolikosti programov v nekakem kulturniškem Europarku z razgledom na obrežje Drave,« pa je v pismu časniku Večer zapisal ugledni mariborski akademski slikar Bogdan Čobal. »Sočasne življenjske usode v Sloveniji so polne dram, ki so posledica slabo domišljenih ekonomskih odločitev, najraje bi rekel katatoničnih širokopoteznih blodenj brez realne osnove z veliko finančno zadolženostjo. Za dosego teh idej je seveda potrebna zvijačnost v različnih oblikah: zavajanje, lažni ekonomski izračuni, strankarsko podkupovanje in delitev položajev, lobiranje, korespondenčne seje in še marsikaj, kar drobni, začasni diktatorji dobro obvladajo. Skratka, ne transparentnost. Žal mi je, da smo postali apatični tudi takrat, ko bodo napovedane investicije bremenile še naše zanamce.«

V analizo upravičenosti projekta se je še bolj pikolovsko »zapičil« Mariborčan Andrej Kocuvan. »Višina najemnine je 'utemeljena' s strokovno povsem nerealno prilagojeno oceno vrednosti najemnine za 20 evrov na kvadratni meter na mesec. Take najemnine ne preneseta komercialno mnogo atraktivnejša lokacija in program trgovsko-športnega centra v Stožicah v Ljubljani,« je opozoril ta Večerov bralec.

Župan Kangler: Investicija v center je pol manjša

Mariborski župan Franc Kangler je včeraj demantiral uradne občinske podatke o vrednosti investicije. Trdi namreč, da ZIM ocenjuje vrednost naložbe v Evropski center uprizoritvenih umetnosti Maribor na 24 milijonov evrov, in ne na 51 milijonov evrov. Mestno občino Maribor smo včeraj prosili za kopijo dokumenta, iz katerega izhaja znesek, ki ga omenja župan. A je nismo prejeli. Če je točen znesek 24 milijonov evrov, bi to pomenilo, da bo ZIM z naslova najemnine ustvaril kar 16 milijonov evrov dobička, naložba v CEUM pa bi dosegla kar 66-odstotno donosnost.

Delovanje CEUM bo stalo več kot štiri milijone evrov na leto

Podjetje ZIM bo za 10.454 kvadratnih metrov površin Centra uprizoritvenih umetnosti Maribor (CEUM) mariborski občini 20 let zaračunavalo najemnino 15,90 evra za kvadratni meter, kar s pripadajočimi davki nanese nekaj manj kot dva milijona evrov na leto. K znesku,

ki ga bodo v bodoče morali odšteti davkoplačevalci, je treba prišteti še 2,1 milijona evrov na leto. Najmanj toliko denarja bo namreč potrebnega za redno delovanje novega zavoda, ki bo upravljal CEUM.

P.S. Objavljeno na strani:
http://www.dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042380351

sobota, 28. avgust 2010

Pandurjeva dota

Slovenija - ponedeljek, 16.08.2010
Tekst: Tomaž Klipšteter

Iz samoljubnega samogovora, s katerim je Tomaž Pandur marca prvič javno nastopil kot morebitni soavtor Evropske prestolnice kulture, je bilo mogoče domnevati, da umetnik noče zasesti vodilnega položaja v tem projektu. Ta hipoteza ne bi mogla biti bolj napačna! Pandur je takrat namreč že dal svoj pristanek za pomembno funkcijo predsednika programskega sveta EPK, ker mu je župan Maribora obljubil doto, opredmeteno z novogradnjo na desnem bregu Drave.

Odkar je generalštab EPK prevzel Vladimir Rukavina, se je vodenje projekta umestilo v kulturnopolitični bunker, v katerega imajo vstop le posvečeni. Namesto da bi z všečnim plasiranjem zamisli iskali širok konsenz javnosti, vodijo projekte s konspirativnostjo izraelskega atomskega oboroževanja. Vse, kar uspe pricurljati v javnost, dobi avtomatično status afere.

Mestu nikakor ne bi škodovalo, če bi dobilo kulturni hram, ki bi s svojim umetniškim pristopom postal vznemirljiva alternativa Slovenskemu narodnemu gledališču. S trezno zamišljenim projektom bi zlahka navdušili Mariborčane, ki se hitro zagrejejo za zadevo, ob kateri dobijo občutek, da jo potrebujejo (ne pozabite: celo v času najhujše gospodarske krize so glasovali za samoprispevek, s katerim so financirali graditev pediatrije, za katero prestolnica ni hotela dati državnega denarja).

Za Center uprizoritvenih umetnosti Maribor pa se režiserji EPK sploh niso trudili iskati množične podpore (so domnevali, da je ne bodo našli?). Do julija niti strokovni javnosti zato niso bile znane podrobnosti o tem, da bo Maribor dobil več kot 10.000 kvadratnih metrov velik objekt. Ideja o tovrstnem uprizoritvenem centru namreč prej ni bila na seznamu naložb, brez katerih Maribor leta 2012 naj ne bi zmogel doživeti kulturnega preporoda. Mednarodnega arhitekturnega natečaja, kakršnega so denimo objavili za iskanje najboljšega načrta za novo umetnostno galerijo, tudi ni bilo. Čemu bi ga sprožili, če pa je imel Pandur že marca v predalu idejno zasnovo, ki jo je zanj narisal arhitekturni par Sadar-Vuga. Vse je ostalo javnosti prikrito do julijske korespondenčne seje mestnega sveta. Kanglerjev glasovalni stroj je kar po elektronski pošti blagoslovil izvedbo projekta, za katerega bodo davkoplačevalci v prihodnjih 20 letih odšteli več kot 80 milijonov evrov! Pol za najemnino, pol za obratovanje centra. Javnost doslej ni videla verodostojne ekonomske analize o tem, kakšen novi

uprizoritveni center sploh prenese Maribor, ki je že zdaj poln praznih dvoran. Predpostavke, s katerimi so v občinskem gradivu upravičevali projekt, niso podkrepljene s prepričljivimi študijami. Edino neizpodbitno dejstvo je, da si novo gledališko igrišče z dvema 1500 kvadratnih metrov velikima dvoranama nestrpno želi Pandur, ki bi s tem dobil priložnost, da se ponovno dolgoročno prisesa na mariborsko proračunsko dojko, ki jo je nekoč cuzal, dokler ni povsem uplahnila. Zato ne bo nihče presenečen, če bi se nekoč izkazalo, da so predstavljeni dokumenti temeljili na številkah, ki so bile plod njegove neukrotljive fantazije.

Nam, ki bomo morali plačati razkošni obliž za užaljeno dušo »izgnanega« umetnika, preostane upanje, da se bodo vendarle izpolnile njegove sanjske napovedi. Pri tem nas ne bo pohladilo vedenje, da mariborska realnost že dolgo nima vstopa v Pandurjev umetniški kozmos. Nazadnje se je to dogodilo pred petnajstimi leti. Kolikšna črna luknja se je za tem zakopala v finance SNG Maribor, ni treba ponavljati.

P.S.: Objavljeno na strani:
http://dnevnik.si/debate/komentarji/1042380805

sobota, 28. avgust 2010

CEUM čez 20 let ne bo več funkcioniral

Pogovor: Matjaž Knez direktor družbe ZIM Zasnove in vodenje investicij, bodoče lastnice in najemodajalke Centra uprizoritvenih umetnosti Maribor

Slovenija - sobota, 28.08.2010
Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - Županova PR-mašinerija je minuli teden izpeljala udaren protinapad na kritike izvedbe Centra uprizoritvenih umetnosti Maribor. V ponedeljkovem Večeru je bilo med drugim možno prebrati informacijo, da bo CEUM evropska investicija, v kateri se srečujeta javni interes in zasebni kapital. O tem, kako naj bi evropski denar vstopil v to zgodbo in kje se bosta v njej srečala javni interes in zasebni kapital, smo se pogovarjali z Matjažem Knezom, direktorjem podjetja ZIM, ki bo za Mestno občino Maribor udejanjila to veliko naložbo v kulturno infrastrukturo.

Knez od septembra lani zaseda direktorsko pisarno ZIM v tretjem nadstropju stavbe na Slovenski ulici 40, v kateri sta tudi občinska urada za komunalo in mladino. Ker mariborski župan Franc Kangler vztrajno zatrjuje, da ni res, da bo naložba v izgradnjo CEUM stala 51,398.553 evrov, kot je zabeleženo v občinskih gradivih, ob tem pa ne navede »natančnega« podatka, smo pričakovali, da bomo pravo številko dobili od direktorja ZIM.

»Ta podatek je internega značaja. Na podlagi našega znanja smo določili najemno ceno objekta, zaradi katere je projekt izvedljiv,« je »razkril« direktor ZIM.

Na občini trdijo, da je to zasebna investicija. ZIM je v 77,5-odstotni lasti mariborske občine. V minulih petih letih so prihodki podjetja znašali največ 1,13 milijona evrov, lani niso dosegli niti 550.000 evrov, podjetje pa je zapadlo v izgubo za 422.000 evrov. Kako bo tako majhno podjetje izpeljalo izjemno obsežno »zasebno« naložbo?

Težko komentiram poslovne rezultate, saj sem direktor ZIM manj kot leto dni. Zadal sem si cilj, da bi v podjetju spet uvedli dejavnost investicijskega inženiringa. Morate vedeti, da bo ZIM prihodnje leto praznoval 30. obletnico obstoja. Nekoč je to bil Zavod za izgradnjo Maribora in je vodil vse velike projekte v mestu, zgradila se je celotna Nova vas.

V tistih časih sta bila velikana tudi Metalna in Tam. Projekt CEUM pa ima posebnost: zdaj ste vi investitor in lastnik novogradnje, vse druge projekte pa ste vodili za naročnike.

Ni razlike. Tehnologija dela je podobna. Imamo reference in poti do bančnih sistemov, ki nam bodo omogočili izpeljati projekt javno-zasebnega partnerstva.

Še zmeraj ne razumem, kje je omenjeni zasebni investitor. ZIM je v večinski občinski lasti in nima niti milijona evrov kapitala.

Mi smo družba zasebnega prava. Projekta seveda ne bomo financirali z lastnimi viri. Sicer pa izvajajo podobne projekte investicijske družbe, ki imajo samo 7000 evrov kapitala.

S čim pa boste bankam jamčili pri najemanju posojil? Bo občina porok?

Ne, jamčili bomo s projektom.

Pogodba o odkupu Vegradovih zemljišč je že podpisana in deponirana. Koliko boste plačali za kvadratni meter?

S stroškom rušitve objektov bo naneslo 2,888.000 evrov plus DDV. Ceno smo določili na podlagi cenitev in gre za isto kupnino, po kateri je Vegrad kupil nepremičnine od Tuš nepremičnin.

Če upoštevamo, da je bil v študiji izvedljivosti strošek rušitve ocenjen na 410.000 evrov, boste za kvadratni meter plačali več kot 280 evrov plus DDV. To je zelo drago, če upoštevamo, da so se gospodarske razmere zaradi recesije bistveno spremenile.

Določene cene so zdaj višje, določene so nižje.

Ali že veste, kako boste kot zasebni investitor črpali evropski denar za izgradnjo CEUM?

Po mojih informacijah so bile tudi v Gradcu, ko je bil Evropska prestolnica kulture, podobne zasebne investicije sofinancirane iz evropskih sredstev. Kako bodo ti postopki potekali v našem primeru, pa v tej fazi težko napovem.

Kaj se bo zgodilo z objektom čez 20 let, ko bo potekla najemna pogodba? Bo ostal v lasti ZIM?

Da. A morate vedeti, da ta zelo specifični objekt tedaj ne bo več funkcioniral, ker bo tehnologija že prerasla potrebe uporabnikov.

Prosim? Hočete povedati, da bo čez 20 let CEUM že tako zastarel, da ne bo več uporaben?

Potrebe po objektu, kakršen je CEUM, bodo zaradi drugačnih družbenih in tržnih razmer bržkone izginile. Samo poglejte, kako zdaj deluje multikino Kolosej, ki je bil zgrajen pred komaj šestimi leti.

Že, vendar to ni posledica spremenjenih zunanjih dejavnikov, temveč je bila naložba že na začetku preveč ambiciozno zastavljena in je bila tudi nepopolno izvedena. Poleg tega so v Mariboru zgradili konkurenčni Planet Tuš. Ko pa že omenjate Kolosej: vas ni strah, da bo CEUM doživel enako usodo?

Prepričan sem, da do tega ne more priti, ker so v projekt vključeni strokovnjaki, ki bodo v objektu zagotovili ustrezno vsebino, ki jo Maribor potrebuje.

P.S. Objavljeno na strani:
http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042383700

sobota, 28. avgust 2010

Dnevnik vs. Večer glede CEUM-a

Zakaj smo na tej strani objavili nekaj kritičnih prispevkov iz Dnevnika? Čeprav smo se trudili najti kakšnega v Večeru, ga nismo. Vsi kritični zapisi doslej so bili objavljeni le v rubriki Pisem bralcev. Večerovi novinarji bodisi spijo bodisi izvajajo piarovske vragolije.Upamo na boljše čase in čakamo na prvega.

torek, 31. avgust 2010

Nova Nostradamusova programska izhodišča za EPK 2012

Maribor, 31.8.2010. Nova, revidirana Nostradamusova programska izhodišča Evropske prestolnice kulture Maribor 2012, odkrita s pomočjo vnovničnega branja njegovih kvartin, podprtega z računalniško podporo. Temeljno besedilo z manifestom o ultimativni kulturni resnici Maribora je dostopno na tem mestu. Zaradi lažjega razumevanja enigmatičnih verzov smo te opremili z vmesnimi naslovi in ter veselimi mislimi novega in starega vladarja. V kvartini 12 pod spretno prikritim naslovom »Mariborsko kulturo bomo približali civilizaciji« namreč beremo:

»V letu 2012 in sedem mesecev,
bo z neba prišel veliki Kralj groze.
Vstajenje velikega kralja Angolmoisa.
Prej in potem bo veselo vladal Mars.«

Bistvo nostradamusovske operacije EPK je zvito skrito že v besedi Nostradamus - njenem branju v latinščini. Nostra damus, qua damus (kar bomo dali, bomo dali iz naših žepov).

I. Himnični program in budnica za edino pravo mesto prihodnosti: »jaz verjamem, to kar tudi rečem«

V Mariboru imamo enkratno in neponovljivo priložnost, da izčrpan brezizgledni čas ~~in vero v naše rekanje~~ osmislimo na novo, da najdemo smer naše prihodnosti in jo pričnemo bivati enkratno in neponovljivo naše. Prihodnost smo mi, a le, če znamo ~~gledati v stekleno kroglo~~ biti in ustvarjati prihodnje v nas. Prebuditi in biti moramo drzno, velikopotezno in vizionarsko v nas. Če smo se kaj naučili iz preteklosti, je to dejstvo, da je zgodovina bila zmeraj na strani drznih velikopoteznih vizionarjev ~~in manipulantov~~. Naša vizija je obenem naša smer, in ta kaže v čas, ki prihaja. Kaže v čas, ki je, a še nerojen. Kaže čas, ki je hipotetičen čas, ki je, ker lahko je. In če bo, bo rasel iz ~~vojaškega~~ časovnega projektila, ki predstavlja leto 2012. Brez strahu, to ni uničevalni projektil. Tistega, ki ga ~~finančno oropa~~ zadene, oživi iz spanca. Maribor se mora prebuditi. Mora postati drug ~~Saint-Rémy-de-Provence~~. In mora postati drug med tistimi, ki narekujejo drugačnost. Ki so drugi in drugačni – ki niso včeraj, ki so jutri. To so velike prestolnice. Velike po ~~megalomanskem~~ vizionarskem duhu, ki premika ustvarjalno energijo po ožilju

mesta, ki deli celice mesta, ~~Pandurjeve~~ njegove sanje in njegova ~~finančna~~ stremljenja. Naše stremljenje je, da zaživimo naš jutri, danes in tukaj. Naš cilj je prepoznanje spečih možnosti ~~v vaših denarnicah~~, odstreti prikritost nastajajočega in ga soustvarjati, razumeti našo usodo kot neizkoriščeno možnost, biti prihodnji, ki ~~sem, ki~~ sem.

II. Renesančni toti čudež tukaj in zdaj: »moji občutki so ganljivi«

Pomislimo na mesteca s po par deset tisoč prebivalci, v katerih se je zgodil ~~ganljivi~~ renesančni čudež. Pomislimo na mesta, ki so s svojimi dosežki na polju vednosti, življenjske omike, ki so s svojo kulturo in odprtostjo za zmeraj spremenile obličje sveta. Pomislimo na genialne posameznike, ~~na Tomaža Pandurja~~, ki so z vztrajnostjo svojih vizij dosegli ključne spremembe v načinu, kako razumemo človeka in svet. Na vizionarske ustvarjalce, razsvetljene ~~francoske~~ vladarje in ~~Franca~~ politike, ki so imeli čut za nezaslišano možnost. Nastopi čas, ko je možno so-odločiti in živeti lastno prihodnost. Sedaj, danes in tukaj, je ta čas. Leto 2012 je ta čas. Za tiste, ki spijo in ki jih je strah presežnega, se je prihodnost že zdavnaj dogodila. Za nas pa obstaja kot ~~nečujna~~ nezaslišana možnost.

III. Seizmologi na sledi novega odkritja: »v parku ne raste nobena šalata«

Ena največjih ugank človeštva je ~~kazenska ovadba~~, kako se generira razvoj. Razvoj je zmeraj nepredvidljiv, največja odkritja, ki so spremenila obličje Zemlje in naše predstave o vesolju, se niso rojevale tam, kjer se je bilo nabralo največ ekonomskega kapitala in institucionalne ubranosti, marveč zmeraj nepredvidljivo, iz robnih pozicij. Zgodovina razvoja ~~SNG Maribor~~ je zgodovina genialnih ~~finančnih~~ sunkov s strani. Usoda velikih svetovnih metropol je, da so absorbtivne in da hitro prepoznavajo in posvojijo substancialne sunke na polju znanosti in umetnosti, sunke vednosti. Sami sunki pa nastajajo praviloma ~~na tujih računih~~ obrobju.

IV. Previdno pri rokovanju z elektriko: »na bregu leve in desne Drave«

Obrobje se lahko le v trenutku sunka spremeni v epicenter neke radikalne ~~nečujne~~ nezaslišane spremembe. V letu 2012, ko bo toto naše mesto prestolovalo evropski kulturi, mora doživeti nezaslišan premik ~~rečne struge~~. Ne premik, ampak pretres. Z roba se mora Maribor preseliti v sam epicenter spremembe. ~~Elektro Maribor opozarja uporabnike~~: Pretreslo nas bo in oživelo.Finančni Pretres se bo odvijal na različnih nivojih, spreminjal in spremenil bo

obličje tega mesta daleč v prihodnost: spremembo na ravni zavesti mesta, aktivacije njegovih ustvarjalnih energij in vzpostavitve pogojev za spremembo, bodisi kot redefinicijo obstoječih ali kot vzpostavitev novih infrastrukturnih možnosti. ~~Nateg~~ Premik mora biti takšen, da ne bo premaknil le Maribora ~~in Panonske nižine~~, pretres mora biti nezaslišanih dimenzij. Čutiti ga morajo po širšem področju ~~srednje Evrope~~ evropske kulture in umetnosti, ki mu bo Maribor prestoloval.

V. Eksplozivne točke prihodnosti: »mi mamo na vseh trgih viréles, zato vse najdete na interneti«

Muzeji in teatri, koncertne dvorane in univerze, literarne hiše in razstavišča, ~~filozofi, humanisti in naivni družboslovci,~~ feljtoni in spletni portali, televizijske postaje in centri umetniškega pulziranja po vsej Evropi se morajo ozreti na ~~bioenergetsko~~ točko prihodnosti, na mesto ~~Duplek~~, od koder prihaja neka nezaslišan pretres. Ozreti se morajo na ~~nič nas ni strah, če umetniki so z nami~~ Maribor.

VI. Nepoklicni meteorologi tudi o duhovni prevetritvi: »mojo srce danes žari«

Da bi prišlo do radikalnega sunka, je potrebno iz tega mesta pregnati vso ~~bleferstvo~~ lenobnost, zatohlost, vso neinventivnost, vso preplašenost in lažno skromnost, vso ležernost in površnost, ves ~~občinski~~ klientelizem, vso nevedenje, vso zamerljivost in samoužaljenost, ves nepotizem in vso lažno samoljubje. Maribor potrebuje vrsto doslej ~~nečujnih~~ nezaslišanih možnosti. Nezaslišanih vsebin. In nezaslišanih afer dogodkov. Ti bodo generirani tako iz ~~davkoplačevalskega~~ vsebinskega potenciala, ki ga premore Maribor in preostala partnerska mesta, kot seveda v najširši evropski in globalni perspektivi. Globalna perspektiva pomeni perspektivo, ki izvira iz specifične vizije, nikakor poljubnosti: vedeti, kdo, zakaj, kako v najširšem miselnem kontekstu.

VII. Pirotehnika nebrzdane ustvarjalnosti: »prosim, da se v živo spominjate«

Naj ne bo nikoli preslišano. Naj ne bo nikoli ~~v živo~~ pozabljeno. Naj nas omreži ~~vireles~~ in aktivira v nas vse ustvarjalne sile. Zato še enkrat ponavljamo: evropska prestolnica kulture naj ne bo zazrta v preteklost, njen končni cilj je nezaslišana sprememba, je drugačna prihodnost, ki temelji na vednosti in nebrzdani ustvarjalnosti. Le ~~časnik s težo~~ vednost proizvaja nove vsebine, takšne, ki ne ugasnejo kot silvestrski ognjemet in se razkadijo kot senzacionalistična vest na

naslovnici včerajšnjih časnikov, marveč take, ki premorejo dolgoročno strukturno vitalnost in redefinirajo način, kako bivamo ~~z nekaj sto evri na mesec~~.

VIII. Maribor bo projektil, ki leti nazaj v prihodnost: »borci so se preko borbe borili«

Da bi Maribor bil zares evropska kulturna prestolnica in ne samozadostna promenada ~~z izrezljanimi vevericami in medvedi na drevesih~~ nam vsem znanih duhov preteklosti, bo moral Maribor postati drzen in vizionarski, projektil, usmerjen v jutri, ~~svetilnik~~ seizmograf še neobstoječega premika, brodolom povprečnosti in vizija prebujenih in ustvarjalnih. Prepoznati, aktivirati in usmeriti moramo vse sile, vse naše sanje, vse naše energije ~~na vrhu sveta~~. Prepoznati in zaupati moramo v naše strahove in za vedno spremeniti njihovo temačno podobo v svetlobo možnosti njihove spremembe. Maribor mora dati ~~Pandurteater~~ vizionarski impulz, spodbudo, premik svetovom kulture in umetnosti, katerim za eno leto sme prestolovati.

IX. Živčni sistem človeka zapleten kot orakelj: »na tem mestu čutim pozitiven srčni utrip«

Ponavljamo: evropska prestolnica kulture naj ne poskuša povzemati in ponavljati obstoječega, se pravi preteklosti, kot se spleta v aktualnem trenutku, marveč naj zgradi mestu manjkajoči ~~petnajsti~~ trinajsti oziroma nulti par živcev, živec, ki v ~~Francu~~ človeku usmerja njegovo prihodnost. Maribor mora leta 2012 postati mesto ~~kanglerizmov~~ možnosti, ugibanj, izjemnih intelektualnih sil, zbranih v točko, usmerjeno v jutri. Ne le platforma sedanjosti, ne le analiza in obračun s preteklostjo, marveč tudi ~~Nostradamusov~~ orakelj, ki s svojimi prerokbami usmerja ~~finančni~~ tok zgodovine. Misli so sile in zgodovina je njihov neizbežni ~~srčni utrip~~ preplet. Zato je tako pomembno biti tam ~~na Studencih~~, kjer misli vznikajo in oblikujejo prve obrise tega, kar bo jutri ~~nezaslišana~~ realnost.

X. Nevrologija trinajstega para živcev in očesnih open: »zahvaljujem se gostom, da so nas pogostili tukaj v Mariboru«

Da bi v tkivu našega ~~gostitelja~~ mesta zrasel trinajsti par živcev, ~~gre mi na živec~~, ki v človeku usmerja njegovo prihodnost, bo Maribor postal drugačno mesto, drugačno telo, ki nam prihaja naproti iz najbolj drzne prihodnosti, katere neizbežni del smo, če to nezaslišano in zmeraj prisotno možnost prepoznamo kot našo. Telo, ki odkriva nezaslišana dejanja svojih ~~frankensteinovskih~~ uspavanih delov, telo, ki se zaveda, da

je stvar njegovega duhovnega in intelektualnega preživetja, da ~~s kijem~~ prebije opno, ki ga uspava, da strga popkovino, ki ga veže na ponavljanja starih ~~populističnih~~ vzorcev in napak, telo, ki je usmerjeno in narejeno za preseganje horizontov znanega in že doseženega. Za to je potrebno, da vsi deli telesa našega mesta delujejo harmonično, gnani z vizijo metamorfoze.
Ponavljamo: ~~kreditna~~ sprememba mora biti nepovratna. Po letu 2012 Maribor ne sme nikoli več biti mesto brez jasne prihodnosti. Maribor naj nikoli več ne objokuje svoje usode. Želimo, da Maribor zaživi svoj jutri. Da napne vse svoje sile. Da postane drugačen Maribor, mesto prihodnosti. Za to je potrebno, da projektil naše vizije preluknja ~~naše denarnice~~ opna na naših očeh in jih odpre za nezaslišano ~~demagogijo~~. Nezaslišani morajo biti tako prostorski in arhitekturni ~~projektili~~ projekti, ki morajo omogočati dogajanje nezaslišanega. In nezaslišan mora biti invencijski, vizionarski in energijski vložek vseh, preko katerih se bo evropska prestolnica kulture godila ~~predvsem za nas~~ za vse.

Napotila:
Nova programska izhodišča Evropske prestolnice kulture Maribor 2012:
http://www.maribor2012.info/index.php?ptype=3&ntype=1&id=170
Kanglerizmi:
http://www.politikis.si/?p=5135

sobota, 04. september 2010

Pri Večeru merijo podporo EPK, prostora za kritiko ne

Pri Večeru so menda znova merili podporo EPK in po novem še centru CEUM. Rezultatov bo gospod župan vesel: skoraj 80 odstotkov vprašanjih podpira EPK, 53 odstotkov pa jih prepoznava projekt CEUM kot ključen projekt evropske prestolnice kulture. Zelena luč za Pandurteater ima torej podporo še v »volilni« bazi.

V čem je lepotna napaka omenjene ankete? V Večeru samem. Ne le, da se v njem skrivajo očitni piarovci župana in Tomaža Pandurja. Zdi se, da je novinarka v prispevku nekoliko cinična v interpretaciji rezultatov ankete, pa bi lahko bila tudi do svoje lastne hiše. Skrben pregled vseh člankov v mariborskem časniku s težo namreč nesporno razkrije, da v njem zaenkrat nimajo ambicije ponuditi prostor kritičnim pomislekom glede projekta CEUM ali EPK sploh, če odštejemo nekaj spontanih pisem bralcev, ki so jih stlačili v za to namenjen prostor. Tudi lastnih zapisov, ki bi bili kritični, z izjemo enega ne premorejo. In relativno visoki rejtingi projektom so nesporno vsaj delno v korelaciji z odsotnostjo medijske problematizacije obeh.

Torej: naj v Večeru kar merijo visoko podporo EPK in projektu CEUM. Mi bomo v zameno merili, kdaj bodo v Večeru končno dali priložnost dvomom v Kanglerjeve in Pandurjeve projekte. Zaenkrat je očitno, da se trudijo v drugo smer.

sreda, 08. september 2010

Krasno novo mesto - zakaj bi se programskih izhodišč EPK-ja morali bati?

EPK ima končno potrjena »nova« programska izhodišča. Spisal jih je predsednik programskega sveta Tomaž Pandur, nato jih je zbor sveta še potrdil. Katera so bila stara in kdaj so bila sestavljena, nam nikoli niso zaupali. Da bi jih lažje razumeli, se moramo vprašati, kaj naj bil programski principi sploh bili? V »Slovarju slovenskega knjižnega jezika« beremo, da je »program« definiran kot »skupek nalog in del, ki se določijo za uresničitev kot določena celota«. Vse novoveške rabe izvorne besede govorijo o načrtu, shemi, seznamu ali vrstnem redu dogodkov. Program je torej nekaj konkretnega. V idejnem smislu je to mogoče nekakšna zamisel kot obris te konkretizacije.

Toda kaj točno ponujajo Pandurjeva programska izhodišča? Nič drugega kot eno samcato puhlo osebno željo, da bi kulturno produkcijo mesta Maribor preoblikovali v nekaj bolj prepoznavnega. Pravzaprav ne prepoznavnega kar tako, temveč nekaj najboljšega, dobesedno čudežnega. Težava je torej že v začetku konceptualna: ne ponujajo nam niti vizije, kaj šele programa. Bistvena nevsebinska razlika med obojim je seveda, da želje prav nič ne zavezujejo, vizije vsaj malo, programi popolnoma. Glede prvih lahko blebetamo, druge lahko preverimo, tretjih se moramo držati. Da programski svet tega ni opazil, je frapantno.

To smo torej razčistili: servirana programska izhodišča ponujajo spisek želja, samohvalo in bombastične napovedi o spremembi kulturne identitete in čudesnem trajnem kulturnem ognjemetu. Nikakor ne program. In kakšno željo razcveta kulture v Mariboru nam rišejo člani sveta? Zofijini smo se na izhodišča takšnega »krasnega novega mesta« že odzvali s parodijo. Menili smo, da bo to dovolj. Obstajajo namreč spiski lepih želja in »vizije«, ki jih ne moreš resno kritizirati. Omenjena so takšna. Svoje mnenje smo spremenili, ko smo videli, da z njimi mislijo smrtno resno, čeprav bi nam moralo iti na smeh – kar je vredno javnega svarila. Že iz zdravstvenih razlogov, kajti vsakdo, ki bo izhodišča prebral, lahko pričakuje hud napad bodisi diabetesa ali diareje. Mogoče obojega. Takšne prozorne in kičaste demagogije, nespretne retorike, mešanice plehkega populizma in himničnega trkanja na lastne prsi, ne bi zmogla niti tekstopisca Damjan Murko in Fredy Miler v ubranem duetu. Visoka pesem o EPK kot »enkratni priložnosti« in oživljanju mesta iz spanca deluje

podcenjujoče do vseh dosedanjih kulturnih, umetniških in drugih ustvarjalcev. Ki so seveda uboge pare pred tem, kar prihaja zdaj. Programski svet je potrdil nič manj kot to, da je izhodišče preobrazbe mesta »renesančni čudež«. V ozadju je slišati refren »Vedno si sanjala njega«. Koga že? Kdo bo vse to zmogel? Kdo je ta čudežnik, ki iz mrtvih dela žive, iz spečih budne, iz povprečja sivine kulturne eksplozije, iz razvalin razkošne palače, iz zadolženosti nove finančne presežke? Kdo je tisti, ki rešuje največje uganke človeštva, iz Maribora gradi nič manj kot točko prihodnosti, spušča projektile in odpira, pomislite, naše očesne opne, da o nevrologiji živcev niti ne govorimo? Je zdravnik ali futurolog, nevrolog ali vojak?

Vse to bo našel bralec v izhodiščih, ki so, pokaže že bežno branje, en tak sanjaški srednješolski spis. Obljubo vsemogočnega demiurga, ki bo iz niča naredil vse, iz poloma zmago, iz teme dan in iz Maribora kulturni Pariz. Lahkoten in poceni trik pihanja na dušo lokalnemu narcisizmu! Kdo bi vse to zmogel, če odmislimo, da nismo pri urah pravljic? Doslej smo v društvu Zofijinih verjeli, da se občina in »projektanti« EPK-ja norčujejo le iz naših denarnic. Postajamo vedno bolj prepričani, da se nekdo posmehuje še povprečnemu intelektu, zganja ceneno kulturno demagogijo in resno vleče za nos tiste, ki jim pamet ni v napoto. Priznajmo si: ko nam nič skrito istočasno segajo v denarnice in nas brez sramu imajo in celo delajo za skrajno bebave, ko nam prozorno ponujajo lažne preroke in puhličasto prihodnost, je skrajni čas, da se temu upremo.

Zofijini ljubimci, društvo za razvoj humanistike

Napotila:
Zofijini in EPK:
http://zofijini-epk.blogspot.com/
Nova Nostradamusova programska izhodišča:
http://zofijini-epk.blogspot.com/2010/08/nova-nostradamusova-programska.html
Nova programska izhodišča EPK 2012:
http://www.maribor2012.info/index.php?ptype=3&ntype=1&id=170
Pandurjev razgled:
http://www.zofijini.net/bodica_Pandurjev.html
Enim kvečjemu za pisoar:
http://www.zofijini.net/bodica_pisoar.html

sobota, 18. september 2010

Mentalni gabariti evropske prestolnice

Naj začnem s tezo: ko je neko mesto tako zelo na psu, da se finančna skvarjenost, ne le sumi na nepravilnosti v trošenju denarja in čudni posli, doslej rezervirani za tiste osebke, ki po našem mnenju ničesar ne razumejo v svoji materialistični svetovnonazorski deviantnosti, dotaknejo same sfere duhovnega življenja v njem, potem utegne biti nekaj hudo narobe tudi z nami. Ampak priznanje gre težko z jezika. Doslej smo v Mariboru govorili o aferah, političnih, gradbenih in drugih lobijih. Vsega so bili krivi drugi, ne mi. Tisti brez vesti in okusa, požrešneži na denar in preračunljivci, politični in privatni grabežljivci brez sramu in ponosa. Denarni tokovi so bili vselej jasen pokazatelj, kakšni interesi vodijo protagoniste, mi pa smo zgroženi odkimavali. Tega smo se navadili, postali tolerantni, zamenjali svoje volilne preference in začeli, kot v drugih velikih mestih v državi, podpirati tovrstno berlusconizacijo kot nekaj običajnega. Toda zadnje čase se radi pogovarjamo o kulturi in njenih projektih, kar nedvomno, tako verjetno sodimo pri sebi, nekako zadeva nas, ki verjamemo v premoč duha na telesom in preziramo profanost fizičnega sveta. Prej smo govorili s piedestala intelektualce odličnosti in se zgražali nad preračunljivostjo trgovcev z novci. Zdaj so taisti ljudje potrkali na naša vrata in nam ponudili Evropsko prestolnico kulture, mleko in med, čast, slavo in maksimalne duhovne užitke. Ponudili so nam Duha, podprtega z velikimi denarci.

Je prišel naš trenutek? Bi morali biti veseli? Preskok je nenavaden in večino kulturnikov, alternativcev in intelektualcev je ujel nepripravljenih. V zadnjih tednih smo se v totem mestu znašli še pred eno hudo zadrego. Vse namreč kaže, da se projekt EPK vpričo čudnih finančnih in sistemskih rešitev hitro spreminja v simptom istega degeneriranega mentalnega stanja, a še bistveno hujše vrste. Rabote so iste, le uporabljene v bolj fini, nam bližji sferi. Kot bi rekel galerist Primož Premzl, postajamo ruralna nekulturna provinca. Ker nisem zadovoljen s to oznako, ki po nepotrebnem žali ruralna in ne po svoji krivdi premalo kulturna okolja, bom poskusil z boljšo razlago. Priznam, doslej sem se tudi sam prevečkrat zadovoljil z opozorili o degeneriranem mentalnem stanju mesta, verjetno vnaprej ovrženih kot abstraktno nakladanje o nečem, kar kot kolektivni koncept ne more biti ujemljivo in posledično deležno konkretnih dokazil o svojem obstoju. Poslej bo našo percepcijo treba kalibrirati. Izkazati se namreč utegne, da preprosta distinkcija, po kateri smo »mi« tisti, ki distancirajoče opozarjamo na šibke duhovne horizonte »onih«, ki nam vladajo in ustvarjajo realno podstat materialnih družbenih razmer, več ne ustreza realnemu

stanju stvari. Delitev na kritike in krivce več ni uspešna. Lahko začnemo kar z naslednjim: če naj bi kulturniški krogi branili »interese« svojega duhovnega okolja, kaj bodo storili zdaj, ko jim Danajci prinašajo darove, obljubljajo steklene palače duha, eksplozije in špricanje kulture? Zaenkrat namreč kaže, da niso storili ničesar, raje so darove sprejeli in se zaobljubili k molku. Pa ne le kulturni menedžerji, tudi novinarski, politični, finančni, gospodarski in drugi krogi jim delajo družbo, histerično ploskajo in brundajo v pozdrav. Nagrade že padajo, družno sedijo v komisijah, delijo denar enim in ga zavračajo drugim. Intelektualna smetana, če je je v Mariboru sploh še kaj ostalo vpričo sistematičnega manjšanja prostorov njenega vpliva, prav tako kaže znake ptičje gripe. Renesansa ovacij Tomažu Pandurju, pa ne zaradi kakšne nove predstave, temveč kot izraz vznesene idolatrije in slepega navdušenja, vzbuja dodatne strahove. Novinarska pristranost postaja prislovična. V časopisu Večer so redki glasovi kritike omejeni na rubriko pisma bralcev. Zunanje, nemariborsko okolje, že zna povedati, da je to predvsem »naš« problem, ki ga moramo rešiti v našem mestu. A v tem primeru to pomeni le, da proti falangi trgovcev z novci, temveč, žal, tudi kulturnikov.

Neverjetno glomazen, netransparenten, nekredibilen in nasploh sumljiv projekt izgradnje Pandurjevega teatra v višini 51 milijonov evrov kaže na vso simptomatiko povedanega. Franc Kangler, sedanji in znabiti tudi prihodnji župan, nadaljuje z neslutenimi gradbenimi projekti. Po tistem, ko se je moral otepati očitkov o vpletenosti v gradbene posle podjetja MTB in je slednje zašlo v krizo, se gradbeni posli nadaljujejo v kulturniških gabaritih. S tem se v Mariboru izraz kultura rapidno spreminja v sinonim za kapital in netransparentno igranje z javnim denarjem. Če je odvratni Joseph Goebbels nekoč za »kulturo« izjavil, da takrat, ko naleti na to besedo, primer za revolver, bi se danes ob isti besedi morali začeti nemudoma prijemati za denarnice. Brez odvratnosti.

Zaenkrat še čakamo na kakšen pomembnejši in ostrejši odziv na velikopotezne načrte snovalcev nove duhovne krajine mesta. Še raje na dejanja. A kultivirana gospoda vseh sort, gledališčniki, umetniki, pisatelji, novinarji, razumniki molčijo. S tem ne bodo postali filozofi. Bolj se zdi, da bodo prispevali k duhovni pokvarjenosti mesta in nepovratno sebe naredili za sokrivce. Kajti poslej ne bo več mogoče reči, da se nam duhovna kataklizma dogaja po zaslugi »onih«, temveč po »naši« zaslugi.

Boris Vezjak (prvič objavljeno v Katedri)

nedelja, 19. september 2010

Papirnato mesto prihodnosti

Peter Rak v Delu vehementno o tem, kako mesto Maribor potrebuje fantasta Pandurjevega kalibra. Takšnega, ki bo iracionalen in utopičen!

Ob robu EPK
Papirnato mesto prihodnosti

Maribor se mora prebuditi. Mora postati drug. In mora postati drug med tistimi, ki narekujejo drugačnost, ki so drugi in drugačni – ki niso včeraj, ki so jutri ... Želimo, da Maribor zaživi svoj jutri. Da napne vse svoje sile. Da postane drugačen Maribor, mesto prihodnosti. Za to je nujno, da projektil naše vizije preluknja opne na naših očeh in jih odpre za nezaslišano. Nezaslišani morajo biti tako prostorski in arhitekturni projekti, ki morajo omogočati dogajanje nezaslišanega. In nezaslišan mora biti invencijski, vizionarski in energijski vložek vseh, prek katerih se bo evropska prestolnica kulture godila za vse.

S takšnim baročno alegoričnim slogom predstavlja Tomaž Pandur, predsednik programskega sveta zavoda Maribor 2012, pod naslovom Mesto prihodnosti svoja programska izhodišča Evropske prestolnice kulture (EPK). Vizionarstva je pri nas res bore malo, nedvomno je prijetno prisluhniti človeku, ki se noče sprijazniti s konformizmom in letargijo, ki obvladujeta celotni spekter družbe, vendar zgolj s takšnimi prozaičnimi spisi ni mogoče aktivirati posebnih ustvarjalnih potencialov. Podoba mesta res ni posebej bleščeča, Pandurju lahko pritrdimo, da je treba iz Maribora pregnati vso lenobnost, zatohlost, vso neinventivnost, preplašenost in lažno skromnost, ležernost in površnost, ves klientelizem, vso nevednost, zamerljivost in samoužaljenost, nepotizem in lažno samoljubje, vendar je domet takšnega branja levitov pač zelo skromen.

Pandurju ne gre odrekati določene karizme in promocijskih sposobnosti, vendar te temeljijo na poldrugem desetletju nomadskega gostovanja po evropskih prestolnicah, kjer je bilo mogoče s posameznimi projekti to karizmo vzdrževati in jo s premišljenim marketingom tudi potencirano projicirati nazaj v Slovenijo. Celostna preobrazba nekega miljeja je povsem drugačen podvig, ki ga ni mogoče izpeljati le z visokodonečimi frazami in spektakelskimi prijemi, prav spektakel v smislu popredmetenega pogleda na svet ter vseobsegajoča afirmacija videza pa je lasten tako njegovim posvečenim teatrskim kot tudi bolj posvetnim vsakdanjim angažmajem.

Ena temeljnih Pandurjevih zablod se zdi prepričanje, da je mogoče z izoliranimi megaprojekti, kot je petdeset milijonov evrov vreden Center uprizoritvenih umetnosti na Studencih, čez noč

spremeniti mentaliteto mesta, ki mu manjkajo številne elementi sodobne urbane kulture. Značaj Maribora je še vedno determiniran s proletarsko in tudi ruralno noto, splošni nivo omike in kultiviranosti je skromen, intelektualni potencialni so šibki, študentska populacija je anemična in pasivna, večina repertoarnih in festivalskih programov se ubada s kroničnim pomanjkanjem občinstva, še zlasti takšnega, ki ga še ne krasijo sivi lasje ali pleša...

Od predsednika programskega sveta EPK bi zato pričakovali podrobno analizo stanja posameznih umetnostnih zvrsti, od povsem zapostavljene literature in publicistike, infrastrukturno podhranjene likovne oziroma vizualne scene pa vse tja do neinstitucionalne kulture. Namesto tega Pandur postreže z abstraktnim apelom, da se morajo ťmuzeji in teatri, koncertne dvorane in univerze, televizijske postaje in centri umetniškega pulziranja po vsej Evropi ozreti na točko prihodnosti, na mesto, od koder prihaja nezaslišan pretres. Ozreti se morajo na Maribor. Lepo, vendar žal ni nikjer specificirano kako naj bi se začel ta nezaslišan pretres? S tremi premierami in dvema gostujočima gledališkima predstavama na leto, ki jih Pandur napoveduje za svoj potencialni center na Studencih?

Žal ne bo šlo tako lahko, poleg tega pa EPK ne organiziramo zaradi evropske promocije, temveč zaradi nas samih. Leto 2012 je res lahko prelomnica, vendar ne v smislu vrhunca ali celo zaključka preobrazbe mesta, temveč kvečjemu kot začetek takšnega procesa. In zato bo treba čim prej storiti konkretne korake, na spletni strani zavoda pa lahko žal ob Pandurjevem spisu preberemo le nekaj let stare programske zamisli, ki so jih pripravili še v Kibli za potrebe kandidature Maribora za EPK, večina od teh pa je bodisi odpisanih ali pa je za njihovo uresničitev že zmanjkalo časa. Natura non facit saltus, narava ne dela skokov in tega dejstva nikakor ne more spremeniti nekaj getoiziranih otočkov visoke kulture, ki bi funkcionirali kot ekskluzivni implanti sredi slabo prekrvavljenega tkiva.

Vse to pa ne pomeni, da je treba Pandurja onemogočiti. Mesto vsekakor potrebuje tovrstnega fantasta, ki razmišlja velikopotezno, tudi iracionalno in utopično, in se ne obremenjuje s starimi vzorci razmišljanja; ti so v Mariboru tudi na področju kulture za mnoge še vedno glavno izhodišče, rezultat pa je, da je ob vrhunski in solidni tudi precej povprečne in balastne kulturne produkcije. Vendar Pandur za prizemljitev in predvsem za stvarno konkretizacijo najrazličnejših zamisli potrebuje ob sebi nekoga, ki bo razmišljal obenem vizionarsko in pragmatično, svetovljansko in s smislom za lokalne specifike, pa čeprav te ne dosegajo najvišjih standardov. Mitja Čander, ki ga le še formalnosti ločijo od funkcije programskega direktorja EPK, je upajmo pravi človek za to nalogo.

Peter Rak

(objavljeno v Delu, 17. september 2010)

torek, 21. september 2010

EPK logika: nekaterim visokoritne fotelje, drugim nizkoritne klopi

Obnovljeni minoritski samostan - do leta 2012 bodo obnovili še zunanji avditorij in cerkev, ki bosta služila glasbenemu gledališču - je hkrati prva uresničena naložba v okviru projekta Evropske prestolnice kulture. V današnjem Večeru bivši delavec LGM Slavko Rakuša Slavinec po številnih pripombah tudi sam ugotavlja, na kakšen način je bil degradiran v drugorazrednega državljana. Ob otvoritvi novega lutkovega gledališča, kjer so pretežni del publike, ki ni bila označena za dovolj elitno politično in kulturno smetano, posadili kar zunaj na nizkoritne klopi. Sindrom Večerove naklonjenosti Kanglerju se ponavlja: nobene besede nismo zasledili čez župana, kritične besede trpajo v Pisma bralcev. Odličen polemičen članek:

Pisma bralcev
Razočaranje nad odprtjem LGM

Odgovora gospe Tatjane Štelcer, univ. dipl. med. kom., na pismi gospe Mithans in gospe Kasjak me silita, da kaj dodam, ne le kot drugorazredni državljan, ampak tudi kot upokojen delavec LGM, kjer sem, do pred letom, delal skoraj trideset let in bil v zadnjih letih tako ali drugače povezan z izgradnjo novega lutkovnega gledališča. Dobil sem »mrožkovo« vabilo, kar pomeni, da sem smel odprtje spremljati od zunaj. Ne samo razočaranje, tudi žalost in jeza te pograbi, ko te posadijo na neudobne nizkoritne klopi in ti dobrohotno svetujejo, da naj se vremenu primerno oblečeš.

Genialna režiserska (ali ne vem čigava) domislica z žegnom organizacijskega odbora, da nas osreči s scensko-gibalno predstavo in vsebinsko skrbno izbrano minimalno videoprojekcijo, ki naj bi prikazala večfunkcionalnost (po Štelcerjevi), je dokaj plehek izgovor za popolnoma zgrešeno odločitev, da bi si shod politične elite ogledalo čim več ljudi. Če je gospa Štelcer žalostna, ker nismo prepoznali in doumeli premišljene zasnove predstave, je meni kar malo nerodno priznati, da mi to ni uspelo, kljub mojemu dolgoletnemu delu v vseh oblikah gledališkega in lutkovnega ustvarjanja. Tolaži me dejstvo, da to ni uspelo tudi večini zveste lutkovne premierske publike, ki je po pol ure v večini zapustila prizorišče.

In še ena genialna! Nam, ki smo bili zunaj, gospa Štelcer pojasnjuje, da je vzporedno s predstavo zunaj potekal neposredni televizijski prenos svečanosti znotraj.

Resnično škoda, da tega ni bilo v vabilu, saj bi tako lahko doma, s fotelja in na toplem, spremljali dogajanje v dvorani. Močno me zanima, kdo je naredil spisek zunanjih in notranjih

povabljencev, čeprav, če samo malo pomislim, to kar zlahka razvozlam, vsaj kar se nas zunanjih tiče.

To vabilo je bilo zame žaljivo in ponižujoče. Lutke so me spremljale dobršen del moje poklicne poti in tudi življenja. Dvajset let sem poslušal obljube mariborskih županj in županov, in ko sem končno dočakal ta veliki in dolgo pričakovani dogodek, za kar gre vsekakor vse priznanje županu Kanglerju, ste me neusmiljeno prikrajšali, da bi bil priča temu trenutku. Naravnost grozljivo pa se mi zdi dejstvo, da ste poleg mene užalili ob že omenjeni premierski publiki še upokojence LGM in vrsto še kako pomembnih lutkovnih ustvarjalcev, ki so se neizbrisno zapisali v mariborsko lutkovno zgodovino. Brez njih tudi novega gledališča zanesljivo ne bi bilo.

Za pojasnilo, da je odprtje zadnjih vrat simbolična povezava med preteklostjo in sedanjostjo, pa si resnično želim dodatne razlage. Se opravičujem, spet ne prepoznam premišljene zasnove.

Vse, kar sem si želel, je, da bi v novo gledališče vstopil skozi prava vrata in s pravim vabilom. Več kot očitno je, da se bo tudi v prihodnje to zgodilo bolj redko. Žal.

Slavko Rakuša Slavinec, Benedikt

ponedeljek, 27. september 2010

Maribor kot Trnuljčica in Kangler kot kraljevič

Kakšni so občutki srednje duhovno angažiranega Mariborčana, ko sliši, da bo sedanji župan Maribora ponovil še en mandat? Ganljivi. »Volitve za župana v Mariboru so samo formalnost, saj se ve, da Franca nima konkurence,« smo lahko prebrali te dni, seveda v Večeru. Sedanjemu županu bo verjetno znova uspelo, kajti religiozna kontrola avtobusnih vozovnic je občane prepričala. Skratka, imponirali so jim (tudi) popularni kanglerizmi, ali še bolje – on, ki jih je ustvaril. Franc je naš, ne damo ga in pika.

Zakaj je »domačijski« element v vrednotenju ljudi skoraj prevladal? Kaj potem, če je štorast, če se mu zatika in koga odrezavo prav po pasje nahruli? Pomembno je, da v srcu dobro misli. Takšna je zmagoslavna, seveda zgolj površinska logika volilnih preferenc marsikaterega Mariborčana. Neposvečenih, nemislečih in onih, ki nič ne berejo ali berejo le določene časopise. Obstaja še druga plat. Je fenomen Kangler nekaj, kar bi nas moralo skrbeti, tudi če številne prijave komisiji za preprečevanje korupcije zaradi sumov klientelističnega in koruptivnega delovanja občine pustimo nekje ob strani? So sumi zlorab uradnega položaja in pravic, revizije računskega sodišča in prijave organom pregona zgolj stvar nagajanja tistih, ki jim Kangler gre na živce? Češ, za dobrim konjem se daleč naokoli dviguje prah?

Sam bi verjetno lakonično hitro prikimal in koj za njim zvesti podaniki. Toda ohranimo vendar nekaj treznosti, čeprav verjamemo, da so pomisleki manj opazni nevežbanemu očesu. Ne le za »male ljudi«, tudi za intelektualce in kulturnike je Kangler postal privlačna in mogočna ikona, ki ji je vredno slepo slediti in jesti iz dlani. O tem ne more biti nobenega dvoma: politiki brez hrbtenice, nestrpno čakajoči v dolgi vrsti na svinjske polovice, kulturniki, ki se radi pasejo ob širokem koritu, navdušeni strateški komunikatorji med uredniki in novinarji, pomembni podjetniki, univerzitetni profesorji ter mnogi drugi profili so se nenadoma znašli na točki, ko več ne premorejo niti najmanjšega smisla za kritično distanco in mentalno higieno. Njihovo šibko presojo, domnevamo, poganja zgolj en motiv - sedanje, pretekle ali prihodnje koristi in njih pričakovanja. Druge razlage ni. Če kdo, potem je Kangler uspel razdeliti Mariborčane na tiste, ki še premorejo moralna načela, ter one, za katere je nepotizem tipa »za svoje ljudi je treba poskrbeti, saj so vendar naši« povsem sprejemljiv.

Nova domačijska matrica zaposlovanja prijateljev, kičasta estetika krožišč, fasad in promenad, pogumna arhitekturna vizija Studenc in nebotičnikov, uvedba delitev obiskovalcev lutkovnega gledališča na patricije in plebejce, betonsko razumevanje kulturnih vsebin skozi oči gradbenih lobijev in umetniških fantastov, da o hierarhični komandni mentaliteti občinske uprave niti ne govorimo, so na novo premešali strukturne vloge vpletenih in jih razdelili na dva tabora. Kangler je uspel na breg leve Drave naseliti »naše« in na bregu desne Drave pustiti vse ostale. Ena izmed njegovih podpornih strank, Stranka enakih možnosti, se je na tiskovni konferenci groteskno poklonila svojemu kandidatu kot nekomu, ki se bori proti enoumju. Simptom napačne diagnoze, da mu ni para – on kot borec proti enoumju? On, ki se kot borec bori preko borbe?

Nekdo, ki je uspel vojsko sicer po pomoti približati civilizaciji, s svojim stilom mišljenja zasebno in javno, pa tudi civilnodružbeno in kulturno sfero v Mariboru pospešeno spreminja v dirigirani avtoritarni režim občinskega gospostva, na čigar vrhu z ognjem in mečem kraljuje ena oseba. Nič več po pomoti. Resnično si ne želimo biti pristranski, toda komunikacijsko izključevanje drugače mislečih, samopašna zaverovanost v svoje odločitve, vojaško enodimenzionalni pogled na svet in favoriziranje »poslovnih običajev« po prijateljskih manirah na vseh nivojih vodijo v mentalni in še kakšen srednji vek. Duhovni profil mesta se s Kanglerjem nepovratno spreminja. Podpisane, tudi zaradi svojih aktivnosti, še dodatno skrbi novo ideološko pozicioniranje kulturnih vsebin in vrednot, h kateremu se je Maribor pospešeno zatekel pod krinko Evropske prestolnice kulture. Na eni strani veliki, konspirativni, nadvse netransparentno vodeni postopki za megalomanske projekte z očitnim političnim predznakom in sumljivimi ekonomskimi izračuni, na drugi hiranje in zavestna blokada kulturne produkcije stotin ustvarjalcev, za katere ni posluha ali ga je izredno malo. Kot da tega ne bi opazili, so številni kulturotvorni velmožje sprejeli svoje funkcije v EPK, ne da bi za hip protestirali proti plehki politični reprezentaciji projekta in svoji lastni instrumentalizirani vlogi. Kulturni ekskluzivizem zdaj čez noč postaja gradbena kategorija, kultura sinonim za menedžerstvo, umetnost za oglaševanje in župan za glavnega sponzorja. Diferenciacija se dogaja nepovratno in npr. humanistika je postala še bolj odvečen privesek, saj ne ponuja otipljivih eksternalij, ne premore blišča in celo zahteva nekaj duhovne ponižnosti. V perspektivi novih kulturnih arhitektov se lahko ob pojmu humanistike v Mariboru spomnijo le dalajlame, kajti nič ni vredno, če ni zraven prvovrstnega sijaja in spektakla. In prav zato potrebujemo še nobelovce – seveda ne, ker bi jih cenili, ampak da bi se lahko malce važili. Na eni strani egomanski kompleksi, na drugi politično ali osebno profiterstvo, na tretji naivno hvaležna mariborska publika, ki ploska

nezasluženi pozornosti do nje same. Mnogi oslinjeni privrženci umetnosti so prostovoljno postali minorni politični vojščaki na lepo izrezljani Kanglerjevi šahovnici in nesporno bi si zaslužili posebno upodobitev v mestnem parku, kamor je župan že poskušal naseliti rezbarske izdelke – kar naravnost v živa debla dreves.

Podoben lesarski podvig je morala imeti v mislih teologinja dr. Alenka Šverc, ko se je v imenu stranke krščanskih vrednot postavila za Kanglerja, v njem hipoma prepoznala čudovitega kraljeviča in nas osrečila z nepozabno primerjavo: »Kot spečo Trnuljčico je Maribor prebudil iz sna. Posekal je vse trnje in uresničil mnoge ideje: lutkovno gledališče, vzpenjačo, zemljišče za medicinsko fakulteto ...« Drži, naivna pravljica za majhne otroke je to, zgodbica o malih in velikih bogovih - morebiti se znajde na repertoarju istega lutkovnega gledališča. Resnica je povsem drugačna. Maribor se še ni prebudil iz sna, čeprav nekdo kolovrati naokoli in nadaljuje s sečnjo. Toda vloge so med ljudi že razdeljene. Številni bodo vihali mastne brke ali zavidali tistim, ki jih že imajo (ko bi le pustili mustače Salvadorja Dalija v Naskovem dvorcu pri miru in jih ne zlorabljali). Spet drugi se bodo zadovoljili s kapljicami, ki bodo od njih kapljale. Še več je onih, ki previdno molčijo in se bojijo. Mnogi sploh ne bodo opazili, kaj se dogaja – edino, kar že znajo, je obkrožiti »pravega« kandidata na volitvah. O, sveta preproščina! Vmes pa se mesto, sorazmerno z zlaganim glamuzornim bliščem in napovedanimi eksplozijami kulture, hitro spreminja v rahitično mentalno provinco kimavcev, kjer je nevarno biti podoben trnju in še bolj kaj trnjevega povedati na glas.

Aleksandra Žorž
Zofijini ljubimci – društvo za razvoj humanistike

Objavljeno v Večeru.

četrtek, 30. september 2010

Politika ignoriranja in izključevanja

Dnevi pred lokalnimi volitvami so čas razmisleka o delovanju mestne oblasti v minulih štirih letih. Kakšno mnenje imam o tej oblasti jaz, ki malodane 20 let z veliko odrekanja in v zadnjih letih s skrajnimi napori izdajam knjige, ki poznavalsko predstavljajo kulturno dediščino Maribora vsem, ki jim veliko pomeni, ne samo doma, ampak tudi drugod. Medtem ko mi prejšnje mestno vodstvo ni ponudilo nikakršne pomoči pri iskanju poslovnih prostorov po odpovedi najemne pogodbe v Mestnem gradu, lahko o sedanji mestni oblasti, ki zaradi mojih občasnih upravičenih kritičnih pomislekov, ki jih nisem mogel obdržati zase, ugotovim, da moje delo popolnoma ignorira. Omenjanje županove demokratičnosti se spričo tega zdi precej neprepričljivo. Ob tem lahko omenim še svoj prvi in verjetno tudi zadnji opravek v zvezi s pričakovano titulo Maribora kot Evropske prestolnice kulture 2012. Ob javni predstavitvi projekta v marcu 2009 v veliki dvorani SNG Maribor je bila udeležencem razdeljena publikacija o predvidenih investicijah. Neprijetno sem bil presenečen, ko sem na naslovnici zagledal štiri vedute, ki so bile brez predhodnega soglasja »izposojene« iz moje knjige Mariborske vedute. Skoraj leto dni so me odgovorni ljudje bodoče EPK 2012 ignorirali in se sprenevedali in šele grožnja s tožbo jih je prisilila, da so bili pripravljeni plačati simbolično odškodnino.

Sedanji župan se je doslej že dvakrat javno »pohvalil«, da ne bere knjig. K temu moram dodati, da jih tudi ne podarja, vsaj tistih o Mariboru ne, ki so izšle pri moji založbi. Da bodo Mariborčani vedeli, s kom imajo opravka, bom omenil še zadnjo izdano knjigo Zgodba o najstarejši trti na svetu. Na mojo pobudo je zanjo napisal besedilo dosedanji skrbnik Stare trte mag. Tone Zafošnik, ki jo je pred 30 leti rešil pred pogubo in vseskozi zanjo volontersko skrbel. Na mojo prošnjo za finančno pomoč pri izdaji knjige mi je občina ponudila 250 (dvesto petdeset) evrov. Žaljivo pičel znesek »pomoči« sem seveda zavrnil. Od izida knjige so minili trije meseci, MO Maribor pa doslej še ni naročila nobenega izvoda. Ob tem je potrebno omeniti 60.000 evrov, ki so v letošnjem mestnem proračunu rezervirani za pripravo dokumentacije za vpis Stare trte na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine. Zafošnikovo besedilo knjige bo seveda prepisovalcem nepogrešljiv vir pri pripravi potrebne dokumentacije. Sodbo o tem naj si ustvari vsak sam.

Ob tej priložnosti velja omeniti tudi razmere v neinstitucionalni kulturi, ki je v Mariboru skrajno zapostavljena in malodane getoizirana. Ob predvidenih

večdesetmilijonskih investicijah v kulturno infrastrukturo se neinstitucionalnim ustvarjalcem na področju kulture na vsakoletnem projektnem občinskem razpisu delijo poniževalni zneski, s katerimi bi si mestna oblast rada pred njimi oprala vest. Tudi zato je potrebno preprečiti izključevalno politiko, ki je zavladala v Mariboru.

Po predvolilnih anketah lahko sklepamo, da se večjih sprememb ne moremo nadejati. Vedno bolj me skrbi volilno telo, ki takšnega kandidata izbere, in ne toliko tisti, ki bo izbran. Sprašujem se: kje živim? Bojda vsakdo dobi tisto, kar si zasluži. Mar Mariborčani res zaslužimo samo to, čemur smo priča? Koliko volov in sardelic bo še žrtvovanih, da nekateri spregledajo prevaro?

Bojim se, da nam grozi berlusconizacija. Si Mariborčani to res želimo? Morda pa je čas za kulturni molk, vsaj za nekatere, ki ustvarjamo v Mariboru.

Primož Premzl, Maribor

četrtek, 30. september 2010

Kako kupčujejo z zemljišči za CEUM

Iz Financ...

Je pri projektu odkupa zemljišča res dejaven tudi sam mariborski župan Franc Kangler, kot nam je sporočil vir? Kakšen je njegov interes? »Pri dogovorih nisem nikoli sodeloval. Moj edini interes je, da projekt CEUM do maja 2012 izpeljemo in predamo namenu, saj bo Maribor evropska prestolnica kulture,« nam je odpisal Kangler.

Je Zim nepremičnino res kupil tako drago? Zakaj, če pa so zemljišča na Studencih pol cenejša? »V tem trenutku nimam podatka, kolikšna je cena za kvadratni meter, z Gorenjsko banko pa pogovori o financiranju še potekajo,« pravi Kangler. Še enkrat spomnimo, da ima občina Maribor v Zimu 77,45 odstotka kapitala.

Ali Kangler rešuje Hildo Tovšak? »Ne rešujem nikogar.«

In kako bo občina projekt financirala? »Iz različnih virov. Prizadevamo si, da zanj tudi počrpamo evropska sredstva.«

Kako pa komentira dejstvo, da se nadzorni odbor občine ni želel opredeliti do projekta? »Ne komentiram, glede na to, da so bili ustrezni sklepi že sprejeti na mestnem svetu.«

Kupnina za mesečne plače Vegrada

Če informacije vira držijo, je Zim za 12 tisoč kvadratnih metrov veliko parcelo plačal od 3,7 do štiri milijone evrov. Dva mariborska nepremičninarja smo povprašali, kaj menita o tem. »Ojej. Resno? Za kvadratni meter niti v najboljših letih na Studencih ni bilo treba dati več kot 200 evrov, zdaj med 100 in 150 evri,« je dejal sogovornik. Drugi posrednik nam je povedal, da bi za kvadratni meter lahko iztržil med 100 in 180 evri. Imenovati se nista pustila, ker je »zadeva preveč vroča«, sta zabičala.

Dodajmo, da bi omenjena kupnina - če je prava - zadostovala za dobro mesečno maso plač Vegrada. Po naših podatkih bi sicer Vegradu po poplačilu Gorenjske banke od kupnine ostal le milijon evrov, še okoli 400 tisoč evrov pa bi lahko zaslužil z rušitvenimi deli. Vendar pa viri opozarjajo, da je do posla še daleč, eden od pogojev bančnikov pa je tudi soglasje sodišča. To pa bi verjetno za Vegrad prišlo prepozno.

Medvedu teče voda v grlo, pojasnil pa ne da

Tudi glavnega direktorja Vegrada Borisa Medveda smo vprašali, za koliko je Vegrad prodal parcelo na Studencih in kdaj pričakuje kupnino. »Točno veste, kaj počnem še ta dva dni, in o tem ne bomo debatirali,« je bil kratek.

Vprašanje je, ali je nepremičnina sploh še v lasti Vegrada ali pa je bila prenesena na katero od hčerinskih družb. Če bi namreč Vegrad šel v stečaj, bi se Zimov odkup namreč zaradi postopkov precej zavlekel. Predsednik nadzornega sveta Vegrada Klemen Boštjančič nam je povedal, da mu o poslu niso povedali ničesar.

Spomnimo, da je danes rok, ko mora Medved nadzornikom in delavcem povedati, ali bo umaknil predlog prisilne poravnave in vložil zahtevo za stečaj, v katerem bi lastniki izgubili vse. Medved mora torej danes nadzornikom in zaposlenim, ki še vedno čakajo na poplačila zaostalih plač iz prejšnjih mesecev, pokazati ne le, da ima dovolj sredstev za poplačila za nazaj, temveč tudi za normalno poslovanje v prihodnje. V bankah upnicah sicer dvomijo, da bo Medved danes zahteval stečaj, so nam povedali.

sobota, 02. oktober 2010

Saj ni res, pa je

Saj ni res, pa je: mariborski dnevnik Večer, časnik s težo, še vedno ni uspel priobčiti kritičnega članka o izgradnji CEUM-a, čeprav teče že tretji mesec, odkar nas je mestna oblast osrečila z novico o njegovem obstoju. Enako velja za EPK v celoti. Karkoli kritičnega potisnejo kvečjemu v Pisma bralcev.

Pač pa danes ponavljajo vestičko Financ o preplačanem nakupu zemljišča, ki smo jo objavili tudi na tej strani...Tukaj:

Po neuradnih ocenah naj bi ZIM za 12 tisoč kvadratnih metrov veliko parcelo na območju nekdanje predilnice in tkalnice MTT, kjer bo zgrajen CEUM, plačal okrog 3,6 milijona evrov.

Podjetje ZIM, zasnove in vodenje investicij, je s podjetjem Vegrad podpisalo pogodbo za nakup zemljišča na Taboru, kjer naj bi zgradili Center uprizoritvenih umetnosti Maribor (CEUM), pri čemer pa naj bi bila cena zemljišča, kot so razkrili v časniku Finance, kar zasoljena, in sicer več kot 300 evrov za kvadratni meter, medtem ko naj bi bila »realna« cena takšnega zemljišča, kakor ocenjujejo nepremičninski ocenjevalci, le nekje okoli 180 evrov za kvadratni meter...

petek, 08. oktober 2010

Dobrila: »Največja škoda se je zgodila s privatizacijo projekta.«

Intervju iz Večera.

Privatizacija kulture je lahko silno nevarna
Pogovor s Petrom Tomažem Dobrilo, sekretarjem v kabinetu ministrice za kulturo

Ministrstvo za kulturo se je odločilo za nekoliko drugačen javni razpis, na katerega svoje projekte prijavljajo ustanove, društva in posamezniki. Kakšne so bistvene spremembe razpisa za izvajalce kulturnih programov?

»K zadnjemu stavku naj dodam: zaradi razločevanja med načini financiranja na ministrstvu za kulturo definiramo programe in projekte. Poleg štiriletnega programskega razpisa je novost štiriletni projektni razpis. Prvi, programski način financiranja je namenjen rednemu delovanju večjih producentov, ki kontinuirano izvajajo različne vsebine, drugi je primeren zlasti za avtorske cikle, opuse, festivale, bienale in druge projekte, ki potrebujejo večletno financiranje in želijo stabilnejše delovanje.«

Triletno razpisno obdobje je potemtakem za nami, odločili ste za štiriletno. Zakaj?

»Štiriletno financiranje nedvomno vnaša več stabilnosti v kulturno sfero. Menimo, da tudi primerneje sledi situaciji v realnosti produkcije in izvedbe kulturnih in umetniški vsebin, hkrati pa presega odvisnost od političnih turbulenc, saj bi triletno financiranje, ki bi se končalo 2012, zapadlo ravno v konec mandata zdajšnje vlade, kar bi lahko imelo neljube posledice za financiranje kulture, medtem ko se štiriletni ciklus zaključi 2013. Skratka, razlogi so vsebinski, formalni in politični.«

Denar je razdeljen po resorjih, za uprizoritvene dejavnosti, glasbeno, intermedijsko in likovno umetnost. Koliko ga bo na razpolago v enem letu?

»V tem trenutku je letos za navedena področja na razpolago 6,769.037 evrov, s poudarkom, da je to vsota za financiranje nevladnih organizacij ter posameznic in posameznikov, medtem ko financiramo tudi javne zavode ter druge, posebne programe in projekte, denimo svetovno prestolnico knjige 2010 in evropsko prestolnico kulture 2012.«

Ali bo kakšen projekt imel prednost pred drugimi? V mislih imam festivale in druge tradicionalne prireditve.

»Letos sta bili prioriteti omenjeni svetovna prestolnica knjige 2010 in evropska prestolnica kulture 2012, za katero so prijavitelji dobili dodatne točke. Sicer javna sredstva razdeljujemo z javnimi postopki, ki so isti za vse prijavitelje, njihove vloge potem obravnavajo strokovne komisije in predlagajo sofinanciranje.«

Je možno, da ima katera od dejavnosti pri financiranju prednost pred drugimi?

»Takšen način mi ni znan, razen že omenjenih programskih prioritet.«

Kako pa boste na ministrstvu preverjali rezultate projektov, ki jih financira ministrstvo za kulturo?

»Kolikor je mogoče, se prireditev udeležujemo osebno in jih spremljamo. To velja za uslužbenke in uslužbence ministrstva kot članice in člane ekspertnih komisij. Najboljši je seveda neposredni vtis. Sicer pa rezultate izvajanja programov in projektov preverjamo z letnimi poročili, ki zajemajo tudi upravičevanje kriterijev, katere je prijavitelj moral izpolnjevati ob prijavah na javne razpise oziroma pozive. Seveda so določeni podatki kvantificirani, denimo število obiskovalcev, in jih je enostavneje obdelovati, drugi, ki se tičejo zlasti kakovosti, pa so bolj splošni. O tem si ustvarimo mnenje tudi na podlagi medijskih odzivov, strokovnih kritik, profesionalnih mnenj. Ne mimo prvih, ki jih od nas zahtevajo finančne institucije države, ne mimo drugih, ki so značilni prav za kulturno ustvarjanje in umetnost, ne moremo.«

Ali je znano, s kolikšnimi sredstvi bo letos razpolagalo ministrstvo za kulturo?

»Po zadnjem rebalansu imamo na razpolago 197,454.293 evrov, kar je okrog dva odstotka proračuna države.«

Kaj pa evropska prestolnica kulture? Za kakšno obliko sofinanciranje se odločate na ministrstvu?

»Z Mestno občino Maribor (MOM) kot nosilko projekta smo se dogovorili o neposrednem financiranju javnega zavoda Maribor 2012 v višini 10,7 milijona evrov v letni dinamiki od 2010 do 2012. To financiranje poteka po 67. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa v kulturi in Zakona o financiranju občin. Pomeni, da so po pogodbi med ninistrstvom za kulturo (MK) in MOM predvidena sredstva namensko dodeljena občini, ki jih prenese na Javni zavod Maribor 2012. Poleg tega podpiramo na naših razpisih prijavljene programe in projekte, ki so del EPK 2012. Omenil sem že, da je EPK 2012 prioriteta MK, in prijavitelji dobijo več točk, če so uvrščeni v program.«

Preden ste postali direktor direktorata za umetnost na ministrstvu za kulturo in sekretar v kabinetu, ste delali v mariborski Kibli, kjer je tudi nastala ideja o Mariboru kot evropski

prestolnici kulture. Če se ne motim, je bila prav Kibla za takšen EPK, v katerem naj bi sodelovalo več mest.

»Kibli je uspelo pritegniti vse mariborske umetnike in kulturne ustvarjalce, organizacije in institucije, javne in nevladne, k zbiranju predlogov v snovanju kandidature za EPK 2012. Zato nam je tudi uspelo. Največja škoda se je zgodila s privatizacijo projekta. Osnovna zamisel je bila izhajati iz energije in ekologije, dveh najaktualnejših tem sedanjosti, in ju povezati s kulturo kot generatorjem razvoja, ustvarjalno energijo v čisto energijo. Ker ima Slovenija le dve mesti z več kot 100.000 prebivalci in polovica prebivalstva živi v mestih z manj kot 5000 ljudmi, smo se odločili za medregijski in policentrični koncept, saj smo menili, da je za tako velik projekt - mislim, da potencialno največji kulturni projekt na svetu - potrebna kritična masa vsaj milijon ljudi. Ker gre za mestni projekt, smo se odločili, da h kandidaturi Maribora povabimo partnerska mesta, mestne občine, ki so središča regij. Zaradi nesorazmernega razvoja države v času samostojnosti se je pokazala razdelitev na tako imenovani zahodno in vzhodno kohezijo, pri čemer je slednja kot manj razvita dosegala za 30 odstotkov nižjo razvitost od povprečja celotne države, denimo pomurska regija, ki je najmanj razvita, pa celo samo 50 odstotkov razvitosti.«

Srhljive številke!

»Te številke postanejo še bolj srhljive, ko preberem, da je tudi življenjska doba krajša. Ker vse statistične regije nimajo mestnih občin, želeli pa smo vključiti celotno vzhodno kohezijo, smo iz preostalih povabili občine Trbovlje, Postojno, Krško in Brežice, ki so vse kulturno zelo močne. Zavedali smo se, da je EPK izrazito razvojni in tudi gospodarski projekt, ki smo ga nameravali spodbuditi s kulturo kot strateško razvojno in ekonomsko-gospodarsko paradigmo, na kateri bi temeljila identifikacijska platforma dela, delovanja, ustvarjanja v 21. stoletju, kjer nastaja in se prikazuje vrhunska umetnost kot nadgradnja, kot presežek, kot izjemnost. Zato smo v kandidaturo vključili povezave z drugimi resorji - od znanosti in šolstva do okolja in kmetijstva, poudarjajoč tekmovalne prednosti, ki jih ima ta del Slovenije v svetovnem merilu. Kultura preči in oplaja vse ostalo v družbi, človek se je razvil zaradi kulture, evolucija je ontološko kulturna, pri čemer nam je bila najpomembnejša trajnost, in to v človekovi integriteti in v obravnavanju okolja. Že podatka, da se leta 2012 izteče kjotski protokol in da bo začel delovati evropski navigacijski sistem Galieo, sta nam je sprožila nekaj vsebinskih izhodišč.«

Kako ste zadovoljni s sedanjim položajem EPK?

»Pogojno, saj izvajanje ne poteka po potrjenem poslovnem načrtu, ki je bil naveden v zmagoviti kandidaturi. Menim, da je marsikaj bolj ambicioznega zamujeno, najbolj očitno se to vidi pri investicijah, vendar tudi vzpostavljanje programa ne izraža kompleksnosti projekta v kandidaturi, ki je zajemal mreženje med mesti in na mednarodnem nivoju, kar bi omogočalo

črpanje tujih sredstev. Nič ni bilo storjeno za vzgojo publike, izobraževanje, promocijo. Ko smo se želeli tega lotiti, smo bili ustavljeni. Jasno je, zakaj. Ad hoc ravnanje ustreza trenutni situaciji, ker ohranja status quo. Odlašanje zahteva hitro ukrepanje, krizne razmere potrebujejo krizno vodenje, nakar bomo zadovoljni z vsem, kar se bo zgodilo. Samo, da bo. Ni novih programov, zanje potrebujemo čas za pripravo, produkcijo in izvedbo, celo kakšne nove ljudi, česar pa se nekateri v Mariboru najbolj bojijo, saj način njihovega delovanja ni dialog, ampak brutalno obračunavanje s tistimi, ki se ne strinjajo. Namesto osvežitve, ki naj bi jo prinesla EPK 2012, smo priča borbi za ohranjanje pozicij. Poznavajoč stanje, se niti ni treba spraševati, zakaj ima Maribor drugi najvišji odstotek izseljevanja med evropskimi mesti, da število prebivalstva pada in koliko delovnih mest je bilo ustvarjenih v zadnjih letih, da bi se mladi po končanem študiju lahko vrnili.«

Potemtakem so še pomisleki o organizaciji in financiranju EPK?

»So. V izhodišču sem se zavzemal za mešano državno-občinsko organizacijo, javni zavod, ki bi ga ustanovili država in MOM, v katerem bi bila opredeljena tudi vloga partnerske mestne občine. Poleg tega bi za soorganizatorja povabil oziroma ustanovil nevladno organizacijo, ki bi skupaj z javnim zavodom sestavljala konzorcij za pripravo in izvedbo vsebin ter za investicije. Zdaj so investicije ločene od vsebine, kar je nesmisel, saj gre za povezano celoto. Financiranje pa je preveč koncentrirano na javna sredstva, državne in občinske vire, namesto da bi bilo razpršeno tudi na mednarodne podpore, javne in zasebne. Naj ponovno poudarim, da je bila Kibla, kjer je nastala kandidatura za EPK 2012 in je bila sprožena tudi pobuda za svetovno prestolnico knjige - letos je to Ljubljana - leta 2008 najuspešnejša organizacija pri črpanju evropskih sredstev na področju kulture.«

Ali lahko izpostavite kak slovenski kulturno-umetniški projekt, ki vam je še posebno pri srcu in bo - ali je že - uspešen?

»Kot kulturnik želim ohranjati karseda celovit pregled nad stanjem, zato bi se temu odgovoru izognil. Ob zelo dobrem vpogledu v sodobno slovensko produkcijo kulture in umetnosti bi bilo izpostavljati kogarkoli v nasprotju z mojo percepcijo dela in delovanja na področjih umetnosti.«

Ker ste bili pred nedavnim direktor direktorata za umetnost, ste razmišljali o tem, da bi država na vašo pobudo spremenila obdavčitve umetniških honorarjev?

»Imamo delovno skupino za urejevanja statusa samozaposlenih v kulturi. Znotraj te skupine se pogovarjamo o raznih načinih, metodah in poteh izboljšanja statusa, tudi o spremembah obdavčitve umetniških honorarjev, kjer pa smo vezani na ministrstvo za finance in dogovore z njim. Tega ne moremo napraviti sami.«

torek, 12. oktober 2010

Kangler ekskluzivno sporoča, kdo so nagrajenci iz sklada sredstev EPK

Z bloga Zavoda Udarnik prihaja udarna novica. Cvetober županskih kandidatov je ob obisku Zavoda Udarnik in okrogli mizi osupnil, ko je župan Kangler javno naznanil, kakšna sredstva EPK je prejel ta Zavod (26.000 evrov), in to še pred uradno naznanitvijo rezultatov:

Za začudenje med občinstvom je med pogovorom poskrbel predvsem trenutni župan Kangler, ki je javno razkril podatek, koliko bo Zavod Udarnik prejel finančne podpore na letošnjem razpisu Javnega zavoda Maribor 2012 Evropska prestolnica kulture, še preden so bili rezultati razpisa uradno razglašeni in sporočeni prijavitelju.

Boruta Osonkarja komentar:

»Sem bil razočaran nad bledo predstavo in kulturnim horizontom večine kandidatov, pa saj ne, da sem pričakoval kaj drugega. Prav poseben šok je bila izjava aktualnega župana, ki je javno objavil podatke, ki še niso javni (o tem, koliko bodo za svoje programe dobili na Zavodu Udarnik). To je resda odločitev po volji župana, a kompetenca strokovne komisije in stvar razpisne higiene je, da se podatki javno ne objavljajo vnaprej. Žal nihče od organizatorjev ni protestiral proti takšni zlorabi. Pričakoval sem tudi manj ohlapnosti pri organizaciji in moderiranju predstavitve, ki je prispevala k temu, da so kandidati odžebrali svoje mantre in ostali živi. Zaradi tega cela zadeva žal ni izpadla kot soočenje. Vsekakor pa pozdravljam, da se kandidate čim več vabi na urbane in alter prostore. Mogoče se jih kaj prime. Pa drugič rokavice snet.«

Naš komentar ni potreben. Kako, zakaj in kako lahko župan bdi nad razpisno dokumentacijo in odločitvami komisij in ali jim pri tem tudi kaj pomaga, si odgovorite sami.

ponedeljek, 18. oktober 2010

Fortes Melita adiuvat

Fortes fortuna adiuvat. Hrabre podpira sreča. Če ne gre, pa jih novinarka. Fortes Melita adiuvat. Novi programski direktor se predstavi. Še en zapis za anale večerovskega panegiričnega delirium tremensa. Znova. Povsem prepričani smo, da je zardeval in se branil pred tovrstno osladno pozornostjo tudi on sam, Mitja Čander. Vsaj vsak pameten bi sklonil glavo.

Večer, ponedeljek, 18.10.2010, stran 5, V ŽARIŠČU , avtor: MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

PORTRET TEDNA Mitja Čander
Od mladega upa do aduta generacije
Znašel se je v vseh pomembnih nacionalnih kulturnih zgodbah
Mitja Čander

Novi programski direktor zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture (EPK) je silno zgodaj in večkrat v svojem 36-letnem življenju prestopal rubikone. Bili so to zmeraj opazni prodori in odločni, javno zapaženi manevri. Neka avtentična altruistična prepričljivost je v njem, v spremljavi z nevsiljivo, mehko, ne na prvi pogled dominantno pojavo. Je predvsem strasten komunikator.

S svojim hendikepom – »nekaj odstotki preostalega vida«', kot piše v avtorefleksivnem eseju Gotski gozd - se spoprijema nedoumljivo drzno. Osupljivo - pri vsem njegovem delu je oster vid imperativ. Vse prebrane in spisane vrstice terjajo najbrž strašen dodatni napor. »Prignati je treba budnost in koncentracijo do samega roba,« pravi. A tudi ko je prvič javno spregovoril o lastni hibi in težavah, je bilo to daleč od patetičnega samopomilovanja. Bila je bolj gesta osebnega osvobajanja. Namerava še pisati o tem.

Pri rosnih enaindvajsetih je bil mladi up slovenske literarne kritike. Mitja Čander je po rodu iz Hoč pri Mariboru, sijajni šahist, tretjegimnazijec s silno odmevno raziskovalno nalogo o postmodernizmu, mladostni strastni navdušenec nad Dragom Jančarjem. Na slovenskem literarnem prizorišču je od začetka osvajal s strastjo do vsega, spoštljivostjo do starega, pa tudi s pretanjenim občutkom za pragmatične plati vsega skupaj. Odlikuje se z nevsakdanjo naklonjenostjo do tradicije, do preteklih generacij. Že zelo zgodaj je bil zrel(ejši), po načinu morda celo star(ikav) za koga. Nikakor ni (bil) med duhovnimi »očetomorilci«', nikoli ni (bil) izključujoč, ne do fenomenov ne do osebnosti. Morda mu je to tudi malce bolj in hitreje razpiralo institucionalne možnosti. Počasi se je znašel v vseh pomembnih nacionalnih

kulturnih zgodbah, v žirijah za najvišje nagrade, v vseh gremijih, ki odločajo o ključnih kulturnopolitičnih zadevah. EPK je vrhunec tega angažmaja. Zanj mnogi celo menijo, da ga »je škoda«.

Mimo šaha pri Čandru nikakor ne gre. Da je dal svoji knjigi esejev naslov Kuvertirana poteza, ni naključje. Začel ga je igrati štirileten, bil je družinska tradicija. Njegov trener je bil celo sekundant Garija Kasparova. Dosegel je deset naslovov državnega prvaka, imel status vrhunskega športnika. Pri sedemnajstih bi se bil moral odločiti, ali sedem ur na dan ob šahovnici ali izbrati kak drug nešport. Literatura je zmagala, čeprav mu je do naziva šahovskega mojstra manjkalo le nekaj točk. Tudi kasneje ni prekinil s športom, bil je tudi urednik športnega programa na Maršu. -e zmeraj je fuzbalski navdušenec.

Sobivanje »človeka duha«' in kulturnega menedžerja je v čandrovski maniri ena najproduktivnejših mešanic v teh prostorih. Od gimnazijca kritika, ki je objavljal že v Katedri in Večeru, do soutemeljitelja Študentske založbe in snovalca danes kultne zbirke Beletrina, od glasnika neodvisne mladinske kulture do urednika Tribune do člana vladnega nacionalnega sveta za kulturo je pot ambicioznega, polivalentnega fanta s podeželja, ki se odlično znajde na vseh parketih.

Ko je snoval založbo iz nič, je pripeljal kar svojo prijateljsko ekipo iz Hoč. To je bila zanimiva druščina, ki jo je bil zbral okoli hoškega Mladinskega kulturnega zakloniščа in je organizirala festival Hoška prebuja. Ena najprebojnejših knjižnih zbirk Beletrina je Čandrov otrok. Slovi po tem, da je za svojimi avtorji vedno stala.

»Sprehodi po tujih svetovih dajo več veselja do tvojega lastnega,« je rekel nekje. In tudi sam začel izdajati esejistične knjige. Je pripadnik generacije »po koncu velikih zgodb«, ki se ni mogla zbrati okoli koherentne estetike, kot je bilo mogoče v preteklosti, celo še v zelo bližnji epizodi slovenskih postmodernistov. Generacija 70-ih, ki ji pripada, ni nagnjena k akademizmom, teoretiziranju, izrazito je usmerjena v ustvarjanje samo, s čimer pa tudi demantira namige o izčrpanosti literature, nekoč tako popularni sintagmi Rolanda Barthesa. Da je generacija 70-ih definitivno opravila z izpraznjeno literaturo in izpraznjeno eksistenco, kaže tvorno razmerje do vseh kulturnih praks in institucij, talent za organiziranje, vodenje in urejanje. Zmeraj je našel dovolj institucionalnih poti za realizacijo vseh projektov - od javnih predstavitev literatov, programsko jih je pred desetletjem prirejal tudi v Mariboru, do teatra in dramaturgije v njem, dokumentarnega filma in pisanja scenarijev zanj. Predvsem se je vseskozi zavzemal za policentrični pretok kulturnih energij. Programsko je torej že pred desetletjem začel »napletati novo mitologijo o Mariboru«, kot bi že tedaj začrtal svojo sedanjo vlogo.

Da bo v prihodnje z ženo in sinovoma živel v rojstnem mestu, je pogumna odločitev in izraža vso resnost poslanstva, ki si ga je naložil in mu je bilo zaupano. Če bo pot uravnaval v svoji dosedanji maniri, mu mora uspeti.

ponedeljek, 18. oktober 2010

Transparenten poklon »odlični ekipi«

»V Naskovem dvorcu, domicilu zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture (EPK), je bila včeraj predstavitev nove uprave: programskega in poslovnega direktorja javnega zavoda, ki jih je pred tremi dnevi imenoval svet zavoda na čelu z Jožefom Školčem. Mitja Čander, novi, stalni programski direktor, in Helena Hvalec, nova poslovna direktorica, bosta od danes polnomočno opravljala svoje naloge. Generalnega direktorja zavoda pa mora imenovati Mestna občina Maribor.«

Tako se bere začetek poročila s tiskovne konference. Nič narobe z njim, toda pozorno oko opazi čuden, moteč element. Na tejle slikci v članku iz Večera se v podnapisu znajde stavek:

»Predaja poslov odlični ekipi«.

Čigavo stališče je tak vnaprejšnji panegirik ekipi, ki je komajda ugledala luč dneva in sklicala tiskovno konferenco? Novinarkin? Verjetno da. Manj verjetno, da se je ekipa kar sama hvalila, da je odlična. In kaj je želela z njim doseči? Zgolj še en vnaprej naklonjen, prav nič objektiven piarovski poklon, ki jih težko skriva?

ponedeljek, 01. november 2010

Pandurjevo gledališče: noro, šokantno, mafijaško

Kaj pravi direktor Cankarjevega doma Mitja Rotovnik o projektu Pandurjevega gledališča? »Noro in šokantno.«; »Franc Kangler se vede v skladu z mislijo: kultura, to sem v Mariboru jaz.«; »Vse skupaj diši po mafijaštvu.«

Citat iz zapisa STA:

Tokrat je javnost vznemirilo predvsem sprejetje odločitve o gradnji centra, ki je padlo brez javne razprave. Prestavitev ideje je bila, kot je za STA povedal direktor Cankarjevega doma (CD) Mitja Rotovnik, »nora in šokantna«. Ideja ni izšla iz mariborske ali širše kulturne baze, v obliki soglasja civilne družbe in institucionaliziranega javnega sektorja, temveč je bila županovo predvolilno presenečenje, ki ga je lansiral izrazito nedemokratično prek korespondenčne seje.

Rotovnik meni, da se mariborski župan Franc Kangler vede v skladu z mislijo: Kultura, to sem v Mariboru jaz. Rotovniku »vse skupaj diši po mafijaštvu«. Kot opozarja, je problemov več. Ne le, da investicija, ki bi bila dražja od gradnje Cankarjevega doma, ni bila stvar javne razprav, nihče, ki nasprotuje županovi samovolji, sploh ni videl elaborata o ekonomski upravičenosti te investicije. In še: »Vsi navdušeni protagonisti nove mariborske investicije tudi pozabljajo, da se je recesija šele zares začela in da jo bomo s takimi rokohitrskimi pobudami le poglabljali.«

....

Svoje mnenje o centru uprizoritvenih umetnosti ima direktor nevladne organizacije Pekarna magdalenske mreže Gregor Kosi. »Pred časom smo v primeru prenavljanja Pekarne slišali, da Maribor nikakor ne potrebuje in si ne more privoščiti novega javnega zavoda, čez čas pa je realnost bistveno drugačna, perspektive pa silijo iz najbolj herojskih gabariti,« je za STA povedal Kosi.

Center uprizoritvenih umetnosti bo zrasel zelo blizu Pekarne. Ali Kosi center razume kot konkurenco Pekarni? »Za tiste, ki Pekarno mislijo kot prostor alter potrošnje, gotovo, za tiste, ki živimo Pekarno kot organizem za spreminjanje sveta, pa nikakor. Zaplete se lahko le v finančnem smislu - denar za prenovo, sofinanciranje programov - kjer pa bo zelo hitro jasno, katere so mestne prioritete,« je povedal Kosi.

Članek. Lokalni časopis Večer danes proslavlja neslavno obletnico: mineva natanko štiri mesece, Večerovi novinarji pa še vedno niso bili sposobni priobčiti kritičnega članka o EPK. Z nasprotnim nimajo težav. Še dobro, da obstajajo drugi mediji.

ponedeljek, 22. november 2010

Misleci, agenti, pravljičarji

EPK v rokah agentov in mislecev. Ja, takšen je pač naslov članka iz Večera. Neverjetno pravljičarstvo iskalcev duha mesta in svetega grala, krneki. Ustvarjalci projekta EPK nam razgrinjajo, v kako hudo inkubatorski in zapozneli fazi so njihove ideje ter, seveda, kako abotne so povečini.

Izpostavimo dva kontrasta. Obetajo nam intervenco v prostor s pomočjo odpadkov. Nič nimamo proti takšni umetniški praksi, poanta je drugje:

»Da ilustriram, o čem govorim. Imamo prijavo Mariborčanke, ki živi v Gradcu. Izdeluje lestence iz odpadnih materialov. Ideja je, da bi z njimi okrasila Stari most iz materialov, ki bi jih prinesli meščani. To bi delala štiri ure osem sobot zapored v enem od lokalov na Glavnem trgu. In s tem dobimo intervencijo v mestni prostor ...«

Lepo in prav, pošten delovnik, toda ali so že vsi pozabili, kako je mestna oblast z gospodom Kanglerjem na čelu sovražno nastrojena proti prostovoljnemu pobiralcu odpadkov Francu Jesenku, ki ga šikanira na vsakem koraku (tu, tu). Njegovi zbrani odpadki bi nenadoma prišli kar prav, kajne? In za kronane kulturne politične glave bi bila kot nalašč kakšna bodeča žičnata krona. Jesenek utegne postati nadvse uporabna kulturniška figura, če ga bodo le pripustili v svoje občestvo... Nič bati, ne bodo.

O svojem ustvarjalnem početju imajo ustvarjalci visoko mnenje, izpostavljajo nizke številke. Namesto da bi se dilali za 40 ali 50 jurjev evrov, želijo biti kreativni sami:

»Najlažje je sedeti v pisarni in se dilati z nekim menedžerjem iz Pariza, ali boš za njegovega človeka plačal 40 ali 50 tisoč evrov.«

Zaključimo benevolentno, v upanju, da misleci premagajo agente. Zofijinim kot filozofom in nekomu, ki se že 15 let poglavja v mentalno močvirje Maribora in trudi priti iz njega, ob vseh polenih pod noge, zveno zelo znano. Mi smo za mišljenje in mislece, res. Čeprav nam je Mestna občina Maribor z vsemi kulturniki vred zavrnila vse tri kulturne projekte, vztrajamo. Rodinov mislec v glavi spletne strani Zofijinih naj bo komu za zgled. Iskalnik z arhivi pod njim je tudi na voljo.

torek, 23. november 2010

Ne kulturni duh, plen za svoje žepe

Kdor čaka, dočaka prvi Večerov kritičen članek na temo EPK-ja izpod peresa Katarine Šulek:

Glosa
Kulturni duh v Tamu

Zadnji čas, da turistične agencije začnejo po Evropi, lahko pa seveda tudi širše, prodajati letalske, avtobusne in vlakovne rezervacije za pot do Maribora in nazaj. Čez dve, tri leta bo to slovensko mesto prestolnica evropske kulture, mesto mladih, gostilo bo univerzijado in mladinsko svetovno šahovsko prvenstvo. Ker pa sta do takrat še vsaj dve leti, tudi ni nujno, da se bo pri tem ustavilo. Saj bi v Mariboru vzeli še organizacijo evropskega košarkarskega prvenstva, tudi zato naj bi bili zagreteži za še eno bleščečo zgodbo že pri mariborskem županu, a ko so videli obstoječo mestno športno infrastrukturo, so si premislili. In raje odšli v center države.

V Mariboru pač to, da je kriza lahko priložnost, jemljejo dobesedno. In nameravajo v dveh, treh letih zgraditi in obnoviti toliko, kot jim ni uspelo vso poosamosvojitveno dobo. Resda morajo za vsak tak mednarodni projekt imeti tudi dovolj svojega denarja, saj Evropejci ne dajo vsega. In resda je 85 odstotkov občinskega proračuna vsako leto že razdeljenega – za obveznosti, kot so denimo vrtci, plače zaposlenim, pa vzdrževanje javnih zavodov in cest. A Maribor ima tudi svojo banko. Z imenom mesta. Taka bi lahko dala dober kredit. Sploh pa, dokler ne bankrotira država, tudi mesto ne more. In če ta ne da zdaj, bo pač dala pozneje.

Navsezadnje pa je Maribor že univerzitetno mesto, v kar ga je – zastonj, zgolj s pripisom na mestnih tablah in logotipu - v svetovne razsežnosti okarakterizirala edina mariborska županja doslej. Ob toliko doktorjih znanosti in študentih v mestu, nekateri od teh dosegajo hekersko slavo svetovnih dimenzij, res ni treba skrbeti, da ti ne bi našli kakšnega izhoda iz morebitnega flopa. Resda se o univerzi sliši predvsem, kadar se ji zgodi kakšna afera, ali pa ob kakšni častitljivi obletnici katere od fakultet. A do zdaj pač še ni bilo takšnega izziva.

Tako je torej edina skrb, kako te velike zidove in popedenane mestne trge napolniti tudi z velikim duhom. Ki pa mu nikakor ne uspe priti. Mestu, ki je dobilo priložnost, da bo eno leto evropska prestolnica kulture zato, da bi se njeni meščani povezali in zaživeli v kolektivnem duhu kreativnosti, se je zgodilo ravno nasprotno: bodoča prestolnica je tiste, ki naj bi ta duh z meščani zgradili, samo še dodatno pokregala. Razlog je znan: redki so v njej videli priložnost za graditev velikega kulturnega duha, mnogi so v njej videli velik plen za svoje žepe.

In tako so zdaj v sam vrh projekta namestili nekdanje Mariborčane iz Ljubljane. Ti nameravajo kulturno socializirati občane tako, da bodo širili kulturni duh med delavce. In bodo šli v Tam. Ki pa ga že od 1996. ni več. In kulturno urbanizirati mesto. Tako bodo lahko Mariborčani v letu 2012, sedeč na stolčkih, opazovali v izložbi umetnico, kako bo iz odpadnih materialov izdelovala luči. In se urbanizirali. Po tem pa z mostu, kamor bodo namestili njene kreacije, pogledovali na znano zgradbo banke - kaj bo, če bo po enem letu veliki kulturni in urbanizirani duh izginil in bodo ostali le še veliki zidovi.

sreda, 01. december 2010

Univerza in akademiki so »out«

Je bila mariborska univerza povabljena k soustvarjanju Evropske prestolnice kulture? Na kakšne načine? S predstavitvami na fakultetah? Z apeli intelektualnim zaledjem na njih? H kadrovskim okrepitvam? Kje in kako? Zdi se, da univerzitetni delavci, profesorji, »akademiki«, vzeto individualno, niso bili vredna izbira.

Zelo verjetno je, da se je Filozofska fakulteta v Mariboru, kot edina sama odločila za prijavo na razpis (če odštejemo UKM). Toda dovolj indikativno so ob prvem sofinanciranju projektov daleč najbolj skopuško bili odmerjeni projekti prav njej, štirje v vrednosti od 500 do 1000. Skupno torej 3300 evrov za štiri (4) projekte. V višini prejetih zneskov so Filozofsko fakulteto daleč prekašali tudi najbolj minorni in neznani predlagatelji.

Na to dejstvo smo pozorni danes zaradi dveh zapisov.

Novinarka Melita Forstnerič Hajnšek (1. 12. 2010 v 7D):

»Samo nemočno lahko žalujemo za vsemi izgubljenimi priložnostmi Maribora, univerzitetnega mesta, ob bližajočem se kulturnem prestolovanju. Vseh 26 tisoč mariborskih študentov in 1800 zaposlenih na univerzi pa 400 tukajšnjih doktorjev bi lahko bili, tako kot njihovi kolegi iz Turkuja, načrtovano integralni del vsega povezanega z EPK.«

Bivši rektor dr. Aloj Križman (1. 12. 2010 v Večeru):

»Še več, mesto gre v organizacijo Evropske prestolnice kulture (EPK) in svetovnih športnih iger študentov (univerzijade), ne da bi ob tem vodilno vlogo imela prav univerza in njeni študenti.«

Kot vse kaže, sta oba navedena avtorja to dejstvo zlorabila za nov pljunek po univerzi in se prav nič vprašala po »komunikacijskem šumu«. Saj ne, da si ga ne zasluži, toda ali tudi iz tega razloga? Kdo natančno in na kakšne načine je bil vabljen k sodelovanju? Kaj pa če je bila presoja drugačna in za univerzo in akademike ni bilo prostora, ker so se kadrovske in projektne izbire dogajale drugje? Na to nenazadnje kaže tudi končna sestava ožje Pandurjeve in Čandrove ekipe.

Univerza je že vredna kritike, toda mogoče ne iz navedenega razloga. Prej je močan občutek, da želi nekdo s prstom kazati na univerzo le zato, da bi prikril, kako ni bila povabljena k sodelovanju, ker to nekomu ni koristilo.

petek, 03. december 2010

MAKS je Pandurjev teater je Pandurjev teater

Spodobi se, da stvari poimenujemo s pravimi imeni. Da častimo čaščenja vredne, vizionarje in umetnike z veliko začetnico. Resnica tega mesta se nevarno približuje. Kaj CEUM, kaj po novem Terminal 12/MAKS, Pandurjev teater je Pandurjev teater:

Sicer pa je Tomaž Pandur odgovoren za del EPK-ja, ki se po novem ne imenuje več CEUM (Center uprizoritvenih umetnosti), ampak Terminal 12/MAKS- mariborsko kulturno središče. Znotraj postindustrijskega območja Studenci, kjer je nekoč stala tovarna Merinka, bo MAKS znova osmislil desni breg reke, ga odpr in vrnil mestu. Pandur navaja, da bo z edinstvene razgledne ploščadi 25 metrov nad Dravo moč gledati mesto kot predstavo in videti celotno pokrajino. »Terminal 12 nastaja kot vzorčni primer proobrazbe mesta, kot vzpostavitev vitalnega pogleda v prihodnost Maribora in regije, objekt, ki mu je usojeno, da postane trajni arhitekturni simbol preporoda mesta ob Dravi,« je prepričan Pandur.

Novinar Gregor Butala v Dnevniku (1.12.10):

Izpostavili so velikopotezni center uprizoritvenih umetnosti Tomaža Pandurja, ki se po novem imenuje MAKS; ta buri duhove že vse od poletja, ko je bila odločitev zanj sprejeta brez vsake javne razprave ali tehtne finančne analize – kar na korespondenčni seji mariborskega mestnega sveta. Da ta monumentalna stavba (ki jo je, resda mimogrede, treba šele zgraditi, samo njen najem pa naj bi mesto v prihodnjih dvajsetih letih stal 40 milijonov evrov) še ni »program«, je morda odveč izpostavljati – in doslej ni bilo povedanega nič takega, kar bi v vsebinskem smislu dejansko upravičilo to naložbo. Pa četudi se komu zdi, da prav z njo mariborska zamisel »prestolnice« stoji ali pade.

sreda, 08. december 2010

Sovražni sesujevalci

Na tem blogu smo že večkrat zapisali, s kakšnimi manirami se dežurni novinarji v obrambo župana in projekta EPK spravljajo na kritike EPK. Le kje so ti kritiki? Govorili smo tudi o perverznosti vnaprejšnjega pripisa »krivde« in odgovornosti za vse neimenovanim kritikastrom, ki jim v resnici sploh ni dopuščeno, da bi kritiko javno izrazili – značilno v časopisu Večer.

Danes (8. 12. 2010) pa novinarka Večera v njegovi ediciji 7D (ne v Večerovi ediciji Vroči kaj) znova pove isto. Melita Forstnerič Hajnšek piše o »sovražnih sesujevalcih vsega in vseh, povezanih z EPK Maribor 2012«, ne pove pa, kdo bi to bil. V Večeru jih nismo mogli srečati, ker niso pripuščeni k besedi. Tam je zgolj prostor za novinarske apologete Franca Kanglerja. Hajnškova govori o »večini inteligentov humanistične provenience v mestu in širše, ki je destruktivna do vsega«, tj. do projekta EPK, ne zna pa povedati, kdo je ta večina in kdo so ti inteligenti. Domnevajmo, da nima v mislih tegale skromnega bloga, saj ga še noben medij ni nikjer povzel! Da bi Zofijini v svojih nedrjih gojili inteligente ali humaniste, je tudi nemogoče, saj imajo vendar javno priznan status izmečkov. Kdo so skrivnostni humanistični inteligenti, je zaenkrat očem nevidno.

In tudi mora biti. V dobri stari politični maniri risanja skritih in nevidnih sovražnikov, komunističnega ter antikomunističnega vzgiba, ko neprijatelj domnevno ogroža čudovit projekt, v prvi vrsti kajpak Kanglerjev projekt, ki ga je treba zaščititi na vso moč. Ob tem se je fino skriti za skrb za kulturni preporod, za tenko vez domnevne politične skrbi za kulturo in kulturne skrbi za politiko, politizacije kulture in kulturacije politike (pha!). Le kateri razredni sovražnik ogroža ognjemet teh veličastnih idej? Kako ga bomo iztrebili? Prozorno vlivanje morale in poguma, ki ga nekdo očitno močno potrebuje. Le zakaj?

sreda, 08. december 2010

CEUM mora biti netransparenten in nedemokratično sprejet!

CEUM lahko uspe le kot netransparentna investicija skozi nedemokratično proceduro. Zato je ta projekt vredno podpreti. Tako direktno bizarno se za netransparentnost navdušujeta novinarka Melita Forstnerič Hajnšek v današnjem 7 dni in umetnik Igor Štromajer. Sveža in tehtna ideja, dodaja prva, za razliko od dolgočasnih kritikov!

Vsa čast EPK in nedosegljivim domislicam piarovcev ter ustvarjalnih umetnikov. Za to smo se borili. Za to v EPK tudi gre, domnevamo - za manj transparentnosti in manj demokracije. Še dobro, da je mariborski župan, pravi vizionar, to že zdavnaj pogruntal. Toda še nam manjka, ni dovolj. Posledično je tisto, kar nam manjka, še več netransparentnosti in še manj demokratičnih procedur, več Napoleona! Tako nekako beremo spodaj.

Noro, grozljivo, škandalozno? Ne, ne, ne. Zgolj takšno, kakršna je realnost EPK. Citat iz članka, learn it by heart:

dvojec
Prizidki in zdrahe
Za vse velike projekte je treba biti vizionar, navkljub realnosti, ki tega ne dopušča in to zaničuje.

Po dolgem času se je v pol-javnosti pojavil nekdo, ki ima drugačen pogled od večine sovražnih sesujevalcev vsega in vseh, povezanih z EPK Maribor 2012, ki si drzne biti celo na strani graditeljev CEUM-a-MAKS-a-Terminala12 in ne pihati v rog pljuvanja celotne ekipe in vseh projektov. Pa sploh ni del EPK niti njegove ekipe niti občinskih struktur ali kake druge povezane obskurne grupe. Igor Štromajer, spletni umetnik (iz Maribora), je v svojem tehtnem četu na Večerovih spletnih straneh sporočil, da je vsako veliko kulturno dejanje, posebej če je povezano z infrastrukturo in politiko, v teh krajih obsojeno na neuresničitev. Da je za vse velike projekte treba biti vizionar, navkljub realnosti, ki tega ne dopušča in to zaničuje.

Štromajerju se zdi ''fantastično, da neko slovensko mesto v današnjih časih štarta s 50-milijonsko investicijo v kulturno infrastrukturo. Za tako investicijo skozi transparentno, demokratično proceduro, nikdar ne bi dobili soglasja. Za nore, presežne, ekonomsko sporne odločitve je treba delovati onkraj ustaljene procedure ali na njenem robu. Seveda bo ta

investicija obremenila meščane, a katera ('upravičena', 'premišljena') jih ni? Zato je (bilo) treba narediti spektakularno, napoleonsko potezo in se odločiti avtonomno ...'' Tako Štromajer, ki si samo želi, da bi se take netransparentne kulturnoinvesticijske norosti dogajale tudi drugod ... ''Potem bi dobili fantastično kulturno infrastrukturo, ki bi spravljala cost-benefit neoliberalce ob živce. Če ne gre po legalni poti, bomo kulturo in umetnost v tej profitarsko, javno-zasebno-partnersko usmerjeni družbi, izvajali pač nelegalno.'' Zares (pre)drzno.

sreda, 15. december 2010

Subverzivci, pragmatiki in antagonisti: tri pozicije kritike EPK

Subverzivci, pragmatiki in antagonisti

Čeprav v Mariboru menda priprave na Evropsko prestolnico kulture (EPK) tečejo nemoteno in je le redkim dopuščeno podvomiti v cesarjeva nova oblačila, se o njih daleč premalo pogovarjamo. Zdaj, ko je še čas. Jasno je, da o njih ne govorijo tisti, ki jih ne vidijo. A takih je relativno malo. Težava s cesarjevimi oblačili je vedno bila konceptualna, še od časov pravljičnega nastanka zgodbe. Kajti oni, ki so namreč pripravljeni ploskati čudoviti opravi, pravzaprav nujno vedo, da je cesar gol in da uprizarjajo predstavo. Da so njen del. Napak bi bilo razumeti, da so kakorkoli zavedeni. Medtem ko tisti, ki so pripravljeni izreči resnico na glas, pač predvidljivo tvegajo prezir in ekskomunikacijo. Toda to je le načelen, hitro ugotovljiv ugovor. Bolj prefinjen je tisti, ki pravi, da je vzklikanje o golih oblačilih, še preden se je cesar sprehodil do konca mesta, preuranjeno, zlohotno, zamerljivo, kalimerovsko. Nepotreben prejudic in pristranost, ki je po sebi nekorektna in subjektivna. Pa pojdimo po vrsti.

Naše preference do EPK-ja bi lahko razdelili v tri kategorije. V največjo seveda sodijo podporniki projekta – kot kažejo javne ankete, je takšna večina, še zlasti občanov v Mariboru, različni novinarji, piarovci, pomembne osebnosti in društva. Ti si obetajo kulturni razcvet in eksplozijo, vzpostavljenje identitete in nekaj lokalpatriotskega samoponosa. Ter seveda infrastrukturne objekte. O finančnih poteh in stranpoteh se načeloma ne sprašujejo. V izjemni manjšini so nasprotniki, ki bi jih lahko razdelili v dodatne tri kategorije. V prvi so tisti, ki participirajo pri finančnem kolaču in programih, a jih želijo po svoje subvertirati z določeno kritiko na račun EPK. Tej vrsti kulturnikov improvizirajoče recimo subverzivci. V drugi so tisti, ki verjamejo, da je vreča denarja, ki se obeta in je že na voljo, pač nekaj, kar se ne glede na umazane podrobnosti splača načeti in biti zraven – z dobrimi nameni, kot verjamejo. Ne glede na moralne in načelne ugovore in ne glede na to, kam bo šla večina denarja iz vreče, jih zanimajo partikularni interesi. Tej vrsti kulturnikov recimo pragmatiki. V tretji kategoriji so tisti, ki jih ne zanima ironična kritika na račun vreče denarja in tudi ne njegova poraba. Jemanje iz vreče se jim zdi vsakem primeru grešno, bodisi če je denar porabljen v subverzivne, »antiepekajevske« namene bodisi v koristne, kulturne ali bolj socialne. Tej vrsti kulturnikov recimo antagonisti.

Kako lahko izmerimo in ocenimo držo te trojne kategorije ljudi, subverzivcev, pragmatikov in antagonistov? Potrebno je npr. pogledati, kaj so pripravljeni povedati na glas, kakšen opis stanja nam ponujajo. Razlike so približno takšne: subverzivci do neke mere uživajo, da nekdo financira kritiko na svoj lasten račun. Vprašanje je, v kakšni meri je njihovo početje pristno. Namera ustvarjalcev EPK, da dopustijo kritiko, je seveda hvalevredna, vprašanje je, kako dolgo so jo pripravljeni podpirati financirati in v kakšni meri. Resnici na ljubo v to kategorijo ne sodi veliko kulturnikov. Pragmatiki – in teh je daleč največ, dejansko pretežna mariborska kulturna sredina – sebi ne postavlja posebnih moralnih zadržkov. Nekateri želijo sodelovati pri projektih, ker vidijo v tem smiselno dopolnitev svoje dejavnosti. Še raje so takšni zagreti zanje, ker preprosto vidijo enkratno priložnost za realizacijo svojih idej. Nič hudega, le cena je tu jasna – cesarjevih oblačil za razliko od subverzivcev ne smejo komenirati. Zanimivo je opazovati, ko se tej gruči pridruži še alternativna skupina, ki ni »avtohtono« mariborska in je bila vajena v življenju delati povsem druge reči. Tretja kategorija antagonistov malodane sploh ne obstaja. Na noben način ne želijo participirati v programih, ker so prepričani, da je cesar gol in da bi bilo namesto Potemkinovih vasi potrebno zgraditi kaj drugega. Ali vsaj zastaviti drugače. Vse tri kategorije kulturnikov nam nato dajo tri različne modele kritičnih pomislekov do EPK: subverzivci verjamejo, da je njihova kritika avtentična (in plačana), pragmatiki kritike sploh ne uporabljajo, ker bi ogrozila njihove projekte, antagonisti v svoji popolni manjšini pa verjamejo, da je zares in edino moralna pozicija le njihova. Ne tista brez kritike, povezana s kimanjem, kot tudi ne subverzivna, kjer te plačilo kritike vsebinsko dejansko omejuje in dela za neavtentičnega.

Splača se komentirati še nek vidik kritike EPK-ja. Ko se je pred mesecem dni oglasil Mitja Rotovnik, direktor Cankarjevega doma, so mnogi, sicer neeksplicitno, njegovo reakcijo brž postavili v okvir pripomb, ki prihajajo s strani konkurenčne »firme«. Kot vodja kulturnega hrama naj bi torej njegov direktor bil motiviran s pristranskostjo. Kaj točno je Rotovnik povedal? Da ideja EPK ne izvira iz mariborske in širše kulturne baze, da ni bila sprejeta s pomočjo civilne družbe in institucionaliziranega javnega sektorja, da je vse, kar se dogaja okoli Pandurjevega gledališča, izrazito nedemokratično. Po njegovem mnenju je sprejemanje odločitev okoli EPK »noro in šokantno«. Problematika investicij in ekonomske upravičenosti ga sili v oceno, da »vse skupaj diši po mafijaštvu«, medtem ko za mariborskega župana pravi, da se »Franc Kangler vede v skladu z mislijo: kultura, to sem v Mariboru jaz«.

Najboljše šele sledi: njegove kritike nihče ni slišal. Mariborski mediji je, enoglasno, sploh niso povzeli ali objavili! Kaj šele, da bi Rotovnika, nesporno izkušenega in referenčnega kulturnega mojstra, kaj vprašali. Dopuščena resnica je namreč, kot vse

kaže, prevladujoče lahko le ena: da so nova in prihajajoča cesarjeva oblačila prekrasna in čudovita.

Boris Vezjak

(prvič objavljeno v Katedri)

petek, 17. december 2010

Prognoza dneva: vprašanja za Tomaža Pandurja, ki jih bodo novinarji z veseljem izpustili

Vroča sobota v Večeru za jutri obeta intervju s Tomažem Pandurjem. Ja, prav smo prebrali, s Tomažem Pandurjem. Od kdaj pa on daje intervjuje? In za koga? Hja, za Večer. Petri Zemljič in Meliti Forstnerič Hajnšek... Na tem blogu smo že večkrat eksplicirali kurtoazni stil in vsebino poročil časopisa Večer glede projekta EPK. Smiselno vprašanje: kaj lahko pričakujemo od jutrišnjega intervjuja? Če imamo prav – in bojimo se, da imamo – potem velja spodnji seznam vprašanj, ki jih v intervjuju s Pandurjem jutri ne bomo zasledili. Kritika ni dovoljena, nas uči izkušnja, dovoljeni pa so idolatrija, novinarska prilizljivost, naklonjenost in prijaznost:

1. Zakaj ste se bili ob vsej širni svetovni slavi pripravljeni vrniti v nek zanikrni Maribor, za katerega imate dobre razloge, da ste nanj jezni? Le zaradi čudovitega pogleda na Maribor z opuščene industrijske cone na Studencih?

2. Kako se je končala vaša gledališka epizoda petnajst let nazaj? Kdo vam je podtaknil obtožbe o finančnih malverzacijah? So spomini še živi?

3. Kako zelo ste v číslih pri bivših kolegih gledališčnikih? Kaj menijo o vas?

4. Kaj o vas meni Vlado Novak? Kako odgovarjate na njegovo kritiko proti vam?

5. S kakšnim intelektualnim šarmom vas je očaral mariborski župan in od kod vaše zaupanje v politiko?

6. Kaj točno vam je obljubil pri vaši vrnitvi?

7. Kako bi zavrnili kritike, ki pravijo, da se vas da kupiti le z veliko denarja in da vam je vse ostalo povsem nepomembno?

8. Zakaj je vaša programska vizija EPK tako zelo pravljičarska in nerealna? S katero drugo programsko vizijo bi jo primerjali, ker se zdi, da odstopa od vsega, kar bi moral programski načrt vsebovati?

9. Kako ocenjujete, da je projekt Pandurjevega hrama potekal v čisti tajnosti in da je bil razkrit šele junija-julija letos, čeprav ste sami že vsaj marca letos glede arhitekturne zasnove vašega gledališča sodelovali z arhitekturnim birojem Sadar Vuga? Čemu skrivalnice?

10. Kako ocenjujete korenspondenčno sejo in politično netransparentnost postopkov ob tem?

11. Zakaj ste Pandurjevo gledališče iz CEUM (Center uprizoritvenih umetnosti) preimenovali v komplicirano ime? Gotovo ne zaradi slabih odzivov in očitkov?

12. Kolikšen bo dejanski strošek tega projekta?

13. Kdaj bo končno zgrajen in kaj boste storili, če to ne bo v letu 2012?

14. Kaj boste storili, če vaš hram ne bo rentabilen in s čim ter s kakšnimi izračuni jamčite, da bo?

15. Zakaj ste kot predsednik programskega sveta poniknili in dali svoj prvi intevju šele sredi decembra 2010?

16. Ali boste prevzeli odgovornost, če se vaši projekti ne bodo uresničili v skladu z napovedmi?

17. Kako dolgo boste ostali v Mariboru po iztektu EPK leta 2012 in kakšna bo usoda vašega gledališča po tem letu?

18. Kako ocenjujete dejstvo, da kritikom EPK ni dopuščeno priti v mariborske medije?

19. Kako ocenjujete hude kritike vašega gledališča s strani direktorja CD Mitje Rotovnika?

20. Vas lahko kaj odvrne od sodelovanja v projektih EPK in na mestu predsednika programskega sveta?

21. Ste za transparentno dodeljevanje denarja?

22. Ali niso vaši projekti preveč megalomanski, še zlasti ker so prisesani na občinsko finančno dojko?

23. Ali si želite, da bi vas Večerovi novinarji vprašali tudi kaj kritičnega?

24. Zakaj menite, da vas ne?

25. Ste pripravljeni odgovori na zgornja vprašanja kje drugje, saj v Večeru nanja ne boste rabili odgovarjati?

Jutri preverimo in skesano priznamo (z obveznim opravičilom), če smo se zmotili! Seveda ista vprašanja ponujamo kot izziv vsem novinarjem, ki bi radi svojega intervjuvanca tudi kaj vprašali. Niso avtorsko zaščitena. :)

sobota, 18. december 2010

Intervju s Pandurjem in dileme kurtoaznega novinarstva

Žal ne bo opravičil z naše strani – v današnjem skorajda ekskluzivnem intervjuju (18. 12. 2010) s Tomažem Pandurjem glede EPK novinarkama ni uspelo zastaviti nobenega izmed naših naštetih 25 vprašanj. No, posredno mogoče enega. Naše anticipacije in (upravičeni) strahovi o piarovskem stilu so bili žal pravilni. Intervju je dostopen tukaj.

V nadaljevanju se ne dotikamo vsebine, problemsko seciramo zgolj nekaj točk novinarskega pristopa. Resnici na ljubo je v intervjuju zaznati nekaj previdnih vprašanj, načenjajočih celo kakšen dvom ali pomislek, serviran Pandurju. Vsa ne omenjajo zgolj veličine svetovnega umetnika, čeprav jo tudi, opazno. Pa vendar premalo in daleč od tega, da bi bili zadovoljni: gledano v celoti, je to še vedno kurtoazni intervju. Ker po čem prepoznate kurtoaznega novinarja? Seveda po tem, da si ne upa imeti svoja stališča. Npr. da ne vpraša »Ali ste naredili kaj narobe?«, ampak raje »Zakaj vam očitajo, da ste storili nekaj narobe?« ali celo »Vas kdaj porajajo občutki, da ste storili kaj narobe?«

Toda te sorte spraševanje intervjuvanca o tem, kaj bi porekel na očitke, je dejansko že progresirano, malodane pogumno v primerjavi z ostalimi pristopi – odvisno od nivojev kurtoazije in vaše angažirane prijaznosti. Žal so stvari še hujše. Poglejmo nekaj današnjih ilustracij.

Novinarsko vprašanje št. 1:

»Take off« - vzlet in »well being« - dobro počutje, sta temeljna postulata vsakega uspešnega EPK. Nazadnje recimo Turku 2011 uspešno stavi nanju. Kako boste vzlet(išče), ki ga pri nas pooseblja »vaš« Terminal, branili pred ironiziranjem, ki ga je bilo že doslej na pretek, tudi s strani mestnih filozofov in politikov? Kako se boste spoprijemali s temi kritikami, odpori?

Primerek prej navedene pol-kurtoazije, ki je do neke mere sprejemljiva in razumljiva. Toda novinarki ne sprašujeta po tem, kako smiselna in upravičena je ironija, temveč po tem, kako se bo naš umetnik spopadel s kritiko in odporom. Kaj na bi vendar to pomenilo, kako se spopasti s kritiki? In to mestnih filozofov, hmm. Katerih le? Ne poznamo nobene javne objave kakšnega ironičnega pomisleka kakšnega mestnega filozofa. Ne, kritika v medije ni povabljena. Edino mesto ironije, ki ga poznamo, in so

ga izrekli neke vrste filozofi, je na temle blogu, ki ga prebirate. Fino, če nas vsaj tu prebirajo, res.

Novinarsko vprašanje št. 2:

Ko se odločiš, da boš delal v Sloveniji in zlasti v Mariboru, moraš vzeti v zakup, da boš naletel na velik odpor. Ki ga sicer razumem, čeprav je iracionalen, a ga razumem bolj kot strah pred novim, pred neznanim, nečim, kar bo porušilo ta čudoviti mir in red, ki vladata v mestu. Kot Drago Jančar lepo piše v Severnem siju o tem redu in miru, ki vladata v mestu in dajeta občutek varnosti.«

... Ampak nekje gori ena luč in vznemirja - recimo v Jančarjevem Galjotu ... Ki jo bo treba utrniti, »zatolči«... Da.

No, za razumevanje tega vprašanja, ki ni vprašanje, ampak simptomalen medklic tovariške pomoči intervjuvancu, smo navedli še Pandurjev odgovor pred tem »vprašanjem«. Kurtoazni novinar se pač mora postaviti na stran in v bran intervjuvanca. Ko Pandur domnevno dobro useka po kritikih, mu je treba priskočiti na pomoč. Zatolči nas hočejo, barabe. Je povedal že Jančar. In kaj preostane Pandurju drugega ob tako servilnem novinarju, kot da zadovoljno poprede in lagodno vzdihne tisti »Da, prosim nadaljujte«. Da, da, da. Ni boljšega, kot če v intervjuju novinar namesto tebe odgovarja na vprašanja samega sebe, in še to na tista zoprna...

P.S. Resnično so bad: ti packi nemarni, neki mestni filozofi, nekje (kje točno?) sesuvajo velikega umetnika: bad, bad, bad. O tem, kako bodo vsega krivi kritiki, smo na tem blogu že davno zapisali. Hvala novinarkama, da tako strumno potrjujeta naše napovedi in se tako pogumna postavljata v bran konstruktorjem EPK.

Novinarsko vprašanje št. 3:

Ta programska zgodba temelji tudi na Terminalu novem Mariborskem kulturnem središču - MAKS, ki naj bi ga zgradili na Studencih. Časa je malo?

Ta manira naslavljanja je simptomalna za Večer. Tam radi postavljajo ne vprašanja, ampak vprašaje! Normalen slog bi terjal formo »Časa je malo«. Normalno bi pričakovali »Ali ni premalo časa, da...?« Toda ne, večerovci v svoji blagodejnosti do intevjuvanca ne zmorejo lastne točke presoje. Ne upajo si imeti mnenja. Že ko gre za vprašanja časa, in to zelo malo časa, so previdni in pokorni. Šele ko bo Tomaž Pandur blagovolil reči, da je časa malo, bo res časa tudi malo. Zato je treba na koncu postaviti vprašaj: »Časa je malo?« Imenujemo to za že velikokrat videni »Večer's question-marking syndrome«. Sindrom pohlevnosti.

Novinarsko vprašanje št. 4:

MAKS bi bil tudi »meeting point« EPK?

Ok, poskusite to frazo (vprašanje!) prevesti v albanski jezik. Who the fuck is MAKS, who the fuck is EPK and what the fuck is »meeting point«? Ampak pustimo to. Hujša je ta previdnost spraševanja, ki je v tem manifestirana. Forma poizvedb tipa »X je Y?«, »X bi bil Y?«, »X bo Y?« Forma predpostavlja preverjanje informacije o tem, da sta X in Y povezana. In to je ta poanta: nič problematizacije, le bazična preverba, če informacija drži. Spet kurtoazija: ali res drži, da se zjutraj oblečete, potem ko ste vstali iz postelje? Odgovor je vedno lahko zgolj »da« ali »ne«. Intervjuvanec lahko mirno prede dalje.

Novinarsko vprašanje št. 5:

Zdaj ste naredili anamnezo mestne kulture, srečali ste se z mnogimi njenimi nosilci, kateri so po vaše tisti vrhunci mesta ta čas, na katere boste računali? Zagotovo ne boste forsirali le sebe in nikogar vrednega odrezali, ker vam neka poetika nekoga ne bi bila všeč?

Ista poanta. »Yes or no question«, ki je zapovrh še prilizljivo retoričen. Si lahko intervjuvanca zamislimo, da bo odgovoril »Da, zagotovo bom forsiral samega sebe!« Čista vljudnost, po kateri je novinar pomirjen, ker ima pred sabo vrlega moža, ki je zadržano obvladan in netekmovalen.

Novinarsko vprašanje št. 6:

Če spomniva: katera kulturna zgradba pa je bila v Sloveniji zgrajena s konsenzom? Spomnimo na zgodbo Cankarjevega doma; ko so gradili garaže, je Janez Zemljarič (nekdanji vplivni slovenski politik) menda dejal, kaj pa če bi postavili še kulturni center ...

Ne, to ni nesporazum, ni lapsus; zgornje ni odgovor, ampak novinarsko vprašanje! Tam, kjer ne bi smelo biti vprašajev, tam so. Kjer bi morali biti, tam jih ni. Kurtoazni novinar skratka ve, kje ne sme imeti svojih stališč, ve pa tudi, kje jih mora, da razbremeni intervjuvanca. In to je tak slučaj. Poanta je dolgočasno jasna: seveda, tudi pri vašem projektu ne bo konsenza, spoštovani umetnik, ampak kje pa sploh je? Kar počivajte v miru in se ne vznemirajte preveč, mi vas podpiramo. Nekaj takšnega sporočata Večerovi novinarki.

Novinarsko vprašanje št. 7:

Likovna scena ob zamiku uresničitve rezultatov mednarodnega razpisa za UGM ne bo prikrajšana?

Kakšen izziv! Seveda ne bo prikrajšana, kaj neki sprašuješ, spoštovana novinarka!

Novinarski komentar št. 8:

Očitno so vsi pozabili ali pač ne vedo, da je bil Tomaž Pandur, tedaj še direktor mariborske Drame SNG, kot režiser Božanske komedije z Infernom (del Dantejeve trilogije Božanska komedija) povabljen na salzburški poletni festival leta 1994. Po iskanju primerne dvorane so se s festivalskimi organizatorji odločili, da salzburško festivalsko publiko s posebnimi letali pripeljejo v Maribor na predstavo. Adria Airways jih je res dovažala v Maribor s sloganom »Flug zum Inferno« direktno na predstavo trilogije Dantejeve Božanske komedije Inferno. Izkazalo se je tedaj, da ni nemogoče. Torej ...

Kaj pomeni tisti »ni nemogoče, torej....« Alles ist moeglich. Da novinarka seveda zaupa intervjuvančevim letalskim podvigom naravnost v inferno in kliče k zaupanju. Kritiki in dvomljivci, utihnite že enkrat, pot v pekel je tlakovana z najboljšo letalsko agencijo!

torek, 21. december 2010

EPK pozdrav iz Butal

torek, 21. december 2010

Pandurjevo gledališče požegnano

Maks alias CEUM alias Pandurjevo gledališče bo. No, saj nihče ni dvomil. Politika je prevzela odgovornost – po korespondenčnih sejah še ena prava. Junakov proti ni bilo dovolj.

Vse pove tale članek. Iščemo simptom v zapisu in takoj ga najdemo: podpis pod fotografijo. Glasi se:

Po nekaterih izračunih se bo investicija v Maksa pokrila, če bodo predstave po 35 evrov za vstopnico vsak teden razprodane.

Nekdo torej dvomi v pokritje projekta. Kdo? Zakaj o tem ne zvemo nič v članku, zakaj zgolj osamljen namig pod slikco? Kakšno protiutež ima ta podpis, čemu je namenjen?

Zanimajo nas torej tile nekateri izračuni, zgolj mimobežno omenjeni. »Po nekaterih izračunih« terja zgodbo.

sreda, 22. december 2010

Odgovornost in lahkotnost sprejemanja odločitev

Smiselno nadaljevanje prispevka o žegnanju Pandurteatra in današnji (22.12.2010) komentar Večerove novinarke, s katerim se lahko strinjamo do zadnje besede:

ODMEV

Lahkotnost sprejemanja

Dileme, ali bo Maribor dobil center sodobnih umetnosti, ni več. Mariborski župan Franc Kangler je, potem ko ga je mestni svet v prejšnji sestavi podprl kar na korespondenčni seji julija letos, v ponedeljek dobil vnovično podporo. Zakaj je bilo treba o javnem interesu za izgradnjo Maksa, kakor se poslej uradno imenuje center, ponovno skozi proceduro, ni čisto jasno. Kljub temu da je šlo verjetno za dodaten alibi župana, ki zase pravi, da ni lahko biti župan mesta, ki bo v letu dni postalo evropska prestolnica kulture, pa ostaja skrito, zakaj hitro julijsko glasovanje, če se v zadnjih šestih mesecih kaj bistvenega, vsaj kar bi javnosti bilo znano, ni zgodilo.

Lahkotnost sprejemanja na ponedeljkovi mestni seji preseneča, kajti z jasnimi parametri, koliko bo Maks stal, ni postregel nihče, ki je projekt zagovarjal. Da ni bilo glasu proti, velja najverjetneje pripisati lobiranju že nekaj dni pred glasovanjem, kajti svetniki so bili zelo dobro seznanjeni s tem, za kaj gre. Dejstvo, da bo Maks gradilo podjetje, ki je v večinski lastni občine in je imelo lani četrt milijona izgube, je sicer sprožalo dvome, a ne dovolj, da ne bi dobilo soglasja za 27 milijonov vredni kredit, s katerim naj bi, če bo šlo vse po načrtih, Maks postavili in ključe predali občinarjem čez 15 mesecev. Da jih ti dobijo, bo občina morala kar dvajset let plačevati letno najemnino po dva milijona evra, vse druge stroške, od vzdrževanja naprej, pa bo v istem znesku pokrivalo podjetje samo, in sicer z dnevno razprodanimi vstopnicami in z najemninami drugih prostorov Terminala 12, za katere njihovi lastniki predvidevajo, da bodo šli za med - kot tisti v ljubljanskih Stožicah. Za obstoj bi Maks po nekih ocenah, ki pa so iz dneva v dan vse višje, potreboval še milijon na leto, a kako ga bodo dobili, ni slišal nihče, niti natančne številke ne, koliko bodo lastniki plačali za zemljišče, na katerem bodo postavili center. Je torej na mestu, da se javno vprašamo, ali ni vse skupaj malce sumljivo, če ne že neodgovorno?

Pravzaprav ni prvi mož Maksa Tomaž Pandur tisti, ki je prinesel nov zalet mestu, to je storila šele celotna programska ekipa, ki je vztrajala, da zgodba EPK ne more obstati brez centra, zdaj pa je svoje pristavil še mestni svet. Razlog za veliko tveganje je zgolj eden in njegova realizacija je odvisna zgolj od ene osebe. Župan Kangler namreč stavi na Boruta Pahorja, ki je

Maks prepoznal za prioritetni projekt, ni pa povedal, koliko bo zanj odštel. Niti za druge prioritetne kulturne objekte, za katere denarja v mestnem proračunu ni.

Kaj si šele mislijo tisti, ki v mestu nimajo predznaka prioriteta in dobivajo že sedaj denarne drobtinice, predvsem pa tisti, ki ne vejo, od kod bodo vzeli 35 evrov za vstopnico?

sreda, 22. december 2010

Zofijini imajo idejo...

Na spletnem naslovu Evropske prestolnice kulture Maribor 2012 so se v nekem trenutku odločili za prijaznost do drugačnih mnenj. Malodane so pristali na to, da bodo prostor namenili tudi konstruktivni kritiki. Ne le nabiralniku idej, zapisali so še:

Povej!

Naj se mnenja krešejo! Le tako bo Evropska prestolnica kulture 2012 res uspešna. Iz slovenskega tiska - proti in za.

Žal ni trajalo dolgo. Objavili so šest skeptičnih medijskih prispevkov, potem pa avgusta 2010 omagali.

Rade volje ustvarjalcem in piarovcem EPK pomagamo. Ne dvomimo, da jemljejo svoj poziv o kresanju mnenj zares, zato predlog, da med svoje povezave uvrstijo našo spletno stran, ki se ukvarja točno s tem, kar pričakujejo! In česar ne zmorejo učinkovito dopolnjevati... Da jim prihranimo delo, je spodaj neposredna povezava:

http://zofijini-epk.blogspot.com/

četrtek, 23. december 2010

Živel, Franc!

Vlado Paveo v ironičnem članku »Živel, Franc....!« o 71.000 evrov vrednem stožcu na Glavnem trgu in drugih formah duha v mestu. Tukaj.

četrtek, 23. december 2010

Čander in Pandur: mariborski župan je človek z osebno in politično integriteto

Kako zvenijo slavospevi vodilnih ljudi EPK na račun mariborskega župana Franca Kanglerja? Mitja Čander je sredi oktobra v intervjuju za STA povedal:

»Občina je ustanovitelj zavoda in župan Franc Kangler je bil pobudnik te zgodbe. Za to zadevo je zastavil svojo politično integriteto in vidim ga kot človeka, ki z vsem srcem stoji za to zgodbo. To se mi zdi za politika zelo pogumno dejanje, saj se običajno dogaja, da se politiki sprva skrijejo in se pokažejo le, če se projekt izkaže za uspešnega.«

Decembra je Tomaž Pandur v intervjuju za Večer povedal skoraj isto:

»Dejstvo je, da je župan Maribora, Franc Kangler, eden redkih politikov, ki so za kulturo inprojekt EPK zelo pogumno zastavili vso svojo osebno in politično integriteto.«

Drži, ja, vse to so dejstva... Pustimo ob strani, da sta oba enkomiasta plonkala eden od drugega. Bolj pomembno je, da v času, ko se številni kulturniki zgražajo nad osebno in politično integriteto župana in tudi njegovim kulturnim »okusom« (če drugih ne omenjamo), v času, ko nekateri kulturniški ustvarjalci ostajajo brez sredstev in ko se za županovo integriteto zanima protikorupcijska komisija (1,2, 3, 4, 5), obstaja takšna odkrita podpora politiku.

Razumljivo, vrhovi EPK imajo dobre vsebinske in morda tudi osebnofinančne razloge, da v županu vidijo človeka moralne in še kakšne drže. Nujnost slepote, spregleda in posledično celo panegiričnih vzdihljajev na račun Kanglerja je sistemsko vgrajena, pričakovana in je točno to, kar osmišlja dvom prenekaterega začudenega opazovalca. Kultura, zdaj se ponavljamo, se je izrodila v čudežno besedo, ki očitno omogoča opisano finančno magijo kolosalnih dimenzij, postaja žalostna paradigma umetniškega nihilizma, podobna omamni sijoči luči, na katero se lovi kulturni mrčes. Če ga ne bi bilo, bi si tak (enkomiastičen) terarij morali izmisliti!

četrtek, 30. december 2010

Dvanajst Zofijinih centov

Dvanajst Zofijinih centov za srečno kulturno prihodnost Maribora
http://www.zofijini.net/bodica_dvanajst.html

Trenutni čas strašnih poveličevanj kulturne prihodnosti Maribora, kolosalnih prihodnjih načrtov glede EPK in grandioznih misli uradno oklicanih ambasadorjev kulture je za Zofijine prinesel čisto nekaj drugega – malo šolo avtoritarizma, medijskih in finančnih uzurpacij. Čeprav nam je mestna občina letos zavrnila vse prijavljene kulturne projekte, smo se vendarle odločili, da nekatere peljemo dalje, recimo tradicionalne humanistične pogovore, ki jih v mestu prirejamo že več kot dvanajst let.

Da bi svoje projekte realizirali, smo se obrnili na svoje članstvo in začeli zbirati simbolične prostovoljne prispevke. Na enak način smo se obrnili tudi na mariborskega župana, kulturne šefe EPK in druge promotorje kulture v Mariboru. Gospodu Francu Kanglerju smo oktobra napisali prijazno pismo in priložili položnico:

ZADEVA: PROŠNJA ZA VAŠO PODPORO S PROSTOVOLJNIM PRISPEVKOM

Spoštovani g. župan Franc Kangler!

»Zofijini ljubimci – društvo za razvoj humanistike« je v preteklih, skorajda petnajstih letih svojega delovanja v Mariboru organiziralo številne prireditve na javnem prostoru , pretežno predavanja humanističnega, filozofskega in sociološkega profila – v galeriji Media Nox, Kibli, Kulturnem inkubatorju, Pekarni, na Filozofski fakulteti in drugod.

Ne dvomimo, da ste za vsaj kakšen naš dogodek že slišali. Med drugim smo vas nedavno na našo produkcijo, ki se šteje v stotinah prireditev, opozorili v javnem pismu. Člani društva verjamemo, da smo v veliki meri s svojimi gosti iz tujine in drugod pomembno oblikovali kulturno in intelektualno podobo mestnega življenja. Toda letos smo ostali skoraj brez vseh že tako skromnih sredstev. Mestna občina Maribor nam je zavrnila vse tri kulturne projekte, vključno z organizacijo javnih predavanj.

Veseli bi bili, če lahko, v skladu s svojimi finančnimi zmožnostmi, prispevate k našim aktivnostim, ki se navzlic manku dotacij nemoteno nadaljujejo. V ta namen vam prilagamo

položnico in vas prosimo, če lahko za naše dejavnosti iz svojega žepa namenite določen, četudi minimalen in simboličen znesek.

Z lepimi pozdravi,

Aleksandra Žorž
predsednica društva Zofijini ljubimci

24. 10. 2010

Zgodilo se ni nič. Nobenega prostovoljnega prispevka – Franc Kangler, Mitja Čander, Tomaž Pandur, Vladimir Rukavina in drugi deklarirani častilci mariborske kulture niso bili pripravljeni podpreti našega dela. Verjetno niso utegnili: v tem času so delili in prejemali denarce v višini milijon in pol evrov ter kovali načrte za svetlo prihodnost EPK. Tudi odgovorili nam niso na noben način. Spoznanje in njihov molk smo sprejeli z grenkobo. Toliko lepih besed o kulturnih eksplozijah in novi podobi Maribora, potem pa... Razmišljali smo, kaj storiti in izbrali solidarnostno gesto. Namesto jeze in maščevalnosti smo se odločili, da bomo storili to, kar smo pričakovali od njih – mi bomo tisti, ki bomo darovali denar. Po svojih skromnih močeh. Zbrali smo ga in vsakemu med njimi namenili mošnjiček z dvanajstimi centi: simbolično darilo, pa vendar. Gospodu mariborskemu županu, pa tudi vsem prej imenovanim in drugim, smo napisali:

Spoštovani g. Franc Kangler!

Dedek Mraz še živi in tole pisemce je živ dokaz, da je ob vsej dobroti ta častiti mož tudi kulturna ikona. Zakaj? Ker vam kot županu mesta pošilja 12 centov kot skromno dotacijo, da Maribor postane evropska prestolnica kulture.

Zakaj smo se podpisani odločili razveseliti vas s skromnim darilom? Gotovo se boste spomnili: ker smo pred tem prosili za enako pozornost, spoštovani g. župan Kangler, a žal nismo bili uslišani. Takšna je bila vaša volja, naša pa je, da ne ponovimo vaše geste. Kdor ne dobi, ta mora dati, kdor ne da, ta dobi!

V svojih javnih zapisih smo večkrat opozorili, da se znotraj projekta evropske prestolnice kulture in prerazporejanj občinskega »kulturnega tolarja« nekaterim namenja denar za palače, drugim pa ostaja prazna malha. Projekti društva Zofijinih, kajpada minorni in še zdaleč ne podobni dramaturgiji kake »Vojne in miru«, so slikovita ilustracija takih nesorazmerij – medtem ko politiki in umetniki z vseh vetrov ganljivo modro besedičijo o

astronomskih denarcev vrednih programih, da boli glava, so vsi naši stalni projekti društva s strani občine ostali brez skromne podpore... Pa kaj bi jamrali, nismo edini. In že tako smo nepomembni!

A ker sebi ne moremo, nam ne preostane drugega kot pomoč tistim, ki želijo izživeti svoje kulturne sanje. Rade volje smo solidarni in zaupamo v obljubljeno lepšo prihodnost za nekatere. Kot obrobni mestni filozofi (če uporabimo krilatico znane Večerove novinarke) vas prijazno pozdravljamo, ako utegnete prestreči naš poklon, in hkrati želimo prijazno kulturonosno leto 2011. Saj veste, tisto pred strašnimi eksplozijami leto kasneje...

Z odličnimi pozdravi,

Aleksandra Žorž
za Zofijine ljubimce, društvo za razvoj humanistike

Maribor – evropska prestolnica kulture, 28. december 2010

Pomembno se nam zdi opozoriti na naslednje. Zofijini smo se glede lokalnih kulturnih disproporcev, politizacije kulture in instrumentalizacije medijev že večkrat naslovili na javnost, velikokrat tudi neuspešno. Zagnali smo tudi kritičen blog o EPK in dogodke redno spremljamo na svoji spletni strani. Ob neki priložnosti smo zapisali: »Podpisane, tudi zaradi svojih aktivnosti, še dodatno skrbi novo ideološko pozicioniranje kulturnih vsebin in vrednot, h kateremu se je Maribor pospešeno zatekel pod krinko Evropske prestolnice kulture. Na eni strani veliki, konspirativni, nadvse netransparentno vodeni postopki za megalomanske projekte z očitnim političnim predznakom in sumljivimi ekonomskimi izračuni, na drugi hiranje in zavestna blokada kulturne produkcije stotin ustvarjalcev, za katere ni posluha ali ga je izredno malo. Kot da tega ne bi opazili, so številni kulturotvorni velmožje sprejeli svoje funkcije v EPK, ne da bi za hip protestirali proti plehki politični reprezentaciji projekta in svoji lastni instrumentalizirani vlogi. Kulturni ekskluzivizem zdaj čez noč postaja gradbena kategorija, kultura sinonim za menedžerstvo, umetnost za oglaševanje in župan za glavnega sponzorja. Diferenciacija se dogaja nepovratno in npr. humanistika je postala še bolj odvečen privesek, saj ne ponuja otipljivih eksternalij, ne premore blišča in celo zahteva nekaj duhovne ponižnosti. V perspektivi novih kulturnih arhitektov se lahko ob pojmu humanistike v Mariboru spomnijo le dalajlame, kajti nič ni vredno, če ni zraven prvovrstnega sijaja in spektakla. In prav zato potrebujemo še nobelovce – seveda ne, ker bi jih cenili, ampak da bi se lahko malce važili. Na eni strani egomanski kompleksi, na drugi politično ali

osebno profiterstvo, na tretji naivno hvaležna mariborska publika, ki ploska nezasluženi pozornosti do nje same. Mnogi oslinjeni privrženci umetnosti so prostovoljno postali minorni politični vojščaki na lepo izrezljani Kanglerjevi šahovnici in nesporno bi si zaslužili posebno upodobitev v mestnem parku, kamor je župan že poskušal naseliti rezbarske izdelke – kar naravnost v živa debla dreves.«

Naj torej 12 centov za leto 2012 prinese srečo. Da nam ne bo treba reči »Sic transit gloria Mundi, sic transit cultura mariboriensis!«

Zofijini ljubimci – društvo za razvoj humanistike

Napotila:
http://zofijini-epk.blogspot.com/
http://www.zofijini.net/bodica_Maribor.html
http://www.zofijini.net/bodica_Pandurjev.html
http://www.zofijini.net/bodica_pisoar.html
http://www.zofijini.net/bodica_krasno.html

četrtek, 30. december 2010

Premzlov explozivni srečno 2011

Srečno 2011!

Vaš

Primož Premzl

Maribor, 31. decembra 2010

petek, 31. december 2010

Pandurjev teater ugrabil EPK

Današnji silvestrski komentar Petre Zemljič v Večeru je to – očitno se v svojem dvomu kritično prebuja tudi mariborski dnevnik, velja vsaj za omenjeno novinarko. Zgodba je enostavna: kje najti denar za megalomanski Pandurjev teater kot osrednji mariborski EPK center, glede katerega prav tako beremo o nepoenetenem hitenju, ko da bosta župan in direktor podjetja ZIM Matjaž Knez "najverjetneje danes podpisala najemno pogodbo, po kateri bo, potem ko bo podjetje zgradilo Mariborsko kulturno središče (MAKS) na območju nekdanje MTT Tabor, Mestna občina Maribor (MOM) lastniku dvajset let plačevala letno dva milijona evrov najemnine."

Članek Petre Zemljič iz Večera:

Maks je ugrabil EPK

Vse bolj očitno je, da se zgodba z Mariborskim kulturnim središčem - Maksom, ki naj bi bil srčika Maribora in Evropske prestolnice kulture leta 2012, dogaja bolj v medijih in na ravni mariborske občine kot pa v resnih finančnih krogih - o tem govori tudi obisk župana Franca Kanglerja pri predsedniku vlade Borutu Pahorju. Doslej med državo na eni in občino na drugi strani očitno ni bilo konkretno izrečenih besed, da bi država (so)financirala Maksa.

Bilo je sicer podpisano pismo o nameri s strani ministrstva za kulturo za financiranje opremljanja v višini štirih milijonov, a je vprašanje, zakaj sploh takšna obljuba, ko pa do zdaj niso videli nobenega elaborata, kaj šele resne finančne konstrukcije. Roko na srce, razen nekih idejnih skic in programskih izhodišč nobeden ne ve nič več.

Država je zagotovila denar za program in zavod EPK, Maribor z drugimi občinami vred v tem projektu pa do zdaj z odgovori o tem še ni postregel. Država je Mariboru obljubila, da bo plačala gradnjo še kako potrebnih prostorov Umetnostne galerije, resno so govorili še o osrednji knjižnici na Rotovškem trgu. Ti stavbi sta bili tudi prvi investiciji, ki ju je Maribor do leta 2012 zahteval.

Sredi poletja je kot strela z jasnega treščil Maks in v svoji senci pustil pravzaprav vse kulturne institucije daleč naokoli. Nihče več ne govori o tem, da Umetnostna galerija Maribor še vedno nima gradbenega dovoljenja, ki bi ga občina morala zagotoviti do konca leta, a ga ni. Si bodo potemtakem državni denar, namenjen galeriji, z veseljem razdelili drugod po Sloveniji, kjer so projekti pripravljeni, kot se spodobi?

Prav ta (ne)pripravljenost pa je tudi največji očitek mariborski občini, ki sedaj brez pravih argumentov želi izstaviti prav vse račune državi. Toliko odprtih projektov, toliko institucij v mestu, kjer se ustvarja, a denarja za njih ostaja bore malo ali pa sploh ne. Megalomanski projekt, ki je v igro vstopil sredi iztekajočega se leta, je na nek način »ugrabil« ves EPK, čigar zgodbo so uspešno napisali že leta 2007. V igri je veliko milijonov in če za Maks sedaj jamči občina, ima očitno denar tudi za knjižnico in vse ostale institucije. Verjamemo?

sobota, 08. januar 2011

Grozi projektu Pandurjevega teatra ovadba?

MAKS alias Pandurjev teater je po konspirativnih napovedih mariborskega župana Franca Kanglerja zaradi »domnevnih nepravilnosti« naslednji na vrsti za kazensko ovadbo, beremo v županovem zagovoru pred ovadbo zaradi »pobeglih nepremičnin«, kot se je evfemistično izrazil občinski pravni strokovnjak v obrambi svojega naročnika (v drugih poslih), dr. Renata Vrenčurja. Če prav razumemo, bo Kangler še enkrat, že tretjič, iskal alibi zanj (in prihodnje odpustke zase) pri mestnem svetu - zaradi ekstenzivnega zanimanja kriminalistov za Pandurjev hram. Takole:

»Prepričan sem, da tako prva ovadba, ki se nanaša na Dom pod gorco, kot ta v zvezi s toplarno ne bosta dobili obsodilnega epiloga,« verjame Franc Kangler, mariborski župan, ki je skupaj s še štirimi ljudmi ovaden zaradi domnevno sporne menjave zemljišč za gradnjo toplarne. Za takšno dejanje je predvidena kazen od enega do osmih let zapora.

Vrenčur sodeluje z MOM

Kot smo že poročali, naj bi bila občina z menjavo zemljišč s podjetjema MTB in Mik Celje oškodovana za okoli šest milijonov evrov. Kangler, ki je včeraj predstavil svoje stališče do celotne preiskave, se sklicuje tudi na pravno mnenje strokovnjaka za nepremičninsko pravo, Renata Vrenčurja z mariborske pravne fakultete, da v omenjeni zadevi, kar se tiče menjave, ni nič spornega. "Zaradi nedoslednosti slovenske pravne ureditve se po naši oceni ne more kar vsepovprek opletati s kazenskimi ovadbami," pravi Vrenčur, ki pa sicer priznava, da njegov Inštitut za nepremičninsko pravo Maribor večkrat poslovno sodeluje tudi z Mestno občino Maribor (MOM). "Danes sem tukaj kot predstavnik pravne fakultete in ne inštituta ter tako za današnjo tiskovno konferenco ne bom dobil plačanih storitev," je dodal Vrenčur.

Naslednja ovadba Maks?

Mojmir Grmek, direktor Javnega podjetja za gospodarjenje s stavbnimi zemljišči, je prav tako potrdil, da je ovaden v omenjeni zadevi ter da on in podjetje, ki ga vodi, v tem primeru nista ravnala nezakonito. Med ovadenimi pa so poleg omenjenih še trije notarji, in sicer naj bi šlo za Ines Bukovič, Bredo Horvat in Andreja Vebleta, notarskega pomočnika pri Dušici Kalinger.

Kangler dodaja, da se mu zdi neverjetno, da so kriminalisti sestavili kar dve podobni kazenski ovadbi na podlagi časopisnih člankov. "Vem samo, da sem kriminalistom zanimiv v zadevi

podelitve koncesije za vzpenjačo, slišim pa neke govorice, da se zanimajo tudi za domnevne nepravilnosti v zadevi izgradnje Maksa za potrebe Evropske prestolnice kulture. Zato pa sem slednjega dal še enkrat v odločanje novemu mestnemu svetu," je razburjen Kangler.

sobota, 08. januar 2011

Za program predvidenih 25, 30 ali 40 milijonov?

Mitja Čander o finančni oceni za celoten program EPK v Večeru, 26. oktober 2010 (in ponovljeno kasneje, tudi s strani direktorata MK):

»Finančna slika bo znana do konca leta, celoten program za obdobje treh let pa bo po moji oceni stal 25 do 30 milijonov evrov, odvisno, koliko ambicioznosti si želimo. Plus stroški za promocijo in delovanje zavoda.«

Mitja Čander o finančni oceni za celoten program EPK v Dnevniku, 8. januar 2011:

»Trenutno je recimo za program predvidenih 40 milijonov evrov. Tu lahko partnerji že upoštevajo vložke iz minulih let, kar pomeni, da realno potrebujemo nekoliko manj.

Katera pa je tista res najnižja meja, ki še omogoča realizacijo v zamišljenem obsegu?

Ocenjujem, da je skrajna meja, ob kateri se lahko stvari še dostojno izpeljejo, ne samo v Mariboru, ampak tudi v vseh partnerskih mestih, 30 milijonov evrov za leti 2011 in 2012.«

Izrez besedila iz omenjenega intervjuja za Dnevnik:

Ali še zdaj ni jasno, koliko denarja imate?

Finančni okvir mi trenutno povzroča precej sivih las, saj za zdaj vemo zgolj to, da razpolagamo z okoli 15 milijoni evrov, ki nam jih je ministrstvo za kulturo namenilo v obdobju 2010-2012. Vrednost projekta EPK, ki je bil prijavljen v Bruselj, torej stroški programa in delovanja zavoda, pa je bila 57 milijonov evrov. Razumljivo, da obdobje krize nekoliko oklesti pričakovanja in uprava zavoda je vsem udeleženim partnerjem predlagala znižanje proračuna na 50 milijonov evrov. Morda se bo še to znižalo, ampak obstaja neka meja, pod katero stvari ne moreš več kakovostno izpeljati, in to velja tudi za časovne roke. Zdaj je zadnji čas, da dobimo jasne odgovore. Udeležencem v projektu EPK smo predlagali model, po katerem bi 20 milijonov prispevala država, 20 milijonov partnerska mesta, 10 milijonov pa bi dobili iz drugih virov.

Je to tista minimalna vsota, ki je potrebna za izpeljavo EPK?

To je izhodiščni predlog uprave. Verjamem, da je mogoče tudi to številko malenkost znižati in pač delati v oteženih pogojih. Trenutno je recimo za program predvidenih 40 milijonov evrov. Tu lahko partnerji že upoštevajo vložke iz minulih let, kar pomeni, da realno potrebujemo nekoliko manj.

Katera pa je tista res najnižja meja, ki še omogoča realizacijo v zamišljenem obsegu?

Ocenjujem, da je skrajna meja, ob kateri se lahko stvari še dostojno izpeljejo, ne samo v Mariboru, ampak tudi v vseh partnerskih mestih, 30 milijonov evrov za leti 2011 in 2012.

In do kdaj bi morali imeti zagotovljen ta denar?

Februarja moramo oddati končno poročilo v Bruselj. Eno od temeljnih vprašanj, ki nam jih postavljajo, je, ali imamo zaključeno finančno strukturo.

Kakšen bo lahko vaš odgovor?

Upam, da bo finančna struktura zaključena na primeren način. Poleg 15 milijonov, ki jih je za ta tri leta zagotovilo ministrstvo za kulturo, pričakujemo še pet milijonov skozi druge finančne stebre. Naši programi so dovolj široki, da jih lahko podprejo še druga ministrstva, na primer za šolstvo, kmetijstvo, visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, pa tudi različne javne agencije. Verjamem, da lahko z uspešnim in dovolj zanimivim programom pritegnemo marsikoga.

Zdaj gre predvsem za to, da se morajo partnerska mesta, ki so se v osnovi sploh lotila te zgodbe, odločiti, ali je bila njihova ambicija realna in ali so sposobna zbrati enak delež kot država - kajti v uvodni kandidaturi so se partnerji zavezali, da bo na en državni evro prišel en evro iz lokalnih skupnosti. Tu pa sem včasih dobil občutek, da gre bolj za to, kako bi si razdelili državni denar, ne da bi sami kaj prispevali. Toda jasno je, da je ta zgodba lahko samo skupna - tudi v tem smislu, da zdaj partnerji preverijo svoje ambicije in temu primerno vložijo kaj denarja. Seveda tako, da dajo sredstva zavodu, ne pa na način, da bi občine denar projektom delile same. EPK je enotna zgodba in mora imeti ob celostni programski politiki tudi integralni proračun, znotraj njega pa določena razmerja, koliko črpajo posamezna mesta; neposredna delitev denarja s strani države ali občin je, kot se je pokazalo na primer tudi letos v Pécsu, obsojena na neuspeh.

Ambicioznost partnerjev se mora torej izkazati na tekočem računu zavoda?

Konkretizirati se mora v številki, ki bo zapisana v pogodbi med javnim zavodom Maribor 2012 in posameznimi mesti.

Izraz »partnerska mesta« se zdi v luči minulih dogajanj rahlo neustrezen: ta mesta vsaj navzven niso delovala kot partnerji, ampak prej kot konkurenti, bilo je precej užaljenosti in medsebojnih trenj, pa tudi očitkov Mariboru, da deluje predvsem v lastno korist. Stopili ste v zgodbo, kjer so napetosti velike.

Moj osnovni poklic je urednik; pri tem delu je treba urejati razmerja in hkrati vedeti, kam pluje čoln. V projektu EPK je teh razmerij veliko. Opraviti imam z zelo močnimi posamezniki,

ki jih je treba spraviti za isto mizo in jih usmeriti v isto linijo, zapletena so tudi razmerja med državno oblastjo in lokalnimi oblastmi, med občinami so ravno tako neka trenja. Mislim pa, da je izgubljeni čas, ko se priprava EPK ni premaknila z mrtve točke, kar malo zabrisal razloge, zakaj sploh imeti EPK in kaj to pravzaprav je. Ni bilo jasne programske, organizacijske in finančne strukture, zato je pač vsakdo poskušal uveljaviti svoj interes. Zdaj pa je zadnji čas, da ugotovimo, da smo vsi na isti ladji - in da hočemo projekt speljati tako, kot naj bi ga. Obiskal sem že nekaj partnerskih mest in pri vseh koordinatorjih obstaja velika želja, da se ambiciozno lotijo zgodbe. Upam pa, da je ta ista želja tudi pri županih, ker to pomeni tudi večja vlaganja.

Skratka, februarja bo že jasno, kje ste z denarjem.

Računam, da bo nekje v začetku februarja že znano, koliko denarja je predvidenega za EPK v občinskih proračunih. Različna mesta imajo različno dinamiko, ampak zdaj se oblikuje finančna logika mest za letos, ponekod tudi za dve leti. Dejstvo pa je, da voljo posameznega partnerskega mesta izraža postavka v proračunu. Lahko smo si naklonjeni, lahko smo pozitivno naravnani, ampak če v proračunu ni napisane določene številke, potem to ne pomeni nič. In v tem času se bo pač pokazala realnost ambicije partnerskih mest, njej primerno pa bo tudi število dogodkov v njih. Zdaj torej prihaja trenutek resnice.

Kaj pa če si zamislimo hipotetično situacijo, ko neko mesto v tem pogledu ne bi »zmoglo« izkazati posebne ambicije, a bi želelo v EPK sodelovati s kakšnimi drugimi, morda že utečenimi lokalnimi dogodki?

O tem, kaj bo vključeno v programsko shemo EPK, ne glede na vire financiranja, bo odločal zavod Maribor 2012 oziroma jaz kot programski direktor, ker pač odgovarjam za vsebino celotne zgodbe. To pomeni, da si nihče ne bo mogel kar tako dati nalepke EPK, čeprav smo zainteresirani za širitev kroga dogodkov, ki bodo vključeni vanjo.

Torej ne bo »spontanega« vključevanja projektov?

Tako ne gre. Smo pa odprti za vključitev vsebin, ki ne bodo sofinancirane, vendar se bodo pokazale kot pomembne za širitev zavesti o kreativnosti in evropskosti. Kajti ne nazadnje bomo v posamezne dogodke vključevali tudi nekatera druga mesta, ne samo partnerska, in če bo neka pobuda kakovostna in skladna z našo programsko vizijo, jo bomo sprejeli. Bistveno je to, da bodo vsi, ki bodo v tej zgodbi sodelovali, od mestnih oblasti do umetnikov in producentov, izkazali določeno ambicioznost, željo, da naredijo neki preskok. To se mi zdi ključno.

V kakšni meri vas pri oblikovanju programa ovirata razmeroma malo časa in dejstvo, da imajo nekatere institucije, na primer SNG Maribor, svoj program za leto 2012 že narejen?

Normalno je, da vsaka velika resna hiša načrtuje programe za več let vnaprej. Res pa je tudi, da je EPK velika priložnost in izziv za vse. S SNG Maribor smo že začeli zelo intenzivne pogovore in ugotavljamo, da so še možnosti za sodelovanje. Meni se zdi SNG Maribor kot največji javni kulturni zavod v državi zelo pomemben strateški partner, brez njega si EPK sploh ne predstavljam. Časovna omejenost je pravzaprav večja težava pri koprodukcijah s tujino kot pa pri dogovorih z domačimi producenti. Nekaterih stvari, na primer kakih mednarodnih kuratorskih projektov, preprosto ni več mogoče izvesti. Zato bomo stavili predvsem na lastno kreativnost in potenciale, na drugačne principe dela in tudi na tiste povezave z mednarodnim prostorom, ki jih je še mogoče izpeljati. Poskušam delovati motivacijsko: navsezadnje do pred kratkim umetniki in producenti niso imeli konkretnega sogovornika na strani EPK, niti niso imeli programske sheme, v katero bi se umestili. Normalno je, da so šli svojo pot.

Ena od stvari, ki ste jih morali nekako vključiti v program, je tudi omenjeni Maks oziroma Mariborsko kulturno središče, ki se je najprej imenovalo Center uprizoritvenih umetnosti (Ceum).

Vemo, kako je potekala zgodba z EPK. Kibla, pod vodstvom Petra Tomaža Dobrile, je zasnovala prijavo, s katero je Maribor zmagal v naboru slovenskih mest. Pozneje se je Kibla z Dobrilo vred zaradi vsega, kar se je dogajalo, umaknila...

Kibla in Dobrila se nista umaknila, bila sta umaknjena.

Drži, bila sta umaknjena. Vodenje priprav na EPK je prevzel začasni sekretariat in nato je stvar obtičala. Sledil je pingpong med državo in občino o tem, kakšna naj bi bila pravna oblika za izvedbo projekta, koliko bo prišlo denarja od države, pa debata o naložbah, vse to je trajalo zelo dolgo. Marca lani je v zgodbo vstopil Pandur, ki je pokazal željo, da se zadeva ambiciozno premakne. S svojo pojavo in zgodovino je zbudil zelo različne odzive, ampak z njim je prišel impulz, da se mora na EPK zgoditi nekaj nevsakdanjega - nekaj, kar ni zgolj to, kar Maribor že ima. Pandur je ponudil zamisel centra uprizoritvenih umetnosti. Ta je zdaj dozorela v sodobni multimedijski kulturni center, ki omogoča zelo različne kulturne prakse in dejavnosti, vključno s kongresno. Globoko verjamem v to, da si ta del Slovenije zasluži takšen center, ne glede na osebne zgodbe.

Kaj si zasluži, je eno, bolj bistveno je, kaj si lahko privošči. Za tako velike infrastrukturne projekte bi morali najprej opraviti poglobljene in neodvisne analize o upravičenosti, finančni vzdržnosti in dejanskih potrebah, ki jih ima mesto. Za Maks takšnih študij sploh ni. Mar ni to hazard z javnim denarjem?

V tej državi je pač tako. Prizidek ljubljanske opere stane 47 milijonov evrov in nihče ne ve, zakaj je tam. Če je tisto sprejemljivo, je Maks več kot sprejemljiv. Res je sicer, da so se stvari

dogajale ad hoc. Me je pa Peter Tomaž Dobrila opozoril, da je bila že v osnovni prijavi prioriteta Hiša umetnosti.

Ki pa bi stala bistveno manj, in sicer nekaj več kot deset milijonov evrov, samo za najem Maksa pa bo občina v 20 letih plačala 40 milijonov evrov.

Maks bi stal 27 milijonov evrov, če bi ga delali neposredno in ne prek najema. Toda to bi bilo še zmeraj skoraj enkrat ceneje od prizidka ljubljanske opere. Sicer pa težko govorim o investicijah kot takih, tu ima mesto pač svoj načrt.

Ampak kot programski direktor ste iz te investicije naredili programski sklop.

Ta investicija je pomembno povezana s programom Terminal 12, večina naj bi se ga dogajala prav tam. Vendar pa za izvedbo investicije in njeno upravičenost kot programski direktor EPK ne morem odgovarjati, lahko le odkrito povem, da je to za EPK velika priložnost. Ni moja stvar, koliko stane zemljišče, koliko bo stala gradnja, kakšen bo model delovanja ustanove. Vem pa: če ne bo Maksa, ne bo niti ene nove investicije v času EPK, in s tem bi bili evropski fenomen, še Pécs bo dobil po koncu EPK novo kulturno četrt, že zdaj ima novo veliko koncertno dvorano; vse tamkajšnje naložbe so vredne 140 milijonov evrov.

Zdaj pa malce zavajate. Porurje je svojo najpomembnejšo naložbo, muzej Ruhr v Essnu, odprlo že 1. januarja 2008. Maribor pa je že dobil novo lutkovno gledališče, Karanteno, prenovljeni Vetrinjski dvor, prenavlja se del Pekarne. Ne drži torej, da Maribor ne bi dobil niti ene nove investicije.

To je res, vendar se v evropskih prestolnicah kulture običajno dela v smeri, da dobijo neko večjo zgodbo. Te pa Maribor še nima.

Tudi to ne drži povsem. Essen je poleg omenjenega muzeja dobil samo še prenovljeno sinagogo in novi muzej Folkwang, čigar gradnjo pa je financirala zasebna dobrodelna ustanova Alfried Krupp von Bohlen und Halbach-Stiftung. Potem pa se seznam »velikih zgodb« konča.

V Porurju mi je njihov direktor razložil, da so načrtno šli v EPK z manj naložbami. Zdaj sem slišal, da so bili zato v nemških medijih tudi ostro kritizirani. Seveda pa je tudi ta pristop možen - da uporabiš to, kar imaš.

Zakaj se je program EPK sploh pustil ujeti v zanko Maksa in s tem na neki način postal njegov talec?

To ni ustrezen pogled. Mi smo vzpostavili programski sklop Terminal, v katerem so projekti, ki predstavljajo hipotetično prihodnost. Ambicija je, da bi ga izpeljali celovito v relativno

velikem multimedijskem centru. Seveda pa ga nismo vezali izključno na Maks, toda v leto 2012 bi bilo smiselno vstopiti z novo, prepoznavno zgodbo.

V najemni pogodbi za Maks je navedeni rok predaje šele 30. junij 2012. Že zdaj je torej jasno, da Maks najmanj pol leta ne bo mogel biti vključen v EPK.

Od tistih, ki bodo bedeli nad realizacijo, pričakujem, da se bodo natančno držali rokov. Po mojih informacijah je bilo dogovorjeno, da bo objekt funkcionalen do maja.

Zdaj je rok konec junija.

To me preseneča in me ne radosti. Če se bo odprtje prestavljalo, bo težko normalno oblikovati produkcijo. Verjetno bomo morali za tak primer predvideti druge scenarije.

S pogledom, da je Maks »ugrabil« EPK, se ne strinjate, vendar pa se ves čas govori samo o Maksu: iz vodstva EPK na primer ni bilo slišati javnih protestov, ker nova Umetnostna galerija še vedno nima niti gradbenega dovoljenja, ker je povsem negotovo nadaljevanje prenove Pekarne, tudi v Mariborski knjižnici so obupani, ker ne vedo, ali bodo dobili nove načrtovane prostore? Nisem edini, ki meni, da so te naložbe bistveno bolj prioritetne od Maksa, ki ga je sicer nekdo poimenoval »salon odličnosti«.

Maks bo salon odličnosti v smislu kakovosti, ne snobizma. Takšni centri po svetu niso snobizem, temveč predstavljajo ambicioznost. In nikoli ni šlo brez sporov, tudi Centre Pompidou v Parizu je bil pospremljen s kritikami. S tem, ko sem podprl Maks, ne govorim, da galerija ni potrebna; vse omenjene naložbe so pomembne. Galerija je prioriteta že dolgo, poleg tega bi že zdavnaj morali načrtno ustvarjati fond zanjo. Ko so v Zagrebu gradili Muzej sodobne umetnosti, so deset let načrtno kupovali fond. Potrebujemo novo knjižnico, potrebujemo urejeno dravsko nabrežje in Pekarno. Toda osnovna investicijska logika je bila, da bo Maribor zanje črpal 90 milijonov evrov. Ali je to bilo realno, ne vem. Občina pravi, da jim država ne da denarja. Država pravi, da občina nima gradbenega dovoljenja. Jaz sem na tem področju laik, a dejstvo je, da zgodba ne gre v pravo smer. Toda kar zadeva EPK, je edino Maks tisti, ki ima še možnost, da bo vplival na njen program. Galerije leta 2012 zaradi vseh postopkov ne bo, ta rok je zamujen. Bo pa zame pozitivno že, če bo stala leta 2013, kajti bojim se, da se bodo preostale naložbe vlekle še bistveno dlje.

V minulih dveh letih se je za umetniške programe, ki naj bi med EPK doživeli svoj vrhunec, razdelilo že krepko čez 2,5 milijona evrov. Kako si pojasnjujete, da so najpomembnejše kulturne institucije iz tega vira načrpale zgolj bagatelne zneske oziroma se v projektu EPK sploh še ne pojavljajo: na primer Univerza v Mariboru, Pokrajinski Muzej, Muzej NO, Pokrajinski arhiv, Mariborska knjižnica, Univerzitetna knjižnica Maribor, SNG Maribor, Borštnikovo srečanje, Lutkovno gledališče Maribor?

Ne vem. Očitno je bilo premalo sodelovanja in skupne volje. Želim si, da bi te institucije čim bolj aktivno vključili v EPK.

Eden temeljnih elementov kandidature Maribora so bile tudi umetniške akademije, ki so zdaj že pretekla zgodba.

Nič več! Novi rektor bo ponovno zagnal projekt akademij, ki ima zdaj priložnost, da se ga umesti v kontekst Maksa.

Katere pa so osnovne konture programa, ki naj bi bil leta 2012 v Maksu? Ali že veste, koliko dogodkov bo produciral Pandur?

Pandur sebe ne namerava postavljati v prvi plan. O njem imamo neko predstavo, ki izvira iz njegovega obdobja v SNG Maribor, ko je bila njegova umetniška poetika tam dominantna. Vendar ni več star 26 let, zdaj ga dojemam kot človeka, ki vstopa v dialog in je del ekipe. Ta center ni mišljen kot prizorišče njegovih kreacij, čeprav si osebno želim, da bi tudi on delal v njem. Zakaj pa ne?

To torej ne bo »gledališče Tomaža Pandurja«, kot je najprej obljubil Kangler?

Jaz mislim, da ne.

Prvi vtisi vseeno niso takšni. Ko je Pandur na predstavitvi programa našteval projekte in partnerje v Maksu in Terminalu, so bili to večinoma taki, s katerimi sam že sodeluje ali ima z njimi prijateljske stike.

Zelo kmalu bo podal izčiščeno programsko shemo in konkretna imena. Dejstvo je, da se bo tam lahko dogajal del Borštnikovega srečanja, da bo tam mladinsko svetovno prvenstvo v šahu, da bo tam lahko del projekta Dvanajst, v katerem bodo gostovali eminentni svetovni intelektualci in umetniki. Meni to govori, da bo to odprta hiša. Res pa je, da mora za uresničitev takšnih zgodb za njimi stati močan posameznik, ki gre včasih z glavo skozi zid. Ker ne vem, ali se je kaj pomembnega zgradilo brez isker. Ne Prešernov spomenik v Ljubljani ne Nebotičnik, ne vem natančno, kako je bilo s Cankarjevim domom...

Vendar so bili ti projekti izpeljani po drugačni proceduri kot Maks.

Gotovo korespondenčna seja mestnega sveta in odsotnost komuniciranja nista bili najbolj posrečeni. Če delamo z javnim denarjem, se moramo soočiti tudi s kritikami, ki navsezadnje pripomorejo k temu, da se stvar izboljša. Druga faza, ko se je Maks spet znašel na seji mestnega sveta, je bila mnogo bolj ustrezna.

No, v tej javni razpravi je bilo mogoče slišati marsikatero opozorilo, zaradi katerega nas je Maksa lahko upravičeno nekoliko strah. Če govorimo samo o letnih stroških lastništva objekta, ki bodo med pet in šest milijoni evrov, ali pa o napovedi, da naj bi se letno prodalo 58.000

vstopnic, večino po ceni 25 evrov. To je v Mariboru iluzorna napoved, saj je tukaj zakoreninjena folklora, da je kultura nekaj, kar je zastonj. V mestu kupujejo vstopnice samo tisti, ki nikogar ne poznajo in nimajo zvez, »nekdo« je zgolj tisti, ki pride noter brezplačno, po možnosti z VIP-karto. Ta mestna elita v Maksu ne bo kupovala vstopnic.

Verjamem, da je Maks smiseln in rentabilen, čeprav mogoče ne na način, kot je zapisano v študiji. Glede na to, da je Maks zdaj potrjen, se bo njegov celotni koncept skozi proces še dograjeval in našel se bo tudi poslovni model, ki bo deloval. Mislim, da bo tukaj potrebna kombinacija klasične kulturne ponudbe in kongresne dejavnosti, morda tudi povezovanje s kulturnim turizmom in izobraževalnimi dejavnostmi. Maks bo znamenitost mesta in si ga bo veliko ljudi prišlo ogledat. Saj se tudi zdaj avtobusi iz vse Slovenije vozijo v Ljubljano: v Dramo, Cankarjev dom... Dvorane v Stožicah ne polnijo le Ljubljančani, temveč tudi ljudje od drugod.

Problem finančne konstrukcije Stožic ta čas zamegljujejo polne tribune. Toda ta zgodba bo spet aktualna, ko bo evforija minila in dvorana ne bo več razprodana.

Zato pa se mora pravočasno vzpostaviti program vodenja, iz katerega bo jasno, kaj se bo v Maksu delalo leta 2014, 2015... EPK lahko to zgodbo iniciira in poskrbi za njeno prepoznavnost. Maks lahko pokriva občinstvo v radiju 200 kilometrov. Ne vem, zakaj nekdo iz Gradca ne bi prišel v Maribor poslušat pogovora z Davidom Lynchem. Maksov kulturno-menedžerski model bi bil lahko zgled, kako naj se stvari uredijo na ravni celotnega javnega sektorja. Če pa bo živel samo od dvanajstin države, Maks ne bo zgodba o uspehu.

Ali se vam kot programskemu direktorju ne zdi sporno, da je predsednik programskega sveta Pandur hkrati tudi vodja programskega sklopa, v okviru katerega se mu kot producentu sofinancira njegove umetniške projekte?

Pandur trenutno ni producent, temveč idejni kreator Maksa, ki stvar vodi z najboljšimi nameni. V Sloveniji je težko doseči, da so v organih odločanja ljudje, ki ne sodelujejo v nobenem projektu; staviti moramo na osnovno etiko. In ko bo zadeva formalizirana, verjetno bo Maks javni zavod, bo moralo priti do neke jasne logike. Želim si, da bi bile razmere čiste. A v Mariboru tudi doslej za nekatere ni bilo sporno, da je bil lahko isti človek (Vladimir Rukavina, op. p.) hkrati vršilec dolžnosti generalnega direktorja EPK in direktor Narodnega doma Maribor, ki je načrtno črpal denar iz vira EPK.

Če omenjate Rukavino; prav zaradi nedokončane vodstvene strukture so po naših informacijah v njej navzoča številna trenja. Ne kaže, da bi se napetosti v kratkem odpravile, celo poglobiti se utegnejo. Na programskem svetu EPK se utegne v petek (pogovor je potekal v sredo, op. p.) zgoditi, da Rukavina ne bo dobil pozitivnega mnenja.

Uprava EPK deluje nemoteno in odločitve sprejemamo v normalnem vzdušju. Želim pa si nekoga, ki se bo pri EPK v polni meri angažiral, kajti dela je veliko. Upam, da se bodo razmere v kratkem stabilizirale. Rukavini sem rekel, da ga lahko vidim na tem položaju, enako kot tudi protikandidata Igorja Teršarja. Ne vidim pa možnosti, da bi bil hkrati direktor Narodnega doma in zavoda Maribor 2012. Biti direktor dveh tako velikih inštitucij je mogoče samo v Mariboru. (Smeh.)

Ali je to nekakšen ultimat? Bi odstopili, če bi bil Rukavina v dvojni funkciji?

Ne, jaz nikoli ne odstopam. Bil sem šahist in vem, da je pozicija enkrat boljša, drugič slabša, a zmeraj jo je treba razrešiti. Menim, da ta možnost, ki jo omenjate, sploh ne obstaja, preveč vpletenih inteligentnih ljudi se zaveda, da to ni mogoče. Najmanj, kar bi od Rukavine pričakoval, je zato, da pred imenovanjem poda eksplicitni odgovor na vprašanje, ali bo vztrajal pri dvojnem direktorovanju. Nezaupanja je bilo dovolj.

Pred dnevi ste sestavili akademijo EPK, v kateri so Dubravka Tomšič Srebotnjak, Milena Zupančič, Mladen Dolar, Tomaž Šalamun, Matjaž Kmecl, Drago Jančar, Andrej Brvar, Igor Grdina in Oskar Kogoj. Čeprav bo to bolj nekakšen častni, protokolarni organ, zatrjujete, da bo ta intelektualni gremij aktivno sooblikoval program EPK.

Res je, podajal bo svoje zamisli, kritike, dajal bo tudi težo avtonomiji programa.

Če je to res, potem ne razumem, zakaj v akademijo niste povabili največje še živeče enciklopedije zgodovine Maribora in njegove kulture, osebo, ki je najbolj zaslužna za izgradnjo najpomembnejšega kulturno-izobraževalnega objekta v zadnjih 30 letih v Mariboru, univerzitetno knjižnico...

Dr. Bruna Hartmana.

Tako je, avtorja skoraj tisoč strani debele monografije Kultura v Mariboru. Nihče ga ni niti vprašal, ali bi bil pripravljen postati član akademije.

Nabor akademije sem naredil skupaj s Tomažem Pandurjem in lahko bi vanjo vključili še marsikoga iz vse države, saj je EPK zgodba nacionalnega pomena.

Tudi dr. Hartman je osebnost nacionalnega pomena.

Absolutno je, ampak vsak izbor je arbitraren. Z dr. Hartmanom bom še stopil v stik in ga prosil za njegove predloge, saj je izjemno dragocen za to mesto. Verjamem, da bo delovni skupini povedal marsikaj, česar še ne vedo.

Med intervjujem mi nenehno zvoni mobilni telefon zaradi novice, da je policija ponovno kazensko ovadila župana Franca Kanglerja. Vi ste ga večkrat hvalili, ker je za EPK zastavil

svojo politično in osebno integriteto. Ima Kangler sploh še kaj integritete, še posebno če upoštevamo kontekst zakona o integriteti in preprečevanju korupcije?

Župan Kangler ni bil obsojen za nobeno dejanje. O ovadbah bomo lahko sodili, ko bodo procesi končani. Tako jaz gledam na to. Kar se tiče EPK, je dejstvo, da stoji za to zgodbo in ji daje polno podporo - na svoj način. In brez njegove podpore EPK v Mariboru ne bi bilo.

Bodimo realni. Županstvo je bistveno soodgovorno, da je ta projekt od leta 2007 do lani životaril.

Seveda je župan za to objektivno soodgovoren. A se moramo vprašati, kdo so ljudje, ki so se ob njem ukvarjali s tem projektom. Župan v teh primerih daje samo načelno podporo. Ne spomnim se, da bi bil kdaj uradno ali javno predstavljen historiat EPK.

Mediji ga pišemo sproti.

Zanimivo bi ga bilo videti v celoti in ga zložiti v mozaik. Mogoče ima ta zgodba tudi neko svojo logiko. Zame je pomembno, da imam do tega določeno distanco.

Pa se vam ne zdi, da s hvaljenjem integritete politika Kanglerjevega kova ne ogrožate malo tudi lastnega ugleda?

Integriteto mu pripisujem v kontekstu sedanjega stanja. Kako bo kdo od nas zaradi tega videti čez deset let, pa ne vemo. Spomnimo se Tarasa Kermaunerja, ki je v svojem življenju večkrat spremenil svoja stališča. A je zmeraj iskreno mislil in je bil potem na koncu velikokrat razočaran nad nekom. Upam predvsem, da bom lahko na koncu zgodbe o EPK rekel samemu sebi, da sem upravičil izkazano zaupanje. In da nisem izpadel nikogaršnji klovn.

sobota, 08. januar 2011

Vlado Novak o mentalnih sindromih epekajevstva in mariborski krizantemi

Igralec Vlado Novak v Večeru (8.1.2011) o epekajevskem glamurju in umetnosti preživetja kulturniških ne-epekajevcev (vztrajno bojkotiranih v medijih zaradi medijsko-novinarsko-piarovsko-občinskih struktur, ki sedijo v občinskih komisijah in delijo denar):

Pri celotni »epekajevski zgodbi«, kot se je že lepo prijela nova skovanka, nam malo starogrškega Solona ne bi škodilo, tako da kar počakajmo do konca. In, seveda, upajmo na najboljše.

Zdaj pa ...Težko mi gre od ust in prstov, pa vendar: naj pristavim še svoj krožniček, naj povem, dovolite mi, da se še jaz malo hvalim, samo da vidim, kako to zgleda, saj tega, sploh pa javno, ne počnem, tudi sicer bolj poredko, razumete, bolj me zanima, kakšni so potem občutki, ustrezite končno tudi moji jezi in preberite, da sem, ničvrednež, v času Pandurjeve odsotnosti iz tega mesta odigral v gledališču kakšnih trideset vlog svetovnega repertoarja, nabral domala petindvajset filmskih naslovov in »fasal« tudi kakšno »bogsigavedičezasluženo« nagrado. Vsa ta ničvredna bera je bila nabrana brez klanov, fevdov in ostalih interesnih sprimkov in sprdkov, ki so jim sodobne slovenske nesvobodne prikazni podvržene.

Vedeti morate, da podobno kot jaz pišejo, ne na papir, ampak na svojo dušo, mariborski slikarji, kiparji, pisatelji, moji kolegi igralci, režiserji, skladatelji, instrumentalisti, oblikovalci, razmišljajoči ljudje na več področjih ... Oni ne govorijo, oni delajo. Med njimi so tudi pravi umetniki preživetja; lani je bilo vsem društvom in skupinam na področju mariborske kulture namenjeno približno 40.000 evrov ... Morda sem vse to napisal tudi v imenu te mariborske krizanteme, katere lističe vidi le malokdo od vladajoče nomenklature.

Kako pa bogato prestolovati? S formo? Našopirjenostjo? Z bliščem in svetlobnimi efekti? S povzpetništvom? S poplavo besed, ki ničesar ne povejo? Ali morda z ustavo za duha, ki že v preambuli veleva poznavanje zgodovine, vsebino, ki bo priložnost za vse, skromnost, človeka, tovarištvo? Nomenklatura, ki se dela, da služi, v resnici pa vlada, se dela fina. Kako je videz večkrat bistvu tuj, če ponovim za velikim Angležem, ko zgleda vse tako na nivoju, poštirkano, skoraj okravateno in modno in navidez pošteno! Oj, ti naivno prikrivanje ...

nedelja, 16. januar 2011

Srečno novo: EPK eno leto pred začetkom še vedno brez generalnega direktorja zavoda

To se lahko dogaja le v najslabših familijah in v Mariboru: piše se sredina januarja 2011, EPK 2012 pa še vedno nima generalnega direktorja zavoda, ki bi ga moral imeti najprej. Generalnega direktorja imenuje mestni svet MO Maribor, po predhodnih pozitivnih mnenjih sveta zavoda in programskega sveta zavoda ter po pridobljenem soglasju Ministrstva za kulturo RS. Komisija mestnega sveta Mestne občine Maribor za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja (Kviaz) je prejela tri prijave, potem ko je konec novembra objavila razpis za imenovanje generalnega direktorja javnega zavoda Maribor 2012. To so bili Vladimir Rukavina, dosedanji vršilec dolžnosti generalnega direktorja zavoda, Peter Tomaž Dobrila, v. d. generalni direktor direktorata za umetnost na ministrstvu za kulturo, in Igor Teršar, direktor Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD).

Toda ni šlo, programski svet zavoda je podal negativno mnenje obema kandidatoma za ta položaj, torej dosedanjemu vršilcu dolžnosti Vladimirju Rukavini in Igorju Teršarju, direktorju Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD).

Razlogov za to sicer niso pojasnili, po neuradnih informacijah pa naj bi bili svetniki nezadovoljni s konceptom razvoja, ki ga je predstavil Rukavina, Teršarja pa so zavrnili zato, ker ni mogel izkazati ustreznih mednarodnih referenc.

O obeh kandidatih se bo moral zdaj izreči še svet zavoda; kdaj bo imel sejo, še ni znano. Ne glede na odločitev sveta zavoda pa sta negativni mnenji programskega sveta že zelo zakomplicirali imenovanje generalnega direktorja brez ponovitve razpisa. Akt o ustanovitvi zavoda Maribor 2012 namreč določa, da občina imenuje generalnega direktorja na podlagi javnega razpisa ustanovitelja zavoda po predhodnih pozitivnih mnenjih sveta zavoda in programskega sveta zavoda.

Zapisa o tem v Večeru in Dnevniku.

Proti sedenju Rukavine se je ostro izrekel tudi programski direktor zavoda Mitja Čander v nedavnem (8. 1. 2011) intervjuju za Dnevnik:

»Želim si, da bi bile razmere čiste. A v Mariboru tudi doslej za nekatere ni bilo sporno, da je bil lahko isti človek (Vladimir Rukavina, op. p.) hkrati vršilec dolžnosti generalnega direktorja EPK in direktor Narodnega doma Maribor, ki je načrtno črpal denar iz vira EPK... Če

omenjate Rukavino; prav zaradi nedokončane vodstvene strukture so po naših informacijah v njej navzoča številna trenja. Ne kaže, da bi se napetosti v kratkem odpravile, celo poglobiti se utegnejo. Na programskem svetu EPK se utegne v petek (pogovor je potekal v sredo, op. p.) zgoditi, da Rukavina ne bo dobil pozitivnega mnenja. Uprava EPK deluje nemoteno in odločitve sprejemamo v normalnem vzdušju. Želim pa si nekoga, ki se bo pri EPK v polni meri angažiral, kajti dela je veliko. Upam, da se bodo razmere v kratkem stabilizirale. Rukavini sem rekel, da ga lahko vidim na tem položaju, enako kot tudi protikandidata Igorja Teršarja. Ne vidim pa možnosti, da bi bil hkrati direktor Narodnega doma in zavoda Maribor 2012. Biti direktor dveh tako velikih inštitucij je mogoče samo v Mariboru. (Smeh.)... Najmanj, kar bi od Rukavine pričakoval, je zato, da pred imenovanjem poda eksplicitni odgovor na vprašanje, ali bo vztrajal pri dvojnem direktorovanju. Nezaupanja je bilo dovolj.«

In kako se je izgubil kandidat Peter Tomaž Dobrila? Po Večeru takole:

Spomnimo, da se je zraven Rukavine in Teršarja prijavil še oče celotne programske zgodbe Peter Tomaž Dobrila, nekdanji v. d. direktor direktorata za umetnost in po novem odgovoren za mednarodne programe pri zavodu EPK. Konec decembra je komisija po besedah predsednice Furmanove, ki smo jih objavili v Večeru, opravila razgovor in soglasno programskemu svetu in svetu zavoda, kljub temu da so vsi izpolnjevali pogoje, predlagala zgolj dva omenjena. Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Maribor 2012 pa v 19. členu navaja, »da generalnega direktorja imenuje na podlagi javnega razpisa ustanovitelj zavoda po predhodnih pozitivnih mnenjih sveta zavoda in programskega sveta zavoda«. Kar le pomeni, da Peter Tomaž Dobrila ni imel možnosti, da bi o njemu in njegovi vlogi razpravljala oba sveta zavoda, mestna komisija pa je zmanjšala njuno avtonomijo. Če so s tem kršili postopek, nam ni uspelo izvedeti, ker se Furmanova včeraj ni oglasila na telefon, prav tako pa ne Dobrila, ki se bo, potem ko bo dobil tudi sklep kviaza, zagotovo uradno pritožil in sprožil upravni postopek. Potemtakem bo moral tudi programski svet o izločenem kandidatu še enkrat odločati.

Naša prognoza razvoja dogodkov: dosedanji vede Vladimir Rukavina ostaja na tem mestu, dokler bo to ustrezalo politiki oziroma dokler bo le šlo.

P.S. Današnji nacionalni dnevnik RTV Slovenija je poročal, da je v.d. Vladimir Rukavina danes odstopil s svoje funkcije. Zaenkrat o tem ni poročal še noben drug medij. Našo zgornjo (današnjo) prognozo to seveda demantira.

nedelja, 16. januar 2011

Kardum dvomi v uspešen investicijski projekt

Član programskega sveta EPK Simon Kardum dvomi v časovno in vsebinsko izvedbo projektov v Pandurjevem teatru, kjer pogreša že ustanovitveni akt:

Programski svet je včeraj sicer potrdil tudi vse štiri nove programske sklope v okviru Evropske prestolnice kulture. V tej razpravi se je oglasil tudi svetnik Simon Kardum, direktor Centra urbane kulture Kino Šiška in izrazil svoje nezadovoljstvo zaradi načina, kako se vodi razvpita naložba v Mariborsko kulturno središče Maks, ki je postalo sestavni del programskega sklopa Terminal 12. »Po moji oceni je absolutno premalo časa za to, da bi to lahko bil uspešen investicijski projekt. Če bi jim ga kljub temu uspelo izpeljati, bi to bil rekord pri gradnji kulturne infrastrukture,« nam je po seji povedal Kardum. V projektu Maks pogreša to, da še zmeraj ni spisan niti ustanovitveni akt (občinskega) zavoda, ki naj bi izvajal program v njem, niti ni bil imenovan vršilec dolžnosti direktorja zavoda. Ta vršilec dolžnosti bi namreč moral z upravno in finančno odgovornostjo nemudoma začeti spremljati naložbo in usklajevati programske vsebine s prostorskimi kapacitetami vse do dokončanja projekta.

»Če hočejo arhitekturni idejni načrt spraviti v funkcijo, morata paralelno potekati gradnja objekta in snovanje njegove vsebine. Med gradnjo je treba natančno opredeljevati namembnosti, drugače se lahko projekt izkaže kot popolna napaka. To pričajo izkušnje mnogih drugih gradenj, ko se jim je zgodil kolaps,« je razložil Kardum in opozoril še na morebitni konflikt interesov: če bo vršilec dolžnosti postal Tomaž Pandur, bi moral ta nemudoma odstopiti s položaja predsednika programskega sveta zavoda Maribor 2012.

Mnenje smo prebrali v Dnevniku.

nedelja, 16. januar 2011

Srečno novo: partnerske občine proti upravi EPK

Srečno novo leto 2011: manj kot leto je do EPK 2012, pa še vedno niso določeni niti finančni proproci med partnerskimi mesti v EPK in »centralo«, tj. koliko denarja bodo občine prejele. Ptujski župan Štefan Čelan pravi: »Predlog je, da bi zavodu pripadlo 15, ostalih 85 odstotkov sredstev pa se razdeli med posamezne lokalne skupnosti. Pri tem pa moramo občine vsaj približno vnaprej vedeti, na kolikšen del sredstev lahko računamo, seveda pa dajemo potem pooblastilo zavodu, da bo na podlagi prijav posameznih kulturnih izvajalcev v mestih naredil tisti izbor, za katerega bo ocenil, da so projekti kakovostni.« Zapis z zadnjega srečanja v Velenju (Dnevnik, 13. 1. 2011) daje slutiti, da je razdeljevanje denarja, kot tudi ključi zanj, še povsem odprta igra:

Župani občin partnerskih mest projekta Evropska prestolnica kulture (EPK) in predstavniki javnega zavoda EPK se sinoči v Velenju še niso uspeli dogovoriti, na kakšen način se bodo zbirala sredstva partnerjev in kako se bo financiral programski del EPK ter delovanje javnega zavoda, ki ga je ustanovila nosilka projekta mestna občina Maribor.

Trenutno tudi še ni znano, koliko denarja bodo občine in države zagotovile za programski del. Zadnja aktualna številka je okoli 50 milijonov evrov, vendar še ni jasno, koliko sredstev bodo posamezne občine sposobne zagotoviti. Občine, kot je povedal velenjski župan Bojan Kontič, zavračajo predlog uprave zavoda, da bi se sredstva iz občinskih proračunov zbirala v zavodu, od koder bi potekalo financiranje programskih sklopov. Občine želijo, da se ta sredstva jasno določijo in vodijo v občinskih proračunih za namen EPK. Član sveta zavoda Srečko Meh je podprl stališče občin in povedal: »Skupni projekti naj se financirajo s skupnim denarjem zavoda, projekti občin pa za vsako občino posebej.«

Zavod EPK bo, kot kaže, tudi še nekaj časa brez direktorja. Meh je dejal, da to sicer ni huda ovira za delovanje zavoda, ni pa dobro. »Občine za direktorsko mesto večinsko podpiramo Igorja Teršarja (vodi javni sklad RS za kulturne dejavnosti, op.p.), a zanj soglasje ni bilo doseženo. Težko je napovedati, kdaj bo zavod dobil direktorja,« je dejal Meh in hkrati pozitivno ocenil imenovanje Mitja Čandra za programskega direktorja, ki je po njegovem mnenju zelo pogumno zastavil delo. »Z njim in sodelavci projekta bomo lahko delali tako, da Slovenije ne bo sram projekta EPK,« je še dejal Meh.

Župani imajo skrbi tudi z investicijskim delom programa, ki predvideva gradnjo novih objektov, in zatrjujejo, da sredstev v tem delu ni mogoče več zmanjševati. Župan Novega mesta Alojz Muhič je opozoril, da je občina v infrastrukturo že vložila 41 milijonov evrov, od

države pa ni dobila še niti enega evra. Ptujski župan Štefan Čelan je poudaril, da je po nekajkratnem klestenju sredstev za EPK dosežen minimum. »Manevrskega prostora, da bi se občine še odpovedovale investicijam na račun vsebinskega programa, skoraj ni več,« je dejal Čelan, ki ga tako kot kolege skrbi transparentnost financiranja programskega dela EPK, ki zahteva tudi nove zaposlitve. Meh je povedal, da je sistemiziranih 30 delovnih mest, pogodbeno pa bo za izvedbo programa skrbelo še več kot 100 sodelavcev.

Župan Bojan Kontič je sinoči napovedal, da se želijo predstavniki EPK v kratkem srečati s predsednikom vlade Borutom Pahorjem in se pogovoriti o že danih medsebojnih zavezah in obveznostih.

sreda, 19. januar 2011

Komedija zmešnjav: Kangler bi Rukavino imenoval kar brez njegovega soglasja

V Dnevniku (18.1.2011) o peklenskih mukah rojevanja generalnega direktorja EPK po tistem, ko je Vladimir Rukavina županu Mestne občine Maribor Francu Kanglerju ponudil odstop s svojega dosedanjega položaja vršilca dolžnosti generalnega direktorja omenjenega zavoda ter se odpovedal nadaljnji kandidaturi za to funkcijo. Sledi presenečenje: ne le številne osebne zamere, ki vrejo na dan, čudi predvsem županova zagnanost, da imenuje Rukavino brez njegovega soglasja. Smemo pripomniti, da imenovanja brez soglasja kandidat pravzaprav ne bi smel sprejeti? Je Rukavina zgolj ponudil odstop z figo v žepu ali je mislil resno? To je zdaj hamletovsko, za EPK bitnostno vprašanje. Članek:

Prav Franc Kangler je eden redkih, ki še vedno vneto podpira Rukavino, saj ponujenega odstopa noče sprejeti. »Gospod Rukavina je že od prvega dne sodeloval pri projektu in kreiral Evropsko prestolnico kulture v Mariboru, zato je zame kot župana ta odstop nedopusten. V teh dneh bom preveril zakonodajo in če mi ta to dopušča, bom v mestnem svetu brez soglasja gospoda Rukavine predlagal njegovo imenovanje,« trmasto vztraja Kangler. Kako pa županovo malce drzno gesto komentira dosedanji vršilec dolžnosti generalnega direktorja? »Zelo cenim županovo zaupanje,« pravi Rukavina, »toda dejstvo je, da pri projektu sodelujejo tudi ljudje, katerih zaupanja nimam. Tu niso pomembni posamezniki in njihove usode, temveč je najvažnejši sam projekt, saj gre navsezadnje za največji kulturni dogodek v samostojni Sloveniji. Nihče mi ne more očitati, da sem ali sem bil orodje katere koli politike.«

Rukavina pristavlja, da je bil projekt zagnan pod sloganom »čiste energije«, a je pozneje na površje priplavala birokratska nesnaga in zlonamerno natolcevanje, kar zagotovo ni imelo pozitivnega učinka na oblikovanje programa. Neuradno pa je mnoge bodlo predvsem dejstvo, da Rukavina paralelno s funkcijo začasnega direktorja Maribora 2012 opravlja še delo prvega moža Narodnega doma, saj naj bi cekine iz mošnjička, namenjenega projektu EPK, stresal v blagajno ene najpomembnejših mariborskih kulturnih ustanov. Toda kot pojasnjuje glavni akter te zgodbe, zasebno sploh ni imel nikakršnega dobička, saj je skoraj vse delo v korist EPK opravljal volontersko, Narodnemu domu Maribor pa je letos priboril celo manj denarja kot v prejšnjih letih. »Edino, kar sem dobil, je bil zvrhan koš očitkov, tako da je izkupiček ob igranju dvojne vloge absolutno negativen,« ugotavlja Rukavina. Programski direktor zavoda Maribor 2012 Mitja Čander, ki je v nedavnem intervjuju za Dnevnikov Objektiv izrazil določene zadržke do dvojnega direktorovanja Rukavine, pa njegov umik komentira zgolj z besedami:

»Škandaliziranja je bilo že dovolj. Mislim, da si vsi tisti, ki na projektu te dni delamo s polno paro, želimo in zaslužimo pozitivno ozračje.«

Na začetku so bili trije

Preko standardov komisije mestnega sveta za imenovanja pa se že v začetku ni prebil Peter Tomaž Dobrila, ki ga je Kviaz zavrnil, češ da nima ustreznih menedžerskih izkušenj. Vendar se bo Dobrila, ki je s Kiblo spisal uspešno kandidaturo Maribora za evropsko prestolnico kulture, na potek postopka pritožil, saj ta po njegovem ni bil v skladu z ustanovnim aktom zavoda Maribor 2012. »V 19. in 20. členu akta natanko piše, kako mora potekati izbira generalnega direktorja, zato je procedura, po kateri je občinski Kviaz preliminarno zavrnil mojo kandidaturo, nezakonita. Kviaz bi moral v začetni fazi zgolj preverjati ustreznost prejetih vlog, nakar bi morala o kandidatih podati mnenje oba sveta,« je odločen Dobrila. Svojo izjavo pa dopolnjuje še z besedami: »V duhu ažurnega reševanja postopka bi moral ustanovitelj odstopiti mojo vlogo v obravnavo svetu zavoda in programskemu svetu.«

Po tem, ko kadrovska komisija mestnega sveta ni podprla Dobrile, Rukavina pa je ponudil odstop, v igri za mesto generalnega direktorja zavoda Maribor 2012 ostaja le še Igor Teršar, ki pa pred dobrim tednom prav tako ni dobil pozitivnega mnenja s strani programskega sveta, v prihodnjih dneh pa pričakuje še mnenje sveta zavoda, kateremu predseduje Jožef Školč. Ta opozarja, da Teršar, četudi se mu bo uspelo izmuzniti skozi sito sveta zavoda, morda ne bo potrjen s strani Mestne občine Maribor, saj je ta nesporno favorizirala Rukavino. Školč še pristavlja: »Pričakoval sem, da bomo problem generalnega direktorja rešili do konca meseca. Ali je odstop Rukavine reševanje tega vprašanja zapletel ali razpletel, pa ne bi želel komentirati.« Ob najslabšem možnem scenariju pa lahko Mestna občina Maribor objavi nov razpis ali javni poziv za mesto generalnega direktorja zavoda Maribor 2012 in tako postopek imenovanja znova začne – od začetka.

četrtek, 20. januar 2011

Kaj bo s prenovo Pekarne?

Članek iz današnjega Dela (20.1.2011) izpod peresa Petra Raka o velikih infrastrukturnih načrtih EPK in njegovih finančnih mejah v nadaljevanju. Kakšna bo torej usoda Pekarne, je res že odpisana? Da Madrid ta hip bolj potrebuje predsednika programskega sveta Tomaža Pandurja kot ga Maribor, kot zvemo, sodi v rubriko bizarno. Kako so te mesece tekla honorarna plačila, pa bi morali preveriti novinarji.

Evropska prestolnica kulture 2012 ali uresničevanje projekta Čista energija

Načrti veliki, blagajne (skoraj) prazne

V Mariboru in drugih partnerskih mestih so načrtovali za 140 milijonov evrov investicij v kulturno infrastrukturo, na državni ravni le sedem

Težko bi rekli, da v skoraj štirih letih po zmagi Maribora in partnerskih mest iz tako imenovane vzhodne kohezije v tekmi za pridobitev naziva evropske prestolnice kulture ni bilo narejeno nič, zagotovo pa premalo. Velike obljube so se medtem spremenile predvsem v pobožne želje, nihče natančno ne ve, kateri projekti bodo izvedeni in kdaj, kar je velika ovira tudi pri načrtovanju programov. Tako rekoč dnevno so na sporedu apeli iz posameznih mest, naj država, ki je navsezadnje vložila kandidaturo v Bruslju, vendarle spremeni svoj koncept delovanja in bodisi s posebnim zakonom o EPK ali z drugimi sredstvi zagotovi primerno sofinanciranje. Odziv vlade je medel.

Izmed šestih mest, ki sodelujejo v okviru projekta Evropske prestolnice kulture (EPK) 2012, bosta, kar zadeva kulturno infrastrukturo, očitno le Novo mesto in Murska Sobota pripravljeni na izpeljavo programov. Deloma to velja še za Velenje in Slovenj Gradec, kjer ostaja nedorečena le gradnja kulturnega doma, na Ptuju in še zlasti v Mariboru pa manj kot leto pred pričetkom projekta stopicajo na mestu s polnimi mapami nerealiziranih načrtov, vrednih okoli sto štirideset milijonov evrov, denarja pa je tako kot časa malo oziroma skoraj nič.

Trenutno namreč o konkretnih številkah nihče ne zna nič povedati – po nekaterih informacijah naj bi bilo za naložbe na državni ravni na voljo pičlih sedem milijonov evrov – oziroma tako rekoč noben načrt nima končane finančne konstrukcije. Še več, na ministrstvu za kulturo naj bi se neuradno odločili, da bodo v Mariboru podprli dva projekta – to naj bi bila nova moderna galerija in mariborska knjižnica, v preostalih mestih pa po enega, vendar tudi za te okleščene programe denar še zdaleč ni zagotovljen. Slabe napovedi torej, samo v Mariboru je načrtov za

86 milijonov evrov, in to brez upoštevanja novega kulturnega centra Terminal 12 oziroma MAKS, ki naj bi veljal še okoli trideset milijonov.

Edini do zdaj uresničen projekt v Mariboru je obnova Naskovega dvorca, kjer je tudi sedež zavoda Maribor 2012, ki vodi projekt EPK, vse ostalo, vključno z novim lutkovnim gledališčem v nekdanjem minoritskem samostanu, bi bilo realizirano tudi brez tega naziva. V Mariboru je na prvem mestu nova Umetnostna galerija Maribor, ovrednotena na dvajset milijonov, ki naj bi zrasla do novembra 2012, knjižnica Rotovž naj bi veljala slabih 17 milijonov – nove, skoraj devet tisoč kvadratnih metrov velike prostore naj bi deloma uredili pod Rotovškim trgom –, nato pa so tukaj še številne zamisli, ki očitno nimajo niti načelne, kaj šele finančno podporo na državni ravni. To so ureditev nabrežja Drave (13 milijonov), nov most oziroma brv (3 milijone), pokrajinski muzej oziroma mariborski grad (6,5 milijona), Pekarna (7 milijonov), dokončanje minoritskega kompleksa (zunanji avditorij lutkovnega gledališča) in obnova minoritske cerkve na Lentu (4,3 milijona), poleg tega pa še ureditev trgov ter nekaj manjših projektov.

MAKS je največja neznanka

Še manj je jasno, kako naj bi potekala izgradnja centra MAKS, najbolj velikopoteznega načrta v okviru EPK. Na mariborski občini pravijo, da je finančna struktura stvar podjetja ZIM, pri tem pa gredo mimo dejstva, da je ZIM tako ali tako v skoraj osemdesetodstotni lasti mesta. Sami bodo le nadzirali zasnovo in izvedbo projekta, nad čimer bo bedela posebna občinska komisija, ki jo bo vodil podžupan Tomaž Kancler, saj pač želijo biti seznanjeni, za kaj bo mesto v prihodnjih dvajsetih letih plačevalo po dva milijona evrov letne najemnine. Od kod bo ZIM zagotovil sredstva za ogromen center, ki naj bi med drugim obsegal dve dvorani s po 650 sedeži in naj bi veljal okoli 28 milijonov evrov, je skrivnost, saj splošne navedbe o javno-zasebnem partnerstvu in evropskih sredstvih za zdaj ne zvenijo preveč prepričljivo.

V Mariboru je tako povsem jasno, da bodo nekateri ostali brez prostorov. Najverjetneje bodo prvi iz igre izpadli v centru Pekarna, kjer je obnova osrednje dvorane Gustaf tako rekoč odpisana, skromne možnosti so tudi za obnovo objektov Hladilnice in Lubadarja. Le malo je možnosti za obnovo trgov, saj se je že obnova trga Leona Štuklja zavlekla za več mesecev, stroški so narasli na trikraten obseg prvotnega proračuna. Naslednji na seznamu za izbris sta verjetno ureditev Lenta in nova brv čez Dravo, ki je sicer nastala na podlagi velikopoteznega mednarodnega arhitekturnega natečaja. Kaj vse bo treba še opustiti, se bo verjetno postopoma pokazalo v naslednjih mesecih.

Ptuj

Zelo so razočarani tudi na Ptuju. Najprej so imeli v načrtu štiri projekte novogradenj in adaptacij, nato so jih skrčili na dva, zdaj so na ministrstvu za kulturo in za lokalno samoupravo dobili – spet zgolj načelno – podporo le za enega. To je obnova dominikanskega

samostana, v katerem naj bi uredili večnamensko dvorano, prireditvam bi bila namenjena tudi križni hodnik in park. Vendar je ptujski župan Štefan Čelan na nedavnem obisku v Ljubljani dobil kaj skromno spodbudo; na voljo naj bi bilo samo sedemsto tisočakov, kar bi bilo dovolj le za nekaj drobnih popravkov, še zdaleč pa ne za izpeljavo načrta, četudi so tega zdaj razdelili na več faz. V primeru obnove dominikanskega samostana bi namreč morali urediti še nadomestno lokacijo za arheološko zbirko, ki tam domuje, mesto samo pa je v te projekte že vložilo tri milijone evrov, kar že zdaj presega vse njihove proračunske zmožnosti. Na Ptuju bodo, kot kaže, ostali brez načrtovanega Centra urbane kulture, ki naj bi ga uredili v nekdanji stari steklarski delavnici v središču mesta in v katerem naj bi uredili razstavišča, dvorano, ateljeje ter rezidenčne kapacitete za gostujoče umetnike.

Murska Sobota

V Murski Soboti so bolj ali manj pripravljeni na EPK, res pa so bili v svojih načrtih skromni oziroma, kot pravi Mojca Breščak, koordinatorica projekta, predvsem realni glede na finančne možnosti. Najpomembnejša naložba, to je preureditev kinodvorane v kulturni center, je že končana, v kratkem, na slovenski kulturni praznik 8. februarja, jo bodo še uradno odprli; v večnamenski dvorani bo poslej prostor predvsem za gledališke predstave in koncerte. Prostor za prireditve na prostem bo Slovenska ulica, kjer posebna vlaganja ne bodo potrebna, saj bodo uredili začasne odre, zato pa so se odpovedali gradnji multikulturnega centra, za katerega bi potrebovali okoli štiri milijone evrov, saj jim država še za preureditev kinodvorane ni poravnala osemsto tisočakov. Nič ne bo niti z načrtovanim novim arheološkim muzejem, zato bodo številni artefakti še najprej zgolj v depojih. Prav tako bo v bolj klavrnem stanju EPK pričakal murskosoboški grad; za najnujnejšo obnovo bi potrebovali milijon evrov, vendar kljub obljubam ministrstva za kulturo do zdaj niso dobili niti centa in tudi v prihodnje jim slabo kaže.

Slovenj Gradec

V Slovenj Gradcu so že v veliki meri obnovili mestno jedro, prenovili stavbo Koroške galerije likovnih umetnosti in Koroškega pokrajinskega muzeja, obnova rojstne hiše skladatelja Huga Wolfa, ki jo bodo preuredili v Wolfov muzej, pa še poteka. Vzpostavitev mednarodnega Wolfovega dokumentacijskega centra in velik scenski projekt, zasnovan na Wolfovih samospevih, bo eden večjih slovenjegraških programskih projektov. Ves čas so računali tudi na gradnjo kulturnega doma, ki naj bi veljala 12 milijonov evrov, vendar za to očitno ne bo denarja.

Velenje

Načrtujejo ureditev Galerije Velenje in velenjskega gradu, vendar, kot poudarja župan Bojan Kontič, bo treba finančno razdelitev med posameznimi mesti pripraviti na novo, saj se s

konceptom, da bi mesta nakazala denar zavodu Maribor 2012, ta pa bi ga potem distribuiral naprej, ne strinjajo.

Novo mesto

Bolj ali manj brez skrbi so v Novem mestu. Kot je povedala koordinatorka za EPK Sandra Boršič, bo njihov osrednji projekt, to je obnova Anton Podbevšek Teatra, končan do sredine letošnjega leta (obnova bo veljala 2,8 milijona evrov), sicer pa so se pri načrtih držali realnih okvirov. Razmišljali so še o obnovi Narodnega doma, vendar temu zaradi pomanjkanja denarja niso dajali prednosti, prav tako si želijo lastnih prostorov za mladinski klub Lokalpatriot, ki bo s svojimi projekti pomembno sodeloval pri izvedbi programa prihodnje leto, vendar zahtev niso predimenzionirali.

Programi dovolj jasni

Če so zadeve nejasne okoli kulturne infrastrukture, je položaj nekoliko boljši na področju programov. Vsa mesta imajo vsaj okvirno programsko strukturo že določeno, večinoma je to nadgradnja že obstoječe mreže, ki jo bodo dopolnili z nekaterimi novimi projekti. Podrobnosti še niso dorečene, prav tako je težko govoriti o denarju, ki bo na voljo za programske sklope, vendar so tukaj za razliko od investicij v prostore pač mogoči določeni popravki in prilagoditve.

Od nekdaj šestnajstih mariborskih programskih sklopov, ki so jih pripravili še v centru Kibla, je programski direktor Mitja Čander zdaj pripravil nekaj vodilnih programov. Ob Centru MAKS so to še Ključi mesta, namenjeni revitalizaciji starega mestnega središča, Urbane brazde z vključevanjem mestnega obrobja in marginaliziranih slojev prebivalstva ter Življenje na dotik, ki bo obsegalo vzpostavitev digitalne razsežnosti EPK. Seveda bo izvedba vseh teh programov odvisna od razpoložljive infrastrukture (v UGM so zaradi zamude pri gradnji nove galerije že pripravili alternativne scenarije), še zlasti, ker je precej projektov povezanih s centrom MAKS – če tega ne bo, bodo prisiljeni improvizirati. Nekatere institucije v mestu, denimo SNG Maribor, se s temi zapleti niti ne ukvarjajo, tam so brez posebnega usklajevanja pripravili lasten ambiciozen program vse do sezone 2012/2013, in to tako v Drami kot v Operi in Baletu.

Pandur uraduje iz Madrida

Ostale to še čaka. Programski direktor Mitja Čander v zadnjih tednih pospešeno pripravlja posamezne programske sklope, promovira Evropsko prestolnico kulture 2012 v tujini, doma pa skuša vzpostaviti koordinacijo med partnerskimi mesti, kjer je veliko zamer tako glede pristojnosti kot razdelitve programskih sredstev in sredstev za naložbe. V kratkem je pričakovati še nov razpis za generalnega direktorja zavoda Maribor 2012, lahko se celo zgodi, da bodo člani občinske komisije koga neposredno povabili k sodelovanju.

Župani si medtem podajajo kljuko na ministrstvu za kulturo in na ministrstvu za lokalno samoupravo ter čakajo na posamezne razpise, saj je tako še največ možnosti, da pridejo do kakšnega evra. Časa zmanjkuje, za nekatere infrastrukturne projekte še sploh ni bilo izdano gradbeno dovoljenje (nova mariborska moderna galerija naj bi ga dobila šele jeseni), ob tem pa ostaja nezaseden tudi najvišji položaj v zavodu Maribor 2012, to je položaj generalnega direktorja. Po nedavni zavrnitvi vseh treh kandidatov se zdaj obeta nov razpis, sicer pa bodo kulturniki do nadaljnjega zaman iskali tudi predsednika programskega sveta Tomaža Pandurja, ki je nekakšen neformalni programski koordinator prihajajočega centra MAKS – mož je trenutno v Madridu, kjer postavlja na oder Viscontijev Somrak bogov.

Peter Rak

četrtek, 20. januar 2011

Lorenci sprašuje o višini plačila

Vprašanje Večerovega novinarja in kolumnista kulturne strani v tem časopisu Mirka Lorencija v današnjem Večeru (20. 1. 2011):

Mimogrede, če smo že pri Kanglerju in pri občini, še eno vprašanje, ki izhaja iz EPK-jevske zgodbe, iz katere bo do prihodnjega leta še nič koliko novih, hudo neprijetnih vprašanj: Je res, da je Aleš Novak, direktor občinskega urada za kulturo in mladino, ob redni plači za vedejevstvo na položaju programskega direktorja EPK dobil 30 tisoč evrov?

sobota, 22. januar 2011

Investicijski debakel

V zadnjem letu pred projektom Evropske prestolnice kulture (EPK) še niti ena odključnih investicij (Umetnostna galerija Maribor, Rotovški trg z osrednjo knjižnico, Maks in nabrežje reke Drave) nima trdnih zagotovil o denarju. Številne investicije v Mariboru čakajo na denar, da bi lahko začeli prenove in gradnje, a trdnih zagotovil še ni; priča smo le mnogim obljubam. Kar pomeni, da, četudi začnejo graditi jutri, niti eden od ključnih projektov ne bo pripravljen v začetku leta2012, ko bo Maribor EPK.

Tudi za štiri ključne projekte, ki naj bi jih še vlada prepoznala za prednostne –Umetnostna galerija Maribor (UGM), Rotovški trg z osrednjo knjižnico, Maks in nabrežje reke Drave-, se natančno ne ve, kdaj bodo zaključeni. Po zadnjih informacijah je vlada, ki je EPK prepoznala za nacionalni projekt, za naslednja tri leta obljubila deset milijonov evrov za UGM in knjižnico, kako bo z nadaljnjim financiranjem Maksa, ko bo ta postavljen, in nabrežjem Drave, za katerega naj bi preko razpisov dobili osem milijonov, pa jasnih zagotovil ni. Tudi kredit za Maks, ki naj bi ga dobil ZIM, je še v fazi pogajanj, pravi direktor Matjaž Knez. Le dolgoročna strateška politika bi lahkoMaribor pripeljala do želenih investicij, pravijo poznavalci, a dejstvo, da v letu 2011 Mestna občina Maribor (MOM) še nima niti enega podpisanega dokumenta, s katerim bi zagotovila en sam evro investicijskih sredstev, bode v oči. Ob načelnih zagotovilih je težko resno govoriti o proračunu in investicijah. Zato je vprašanje, zakaj nista niti občina niti država zbrali dovolj poguma in javnosti sporočili, da nekaterih investicij pač ne bo, na mestu. Čakanje - če ne omenjamo investicijske politike države, ki si tega gotovo ne more šteti v čast – pa najbolj škoduje investiciji sami...

Članek Petre Zemljič v današnjem Večeru (22.1.2011).

ponedeljek, 24. januar 2011

Pekarna out, naj živi Pandurjev teater

Čeprav je, kot smo poročali, predsednik programskega sveta odsoten iz Maribora (pač davek, ki se plačuje za svetovne gledališke zvezde), vsaj na papirju njegovemu teatru dobro kaže. Toda nekje se to mora poznati. Odprtje upravne stavbe mariborskega centra urbane kulture se je zamaknilo v junij, kdaj bodo prenovili druga poslopja Pekarne, še ni znano. Moralna zadrega je to tudi za številne mariborske alternativce, ki so se pridružili EPK ekipi. Iz članka Tomaža Klipšteterja v Dnevniku (15.1.2011):

Pekarna vse bolj v Maksovi senci

Maribor - Mariborsko kulturno središče - Maks, ki si ga je izmislil režiser Tomaž Pandur, je v mestni politiki ekspresno zasedel primat med naložbami v kulturno infrastrukturo. Le nekaj sto metrov vzhodno od predvidene lokacije te razvpite 40-milijonske naložbe pa se zaradi finančne stiske zatika nadaljnja prenova Pekarne, s katero naj bi se revitaliziralo to najpomembnejše mariborsko središče urbane kulture.

S štirimi najemninami bi plačali celotno prenovo

Župan Franc Kangler torej ne bo izpolnil obljube, da bo Pekarna dočakala leto 2012 v celovito prenovljeni podobi. »Izgovarjanje na pomanjkanje denarja se mi zdi skrajno neodgovorno,« je ogorčen Gregor Kosi, direktor zavoda Pekarna Magdalenske mreže. »Še posebej če upoštevamo, da je celovita prenova Pekarne ocenjena na približno osem milijonov evrov, kar so komaj štiri letne najemnine za prihodnji Maks, Pekarna ob novem velikem »bratu« Maksu izpade kot nezaželen pastorek. Maribor je pač mesto, kjer vsi »tripajo« na nove zgodbe, potem se na vse prejšnje takoj pozabi,« se pritožuje Kosi.

Prenova upravne stavbe Pekarne se je z enoletno zamudo zagnala julija lani. Odsihmal so uporabniki poslopja razseljeni na štiri lokacije po mestu, nekateri pa vztrajajo v gradbenih zabojnikih poleg gradbišča. Na njem so Konstruktorjevi delavci v minulih mesecih gradili v pospešenem ritmu, kljub temu pa ne bodo mogli ujeti predvidenega roka dokončanja, po katerem bi bila vselitev marca letos. »Zdaj je realno, da se bo to zgodilo šele junija,« pravi Borut Wenzel iz omenjenega zavoda.

V prijavi pozabili na opremo

Bolj negotova je prihodnost prenove preostalih objektov na območju Pekarne. »Na občini niso dorasli svojim nalogam, ki bi jih morali imeti v malem prstu,« je kritičen Wenzel. Iz njegovih

besed je mogoče razbrati, da je zamujanje posledica malomarnosti pristojnih občinskih mož. Občina je sicer lani uspela pridobiti evropskih 700.000 evrov za prenovo Hladilnice. A se je zapletlo zato, ker se je prijavila na razpis s predinvesticijsko zasnovo, v kateri ni bil naveden strošek notranje opreme.

Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko pa zahteva, da so projekti, ki jih sofinancirajo, takoj uporabni in torej morajo vključevati opremo. Zato se je sofinančni delež občine povečal za pol milijona evrov, ki jih mora zdaj nekje najti. Ali pa krčiti obseg opreme. »Če se bo to zgodilo, se nam bo ponovila zgodba Karantene, ki so jo uporabniki vselili več kot leto po uradnem dokončanju prenove,« opozarja Wenzel.

Novega Gustava pred letom 2013 ne bo

Po najbolj optimističnem scenariju se utegne prenova Hladilnice in Lubadarja zagnati spomladi, s čimer bi bila objekta vseljiva maja 2012. Še bolj nedoločljiv pa je začetek gradnje nove večnamenske dvorane Gustav, ker jo ovira sosed, katerega služnostna pot vodi čez zemljišče dvorane. Če bi občina zmogla doseči dogovor s pritožnikom, bodo pekarnarji predlagali, naj se gradnja premakne v leto 2013, ker sicer ne bi mogli izvajati programov, predvidenih v letu evropske prestolnice kulture.

Kot da težav še ni dovolj, je zavod Pekarne Magdalenske mreže zdaj prizadelo še množično državno krčenje programa javnih del. Začetek leta so izgubili kar pet sodelavcev. »Prvič v naši zgodovini se nam je zgodilo, da imamo preveč računalnikov,« razmere slikovito opisuje Wenzel.

ponedeljek, 24. januar 2011

EPK je zgodovinsko primerljiv z železnico in generalom Maistrom

V temle RTS intervjuju s Tomažem Pandurjem, posnetem 6. januarja letos in še pred njegovim odhodom v Madrid (kjer ga očitno bolj potrebujejo kot v Mariboru), smo slišali nekaj cvetk, vendar se nobena ne more meriti s tole:

»Maribor v zgodovinskem smislu takšne priložnosti ni imel. Prihod železnice v Maribor in vloga generala Maistra, da je v bistvu EPK tretja zgodovinska priložnost.«

EPK zgodovinski kot general Maister, kot prihod železnice v Maribor, Pandur kot eden od bratov Lumière in režiser «prihoda EPK vlaka«? Vsebinsko sicer intervju ni nič izstopajočega glede na režiserjevo dobro znano visoko ceno o samem sebi: Pandurteater bo, toda zdaj je velika odgovornost na politiki (nasploh se v zadnjem času v javnih nastopih razbira »samoodveza« epekajevcev, iz katere je slutiti, da bodo oni odgovorni za vse, kar je dobrega, za vse slabo pa seveda lokalna ali nacionalna politika), EPK lahko dvigne življenje mesta in kvaliteto življenja, sedem mariborskih čudežnih let je bilo seveda čudovitih in noben dober projekt ni bil prevelik (»da je šlo za velike projekte, ni sporno, samo z veliko idejo lahko prodreš v svet«). V EPK so se zbrali pravi ljudje (»smo vrhunski profesionalci, zbrani z različnih področij«). Ter, seveda, »meščani bodo protagonisti te zgodbe«. Ne dvomimo, predvsem finančni.

»Prišel sem v Maribor na povabilo deliti sanje,« še pravi Pandur. Drži, tega so si Mariborčani od nekdaj želeli: da jim župan predlag

četrtek, 27. januar 2011

Suzana Žilič Fišer izbranka Kanglerja za generalno direktorico EPK?

Po obisku vlade v Mariboru iz današnjega Večera (27. 1. 2011):

O Maksu ni bilo besede

Ministrica Širca je včeraj dejala, da se o Maksu, Mariborskem kulturnem središču, v prostorih zavoda včeraj niso pogovarjali. »Vem, da je to prioriteta mariborske občine, a ta je zmeraj znala dobiti denar iz evropskih virov, dokaz za to je Naskov dvorec. Če ga občina želi, tudi zagotavlja, da bo to financirala. Zato ga podpiram,« je povedala ministrica. Pismo o nameri so podpisali prav s tem razlogom podpore, denar zanj pa bodo lahko dobili tudi na že omenjenih javnih pozivih za sofinanciranje projektov regionalnih razvojnih programov. Na dodatno vprašanje, ali bodo, ko bo Maks zgrajen, sofinacirali programe, pa odgovarja, da so to že nove zgodbe, ki niso le v Mariboru, in so obveza vsakogar, ki se nove investicije loti.

Tudi Mitja Čander pravi, da so dobili zagotovila za črpanje sredstev iz omenjenega javnega poziva. »Če bo Maks imel natančen poslovno-programski načrt in odigral pomembno regionalno vlogo, odgovori na to bodo jasni v naslednjih dveh, treh mesecih, in če se bo investicija odvijala po rokih, bomo imeli model upravljanja in lažje, bolj kredibilno, zahtevali državna sredstva. Investicija in načrt je sedaj v rokah občine, mi pa ustvarjamo vrhunske vsebine in čimveč investicij bo zaključenih, več bo maneverskega prostora k celotni zgodbi.«

Svet zavoda podprl Igorja Teršarja, a župan Kangler bo predlagal svojega kandidata

Tudi v. d. generalnega direktorja Vladimir Rukavina je včeraj pozdravil sklepe vlade, ki je po njegovem svoje zaveze izpolnila, s sklepi pa k denarnemu prispevku zavezala občine in druga ministrstva. Del denarja pa bodo morali sami zagotoviti, s sponzorskimi sredstvi, lastnimi prihodki in nagrado Meline Mercouri. »Ali nam bo nagrado uspelo dobiti, bomo videli na zagovoru 27. aprila v Bruslju, upam, že v polni zasedbi z novim generalnim direktorjem zavoda.« Kdo bo to, se še ne ve. Svet zavoda je včeraj podal pozitivno mnenje kandidatu Igorju Teršarju, o Rukavini pa ni odločal, saj je kandidat v odstopu s položaja v. d. generalnega direktorja. Ker pa Igor Teršar ni dobil pozitivnega mnenja na programskem svetu, sedaj ni jasno, kaj bo storil občinska komisija za volitve, ki bi morala kandidata predlagati v odločanje na mestni svet. Včeraj nismo doklicali nobenega od članov komisije, po neuradnih informacijah pa naj bi o tem odločali ali v petek ali v ponedeljek, po vsej verjetnosti pa bodo razpis razveljavili.

Je pa jasno o tem včeraj povedal župan Kangler. Ker nobeden od kandidatov takrat ni dobil pozitivnega mnenja na programskem svetu, se bo odločil po svoji vesti oziroma po predpisih, ki mu jih narekuje odlok o ustanovitvi zavoda. »Vladimir Rukavina se je dokončno odločil, da ne želi opravljati te funkcije, tako da bom v teh dnevih ukrepal in se odločal, kar bo najbolje. Imam možnost, da pozovem dotičnega kandidata ali kandidatko za direktorico. Maribor je univerzitetno mesto in ima veliko kulturnih kreatorjev, zato bom predlagal kompetentno osebo, za katero sem prepričan, da bo dobila zaupanje. Tudi Rukavina ima moje zaupanje, je velik strokovnjak in ima velike zasluge, da smo dobili odobren projekt, zato mi je žal, da je odstopil, a zavod mora nadaljevati s svojim delom,« je bil jasen. Kdo je Kanglerjeva kandidatka, se uradno še ne ve, a po neuradnih informacijah naj bi to bila dr. Suzana Žilič Fišer, ki sedi v svetu zavoda.

četrtek, 27. januar 2011

Školč: Pandurjev teater je prišel prepozno, o njem ne razmišljamo

Predsednik Sveta zavoda EPK Jožef Školč je v oddaji Osmi dan (25.1.2011) presenetil z izjavo o načrtih s Pandurjevim teatrom:

»Osebno mislim, da je ta projekt prišel prepozno, zato tudi o njem ne razmišljamo niti v okviru zavoda niti v okviru investicij, ki jim pomaga država... Vsekakor pa mislim, da bi bilo veliko smiselneje investirati v to, da se spreminja mentaliteta mesta.«

Lahko to pomeni, da bo EPK ostal brez Pandurjevega hrama, ki so ga oglaševali (in ga še oglašujejo) kot osrednji prostor EPK? Kaj na to poreče Tomaž Pandur, ko se vrne iz Madrida? Kaj na to poreče vodstvo EPK in mariborski župan? Nestrpno čakamo.

nedelja, 30. januar 2011

Čas streznitve brez Pandurteatra

V zadnjih dveh tednih so se okrepila ugibanja, da bo Pandurteater vzel žalostno slovo. Zofijini smo bili med prvimi, in med kulturniki gotovo najbolj neposredni, čeprav medijsko bojkotirani, ko smo podvomili v transparentnost in smiselnost gradnje Pandurteatra. Resda na podlagi le nekaterih kriterijev: sumljivega sprejemanja odločitev in procedur, poznavajoč gradbeno žilico župana in dvomljiv sloves svetovnega režiserja, bežnega poznavanja stanja občinskih financ in laične ocene tega, ali tak teater mesto sploh zmore upravičiti kot rentabilno naložbo. Zdaj je, kot kaže, pol leta kasneje, ko so projekt po kapljicah sramežljivo zaupali javnosti in ga vrgli iz konspirativnih ozadij, dozorel dvom, ne pa še tudi spoznanje, da si ga ne moremo privoščiti. Si to spoznanje lahko privošči Tomaž Pandur, ki se je zaradi tega, in seveda prvozaslužnega politika, ki mu pojejo panegirike, tj. mariborskega župana, vrnil v Maribor? Je človek ponosa in bo odstopil z mesta predsednika programskega sveta, če se bo uresničil črni scenarij? Ker kaj bo ostalo od EPK, če se v njem odpovemo osrednjemu prostoru EPK, kot so ga oglaševali, žariščni točki življenja prestolnice, brez katere, so nam povedali, preprosto ne bo šlo? Tudi novinar Peter Rak piše o času streznitve po obisku vlade v Mariboru in seveda tem, da se bo mesto moralo centru MAKS (pa tako so se trudili s preimenovanji) odpovedati, če ga ne želijo spraviti v stečaj. Delo, 29. 1. 2011:

Obisku vlade v Podravju ob rob

EPK: prihaja čas streznitve

Premier Borut Pahor, kot kaže, ne more iz svoje kože fantasta – tako, kot je vehemetno oznanil, da je z enim zamahom rešil številna druga vprašanja, od gospodarskih, političnih in socialnih do mejnega zapleta s Hrvaško, je ob nedavnem obisku vlade v Podravju samozavestno izjavil, da je finančna konstrukcija projekta Evropske prestolnice kulture (EPK) 2012 zaprta. Kot v vseh ostalih primerih seveda tudi tokrat ni tako, prav nasprotno, od 75 milijonov evrov, kolikor jih je v igri za naložbe in program, jih bo država prispevala okoli 35 milijonov, večino denarja pa bodo morale zagotoviti iz lastnih proračunov ali s takšnimi ali drugačnimi razpisi kar občine same.

Levji delež seveda Maribor, ki bo moral s polovičnim deležem sofinancirati dva največja infrastrukturna objekta, novo moderno galerijo in knjižnico, za kar bo potreboval dvajset milijonov evrov. Sledijo še druge naložbe in seveda center MAKS, ki ga bo moralo mesto zgraditi in vzdrževati kar samo, prav tako bo treba zagotoviti nemajhna sredstva za program.

Obisk vlade je tako predvsem trenutek resnice, ki pa prihaja (pre)pozno. Časa za črpanje denarja iz evropskih skladov je malo oziroma ga ni, v najboljšem primeru bo mesto prihodnje leto eno samo veliko gradbišče, najbolj ambicioznemu projektu, to je centru MAKS, pa se bodo, kot kaže, morali odpovedati, seveda če mesta ne želijo spraviti v stečaj.

Kakor koli so želje po novi infrastrukturi razumljive in legitimne in želje po novi razvojni paradigmi ambiciozne, je pač treba razumeti vlogo in položaj Maribora, regije in države. Dober primer je avstrijski Gradec, ki je po finančnem, gospodarskem in kulturnem pomenu kar nekaj stopnič nad Mariborom, vendar je nedavno direktor osrednjega muzeja Joanneum, ki se ponaša s kar 25-milijonskim letnim proračunom, dejal, da se zavedajo, da Gradec ni Dunaj ali Salzburg in da tukaj ne morejo računati na množičen obisk, temveč iščejo priložnost predvsem v regiji srednje Evrope. To je, hočeš nočeš, tudi skrajni domet Maribora (in, da ne bo pomote, tudi Ljubljane), pa četudi bi ga nekateri, tokrat kulturniški fantasti, radi uvrstili kar ob bok svetovnim kulturnim metropolam.

Dodaten zaplet je nezadovoljstvo ostalih partnerskih mest, nekatera razmišljajo celo o izstopu iz programa EPK, saj se v primerjavi z Mariborom počutijo prikrajšana in celo izigrana. V veliki meri upravičeno, saj imajo v primerjavi z nosilcem projekta zelo skromne želje, za katere jim je država pripravljena odriniti le nekaj drobiža. Prihaja torej čas streznitve, kar bi lahko bilo tudi dobrodošlo. Namesto opekam, jeklu in marmorju bi bil čas, da se odgovorni posvetijo programu. Zaenkrat zadeve potekajo zgolj na teoretični ravni, na zadnjem srečanju mestnih kulturnih ustvarjalcev pred nekaj dnevi je menda nastal pravi revolt, saj so bili deležni zgolj nekaj osnovnošolskih lekcij, ki jim jih je odpredaval kar ekonomist Bogomir Kovač, ki je sicer eden od brezštevilnih svetovalcev zavoda Maribor 2012.

Z armado takšnih in drugačnih prisklednikov, ki bodo vlekli honorarje iz sicer zelo solidnega proračuna, s katerim zavod razpolaga za svoje delovanje, seveda ne bo mogoče realizirati nič pametnega; denar se bo razpršil na najrazličnejše naslove, od tega bodo imeli še najmanj koristi kulturniki. Morda pa imenovanje generalnega direktorja oziroma direktorice zavoda – zdaj je po treh neuspelih kandidaturah v igri dr. Suzana Žilič Fišer – le ni zgolj formalizem, temveč nujen postopek, ki bo zadeve postavil na svoje mesto in bodo trenutno zelo meglene pristojnosti in odgovornosti končno jasno razdeljene.

Peter Rak

nedelja, 30. januar 2011

Murska Sobota in Velenje protestirata

STA (28.1.2011), via Večer, in STA (29.1.2011), via SIOL:

Murskosoboška zgodba:

Občina Murska Sobota doslej ni prejela niti evra za infrastrukturne naložbe v okviru projekta Evropska prestolnica kulture (EPK) 2012, medtem ko so sredstva s strani države prejele vse ostale občine, razen Velenja, opozarja župan Murske Sobote Anton Štihec. Meni, da vlada partnerice pri tem sicer državnem projektu ne obravnava enakovredno.

Vlada je pred dnevi sklenila, da bo 20 milijonov evrov namenila mariborski občini kot nosilki projekta EPK in dva milijona ptujski občini, obema za infrastrukturne naložbe v okviru EPK. Občini Novo mesto in Slovenj Gradec pa sta sredstva za infrastrukturne projekte dobile konec leta 2009 v okviru razpisa ministrstva za kulturo, in sicer prva dva milijona, Slovenj Gradec pa 1,9 milijona evrov, je za STA povedal Štihec.

S takšnim diskriminatornim odnosom vlade do Pomurja se ne strinjamo, je dejal Štihec, ki je zato predsednika vlade Boruta Pahorja tudi pozval k odstopu ali pa k spremembi odnosa. Od vlade pričakuje enakopraven odnos do vseh partnerjev pri tem sicer državnem projektu. Murska Sobota želi ostati del EPK, je še povedal Štihec.

Občina Murska Sobota je tudi za potrebe EPK že zgradila večnamensko gledališko dvorano v vrednosti 3,6 milijona evrov. Od tega je občina dva milijona namenila neposredno iz občinskega proračuna, ostalo pa so sredstva iz evropskega regionalnega programa, neposredno s strani vlade pa niti evra, je poudaril Štihec. Občina je sicer s tem projektom kandidirala na omenjenem razpisu ministrstva za kulturo, na rezultate razpisa pa se je pritožila in postopek še traja. »Menimo, da se je ministrstvo za kulturo na tistem razpisu obnašalo ne po strokovni plati, ampak bolj po politični,« je prepričan Štihec. Dodal je še, da se glede programskega dela partnerji projekta še usklajujejo. Potrebno bo podpisati ustrezno pogodbo, je povedal Štihec.

***

Velenjska zgodba:

Poleg Murske Sobote naj ne bi sredstev za potrebe EPK prejelo tudi Velenje. Velenjski župan Bojan Kontič pravi, da je mesto dobilo nekaj sredstev, ki pa »niso izstopajoča«.

Kontič: Dobili smo relativno malo sredstev

»Velenje je za EPK dobilo nekaj sredstev, o višini v tem trenutku težko govorim, so pa bila nizka v primerjavi s sredstvi, ki so jih prejele ostale občine,« je pojasnil Kontič.

V Velenju smo za namene EPK prijavili projekt izgradnje prireditvenega prostora ob jezeru in pričakujemo, da bodo zanj finančna sredstva še prejeli. »Kolikor vem, naj bi bilo to dogovorjeno, če bodo kakšna odstopanja, pa v tem trenutku ne znam povedati,« je dejal Kontič.

Vprašljiva programska sredstva

Po besedah velenjskega župana so v občini največ težav imeli v razgovorih glede programskih sredstev. Ta so vprašljiva, ker je bil, tako Kontič, predlagan sistem, po katerem naj bi mestne občine iz svojega proračuna na račun zavoda nakazale določeno višino sredstev in potem z dodatkom polovice teh sredstev - po formuli krat 1,5 - ta sredstva za programe tudi črpala. Se pravi, da bi se ta sredstva oplemenitila na računu EPK s tem, da bi svoje dodala država.

»Nad to rešitvijo nismo ravno navdušeni, ker mislimo, da bi bilo dovolj, če bi sredstva transparentno prikazovali znotraj občinskih proračunov za potrebe EPK in glede na to, koliko bi mi predlagali v občinskih proračunih, bi bili dodatno financirani še s strani EPK oziroma države,« je povedal velenjski župan.

Za Pikin festival

Zaenkrat v Velenju za potrebe EPK niso vložili še nobenih sredstev. Velenje bo v okviru EPK pokrivalo področje mladinske kulture, osrednja prireditev bo Pikin festival, za katerega tudi potrebujejo nov prireditveni prostor. Kontič je dejal, da od EPK v Velenju pričakujejo »neko dodano vrednost na področju kulture«.

Pikin festival, ki je tudi velenjski paradni konj v kontekstu EPK, do sedaj na nobenem razpisu ministrstva za šolstvo ali ministrstva za kulturo ni bil uspešen pri pridobivanju sredstev. Festival so v Velenju organizirali z denarjem iz občinske blagajne in ob podpori sponzorjev. Kontič je sklenil: »Če je Pikin festival največji otroški festival v Sloveniji, pričakujemo, da bo tudi država dala kaj zraven.«

petek, 04. februar 2011

Tepčki-bebčki in zainteresirana novinarska skrb zanje

Nežno žurnalistično trubadurstvo z rahlim vzgibom dvoma, čudna dvorna elegika onesrečenega in otožnega hrepenenja po razcvetu mariborske kulture v svojstvenem žanru dopisovanja »na ti« med novinarko in programskim direktorjem EPK. V Večerovi ediciji 7DNI. (Predstavljajmo si za hip, da bi v stilu »dragi Borut, dragi Tone« kak novinar na ta način pisal Borutu Pahorju in kaj bi to pomenilo.)

In ja, so prišli v Maribor pokurit na desetine milijonov evrov, kot se je Aleš Čar menda hvalil svojemu prejšnjemu delodajalcu v Dnevniku, zapuščajoč tamkajšnjo službo? (Izvedeli v vprašanju Bojana Požarja na INFO TV, zastavljenem taistemu intervjuvanemu gostu Mitji Čandru, oziroma Mitju Čanderju, kot to sklanjajo v Mariboru ali vsaj v 7DNI; glej spodaj.) Tudi novinarko zato upravičeno zbega isto vprašanje mnogih, ko se zapelje v Ljubljano in jo »peljejo lulat«... No ja, še dobro, da se direktorju ne bo treba nič truditi - če rubrika v mediju to sploh predvideva -, ker so vprašanja zastavljena retorično. Specifičen trubadurski žanr pač...Spodaj.

7DNI, sreda, 2.2.2011, stran 1, 7DNI, avtor: Melita Forstnerič Hajnšek

Pismo, Pismo Mitju Čanderju, programskemu direktorju EPK Maribor 2012
Tistim, ki so prišli v Maribor pokurit milijone

Zdavnaj je že minilo sto dni, ko naj bi politikom pustili medijski mir. EPK se počasi organizacijsko vzpostavlja, pleteš mreže, vlečeš poteze v svojih šahovski maniri, pa tudi lobiraš na vse strani. V tem si kot šahovski velemojster zares neprekosljiv. Bog ve, kolikokrat ti je bilo že žal, da si prišel? In kolikokrat ti še bo?! Zanesljivo boš težko izšel iz te zgodbe kot zmagovalec, četudi je projekt obsojen na uspeh. A pustiva defetizem.

Sam premier z ministri te je obiskal in dramatično ''zaprl finančno konstrukcijo''. Kak suspenz! A prve delne bilance EPK nikakor niso spodbudne. Najbrž si nisi mislil, da je tvoje mesto tako zapleteno in naše mesto še bolj. Četudi mnogi še verjamemo v EPK in njegov nesporni pomen - tudi po letu 2012 -, predvsem pa v silni potencial Maribora in njegovih ustvarjalcev, ni pretiranih razlogov za optimizem. Pa ne bom o zamudah, propadlih priložnostih in nezmožnosti sodelovanja ...

''Zgodba se premika v pravo smer,'' si komentiral vladni obisk v Mariboru. Se ti zdi, da se res? Kaj pa vse bojazni tukajšnjih kulturnikov, ki ti očitajo predvsem, da nimaš časa zanje?

Tudi nad zadnjim programskim seminarjem v Udarniku pred dnevi so bili razočarani. Na kulturnih dogodkih te pogrešamo ...

In kako najedajo šele vsi tisti mestni trači, za katere veš, da imajo zmeraj tudi malo soli: o zaposlovanju vsevprek v zavodu EPK - tudi kljukcev, ki so lepili plakate po mestu.

Priznam, ko v Ljubljani slišim, kako so moji kolegi pustili dobre službe zato, ker ''so prišli v Maribor pokurit desetine milijonov evrov'' (beri: zaposlili so se v Zavodu Maribor 2012), me zares pograbi bes. Moramo zmeraj in v vsakem kontekstu izpasti kot neki tepčki - bebčki, ki jih iz prestolnice vsakdo, ki ima pet minut časa, lahko »pelje lulat«? Vem, da te taka rezoniranja ne veselijo ob vseh naporih, za katere, verjamem, da jih vlagaš v uspeh zgodbe Maribor 2012, moraš pa razumeti, da postaja včasih že prav zadušljivo. In ko delam primerjave z drugimi EPK, me pograbi žalost ob vseh zamujenih priložnostih in nezmožnostih. Smo res tako razklani, nesposobni povezovanja, priznavanja vrednosti drugemu?

Govoril si na prvi predstavitvi javnosti, da boste vitka organizacijska ekipa, da bo vse transparentno in strokovno relevantno. Ali res? Potrebujete toliko zunanjih strokovnih svetovalcev, toliko prestižnih imen? Za dokaz pomembnosti, za priročno prenašanje odgovornosti, za zamegljevanje? Ne vem, ali so - kljub spoštovanju do vseh - res prav oni porok za kvalitetno zgodbo EPK. Hkrati pa ustvarjalce ''zaslišujejo'' ekipe brez poznavanja področij, za katera so zadolženi, predvsem pa glavnih nosilcev. Vprašanja, ki jim jih zastavljajo, so pogosto žaljivo nepoznavalska, obupno diletantska. Kaj je s temeljito evidenco terena, vseh potencialnih protagonistov EPK? Prepričana sem bila, da si se tega s svojo ekipo z vseh vetrov lotil pošteno in poznavalsko. Žal, ''informacije s terena'' tega ne potrjujejo. Četudi vam tudi Bruselj priznava, da odlično razumete smisel in bistvo EPK, pa vam prav gotovo uhaja iz rok občutek za sinergije v mestu in regiji. Če ste ga sploh kdaj razvili? Z ljudmi, ki vodijo posamezne resorje, očitno teh konsenzualnih učinkov niste in ne boste dosegli. Prve posledice se že kažejo.

Seveda je vse prepleteno s političnimi vplivi, a programska zgodba se mora peljati neodvisno, pošteno in transparentno. Ne bom govorila o pocestnih očitkih, usmerjenih v nekdanji Naskov dvorec, o domnevni razsipnosti in samopašnosti, o starih zamerah, o (ne)zaslugah iz preteklosti, ki so nekatere pripeljale na ta mesta, raje bom optimistično še naprej verjela v silovito potenco mariborske kulture, v dobre živce in benevolenco tukajšnjih ustvarjalcev, s katerimi se boste, upam, v tem letu vsaj dodobra spoznali. Da se jim ne bo treba vedno znova predstavljati novim in novim referentom za ''to-in-ono'' ob EPK. Da bodo končno lahko začeli podpisovati producentske pogodbe, da bo povezave s politiko le toliko, kot je najbolj nujno in najmanj škodljivo. Da bodo posamezne kulturne panoge in prakse obravnavane enako(pravno), pravično.

Da boš ohranil dobre živce in energijo, da boš vse svoje žlahtne obsesije usmeril v dobro celotnega projekta. Da se bomo nehali natezati okoli tega, kdo je in kdo česa ni pokasiral na rovaš EPK. Kdo je in kdo ni upravičen do milijonov in kdo do nekaj tisočakov. Bodo egi končno nekoliko potihnili in bo že butnila na plano altruistična povezovalna energija vseh v istem čolnu?

Kakorkoli, Mitja, še vedno verjamem, da ti bo uspelo. Upam in želim, da bi ti.

torek, 08. februar 2011

Hartman o trapastem imenu Maks in Pandurjevi zamešani godlji

Iz pogovora s starostjo mariborskih kulturnih delavcev, dr. Brunom Hartmanom, v Dnevniku(5.2.2011):

...

Namigujete na EPK?

Maribor ima ta projekt zagotovljen že od leta 2007. V tem času so se zganjale neumnosti zaradi nenačrtnega delovanja, prežetega s podtalnimi interesi.

Vas je v minulih štirih letih kdo obiskal v zvezi s sodelovanjem pri projektu prestolnice kulture?

Ne.

Verjamete napovedim, da bomo julija prihodnje leto doživeli otvoritev Mariborskega kulturnega središča - Maksa?

Maks - trapasto ime. Iz mojih izkušenj se mi zdi nemogoče, da bo takrat dokončano.

Pristojni gradbeniki pravijo, da se lahko takšen objekt postavi v devetih mesecih.

Kaj pa tehnična oprema, ki jo je treba premišljeno in kakovostno umestiti? V medijih berem, da bo Tomaž Pandur imel otvoritveno predstavo Vojna in mir na dveh prizoriščih s po 650 sedeži.

Pustimo se presenetiti.

Veste kaj, toliko že poznam svet in Pandurja, da vem, da to ne bo izvedljivo. Pandur je pred 15 leti spretno zlezel iz godlje, ki jo je zamešal. Ali veste, kako so delali uprizoritev njegove Ruske misije? Vaje so imeli v Gradcu, vsi nastopajoči so dobivali dnevnice, v Mariboru pa plačo. Čeprav so s predstavo odprli novo veliko dvorano SNG Maribor, to ni bila premiera njej na čast - to so imeli že poprej v Gradcu na Štajerski jeseni.

V tistem času ste objavili knjigo o zgodovini SNG Maribor. Kako se spominjate Pandurjevega gledališkega eposa?

Spremljal sem ga že v času, ko je bil še dijak. Enkrat so igrali Ibsena na podstrešju Prve gimnazije. Bil sem nekaj jezen in sem hotel oditi, a nisem mogel, ker je bilo vse zaklenjeno. Na Borštnikovem srečanju so študenti AGRFT nastopili z nekim nemškim tekstom, na odru so imeli splav, ki se je zibal, kakor da plove po reki. Vsekakor zelo dobra ideja in tehnično odlično izpeljana. Po svoje pa sem jaz soodgovoren, da je prišel na položaj umetniškega vodje v Maribor. To se je zgodilo v času, ko je bil politični prehod, pa so leta 1989 v Mariboru ukinili samoupravne organe in imenovali tričlansko prisilno upravo. Blaž Železnik je bil direktor gledališča, Štefan Esih blagajnik, jaz pa sem bil odgovoren za umetniški del. Z leti sem postal vse bolj jezen na Pandurja.

Zakaj?

Imel je svoj, seveda povsem legitimen pogled na gledališče. Ni pa bilo prav, kako ga je izpeljal. Delno zavračam tudi njegovo nagnjenost k podobarstvu in spektaklom. Postajal je tudi vse bolj vzvišen. Njegovo občinstvo je postalo v glavnem »les nouveaux riches«. V Mladini je nekdo prefinjeno zapisal, da so njegova glavna publika tisti z zlatimi zapestnicami na kosmatih rokah. Postal je njihova ikona. Pa sprejemam tudi to. Ampak kar je delal z igralci v ansamblu, tega pa ne. Zbodle so me tudi zastave, ki jih je izobesil pred gledališčem, z napisom You Are One Of Us - ti si eden izmed nas. Torej, da smo mi vsi njegovi privrženci ...

Kako bi moralo potekati leto 2012, da bi dobilo vašo oceno, da je Maribor zmogel z EPK izkoristiti »zgodovinsko« priložnost?

Od vsega tega ne pričakujem kaj veliko. Način, kako so se projekta lotili, je zgrešen. V ozadju je polno trapastih interesov, ki se še niso razvili, in trenj med partnerskimi mesti. Danes smo že v februarju, proračuni vseh mest pa še niso znani. V takšnih razmerah ni mogoče kakovostno programirati. Velika neznanka mi je tudi vsebinska zasnova Maksa. To bi moralo biti že zdaj domišljeno. Ne trdim pa, da ta zgradba ni pomembna, ampak mislim, da bi jo bilo treba sezidati idejno premišljeno in finančno trdno.

četrtek, 17. februar 2011

V EPK končno še fuzbal in Zlatko Zahovič

Končno v EPK prihajajo še vsebine, ki smo jih dolgo pogrešali: nogomet in, jasno, Zlatko Zahovič. O gradnji nogometnih stadionov zaenkrat ne poročajo. Članek na kulturni strani Večera (ne športni, seveda):

Večer, sreda, 16.2.2011, stran 14, KULTURA, avtor: kr

V Guimaraesu v času EPK pričakujejo 1,5 milijona obiskovalcev

Portugalski Guimaraes, ki bo v letu 2012 istočasno z Mariborom evropska prestolnica kulture (EPK), prihodnje leto pričakuje poldrugi milijon obiskovalcev, kar je po besedah predsednice za ta projekt ustanovljene fundacije Cristine de Azevedo petkrat toliko kot sicer. Proračun znaša 110 milijonov evrov, od tega 41 milijonov evrov za program.

Azevedova je skupaj z umetniškim vodjo projekta Carlosom Martinsom v ponedeljek obiskala Maribor. Na EPK so se začeli pripravljati pred dvema letoma. Mesto je prevzelo skrb za infrastrukturo, skupaj z ministrstvom za kulturo pa je avgusta 2009 ustanovilo fundacijo, ki se z desetimi zaposlenimi ter drugimi zunanjimi sodelavci ukvarja z organizacijskim in programskim delom projekta.

Za program imajo na voljo 41 milijonov evrov, od tega 8 za delovanje fundacije, 8 za komuniciranje z javnostjo, 25 milijonov evrov pa »čistega« za programe. Večino, kar 18 milijonov evrov, so počrpali iz evropskih skladov, ostalo so prispevali ministrstvo za kulturo, nacionalna turistična organizacija in mesto. Iz evropskih virov je tudi večina od 70 milijonov evrov, ki jih imajo na voljo za infrastrukturne projekte.

Programski vodja Carlos Martins je spomnil, da ima projekt EPK že 25 let zastavljena dva cilja, spoznati to, kar nas naredi posebne, po drugi strani pa opozoriti na evropsko kulturno pestrost. Prav ta dva cilja pa imajo v mislih tudi organizatorji na Portugalskem, zato je po Martinsovih besedah od medsebojne komunikacije obeh mest odvisno, kako bosta to uspeli doseči s skupnimi projekti.

»Mesti bosta v okviru EPK sodelovali na več različnih področjih, in sicer področjih umetnosti, kreativnosti, participacije javnosti, miselnosti in popularne kulture. Skupni projekti bodo tako iz glasbenega področja, gledališke dejavnosti, vizualne umetnosti, radi pa bi predstavili tudi moč in kreativnost poezije ter bogastvo ljudske kulture. Predvsem pa bi radi ustvarili nova področja za sodelovanje mladih,« je še dejal Martins ter dodal, da upa, da bo po letu 2012 veliko več Portugalcev vedelo za Slovenijo in obratno.

Tudi za programskega direktorja zavoda Maribor 2012 Mitjo Čandra je v okviru priprav na dogodek ena pomembnejših nalog sodelovanje z Guimaraesom. V zadnjih treh mesecih so na področju skupnih projektov po Čandrovih besedah prišli že zelo daleč, spekter sodelovanja pa bo po njegovem zelo širok.

»Dotika se tako mladih, sodelovali bomo na literarnem področju z izmenjavo antologij, na področju glasbe, plesa in gledališča in tudi nevladnih organizacij in univerze. Mesti povezuje še nogomet, zato se bomo povezali tudi na tem področju. Zlatko Zahovič je svojo portugalsko pot začel prav v tem mestu in je na njihovo željo postal tudi njihov ambasador EPK,« je dejal Čander.

četrtek, 17. februar 2011

Je Pandurjeva predstava v Madridu projekt EPK?

Carmina Slovenica je uspešno gostovala v Italiji. Beremo na uradni spletni strani EPK. Tomaž Pandur v Berlinu in Madridu. Beremo na uradni spletni strani EPK danes. In tako dalje. Govorimo o projektih EPK ali o čem drugem? Če ne, zakaj jih oglašujejo in predstavljajo na tak način?

Kdo bi vedel. Kot smo že namignili, stvari niso tako preproste. Vprašanje je konceptualno in finančno obenem: kaj točno že šteje za tak projekt? Je Carmina Slovenica, kapo dol, projekt EPK? Je to Pandurjeva predstava v Berlinu ali Madridu? Kaj točno nekaj naredi za del projekta? Odgovor bi moral biti na dlani: programska pripadnost. Finančna pripadnost. Je gostovanje Carmine Slovenica v Italiji bilo financirano kot del programa EPK? Velja isto za Pandurja? Bojim se, da ne – pogled na razpisane projekte takó kaže. Ali pa nekdo sploh ne razmišlja o tem, zgolj kaže s prstom na uspehe mariborskih kulturnikov in se kar trka po prsih?

Popolnoma možno je še drugačno branje. Npr. da želi nekdo Pandurjeve izlete v druge predele sveta predstaviti kot epekajevsko zgodbo. Mogoče zato, da bi gospodu našel alibi, zakaj ni tukaj, zakaj ne počne stvari, zadevajočih njegovo funkcijo. Bilo bi zanimivo vedeti tudi, ali so njegova potovanja tja plačujejo iz finančne malhe EPK. Toda potem se zalomi pri Karmini Šilec, ki verjetno ni del epekajevskega establišmenta. In če ni, se ne morejo izgovarjati na to, da so EPK uspehi pač uspehi ljudi, ki so zraven. Navzlic vsemu je konceptualna težava resna in se razbira vsaj ob tem: kaj se sme znajti med novičkami uradne spletne strani? In obratno: kaj ne šteje za pravo in kaj se tam ne znajde? Upajmo, da ne obstaja popolna arbitrarnost kriterijev okoli tega. Prepričali nas bodo morda, ko nam bodo dali pojasnila; zaenkrat jih ni.

petek, 25. februar 2011

Evropske kulturne alergije in konfuzije

Odličen, sicer cinično intoniran kritičen komentar avtorjev »plt« in »krp« na regionalni »koroški« strani Večera o tem, kako se tamkaj spopadajo z zagatami evropskega kulturnega prestolništva; nepripravljeni, a voljni zapolniti praznino po imperativno zahtevanem razcvetu (tudi) menda iz lastnega žepa. Odlomek:

Brezdanji nemir, ki so ga čutile in opisovale že najstarejše garde poetov, se stopnjuje ob sestankih oblikovalcev ponudbe dogajanja Evropske prestolnice kulture 2012. Zdi se, da bliže ko je dan presvetal razcveta severovzhodne kohezijske regije, dlje smo od konkretnih imen izvajalcev na odrih, ki naj bi nas ponesli v anale evropske kulturne zgodovine. Medtem ko v Talinu namesto receptov za zdravila ljudem s psihičnimi težavami in motnjami podarjajo brezplačne karte za obisk dogodkov EPK v njihovem mestu, ki jih bodo odrešili bremen stresa sodobnega sveta, v Slovenj Gradcu na sestanke za oblikovanje dogodkov vabijo kar novinarje dopisnike in si od nas želijo nežnega sočustvovanja ob »tako rekoč prostovoljnem delu« sedanje ekipe, ki si na vse kriplje in celo za lastna sredstva prizadeva zapolniti do sedaj nezapolnjene praznine EPK 2012. Kdo naj komu in čemu ter zakaj podari kakšno brezplačno karto in za kam, se bo v tem primeru še pokazalo ali na kratko in po domače: komu se bo prvemu zmešalo, pardon, kaj se je zamešalo?

petek, 04. marec 2011

Predstava »Vojna in mir« umaknjena?

Novinarka in urednica Večera Petra Vidali nadaljuje z nekaj vprašanji, ki smo jih postavili na temle blogu: kaj počne predsednik programskega sveta Tomaž Pandur v tujini in ne v Mariboru, kako bo prenesel ugotovitev, da Pandurjevega teatra morebiti sploh ne bo, ali bo »spokal kufre« itd. Od novinarjev bi npr. pričakovali, da javnosti poročajo, ali je za čas odsotnosti plačan, ali so njegovi projekti v Madridu del produkcije EPK, itd.

Popolno presenečenje pa je namigovanje, da koprodukcija uprizoritve Tolstojeve Vojne in miru morebiti sploh ne bo realizirana, čeprav je za 2010 prejel iz sredstev EPK največjo vsoto 85.000 evrov? Kako razložiti takšen demanti napovedanega koproducenta iz Zagreba, gledališča Gavella, s katerim je sicer Pandur že sodeloval npr. pri predstavi Kaligula? Kakšni finančni razlogi, kdo jih je doslej sploh omenjal? Če kaj, potem bi zdaj nemudoma pričakovali odgovor, razlago ali demanti s strani vodstev EPK. Omenjeni članek:

Večer, torek, 1.3.2011, stran 15, KULTURA, avtor: Petra Vidali

Mrtvi kot
Ladje na tujem, ladje brez krmarjev

Pred časom smo z naslova zavoda Evropska prestolnica kulture Maribor 2012 dobili obvestilo o aktivnostih predsednika programskega sveta zavoda Tomaža Pandurja po svetu. Se pravi, pisalo je, da režiser, ki je tudi predsednik omenjenega programskega sveta, pripravlja premiero v Madridu in uspeva z reprizami lanske predstave v Berlinu. Dobro, stvar je bila malo čudna, ampak smo ugibali, kaj so bržkone hoteli povedati. Čeprav sporočilo ni bilo tako oblikovano, je bil implicitni kontekst najbrž takšen: »Dragi bralci sporočila, obveščamo vas, da je predsednik programskega sveta upravičeno odsoten in vas prosimo za razumevanje.« Razumemo res, čeprav bi nas veselila vsaj kakšna minimalna povezava teh aktivnosti z našo prestolnico kulture, ne pa da smo recimo prebrali, da bo madridska predstava morda gostovala v Ljubljani v okviru Festivala Ljubljana.

Seveda pa bi še boljše razumeli oziroma sprejeli, če bi zraven napisali, da programski svet tudi ob odsotnosti vodje funkcionira. Mislim, programski svet ima tudi namestnika predsednika in šest članov. In programski svet pač ni še ena častna akademija oziroma to vsaj naj ne bi bil. Moral bi nadzorovati delo programskega direktorja in njegove ekipe. Vendar smo doslej o delu programskega sveta slišali le ob nekaj priložnostih: programski svet je potrdil vizijo direktorja programskega sveta (trdo delo, nedvomno, odločiti se za Maribor kot vesoljski projektil ali za kulturno sivino) in vizijo programskega direktorja; programski svet je (menda v enem dnevu) potrdil izbor projektov za leto 2010, ki jih je pripravil tedanji vršilec dolžnosti programskega direktorja; in programski svet je izdal negativno mnenje o dveh kandidatih za generalnega direktorja. Smo kaj spregledali?

In seveda bi sporočilo še bolje sprejeli, če bi bil zraven vsaj kak post scriptum o tem, kaj se dogaja s produkcijami, ki naj bi jih pripravljal predsednik programskega sveta v okviru kulturne prestolnice. Kakšna je recimo trenutna situacija na bojnem polju Vojne in miru, velike koprodukcije, ki premiere ne bo doživela v Mariboru, potrebuje pa simultano dve dvorani in torej MAKS - Mariborsko kulturno središče? Ni prav navdušujoče, da smo morali sami, iz drugih virov, ki seveda niso bila piarovska sporočila, izvedeti, da je zagrebško gledališče Gavella že odpovedalo koprodukcijo, »zaradi finančnih razlogov«. To bi programski svet moralo zanimati, se zdi, sploh, ker je projektu že lani namenil največjo vsoto, 85.000 evrov. Kot bi nas vse gotovo zanimalo, ali bomo imeli vojno ali mir, če dveh dvoran, torej MAKS-a, ne bo. Pravzaprav bi nas v takem primeru zanimalo, ali bomo sploh še imeli predsednika programskega sveta ali pa je ta svoje sodelovanje pogojil z MAKS-om. Bo popokal kufre in žalosten a pokončen zapustil sivino? Veliko vprašanj in nobenega javnega odgovora. Razumemo, da še ni mogoč, vseeno pa nas mogoče vmes ne bi bilo treba dražiti z neumestnimi ignorantskimi sporočili.

petek, 04. marec 2011

Arhitekt duha mesta brez bodočnosti: namesto Jančarstadt raje Pandurstadt

Primerjava prihoda Tomaža Pandurja z Maistrom in železnico je v svoji deplasiranosti in hkratni megalomanični avtopercepciji zabavna, a jo avtor domislice očitno jemlje zelo resno. Za »Ludus, pozorišne novine«, ki jih izdaja društvo dramskih umetnikov Srbije, je Pandur novembra 2010 povedal, da je prišel v Maribor kot režiser, ki se mora znotraj EPK spoprijeti z nečim novim, arhitekturo duha rojstnega kraja. Mesta namreč, ki ga do njegovega prihoda ni bilo na kulturni mapi sveta (hja, vidni tudi v templati tega bloga):

To je još jedan veliki posao koji vas čeka kao predsednika Saveta projekta Maribor – evropska prestonica kulture 2012. Šta ste sve osmislili za taj događaj?
Mnogo toga. Radi se o veoma složenom projektu i to je životni izazov koji se ne može odbiti, jer dešava se zaista jednom u životu da grad u kom si rođen bude u centru evropske kulture. Do tada Maribor gotovo da nije postojao na kulturnoj mapi sveta. Moj cilj je da od Maribora napravimo novu kulturnu destinaciju i da taj grad upišemo na tu mapu sveta. To je za taj grad, nakon železnice i generala Majstera koji je oslobodio taj deo Slovenije od Austrijanaca, treća istorijska prilika. Veliki izazov koji je mnogo više od režiranja jedne predstave. Radi se o režiji arhitekture duha. Verujem da se na taj način može preporoditi i grad i ljudi, i da nakon toga Maribor više nikada neće biti grad bez budućnosti.

Majhna ideja. Ob vsej neskromni samozgledanosti EPK projektantov predlagamo, da namesto že itak bizarno narcisoidnega poimenovanja projekta Jančarstadt, ki ga nameravajo izvesti v čast Dragu Jančarju (ni hec, beri tukaj), nekdo vendarle predlaga prvenstvo prvozaslužnemu za prihod evropske kulturne železnice v toto mesto in ga, vsaj začasno, s kakim projektom poimenujejo s Pandurstadt. S tem bi se

ustrezno poklonili prvemu mestnemu arhitektu duha na križišču zgodovinskih priložnosti. Jancarstadt ali Pandurstadt, to je zdaj hudo filozofsko vprašanje...Še dobro, da nam v istoimenskem projektu obetajo filozofe!

torek, 08. marec 2011

Skrivalnice in pišmevuhovstvo: izginil Pandur, izginja Pandurjev teater

Članek novinarke Petre Zemljič v Večeru je treba brati kot znamenje novinarskega obupa: vsi odgovorni na EPK očitno na veliko blefirajo in nihče ne želi ali zna povedati, kaj se dogaja. Bo Pandurjev hram kot osrednji EPK hram sploh zgrajen, se z njim sploh resno računa? O blefu okoli njega smo pisali na veliko (1, 2, 3). Kje so odgovori na osnovna elementarna vprašanja o projektu, poslovnem načrtu, poteku izgradnje? Imajo naši kulturni ambasadorji kaj osnovne omike in bontona? Kdo nas vleče za nos? Kako dolgo bomo ta neskončni blef še prenašali? Čas bi že bil, da se nehajo igrati skrivalnice, pa še to z našim denarjem! Še dobro, da obstaja celo akademija EPK, da lahko »akademsko« pokrije to norčevanje! Današnji pust ni noben izgovor... Še članek.

Večer, ponedeljek, 7.3.2011, stran 12, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Megaprojekt, ki je vse manj mega

Gradnja kulturnega centra Maks se še ni začela, prav tako še ni programa zanj, čeprav je do začetka Evropske prestolnice kulture Maribor 2012 le še 10 mesecev

Maks je edina od načrtovanih investicij za projekt Evropska prestolnica kulture (EPK) 2012, ki je bila zamišljena v času, ko se je vedelo, da denarja ni. Kljub temu doslej načrtov še nihče ni ustavil, res pa je, da je od prvega sprejemanja in politične podpore projektu v mestnem svetu minilo že osem mesecev, a se od takrat ni zgodilo nič bistvenega. Zgolj ena dodatna razprava v mestnem svetu v decembru, čeprav je bila temeljita in ne korespondenčna kot prva, doslej ni razblinila megle, ki se kopiči okoli te naložbe. Po naših zadnjih preverjanjih je znano le, da podjetje ZIM, ki bo gradilo objekt, še zmeraj pridobiva kredit in ureja potrebno dokumentacijo za nov kulturni center na območju bivšega MTT Tabor, v Mestni občini Maribor (MOM) pa so nam odgovorili, da pogovori, kdo bodo tisti, ki bodo izpeljali jedro centra, to je programsko-poslovni načrt, še potekajo.

Spomnimo, podjetje ZIM - v skorajda 80-odstotni lastni občine - pridobiva kredite v skupni vrednosti 28 milijonov, s katerimi naj bi do konca junija 2012 zgradil nov kulturni center. Največji minus, sedaj pravzaprav to postaja že alarm, je, da še zmeraj nimajo akta o ustanoviteljstvu in poslovnega načrta, s katerim bi pokazali, kaj bodo delali 365 dni na leto in to pet let zapored, da bi takemu megaprojektu, ki naj bi zaposlil od 200 do 500 ljudi, zagotovili javno zaupanje. Smo marca, 10 mesecev pred EPK, ki so jo hoteli otvoriti prav v Maksu.

Potem so njegovo odprtje prestavili na marec, nato na junij, po neuradnih informacij pa je realni rok, če bo gradnja sploh stekla, september 2012.

Namesto projekta uspeha vedno več vprašanj

Če pustimo gradnjo objekta, je skrajno neresno, da potem, ko mineva že tretji mesec od potrditve na mestnem svetu, nihče ne ve, najmanj pa javnost, kaj bo ta multimodularni objekt prinesel okolju. Kje so torej argumenti, jasni in berljivi, kje je sinteza vse te kulturne energije, turističnih komponent, menedžerskih stimulacij in najrazličnejših drugih parametrov? Kakšnega resnega eleborata javnosti nikoli nihče ni predstavil.

Če bi ga, bi to res bil projekt uspeha, sedaj pa ostaja vse več odprtih vprašanj, čas za resno delo pa je izgubljen. Maks bi se namreč junija prihodnje leto moral odpreti »na ključ«, kot kakšen trgovski center, kar pa le pomeni, da mora v tistem trenutku tam delovati prav vse, od vodovoda, čistilnega servisa, dvoran, luči, akustike, kavarn, prodajaln ... Zato je najmanj, kar pričakujemo, da bi v marcu 2011 vedeli, kaj vse bomo junija 2012 tam imeli.

A vse, kar vemo, nam je povedal Tomaž Pandur, kreativni vodja programskega sklopa Terminal 12/Maks znotraj ekipe EPK na novinarski predstavitvi 1. decembra. »Terminal 12 nastaja kot vzorčni primer preobrazbe mesta, kot vzpostavitev vitalnega pogleda v prihodnost Maribora in regije, objekt, ki mu je usojeno, da postane trajni arhitekturni simbol preporoda mesta ob Dravi,« je takrat o vlogi Maksa, kjer naj bi po njegovih besedah gostili tudi svetovno mladinsko šahovsko prvenstvo, dejal Pandur. Ko smo že pri prvenstvu, spomnimo na izjavo Simona Karduma, direktorja Kina Šiška, centra urbane kulture v Ljubljani, ki je za naš časnik dejal, da ni nič narobe, če je center odprt za vse, širok koncept je dobrodošel. A so najprej nujne ključne smernice, torej ustanovitveni akt, za katerega bi občina nemudoma morala poskrbeti. In to je kar konkreten posel, ki traja vsaj leto in pol. Investicija ni samo beton, investicija so kadri, ki prinašajo vsebino.

Tiha investicijska igra

Kakorkoli že, Tomaža Pandurja vsaj mesec dni ni v Sloveniji oziroma Mariboru pa tudi na telefon ga je nemogoče priklicati, zato postaja vse bolj verjetna varianta, da programsko ne bo vodil Maksa, če bo ta sploh kdaj stal. Kar zadeva programski sklop Terminal 12, naj bi ga v zavodu EPK že predali drugim osebam, programski direktor Mitja Čander pa je že večkrat javno povedal, da za produkcijo sodobnih umetnosti iščejo druge prostore, kajti plan B, če Maksa ne bo, pač mora biti.

Tiha investicijska igra pa se medtem še naprej igra, najbrž v nikogaršnjo korist. In če Maks letos ne bo obremenil mestnega proračuna in je to najcenejša varianta za mesto, ki pa jo za resno ocenjuje vse manj ljudi, bo račun za najem in izvedbo programa, ko ta pač bo, prišel v naslednjih 20 letih.

torek, 08. marec 2011

Kritika EPK za frustrirance?

Če je za intelektualni gremij Družabnega družboslovja kritična drža do EPK delo za frustrirane, kot je ušlo dr. Andreju Fištravcu včeraj ob gostovanju dr. Rastka Močnika, potem bi nas lahko bilo malce strah. Od koga bi namreč smeli pričakovati kritiko, če ne od njega? Priznajmo, pogrešamo kritično držo lokalne inteligence. Če isti mariborski (!) intelektualni gremij verjame, da je izgradnja mariborske prestolnice kulture projekt onstran dopuščanja dvoma in artikuliranja pomislekov, tako rekoč nekaj, kar terja nično stopnjo tolerance, kot se je izrazila Večerova novinarka, bi bilo to že po sebi vredno sociološke analize. Če verjame, da za to ni potrebe, tudi. Čakamo.

četrtek, 10. marec 2011

Kdo bo novi predsednik sveta zavoda Maribor 2012?

Medtem ko pogrešamo predsednika programskega sveta EPK, nenadoma pogrešamo še predsednika sveta zavoda, pa še koga. Vestička, ki je šla skoraj mimo in k sreči po novem projekte EPK razbremenjuje očitkov o politični obarvanosti, a hkrati za nazaj pove, da so takšni bili *ab ovo*:

Svet zavoda Maribor 2012 ima nove člane

Vlada Republike Slovenije je razrešila tri člane sveta javnega zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture ter na njihovo mesto imenovala tri nove člane. Do spremembe članstva v svetu javnega zavoda Maribor 2012 prihaja zaradi uveljavitve Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, po katerem so njihove siceršnje funkcije postale nezdružljive s članstvom v svetu zavoda.

Vlada Republike Slovenije je s 3. marcem 2011 razrešila g. Jožefa Školča, državnega sekretarja v Kabinetu predsednika Vlade Republike Slovenije, dr. Józsefa Györkösa, državnega sekretarja na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, in dr. Stojana Pelka, državnega sekretarja na Ministrstvu za kulturo, kot člane sveta javnega zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture. Za nove člane sveta zavoda je s 4. marcem 2011 imenovala dr. Ota Lutharja, rednega profesorja na Univerzi v Novi Gorici, dr. Lučko Lorber, visokošolsko učiteljico z Univerze v Mariboru, in Barbaro Koželj Podlogar, generalno direktorico Direktorata za umetnost na Ministrstvu za kulturo.

četrtek, 10. marec 2011

In še 23.000 evrov za neproblematično odsotnega predsednika programskega sveta

No, današnji članek Petra Raka v Delu, prvi novinarski sploh, ki obravnava »prijetnejšo« plat EPK, seveda le za nekatere, to je honorar(je) protagonistov:

EPK: Zamolčana pogodba s Tomažem Pandurjem

Okoli Tomaža Pandurja se vse od njegovega prevzema funkcije predsednika programskega sveta v Mariboru dviga veliko prahu. Režiser je ob 85.000 evrih za predstavo Vojna in mir lani prejel še 23.000 evrov kot svetovalec mariborskega župana Franca Kanglerja.

Peter Rak, Kultura | čet, 10.03.2011 07:06

Maribor – Kadrovske rokade, odsotnost nekaterih ključnih ljudi in nedorečenost infrastrukturnih naložb so v zavodu Maribor 2012, ki pripravlja projekt Evropske prestolnice kulture (EPK) 2012, še naprej v ospredju, čeprav je do začetka izvajanja programov še manj kot deset mesecev.

*Vlada je zaradi uveljavitve zakona o integriteti in preprečevanju korupcije pred kratkim zamenjala predsednika sveta zavoda **Jožefa Školča** ter člana **Józsefa Györkösa** in **Stojana Pelka** in na njihovo mesto imenovala **Ota Lutharja**, **Lučko Lorber** in **Barbaro Koželj Podlogar**. Zavod še vedno nima generalnega direktorja z vsemi pooblastili, predsednik programskega sveta **Tomaž Pandur** pa je že več mesecev odsoten, saj v Madridu v Teatru Espanol pripravlja predstavo Somrak bogov.*

Okoli Tomaža Pandurja se vse od njegovega prevzema funkcije predsednika programskega sveta v Mariboru dviga veliko prahu, saj je menda odigral ključno vlogo pri pripravi programa za nov kulturni center Maks oziroma program Terminal 12, ki naj bi bil na mestu nekdanje predilnice Merinke na Studencih. Elaborat razen nekaj načelnih in povsem neoprijemljivih izhodišč nima nobenih konkretnih programskih smernic ali študij o upravičenosti in smiselnosti projekta, sicer pa se na zavodu Maribor 2012 s tem sploh ne ukvarjajo, saj je to pristojnost edino občine. No, niti na občini se s tem, vsaj formalno, ne ukvarjajo, saj naj bi bila usoda Maksa v rokah podjetja Zim (da je Zim v večinski občinski pristojnosti, radi spregledajo), od koder za zdaj ne znajo posredovati nobenih konkretnih podatkov o zbiranju sredstev – naložba je vredna 28 milijonov evrov – in rokih za gradnjo.

Vojna in mir – kje, kdaj in če sploh

Pandur pa je v igri tudi kot režiser, saj naj bi prihodnje leto na oder postavil predstavo Vojna in mir po Tolstojevih motivih, zato pa je že lani v okviru razdelitve programskih sredstev EPK prejel 85.000 evrov. Gre za koprodukcijo med podjetjem Pandur Theaters ter zagrebškima gledališčema Gavella in Hrvaškim narodnim gledališčem (HNK). V gledališču Gavella so se sodelovanju že odpovedali, izvršna producentka ***Sonja Kovačić*** *pa je dejala, da so se morali za ta ukrep odločiti zaradi finančnih težav. HNK menda še ostaja v igri, vendar nam tam niso znali pojasniti, kdaj in kje naj bi bila premiera – po prvotnem scenariju je bila načrtovana v Zagrebu –, niti tega, kakšen je finančni razrez stroškov.*

Kmalu zaključna poročila

Programski direktor zavoda Maribor 2012 ***Mitja Čander*** *je dejal, da bodo skrbno nadzorovali porabo denarja. Kmalu se izteče rok, ko morajo vsi producenti predložiti končna poročila o porabljenem denarju za prejšnje leto, in če bodo ugotovili nepravilnosti, bodo morali vsi prejemniki sredstev vključno s Pandurjem denar vrniti.*

Zagotovo pa Pandur ne bo vrnil denarja iz druge pogodbe – z Mestno občino Maribor. Župan ***Franc Kangler*** *je za leto 2010 s podjetjem Pandur Theaters sklenil pogodbo, na podlagi katere so Pandurju že izplačali 23.000 evrov. Pojasnili so, da gre za svetovanje na področjih smernic in vizije kulturnega razvoja v mestu, prepoznavnosti in identitete mesta, mreženja kulturnih institucij v regiji, državi, Evropi in svetu, mapiranja Maribora kot stičišča evropskih umetniških platform, medkulturni dialog, transnacionalno kroženje umetniških del ... Kaj konkretno je bilo narejeno, pa se iz odgovora županstva žal ne da razbrati.*

Iskanje nadomestnih lokacij

Uresničitev projekta Maks tako ostaja še nedokončana. Čander je dejal, da intenzivno iščejo nadomestne oziroma začasne lokacije za izpeljavo programov. Pandur ne vodi več programskega sklopa Terminal 12, saj je to delo prevzel ***Aleš Šteger****, prav tako Terminal 12 ni več vezan izključno na center Maks, temveč bo program potekal vse leto na različnih lokacijah. Odsotnost Pandurja, ki se ne odziva na telefonske klice, po mnenju vodstva zavoda Maribor 2012 ni problematično, saj programski svet deluje nemoteno (nekoliko nenavadno, saj je podpredsednik sveta evropski poslanec* ***Ivo Vajgl****, ki iz Bruslja oziroma Ljubljane le redko zaide tudi v Maribor) oziroma se bo sestal po urniku, prihodnja seja pa je predvidena za 7. april.*

Kmalu naj bi se končno končala odisejada iskanja generalnega direktorja zavoda. Na ponovljeni razpis so se prijavili sedanja vršilka dolžnosti generalnega direktorja ***Suzana Žilič***

***Fišer**, **Vesna Lavrač** in **Peter Tomaž Dobrila**, mestni svet pa naj bi – če se seveda ne bo ponovila januarska zgodba, ko nihče od kandidatov ni dobil soglasja programskega sveta – odločitev sprejel konec marca ali v začetku aprila.*

četrtek, 10. marec 2011

Sedem šokantnih čudes EPK

Nekatera stališča iz časopisnega zapisa Petra Raka so šokantna. Rezimirajmo, kaj smo izvedeli:

Prvič, Tomaž Pandur je prejel 23.000 evrov za svetovalne naloge župana. Pogodbe ta ni sklenil s Pandurjem osebno, temveč z njegovim podjetjem Pandur Theaters.

Drugič, Pandurja si bomo zapomnili po tem, da v letu 2010 ni želel dajati intervjujev za področje, ki ga je opravljal. Svetoval naj bi »na področjih smernic in vizije kulturnega razvoja v mestu, prepoznavnosti in identitete mesta, mreženja kulturnih institucij v regiji, državi, Evropi in svetu, mapiranja Maribora kot stičišča evropskih umetniških platform, medkulturni dialog, transnacionalno kroženje umetniških del.« Zveni krasno, toda kako je to izgledalo v resnici? Pandurja si bomo zapomnili predvsem po tem, da je svetoval izgradnjo CEUMa alias MAKSa alias Pandurjevega teatra na področju Studencev. Konspirativno voden projekt, ki so ga skrivali dolge mesece, Pandur je zanj osebno naročil projektno izvedbo pri arhitekturnem biroju Sadar-Vuga. Če karikiramo: Pandur, ki je zdaj izginil in je njegovo neodzivanje na telefon za programskega direktorja povsem neproblematično, je prejel na račun Pandur Theaters 23.000 evrov za nasvete o tem, da župan zgradi Pandurjev teater. Čudovito, pa še neproblematično!

Tretjič, Pandur je torej prejel 23.000 evrov za osnovnošolski pravljičarski spis o programskih izhodiščih EPK, natankoma tisti, zaradi katerega je po mnenju našega društva prejel naziv kulturni blefer leta. Če upoštevamo, da na mariborski občini niso želeli pojasniti, kaj točno je za ta denar Pandur storil in če upoštevamo, da je praktično edina otipljiva eksternalija prav omenjeni spis, je to verjetno najvišja nagrada za kakšno pravljico v zgodovini slovenskega pravljičarstva.

Četrtič, skrivalnice okoli Pandurjevega teatra, ki je ves čas figuriral kot središče programskega sklopa Terminal 12, ne pojenjajo. O tem smo že pisali. Akterji se blazno pretvarjajo in ne znajo povedati niti tega, ali se z njim sploh resno računa – piše se marec 2011, o opevanem osrednjem prostoru EPK pa nihče ne želi niti govoriti!

Petič, dosedanji vodja sklopa Terminala 12 je bil Tomaž Pandur, toda zdaj nenadoma slišimo, da je to nalogo prevzel Aleš Šteger. Da je Pandur odsoten in nedosegljiv, s tem ni nikakor vzročno ali kako drugače povezano, nam zagotavljajo. Ali ni

vprašanje sila preprosto: je Pandur v odsotnosti plačan za svoje delo oziroma ali v odsotnosti sploh opravlja svoje naloge?

Šestič, programski svet funkcionira nemoteno, čeprav je njegov predsednik Pandur odsoten in čeprav je njegov podpredsednik tudi odsoten, saj je vendar evropski poslanec. Odsotnost ni problematična, zagotavljajo v vodstvu zavoda EPK. Po eni strani torej nenehno priganjanje, kaj je treba postoriti, kako zelo se mudi s projekti, po drugi pa ključne može, očitno dobro plačane (za odsotnost in v času odsotnosti?), nihče ne pogreša...

Sedmič, predsednik programskega sveta EPK prejema eno najvišjih postavk za svoj projekt Vojna in mir, a nič ne kaže, da bi se z njim kaj dogajalo. Več tukaj. Nikogar niti ne moti, ali ni to očiten konflikt interesov.

Rezimirajmo. Se zgornjemu lahko reče norčevanje? Ne, to bi bilo že norčevanje iz tega čudovitega, pustno obarvanega pojma.

četrtek, 10. marec 2011

Kritika EPK in novinarska statistika

Pričujoči blog je edina spletna stran, namenjena kritiki EPK. Hkrati je naše društvo eden izmed redkih, če ne edini civilnodružbeni akter, ki se ji permanentno, sistematično in deklarirano posveča. Toda kakšen je prostor, odmerjen kritiki EPK v etabliranih medijih? Naša izkušnja je spodaj - nekaj suhoparnih statističnih številk o medijskem povzemanju Zofijine kritične refleksije EPK v večjih medijih po sedmih mesecih, od začetka avgusta 2010 do marca 2011. V treh rubrikah: število novinarskih poizvedb, naslovljenih na člane društva oz. društvo glede EPK, število novinarskih omemb društva v danem kontekstu, ter število omemb bloga, ki ga prebirate. Naj poudarimo, da objave na tem blogu tedensko (!) pošiljamo na adremo okoli 500 slovenskih medijev in novinarjev.

Število novinarskih vprašanj Zofijinim glede EPK:

Večer: 0
Delo: 0
Dnevnik: 0
Slovenske novice: 0
STA: 0
Žurnal24: 0
MMC RTVS: 2
Radio Maribor: 1
Radio Center: 2

Število novinarskih omemb Zofijinih glede EPK:

Večer: 0
Delo: 0
Dnevnik: 0
Slovenske novice: 0
STA: 0
Žurnal 24: 1
MMC RTVS: 2
Radio Maribor: 1
Radio Center: 2

Število omemb našega bloga:

Večer: 0
Delo: 0
Dnevnik: 0
Slovenske novice: 0
STA: 0
Žurnal 24: 0
MMC RTVS: 0
Radio Maribor: 0
Radio Center: 0

petek, 11. marec 2011

Mapiranje Maribora v megli

Današnji (11. 3. 2011) komentar Petra Raka o liku in vlogi Tomaža Pandurja v zgodbi EPK in gosti umetniški megli, znova v Delu:

Kultura.kom

Olimp v gosti megli

Morda je videti birokratsko suhoparno in prozaično, da se vedno znova problematizira vloga Tomaža Pandurja v projektu Evropske prestolnice kulture, še zlasti, ker skuša mož vedno znova ustvariti vtis, da živi in ustvarja v višjih, navadnim smrtnikom bolj ali manj nedoumljivih onstranskih sferah, ki nimajo nič z banalnim vsakdanjikom, ki ga med drugim sestavljajo računovodski izkazi, bilance in mukotrpno sestavljanje takšnih in drugačnih poročil. Takšna vzvišena življenjska drža bi lahko bila v današnjem času, ko vlada zgolj plenilski pragmatizem, tudi občudovanja vredna, če se ne bi ob Pandurjevem imenu venomer pojavljala povsem zemeljska, tostranska vprašanja, ki imajo še kako opraviti tudi s povsem otipljivimi zadevami. Z denarjem. In to z davkoplačevalskim.

Da ne bo pomote, Pandur si, ne glede na to, kaj si mislimo o njegovem opusu, vsekakor zasluži spoštovanje. Četudi njegov ugled v evropskem gledališkem prostoru ne odgovarja povsem projekciji, ki jo poskuša lansirati s skrbno dizajnirano podobo in (redkimi) javnimi nastopi in intervjuji, ki jih praviloma daje zgolj strogo izbranim medijem oziroma novinarjem, za katere je prepričan, da z vprašanji te podobe nikakor ne bodo omadeževali, je serija njegovih mednarodnih produkcij vsekakor dosežek. Vendar to ne more biti alibi za samovoljno, vzvišeno distanco do konkretnih vprašanj, ki se zastavljajo ob njegovem drugem mariborskem angažmaju, še posebej, ker ne manjka kritikov, ki so prepričani, da si Pandur glede na finančno, kadrovsko in organizacijsko razsulo, ki ga je zapustil po odhodu iz mariborske Drame pred petnajstimi leti, druge priložnosti v mestu pač ne zasluži.

Finančna ekstravaganca, ki si jo je nekdaj privoščil v SNG Maribor v tipično slovenskem slogu, sicer nikoli ni dobila pravega epiloga, res pa bi bilo skrajno nenavadno, če bi zdaj doživeli reprizo takšnih postopkov. Če se omejimo na finance, je denimo skrajno vprašljivo, da kot svetovalec mariborskega župana prejme 23.000 evrov za projekt, ki je sestavljen zgolj iz meglenih lepo zvenečih fraz, kot so »mreženje kulturnih institucij v regiji, državi, Evropi in svetu, mapiranje Maribora kot stičišča evropskih umetniških platform, medkulturni dialog, transnacionalno kroženje umetniških del ...«. Prav tako je zelo nenavadno, da je od EPK lani prejel 85.000 evrov za predstavo Vojna in mir, ki je uvrščena na redni repertoar zagrebškega

Hrvaškega narodnega gledališča (HNK), slovenski davkoplačevalci pa naj bi ga sofinancirali zgolj zato, ker naj bi predstava prihodnje leto gostovala tudi v Mariboru.

Predvsem je nedopustna njegova ignoranca glede novega mariborskega kulturnega centra MAKS. Če mu je že uspelo prepričati naivnega mariborskega župana za skoraj trideset milijonov vreden megalomanski projekt, bi pač zdaj moral z vsemi sredstvi lobirati za projekt na nacionalnem in mednarodnem nivoju ali vsaj pripraviti konkretno programsko platformo, ki bi prepričala morebitne vlagatelje. Vendar moža že nekaj mesecev v Mariboru ni nihče videl, kot kaže, ima pomembnejše opravke drugod, med drugim pripravlja premiero v Madridu. Lepo, vendar se bo moral odločiti za eno od opcij, na dveh ali celo treh stolih pač ne more sedeti, četudi je do zdaj že ničkolikokrat dokazal svoje akrobatske sposobnosti. Če je že v Mariboru dobil drugo priložnost, bo moral izbrati povsem drugo strategijo delovanja, ki bo morala temeljiti na korektnosti, transparentnosti in pripravljenosti odgovarjati na vsa, tudi neprijetna vprašanja. Skratka, treba bo vsaj nekoliko sestopiti z umetniškega olimpa, še zlasti, ker je ta ovit v zelo gosto meglo.

Peter Rak

nedelja, 13. marec 2011

Somrak EPK bogov: ni Pandurja, ni njegovega teatra, je pa vsaj novi vodja Terminala 12

Novinarji ne upajo ali ne znajo zastaviti elementarnega vprašanja vodstvu EPK: je menjava Pandur-Šteger kakorkoli povezana z odsotnostjo prvega? In še: kako je lahko Pandur »neproblematično odsoten in nedosegljiv« cele mesece, hkrati pa ga zamenjujejo kot vodjo celega programskega sklopa in za nameček to drugo ni povezano s prvim? So ga torej obvestili o menjavi, se je z njo strinjal? Mar ne dobi povprečen davkoplačevalec nujno upravičenega občutka, da nam želijo odsotnost Pandurja in njegovo vlogo preprosto prikriti kot neproblematično in da rešujejo svojo in njegovo kožo z menjavami v timu? Zapis na MMC RTV Slovenija povzela zapis Dnevnika, a smo o menjavi Pandur-Šteger že pisali na sledi zapisu v Delu:

Programski sklop Terminal 12 Evropske prestolnice kulture 2012 v Mariboru je doživel vodstveno spremembo; na mesto Tomaža Pandurja je stopil Aleš Šteger.

Čeprav je na spletni strani zavoda Maribor 2012 še zmeraj navedeno, da je kreativni vodja tega projekta Tomaž Pandur, je po besedah programskega direktorja zavoda Mitje Čandra vodenje tega sklopa prevzel Aleš Šteger, poroča današnji Dnevnik. Pesnik in esejist Aleš Šteger je sicer v ekipi javnega zavoda Maribor 2012 tudi svetovalec za program in mednarodno povezovanje.

Sporni Maks

Programski sklop Terminal 12 je bil doslej neposredno povezan z gradnjo Mariborskega kulturnega središča Maks. Ker pa bi Maks ob najbolj ugodnem in hitrem gradbenem razpletu začel delovati šele v drugi polovici leta 2012, vodstvo projekta Evropska prestolnica kulture (EPK) 2012 išče alternativne uprizoritvene lokacije. Med mogočimi uprizoritvenimi prostori se omenjata nekdanja tovarna tirnih vozil na Studencih in bližnja opuščena železniška remiza, poroča časopis.

Maks kot zasebna naložba

Sicer pa naj bi bil po poročanju Dnevnika čez nekaj tednov objavljen razpis za izbor gradbeno-obrtniških del za Maksa. Investitor, podjetje ZIM, naj bi projektno dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja zbralo do 20. marca, nato naj bi še dva tedna potekalo zbiranje dokumentacije za razpis. Pogoji v njem naj se ne bi sklicevali na določila zakona o javnih naročilih.

Naročnik namreč ta projekt vidi kot zasebno , in ne kot javno naložbo. S tem bi se ZIM rad izognil pritožbenim postopkom v državni revizijski komisiji, ki utegnejo biti dolgotrajni in zapleteni. V pogodbi med občino in podjetjem ZIM je namreč določeno, da mora biti prevzem objekta najpozneje junija 2012. Da bi se lahko ta časovni načrt izpolnil, bi se morala rušitvena dela na območju nekdanje tovarne tekstila začeti najpozneje junija letos.

nedelja, 13. marec 2011

Ko »biti pred časom« le tri mesece kasneje pomeni predčasni odstop

Čemu vse se odpoveduje Maribor s tem, ko se je Pandur odpovedal vodenju Terminala 12? Marsičemu, kajti med programskim in arhitekturnim projektom, med Terminalom 12 in Maksom alias Pandurjevim teatrom sploh niso delali razlike! Zadnji dan novembra 2010, ko so nam prvič javno zaupali v presojo programske sklope EPK, smo slišali kolosalne napovedi o tem, da je danes dovoljeno biti pred časom. Tri mesece kasneje je Pandur res pred časom – predčasno je odstopil. Ali vsaj bil zamenjan - žal niti tega niso pojasnili. Na novem vodji Terminala 12 Alešu Štegru je uresničitev zahtevnih pravljičarskih izhodišč, velja jih ponoviti, kakor so zapisana na spletni strani EPK. Danes nam je dovoljeno biti pred časom, so zapisali v naslov:

»Danes je eden od prelomnih dni. Danes se končno pogovarjamo o programu. Danes nam je dovoljeno razmišljati kozmopolitsko, vizionarsko, biti pred časom,« je poudaril kot predsednik programskega sveta in nadaljeval kot pobudnik novega mariborskega kulturnega središča.

Tomaž Pandur: »Terminal 12 nastaja kot vzorčni primer preobrazbe mesta, kot vzpostavitev vitalnega pogleda v prihodnost Maribora in regije. Objekt, ki mu je usojeno, da postane trajni arhitekturni simbol preporoda mesta ob Dravi, dopolnjujejo kavarne, restavracije, izbrane trgovine, knjižnica, razgledne terase, prostori za kreativne delavnice, razstavišča in še dolgo bi lahko naštevali. Z Mariborskim kulturnim središčem postaja Maribor evropska "umetniška destinacija", evropski kulturni center. Z Evropsko prestolnico kulture Maribor 2012 pa postaja MAKS središče programskega dogajanja v mestu, širši regiji in v Evropi. Terminal 12 je ustvarjalni prostor, kjer ni izključen nihče. Znotraj postindustrijskega območja Studenci, kjer je nekoč stala tovarna Merinka, bo MAKS znova osmislil desni breg reke, ga odprl in

»vrnil« mestu. Z edinstvene razgledne ploščadi 25 metrov nad Dravo bo moč gledati mesto kot predstavo in obenem ugledati sebe kot ustvarjalca Maribora prihodnosti. MAKS: točka pogleda na mesto, stičišče, od koder je mogoče videti celotno mestno pokrajino, ki bo programski sedež, obenem pa agens Maribora 2012, Evropske prestolnice kulture, njegovi prebivalci pa glavni protagonisti dogajanja vseh 365 dni in noči. Program Mariborskega kulturnega središča bo vsebinsko mnogovrsten in polifon kot pogled, ki se odpira z njegove terase, obsegal bo vitalno in prebojno dogajanje, od odrskih umetnosti, glasbe, filma, literature in predavanj, preko vrhunskih razstav, multimedijske in transmedialne umetnosti, vse do izobraževalne in kongresne dejavnosti. Dve večnamenski dvorani, s premičnimi stenami, vsaka za 650 in več gledalcev, bosta umeščeni v moderno postindustrijsko arhitekturo, prostor za zahtevne glasbene in družbene dogodke ter kongresno in razstavno dejavnost, primerljivo z najpomembnejšimi tovrstnimi centri na svetu.«

ponedeljek, 14. marec 2011

Delov minus za Pandurja

V današnjem Delu (14. 3. 2011) še minus za Tomaža Pandurja, kot so mu ga podelili v prilogi »Posel & denar«:

Termometer minus

Tomaž Pandur

Sto tisoč evrov za gledališki list? Pripravljanje predstave v Gradcu v Avstriji, pri čemer si nekateri protagonisti z režiserjem na čelu, sicer člani mariborske drame, poleg plače vsak dan izplačujejo še dnevnice? Pet tisoč evrov honorarja režiserju za eno samo ponovitveno vajo? Dvesto tisoč evrov za kratko gostovanje v Mehiki? Potni stroški za domnevne službene poti, pri katerih naj bi bila ista oseba v enem dnevu na treh lokacijah, ki so nekaj tisoč kilometrov vsaksebi? To je le nekaj cvetk, povezanih s Tomažem Pandurjem, ko je v 90. letih prejšnjega stoletja vodil mariborsko dramo.

Zgodovina se očitno ponavlja, tokrat res kot farsa, vsaj če sodimo po novih honorarjih, ki jih režiser spet dobiva v Mariboru, saj je očitno v projektu Evropske prestolnice kulture 2012 Pandur zaslutil izjemno priložnost ne samo za enkratni angažma, temveč kar za realizacijo lastnega mega gledališča. Ali bo center MAKS s kar 1350 sedeži v dveh dvoranah res kdaj krasil nabrežje Drave, je sicer težko napovedati, vendar kot je slišati, župan Franc Kangler trmasto vztraja pri izvedbi skoraj trideset milijonov evrov vredne naložbe, čeprav se je država oziroma ministrstvo za kulturo od tega načrta že jasno distancirala.

Očaranost s Pandurjem je očitno botrovala tudi županovi odločitvi, da ga najame kot svetovalca in mu za nekaj kratkih spisov, v katerih ni najti niti ene uporabne iztočnice, ki bi lahko služila kot relevanten argument za realizacijo takšnega megalomanskega projekta, izplača triindvajset tisočakov. Morda se v celotnem proračunu za EPK to ne sliši kakšna omembe vredna vsota, vendar je zadevo treba pogledati v luči sprenevedanja županstva, ki za nekatere manjše galerije in kulturne ustanove nikakor ne more izbrskati niti tisočaka, pa čeprav bi jim to omogočilo preživetje. Problem pa seveda ni zgolj v nekaj tisoč evrih, najbolj moteče je sprenevedanje, užaljenost ter predvsem nepripravljenost javno in jasno pojasniti, kaj se dogaja, kaj lahko meščani Maribora in državljani Slovenije leta 2012 od EPK pričakujejo oziroma kaj bodo dobili za svoj denar. Velikopoteznosti in megalomanije na plečih davkoplačevalcev smo se v dvajsetih letih tranzicije že naveličali.

Peter Rak

ponedeljek, 14. marec 2011

Honorarji, ki jih nočejo zamolčati

Izvorni članek Petra Raka je izzval reakcijo v kabinetu mariborskega župana, kjer so besedo »zamolčan« prebrali kot žalitev. Spodaj sta odmeva v Pismih bralcev (12. in 14. marec 2011), iz katerih lahko razberemo le eno: novinarji slabo opravljajo svoj posel, ker zaenkrat niso zahtevali ali vsaj poročali o honorarjih vodstva EPK. Kaj torej čakajo? Če je zamolčanost žalitev, je prošnja po podatkih vrlina!

Pisma bralcev in odmevi

Zamolčana pogodba s Pandurjem

V članku z zgornjim naslovom (Delo, četrtek, 10. marca 2011) je novinar z naslovom žalil tako gospoda Tomaža Pandurja kot tudi pristojne na Mestni občini Maribor (v nadaljevanju MOM). Nekaj »zamolčati« namreč pomeni »namenoma ne povedati česa«, medtem, ko na Mestni občini Maribor nismo skrivali tega podatka, temveč smo na vprašanje novinarja, ki se je tokrat prvič pojavilo, v odgovoru ta podatek tudi navedli.

Na vprašanje novinarja smo odgovorili: »Tomaž Pandur nima podpisane individualne svetovalne pogodbe z Mestno občino Maribor. Pogodba je bila podpisana s Pandur Theaters, d. o. o. (direktorica Livija Pandur), višina pogodbe za leto 2010 znaša 23.100 evrov bruto.« V nadaljevanju smo navedli vsebino, na katero se je nanašala pogodba. Novinar je v napovedi članka na naslovnici napačno povzel, da je MOM vnaprej plačala gospodu Pandurju. MOM je namreč podjetju Pandur Theaters, d. o. o., plačala za opravljeno delo.

Tatjana Štelcer, univ. dipl. med. kom.

Odnosi z javnostmi, Kabinet župana občine Maribor

***

Pisma bralcev in odmevi

Zamolčana pogodba s Pandurjem

Pravzaprav ne razumem zakaj se predstavniki Mestne občine Maribor čutijo užaljene (Delo, 10. marca), ker sem zapisal, da je bila pogodba s Tomažem Pandurjem zamolčana. To je pač dejstvo, v nobeni javno dostopni dokumentaciji tega podatka ni bilo mogoče zaslediti, seveda pa dopuščam možnost, da je 23.000 evrov za Mestno občino Maribor tako bagatelna vsota, da o tem nima smisla obveščati zainteresirano javnost. Prav tako ne razumem pripombe da pogodba ni bila sklenjena s Tomažem Pandurjem, pač pa s podjetjem Pandur Theaters, kjer je

direktorica njegova sestra, saj to v ničemer ne spremeni dejstva, da je denar dobil Tomaž Pandur. Nikjer nisem zapisal, da je bilo 23.000 evrov izplačanih vnaprej, pač pa da je bila ta vsota že izplačana, o tem, kaj so na Mestni občini Maribor dobili za ta denar, pa glede na obrazložitev, ki so mi ji poslali, ni mogoče sklepati drugega, kot da gre zgolj za nekaj povsem neoprijemljivih tez, fraz in pobožnih želj.

Peter Rak, Delo

sreda, 16. marec 2011

Ekipa v Vetrinjskem dvoru se je zabarikadirala

Hudo je, če celo novinarka Melita Forstnerič Hajnšek pravi, da je hudo. Njen današnji zapis v 7D se bere kot totalna »overall« kritika projekta EPK, resda predvsem komunikacij z javnostjo. Že na naslovnici 7D se nevarno kotali napis **»EPK-Ambasada razkola«** in napoveduje oster zapis. Po naši skromni oceni je ta prelomen v smislu novinarskih nevarnih razmerij: kdo bo EPK sploh še branil, saj od začetnih panegirikov in piarovskih žajfnic cele plejade novinarjev nenadoma ni ostalo kaj več od dvoma, jeze, sumničavosti, skepse in kritičnosti. In to devet mesecev pred letom 2012! Poslej bomo izgubljeno naklonjenost verjetno lažje iskali kot šivanko v senu...

7DNI, sreda, 16.3.2011, stran 1, 7DNI, avtor: Melita Forstnerič Hajnšek

Dvojec
Razkol
Ekipa v Vetrinjskem dvoru se je zabarikadirala pred mediji kot kaka zasebna firma. Samo post festum dobivamo še sporočila, dan po dogodkih.

Dobrih devet mesecev pred začetkom Evropske prestolnice kulture Maribor 2012 odštevanje ne pomeni vznemirljivega pričakovanja, ampak bojazen in nelagodje. Čeprav je dogodek milenijski in podobnega ne bodo doživele generacije, je premiera v Drami SNG Maribor, Evropa danes, pretekli mesec napovedala ves blišč in vso bedo dogodka, predvsem pa njegovo čudno recepcijo doma.

Maribor so nemariborski mediji motrili kot kako eksotično žival. To je obča praksa. Vse pade v oči od črnih sponzorskih limuzin pred teatrom do razporeditve gostov v parterju. Zanimiv je samo, ko je ekscesen v dobrem ali slabem. Zato so prihajali v devetdesetih množično na Pandurjeve premiere in zato je bila tudi Evropa danes kot prva vaja za EPK polna osrednjeslovenske publike. Bogata balkanska koprodukcija z akterji mednarodnih referenc je bila poučna vaja v epekajevskem slogu in vsebini. V bistvu jo je Maribor zase opravil uspešno. V socialnem, kulturološkem smislu definitivno.

Zadnjič je nekdo zapisal, da lokalni mediji samo ''preštevamo cigle'' na EPK. A vsebin pač še ni, da bi jih tehtali. In ekipa v Vetrinjskem dvoru se je zabarikadirala pred mediji kot kaka privatna firma. Vse, kar dobivamo, so post festum tiskovna sporočila, dan po dogodkih. Gostili so predstavnika Guimaraesa in ga skrivali pred javnostjo. Gostili so 30 ambasadorjev, predstavnikov kulturnih centrov, ki bodo sodelovali pri odpiranju kulturnih ambasad po mestu, pa smo zanje zvedeli, ko jih že davno ni bilo več, akademija EPK se sestaja tajno.

Bolj ambasada razkola je ta čas EPK. Najhuje je, da se vse začenja z ničte točke. Zaslišanja kulturnikov s terena pogosto izdajajo totalno nepoznavanje nosilcev. Vloge, ki jih izpolnjujejo, so polne nesmiselnih birokratskih podrobnosti. Navajati morajo med drugim ''količino porabljenega goriva in maziva'' ...

Mesto z izrazitim kulturnim potencialom, z močnimi kulturnimi institucijami, s posamezniki, ki obvladajo kulturno sceno, trenirajo za prestižno evropsko tekmo tajno in muhasto. Skrito pred mediji. Mentalna bilanca je doslej porazna. Zato tudi vse, kar prihaja iz dvorca v središču mesta, bodisi imena novih zaposlenih, bodisi nova imena v vodstvu zavoda, v glavnem naletijo na nelagodje. Obljube o vitki organiziranosti so se razblinile v hiperzbirokratiziranosti in neprepoznavnosti nosilcev. Še najbolj pa skrbi cela plejada izjemnih umetnikov in kulturnikov, ki jih je ''vlada'' EPK povsem obšla. Niti ni pomembno, ali zanje ne ve ali je korak načrten, moralna, profesionalna škoda je že storjena.

sreda, 16. marec 2011

Na Ptuju zdrahe, v Moškanjcih skupina U2

O pristnih ptujskih popustnih EPK zdrahah po tistem, ko je ptujski župan Štefan Čelan odpovedal sodelovanje s poletnim festivalom Art Ptuj in njunima nosilcema Vladom Forbicijem in Mladenom Delinom ter Art Stays. Pač pa v današnjem Večeru (16. 3. 2011) beremo, da ptujski koordinator EPK projektov Franc Mlakar kani na letališče v Moškanjce prignati nič manj kot svetovno atrakcijo v obliki skupine U2. Če je to res, potem je ptujski EPK kompas zblaznel. Komentar je odveč.

četrtek, 17. marec 2011

Neznosno pravljičarstvo

Prvi intervju z Zofijinimi o EPK – v časopisu za razvoj nevladnih organizacij, dostopnem nahttp://www.nevladna.org/. Spodnje avtorizirano besedilo se neznatno razlikuje od objavljenega v časopisu, manjka mu tudi uvod. Naj opozorimo na verjetno nehoteno spremembo stavka iz »Med prvimi smo javno podvomili v transparentnost postopkov, koherentnost programskih vizij in nenavadne kadrovske rešitve – žal močno medijsko bojkotirani.« v »Med prvimi smo javno podvomili v transparentnost postopkov, koherentnost programskih vizij in nenavadne kadrovske rešitve – žal močno medijsko bojkotirane.« Spraševala je novinarka Jasmina Cehnar:

Zakaj akcija in protest Zofijcev glede projekta EPK?

Svojega ravnanja v primeru projekta EPK ne razumemo kot kakšen poseben načrtovani protest, bolj kot spontano pridržanje zrcala in opozorilo. V ta namen smo se odločili pisati blog, saj smo zaznali, da smo v izraziti manjšini, problem pa neizmerno velik. Med prvimi smo javno podvomili v transparentnost postopkov, koherentnost programskih vizij in nenavadne kadrovske rešitve – žal močno medijsko bojkotirani. Veselimo se, da je Maribor dobil to priložnost in navijamo, da bi jo dobro izkoristil. Toda s skrivaštvom glede projekta MAKS, ki so ga vmes že preimenovali - očitno z razlogom, se projektu EPK ne piše dobro. Tudi ne s sramotnimi programskimi izhodišči, ki lahko na usta zvabijo le trpek nasmešek tistega, ki je prebral takšen infantilni diletantski prosti spis, ali glede igric okoli imenovanja generalnega direktorja.

Katere so po vašem mnenju tri največje zablode EPK v Mariboru?

Nekatere zablode so npr. zapisane v omenjenih programskih izhodiščih in artikulirane že na idejni ravni. Prva pravi, da bo Maribor leta 2012 doživel »renesančni čudež«, »pretres« in da bo postal nekaj drugega. Recimo tej zablodi neznosno pravljičarstvo. Druga zabloda je, da bo kulturni preporod mestu dal krila in oživil gospodarstvo. Za tako smelo trditev bi si želeli najprej videti ekonomske študije. Tretja se zarisuje v pogledu opazovalca in bi ji lahko rekli politična neodvisnost kulturnikov in projekta EPK. Kot imamo priložnost opazovati zdaj, so spone med politiki in kulturniki tolikšne, da bi smeli detektirati nove prepoznavne forme politizacije kulture in govoriti o svojstvenem fenomenu.

Menite, da je EPK zavožen projekt? Kaj je šlo narobe? Kaj, če sploh kaj, ga lahko reši?

Nikoli nismo mislili, da bo zavožen. Stopiti je treba na realna tla, zavrniti ošabna programska izhodišča, omejiti vpliv politike, novinarjem dopovedati, da je njihova profesionalna naloga biti kritičen, ljudem naliti čistega vina in sproti kazati račune. S 50 milijoni programskih sredstev se da narediti marsikaj, vendar naj nam prihranijo z osladno retoriko.

Zofijinim ljubimcem je občina zavrnila vse tri prijavljene kulturne projekte. Mislite, da zato, ker so razmišljujoči humanisti trn v peti vladajoče občinske garniture?

Žal nam je, da smo med kulturnimi društvi v Mariboru skorajda edini, ki še povzdignemo glas proti državi in občinskim strukturam. Seveda nas ne marajo, to so nam jasno povedali tudi v medijih. Enako obžalujemo, da so se številni kulturni producenti raje podali v projekte EPK in si kar samoiniciativno zavezali usta. Zaradi tega smo v svoji kritiki vedno bolj osamljeni, medtem ko nekateri novinarji zelo odkrito pozivajo k temu, da ta v primeru EPK ni dopustna. Če bo kaj šlo narobe, pravijo bodo takšni, kot smo mi, krivi za vse! Poslanstvo društva Zofijinih je vedno bilo širiti obzorja duha in humanistične vrednote, gojiti kritično mišljenje in treznost presoj. Če bi v primeru EPK ravnali drugače, bi zanikali svoj lasten obstoj in dejavnost, svojo zavezanost resnici in filozofsko naravo. EPK je konceptualno v veliki meri antipod vsega, kar smo počeli doslej. Zaradi njega bodo verjetno nekateri imeli moralnega mačka. Mi ga ne bomo.

Zaradi tega niste užaljeni, ampak razsvetljeni, vztrajali boste naprej, pravite Zofijci na svojem blogu. Kaj (bo) napaja(lo) vašo luč?

Nikoli nismo zaprošali za epekajevske fičnike, zato ne moremo biti užaljeni. Smo pa vedno sodili, da opravljamo za mesto koristno delo in se prijavljali na kulturne razpise občine, kjer je letni proračun resničen drobiž v primerjavi z denarci v bobnu EPK. V preteklih letih smo organizirali 250 predavanj, zdaj pa za to ni več denarja. Ves čas poskušamo biti na strani mišljenja, saj smo vendar pretežno filozofi. S poudarkom na tem, da nam je občina zavrnila vse tri kulturne projekte, smo želeli opozoriti na dvoličen in mačehovski odnos do kulture v mestu, kjer produciramo že petnajsto leto, še posebej do humanistike kot njenega integralnega dela. Po eni plati kolosalne besede o eksplozijah in špricanju kulture, po drugi plati ne dobiš nič, če nisi politično lojalno pri koritu. Žal tu ne gre le za politiko v ožjem smislu, temveč kulturne, novinarske in politične sprege. Principielne razloge smo navedli malo prej – težko bi vzeli denar in iskreno sodelovali v puhlem pravljičarstvu o »nezaslišanosti«, ki ga prinaša leto 2012.

Kaj ste želeli doseči s pismi županu, kjer ste ga najprej prosili za prostovoljni prispevek za delovanje vašega društva, ko pa ni bilo odgovora, pa mu sami poslali dvanajst centov?

Hvala za to vprašanje. Prejeli nismo nikakršnega odgovora, čeprav smo se naslovili tudi na vodilne v zavodu EPK in druge posameznike, ki pomagajo promovirati kulturo v mestu. Naša

intenca je bila iskrena: te ljudi vljudno zaprositi za osebno donacijo. Na koncu nismo prejeli niti enega vljudnostnega pisma, kaj šele kakšen evro nakazila. Žalostni zaradi takega razpleta smo se odločili, da vsem doniramo mi in smo jim poslali po dvanajst simbolnih centov. Tudi na to ni bilo odziva, smo pa veseli, da lahko darujemo vsaj mi. Očitno je naša usoda biti ignoriran: tako kot v EPK napovedujejo »nezaslišanost«, se na nas lepi »neslišanost«. Če je kdo naše dejanje razumel kot provokacijo, se mu opravičujemo. V resnici smo želeli biti le edukativni. Vsi ti neodzivi nenazadnje kažejo, da imamo v svoji oceni bolj prav, kot smo slutili.

sobota, 19. marec 2011

Frapantna vleka za nos: Pandur menda sploh nikoli ni bil vodja programskega sklopa Terminal 12!

Terminal 12 nima trdnega domicila. Bo že držalo, saj sploh ne vemo več, ali smo doslej sanjali ali ne. Prepričevali so nas, da je njegov vodja Tomaž Pandur. Vsaj delali so tak vtis. Zdaj nas 19. marca 2011 prepričujejo, da nikoli ni bil. Prepričevali so nas, da je ta sklop nekaj, kar se drži MAKSa, celo pisali so skupaj MAKS/Terminal 12. Ali obratno: Terminal 12/MAKS. Zdaj vedno manj govorijo o MAKSu in vedno manj o Terminalu 12. Za začetek: novi vodja sklopa Terminal 12 (ja, opuščajo tistega MAKSa) nikoli ni bil Tomaž Pandur!

Preverimo, kaj pravi Šteger v današnjem Večeru in preverimo, če sanjamo:

Zakaj Tomaž Pandur ni več programski vodja Terminala 12?

»Mislim, da gre za manjši nesporazum. Tomaž Pandur je eden od soustvarjalcev programskega koncepta, predsednik programskega sveta zavoda in eden od akterjev produkcije. Nikoli pa ni bil formalno vodja programskega sklopa Terminal 12. To mesto je bilo nezasedeno, sam pa sem nastopil pred štirinajstimi dnevi.«

A vendarle, Tomaž Pandur je bil večkrat izpostavljen kot kreativni vodja. Tudi na tisti novinarski konferenci, kjer se je prvič javno predstavila programska ekipa.

»Res je. Gre pa za dve zadevi, ki se prepogosto mešata. Eno je Maks, Mariborsko kulturno središče, drugo je Terminal 12. Slednji je eden od štirih programskih sklopov EPK z vsemi smermi umetniškega izražanja, produkcijo, ki poteka celo leto in to ne zgolj v Mariboru. Tudi v partnerskih mestih. Maks pa je kulturna institucija v nastajanju Mestne občine Maribor. Gre za institucijo, ki jo absolutno podpiram in se mi zdi velika pridobitev za Maribor in celotno regijo. Je pa bilo zanjo že od samega začetka jasno, da pred junijem, julijem 2012 ne bo zgrajena. To pomeni, da Terminal 12 kot programski sklop vsaj za prvo polovico leta nima nekega trdnega domicila, kjer bi lahko izvajali najzahtevnejše produkcije.«

...

S Tomažem Pandurjem sta se že srečala, opravila 'primopredajo«, se je strinjal s temi spremembami?

»Kot sem že rekel, to je nek nesporazum.«

Pa ga razjasnimo.

»Se strinjam. Tomaž Pandur je seveda bil in ostaja glavni ambasador ideje Maksa in ideje Maribor EPK, še posebej v tujini. To je nehvaležna vloga in obenem vloga, ki je ne gre podcenjevati. V zadnjem času smo brali in slišali številne obtožbe na njegov račun, pogosto deplasirane. Še posebej se mi zdi sporen in skrb zbujajoč omaložavajoč ton zoper Tomaža Pandurja kot ustvarjalca. Je vrhunski ustvarjalec, Slovenija nima drugega režiserja, ki bi danes imel na dveh elitnih odrih na različnih koncih Evrope odmevne produkcije. Če preberemo španske medije v zadnjih tednih, sta Maribor in EPK tista, ki izjemno profitirata od Tomaža Pandurju in ne obratno. To kritiki vse prehitro pozabljajo. Mislim, da projekt Maks nikoli ne bi mogel priti do točke, kot je, če ne bi imel posameznikov, ki bi se popolnoma zastavili za stvar.«

A Tomaž Pandur ni imel želje, da bi to vodil?

«Mislim, da mu je bilo od samega začetka jasno, da gre za nezdružljive funkcije in to je zmeraj argumentiral. Biti predsednik programskega sveta in vodja programskega sklopa je nezdružljivo.«

Maks pa programsko-poslovnega načrta, ki bi po mojih ocenah moral biti napisan že zdavnaj, če bi z njim hoteli uspeti, še nima. Tomaž Pandur tega ni storil, kdo bo torej programsko stal za tem? Zavod EPK mogoče?

»Absolutno se strinjam glede načrta, kajti to so projekti, ki so zahtevne narave, tako produkcijsko, marketinško, finančno, in terjajo čim daljši rok načrtovanja. A dejstvo je, da o vprašanju Maksa ne odloča ne zavod EPK ne Tomaž Pandur. Odloča le mestna uprava in ona je pravi sogovornik za to vprašanje. Seveda pa je to vprašanje s stališča produkcije vsebin EPK zelo pomembno.«

O tem, zakaj je Pandur odstopil od te funkcije in zakaj pogrešamo pojasnilo o tem, smo že pisali. 12. marca 2011 so mediji poročali o tem, da je programski sklop »doživel vodstveno spremembo« (STA). Zakaj so v EPK dopustili takšen hud lapsus, če dejansko te vodstvene spremembe sploh ni bilo? V nadaljevanju sledi podrobnejša analiza tega blefa – vsaka druga beseda bi bila premila.

sobota, 19. marec 2011

Štegrovo prepogosto mešanje

Nadaljujemo z neverjetno vleko za nos, kakršno so si privoščili - najprej so epekajevci striktno pisali skupaj: MAKS/Terminal 12. Ali obratno: Terminal 12 /MAKS. Ali uradno: Terminal12/MAKS - mariborsko kulturno središče.

Zdaj nas po novem Šteger poučuje: »Gre za dve zadevi, ki se prepogosto mešata.« Bo manever zatajevanja menjave Pandur-Šteger, tj. reševanja vojaka Pandurja, ki ga v Mariboru vsi, ne le on, srčno pogrešamo, na ta način uspel?

No, pa poglejmo uradno spletno stran EPK, uradno kadrovsko predstavitev na dan 19. marec 2011, da vidimo, kdo jih prepogosto meša, celo združuje, in ali res sanjamo cesarjeva nova oblačila:

Pod sklop »Terminal 12 / MAKS - mariborsko kulturno središče« je podpisan Aleš Šteger. To je hkrati uradno ime sklopa! Kdo torej manipulira, saj so oboje vendar ves čas prodajali (in izumili) v isti vreči kar sami? O drugih bizarnostih glede nenadoma izginulega in novega vodje programskega sklopa Terminal 12 v nadaljevanju.

sobota, 19. marec 2011

Kdo so torej vodje programskih sklopov?

Glede na halucinogenost izjav o tem, kdo so vodje programskih sklopov, posnemamo uradno stanje programskih ekip na uradni spletni strani EPK na dan 19. marec 2011 - da se spet ne bi zalotili v somnambuličnih stanjih ugibanja, kaj je res in kaj ne. Spodaj je današnja resnica. Situacija glede vodij programskih sklopov je dejansko frapantna. Le pri sklopu Urbane brazde piše »vodja programskega sklopa«, tj. dr. Marta Gregorčič. Pri drugih sklopih vodje niso pribeležene, celo pri novo imenovanem vodji Terminala 12 ne (računamo torej, da bodo ta sklop preimenovali, če želijo ohraniti minimalno konsistentnost svojih izjav):

Programski direktor

Mitja Čander - programski direktor
Nataša Kos - pomočnica programskega direktorja za koordinacijo programa in mednarodno sodelovanje
Aleš Šteger - svetovalec za program in mednarodno povezovanje

Svetovalci za posamezna umetniška področja

Miroslav Akrapović – svetovalec za neklasično glasbo
Peter Tomaž Dobrila – svetovalec za področje intermedijske umetnosti
Zdravko Duša – svetovalec za področje konceptualizacije programa in knjige
Dr. Darja Koter – svetovalka za področje glasbe
Dr. Igor Saksida – svetovalec za področje ustvarjalnosti otrok in mladine
Jaroslav Skrušný – svetovalec za področje filma
Lilijana Stepančič – svetovalka za področje likovne umetnosti
Rok Vevar – svetovalec za področje plesa

Producenti

Alma Čaušević – glavna producentka programov
Nina Arsenovič - kreativna producentka za področje otroške in mladinske ustvarjalnosti
Miha Černec – kreativni producent za področje filma
Sandi Lužnik - kreativni producent za področje neklasične glasbe

Petra Narat Palčnik – kreativna producentka za področje knjige
Mag. Simona Vidmar - kreativna producentka za področje likovne umetnosti
Matija Varl - kreativni producent za področje klasične glasbe

Mednarodno sodelovanje

Peter Tomaž Dobrila – vodja področja za mednarodno sodelovanje
Mag. Jerneja Rebernak – koordinator za mednarodne programe

Programski sklopi

1. »Terminal 12/MAKS - mariborsko kulturno središče«
Aleš Šteger - svetovalec za program in mednarodno povezovanje

2. »Ključi mesta« (inkubator dogodkov)
Petra Bauman – koordinatorka
Boris Cizej – glavni producent
Kontakt: boris.cizej@maribor2012.eu

Delovna skupina:
dr. Mateja Ratej – vodja delovne skupine

člani:
Andrej Brvar
Matjaž Latin
dr. Bojan Musil
Božidar Zrinski

3. »Urbane brazde«
Dr. Marta Gregorčič – vodja programskega sklopa
Kontakt: marta.gregorcic@maribor2012.eu

Raziskovalci:
Anton Komat
Gregor Kosi
Borut Osonkar
Andrej Pavlišič * (glej opombo spodaj)
Josip Rotar

Mateja Zobarič Trplan
Matej Zonta

4. »Življenje na dotik«
Aleš Čar – urednik spletnih komunikacij
Kontakt: ales.car@maribor2012.eu

5. »Partnerska mesta«
Borut Pelko – koordinator za partnerska mesta
Sandra Boršić – Novo mesto
Aleksandra Čas – Slovenj Gradec
Peter Groznik – Velenje
Franc Mlakar – Ptuj
Brigita Perhavec – Murska Sobota

P.S. Dodana opomba na dan 4. april 2011:

Kot nam je danes sporočil Andrej Pavlišič, že od konca decembra 2010 ni več član ekipe EPK in njenega sklopa Urbanih brazd. Ker je bila do marca 2011 uradna spletna stran v delu, kjer je bila navedena programska ekipa EPK, neažurirana, je bil naveden kot njihov sodelavec, kar pa ne drži. Na napako je opozoril tudi ekipo EPK, ki so jo medtem tudi že popravili. Ker je na to opozoril ustvarjalce tega bloga, smo dolžni objaviti to pojasnilo.

sobota, 19. marec 2011

Geneza izginjanja Pandurjeve funkcije

Na tej strani smo se že nekajkrat spraševali, zakaj je Tomaž Pandur odstopil kot vodja programskega sklopa Terminal12 in zakaj ga je nadomestil Aleš Šteger. Danes smo v Večeru zasledili prvega novinarja, ki je to vprašanje komu zastavil. K sreči samemu Štegru. Nadaljujemo zgodbo. Razumemo zadrego, da »otac na službenom putu« pač ni v Mariboru in težko opravlja funkcijo predsednika programskega sveta. Razumemo do neke mere tudi to, da nam želijo to prikriti, saj je njegova odsotnost vsaj do neke mere upravičljiva. Razumemo tudi zadrego, ker Pandur kot predsednik sveta sodeluje v programu kot producent in celo dobiva programska sredstva (te zadrege sicer v EPK ne priznajo, zato denar dobiva). Toda zgodba o tem, kako Pandur s sklopom Terminal 12 nikoli ni imel nič, je prehuda in posvem neverjetna. Domnevamo lahko, da bo naslednja zgodba izklapljanja Pandurja povezana s trditvijo, da nima nič s Pandurjevim teatrom alias Maksom. Zato, ker Maksa mogoče sploh ne bo?

Če Pandur nikoli ni bil vodja programskega sklopa MAKS/Terminal 12, kaj je potem sploh bil? Zakaj so ves čas dovoljevali vtis, da je? Podrobnejši pregled dosedanjih zapisov nesporno priča o tem, da nekdo močno blefira: vedno so ga omenjali kot vodjo projekta. Res je, da so ob tem zapisali »kreativni vodja projekta«. Glede na to, da danes le za en sklop presojajo, da ima programskega vodjo, namreč za Urbane brazde, za druge pa sploh ne, lahko v prihodnosti pričakujemo še nekaj enakovrstnih presenečenj. Tule je nekaj evidence o »the making of« programski vodja Pandur.

Poglejmo, kaj so zapisali na uradni strani EPK 20. decembra 2010. Govorijo o posebnem programskem sklopu (!) »MAKS/Terminal 12«. Govorijo o tem, koliko bo to stalo, in nato znova zapišejo: Tomaž Pandur, predsednik programskega sveta ter idejni avtor MAKSa, ki ga bo tudi programsko vodil:

Gremo dalje. V Dnevnikovem intervjuju s Čandrom je bilo postavljeno natančno vprašanje in Čander se je celo branil, češ Pandur kot vodja sklopa ni v konfliktu interesov:

Ali se vam kot programskemu direktorju ne zdi sporno, da je predsednik programskega sveta Pandur hkrati tudi vodja programskega sklopa, v okviru katerega se mu kot producentu sofinancira njegove umetniške projekte?

Pandur trenutno ni producent, temveč idejni kreator Maksa, ki stvar vodi z najboljšimi nameni. V Sloveniji je težko doseči, da so v organih odločanja ljudje, ki ne sodelujejo v nobenem projektu; staviti moramo na osnovno etiko. In ko bo zadeva formalizirana, verjetno bo Maks javni zavod, bo moralo priti do neke jasne logike. Želim si, da bi bile razmere čiste. A v Mariboru tudi doslej za nekatere ni bilo sporno, da je bil lahko isti človek (Vladimir Rukavina, op. p.) hkrati vršilec dolžnosti generalnega direktorja EPK in direktor Narodnega doma Maribor, ki je načrtno črpal denar iz vira EPK.

Če res ne bi bil vodja, ga ne bi rabil braniti na tak način. O tem, da je Pandur idejni vodja ali celo direktor projekta Terminal 12, so pisali vsaj tukaj, tukaj, tukaj in tukaj. Ampak dajmo končno priznati: zmotili smo se. Nemogoče, da bi nas vlekli za nos. Vlekli smo se sami.

sobota, 19. marec 2011

Nekaj hudih konceptualnih zadreg, ki bi jih morali novinarji kot varuhi javnega interesa razrešiti z vodstvom EPK

Izginjanje programskih vodij ni metafizičen dogodek. Tu je nekaj izzivov za novinarje, ki imajo moč, da postavljajo in terjajo jasne odgovore. Spodnja zadevajo zgolj konceptualna vprašanja programskih sklopov v EPK, kot smo jih razgrnili v prejšnjih današnjih zapisih o tem:

1. Če vodja Terminala 12 nikoli ni bil Pandur, zakaj so nam zamolčali, da nosilni projekt EPK sploh nima svojega pravega vodje?

2. Če je res, da vodja Terminala 12 nikoli ni bil Pandur, ali to pomeni, da je Pandur vodja MAKSa oziroma kakšnega drugega programskega sklopa?

3. Če je res, da je Terminal 12 eden izmed štirih (ali petih) sklopov in celo nosilen in središčen, zakaj so vodjo imenovali z zamudo šele v marcu 2011?

4. Če je res, da je biti predsednik programskega sveta in vodja programskega sklopa konflikt interesov, zakaj tega niso opazili že takoj in kdaj so?

5. Če je res, da je bil Pandur zgolj »kreativni vodja« Terminala 12, se s tem njegova vloga pri tem programskem sklopu zdaj izčrpa?

6. Zakaj povezovanja Pandurja s Terminalom 12 in medijskega omenjanja njega kot vodje nikoli niso zanikali?

7. Da ne bo še kakšnih presenečenj: lahko v EPK naštejejo, katere programske sklope izvajajo in kdo so njihovi vodje?

8. Kakšna točno je naloga predsednika programskega sveta, v kakšni meri je njegovo delo vezano na izvajanje programov in v kakšni meri je lahko odsoten iz Maribora?

9. 12. marca 2011 so mediji poročali o tem, da je programski sklop »doživel vodstveno spremembo« (STA). Zakaj so v EPK dopustili takšen hud medijski lapsus, če dejansko te vodstvene spremembe sploh ni bilo?

10. Kako točno se imenuje sklop, ki se še danes na uradni strani imenuje »Terminal 12/MAKS - mariborsko kulturno središče«, kaj točno obsega in kako razložiti besede novega vodje programskega sklopa, ki pravi, da se MAKS in Terminal 12 prepogosto mešata? Je postal Terminal 12 samostojen programski sklop?

nedelja, 20. marec 2011

Denar za Zadrgo mimo razpisa

Poslovna direktorica javnega zavoda »Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture« Helena Hvalec je za marketinško svetovanje brez razpisa podelila 75 tisoč evrov, za zdaj pa opravljenega ni bilo veliko. Denar v višini 24 tisoč evrov je šel za Zadrgo in še za 51 tisoč evrov je podpisanih s petimi posamezniki, čeprav pravi, da na področju marketinga ni bilo veliko opravljenega.

Zavod Maribor 2012 je za svetovanje najel podjetje Zadrga in hkrati podpisal pogodbo s posameznimi sodelavci tega podjetja. "Do zdaj je bilo opravljenih tako malo aktivnosti, da bi jih težko razdelili med več agencij," pravi Helena Hvalec, poslovna direktorica javnega zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture (EPK), ki je do zdaj za svetovanje in projekte podjetju Zadrga, komunikacijska agencija, plačala dobrih 24 tisoč evrov bruto. Kljub temu je samo za marketing najela še pet zunanjih svetovalcev, ki jim prek ločenih pogodb nameni kar 12.800 evrov na mesec, čeprav so trije od njih lastniško ali pogodbeno vezani prav na Zadrgo.

Povezani z Zadrgo

Dejan Vlaisavljević, Zadrgin 51-odstotni lastnik, njegova žena Žana, ki je nova moč te agencije od februarja letos, in Matjaž Germ, ki tu dela kot strateški načrtovalec, dobijo še posebno pavšalno plačilo od zavoda Maribor 2012 za marketinško svetovanje. Hvalčeva zatrjuje, da zunanji svetovalci, ki jih je izbrala "po priporočilih", niso plačani dvojno, saj za zavod počnejo druge stvari kot v svojih podjetjih. A Germ priznava, da pri projektih EPK dela tudi v Zadrgi.

Izigravajo zakon

Hvalčeva je Zadrgi doslej zaupala vse marketinške posle, pri čemer se je javnemu razpisu izognila tako, da jih je razbila na več manjših naročil. Za naročila, manjša od 20 tisoč evrov, razpis namreč ni potreben. "Tudi če te dejavnosti seštejete po vrsti storitev, ne dobite takšnega zneska," se brani. A na ministrstvu za finance drobitev naročil z namenom, da se naročnik izogne izvedbi zahtevnejšega postopka javnega naročanja, opredeljujejo kot hujšo kršitev

zakona. Tudi glede izbire zunanjih svetovalcev menijo, da dodeljevanje naročil "po priporočilih" ni v skladu s temeljnimi načeli javnega naročanja in drugimi določbami zakonov, ki urejajo javna naročila.

Nov logotip nepotreben

Agencija Zadrga naj bi pripravljala tudi nov logotip in celostno grafično podobo zavoda, a je te načrte ustavila vršilka dolžnosti generalne direktorice Maribora 2012 Suzana Žilič Fišer. "Nova grafična podoba za sabo potegne več kot samo nov logotip in ti stroški so previsoki, poleg tega bi v mednarodnem prostoru nastala zmeda, zato ostaja star logotip," pojasnjuje Žilič Fišerjeva. Ne želi pa komentirati poslov z Zadrgo in zunanjimi svetovalci, saj so bili sklenjeni, preden je nastopila funkcijo. Zaveda se, da je bilo zaradi časovne stiske marsikaj narejeno "ad hoc". "Prva stvar je transparentnost in pri vsaki stvari je treba pogledati več ponudnikov," meni Žilič Fišerjeva, a poslovni del, tudi po aktu o ustanovitvi zavoda, prepušča poslovni direktorici.

Članek iz Žurnala, tiskana verzija, objavljen 19. marca 2011.

nedelja, 20. marec 2011

Križman pomahal v slovo, Maks še bolj na nitki

Večer, sobota, 19.3.2011, stran 18, MARIBOR, avtor: ALJOŠA PERŠAK

Alojz Križman dvignil roke od Maksa

Nekdanji mariborski župan je protestno izstopil iz gradbenega odbora mestnih svetnikov, ki naj bi nadziral osrednji projekt EPK

»Po zelo podrobni analizi projekta ter glede na zelo sporen način vodenja izgradnje ter vodenja celotnega projekta mi žal moje vedenje o teh zadevah ne dopušča sodelovanja pri projektu, ki bo v končni fazi mestu le v breme. Zaradi navedenega izstopam iz gradbenega odbora,« je Alojz Križman zapisal v odstopni izjavi županu Francu Kanglerju.

Spomnimo, da je zaradi številnih nejasnosti okrog načrta izgradnje Mariborskega kulturnega središča (Maks) župan Kangler konec lanskega leta privolil v predlog opozicije, da ustanovi t. i. gradbeni odbor mestnih svetnikov, ki naj bi nadziral osrednji projekt evropske prestolnice kulture. Poleg Križmana so bili v odbor imenovani še Danica Gerbec (SD), Gregor Jager (Zares), Miroslav Brkić (Desus) in Aleksandar Jovanović (SLS). A kot kaže, je Križman zdaj dvignil roke od Maksa, ki naj bi ga do konca junija 2012 zgradilo podjetje v večinski lasti mariborske občine ZIM, toda s plačevanjem najemnine več kot dva milijona evrov 20 let ga bo v bistvu financirala občina.

»Projekt poteka netransparentno, na dolg rok pa prinaša prevelike obveznosti za občinski proračun,« je razloge včeraj pojasnil Križman, ki ga skrbi, da bo ob vseh načrtovanih projektih Maks čez dve leti zlomil občinski proračun. Ko smo ga vprašali, ali ne bi kot opozicijski svetnik svoje poslanstvo vendarle bolj koristno uresničeval v takšnem nadzornem odboru, je odvrnil: »Tako kot župan nastopa, so za polomije zmeraj krivi drugi. Kot v primeru obnove Trga Leona Štuklja. Ker je to šele začetek Maksa, se je bolje prej umakniti. Na koncu bodo tako krivi vsi ostali,« Križman noče prevzeti vloge grešnega kozla.

Kdo bo nadomestil nekdanjega župana Maribora, predsednica odbora Danica Gerbec ne ve, saj opozicija še ni predlagala nadomestnega člana. Je pa poudarila, da je bila prav ona največji nasprotnik sklenitve najemne pogodbe med Zimom in občino, saj bodo Maksa v vsakem primeru plačali davkoplačevalci, a iz odbora (za zdaj) ne namerava izstopiti. Kaj meni o pomislekih Križmana, smo včeraj vprašali tudi župana Franca Kanglerja, ki pa je bil kratek: »Nimam komentarja.«

Članek v Večeru, 19. marec 2011.

torek, 22. marec 2011

Obeta se tragedija: Kangler obljublja odstop, če ne bo Pandurjevega hrama

Intervju z mariborskim županom v današnjem Večeru (22. 3. 2011) razkriva nekaj značilne kanglerjevske retorike s polno dozo obratov, nesmislov, zanikanj in samozaverovanosti, v povprečju pa si ga bomo zapomnili predvsem po udarni obljubi, da bo Kangler odstopil, če Pandurjevega hrama ne bo. Kakšne so videti njegove obljube Pandurju v skype komunikaciji, ki jo s ponosom omenja, si zato zlahka predstavljamo.

Večer, torek, 22.3.2011, stran 14, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ, PETRA VIDALI

»Svoj mandat sem vezal na Maksa«

Župan Mestne občine Maribor Franc Kangler o evropski prestolnici kulture Maribor 2012

»Kako pa to, da se bo župan znašel na kulturnih straneh Večera?« je najprej vprašal župan Mestne občine Maribor Franc Kangler. »Ker vse poti vodijo k vam, ker ste v ospredju ali ozadju vseh pomembnih odločitev, povezanih z evropsko prestolnico kulture Maribor 2012, od investicij, zlasti Maksa (Mariborsko kulturno središče), do kadrovanja,« smo dogovorili. »Pri kadrovanju tudi?« se začudi. »No, malo že, dosti pa ne,« doda. Poglejmo torej, kje je župan in kakšen je njegov vpliv.

Tomaža Pandurja ste v zgodbo evropske prestolnice kulture pripeljali vi. Ali mu še zaupate?

»Seveda mu zaupam, ker mu zaupajo tudi Mariborčani. Verjetno ste prehitro pozabili, da sem tudi sam izvedbo projekta Maks vezal na svoj mandat in s celim obrazom, ne s polovičnim, stopil pred volilce. Javno sem naznanil, da vežem svoj mandat na izvedbo Maksa. To je dokaz več, da Mariborčani zaupajo njemu in meni.«

Ne glede na to, da pravzaprav ne opravlja nalog vodje programskega sveta in kreativnega direktorja programskega sklopa Terminal 12?

»To je že bolj strokovno vprašanje, kot župan se težko spuščam v to, ali vodi programski svet ali ne. Danes lahko človek preko spleta in elektronske pošte veliko opravi z doma ali iz sveta.« Ste pa najbrž pričakovali, da bo pripravil program za Maks?

In kako daleč je Maks - kje so programsko-poslovno načrt, gradbeno dovoljenje, kredit? občina mora prva dati odgovore na to.

»Seveda, sam župan mora prvi jasno vedeti, kako je s tem. V naslednjem mesecu bodo nekatere stvari znane. Prav v zvezi z Maksom bom predlagal mestnemu svetu spremembo odloka zavoda EPK.«

Maks je nacionalni in ne mariborski projekt

Kakšnega odloka?

»O tem zdaj še ne morem govoriti, gotovo pa boste, ko bodo stvari tako daleč, pravočasno obveščeni. Iz odloka bodo razvidni vloga in naloge Maksa. Ni skrivnost, da potrebuje Maks svoj zavod. Ali bo ta samostojen, poseben, ali pod okriljem katerega drugega zavoda, pa ni samo v pristojnosti župana. Interes za to bi moral imeti še kdo drug v Sloveniji, saj je evropska prestolnica kulture nacionalni projekt, ne samo županski in mariborski, in tudi Maks ni samo mariborski, ampak je nacionalni projekt. Jaz vem, kaj sem se pogovarjal s predsednikom vlade in vem, kaj sem se pogovarjal z ministrico za kulturo. To vedo tudi tisti, ki so bili zraven. Ves čas se usklajujemo. Zato je tudi mestni proračun na dnevnem redu šele danes (pogovarjali smo se pretekli četrtek, op. p.), ker smo prejšnji petek še usklajevali dinamiko financiranja nekaterih projektov, ki so povezani z evropsko prestolnico kulture. Če bi bila dinamika usklajena v januarju, bi imeli proračun že sprejet.«

S podjetjem ZIM, ki bo investiralo v Maks, ste na zvezi?

»Smo na zvezi. Mislim, da so bila te dni oddana gradbena dela za rušitev objekta, dobili so tudi soglasje za sklenitev pogodbe za projektiranje in ne vidim nobenih zadržkov ali problemov, da postopki ne bi tekli in tega ne bi izpeljali.«

So kredit že dobili?

»Mislim, da še ne.«

Poudarjate, da veste, kaj ste se pogovarjali z Borutom Pahorjem in Majdo Širca, vendar pa noben od njiju ni nikoli javno zagotovil, da bo država financirala Maks. Nasprotno, ministrica je jasno obljubila zgolj selektivno pomoč, kakršna je pač na voljo javnim zavodom, ki niso v državni pristojnosti. Ničesar ni obljubila.

»Tudi jaz ničesar ne obljubljam, pa potem vseeno naredim. Ministrici zaenkrat zaupam. Predsednik vlade pa je večkrat prišel v Maribor in mislim, da bomo našli nekatere rešitve na nacionalni ravni, med njimi tudi v zvezi z Maksom in zavodom EPK.«

Glede na predlagane (in vmes že potrjene, op. p.) investicije v proračunu se zdi, da bo Maks edina investicija, ki bo končana v letu 2012.

»Ne vem, od kod vam ti podatki.«

Za novo umetnostno galerijo bosta letos namenjena manj kot dva milijona evrov, velik delež pa še v letu 2013. Tudi za knjižnico bo letos na voljo le petina sredstev. Kako naj torej mislimo, da bosta končani naslednje leto?

»Tudi država gradi tako, da dela s preobremenitvijo. Načrt je pripravljen tako, da bodo dela končana v juniju 2012, del opravljenega dela pa bo plačan v letu 2013. To pomeni, da delamo investicijo s preobremenitvijo za naslednje leto. Tako smo delali tudi v državnem zboru, ja, tudi tam se tako dela, tako se bo verjetno tudi zgodila cesta pod Meljskim hribom.«

Ministrstvo za kulturo je namenilo obema projektoma po 10 milijonov evrov, vendar so bila ta sredstva vezana - ob gradbenih in drugih potrebnih dovoljenjih do konca marca oziroma maja - na adekvatno sofinanciranje občine in na porabo v letu 2011.

»Dinamika je usklajena z državo. Usklajevala jo je direktorica mestne uprave, in sicer za vse projekte: umetnostno galerijo, knjižnico in nabrežje Drave ter brv.«

Protestno pismo madžarskemu veleposlaniku

Imate res težave z madžarskimi arhitekti, ki so bili s projektom nove umetnostne galerije izbrani na mednarodnem arhitekturnem natečaju? Slišati je, da grozijo s tožbo.

»Lahko grozijo, s čimer želijo, ampak bili so izbrani in to jih obvezuje. Jaz se z njimi nisem nikoli pogovarjal, ker je to delo mojih svetovalcev in strokovnjakov. Žal so izbrani arhitekti mislili, da lahko projekt zaključijo na hitro in na daljavo. Ampak treba je biti tukaj in sodelovati pri pridobivanju potrebnih dovoljenj. Upam, da bodo zaplet, ki je nastal, rešili. Napisal sem protestno pismo madžarskemu veleposlaniku, ki ga dobro poznam. V pismu sem razložil, da izsiljevanje ali grožnje niso način, kako naj bi se obnašali na pogajanjih.«

Torej delajo prepočasi?

»Točno.«

Zapletlo pa se je tudi pri Rotovžu. Cel projekt je narasel na 32 milijonov evrov, zdaj je skrčen na 14 milijonov. Kaj to pomeni?

»Ne na 14, ampak na 24 ali 25 milijonov. In to pomeni, da bo, ko bo proračun sprejet in gradbeno dovoljenje na mizi, tam gradbena jama in se bodo dela začela. Knjižnica ima prioriteto in zahtevam, da bo prireditveni prostor, kakršne je predviden v arhitekturni rešitvi, izveden. Projekt za Glavni trg in garažno hišo se tudi pripravlja, pripravlja ga gospod Reichenberg. In kot rečeno, tudi Maks se dela. Rahle težave so pri galeriji, za ostalo pa mislim, da bomo še pravočasno izpeljali. Kateri kulturni projekt pa je v osmih letih odprl, zaključil ali rešil moj predhodnik? Vam bom kar jaz odgovoril: obnovo Kulturnega doma Pekre in

prebarvanje ter obnovo Unionske dvorane. In to, da se je moral zgoditi župan iz Ljudske stranke, ki je pokazal kulturno širino, nekatere v mestu pač boli.«

Zavajali so me

To, da naj bi stal cel projekt Rotovškega trga 32 milijonov, je znano že nekaj mesecev.

»To pa ni res.«

Novinarji smo bili s tem seznanjeni decembra. Zdaj, po treh mesecih, pa taka panika in zmanjševanje na vrat na nos.

»Pa kdo pravi, da je to na vrat na nos? To lahko samo vi rečete. Jaz vam povem, da so mene kot župana zavajali.«

Kdo?

»Tisti, ki so naredili arhitekturni razpis in rekli, da bosta Mestna knjižnica in Rotovž znesla 16 milijonov evrov. In s tem podatkom mojih strokovnih služb je župan Kangler operiral, ko se je hodil v Ljubljano pogajat za državni prispevek.«

Ampak vaša projektna pisarna je poznala prave cifre.

»Je, jaz pa jih nisem. Če bi jaz takrat to vedel, bi, ko sem šel do Pahorja, mogoče lahko dobil 15 milijonov od države, ne pa samo 10. Da zaključim s knjižnico: eno so želje, ki posegajo tudi v mestno hišo, ki je po funkciji županova hiša, drugo pa je realnost. Zdaj je Mestna knjižnica na 900 kvadratnih metrih, po projektu pa je naenkrat 6000 kvadratov. Biti moramo racionalni in usklajeni, zato sem se odločil, da izločim prenovo mestne hiše, ker ta ni potrebna. Knjižnica je zame pomembnejša.«

Ampak prenova torej bo končana naslednje leto?

«Mora biti končana.«

Glede na to, da je letos v proračunu za obnovo samo nekaj več kot pet milijonov državnih sredstev, bo torej za naslednje leto ostalo pet milijonov državnih sredstev, 14 milijonov pa bo morala dati občina. Bo?

»Seveda. Okvirna vrednost je nekaj več kot 20 milijonov, javno naročilo pa bo pokazalo, tako kot pri Medicinski fakulteti, ali bo kdo prišel in naredil vse skupaj za 15 milijonov. Tega bi bili veseli, če bo seveda imel reference in garancije. Ne vem, kakšna bo cena.«

Se bo nabrežje Drave res pričelo urejati po Festivalu Lent?

»Tako je. Do festivala moramo pripraviti vso dokumentacijo.«

Denar je zagotovljen, pravite, kaj pa za brv?

»Vse je. Ne vem, ali bomo dobili evropska sredstva, ene dvakrat bom še šel v Bruselj. Saj smo doslej v mojem mandatu realizirali že 45 evropskih projektov. Tudi Pekarna bo najbrž šla skozi. Je pa žalostno, da bi brez evropskih fondov pogoreli, ker je Pekarna na naših plečih, medtem ko Metelkovo financira država.«

Kaj vam je pravzaprav svetoval Tomaž Pandur oziroma njegova firma Pandur Theaters v preteklem letu, da ste mu za svetovanje plačali 23 tisoč evrov?

»Veste, pogodba je javna, jo lahko preberete. Če pa želite odgovor, župan drugega največjega mesta si zasluži takšnega svetovalca na področju kulture, kot je Pandur Theaters oziroma Tomaž Pandur. Če si vzame župan drugega največjega mesta čas, da gre v Madrid skupaj z Igorjem Brlekom iz Festivala Ljubljana in Danilom Roškerjem iz SNG Maribor, pogledat Hamleta in se potem pogovarjati o ideji o drugem gledališču v Mariboru, je to opravičljivi razlog, da sklenem takšno pogodbo. Nad sabo imam nadzorni svet Mestne občine Maribor, ki sme in ima pravico skupaj z vami, ki obveščate javnost, pregledati vsako pogodbo in vsako delo.«

Letos ste torej podpisali že novo pogodbo?

»Letos še ne, ker še nismo sprejeli proračuna.«

Ja pa torej predvidena?

»Nismo predvideli, kar bomo letos več aktivnosti peljali skozi zavod EPK.«

Univerza bo kupovala od občine

V proračunu ste predvideli prodajo galenskega laboratorija Mariborskih lekarn, s katero želite iztržiti 2,6 milijona evrov. Pisali smo že, da bi ta prostor v letu 2012 rad imel zavod EPK, kjer bi mesto našla Alternativna veleblagovnica. Razmišljate kaj o tem?

»Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Mariboru se zanima za ta prostor. Univerza se zanima tudi za zgradbo, kjer je sedaj Umetnostna galerija. Dogovora z zavodom EPK ni, ker sem obljubil rektorju v tej pisarni, da lahko načrtujejo odkup za potrebe fakultete. Zavod EPK bo moral prostore za to tržnico najti drugje.«

Torej bo Univerza v Mariboru kupila te prostore?

»Ja, stari rektor Ivan Rozman je pred drugimi dekani izrazil interes, zato smo hišo, kjer je galerija, že ocenili. Vesel bi bil, če bi se v taki pomembni zgradbi, kot je stara UGM, znašla fakulteta ali del univerze. Dolgoročno želimo zapreti tudi Smetanovo ulico, kjer so fakultete, in narediti trg.«

Kakšni so pravzaprav odnosi med zavodom EPK in občino?

»Odnosi do dobri. Vsaki četrtek so pri meni vsaj eno uro na koordinaciji vršilka dolžnosti generalnega direktorja Suzana Žilič Fišer, prihaja programski direktor Mitja Čander, prihaja Helena Hvalec, poslovna direktorica, in prihaja Franci Pivec, član sveta zavoda, ki je bil postavljen s strani Mestne občine Maribor.«

Predsednika pa svet zavoda še nima.

»Ga bo dobil. Trije člani so so morali zaradi zakona o integriteti in preprečevanju korupcije odstopiti.«

Ampak tale zakon velja že od lanskega junija.

»Ja, bile so različne interpretacije, ali v svetu zavodu sme biti funkcionar ali ne. Potrebovali so pač nekaj mesecev za ugotovitev,da državni funkcionarji ne smejo biti v svetu zavoda. Kar se mene tiče, je to ena velika bedarija. Želel bi si, da bi ostala Jožef Školč, Stojan Pelko. Imel bi namreč stik z vlado, državo. Sam ne smem biti v svetu zavoda gasilcev, po zakonu pa prvi v mestu odgovarjam za požarno varnost.«

Ko smo že pri sodelovanju med zavodom in občino - želja zavoda je bila, da bi bil kino Partizan jazz prizorišče, ga pa je sedaj za svoje depoje dobil Pokrajinski muzej. Direktor urada za kulturo Aleš Novak pravi, da ne gre za pogodbo z občino, ampak bo muzej morebitno razmerje sklenil z DSU, družbo za svetovanje in upravljanje, ki je upravitelj kina. A pozabil je povedati, da občina daje soglasje k dejavnosti. Se vam ne zdi, da bi na ta konec mesta takšno živo, glasbeno, obiskano prizorišče sodilo?

»Osebno sem imel interes, da bi tako kino Udarnik kot kino Partizan prišla v last Mestne občine Maribor, da bi lažje rešili te zgodbe. Kar zadeva Udarnik, v denacionaliazacijskem postopku smo dobili toliko lastnikov, da bi občina težko pridobila lastništvo. Tudi če bi bili lastniki v 70 odstotkih brez ostalega soglasja, pa čeprav bi šlo za enega lastnika, ne bi smeli vlagati v objekt. Enako je s Partizanom. Ne vem, kako je z njegovim lastništvom. Imam pa informacije, da vse to, kar ste me vprašali, drži.«

Ko smo že omenili Aleša Novaka, govori se, da je direktor občinskega urada kot vršilec dolžnosti programskega direktorja zavoda EPK dobil ob svoji plači 30 tisoč evrov. Če je to res, bi bilo prav, da javnost to izve. Veste kaj o tem?

»Če je bila kakršnakoli pogodba sklenjena, ker je imel povečan obseg del, bomo preverili, ker so to urejali drugi. Nekaj je na tem, ne vem pa, če gre za tako velik znesek, čeprav bi ta moral biti kristalno jasen.«

Takratni vršilec dolžnosti generalnega direktorja Vladimir Rukavina pa pravi, da je funkcijo opravljal brezplačno.

»Ja, ker je bil hkrati direktor javnega zavoda Narodni dom.«

Zavod naj vodi tisti, ki pozna dušo mesta

Ko programski svet ni dal zaupnice Rukavini kot kandidatu, ste lansirali novo vršilko dolžnosti generalnega direktorja, dr. Suzano Žilič Fišer. Eden od argumentov je bil, da ne potrebujemo ljudi od drugod, da jih imamo v Mariboru dovolj. Se vam zdi bistveno, da je generalni direktor iz Maribora?

»To je bil eden od argumentov in to tudi na glas povem. Dokler bom župan, me bo v tem mestu, ki ima univerzo in kulturne inštitucije, težko kdo prepričal, da v Mariboru nimamo človeka, ki bi bil dovolj sposoben, da bi vodil tak zavod. Obžalujem, da so nekateri igrali grdo igro, ko gospod Rukavina ni dobil podpore, kajti v Sloveniji ne poznam nobenega, ki bi imel več referenc. V istem rangu je Igor Brlek, Danilo Rošker in ostali direktorji zavodov. Smiselno se mi zdi, da tak zavod vodi nekdo, ki pozna dušo tega mesta, utrip, kulturni in življenjski. Lahko bi pripeljali koga iz Nemčije, Srbije ali Rusije. Če ne poznaš utripa, težko vodiš zavod, ki je programsko in vsebinsko vezan z življenjem v mestu. V zavod EPK morajo biti vključeni tisti, ki se rodijo in prvič primejo čopič v Mariboru. »

Torej verjamete, da leto evropska prestolnica kulture uspela?

»Verjamem, da bo, ne glede na recesijo. Eni kažejo s prstom na župana, drugi na državo, tretji na kulturnike. Mariborčani in vsi udeleženci partnerskih mestih se bodo šele dan po tem zavedali, kako pomemben je bil projekt EPK za vse. Če ne bi šli v EPK, ne bi bilo v tej pisarni te energije po novi knjižnici, novi galeriji, novem nabrežju reke Drave, novem mostu, prenovi trgov. To je tisto, kar nas sili, da mesto spremenimo in mu damo drugačno vsebino. Nisem prepričan, da bi tako intenzivno delali Naskov dvorec, Lutkovno gledališče, hkrati pa stiskali državne institucije, da nam zaradi tega projekta morajo slediti. Lutkovno gledališče je financirala samo Mestna občina Maribor. Je edino na tem širšem območju in vsi otroci imajo enako ceno karte, ne glede na to, iz katere občine prihajajo. Izvajamo naloge regijskega pomena. Tako je pri knjižnici, bazenu Pristan, muzeju NO ... Ne zahtevam, da bi druge občine morale kaj prispevati, bi pa država morala meni in občini priznati, da imajo take ustanove regijsko in pokrajinsko nalogo. Financiram pa jih samo jaz.«

»Ne samo on, Maks ni vezan samo na gospoda Pandurja, ampak na vse kulturne kreatorje v mestu in širše. Če pa želite preveriti, kako sem tesno zvezan z gospodom Pandurjem, pa vam lahko pokažem, da se večkrat slišiva tudi preko skypa. Pogovarjava se o marsičem, ne glede na to, da je on v Španiji.«

četrtek, 24. marec 2011

Kultura in »kultura« iz jajčne lupine

Zapis novinarke Nade Ravter v današnjem Večeru (24. 3. 2011) daje misliti o usodi ljudi v mestu, kakršen je založnik Primož Premzl. Njegova monografija o Glazerjevih nagrajencih, torej o prvi kulturniški nagradi mesta, je minila v znamenju finančnega bojkota občine Maribor in EPK, hkrati pa tudi ljudi iz teh krogov. Kot se zmerom bolj otipljivo kaže, v mestu obstajata kultura in »kultura«. Počasi se zdi, da obstaja EPK produkcija in še ena, ne-EPK produkcija in da se dihotomija med obema poglablja. V smislu, da prva izloča drugo ali da se druga izločuje iz prve ali da si prva prisvaja drugo. Da sta dve in vsaksebi. Nič novega sicer, le do kraja zaostrena proizvodnja kulturnih vrednostnih orientacij skozi zadnja desetletja je to, ko se je na eni strani izoblikovala njena elit(istč)na struktura, medijsko in politično propagandistično reciklirana, na drugi strani margina alternativnih in manjših, pravzaprav marginalnih kulturnih produkcij, porinjenih na rob, prezrtih in preslišanih. EPK je sindrom neskritosti takega zatajevanja, razgaljajoč hipokritično naravo velikega dela kulturno-medijsko-političnega konglomerata tistih, ki se imajo za glasnike in medijske mecene mariborske kulture. Fragment zapisa:

V petek je bila v nabito polni Glazerjevi dvorani Univerzitetne knjižnice predstavitev knjige Petindvajset let Glazerjevih nagrad, v kateri je v besedi in sliki predstavljenih vseh 105 dosedanjih Glazerjevih nagrajencev. O njej so spregovorili Bruno Hartman, idejni oče teh nagrad in tudi sam Glazerjev nagrajenec, avtor spremne besede Franci Pivec, avtor fotografij Branimir Ritonja in Primož Premzl, založnik, urednik in avtor predstavitve nagrajencev, tudi on Glazerjev nagrajenec. Knjigo, ki je trajna in trajni pričevalec dogajanj v Mariboru, so označili za edinstveno likovno bogastvo, za velik ponos Maribora, publikacijo, ki ji v Sloveniji ni primerjave, in velik prispevek k EPK.

Ni bilo mogoče preslišati, da za ta veliki prispevek k EPK občina ni primaknila nič. Resnici na ljubo: ponudila je 1500 evrov, a se je založnik za tako podporo vljudno zahvalil.

Z občine na predstavitvi ni bilo nikogar ... Naključje? Morda. Ali pa ne. Lani junija je bila predstavitev monografije Stara trta. Ista in nabito polna dvorana, isti založnik (je v tem problem?). Tudi lani ne bi bilo nikogar z občine (župana so uradno opravičili), če ne bi nekdanja županja Magdalena Tovornik, ki je tako rekoč »idejna mati« vsega, kar se danes s trto in okrog nje dogaja, »spotoma« na občini »pobasala« tedaj zadolženega za kulturo in ga pripeljala na predstavitev. Za kulturo zadolženi je nato v imenu občine spregovoril in obljubil (domnevam, da v imenu občine), da bo čudovito monografijo občina izkoristila za poslovna darila.

Gospod Premzl, koliko monografij je občina kupila? Nobene.

Pa je bila tudi monografija Stara trta prispevek k EPK. Prezgodaj?

P. S. Pravi Premzlov prispevek k EPK bo, kot je rekel v svojem kabinetu, da se bo za nekaj časa umaknil iz kulturnega delovanja za Maribor, 1. januarja kulturnega leta Gospodovega pa bo šel na zavod za zaposlovanje in brezposelnim delil knjige o Mariboru, ki Maribora ne zanimajo. In me vpraša, preko mene pa tudi vas: A ti ljudje (na občini itd.) živijo v jajčni lupini, da ne vidijo, kako ta narod živi, da namenijo 85.000 evrov za predstavo, ki je ne bo ...?

petek, 25. marec 2011

Inter EPK silent Musae

Pekarniški EPK projekt »Muze socializma» je zdaj preteklost. Kot so zapisali, odstopajo od njega zaradi dinamike sofinanciranja in produkcijske podpore.
Inter arma EPK silent Musae:

Sre 23.3.2011

Teatralno, a zmedenemu EPU o 2012 nadvse primerno

Maribor 2012
Vetrinjska ulica 30
2000 Maribor

Maribor, 17.3.2011

Spoštovani!

Sporočamo vam, da smo se odločili odstopiti od projekta Muze socializma. Naši razlogi so predvsem dvojne narave: najprej so to nejasnosti glede dinamike (in) sofinanciranja s strani zavoda EPK ter produkcijske podpore, ki bi je naj bili deležni; na drugi strani pa je seveda podobna neznanka sofinanciranje našega delovanja s strani Mestne občine Maribor, kar onemogoča zagotovitev osnovne platforme za izvajanje projekta. Na kratko: ni proračuna, razpise pa smo komaj oddali. Povedano drugače: za nevladno organizacijo, ki želi biti družbeno-angažirana in obenem preživeti vsaj na minimumu še sprejemljivega (karkoli to danes že pomeni), je nujno, da skače v vodo neznane globine s kolikor toliko trdnega odskočišča in si privošči vsaj užitek v zraku. Povedano direktno: mazohizma in oponašanja Kristusa in prevzemanja grehov smo se naveličali. O tem, da smo zaradi čudaške politike naše vlade ostali brez možnosti zaposlitev v programu Javnih del in s tem vsaj petih sodelavcev, pa nima smisla izgubljati besed. A smo jih ravnokar.

Prijazen pozdrav!

Pekarna - magdalenske mreže
Gregor Kosi, direktor

petek, 25. marec 2011

Na EPK revizija zaradi »hujše kršitve zakonodaje«

Današnji Žurnal24 (25. 3. 2011) poroča o napovedani reviziji EPK, ki jo bo zahteval novi predsednik sveta zavoda dr. Oto Luthar. Zaradi porabljenih 111.000 evrov mimo razpisov, kar je za ministrstvo za finance »hujša kršitev zakonodaje«. O tem je prvi poročal Žurnal24, kot smo povzeli tule. Mimogrede, mimorazpisne aktivnosti so drugi mediji skoraj v celoti spregledali. Celoten članek:

"Za štiri temeljne programske sklope se predvideva 5,9 milijona evrov, velika glavnina sredstev gre za koproducentske pogodbe," je pojasnil Mitja Čander, programski direktor Javnega zavoda (JZ) Maribor 2012. Zavod bo za delovanje in projekte letos porabil 9,2 milijona evrov, kar je včeraj sprejel tudi svet zavoda.

Napoved notranje revizije

Novi predsednik sveta Oto Luthar poudarja, da se bodo zavzemali za "transparentno, v upravi usklajeno poslovanje, ki bo v skladu z zakonodajo". Glede na dogajanja v preteklosti se bo po njegovih besedah opravila notranja revizija revizorja z mednarodno licenco, saj je bilo na seji izpostavljeno sporno sklepanje pogodb z zunanjimi izvajalci, na kar smo prvi opozorili v Žurnalu. A se svet zavoda do tega ni podrobno opredelil, ker ni imel nobenega gradiva. Je pa Luthar upravi svetoval, naj se "opremi z vso zakonodajo, ki zadeva njihovo delo".

Žilič Fišerjevi pozitivno mnenje

Generalna direktorica. Člani sveta zavoda Maribor 2012 so soglasno potrdili kandidaturo Suzane Žilič Fišer za generalno direktorico zavoda. "Verjamem, da gre za izjemen projekt, ki bo vse prej kot lahek. Dala sem pobudo, da se pregleda poslovanje in delovanje zavoda do zdaj, saj lahko le iz tega izhodišča prevzemam odgovornost za nadaljnje korake," je povedala Žilič Fišerjeva, o kateri naj bi danes odločal tudi programski svet, potem pa jo morajo potrditi še mestni svetniki. V svetu zavoda so sicer od včeraj štirje novi člani: Lučka Lorber, Barbara Koželj Podlogar, Milan Petek in Oto Luthar.

Svetovalci že lani

Spomnimo, na oddelku za marketing so za zunanje svetovalce in dosedanje projekte letos brez razpisa porabili 75 tisoč evrov, čeprav je poslovna direktorica Helena Hvalec povedala, da veliko ni bilo narejenega. Kot so nam razkrili v JZ Maribor 2012, pa brez zunanjih svetovalcev ni šlo niti lani. Zdajšnji zunanji svetovalci Matjaž Germ, Dejan in Žana Vlaisavljević ter Andrej Bauman so namreč zavodu svetovali že od oktobra do decembra, ko so

skupaj zaslužili 15 tisoč evrov bruto. Lani je šest mesecev prek pogodbe delal tudi Uroš Mencinger, ki je bil odgovoren za odnose z javnostmi in je na mesec zaslužil tri tisoč evrov bruto. Tako je bilo tudi januarja letos, čeprav je 7. januarja njegove naloge prevzel Aljaž Mejal, sicer zaposlen v zavodu.

Čez sto tisočakov

Skupaj je tako poslovna direktorica v času svojega delovanja brez razpisa porabila okoli 111 tisoč evrov, kar so na ministrstvu za finance že označili kot "hujšo kršitev zakonodaje". Na ministrstvu za kulturo pa pojasnjujejo, da so o spornih poslih seznanjeni le prek medijev, a na podlagi pogodbe z Mestno občino Maribor financirajo izključno program zavoda. "Naloge in pristojnosti JZ so jasne, od zavoda pa pričakujemo, da deluje zakonito in transparentno," so dejali.

petek, 25. marec 2011

Velike težave s štetjem članov sveta: gladko spregledali Milana Petka

Vprašanje je silno enostavno in se glasi: je sveta zavoda EPK na včerajšnji seji (24. marec 2011) potrdil za novega člana tudi Milana Petka ali ne? Bivši poslanec LDS in mestni svetnik je danes prokurist družbe Marifarm, ki se ukvarja s proizvodnjo farmacevtskih preparatov in je v stoprocentnem lastništvu Javnega zdravstvenega zavoda Mariborske lekarne Maribor. Včeraj so potrdili dr. Suzano Žilič Fišer za generalno direktorico zavoda Maribora 2012 in nove člane sveta zavoda, dr. Ota Lutharja, dr. Lučko Lorber in Barbaro Koželj Podlogar. Toda ali so potrdili tudi Milana Petka? Sodeč po današnjem zapisu v Žurnalu24 je odgovor pritrdilen. Sodeč po vseh drugih medijskih zapisih v dnevnem časopisju je odgovor nikalen – povsod so ga gladko izpustili. Še hujše od hudega: celo na uradni spletni strani EPK so nanj povsem pozabili, čeprav je bil po naših podatkih včeraj potrjen in ga je mogoče videti tudi na priloženih fotografijah s seje. Posnetek stanja v kolofonu uradne strani je še neažuriran in je videti takšen:

Objavljamo še uradni komunike zavoda EPK, ki dokazuje omenjeno šlamastiko spregleda:

Sveta zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture je na današnji 6. seji izvolil novega predsednika sveta zavoda, to je postal dr. Oto Luthar. Svet zavoda je podal tudi pozitivno mnenje kandidatki za generalno direktorico Zavoda dr. Suzani Žilič Fišer, ki je trenutno vršilka dolžnosti generalnega direktorja Zavoda. Svet je na seji obravnaval in potrdil tudi programske sklope projekta Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture, obravnaval in potrdil Letno poročilo 2010 ter obravnaval in potrdil Finančni načrt in program dela 2011.

Svet zavoda je s sklepom št. 8, sprejetim na seji dne 24.3.2011 odločil, da poda pozitivno mnenje k imenovanju kandidatke dr. Suzane Žilič Fišer za generalno direktorico. »Sodeč po biografiji in bibliografiji, glede na izkušnje in uspešno delo v preteklosti kakor tudi na podlagi priloženega programa dela, članice in člani sveta zavoda menimo, da je gospa dr. Suzana Žilič Fišer primerna kandidatinja za mesto generalne direktorice zavoda Maribor 2012 in ji soglasno izrekamo podporo,« je zapisano v obrazložitvi sveta zavoda. Mnenje o kandidatki mora sedaj podati še programski svet Zavoda, katerega seja bo predvidoma jutri.

Župan Mestne občine Maribor Franc Kangler je v začetku februarja za vršilko dolžnosti generalnega direktorja zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture imenoval doc. dr. Suzano Žilič Fišer, in sicer za čas do rednega imenovanja generalnega direktorja Zavoda.

Doc. dr. Suzana Žilič Fišer je predavateljica in predstojnica Inštituta za medijske komunikacije na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru in je dolgoletna članica sveta zavoda SNG Maribor. Svojo kariero je začela v medijih kot novinarka, urednica, kasneje pa je vodila produkcijo POP TV. Več let je živela in delala v Veliki Britaniji. V projekt EPK 2012 je vpeta od samega začetka, sprva kot članica začasnega sekretariata za EPK, nato pa kot članica sveta zavoda Maribor 2012.

Kot je znano, je Vlada Republike Slovenije s 3. marcem 2011 razrešila g. Jožefa Školča, državnega sekretarja v Kabinetu predsednika Vlade Republike Slovenije, dr. Józsefa Györkösa, državnega sekretarja na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, in dr. Stojana Pelka, državnega sekretarja na Ministrstvu za kulturo, kot člane sveta javnega zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture.

Za nove člane sveta zavoda je Vlada s 4. marcem 2011 imenovala dr. Ota Lutharja, rednega profesorja na Univerzi v Novi Gorici, dr. Lučko Lorber, visokošolsko učiteljico z Univerze v Mariboru, in Barbaro Koželj Podlogar, generalno direktorico Direktorata za umetnost na Ministrstvu za kulturo. Do spremembe članstva v svetu javnega zavoda Maribor 2012 je prišlo zaradi uveljavitve Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, po katerem so njihove siceršnje funkcije postale nezdružljive s članstvom v svetu zavoda.

Člani sveta zavoda Maribor 2012 so na današnji 6. seji za novega predsednika sveta izvolili dr. Ota Lutharja, z Univerze v Novi Gorici. Oto Luthar je doktor znanosti s področja zgodovine, znanstveni svetnik in redni profesor.

Mitja Čander, programski direktor Zavoda: »Posebnost mariborskega EPK bo širina, saj se ne bomo ukvarjali zgolj z umetnostjo, temveč bomo posegali tudi na druga družbena polja, kot so

gospodarstvo, civilna gibanja, šolstvo in druga. Potrjeni programski sklopi bodo skrbeli prav za to, ob tem pa tudi za povezovanje celotnega programa za leto 2012 v kompaktno zgodbo.«

Dr. Oto Luthar, novoizvoljeni predsednik sveta zavoda: »Formalni pogoji za normalno tekoče delo zavoda so z današnjo sejo vzpostavljeni in pričakujemo, da se bo to začelo odvijati po načrtu, ki smo ga potrdili. Pričakujemo, da bo zdaj tudi občina kot predlagateljica Žilič-Fišerjeve sprejela naše pozitivno mnenje.«

Dr. Suzana Žilič Fišer, v. d. generalna direktorica zavoda: »Zahvalila bi se za soglasno pozitivno mnenje sveta in zaupanje, ki sem ga dobila za vodenje tako velikega in daljnosežnega projekta, kot je Evropska prestolnica kulture. Svetu sem dala tudi pobudo, da pregleda preteklo poslovanje in delovanje zavoda, saj je to zame ključno izhodišče, iz katerega želim nadaljevati. Dobiti moram vpogled v celotno doslejšnjo situacijo, in šele potem lahko prevzamem vso odgovornost za vodenje in delovanje zavoda.«

petek, 25. marec 2011

Sloni romajo pod točko razno

Fragment današnjega zapisa v Dnevniku (25. 3. 2011) s skorajda hudo srednjeveško metafizično dilemo: koliko angelov na konico noža ,ali po epekajevsko: ali veliki sloni sodijo pod točko razno in koliko njih? Iz zapisa je razbrati, da posebnega zanimanja nadzornikov za finančno poslovanje ni bilo, niti za velike slone in niti pod točko razno. Takole:

Svet zavoda se je včeraj izognil (neprijetni) javni razpravi o razkritju poslov med Zavodom Maribor 2012 in podjetjem Zadrga ter petimi sodelavci Zadrge, ki jih je sklenila poslovna direktorica. Časnik Žurnal je namreč poročal, da je Hvalčeva v začetku leta sklenila pogodbe za marketinško svetovanje v skupni vrednosti 75.000 evrov. Za oddajo posla zunanjim sodelavcem pa poprej ni objavila javnega razpisa, ker je znesek razdelila na več pogodb.

Nočejo velikih slonov

Članica sveta zavoda Barbara Koželj Podlogar z ministrstva za kulturo je uvodoma zahtevala, da se ta problematika nemudoma uvrsti na dnevni red. »Preveč indicev je, ki jih je treba sproti razreševati,« je opozorila Koželj-Podlogarjeva. »Zadeva je pomembna, jo je pa možno uvrstiti tudi pod točko razno. Ni kaj skrivati in ni treba iz nje delati velikega slona, ki jih imamo že itak dovolj,« je menil svetnik Srečko Meh. Svet zavoda se je potem strinjal, da bo to zadevo obravnaval pod točko razno, vendar tega nato ni storil. Ob izključitvi javnosti je namreč sprejel zgolj priporočilo, po katerem se bo v bodoče zavzemal za transparentno poslovanje uprave, ki bo morala delovati usklajeno. »Če bi se izkazalo, da bi kdor koli v upravi kršil naše priporočilo ali da bi deloval v neskladju z zakonodajo, bomo ukrepali,« je napovedal Oto Luthar, predsednik sveta zavoda.

sobota, 26. marec 2011

Pandur zaračunal sestanek z novinarko?

Prvi javno razgrnjen račun in prva molzna krava, kot pravi novinar Dnevnika Tomaž Klipšteter. Na tem mestu smo se že spraševali, ali Pandurjevi projekti v tujini štejejo za EPK dogodek. Kot je razbrati iz svetovalne pogodbe Pandurja z MOM, je odgovor pritrdilen, kajti davkoplačevalci smo plačali vsaj eno njegovo pot v madridski teater, kjer je kot režiser postavljal predstavo – menda je tja potoval zaradi dogovora o gostovanju predstave v Mariboru, čeprav o takem gostovanju zaenkrat nismo nikjer slišali niti besede. Najbolj neverjetna postavka iz javno objavljene pogodbe na spletni strani Dnevnika je postavka za srečanje in intervju z novinarko Večera Melito Forstnerič Hajnšek:

Molzna krava EPK: dragi Pandurjevi sestanki

Pop/Kultura - sobota, 26.03.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - Dnevnik si je pridobil kopijo svetovalne pogodbe, na podlagi katere je Mestna občina Maribor plačala 23.100 davkoplačevalskih evrov podjetju Tomaž Pandur Theaters, d.o.o., za storitve svetovanja na področju kulture.

Iz dopisov, ki jih je omenjena firma predložila na podlagi te pogodbe, izhaja, da je režiser Tomaž Pandur prejel omenjeni davkoplačevalski denar predvsem za udeležbo na raznih sestankih in srečanjih, na katerih je bržkone razpravljal tudi o svojih lastnih umetniških projektih.

Potne stroške plačal zavod

Kakšen je okvir te zgodbe? Tomaž Pandur je 11. junija lani postal predsednik programskega sveta javnega zavoda Maribor 2012, ki je zadolžen za izvedbo projekta evropske prestolnice kulture prihodnje leto. Šest dni kasneje je Livija Pandur, direktorica Tomaž Pandur Theaters, sicer pa njegova sestra, poslala občini omenjeno svetovalno pogodbo, ki jo je mariborski župan Franc Kangler podpisal 24. junija. Potni stroški, ki bi jih Pandur imel zaradi svetovanja občini, v pogodbeno vsoto 23.100 evrov niso zajeti. V pogodbi piše, da bo Pandurjevemu podjetju te stroške povrnil javni zavod Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture. Kot nam je na našo poizvedbo odgovoril Aljaž Mejal iz službe za odnose z javnostmi zavoda Maribor 2012, je zavod Tomažu Pandurju v preteklem letu 2010 za stroške službenih poti (kilometrine, dnevnice) izplačal 4276,96 evra.

Po pogodbi je Tomaž Pandur Theaters za občino opravljal storitve svetovanja na področju kulture in umetniškega ustvarjanja, in to predvsem na področjih »smernic in vizije kulturnega razvoja v mestu«, »prepoznavnosti in identitete mesta« v povezavi z EPK, »mreženja kulturnih institucij v regiji, državi, Evropi in svetu«, pa »mapiranja Maribora kot stičišča evropskih umetniških platform«, »medkulturnega dialoga«, »transnacionalnega kroženja umetniških del«, pa še »kulturnega sodelovanja med ustvarjalci, izvajalci, institucijami«, »promocije mesta kot izvajalca presežnih in prepoznavnih kulturnih dogodkov«, »interaktivnega komuniciranja z lokalno skupnostjo, gospodarstvom, turizmom« ter »svetovanja pri vzpostavitvi, konceptu in razvoju mednarodnega centra uprizoritvenih umetnosti«.

Kaj to pogodbeno besedičenje pomeni v praksi, je razvidno iz sedmih izstavljenih mesečnih »računov« po 3300 evrov s poročili o opravljenih storitvah svetovanja skladno s pogodbo. Ti dokumenti so obenem tudi edino pisno gradivo, ki ga je Pandurjevo podjetje oddalo občini na podlagi svetovalnega posla.

Sestanek z novinarko kot svetovanje občini

Prvi račun je bil izdan na dan podpisa pogodbe. Iz priloženega poročila izhaja, da se je Tomaž Pandur udeležil sestanka z ministrico za kulturo Majdo Širco in s premierjem Borutom Pahorjem. Navedel je tudi sestanke z drugimi uradniki na občini in drugod. Med sedmimi sestanki in srečanji, ki jih navaja v julijskem poročilu, je tudi sestanek v madridskem Theatru Espanol, uradno zaradi dogovarjanj o gostovanjih v Mariboru. V tem gledališču je Tomaž Pandur zdaj postavil na oder predstavo Somrak Bogov, ki je doživela premiero 17. marca.

Avgusta je v poročilu o opravljenih storitvah naštel osem sestankov; večinoma se je Pandur dobival z mariborskimi občinskimi možmi, se je pa sestal tudi z Ivom Vajglom, ki je njegov namestnik na položaju predsednika programskega sveta zavoda Maribor 2012. Izstavljeni račun je utemeljil tudi s sestankom in udeležbo na okrogli mizi z novinarko Večera Melito Forstnerič Hajnšek. Poleti je šel še na Brione, kjer se je srečal z Radetom Šerbedžijo.

Vojna in mir ter 85.000 evrov

Septembra je nato Pandur denimo šel v Beograd na festival Bitef, 22. oktobra pa je obiskal zagrebški gledališči HNK in Gavella. Ker je te sestanke navedel v poročilu o opravljenih storitvah, sklepamo, da se jih je udeležil na podlagi sklenjene svetovalne pogodbe z občino. Vendar velja tukaj izpostaviti, da je Tomaž Pandur Theaters isti mesec od zavoda Maribor 2012 pridobil 85.000 evrov za projekt Vojna in mir, ki naj bi leta 2012 nastal v koprodukciji prav z omenjenima gledališkima hišama. Gledališče Gavella je letos odstopilo od projekta zaradi pomanjkanja denarja.

Novembra in decembra je nato Pandur sestankoval skoraj izključno na temo projekta Centra uprizoritvenih umetnosti Maribor (Ceum), ki se je nato preimenoval v Mariborsko kulturno središče - Maks. Ta razvpita načrtovana novogradnja, ki si jo je izmislil Pandur in bo stala več kot 40 milijonov evrov, je skupaj s programom Terminal 12 postala prvi programski sklop Evropske prestolnice kulture, in sicer kar pod umetniškim vodstvom predsednika sveta zavoda EPK, torej Pandurja. Zadnji sestanek, ki ga je občina plačala na podlagi svetovalne pogodbe, pa je »predstavitev projekta Maks novoustanovljeni akademiji EPK«.

sobota, 26. marec 2011

Kardum odstopil zaradi igric in lokalpatriotskega plenjenja proračunskega denarja

Član programskega sveta Simon Kardum je včeraj nepreklicno odstopil iz programskega sveta EPK. Še iz današnjega Dnevnika (26. 3. 2011), medtem ko lokalni Večer in drugi mediji o tem zaenkrat ne poročajo:

Simon Kardum: EPK je lokalpatriotsko plenjenje proračunskega denarja

Simon Kardum, sicer direktor ljubljanskega Centra urbane kulture Kino Šiška, je včeraj podal svoj nepreklicni odstop s položaja člana programskega sveta zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture. »Odstopam zato, ker z doslejšnjimi pripravami, postopki imenovanj ter koordinacijo vsebin in financ za ta največji kulturni projekt nisem niti malo zadovoljen. Nasprotno, čeravno se je pred nekaj meseci zazdelo, da bo nova razširjena ekipa vendarle premaknila zgodbo iz letargičnega kolovoza, mi je zdaj postalo jasno, da bo vse skupaj zabredlo v drobne premisleke o drobnih zgodbah, v lokalpatriotsko plenjenje proračunskega denarja in v zadovoljevanje sebičnih interesov,« je v odstopni izjavi zapisal Simon Kardum. »Ker se takih igric v življenju nikoli nisem šel in ker si ne strokovno, kot tudi ne kot predstavnik institucije, katere direktor sem, ne morem in ne smem dovoliti 'držanja štange' pri slabo zasnovanem in vodenem projektu, ki, kot lahko spremljamo v medijih, postaja ekskluzivni poligon prikritih finančnih poslov, se umikam.«

sobota, 26. marec 2011

Dobrila: »Bil sem protipravno izločen«

Še iz današnjega Dnevnika (26. 3. 2011) – Peter Tomaž Dobrila je četrkovo potrjevanjeSuzane Žilič Fišer kot protipravno izločitev iz postopka. »Lokalni« Večer in drugi mediji o tem (zaenkrat) ne poročajo:

Peter Tomaž Dobrila: Imenovanje generalne direktorice EPK poteka v nasprotju s predpisi

Po svetu zavoda, ki je o tem sklepal v četrtek, je včeraj tudi programski svet zavoda Maribor 2012 podal pozitivno mnenje k imenovanju Suzane Žilič Fišer na položaj generalne direktorice tega zavoda. Programski svetniki se enako kot člani sveta zavoda niso izjasnili o preostalih dveh kandidatih, Petru Tomažu Dobrili in Vesni Lavrač, ki nista šla skozi sito občinske komisije za volitve in imenovanja. Dobrila je prepričan, da ga je komisija protipravno izločila iz postopka. Po njegovih besedah ga je Kviaz vabila na preliminarni razgovor, vendar se sestanka Dobrila zaradi službene odsotnosti ni mogel udeležiti in je zato zaprosil za nov termin. »Ki pa ga nikoli nisem prejel. Da pogovora z mano ne bo, so me obvestili šele včeraj,« je ogorčen Dobrila, ki je opozoril na neskladnost postopka z ustanovnim aktom zavoda. »Lahko se samo retorično vprašam, zakaj in čemu na mariborski občini nočejo, da o vseh kandidatih, torej tudi o meni, odločata oba sveta zavoda, šele nato pa gre končno odločanje ustanovitelju,« je dejal Dobrila.

nedelja, 27. marec 2011

Bodo v EPK brneli beemveji?

Kulturniški EPK okus za avtomobile? Kakšna je prava kulturna mera za emisije CO2? Počakajmo, pa bomo videli. Iz Slovenskih novic (28. 3. 2011):

MARIBOR - Potem ko je v vodo padel vladni posel s sto beemveji, se po naših informacijah zdaj za tovrstne sponzorske avtomobile potegujejo v javnem zavodu Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture. Kot smo izvedeli od virov blizu temu, naj bi bilo za zdaj v igri pet jeklenih konjičkov te znamke. Namenjeni naj bi bili vodilnim v zavodu. Informacije v zavodu Maribor 2012 niso zanikali.

Aljaž Mejal, ki v zavodu skrbi za odnose z javnostmi, nam je na vprašanje, ali drži, da se poigravajo z idejo, da bi za upravo in sodelavce javnega zavoda Maribor 2012 pridobili sponzorska vozila znamke BMW, odgovoril: »Pri projektu Evropske prestolnice kulture želijo sodelovati številna podjetja, ki želijo biti prepoznavna znotraj EPK. Zato želijo na različne načine sponzorirati in oglaševati svoje produkte. Med njimi so tudi ponudniki iz avtomobilske industrije. Na neformalni ravni se zavod sicer pogovarja z več ponudniki o morebitnem sodelovanju, saj bo zaradi številnih službenih poti (koordinacija partnerskih mest, obiski iz tujine, aktivnosti ekip znotraj programskih sklopov ...) potreboval službena vozila.«

Na vprašanje, za koliko teh gre, ni odgovoril. Prav tako ne na prošnjo za poimenski seznam tistih funkcionarjev in uslužbencev EPK, ki bodo vozila lahko uporabljali, niti na vprašanje pod kakšnimi pogoji jih bodo lahko uporabljali. Sporočil je le, da »odločitev o tem, ali bo zavod sploh imel sponzorska vozila, še ni bila sprejeta. Nobeno poslovno sodelovanje še ni bilo sklenjeno.«

So pa, tako trdijo viri blizu EPK, naša vprašanja o avtomobilih in porabi denarja, ki smo jih poslali v četrtek tik pred sejo sveta zavoda, močno razburkala že tako pregreto ozračje v zavodu. Posledica je najbrž tudi anonimka, ki jo objavljamo v okvirčku in ki smo jo prejeli na večer po seji sveta, veliko preden se jim je v zavodu uspelo uskladiti, kakšna uradna pojasnila nam bodo posredovali.

torek, 29. marec 2011

Žiličeva za revizijo poslovanja

Današnji Večer vendarle končno tudi o Zadrgi, najemu storitev mimo razpisa in kršitvah zakona pri tem. Bere se takole:

Večer, torek, 29.3.2011, stran 1, PRVA CELJSKO, KOROŠKA, avtor: JASMINA CEHNAR, PETRA ZEMLJIČ

EPK: Žilič Fišerjeva napoveduje revizijo poslovanja

Javnost je prejšnji teden razburkalo razkritje Žurnala24, da je javni zavod Maribor 2012 marketinške storitve mimo javnega razpisa zaupal komunikacijski agenciji Zadrga, poleg tega pa je najel še pet zunanjih svetovalcev, med njimi so trije povezani z Zadrgo. Skoraj vsa podjetja, ki sodelujejo z zavodom, so v lasti znanega mariborskega podjetnika Dejana Vlaisavljevića. Zato se je pojavil sum, da je poslovna direktorica zavoda Helena Hvalec, da bi se izognila javnemu naročanju, naročilo razdrobila na manjše vrednosti, kar je ena temeljnih kršitev področnega zakona.

Kot so nam pojasnili v javnem zavodu Maribor 2012, je v minulem letu Zadrga zanje opravila storitve v vrednosti 17.368 evrov bruto, še 12.500 evrov pa je tedaj šlo za skupino zunanjih svetovalcev oziroma ekspertno skupino za naloge strateškega marketinga in komuniciranja. Skupaj torej okoli 29.800 evrov. V ekspertno skupino so bila vključena podjetja Zadrga, Skupina SEM in Agencija SEM. Ob tem je zanimivo, da so vsa našteta podjetja v lastništvu ali solastništvu Dejana Vlaisavljevića registrirana na istem naslovu, Ljubljanska ulica 9. Letos je Zadrga za zavod opravila projekte v vrednosti slabih sedem tisočakov, ekspertna skupina, za katero je oziroma bo zavod do konca aprila nakazal skupno 51.200 evrov, pa šteje pet posameznikov - ponovno iz Agencije SEM, Skupine SEM, še enega Vlaisavljevićevega podjetja Dija Mediji, AB Medio Andrej Bauman, s.p., ter SMC svetovanje in prodaja Tin Diminić, s.p.

V.d. generalne direktorice zavoda Maribor 2012 Suzana Žilič Fišer ob vsem tem pravi, da ravnanja Hvalčeve ne more komentirati, saj v času domnevno sporne sklenitve pogodb še ni bila na položaju, in da ni kompetentna za poslovni del delovanja zavoda. »Upam, da ni bilo dogovorov z določenimi izvajalci,« je pristavila in napovedala revizijo poslovanja zavoda.

torek, 29. marec 2011

Zaradi jezikovnih pregrad in težav v komuniciranju stoji projekt nove UGM

Sicer ne štejemo za izrecno krivdo zavoda EPK, toda zgodba z madžarskima arhitektoma, ki bi morala projektirati novo stavbo UGM, je prešla vse meje dobri poslovnih navad. Članek na MMC RTVSLO na dan 25. marec 2011:

Maribor: Zapleti z arhitekti umetnostne galerije se nadaljujejo

Madžarska arhitekta, ki sta bila lani izbrana za projektanta nove stavbe Umetnostne galerije Maribor, še nista našla skupnega jezika z mariborskimi občinskimi funkcionarji.

Mariborski župan Franc Kangler in podžupan Tomaž Kancler sta se ob navzočnosti madžarskega veleposlanika srečala z arhitektoma Tamasom Levaijem in Agnes Joszai, ki sta bila lani na mednarodnem arhitekturnem natečaju izbrana za projektanta nove stavbe Umetnostne galerije Maribor (UGM). Kot je po srečanju povedal Kancler, rešitve še niso našli.

»Očitno je, da med nami obstajajo težave v komuniciranju, a ne le zaradi jezikovnih pregrad, pač pa v razumevanju nekaterih zakonov in postopkov, ki v naši državi veljajo. Teh izkušenj pa mlajši kolegi arhitekti nimajo in jih nočejo razumeti,« je dejal Kancler, sicer tudi sam arhitekt.

Kancler: »Gre za velik in odgovoren projekt«

Kot je še povedal, tokrat pravzaprav ni bilo pogajanj, le nekakšen poskus mediacije, ki pa za zdaj ni dal rezultatov. Tako so se zgolj dogovorili, da jim vročijo nov poziv k že tretjim pogajanjem, na katerih upa, da bodo prišli do rešitve, se pravi, da bodo določili roke, ceno njihovih storitev in kaj spada v okvir njihovih nalog.

Pogajanja naj bi se po Kanclerjevih besedah nad aljevala že v ponedeljek, a so se težave pojavile tudi pri tem, da niso želeli sprejeti vročilnice za njihov osnutek pogodbe, na osnovi katere se sploh lahko pogajajo.

»Oni ne razumejo, da morajo oddati bančno garancijo. Če tega ne razumejo, potem ne razumejo še česa drugega, dejstvo pa je, da gre pri vsem skupaj za velik in odgovoren projekt, sofinanciran tudi s sredstvi države, ki pa jih lahko na ta način tudi izgubimo,« je še dejal Kancler.

Rok za oddajo dokumentacije do konca maja

Levai in Joszaijeva sta bila za projektanta nove stavbe galerije izbrana aprila lani. Poslopje, ki bo zgrajeno poleg glavne tržnice na Lentu, sta si zamislila z razstavnimi prostori znotraj bele organske lupine, postavljene na prosojen galerijski parter s prostori za otroke, knjižnico, barom in restavracijo.

Zapletati se je začelo, ko madžarska ekipa ni izpolnila svojih obveznosti, povezanih s pripravo projektne dokumentacije, potrebne za pridobitev gradbenega dovoljenja. Zataknilo se je tudi pri plačilu, saj projektanti niso pravočasno oddali faktur za izdelane idejne zasnove.

Nova umetnostna galerija bi morala biti po prvih načrtih zgrajena do leta 2012, ko bo Maribor prevzel naziv EPK. Celotna investicija je ocenjena na nekaj manj kot 20 milijonov evrov. Vlada je januarja v ta namen obljubila deset milijonov evrov kohezijskih sredstev v prihodnjih treh letih. A pogoja za pridobitev tega denarja sta »primerljiva finančna participacija« mariborske občine ter zagotovitev vse potrebne projektne in gradbene dokumentacije do konca letošnjega maja.

torek, 29. marec 2011

Nimajo niti za znamke, hude likvidnostne težave, a o financah ne bi razpravljali...

Četrtkova seja sveta zavoda, o kateri smo obširno pisali na podlagi medijskih zapisov, zdaj močno buri duhove. Ne le, da nadzorni organ Zavoda EPK ni govoril o aferi Zadrga, poraja se vprašanje, ali o tem ni presojal premišljeno in ali je sploh terjal odgovornost poslovne direktorice. Očitek o tem zdaj na svet zavoda naslavljajo že v samemu vodstvu EPK, kajti programski direktor Mitja Čander tako rekoč svetnikom deli ukore. Današnji Večerov članek, ki povzema nekatera dogajanja zadnjih dni:

Večer, torek, 29.3.2011, stran 14, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Netransparentnost in pretakanje

Zakaj vrhovni organ Evropske prestolnice kulture, to je svet zavoda, ni razpravljal o perečih problemih, predvsem likvidnostnem stanju največjega kulturnega projekta v državi?

»Presenečen sem. Zavod EPK je v hudih likvidnostnih težavah, svetniki pa so se izognili celostni razpravi o tem,« je za Večer dejal programski direktor Evropske prestolnice kulture (EPK) Mitja Čander. Minuli četrtek namreč svet zavoda EPK na presenečenje mnogih ni spregovoril o poslu, ki ga je brez javnega razpisa sklenila poslovna direktorica Helena Hvalec s podjetjem Zadrga. A zaradi nejasnosti se svet zavoda v prihodnje tej debati ne bo mogel izogniti; nenazadnje je med drugim tudi zaradi tega že odstopil član programskega sveta Simon Kardum, za razčiščenje in transparentnost pa se je zavzela v. d. generalnega direktorja Suzana Žilič Fišer, javnost pa, ker gre za javna sredstva, ki jih žal ne morejo obvladovati le nekateri, odgovore mora imeti.

»Po eni strani razumem svetnike, da jih zanima program.Odprli so številna vprašanja, predvsem Milan Petek, ki je bil imenovan v svet zavoda ravno na ta dan zjutraj. Vse razumem, ker sem zmeraj pripravljen odgovarjati na vsako vprašanje. A me je presenetilo, da so se izognili debati ne samo o indicih pogodbe, ki vznemirjajo javnost, ampak tudi o finančni in institucionalni strukturi zavoda. Nahajamo se v hudih likvidnostnih težavah, saj smo premalo opremljeni z osnovnimi sredstvi za delo. Razmišljanja o tem, kaj je bilo narejeno na področju trženja in kaj v prihodnosti bo, pa bi morala svetnike zaskrbeti, a kaj več v peturni razpravi o tem ni bilo slišati,« je bil jasen Mitja Čander, ki zagovarja odlične ideje in ekipo, ki naj bi do 15. septembra ustvarila ambiciozen program. »V takih razmerah si kvalitetnega dela žal ne predstavljam, zato pričakujem, da bo svet kot vrhovni organ zavoda prevzel

odgovornost, pa tudi ustanoviteljica, mariborska občina, in vsi partnerji v projektu, od občin do države, ki prispeva glavnino javnih sredstev v projekt.«

Zgodovina se ponavlja

Kaj konkretno je zmotilo novega svetnika, nismo izvedeli, kajti Milana Petka včeraj nismo dobili na telefon. Vemo le, da doslej iz zavoda EPK še nismo prejeli uradnega sporočila, da je Milan Petek sploh član sveta (tudi na uradni spletni strani EPK ga ni), čeprav je na svetu razpravljal kot kot predstavnik občine namesto prav tako zelo verjetne nove direktorice Žilič Fišerjeve, ki je minuli teden dobila pozitivno mnenje tako sveta zavoda kot programskega sveta, saj ju potrebuje za potrditev v mestnem svetu. Peter Tomaž Dobrila, kandidat, ki se je prijavil na razpis, pravi, da se bo verjetno spet pritožil, kajti sveta nista o njem razpravljala, ker ga občinska komisija za volitve in imenovanja ni predlagala naprej. »Res je, povabili so me razgovor, a sem se opravičil zaradi službene poti in prosil, naj mi dajo nov termin. Da se z menoj ne bodo pogovarjali, so mi sporočili v petek ob 14. uri, ko so dobili mnenja obeh svetov. Zdaj moram počakati do konca postopka, da dobim obvestilo,« nam je včeraj povedal Dobrila, ki ne razume, zakaj njegove imena z mariborske občine niso posredovali v zavod EPK.

Programski direktor Mitja Čander navaja, da gre v primeru četrtkove razprave za komunikacijski nesporazum, s tem pa daje tudi vedeti, kaj je zmotilo nekatere nove člane. »EPK 2012 bo vpeta v lokalno okolje in bo pritegnila številne institucije, ne samo velike, tudi manjše, pritegnila bo meščane in meščanke s pobudami in idejami, zato je bila ocena le pavšalni pogled na celotno zgodbo. A opozarjam tudi na nasprotni vidik, o čemer je govoril tudi Simon Kardum v odstopni izjavi, in sicer na izjemno vznemirjenosti tistih, ki niso iz Maribora - da bo šlo zgolj za delitev med mariborske institucije. Sam podpiram oba vidika, po eni strani izrazito vključenost mariborskih institucij, po drugi pa odprtost navzven ter sodelovanje slovenskih in evropskih institucij, saj na koncu govorimo o evropski prestolnici kulture.«

Helena Hvalec: Nisem odgovorna

Se pa za nastalo situacijo vsaj objektivno soodgovorno ne počuti poslovna direktorica Helena Hvalec. Pravi, da poslujejo s pravili režima začasnega financiranja glavnega financerja, to je Mestne občine Maribor, ker proračun še ni sprejet. Ker je bil zavod EPK ustanovljen marca lani, za prve tri mesece, ki služijo za primerjavo, porabe ni bilo, zato so na občini prerazporedili 182 tisoč evrov, pravi Hvalčeva. Dodaja, da so to sredi decembra ustanovitelju že pojasnili, saj sredstva ne krijejo stroškov plač in honorarjev. Na vprašanje, zakaj potemtakem niso uredili premostitvenega bančnega kredita, da nekateri ne bi delali zastonj in se počutili manjvredne ob pogledu na številke pogodb, ki jih je sklenila z Zadrgo, Hvalčeva odgovarja, da kredita ne more dobiti, ker v odloku nikjer ne piše, da se lahko zadolžujejo,

hkrati pa nimajo garancije, ki bi jo banki lahko predložili. 182 tisoče evrov je vse, kar smo lahko dobili, sklene.

Ali je poskrbela za opremo Vetrinjskega dvorca in opremo, ki jo potrebuje programska ekipa, ki v njej dela (iz zanesljivih virov smo namreč izvedeli, da nekateri nimajo niti za znamko, da bi poslali pošto), Helena Hvalec pritrjuje. »Ja, oddali smo vse. Financerju smo oddali vse, kar potrebujemo. Problem pa je v tem, da gre za novo investicijo, ki bi jo moral občinski urad za kulturo predvideti že lani, lani pa to ni bilo možno, kajti takrat še ni bilo toliko programskih sodelavcev, pa še pričakovali smo jih manj. Večina ni zaposlenih in so pogodbeni, zato ne vem, kako se bo financer odločil glede opreme. Mestna občina Maribor pa bi morala dokončati Vetrinjski dvorec, ki je bil brez notranje opreme. To mora voditi občina in zato ni fer, da se govori o krivdi poslovne direktorice, čeprav sem pred meseci opozarjala, da se bomo znašli v likvidnostnih težavah.«

Nečisto, netransparentno, pa še boli povrhu

Poročali pa smo že, da je Simon Kardum odstopil iz programskega sveta EPK, ker z dosedanjimi pripravami ni niti malo zadovoljen. »Opozoril sem le na to, da so stvari postopkovno nečiste, s čimer mislim na imenovanje generalnega direktorja oziroma generalne direktorice zavoda. Drugo, kar je mene zmotilo, je vprašanje Maksa, idejnega projekta Mestne občine Maribor, kjer stvari niso popolnoma jasne, ni odpravljeno navzkrižje interesov. Vprašanje je, kdo stoji za tem projektom, ali je prišlo do arhitekturnega natečaja in zakaj ni prišlo, kdo bo posel vodil ... To je zadeva, ki je v investicijskem smislu netransparentna. Pa še zdaj ni jasno, kako je s konkretnim imenom in konkretnimi arhitekti v tem poslu. Tretje, kar pa je izbilo dno soda, pa so zapisi, o katerih se ni debatiralo in ki govorijo o pretakanju denarja za določene svetovalne storitve, za promocijo, to pa je nekaj, kar človeka zaboli. Vprašanje je, v kolikšni meri in na kakšen način je svet o tem govoril. Ali so zahtevali odgovornost od poslovne direktorice? In če so sprejeli poslovno poročilo, zakaj šele zdaj? Zelo pozno so ga in to je čuden signal. Posredni proračunski porabniki, kar javni zavodi so, poročila sprejemajo do konca novembra,« dodaja Kardum, ki priznava, da se je vse kopičilo že nekaj časa, zato se je tudi odločil za odstop.

V. d. generalnega direktorja zavoda Suzana Žilič Fišer pravi, da je »zaradi nejasnosti pri dosedanjem poslovanju zavoda in predvsem zaradi potrebe po postavitvi jasnih okvirjev delovanja v prihodnje svetu zavoda podala predlog o poglobljenem pregledu poslovanja s strani izvajalca z mednarodno licenco. Menim, da je to ključno za moje sodelovanje pri tem projektu. Cilj mojega delovanja je transparentnost vodenja, v skladu z zakonitimi podlagami in v skladu z moralnimi ter etičnimi standardi. Delovanje, ki je v preteklosti odstopalo od teh kriterijev, odločno obsojam, vsekakor pa težko komentiram podrobnosti«.

sreda, 30. marec 2011

Maks je ime trgovine

Toliko besed o EPK, toliko besed o tektonskih spremembah v naših glavah in špricanju kulture, zdaj pa hladen tuš in mizeren izplen. V obliki nevednost in neznanja Mariborčank in Mariborčanov. Tale Večerova anketa pove vse. Za pokušino:

Marjeta Jeler, upokojena sociologinja iz Maribora: »Kaj pomeni kratica EPK, resnično ne bi vedela, Maks pa je ime trgovine. A evropska prestolnica kulture? Nekaj sem slišala o tem, verjetno bo prišlo veliko gledaliških igralcev, pevcev, organizirali bodo kakšne koncerte in prireditve.

sreda, 30. marec 2011

V EPK gre za brezsramno prevzemanje vseh vzvodov oblasti in grabljenje denarja zase

Po novem so kritično novinarsko stališče končno dosegli tudi v Večeru, a si, zanimivo, bolj neposredno raje dajejo duška v 7DNI kot v njem. Zadnjič smo poročali o neusmiljeni kritiki Melite Forstnerič, danes jo, še večjo, zaznavamo pri Petri Vidali. Takole, iz današnjega (30. 3. 2011) izvoda:

7DNI, sreda, 30.3.2011, stran 1, 7DNI, avtor: Petra Vidali

Dvojec
Plenjenje

Pri evropski prestolnici kulture ne gre za običajen boj interesov, ampak za brezkompromisno, brezsramno prevzemanje vseh vzvodov oblasti

Res sem se trudila za ta zapis najti kulturniško temo, ki ne bi bila Evropska prestolnica kulture (EPK) Maribor 2012. O njej pišemo že tri leta, v zadnjih mesecih je intenzivnost sploh zrasla do plafona. Saj to bi bilo razumljivo, do eksplozije kulture je samo še devet mesecev. Kar ni razumljivo in razumno, pa je, da se moramo v času, ko bi morali predstavljati podroben program celoletnega dogajanja, mediji prehitevati z odkrivanjem, milo rečeno, nepravilnosti. Član programskega sveta Simon Kardum, ki je pretekli petek protestno izstopil iz sveta, je dal »nepravilnostim« naslednje ime: »lokalpatriotsko plenjenje proračunskega denarja in zadovoljevanje sebičnih interesov«.

Ob vsem, kar se dogaja, se je preprosto neprofesionalno in eskapistično ukvarjati z drugimi temami. V Mariboru je vse, kar se dogaja na področju kulture in umetnosti, povezano s prestolnico, tudi če je to dogajanje, ki ni bilo sprejeto v njen program. Ne le zaradi potencialne upravičenosti pritožb zavrnjenih, ampak predvsem zaradi dejstva, da bo prestolnični proračun bolj ali manj edini preostali mariborski kulturni proračun. Tisti, ki niso prišli v program, ostajajo dežurno tudi brez občinskih proračunskih kulturnih sredstev, tradicionalne prejemnike občinskega denarja pa kanalizirajo v prestolnični proračun. In očitno je, da se bomo z EPK ukvarjali tudi po 31. decembru 2012, ne le zato, ker bodo po najboljšem, najhitrejšem možnem scenariju nekatere institucije zgrajene šele takrat, ampak zato, ker nas bo zaradi izsiljenih investicij z dolgoročnim odplačilom pa tudi na kratki rok nabasanih žepov še dolgo bolela glava.

Nepravilnosti je toliko, da je čudež, da sistem (ki sploh še ni v celoti vzpostavljen) ne razpade, pred eksplozijo kulture doživljamo eksplozijo interesov. Pa to ni običajen boj, ampak brezkompromisno, brezsramno prevzemanje vseh vzvodov oblasti. Vsak, ki pride zraven, postavi svoje prioritete in nagrabi denar zanje. Tisti, ki so že bili pri koritu, vzeli svoje, ne da bi bili naredili, za kar so bili plačani, so si izmislili kompleksne argumente za svoje nedelo, recimo, da ni dobro imeti programa prehitro, ker se potem vzpostavi boj med »programci«. Nismo nasedli, ampak vseeno smo se nekaj časa še tolažili, da se je zapletalo tudi pri drugih prestolnicah pa da so se vodstva tudi drugje postavljala in zamenjevala še tik pred zdajci. So se, ampak po dostopnih informacijah - in mediji povsod bdijo nad svojimi prestolnicami - smo že pred začetkom prestolnice absolutni rekorderji tako po nedokončani, vedno znova spreminjajoči se strukturi prestolnice kot po nekontroliranih in tudi nekaznovanih finančnih malverzacijah.

sreda, 30. marec 2011

Kulturna ministrica za urgentni sestanek, ali kdo bo prvi odšel iz Vetrinjskega dvora

Še današnji (30. 3. 2011) Večerov komentar Petre Zemljič o zgrnjenih sencah dvoma in dilemi, kdo bo odšel prvi – primerjava s prejšnjim, tudi današnjim, pokaže nekaj zanimivih razlik.

Večer, sreda, 30.3.2011, stran 5, V ŽARIŠČU, avtor: PETRA ZEMLJIČ

ODMEV
Zaupanja ni več

Nad zavodom Evropska prestolnice kulture Maribor 2012, natančneje nad njegovim dosedanjim poslovanjem, so se zgrnile sence dvoma. Ne glede na dejstva, prepričevanja, dokazovanja, da je vse v redu in po zakonu, da so krivi drugi - mariborska občina denimo, ker ni prej ustanovila zavoda in postavila generalnega direktorja, programci, ker so pripeljali več ljudi, kot so nekateri mislili, da jih bodo -, je jasno, da kulturniki pod takimi pogoji ne bodo delali. Tisti v zavodu, še manj pa tisti izven njega. Denarja v tem projektu, ki ni zgolj mariborski, ampak v rokah še petih občin - pravzaprav je nacionalni in se bo kot tak dokazoval še preko meja - je veliko, zato je zahteva po transparentnosti toliko bolj nujna in legitimna.

Zdi se, da je le vprašanje časa, kdo bo iz Vetrinjskega dvora prej odšel - ali programska ekipa z Mitjem Čandrom na čelu, ki nima denarja za vsakodnevno delo, mnogi pa niti za povračilo potnih stroškov ali najemnino, ali poslovna direktorica Helena Hvalec, ki pravi, da je opozarjala na nelikvidnost zavoda, a ostreje ob tem ni nastopala, medtem pa podpisala vsaj eno pogodbo v sumljivih, zagotovo pa nerazjasnjenih okoliščinah. O teh bi moral govoriti svet zavoda kot vrhovni organ EPK že zaradi enega dejstva - v igri ni samo veliko denarja, bolj bistveno je, da gre za javni denar. A na presenečenje mnogih se to ni zgodilo. In če se javni denar med drugim pretaka v marketinške storitve, kar je pri kulturnih institucijah redkost, bi morala biti mera pazljivosti in nadzora jasna, brez posebnih interpretacij, marketinška strategija pa pripravljena tako, da bi zavod ob koncu leta dobil več, kot bi zanjo plačali.

Bolj pa tačas nadzorni organ skrbi, kdo so tisti, ki delajo program, predvsem pa, da jih je preveč, kajti za vse ni in ne bo denarja, pa čeprav so začeli z delom pred nekaj meseci in ne pred tremi leti, kot bi bilo mogoče za vse pravičneje. Je bolj koristna programska ekipa, ki napoveduje ambiciozen program, za to pa zahteva plačilo, ali politična sla, ki se pooseblja v organih in na položajih?

Zaupanja med ekipami ni več, to je sedaj jasno. Svet zavoda iz muhe ni hotel delati slona, je pa vse verjetnejša bodoča generalna direktorica Suzana Žilič Fišer jasno povedala, da bo pregledala stvari za nazaj in delovala zakonito, moralno, etično. Je v njenem odgovoru že mogoče iskati plat resnice in pot rešitve? Odločilne bodo seveda njene nadaljnje poteze, ne samo besede.

Sicer pa, a ni dovolj povedno tudi to, da je včeraj kulturna ministrica sklicala urgentni sestanek nekaterih akterjev EPK?

sreda, 30. marec 2011

Mimo javnega naročila in pod sumljivimi okoliščinami, a Pandurjev teater menda bo

Pandurjev teater bodo očitno le začeli graditi, čeprav smo doslej v to večkrat podvomili in pred tem svarili. V totalno sumljivih okoliščinah, po konspirativnih scenarijih in kolobocijah, kjer bo naročniku ZIM-u njegova lastnica v višini 77 odstotkov, torej občina, vsaj 20 let plačevala najemnino, in to v višini 2 milijona evrov na leto. No, plačevali bomo mi, davkoplačevalci. Članek v današnjem Dnevniku (30. 3. 2011):

Razvpiti Maks bo jutri doživel svojo gradbeno uverturo

Najemna pogodba za Mariborsko kulturno središče je zakonita samo v primeru, da jo je občina opredelila kot in-house naročilo

Slovenija - sreda, 30.03.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - Razvpito Mariborsko kulturno središče Maks, ki si ga je zamislil režiser Tomaž Pandur, mariborski davkoplačevalci pa bodo samo za najem objekta morali plačati 40 milijonov evrov, bo jutri doživel svojo gradbeno uverturo.

Pred začetkom gradbenih del se postavlja vprašanje, ali je občina sploh zakonito sklenila najemno pogodbo s podjetjem, ki bo udejanjilo to sporno naložbo v kulturno infrastrukturo.

Porušili bodo nekdanjo tekstilno tovarno

Težka gradbena mašinerija bo jutri začela rušiti poslopja nekdanje tekstilne tovarne MTT ob desnem dravskem nabrežju, nato bodo na tej lokaciji sezidali sporno kulturno novogradnjo, za katero je idejno zasnovo pripravil arhitekturni biro Sadar+Vuga.

Že čez nekaj dni pa naj bi podjetje ZIM, ki je uradni investitor Maksa, objavilo razpis za izbor izvajalca gradbeno-obrtniških del. Najemna pogodba predvideva, da naj bi bil objekt zgrajen do konca junija 2012.

V Dnevniku smo že poročali, da se ta razpis menda ne bo skliceval na določila zakona o javnih naročilih. Naročnik, ki mu bo njegova 77-odstotna lastnica Mestna občina Maribor najmanj 20 let plačevala nekaj več kot dva milijona evrov letne najemnine za Maks, ima namreč ta projekt za zasebno investicijo in ne za javno. S tem bi se ZIM rad izognil pritožbenim postopkom na državni revizijski komisiji, ki utegnejo biti zelo dolgotrajni in zapleteni.

Izogibanje javnim naročilom je v tej nepremičninski zgodbi že stalnica. Tudi najemna pogodba med Mestno občino Maribor in podjetjem ZIM, ki sta jo župan Franc Kangler in direktor ZIM Matjaž Knez podpisala na lansko silvestrovo, je bila namreč sklenjena brez predhodnega javnega razpisa.

Zakonska izjema za Maks ne velja

Ali je to sploh zakonito, smo preverili na ministrstvu za finance. Tam so nam uvodoma pojasnili, da za presojanje pravilnosti oddaje javnega naročila niso pristojni. So pa v svojem odgovoru izpostavili zakonsko izjemo, po kateri ni treba izvesti postopka javnega naročanja, ko gre za najem obstoječega objekta. Maksa pa seveda še ni, zato ta izjema v tem primeru ne velja.

Obstaja pa še druga možnost, s katero se je občina zakonito izognila javnemu naročilu. »Glede na to, da je Mestna občina Maribor večinski družbenik ZIM, se zastavlja vprašanje, ali gre morda za izjemo tako imenovanega in-house naročanja. Pri in-house naročanju gre za pogodbe, sklenjene med gospodarskimi subjekti, nad poslovanjem katerih ima naročnik nadzor, primerljiv nadzoru nad svojimi notranjimi organizacijskimi enotami,« je v odgovoru zapisala Urška Štorman z ministrstva za finance.

»Pri tem mora biti izpolnjen pogoj, da gospodarski subjekt sklepa pogodbe v skladu z določbami zakona o javnih naročilih tudi v primeru, če sami niso naročniki in če je ponudbena cena enaka ali nižja od cene na trgu. Poleg navedenega je v primeru in-house naročanja treba upoštevati tudi pogoj, ki izhaja iz sodne prakse EU, in sicer da izvajalec izvaja pretežni del poslov z naročnikom.

V sami pogodbi med občino in ZIM ni nikjer opredeljeno, da gre za in-house naročilo. Tega zakon niti ne zahteva. »Smiselno pa je, da jo ima opredeljeno v svoji dokumentaciji,« so poudarili na finančnem ministrstvu.

Zakaj pogodba za najem objekta Mariborskega kulturnega središča Maks ni bila predmet javnega naročanja, smo povprašali tudi občino. Odgovor naj bi prejeli danes.

četrtek, 31. marec 2011

Župan bo vendarle gradil, Pandurjev hram do 15. maja 2012

Mariborčani obožujejo župana, ker prinaša brnenje strojev kot pomlad ptice. Kako, zakaj, čemu, kako dolgo, za koliko, kdo bo plačal – postranska vprašanja. 15. maj je rok – obisk dalajlame je mera stvari, pravi Franc Kangler, ki jo je v naslednji minuti (ali pred njo) direktor podjetja ZIM takoj zanikal in povedal, da je to junij. Ampak kaj bi to, zadovoljni obrazi na tem videu online Večera povedo vse.

petek, 01. april 2011

Križi in težave spletnega kolofona

Čeprav se v EPK ubadajo s hudimi očitki o finančnim nepravilnosti glede marketinških izdatkov, močno trpi njihova stran. Na to smo že opozarjali. Piše se 1. april 2011, uradna spletna stran javnega zavoda Maribor 2012 oz. EPK pa še zdaj ne zna povedati, kdo je predsednik sveta zavoda. Pisali smo že, da so v svojem uradnem komunikeju s seje gladko spregledali imenovanje Milana Petka. Zdaj so ga, kot je videti v spodnjem posnetku, sicer dodali, toda pozabili so dodati predsednika sveta zavoda dr. Ota Lutharja. Še vedno zapisujejo zgolj namestnika Francija Pivca, čeprav so 24. marca 2011 sami izdali uradni komunike o tem, da imajo novega predsednika:

petek, 01. april 2011

To live and die in Maribor: Po Kanglerju naj Pandur v Mariboru konča življenjsko kariero

Današnji Večer (1.4.2011) z izjavo mariborskega župana o Pandurjevem totem koncu kariere življenja. Kanglerizem, ki si ga bomo zapomnili:

»Na vprašanje, ali Tomaž Pandur ostaja v mestu, odgovarja, da bi si želel, kajti tukaj je rojen in tu, kjer je začel, naj konča življenjsko kariero.«

petek, 01. april 2011

Genialen trik: iz dveh zavoženih zgodb narediti eno uspešno, da bo počastila dalajlamo

Pandur ne bo imel svojega gledališča v veličini in sijaju, kot si je zamislil, mogoče pa bo imel galerijo. CEUM alias MAKS alias Pandurjev teater bo po novem lahko novi UGM. Ker novemu UGM-u slabo kaže zaradi arhitekturnih zapletov, so se ga odločili postaviti na isto mesto kot prvega. Kaj to pomeni, dve ustanovi v eni stavbi, ki so jo ravnokar začeli gradbeno obdelovati na Pandurjevi sanjski panoptični točki Studencev, zaenkrat ne ve nihče. Še včeraj je izgledalo, da se ne bo zaenkrat gradilo nič, danes izgleda, da se bo gradilo oboje. Z eno lepotno napako, izgubo identitete obeh. Maribor bo mogoče dobil novo UGM, ampak ta ne bo več arhitekturno avtonomna. Mogoče bo dobil Pandurjev teater, ampak to ne bo več to. Kaj vse skupaj pomeni v gradbenem, investicijskem, arhitekturnem in uporabnem smislu, lahko ugibamo. Čeprav nekdo nekdo verjame, da je časa za načrtovanje še veliko...

Eno je gotovo: MAKS po imenu ne bo več MAKS, Mariborsko kulturno središče. Ali pa UGM ne bo več UGM. Bil je MAKS. Bil je CEUM. Bil je ves čas Pandurjev teater. Zdaj pa lahko pričakujemo kaj novega. UGMAKS. Ali pa, kot predlaga novinar Lorenci, FRANC. Ja, to bo še najbolje. Ker ga bo otvorila njegova visokost dalajlama, bi lahko bil tudi: TENZIN GYATSO. Članek iz Večera na 1. april 2011:

Večer, petek, 1.4.2011, stran 19, MARIBOR, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Kangler: Odprtje Maksa ob obisku dalajlame
Mariborsko kulturno središče Maks, ki je včeraj dočakalo dan D, še zmeraj brez poslovno-programskega načrta, vloga Tomaža Pandurja kot njegovega vodje pa še ni jasna

Delavci podjetja Avtoprevoz Gramet Trade so včeraj porušili del obstoječega industrijskega objekta, gre za bivši MTT Tabor na Ruški cesti, kjer naj bi do konca junija 2012 zgradili Mariborsko kulturno središče, imenovano Maks. Ta naj bi bil osrednji prostor projekta Evropske prestolnice kulture (EPK) vsaj nekaj mesecev, potem pa osrednji hram mariborske kulture, ki naj bi gostil največje slovenske in tuje produkcije. Zanj naj bi Mestna občina Maribor dvajset let plačevala najemnino v višini dveh milijonov evrov, in sicer podjetju ZIM, ki je v občinski večinski lasti in ki ureja vso potrebno dokumentacijo za kredit. Investicija je po besedah direktorja ZIM Matjaža Kneza vredna 25 milijonov evrov. Gradbeno dokumentacijo in denar naj bi uredili v prihodnjem mesecu, dela pa začeli v začetku maja, ko bodo izbrali

tudi izvajalca, predvsem plačilno sposobnega, napoveduje Knez. S katerimi bankami naj bi sklenili ta posel, noče razkriti.

Franc Kangler, mariborski župan, je včeraj novinarjem izpostavil, da bo Maks dal nov zagon, podobo celotnemu mestu in ne zgolj degradiranemu območju Maribora, kjer bo stal. »V zadnjem času je bilo vrženih veliko polen, vršili so se napadi na kulturne kreatorje v mestu, a nas žene le delo, da bi mesto dobilo novo podobo,« je med drugim dejal. Programsko-poslovni načrt, ki ga Maks še nima, pa bi ga že zdavnaj moral imeti, še zmeraj usklajujejo, odgovarja Kangler. »Uredili ga bomo pravočasno. Pripravljamo spremembe odlokov, ki so povezani z Maksom in EPK, v petek se bom srečal z ministrico Majdo Širco, ta pa bo v ponedeljek skupaj z zunanjim ministrom tudi v Mariboru. Stvari se premikajo in zadovoljen sem. Pogodbene obveznosti so jasne (ZIM mora objekt dokončati do konca junija 2012, op. p.), a prepričan sem, da bomo že 15. maja naslednje leto, ko pride dalajlama, objekt otvorili in tam se bodo odvrteli glavni dogodki, tudi srečanje nobelovcev,« napoveduje župan.

Na vprašanje, ali Tomaž Pandur ostaja v mestu, odgovarja, da bi si želel, kajti tukaj je rojen in tu, kjer je začel, naj konča življenjsko kariero. »Sicer pa težko govorim o tem. Čudim se, da tri, štiri medijske hiše na isti dan poročajo o temi, pa ni bilo nobene tiskovne konference, pa še vse so kritične do Pandurja. Kar le pomeni, da nekdo od drugod vodi igro in v tem mestu minira EPK, ker mogoče neko drugo mesto ni bilo uspešno pri kandidaturi za EPK. To bomo presekali in v našem mestu se ne gremo igric, zanimajo nas zgolj kultura, programi in vsebina, ne pa razprtije.«

Galerija in Maks v enem?

Župan včeraj ni ne zanikal ne potrdil informacije, da se bosta nova umetnostna galerija in Maks družila na skupnem prostoru na desnem bregu Drave. »Težko o tem govorim, saj trenutno potekajo še pogajanja z Madžari, prav tako je v teku javno naročilo po izvedenem arhitekturnem natečaju,« je bil kratek. A po naših informacijah so z Madžari, ki so zmagali na arhitekturnem natečaju, že prekinili pogovore, znano pa je tudi, da so galerijo nekoč celo mislili postaviti tam, kjer naj bi bil Maks. Za Maks sedaj obstajajo le idejni načrti, ki so jih izdali v biroju Sadar Vuga, po županovih besedah pa so še zmeraj aktualni, vsaj kar zadeva zunanje podobe. Toda tudi ko imamo v rokah skoraj že gradbeno dovoljenje, dodaja, lahko v projektu dodamo kakšno pisarno več. Spremembe torej bodo, potemtakem pa naj bi v občini le uvideli, da gradbenega dovoljenja za galerijo ne bodo dobili do konca maja, kot je - ker naj bi za to dala deset milijonov evrov - zahtevala vlada. Hkrati pa financiranja dveh takšnih projektov, kot sta galerija in Maks - na to smo opozarjali -, občinski proračun ne bi prenesel.

petek, 01. april 2011

Iskanje pravne luknje za najemno pogodbo

Pisali smo že, kako želi občina pri najemni pogodbi za projekt Pandurjevega teatra izigrati zahtevo po javnem naročilu. Današnji Dnevnik (1. 4. 2011) poroča o ponujenih pravnih podlagah za takšno postopanje, ki so znova sumljive in terjajo ostro pravniško presojo:

Poročali smo že o vprašljivi zakonitosti najemne pogodbe, po kateri bo Mestna občina Maribor podjetju ZIM, d. o. o., 20 let plačevala letno najemnino, »težko« kar dva milijona evrov. Občina je namreč sklenila pogodbo brez predhodnega javnega naročila. Na ministrstvu za finance so poudarili, da je tako dopustno skleniti najemno pogodbo brez predhodnega razpisa samo v primeru, kadar se najema obstoječi objekt. Maks pa seveda še ne obstaja. Drugo zakonito izogibanje javnemu naročilu bi bilo le tako imenovano in-house naročilo.

Iz odgovora, ki smo ga prejeli od Mestne občine Maribor, pa izhaja, da najem Maksa ni in-house naročilo. Med pravnimi podlagami tega posla občina sploh ne omenja zakona o javnem naročanju, temveč se med drugim sklicuje na uredbo o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin. Po določilih uredbe se sme najemati stvarno premoženje, če ga upravljalec nujno potrebuje za izvrševanje svojih nalog, na internem trgu pa na voljo ni primernega premoženja. »Pred sklenitvijo pogodbe se preverijo ponudbe na zunanjem trgu in izvedejo pogajanja z najugodnejšimi ponudniki. Stvarno premoženje se lahko najame za čas, ko ga upravljalec nujno potrebuje. Upravljalec sklene najemno pogodbo z najugodnejšim ponudnikom,« piše v tej uredbi. V odgovoru občine še piše, da je »občinska strokovna komisija po izvedenem povpraševanju kot najprimernejšo rešitev sprejela ponudbo podjetja ZIM.«

V povezavi s tem pa se poraja najmanj sledeče vprašanje: ali se je dopustno na omenjeno uredbo sklicevati tudi tedaj, ko tega stvarnega premoženja v naravi sploh še ni?

petek, 01. april 2011

Kdo bo vodil UGMAKS alias Pandurteater, ni jasno, tudi ne pomoč države

Iz zapisa v Delu (31. 3. 2011):

Očitno so povsem realne možnosti o združitvi centra Maks in nove moderne galerije, ki naj bi zrasla lučaj stran na drugem bregu Drave, vendar Kangler ni hotel prehitevati, saj je postopek javnega razpisa še odprt, do dokončne rešitve pa naj bi prišli v prihodnjih tednih. O finančnih aranžmajih za to 30 milijonov evrov vredno naložbo Kangler ni povedal veliko, prav tako ostaja nejasno, kdo naj bi center vodil organizacijsko in programsko, saj režiserja ***Tomaža Pandurja,*** *ki velja za njegovega iniciatorja, danes na lokaciji prihodnjega centra ni bilo.*

Pomoč države negotova

Maribor glede sredstev nedvomno upa tudi na pomoč države. Kangler je v ponedeljek dejal, da prihaja na obisk ministrica za kulturo ***Majda Širca****, od predstavnikov države pa je menda prejšnje mesece dobil neformalna zagotovila, da bo država projekt sofinancirala, zato upa, da bodo besedo tudi držali. Po odzivu ministrstva (MzK) pa bodo pogajanja še težka. Ministrstvo je v izjavi posebej za Delo zapisalo, da MzK ni nikoli nameraval in niti ne bo financiralo gradnje centra Maks. V pismu o nameri med županom Francem Kanglerjem in ministrico Majdo Širca, ki ga župan ni podpisal, je izkazal le zanimanje za dolgoročno programsko sofinanciranje dejavnosti v okviru programskega in proračunskega planiranja. Glede specializirane odrske scenske opreme bi si ministrstvo v okviru proračunskih možnosti prizadevalo iskati dodatne vire za sofinanciranje, projekt pa lahko kandidira za sredstva za opremo na prihodnjih razpisih.*

petek, 01. april 2011

Končno le teorija zarote: župan pravi, da nekdo želi zrušiti projekt EPK

Nismo rabili dolgo čakati in ni prvič. Zdaj je eksplicitno. Gospod Franc Kangler verjame, da so se proti EPK zarotile temne sile. Iz zapisa v Delu (31. 3. 2011):

Župan si želi, da bi pri delovanju centra sodeloval tudi Tomaž Pandur, ki je po njegovem mnenju zadnje čase tarča diskvalifikacij in nizkih udarcev, sicer pa v teh medijskih napadih na Pandurja po Kanglerjevem mnenju »stoji nekdo, ki poskuša zrušiti projekt Evropske prestolnice kulture«.

petek, 01. april 2011

Za ministrstvo je celoten projekt obrnjen na glavo

Huda nezaupnica veje iz današnjega sporočila medijem iz Ministrstva za kulturo. Kangler seje prazne obljube, za ministrstvo je združevanje Pandurjevega teatra in UGM popolna neznanka, na mizi pa ni nobene dokumentacije. Da o »pričakovanjih« glede zakonitosti in transparentnosti poslovanja ne govorimo. Ni težko predvideti, da bodo v EPK zelo hitro sekali glave, da se vsaj drugi obdržijo. Sporočilo se bere:

Poslano: 1. april 2011 13:49
Zadeva: EPK-sporočilo medijem

Ministrica sprejela župana Kanglerja

Ministrica za kulturo Majda Širca s sodelavci se je danes sestala z županom Mestne občine Maribor Francom Kanglerjem, podžupanom Janezom Ujčičem in generalno direktorico javnega zavoda Maribor 2012- EPK Suzano Žilič Fišer. Ministrica je na sestanku uvodoma poudarila, da pričakuje zakonito in transparentno poslovanje EPK, in na mestu poslovnega direktorja nekoga, ki bo nalogi kos.

Župan Kangler in sodelavci so ministrico seznanili z idejo, da bi na lokaciji MAKSA dobila svoje mesto Umetnostna galerija Maribor. Z Ministrstva za kulturo smo ves čas stali ob strani UGM, projekt nove UGM v Mariboru pa je bil potrjen tudi na vladi. Za gradnjo so bila namenjena evropska sredstva razpisa za javno kulturno infrastrukturo v lasti občine. Občina se je zavezala, da bo vsa potrebna dokumentacija nared do lanskega decembra, nakar je bil rok prolongiran do letošnjega 1. maja. Danes, 1. aprila ni na mizi še ničesar od obljubljene in pričakovane dokumentacije. Na mizi pa je nov predlog občine, ki UGM vidi v zgradbi, ki je namenjen
MAKSU.

To za Ministrstvo za kulturo pomeni, da je celoten projekt obrnjen na glavo. »Župan je MK seznanil ustno, v prihodnosti pa naj bi idejo podkrepil s konkretnim projektom, ki je v tem trenutku za nas popolna neznanka«, je po sestanku povedala ministrica Širca. MK dvomi, da je tako rešitev mogoče realizirati pravočasno, za čas EPK, niti ve vnaprej ali je v skladu s predpisi. Do takega projekta se MK lahko opredeli na podlagi dokumentov in stališč občine in tudi UGM.

Bojana Leskovar

Služba za odnose z javnostmi
Ministrstvo za kulturo

sobota, 02. april 2011

Elegantna poveljnica kulture, ki ji očitajo popoldansko obrt

Da se razumemo, v četrtek dokončno potrjena generalna direktorica javnega zavoda EPK Suzana Žilič Fišer se otepa številnih funkcij in za popoldansko obrt ji očitajo omenjeno – biti generalni direktor. V Dnevnikovem dolgem portretu (2. 4. 2011), v katerem ne manjka osupljivih biografskih detajlov, si bomo ob dobičkaželjnosti, ki žal ni obrodila sadov, najbolj zapomnili npr. njeno izjavo: »Če se bodo razčistile razmere na zavodu, se bom povsem predala funkciji generalne direktorice, svoje obveznosti na fakulteti pa bom začasno prenesla na svoje sodelavce.«

Žilič Fišerjeva z njo priznava, da zaenkrat ne deluje kot generalna direktorica zavoda s polno paro. Priznava torej trenutno popoldansko obrt - če se ne bodo razčistile razmere, ki zdaj vladajo, ko to obrt opravlja. Zavestno in premišljeno je sprejela ponujeni mandat ob vednosti in s kalkulacijo o svoji lastni distanciranosti. In ob očitkih, da je na zavodu EPK odsotna, kot piše v spodnjem članku. Postavlja pogoje, kdaj in kako bo začela delati popolnoma. Zdelo se nam je, a smo se znova ušteli, da projekt EPK zahteva stoprocentno angažirane ljudi. Pa ti programski direktor izjavi, da ni nič hudega, če je predsednik programskega sveta mesece v tujini. Da to ne vpliva na njegovo operativnost. (Pravijo, da je znova odpotoval, a ga niso zaznali niti na simbolni gradbeni otvoritvi svojega studenškega teatra.) In zdaj nam generalna jasno pove, da se še ne predaja zares svoji funkciji in navaja pogoje za predajanje. Zakaj je sploh sprejela mandat? Je mar čudno, da vodstvu EPK očitajo neresno ležernost?

Sicer pa članek v celoti:

Elegantna poveljnica kulture

Suzana Žilič Fišer, generalna direktorica javnega zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture, želi najprej razčistiti minulo poslovanje v zavodu

Ljudje z ozadjem - sobota, 02.04.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Suzano Žilič Fišer bi lahko opisali kot pragmatično karieristko, ki se zna s preračunljivimi koraki zmeraj povzpeti še stopnico višje. Januarja je postala predstojnica katedre medijskih komunikacij na Univerzi v Mariboru, komaj mesec dni kasneje pa je že prevzela naloge vršilke dolžnosti generalne direktorice zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture

Ne bi ustrelili mimo z oceno, da jo fascinirata oblast in možnost vpliva. Čeravno najnovejši zapleti razkrivajo, da predavateljica ni vstopila v projekt EPK izključno zaradi privlačnosti direktorskega prestiža in protokolarnega rokovanja z znanimi imeni. Očitno so jo tisti, ki so jo posedli na evropski kulturni prestol, podcenjevali. »Če ne bo zelo kmalu razčiščeno minulo poslovanje v zavodu, v ta projekt sploh ne bom vstopila,« je odločna 40-letna Mariborčanka.

Zahteva revizijo

Vodenje EPK prevzema Žilič Fišerjeva v času, ko je do začetka največjega kulturnega projekta na Slovenskem samo še osem mesecev. Krizne razmere, nastale zaradi časovne stiske, poglabljajo predvsem disfunkcionalna uprava zavoda in javna nesoglasja s »problematično« poslovno direktorico Heleno Hvalec, ki je v minulih mesecih na veliko sklepala pogodbe, po katerih se na desettisoče evrov steka iz zavoda v prijateljske žepe. Hkrati morajo sodelavci programskega direktorja Mitje Čandra že več tednov shajati brez honorarjev.

Žilič Fišerjeva je ob svoji predstavitvi svetu zavoda presenetila z zahtevo, da občina izpelje revizijo minulega poslovanja. Vendar je svetniki - na njeno veliko razočaranje - niso uslišali. O tej pomembni temi si niti poglobljene razprave niso želeli. Ali kot se je izrazil član sveta Srečko Meh: »Ni kaj skrivati in ni treba iz te zadeve delati velikega slona, ki jih imamo že itak dovolj.«

Generalno direktorico EPK je ogorčila tudi poteza občine, ko je v svet zavoda rokohitrsko imenovala Milana Petka, nekdanjega strankarskega prijatelja Helene Hvalec v mariborski LDS. Petek se je seveda takoj postavil v bran kritizirani poslovni direktorici, drugi svetniki pa Žilič Fišerjevi niso ustrezno »krili hrbta«. Njeno nezadostno avtoriteto je resda skušal okrepiti predsednik sveta zavoda Oto Luthar, ko je poučil člane uprave, da v njej obstaja jasna hierarhija, podobna tisti med rektorjem in prorektorji. A je takšen osnovnošolski poduk Žilič Fišerjevi prej dodatno škodil kot koristil.

Po teh uvodnih razočaranjih je »generalna« v projektu EPK pripravljena sodelovati zgolj, če bo občina spremenila odlok o ustanovitvi, tako da bo generalni direktor dobil bistveno več pristojnosti. »Generalni direktor mora biti eleganten komandant, ki ima celovit vpogled v delovanje zavoda in uživa stoodstotno podporo ključnih sodelavcev,« je Žilič Fišerjeva opisala svoj pogled v prihodnost. Uprava bo verjetno kmalu doživela prevetritev, bolj tvegana je napoved, kdo jo bo zapustil (prvi).

Televizijka

»Enkrat medijec, zmeraj medijec!« o sebi pravi Suzana Žilič Fišer. Zanimanje za medije je pokazala že takoj po srednji šoli. Vpisala se je na študij novinarstva na FDV in v tistih letih napisala nekaj člankov za Večer. Na obdobje v mariborski časopisni hiši jo vežejo najlepši spomini, pravi. A tiskani medij je ni mogel zadovoljiti. Najprej je nekaj časa službovala na

RTV, nakar je leta 1995 izkoristila priložnost, ko se je v Sloveniji ustvarjal nov komercialni medij. Vrata v televizijski biznis ji je na široko odprl Janez Ujčič. Ustoličil jo je kot urednico in namestnico direktorja mariborske produkcije za programe Pop TV. Med drugim je bila izvršna producentka oddaje Pop party. »Bila je kot porcelanasta pupa, zmeraj prijazna in ljubezniva,« se spominja eden izmed njenih tedanjih sodelavcev.

Leta 2001 je njen soprog Jure Fišer prevzel vodenje Gorenjeve podružnice v Londonu. Družini se je ponudila priložnost selitve na Otok, ostali so tri leta. S štipendijo je pridobila status gostujoče raziskovalke na univerzi v Westminstru. »Med bivanjem v Veliki Britaniji je srečala veliko znanih, od papeža do igralcev, ki so prihajali v redakcijo televizije, kjer je delala. Pred kratkim je spoznala tudi kraljico Elizabeto II., saj je bila povabljena na slavnostni sprejem med njenim obiskom v Sloveniji. Bila je ena redkih, ki so se z njo tudi rokovali,« piše v njeni uradni predavateljski spletni biografiji.

V Mariboru se je v času njenega zdomstva pripravljala ustanovitev študija medijskih komunikacij na fakulteti za elektrotehniko in informatiko. Akademska kariera jo je mikala že od nekdaj. »Na fakulteti se je zaposlila, ker se ji zdi pomembno, da svoje desetletne izkušnje v industriji prenaša študentom, da lažje razumejo teorijo,« piše v njeni biografiji. Junija 2004 je zagovarjala doktorsko disertacijo na Fakulteti za družbene vede z naslovom Upravljanje televizije: študija primera britanskega Kanala 4 kot mešanega (komercialno-javnega) upravljavskega sistema.

Na fakulteti predava šest predmetov. Med študenti naj bi bila dokaj priljubljena, čeprav njena aktualna ocena na spletni strani Profesorji.net (2,79) tega ne potrjuje. »Slabo znanje in slaba pedagoginja. Zveze, zveze, zveze... le kje bi bila brez njih?« je zapisal eden izmed anonimnih komentatorjev. »Kultura javne ocene je pri nas na zelo nizki ravni,« relativizira slabo trojko Žilič Fišerjeva, »glasujejo le tisti, ki so izrazito pozitivno ali izrazito negativno opredeljeni.«

V svoji - medijski - stroki ni pridobila večje prepoznavnosti, v javnosti o tej temi praviloma razpravljajo drugi. Ali je razočarana, ker je mediji pogosteje ne povprašajo po mnenju? »Kadar so debate na ravni medijske stroke in nisem povabljena jaz ali naš inštitut, se počutim deprivilegirano,« odgovori. »Kadar pa so te razprave na ravni političnega diskurza, sem zadovoljna, da nisem zraven.«

Pisala zakon in mu nasprotovala

Seveda pa Žilič Fišerjeva ni apolitična. Dobri odnosi s politiki so ji omogočili, da je že vrsto let članica sveta zavoda SNG Maribor. Leta 2008 jo je župan Franc Kangler umestil v začasni sekretariat EPK, lani je postala »občinska« članica sveta zavoda Maribor 2012. Po letošnjem odstopu Vladimirja Rukavine jo je Kangler imenoval na njegov položaj vršilca dolžnosti. Prijavila se je na javni razpis za položaj generalnega direktorja zavoda EPK, programski svet

in svet zavoda EPK sta prejšnji teden podala pozitivno mnenje na njeno kandidaturo in v četrtek je sledila le še formalna potrditev mestnega sveta.

Omeniti velja, da je bila v času vlade Janeza Janše na ministrstvu za kulturo predsednica komisije, ki je razdeljevala velike vsote denarja za sofinanciranje programskih vsebin medijev. Največ denarja so na razpisih prejeli Nova obzorja, ki izdajajo tednik Demokracija, Radio Ognjišče in mariborska televizija RTS v lasti že omenjenega Ujčiča, ki je zdaj Kanglerjev podžupan na mariborski občini. »Vesela sem, da sem lahko marsikateremu mediju pomagala podpreti vsebine, ki sicer na trgu ne bi preživele,« se spominja svojega tedanjega predsedovanja. »A prejšnja komisija je dala RTS še več denarja,« dodaja.

Lani je dobila priložnost sodelovati v ekspertni skupini, ki je pripravila novi zakon o RTV. V kasnejši referendumski kampanji se je pridružila nasprotnikom zakona, ki ga je pomagala pisati, zaradi česar so ji mnogi očitali dvoličnost. »Moramo ločiti, kje je meja med politiko in stroko,« zagovarja svojo spreobrnitev. »Ker nekateri moji predlogi niso bili upoštevani, zakona nisem mogla v celoti podpreti.«

Mesec dni pred imenovanjem za generalno direktorico EPK je postala predstojnica inštituta za medijske komunikacije. Nekateri njeni kritiki se že sprašujejo, kako namerava istočasno opravljati dve tako odgovorni funkciji. Očitajo ji, da je na zavodu EPK premalo prisotna in da naloge generalne direktorice opravlja kot popoldansko obrt. »Očitno sem za nekatere tam celo preveč,« se smehlja. »Če se bodo razčistile razmere na zavodu, se bom povsem predala funkciji generalne direktorice, svoje obveznosti na fakulteti pa bom začasno prenesla na svoje sodelavce.«

Če bi se izkazalo, da bo vsem stranpotem navkljub ostala prva dama EPK in bi projekt kljub njenim prizadevanjem doživel polom, to ne bi bila prva napačna poteza Suzane Žilič Fišer. Ena jo je že drago stala. Ko se je konec leta 2007 privatizirala Nova KBM, je investirala maksimalni znesek 50.000 evrov v nakup delnic. Zdaj je njena naložba vredna komaj 18.500 evrov. »Kaj pa naj naredim s temi delnicami, če jih nihče noče kupiti?« se hahlja. »Žal imam doma ekonomista, ki se ne odloča zmeraj po ekonomski logiki.«

sobota, 02. april 2011

Ko se energija vase sesutega projekta zgosti v strupeni energetski napitek

Današnja kronološka zgodba Simona Karduma, že bivšega člana programskega sveta EPK Maribor 2012. O prestolnici kulturniških norosti, kot pravijo, strupenem energetskem napitku, o tem, kje in zakaj je vse šlo narobe in zakaj se ta narobe kar ne neha. O poslovnih nezakonitostih in nepravilnostih, velikih željah politike in županovem lokalpatriotizmu, zdrahah in igricah okoli imenovanj, zamudah in škandalih, nesposobnosti komuniciranja, neplačevanju sodelavcev in spodobnih honorarjih nekaterim. Današnji Dnevnikov Objektiv (2. 4. 2011):

prestolnica kulturniških norosti

Pa kaj še?

Več vsebin - sobota, 02.04.2011 Tekst: Simon Kardum

Zastavili smo utopično in prizemljeno hkrati. A projekt, ki smo ga nadgrajevali od leta 2004 in je uspešno prebrodil tisočere čeri, ki jih moraš v tej državi vzeti v zakup, je od leta 2008 v zastoju. Naj spomnim. Evropska prestolnica kulture Maribor 2012 je s prvopodpisanim mariborskim županom Kanglerjem najprej prestala vladni preizkus, kasneje dvakrat še bruseljskega in požela soglasno odobravanje zainteresirane in splošne javnosti v Sloveniji. Janševa vlada je poskrbela za korektno izpeljan postopek, Pahorjeva vlada je zagotovila sredstva in zazdelo se je, da ni tako daleč dan, ko bo o razcvetu kulture mogoče na glas govoriti tudi v štajerski prestolnici in vzhodni kohezijski regiji. Toda največji kulturni projekt v zgodovini nove države se je začel sesipati vase. Čista energija se je tik pred slavnostno otvoritvijo praznovanja slovenske in evropske kulture zgostila v strupeni energetski napitek.

Ta hip smo tam, kjer so bile v preteklosti prestolnice v Patrasu, Corku in Liverpoolu, ki v mednarodnem okolju veljajo za slabo vodene in izvedene projekte. Na nasprotnem bregu torej, kot na primer Lille ali Linz, ki veljata za vzorčna primera dobre prakse. Avtorji kandidature smo se od samega začetka zavedali priložnosti - in nevarnosti. O tem priča obsežna dokumentacija, dostopna na spletu.

EPK Maribor je bila zasnovana kot kulturni (socialni, izobraževalni, raziskovalni), gospodarski in razvojni projekt. To je pomenilo široko soudeležbo zainteresiranih, odprtost in preglednost delovanja, učinkovito regionalno in mednarodno mreženje ter nujnost izgradnje nove (prenovljene) infrastrukture. In, ključno, pravočasno ustanovitev primernega

vodstvenega, strokovnega in nadzornega modela, z imenovanjem odgovornih in zagotovitvijo finančnih sredstev za delovanje. Ekipa mariborske Kible se je zavedala tudi morebitnega črnega scenarija, predvsem dejstva, da je v igri ogromno denarja, kar v državi plenilske in sebične mentalitete ne pomeni nič dobrega. In smo tam.

Ko je Franc Kangler odstranil Kiblo in jo nadomestil z začasnim sekretariatom, ki ga je vodil direktor mariborskega Narodnega doma, Vladimir Rukavina, je vpletenim črna slutnja že dihala za ovratnik. Njun uspešni bruseljski zagovor v drugem krogu je namreč omogočil prerazporejanje namenskega denarja za EPK v matično blagajno Narodnega doma. Za nameček se je mariborska oblast odločila, da bo direktorja, po dolgotrajnem pričkanju z državo o tem, kaj bi bila (če bi bila) primerna statusno-organizacijska oblika, imenovala tudi za vršilca dolžnosti generalnega direktorja EPK. V praznem času neodločitev (in volitev) je bil že zamujen razvojni razlog projekta. Načrtovane naložbe so kot domine začele padati ena za/čez drugo. Nekatere še danes visijo v zraku, kot na primer projekt izgradnje Umetnostne galerije Maribor. Župan si v strahu, da bo izgubil državni denar, stvari, kako značilno, razlaga po domače. Da nagrajenemu madžarskemu arhitekturnemu biroju grozi z odvzemom avtorstva, meji na mednarodni škandal.

Suspenz. Na županovo osebno povabilo se lani v Maribor vrne prebežnik, gledališki režiser evropskega ranga (in Umetnik, ki je pred mnogimi leti sodeloval pri finančnem kolapsu SNG Maribor), Tomaž Pandur. Vse dobro, a obetavno presenečenje premore nekaj zloveščih pasti. Še vedno predsednik programskega sveta je svoj ugled pogojeval z gradnjo monumentalnega objekta. Sprva je šlo za center uprizoritvenih umetnosti, čez pol leta že za mariborsko kulturno središče. Kaj bi ta virtualni spomenik v realnosti sploh lahko bil, saj ga doslej poznamo le iz arhitekturne zamisli naveze Sadar-Vuga, ni jasno. Vemo le to, da »Maksa« potrjena bruseljska dokumentacija ne omenja, da je težkokategorna ideja nastala brez javnega postopka in da je, bizarno, politično in finančno že pokrita na mestni ravni. Država (ministrstvo za kulturo) se je pred kratkim sodelovanju odrekla. Razlog? Kdo ve.

Pogled nazaj. Ko me je lansko pomlad v zgodbo na daljavo povabil državni sekretar Stojan Pelko, sem ga prekinil in v isti sapi vprašal, če se morda šali. Prepričal me je z iskreno mislijo in povabilom k skupnemu reševanju tistega, kar se rešiti da. V dobri veri sem pristal, vedoč, da je mogoče zavozlani projekt speljati vsaj še v programskem delu. V istem času se je mariborske prestolnice že prijela cinična oznaka »ruralna prestolnica Evrope«. Javni zavod je izvajal postopek zbiranja predlogov za leto 2010, ki bi mu le stežka pripisali postopkovno čistost. Državni in mestni politiki so bili prestižni boj za vpliv na vsebinske, naložbene in kadrovske odločitve. Lokalni ustvarjalci in producenti so bili razpenjeni. Partnerska mesta so se počutila odrinjena. Mediji so, razen redkih raziskovalnih peres, ta projekt vseh projektov še vedno obravnavali blagohotno. Prenovljeni Vetrinjski dvor(ec) pa je postal sedež javnega zavoda. Na vrat na nos, brez predhodnih datumskih usklajevanj, celo na daljavo, so se začele

vrstiti seje programskega sveta, katerega član sem postal junija. Župan Kangler, trmast kot vol, je v svoji anti-ljubljanski politični veličini še vedno do konca vztrajal pri edinem možnem kandidatu za generalnega direktorja. Človeku, ki se nikoli ni odpovedal dvojni direktorski funkciji in je bil do januarja letos v nedvoumnem navzkrižju interesov. Razpisa za generalnega ni in ni bilo, vmes je pač imenoval poslovno direktorico Heleno Hvalec in v začasno bitko poslal Aleša Novaka v vlogi v.d. programskega direktorja. Svojega uradnika. Narobe svet.

Ali so Kanglerja pri kadrovanju vodila slepa lokalpatriotska čustva, ne morem zatrditi v celoti. Kajti primer Mariborčana Petra Tomaža Dobrile-Pecota, vodilnega motorja zmagovalne kandidature, ki se je dvakrat javil na razpis za generalnega direktorja, je dovolj poveden. Volilno-mandatna komisija Mestne občine Maribor ga je namreč obakrat, po mojem mnenju protipravno, izločila iz nabora predlaganih kandidatov. Brez obrazložitve. Prvič, četudi je izpolnjeval vse razpisne pogoje, tako, da je v predhodno mnenje svetu in programskemu svetu poslala najprej dva kandidata, prvega, že imenovanega zaupnika, in nenavadno, bržčas zaradi sugestij državnih politikov, Igorja Teršarja. Oba sta januarja letos dobila negativno mnenje programskega sveta in nastal je rompompom, ki je svoj vrhunec dosegel z znamenitim kanglerizmom, da namreč On pa že ne bo sprejel odstopa Njega s položaja. Res, kaj takega svet še ni videl. Internega akta zavoda, ki ga je sprejel njegov mestni svet, pa tudi ne. Umik Rukavine sicer spoštujem. Ali so bila njegova dejanja v funkciji odgovorne osebe nekorektna, poslovno vprašljiva ali celo nezakonita, pa naj razišče svet zavoda in izredna revizija poslovanja, ki naj jo nemudoma naročijo javne oblasti. Da Peco nima sreče, pa četudi je čistokrvne pasme, je lahko na lastni koži občutil tudi v drugem poskusu. Ponovno ga niso pripustili, tokrat zato, ker se ni udeležil razgovora s komisijo (čeprav jih je obvestil, da je na službeni poti, in je zaprosil za nadomestni datum). Postopkovna šlamparija? Mislim, da ne. Nova županova izbira, v.d. glavne direktorice Suzana Žilič Fišer, zdaj čaka na potrditev v mestnem svetu. (Imenovali so jo v četrtek, op.ur.) Končno se je le zgodilo. Zaželimo ji srečo.

Zadnja seja, ki sem se je udeležil, je bila januarja letos. Razširjena ekipa na čelu s programskim direktorjem Mitjo Čandrom, ki se trudi kakovostno in pravočasno speljati vsaj tiste programe in projekte, ki so realno izvedljivi, je bila v svojih predstavitvah prepričljiva in samozavestna. Zvenelo je svetovljansko, energično in optimistično. In potem sem čakal in čakal. In bral in bral. In se čudil in čudil. Svetovalne pogodbe s Pandurjevo firmo. Vprašljive investicije. Madžari. Zasebni projekti v imenu javnosti. Vodenje javnih naročil mimo predpisov in brez učinka. Nepoznavanje internih aktov zavoda in razmerij v upravi ter med drugimi akterji. Nesposobnost komuniciranja z javnostmi. Neplačevanje sodelavcev. Likvidnostni mrk. Obravnava poslovnega poročila ter programa dela in finančnega načrta z enomesečno zamudo. Pa kaj še?!

Simon Kardum je bivši član programskega sveta EPK Maribor 2012

ponedeljek, 04. april 2011

Ko bo 1. januarja 2013 uspešna zgodba za nami

Novopečena generalna direktorica zavoda Evropska prestolnica kulture 2012 dr. Suzana Žilič Fišer se ob začetku prevzema funkcije, ene izmed mnogih, že veseli njenega konca. In celo ve, kako se bo izteklo. V Večerovem portretu, bistveno manj zanimivem od Dnevnikovega, presenetljivo ne izhaja iz stališča, ki bi vseboval nečimrno predpostavko, da se še ni odločila, ali bi zares vgriznila v jabolko funkcije ali bi jo pustila, temveč se, povsem in karseda nasprotno, že veseli 1. januarja 2013. Mimogrede, mislili smo seveda, da bo EPK mestu prinesel trajne dobrine tudi po tem dnevu, vsaj tako nam ves čas trobljajo:

Česa se najbolj veseli 1. 1. 2012? ''1. 1. 2013, ko bo uspešna zgodba za nami. In ko bomo uspešno izkoristili veliko priložnost. Preteklost nas uči, da nam uspe, ko hočemo. Mnogi pretekli veliki dogodki v Mariboru in Sloveniji pričajo o tem.''

torek, 05. april 2011

Usoda Helene Hvalec visi na nitki

EPK ima velik problem. Svet zavoda je zavrnil revizijo, ki jo terja generalna direktorica. Usoda poslovne direktorice Helene Hvalec evidentno visi na nitki. Za nameček je zdaj storila še novo napako – ne odgovarja medijem. Novinarji so tukaj za to, da branijo javni interes, EPK pa ni privatna firma, zato so dolžni odgovarjati. Na tej strani smo že nekajkrat opozorili, katerih vprašanj novinarji žal ne zastavljajo protagonistom. Čiste finance in transparentnost odhodkov, npr. honorarjev, so med njimi. Novinarji te ali one hiše zgolj ugibajo, ali je X prejel tak in tak honorar. Ni njihova naloga, da sprašujejo in raziskujejo? Bodo zdaj uspeli problematizirati vsaj to, da jim epekajevci preprosto morajo odgovarjati na vprašanja in je vse drugo nedopustno? Da za aktualni zaplet ni kriva le Hvalčeva, temveč svet zavoda, je tudi jasno. Vodilni v javnem zavodu imajo velikansko težavo – najprej se bodo morali zediniti, ali si želijo revizije ali ne. Dilema, ki je ne bi smelo biti, ko gre (tudi) za naš denar. Dilema, ki je ne bi smelo biti, ko hkrati govorijo o likvidnostnih težavah. Smešna dilema.

Večer, 6. 4. 2011:

Večer, sreda, 6.4.2011, stran 14, KULTURA, avtor: Petra Zemljič

EPK: Hvalčeva ne odgovarja, Fišerjeva čaka na revizijo

Poslovna direktorica zavoda EPK Helena Hvalec se je zavila molk in ne odgovarja na novinarske klice, prav tako pa ni komentirala izjave ministrice za kulturo Majde Širce, ki je po petkovem sestanku z mariborskim županom Francem Kanglerjem javno opozorila, da na tem mestu pričakuje človeka, ki bo nalogi kos. Dr. Suzana Žilič Fišer, generalna direktorica zavoda, pa je dejala, da se strinja z ministrico, da tako velik projekt na vodilnih mestih zahteva kompetentne in sposobne ljudi.

Zaplet je nastal potem, ko je javnost izvedela za nenavadne pogodbe, ki jih je Hvalčeva podpisala s podjetjem Zadrga za marketinške storitve mimo javnega razpisa, s tem pa med drugim kršila načela transparentnosti in konkurenčnosti. Svet zavoda na marčevski seji na začudenje mnogih o tem ni razpravljal, to pa je razjezilo programsko ekipo z Mitjem Čandrom na čelu, ki zadnje mesece dela praktično z mizernimi sredstvi, kajti zavod je v likvidnostnih težavah. Mitja Čander je torej jasno povedal, da tako ne bo mogel delati, Hvalčeva se ne oglaša, Fišerjeva pa še odgovarja: »Zaradi nejasnosti pri dosedanjem poslovanju zavoda in predvsem zaradi potrebe po postavitvi jasnih okvirjev delovanja v prihodnje sem svetu zavoda

podala predlog o poglobljenem pregledu poslovanja s strani izvajalca z mednarodno licenco. Menim, da je to ključno za moje sodelovanje pri tem projektu. Cilj mojega delovanja je transparentnost vodenja, v skladu z zakonitimi podlagami in skladu z moralnimi ter etičnimi standardi. Delovanje, ki je v preteklosti odstopalo od teh kriterijev, odločno obsojam, vsekakor pa do prejetja poročila revizije težko komentiram podrobnosti.«

Dnevnik, 2. 4. 2011:

Razkriti sporni posli, ki jih je izpeljala Helena Hvalec, poslovna direktorica javnega zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture, so bili še ena tema včerajšnjih pogovorov v pisarni kulturne ministrice Majde Širca. Na sestanku sta bila poleg mariborskega župana Franca Kanglerja prisotna še podžupan Janez Ujčič in Suzana Žilič Fišer, ki je včeraj nastopila mandat generalne direktorice zavoda Maribor 2012. Poročali smo, da je kritizirana Hvalčeva sklenila vrsto pogodb s podjetji v lasti Dejana Vlaisavljevića in s skupino njegovih sodelavcev, na podlagi katerih jim je zavod izplačal že več deset tisoč evrov. Samo za novoletna darilca je tako Vlaisavljevićevo podjetje Zadrga lani dobilo 5656 evrov, letos pa njegovi sodelavci prejemajo po 11.000 evrov mesečno. Žilič-Fišerjeva je na minuli seji sveta zavoda zahtevala, naj občina izpelje revizijo poslovanja, vendar je svet to zavrnil. Ministrica je na sestanku poudarila, da pričakuje zakonito in transparentno poslovanje EPK, na mestu poslovnega direktorja pa nekoga, ki bo nalogi kos. Kangler naj bi Širci zagotovil, da bo razmere v zavodu uredil. Kaj konkretno to pomeni, ni znano. (odlomek)

sreda, 06. april 2011

Natečaj za himno EPK

Primož Premzl, neuradni kronist uradne ruralne prestolnice kulture, predlaga javni natečaj za zbiranje predlogov himne EPK. V ta namen nam je odstopil ovitek himne, s katero bi lahko nenazadnje počastili slavnostni začetek EPK v petek, 13. januarja 2012 (posrečeno neposrečen datum) in seveda - saj smo ga vendar prepoznali - hornista:

Izhodišče razmišljanja je lahko zgornji ovitek AlpenKanglerEcho, pravi Premzl. Zofijini pozdravljamo dobro izbiro, že doslej smo opozarjali na pravljičarstvo, Graz je nedavno že bil evropska prestolnica kulture, nenazadnje pa je med Gradcem in Mariborom rad vadil tudi Pandur. Ponudbe zbiramo tudi na tej strani. Za začetek glede himne skromno pripominjajoče predlagamo vračanje h koreninam:

Alpenklangecho- Hochzeit Im Mai (YouTube)

P.S. Zaradi možne kritike zagovornikov avtorskih pravic objavljamo še izvorno verzijo ovitka, ki služi za podlago himni:

1960
Accordia
Ac 308
ALPENKLANGECHO
Zwischen Graz und Maribor
Im Märchenwald

četrtek, 07. april 2011

Natečaj II

Na Premzlov poziv v prejšnjem zapisu se je javil Boris Farič in nam poslal svoj plakat. Ob tem je zapisal:

»Za nastanek plakata sem uporabil ideje, zapisane v programu partnerskega mesta Ptuj. Plakat prikazuje kulturno preteklost, sedanjost, prihodnost, urbano ruralno, staro-novo...., kar je bila tudi želja naročnika. Glede EPK pa mislim, da je zelo lepo, da lahko vsi prispevamo k tej evropski kulturni štafeti.«

petek, 08. april 2011

Še en odstop na vidiku: na odhodu ptujski EPK koordinator Franc Mlakar

Današnji Večerov članek o tem, da EPK verjetno izgublja ptujskega koordinatorja Franca Mlakarja. Čeprav ta ne odgovarja na medijske poizvedbe, je Aleš Arih priznal, da ga je ptujski župan Štefan Čelan snubil za to funkcijo, a jo je odklonil.

Malo verjetno je, da se bo Mlakar odpovedal funkciji zaradi prezasedenosti, prej je rezultat razočaranja in skrhanih razmerij na Ptuju:

V zadnjem času so se na Ptuju razširile govorice, da naj bi kot koordinator ptujskega partnerskega projekta Evropska prestolnica kulture (EPK) 2012 odstopil Franc Mlakar. Da imajo podlago, priča naš pogovor z Alešem Arihom, direktorjem Pokrajinskega muzeja Ptuj-Ormož (PMPO). Kot nam je ta povedal, mu je ptujski župan Štefan Čelan res predlagal, da naj prevzame koordinacijo ptujskega projekta EPK 2012. Arih ga je zavrnil, saj da gre za konflikt interesov. PMPO, ki ga vodi, se namreč prav tako prijavlja za sredstva v ptujskem projektu EPK 2012. Sicer pa mu župan doslej ni izdal nobenega uradnega povabila za to funkcijo.

Aleš Arih nam je še povedal, da je ptujskemu županu že nekajkrat izrazil razočaranje, ker se njihovi projekti, povezani z EPK 2012, v smislu vključevanja v program EPK nikamor ne premaknejo. Prav tako je bil lani imenovan v programski svet zavoda v Mariboru kot predstavnik Ptuja, vendar doslej ni prejel vabila niti na en sestanek sveta.

Članek v celoti.

petek, 08. april 2011

Kratek rezime stanja: kaj počnejo protagonisti?

Suzana Žilič Fišer, generalna direktorica: zahteva revizijo in obljublja, da se bo popolna posvetila svoji funkciji šele, ko bodo stvari razčiščene. Več.

Mitja Čander, programski direktor: rešuje situacijo in se čudi svetu zavoda, ker ne podpre finančne revizije. Več.

Tomaž Pandur, predsednik programskega sveta: večno odsoten iz Maribora, a ga drugi vodilni menda ne pogrešajo, za župana pa je, kot pravi slednji, dosegljiv preko skypea. Več

Helena Hvalec, poslovna direktorica: tik pred odstrelom zaradi delitev denarja mimo razpisa sumljivim subjektom. Več.

Zgolj rahlo ironičen rezime okupacij vodilnih v EPK: en na skypeu (njegova edina zveza z EPK), ena na odstrelu, ena še-ne-pri-stvari in bolj pri popoldanski obrti ter en, ki je zvezanih rok jezen na svet zavoda zaradi zavračanja revizije.

petek, 08. april 2011

Zlata kanglica - nagradni natečaj Zofijinih

Od EPK zaenkrat ostajajo le še dvomi in vprašanja. Gradbeni projekti, paradni konj Franca Kanglerja, so zaviti v meglo. MAKS, Pekarna, UGM, knjižnica... Kdaj bo zgrajena in obnovljena Knjižnica Rotovž? Ne vemo. Kdaj bo zgrajen novi UGM ? Ne vemo niti, kje bo stala. Kdaj bo dograjena in končana Pekarna? Ne vemo. Kdaj bo zgrajen MAKS? Tudi ne. Sploh kaj vemo?

Zofijini smo se odločili, da vednost nagradimo. Tistega, ki bo uganil pravilen odgovor za MAKSa, čaka zlata kanglica. Tu je še kup uporabnih nagrad. Vse, kar morate storiti je, da pošljete pravilen odgovor na spodnja vprašanja na naš naslov zofijini@gmail.com. Javna podelitev nagrad bo sledila 27. decembra 2012 v Pekarni. (Takrat, upajmo, bomo že vedeli.)

Nagradna vprašanja:

1. Kdaj bo po vašem mnenju zgrajen **MAKS**? Nagrada: zlata kanglica. Tiste, ki uganejo, koliko bo stal, čaka še dodatna nagrada.

2. Kdaj bo po vašem mnenju zgrajen **UGM** in na kateri lokaciji? Nagrada: vsestranske grabljice in lopata. Tiste, ki uganejo še, koliko bo stala, čaka dodatna nagrada.

3. Kdaj po bo vašem mnenju dokončana **Pekarna**? Nagrada: priročna samokolnica. Tiste, ki uganejo še, koliko bo obnova stala, čaka dodatna nagrada.

4. Kdaj bo po vašem mnenju dokončana obnova **mestne knjižnice Rotovž**? Nagrada: ladjica za dve osebi. Tiste, ki uganejo še, koliko bo stala, čaka dodatna nagrada.

Hvala za vaše sodelovanje v nagradni igri - zavedamo se, da so odgovori karseda težavni. Zofijini.

sobota, 09. april 2011

Kangler kapitan, Čander oficir barke EPK

Nekaj gostilniških nasvetov Toneta Partljiča, da se barka EPK ne bi potopila. Partljič v tej kolumni hudimano okleva iz sentence v sentenco: prvi stavek je previdna kritika, drugi stavek jo ovrže ali omili. Prvi stavek načne dvome, drugi jih nevtralizira. No, včasih jih že isti. Ne more se odločiti. Protagonisti si zaslužijo malo miru, zaslužijo pa si tudi odkrito in pravočasno besedo. Pandur dela neumnosti, po drugi strani pa zopet ni simpatično biti sovražen do takega izvrstnega umetnika, globokoumno pravi Partljič. Oziroma: rad bi bil v vseh položajih, ker je to vedno najbolj lagodno opravičilo post festum: »Saj sem opozarjal, saj sem hvalil.« Ne tič ne miš drža, recept za vse čase, zato ni slučajno blizu tale mornarski pozdrav:

A hočeš nočeš je župan kapitan te barke, saj jo je on »najel«. Njegov prvi oficir ima za zdaj dobre koordinate. Zbrana posadka iz vseh vetrov pa se mora dokazati in ne samo skakati z barke. No, srečno plovbo želim in mirno Dravo, po kateri pluje.

sobota, 09. april 2011

Še en škandal: pogodba za Pandurteater že takoj nična

Komaj smo včeraj Zofijini razpisali natečaj, že nam nova dejstva dajejo prav – igralci v nagradni igri Zlata kanglica se bodo morali krepko potruditi, če bodo želeli ugotoviti, kdaj bo kakšen EPK objekt dokončan, če sploh bo. Rekvizit, ki bi prišel prav, se imenuje Nostradamusova krogla.

Današnji ljubljanski Dnevnik po zaslugi elementarnega novinarskega dela, ki ga očitno v Mariboru bolj redko premorejo, lepo pokaže, da je najemna pogodba za Pandurjev teater alias MAKS neveljevna, ker je protipravna. Težko, da bo MOM kar preslišala in prezrla, kar pravita Ministrstvo za finance in Računsko sodišče. Škandal, ki daje znova misliti, kakšne pravne službe vodijo občino. Fototermin med Kanglerjem in dalajlamo 15. maja naslednje leto skoraj zanesljivo odpade, medtem ko je pogodba škandalozna že brez izigravanja sistem javnih naročil. Članek:

Pogodba za razvpiti Maks je nična

Mestna občina Maribor je postopala protipravno, ker ni izvedla javnega razpisa pred sklenitvijo najemne pogodbe

Slovenija - sobota, 09.04.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - Domneva, na katero smo opozorili v Dnevniku, je postala dejstvo: občina Maribor je postopala nezakonito, ko je s podjetjem ZIM sklenila pogodbo za najem Mariborskega kulturnega središča - Maksa. Po mnenju računskega sodišča in ministrstva za finance so v tako izpeljanem poslu protipravno uporabili izjemo pri javnem naročanju. Potemtakem je najemna pogodba za Maks nična.

Maks naj bi odprl dalajlama

Za najem razvpitega Maksa bo občina 20 let plačevala dva milijona evrov letne najemnine. Najemna pogodba med Mestno občino Maribor in podjetjem ZIM sta na minulo silvestrovo podpisala župan Franc Kangler in direktor ZIM Matjaž Knez. Pogodba je bila sklenjena brez predhodnega javnega razpisa.

Najemodajalec ZIM d.o.o. se je že lotil rušenja objektov na lokaciji, ki je predvidena za Maks, ob desnem bregu Drave, objekt po načrtih arhitekturnega biroja Sadar+Vuga pa naj bi bil dokončan do 15. maja 2012, ko bo Maribor znova obiskal dalajlama. ZIM naj bi danes objavil

razpis za izbor izvajalca gradbenih del, v katerem pa se ne bo skliceval na določila zakona o javnih naročilih.

Ko smo v Dnevniku preverili zakonitost tega posla, so na ministrstvu za finance pojasnili, da v zakonu o javnih naročilih obstaja izjema pri javnem naročanju, ko gre za najem obstoječega objekta. Vendar ta izjema v tem primeru ne velja, saj Maksa še ni.

Na občini se sklicujejo na uredbo

Na občini zakonitosti svojega posla niti niso utemeljevali z zakonom o javnem naročanju, temveč so se sklicevali predvsem na uredbo o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin. Pojasnilo iz Kanglerjevega kabineta smo posredovali ministrstvu za finance in ga zaprosili za mnenje. Čeprav konkretnega primera ministrstvo ne more komentirati, je bil odgovor nedvoumen: V takšnem poslu je treba izpeljati javno naročilo!

»Po določilih zakona o javnem naročanju je za izbiro izvajalca gradbenih del treba izvesti postopek javnega naročanja,« je zapisala Urška Štorman z omenjenega ministrstva. Izjema obstaja izključno v primeru, ko gre za najem obstoječega objekta. »Tudi v primeru oddaje tako imenovane gradnje na ključ z odloženim plačilom gre za javno naročilo, za katerega je treba izvesti postopek javnega naročanja, in za zadolžitev občine, kar urejata zakon o javnih financah in zakon o financiranju občin. Zakon o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin in na njegovi podlagi izdana uredba sta lahko podlaga le za postopek oddaje najema. Izbira izvajalca gradbenih del pa bi morala biti predmet obravnave po zakonu o javnem naročanju.«

Igor Šoltes: Občina bi morala izvesti javno naročilo

Predsednik računskega sodišča Igor Šoltes konkretnega primera ni mogel komentirati. Se pa strinja z ministrstvom, da je pri tovrstnih najemnih pogodbah treba izvesti predhodno javno naročilo. Šoltes je opozoril še na okoliščino, da je bila v času sklenitve pogodbe veljavna dikcija 110. člena zakona o javnem naročanju, po katerem je nična vsaka pogodba, ki je sklenjena brez predhodno izvedenega postopka oddaje javnega naročila, pa bi ga naročnik po določbah tega zakona moral izvesti.

Na vprašanje, kako ta okoliščina vpliva na prihodnost tega protipravnega posla, je Šoltes odvrnil, da je župan po zakonu tisti, ki je dolžan preprečiti vsakršno protipravno ravnanje. »Teoretično bi lahko vsak, ki izkazuje aktivno legitimacijo, zahteval revizijo postopka javnega naročanja, ki ni bil izveden v skladu z zakonom. Računsko sodišče takšne pristojnosti nima, lahko pa naknadno izvede revizijo, ko je posel že izpeljan.« Imajo pa aktivno legitimacijo tudi nekateri organi, kot je varuh konkurence ali državno pravobranilstvo, prekršek v postopku javnega naročanja lahko na pobudo komisije za preprečevanje korupcije ugotovi tudi državna revizijska komisija.

nedelja, 10. april 2011

Zaradi ničnosti najemne pogodbe bi morali rezati glave. Pa jih bodo?

Še isti članek v interpretaciji Slovenske tiskovne agencije na MMC RTVS in SIOL-u (nestrpno pričakujemo kakšen zamudniški zapis v Večeru). Še en dokaz, da je v Mariboru in v EPK vse mogoče, da je to država v malem, kjer zakoni in dostojnost ne veljajo. Franc Kangler, človek z osebno in politično integriteto, kot mu pihata na dušo Čander in Pandur, bo lahko znova odkrival teorije zarote. Fototermin z rušitvijo stavb na Studencih je bil zgolj kratkega daha. Zdaj smo na nulti točki, ko bo moral župan (menda je končal prvo stopnjo študija prava) pojasniti, ali se je centralni projekt Mariborskega kulturnega središča dokončno sfižil ali pa se bo vendarle uklonil predpisom in zakonom v državi in ponudil javni razpis za najemno pogodbo. Kar pa utegne izjemno zavleči tudi postopek gradnje. Spomnimo, Mariborčani bi morali za to najemno pogodbo plačati nič manj kot 40 milijonov evrov – zahteva po javnem razpisu se zdaj bere kot božja previdnost ali celo kot – božje usmiljenje.

ponedeljek, 11. april 2011

Še en odstop, kot da jih ni bilo že dovolj: odšel še Pandur

Pričakovano dejanje in še bolj pričakovana utemeljitev Tomaža Pandurja za svoj odhod. O posledicah tega dejanja bomo še pisali, zaenkrat poročilo MMC RTVSLO:

Tomaž Pandur odstopil z mesta predsednika programskega sveta EPK
Dovolj ima medijskih podtikanj in diskreditacij

11. april 2011 ob 19:09,
zadnji poseg: 11. april 2011 ob 19:30
Maribor - RTV SLO

Projekt Evropska prestolnica kulture, ki ga bo leta 2012 gostil Maribor, se sooča z novo težavo. Z mesta predsednika programskega sveta je odstopil Tomaž Pandur.

Projekt EPK so na mariborski občini napovedovali s številnimi investicijami in prihodom velikih imen. Po številnih težavah z gradnjo objektov, namenjenih kulturnim vsebinam, zdaj z mesta predsednika programskega sveta razočarano odhaja Tomaž Pandur, je za TV Slovenija iz Maribora poročal Saša Kranjc.

»Enostavno bi vsi skupaj morali biti bolj dorasli izzivom in priložnostim, ki jih takšna manifestacija ponuja,« je povedal Pandur, ki sicer pravi, da je program EPK dobro pripravljen in v skladu s pričakovanji Evropske unije. Dodal pa je, da ima dovolj medijskih podtikanj o njegovi vlogi pri projektu in nenehnih diskreditacij njegovega dela: »In v takšni atmosferi enostavno ni prijetno ne živeti ne ustvarjati.«

Zapleti pri gradnji kulturnih objektov

Zgodba o Evropski prestolnici kulture v Mariboru je polna zapletov. Nejasna ostaja usoda nove stavbe, ki naj bi za potrebe Umetnostne galerije zrastla na obrežju Drave, prav tako so se pojavile težave pri gradnji osrednjega prizorišča dogodka, Mariborskem kulturnem centru Maks. Svoja vrata bo odprl z zamudo, šele 15. maja 2012, a je po mnenju državnih organov sporna tudi najemna pogodba za samo stavbo.

Pojavljajo se strahovi, če bo Maribor dober gostitelj največjega evropskega kulturnega projekta, je še poročal Saša Kranjc za TV Slovenija, Pandur pa ob odhodu na te strahove odgovarja: »Ne, ni me strah. Zgodilo se bo to, kar si Maribor zasluži.«

B. Ti.

ponedeljek, 11. april 2011

Dva Pandurjeva odstopa, isti razlogi

Umetniški vodja SNG Maribor Tomaž Pandur napovedal odstop

Maribor, 1. junija (STA) - GLEDALIŠČE/DRAMA/MARIBOR/PANDUR/ODSTOP Režiser in umetniški vodja Slovenskega narodnega gledališča (SNG) Drama Maribor Tomaž Pandur je na današnji novinarski konferenci ob koncu sezone 1995/1996 napovedal svoj odstop in odstop številnih članov Drame SNG Maribor. Kot razlog take odločitve je navedel slovensko ksenofobijo in zavist, ki umetniškemu kolektivu onemogočata delovanje, je v popoldanski informativni oddaji poročal Radio Slovenija.

Pandur je tej ustanovi načeloval sedem let, mandat pa bi se mu iztekel čez eno leto. V tem času je postavil nekaj zelo uspešnih predstav, ki so odmevale tudi v tujini, v minuli sezoni je bil največji projekt pod njegovim vodstvom predstava Babilon.

sko/dr

01.06.1996 17:37

Tomaž Pandur odstopil z mesta predsednika Programskega sveta EPK

Tomaž Pandur je danes odstopil z mesta predsednika Programskega sveta zavoda Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture.

11. 04. 2011 Kot je ob odstopu poudaril Tomaž Pandur, mu je bilo v veliko veselje in čast, da je lahko soustvarjal programsko vizijo mariborskega prestolovanja kulturi. »Programski svet EPK je pod mojim vodstvom v manj kot enem letu kreativno izoblikoval programska izhodišča EPK in sedanjemu programskemu vodstvu omogočil stvaritev avtorskega programskega koncepta, ki gre sedaj v realizacijo. Ker je mnoge v Sloveniji zelo motila moja dvojna vloga v EPK, predsedniška in umetniška, in ker se moj angažma v javnosti neprestano negativno interpretira in kriminalizira, sem se odločil, da z današnjim dnem odstopim kot predsednik in kot član Programskega sveta EPK Maribor 2012 in da se v prihodnje posvetim svojemu ustvarjalnemu delu. Prepričan sem, da lahko z njim bolje in učinkoviteje prispevam k uspešnosti in mednarodni prepoznavnosti Evropske prestolnice kulture Maribor 2012,« je zapisal Pandur.

11.4 2011

torek, 12. april 2011

Pandur: zgodbe o ničnosti pogodbe so streljanje v prazno

Današnjo prvo stran Večera krasi naslovnica z naslovom »EPK: Tomaž Pandur je odstopil«. Bizarno, čeprav Večer doslej sploh ni poročal o ničnosti najemne pogodbe (!), kar smo celo napovedali, se zdi, da je Pandurju prekipelo prav zaradi tega, ker njegov Pandurteater ne bo realiziran. Vendar o ničnosti pogodbe že na prvi strani prebiramo njegovo osupljivo izjavo:

Bistvo mojega angažmaja v Mariboru je bila programska vizija, ne pa realizacija, to je treba poudariti, ker so vse pomešali,'' je včeraj ob nepreklicnem odstopu povedal Tomaž Pandur. In še: »Za kulturno središče Maks je vse urejeno. To je streljanje v prazno, kar zdaj nekateri pišejo o ničnosti pogodbe med mestno občino in podjetjem ZIM. To so negativni manevri, ki delajo škodo.

Več bo verjetno jasno danes, ko občina sklicuje tiskovno konferenco.

torek, 12. april 2011

Naročniki obstrukcij in prava pravcata EPK teorija zarote

Scenariji so isti: nekaj dni nazaj je Kangler jasno namigoval na teorijo zarote: proti nam delajo naročniki, ki si ne želijo uspeha EPK. Zaradi njih gre marsikaj narobe. O tem smo že pisali. No, župan celo trdi, da ga želijo temačne sile zrušiti. Danes je isti motiv kot razlog za svoj odstop posredno ponovil še Pandur v intervjuju za Večer, vendar dopušča možnost, da si naročniki želijo drugačen EPK, karkoli že to pomeni. Seveda se je nesmiselno ali vsaj težko boriti proti njim, zato odstop: Naročniki obstrukcij si želijo drugačen EPK.

Proti EPK obstajajo torej naročniki in zarotniki, proti njim se je nemogoče boriti, pravi. Ta drugi in ne prvi (glej spodaj) je dejanski razlog za odhod večno nerazumljenega umetnika. Žal so nam znova pozabili povedati, kdo so ti naročniki in konspirativne klike. Na tem mestu smo ves čas trdili, da je EPK iniciiran kot politični projekt. Če ni diskurz o teorijah zarot v tem primeru politična floskula, le kaj je? Še ilustrativni citat iz današnjega intervjuja v Večeru:

Prvi razlog je, da ocenjujem, da je programski svet, ki sem mu predsedoval, svojo kreativno vlogo uspešno opravil, s tem ko je potrdil programska izhodišča EPK in vzpostavi novo platformo evropske prepoznavnosti. Drugi razlog so napadi in obstrukcije. Mnoge je motila moja dvojna vloga v EPK, predvsem moj umetniški angažma, ki so ga v javnosti in v medijih neprestano negativno interpretirali, blatili, smešili ... Neumno so poskušali celo diskreditirati mojo umetniško kariero doma in v tujini. Vsakomur je zdaj že jasno, da si 'naročniki' teh obstrukcij, ne posamezni novinarji, želijo drugačen EPK. Ali si ga sploh želijo, je tudi vprašanje, ampak vsekakor si želijo drugačen EPK, kot ga bomo verjetno v bližnji prihodnosti imeli priložnost videti. Z ustvarjanjem izrazito negativne klime in poskusi kriminalizacije mojega dela so otežili tudi normalno realizacijo Čandrovega programskega koncepta. Ocenjujem, da bo z mojim umikom prav gotovo vsem lažje.

Komentar o Pandurjevem odstopu še sledi, že zdaj pa lahko rečemo, da so prijavitelji na našo nagradno igro Zlata kanglica še pred težjo nalogo.

torek, 12. april 2011

Verjetno nična pogodba za MAKS zdaj še brez protikorupcijske klavzule

Medtem ko Večer doslej ni uspel priobčiti niti besedice o ničnosti najemne pogodbe za Pandurteater, današnji Dnevnik poroča že o naslednji zadregi: verjetnem nasprotju te pogodbe z zakonom o integriteti in preprečevanju korupcije, ker ne vsebuje tozadevne klavzule:

Mariborskega župana Kanglerja utegne razvpiti Maks udariti po žepu

Najemna pogodba menda ne vsebuje zakonsko predpisane protikorupcijske klavzule

Slovenija - torek, 12.04.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - V Dnevniku smo že razkrili, da je pogodba za najem Mariborskega kulturnega središča (Maks) protipravna in nična, ker ni v skladu z zakonom o javnem naročanju. Posel, ki ga je Mestna občina Maribor sklenila s podjetjem ZIM, d.o.o., pa je bržkone tudi v nasprotju z zakonom o integriteti in preprečevanju korupcije. Zato grozi županu Francu Kanglerju, da ga bo pristojni organ denarno kaznoval z globo, »težko« od 400 do 4000 evrov.

Brez razpisa dopusten le najem obstoječih nepremičnin

Mariborski župan Franc Kangler je 31. decembra 2010 podpisal pogodbo za najem Maksa. V skladu s pogodbo bo občina podjetju ZIM, ki mora do maja 2012 zgraditi ta objekt, 20 let plačevala letno najemnino dveh milijonov evrov. Ta najemna pogodba je nična; občina jo je namreč sklenila protipravno, saj iz mnenj ministrstva za finance in računskega sodišča, ki jih je pridobil Dnevnik, nesporno izhaja, da bi morala občina izpeljati javno naročilo za najem Maksa.

Najemne pogodbe je resda izjemoma dopustno sklepati brez javnega naročila, vendar samo pod pogojem, če gre za najem obstoječega objekta. Maksa pa še ni. V nasprotju z istim zakonom je tudi to, da je ZIM v soboto objavil razpis za izbor izvajalca gradbenih del, v katerem se ne sklicuje na določila zakona o javnih naročilih. Po prepričanju ministrstva za finance je pri tovrstnih naročilih javni razpis zakonsko obvezen.

A s tem novogradnja, ki si jo je izmislil mariborski režiser Tomaž Pandur, še ni doživela konca seznama nepravilnosti. Izvirna pogodba za najem Maksa, podpisana minulo silvestrovo, bi namreč po 14. členu zakona o integriteti in preprečevanju korupcije morala vsebovati protikorupcijsko klavzulo, saj gre za posel v vrednosti več kot 10.000 evrov.

Po naših informacijah pa pogodba, katere celotna vrednost presega 40 milijonov evrov, te klavzule ne vsebuje. Isti zakon za tak prekršek v 77. členu predpisuje že omenjeno kazen, pri čemer se odgovorno osebo oglobi tudi, kadar po obvestilu komisije ali drugih organov ne začne postopka ugotavljanja ničnosti pogodbe.

Občina sklicala tiskovno konferenco

Na Kanglerjevo županstvo smo že v petek naslovili vprašanje, kako bodo ukrepali zaradi načelnih stališč finančnega ministrstva in računskega sodišča o protipravnosti in ničnosti tako sklenjene najemne pogodbe. Včeraj smo zaprosili še za pojasnilo, zakaj občina v pogodbo za najem Maksa ni vnesla protikorupcijske klavzule. Odgovorov nismo prejeli. Bo pa občina danes imela tiskovno konferenco, na kateri bo spregovorila o Maksu in o zamisli, po kateri naj bi v ta objekt umestili državno sofinancirano novogradnjo Umetnostne galerije Maribor, ki se zaradi spora z madžarskimi arhitekti ne premakne nikamor.

torek, 12. april 2011

Pandurjeva bizarna matematika: umetnik trdi, da denar iz svetovalne pogodbe sploh ni šel v njegove roke

Zgolj majhen detajl iz današnjega Večerovega intervjuja s Pandurjem po njegovem odstopu – bivši predsednik programskega sveta zdaj nenadoma trdi, da zanj očitno malenkostnih 23.000 evrov bruto za svetovalna dela sploh ni prejel on! Najprej k citatu:

Če greva k vašim honorarjem, tistim 23 tisoč evrom, ki vam jih je dodelil župan za vaše aktivnosti pri EPK. Kako jih argumentirate?

»Podjetje Pandurtheaters je imelo z mariborsko občino podpisano sedemmesečno svetovalno pogodbo od 1. junija do 31. decembra 2010 in je za opravljeno svetovalno delo lani dobilo izplačanih 19.250 evrov neto. Na tem projektu sta delala dva mednarodno priznana vrhunska strokovnjaka vse leto, torej sta za svoje delo prejemala 802 evra mesečno. Bizarnih, izmišljenih časopisnih zgodb o zamolčanih pogodbah našega podjetja v javnem sektorju po mojem nima smisla dodatno komentirati, saj se moje delo od vsega začetka želi prikazati kot pretvezo za finančno okoriščanje in ne umetniško delovanje s preverljivimi referencami v mednarodnem prostoru. Torej, afere, povezane z menoj - ni in je ne bo.«

Spomnimo, ljubljanski Dnevnik je prvi razkril (in objavil) pogodbo, sklenjeno med Pandurjevim podjetjem in mestno občino Maribor. V njem so navedene zanimive postavke, med drugim srečanje z novinarko Melito Forstnerič Hajnšek, ki je avtorica tudi današnjega intervjuja (Pandurjevo komuniciranje z izbranci med novinarji je splošno znano, tudi spisek izbrancev ni dolg). Mimogrede, za srečanje z novinarko (in politiki) si Pandur ni mogel zaračunati potnih stroškov, ker se ti krijejo iz druge postavke, zato je enigmatično, kakšno opravljeno delo je sploh predmet te postavke v računu.

Toda danes Pandur trdi nič manj kot to, da sta ves honorar pobrala zaenkrat neimenovana strokovnjaka. Vse postavje v računu bi se torej morale nanašati na druge osebe, ne nanj. Zgodba je šepava iz številnih razlogov:

Prvič, v pogodbi se ta strokovnjaka sploh ne omenjata.

Drugič, vsaj nekatera v pogodbi opisana opravljena dela se evidentno nanašajo na delo Pandurja, ne teh strokovnjakov. Z novinarko se je sestal on, ne kdo drug. Itd.

Tretjič, Pandurjev matematični izračun kaže, da sta ta strokovnjaka bila plačana za delo od januarja do decembra 2010, medtem ko pogodba zajema opravljanje del od junija do decembra.Kako naj si razložimo to dejstvo?

Četrtič, omenjeni izračun za oba strokovnjaka, ki ga sugerira (802 evra krat 2 krat 12 mesecev = 19.248 evrov) nam pove, da Pandur zase trdi, da ni prejel niti evra plačila iz te pogodbe.

Že dolgo nismo slišali tako nekredibilne zgodbe! Ki pa jo lahko novinarji takoj preverijo, če bodo znali najti odgovore na zgoraj našteta vprašanja.

torek, 12. april 2011

Piarovsko reševanje vojaka Tomaža

Čeprav si bomo Pandurja zapomnili po treh neslavnih stvareh – kulturnem bleferstvu v programskih izhodiščih, za katerega je prejel letno nagrado Zofijinih, po nenehni odsotnosti v funkciji predsednika programskega sveta in seveda 23.000 evrih težko prigaranega honorarja za leto 2010, je njegov včerajšnji in današnji manever ob napovedanem odstopu vnovič prozoren.

Prvič, spominja na njegovo kalimerovstvo iz leta 1996 – nerazumljen umetnik, ki ga je mesto, polno zavisti in sovraštva, znova izobčilo, mediji pa nad njim izvajali pogrom.

Drugič, takšno kalimerovstvo je spretno uporabljeno kot krinka – tako kot je leta 1996 bil pravi povod za njegov odhod vpletenost v finančne malverzacije z epilogi na sodišču, je leta 2011 pravi razlog preprosto dejstvo, da njegovega Pandurteatra pač ne bo. O tem jasno priča le dva dni nazaj napovedana ničnost najemne pogodbe za MAKS, ki je ta projekt skoraj do konca spravila na kolena, ter nenazadnje spekulacije (npr. v današnjem Delu), češ MAKSa s prevladujoče gledališkim repertoarjem sploh ne bo, itak bo na Studencih stal le UGM.

Tretjič, kako razumeti Pandurjeve smele očitke, da ni konflikta interesa med njegovo funkcijo v vodstvu EPK in pridobivanjem sredstev iz vreče EPK? Kako da ga ni? Kako razumeti njegove pogumne izjave, češ spletna skype komunikacija je dovolj za to, da opravljam to funkcijo, prisotnost v Mariboru ni potrebna? Kako razložiti konspirativne postopke, ki jih je peljal skupaj s Kanglerjem za izgradnjo svojega teatra (CEUM-a, kot so ga imenovali za začetku)? Kako razložiti nenavadno sovpadanje, da se je za odstop odločil prav v trenutku, ko je projekt MAKS alias CEUM alias Pandurteater skoraj povsem pogorel in je videti, da kakšnega posebnega interesa za funkcije več ni - spomnimo le, kako so pred tedni nenadoma ugotovili, da Pandur sploh ni programski vodja? Kako razložiti njegovo implicitno bizarno trditev, da od 23.000 evrov ni prejel niti evra?

Spretni piarovski manever reševanja njegove moralne integritete je komičen, ker je tako predvidljivo prežvečen: vodilni v EPK, Mitja Čander in drugi, župan Franc Kangler, MK in vsi ostali se trudijo obžalovati odhod velikega umetnika, mu pojejo panegirike, govorijo o teorijah zarot, za njim ponavljajo floskule o nesramnosti in

kriminalizaciji medijev, besedičijo o zlivanju gnojnice na čudovitega umetnika. Bo piaru uspelo s prozornima manevroma »blame the media« in »it's all conspiracy«?

sreda, 13. april 2011

Na meji verjetnega: zloglasnemu MAKSu manjka samo še olimpijski bazen

Kaj vse so pripravljeni žrtvovati na mariborski občini, da bi rešili MAKS, že meji na stand-up komedijo. Po novem bo tam menda celo poročna dvorana, se je včeraj pohvalil Kangler. Zofijini smo veseli in pozdravljamo to odločitev, saj smo pred nekaj dnevi jasnovidno celo sami predlagali, da bi bila himna EPK uspešnica AlpenKanglerEcho z naslovom HOCHZEIT IM MAI. Skratka: zakaj ne bi mladoporočenca takoj po ceremoniji osvežujoče padla v olimpijski bazen? Izumljanje vedno novih namembnosti novega kulturnosrediščnega objekta, odkar je jasno, da to več ne bo Pandurteater, govori o silni zadregi finančnih, projektnih in gradbenih načrtovalcev. Logika »najprej štalca, potem kravca« je spervertirana v tem smislu, da lahko le ugibamo, kakšne vsebine bomo morali ad hoc napolnjevati v objekt, namesto da bi to natančno vedeli. In obratno: kako naj sploh bo arhitektonsko koncipiran objekt, če vsak dan spreminjajo in prilagajajo njegovo namembnost?

Še zelo ekstenziven članek iz današnjega Dnevnika z značilnim naslovom:

Maksa bodo preobrazili v galerijo s poročno dvorano

Mariborski župan Franc Kangler je ustavil gradnjo nove Umetnostne galerije Maribor in bo projekt preselil v novogradnjo razvpitega kulturnega središča

Slovenija - sreda, 13.04.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - »V tem mestu so potrebne drastične odločitve,« je odločen mariborski župan Franc Kangler. Ker pogajanja z madžarskimi arhitekti, ki so avtorji zmagovite idejne rešitve za novo Umetnostno galerijo Maribor (UGM) na Lentu, niso bila uspešna, je ustavil ta projekt, za katerega je ministrstvo za kulturo rezerviralo 10 milijonov evrov. Galerijo hoče Kangler umestiti v Mariborsko kulturno središče - Maks, čeprav je ministrstvo že pred tedni izrazilo dvom, ali je takšna selitev sploh v skladu s predpisi.

Majda Širca še čaka na podatke

Ministrstvo bo prepoznalo novi koncept, je bil včeraj optimističen Kangler. Po njegovih besedah ministrica Majda Širca podpira njegovo rešitev, »saj ji drugega ne preostane, če želi priti do nove UGM«. »Dokler nimamo na mizi novega projekta, ne moremo presoditi, ali ustreza pogojem za participacijo na evropskih kohezijskih sredstvih,« pa so sporočili z

ministrstva. »Šele vsebinske in finančne informacije nam lahko dajo odgovor na vprašanje, ali je ta preskok mogoč.«

V sklepu, s katerim je vlada 20. januarja potrdila investicijski načrt nove UGM, piše, da bo ministrstvo za kulturo z neposredno potrditvijo projekta zagotovilo 10 milijonov evrov za sofinanciranje gradnje Umetnostne galerije Maribor. In sicer pod pogojem, da bo poslopje nove UGM najkasneje do konca maja razglašeno za javno kulturno infrastrukturo in bo občina zagotovila primerljivo finančno participacijo.

Finančne konstrukcije novega Maksa še ni

Maks pa ta čas izvajajo kot zasebno investicijo podjetja ZIM, d.o.o., v okviru katere se postopki peljejo mimo zakona o javnih naročilih. Župan je napovedal, da bo ta zaplet razrešil tako, da bo občina postala lastnica razvpite novogradnje, kot solastnico pa si želi tudi državo. »V njej ne bo več zasebnega partnerja,« je napovedal župan, ki si omenjeni nedvoumni vladni sklep razlaga po svoje. Po njegovem prepričanju namreč ta denar ni rezerviran za UGM, temveč bo morala občina zanj kandidirati na javnem razpisu.

Kangler je trdil, da selitev galerije na drugi dravski breg racionalizira občinske projekte. Številke rišejo drugačno sliko. Nova UGM, ki jo je vlada prepoznala kot naložbo nacionalnega pomena, je bila ocenjena na 20 milijonov evrov. Koliko bo stal »novi« Maks, za katerega ni nobene relevantne študije o njegovi nujnosti in upravičenosti, Kangler še ne zna povedati. Po sedanjih izračunih bo samo za najem in odplačilo bančnega posojila potrebnih najmanj 40 milijonov evrov, torej dvakrat več kot za načrtovano galerijo. Hkrati bo šlo v nič najmanj 500.000 evrov, kolikor sta stala mednarodni arhitekturni natečaj za novo galerijo in za naročeno idejno zasnovo madžarskih arhitektov.

Galerija v Maksu ne bo imela vseh tistih novih pomembnih vsebin, ki so bile predvidene v novogradnji na levem bregu Drave. Med drugim bosta črtana otroški muzej in hiša arhitekture. Za Bredo Kolar Sluga, direktorico UGM, takšno programsko kleščenje ni sporno: »Vsebine, ki bodo zdaj na čakanju, bodo lahko v nadaljevanju doživele razširitev v tem delu mesta.«

Bo pa novi Maks ponudil mestu drugo pridobitev, je razkril Kangler: »V Maks bomo umestili lepo poročno dvorano, ki je Maribor zdaj nima. Ta bo služila tudi kot občinski protokolarni prostor za različne sprejeme.«

»Maribor zagotovo potrebuje prizorišče in razstavišče, država pa za objekt javne kulturne infrastrukture ne more razglasiti poročne dvorane,« so županovo napoved komentirali na ministrstvu za kulturo.

Pisma ni nikoli podpisal

Franc Kangler je včeraj povedal, da se je po njegovem prepričanju ministrstvo za kulturo s podpisom pisma o nameri lani zavezalo k temu, da bo odgovarjalo za program Maksa in da ga bo tudi financiralo. Z ministrstva za kulturo so sporočili, da omenjenega pisma župan ni nikoli podpisal, zato možnosti za pridobitev državne finančne participacije (še) ni.

Ni javnega razpisa, ni protikorupcijske klavzule

Dnevnikovo razkritje, da je pogodba za najem Maksa protipravna in nična, je za mariborskega župana Franca Kanglerja brezpredmetno. Še zmeraj je prepričan, da je bilo ta posel dopustno izpeljati brez predhodnega javnega naročila. Milica Simonič Steiner, direktorica občinske uprave, je poudarila, da je bila pravna podlaga za najem Maksa zakon o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin. Tudi dejstvo, da v najemni pogodbi ni protikorupcijske klavzule, zaradi česar zdaj županu grozi plačilo do 4000 evrov globe, za mestno upravo ni sporno. In sicer zaradi preprostega razloga, da najemna pogodba ni bila sklenjena po določilih zakona o javnem naročanju.

Kangler je postavil pod vprašaj stališče o ničnosti pogodbe, češ da ministrstvo in sodišče nikoli nista zaprosila občine za dokumentacijo. Velja poudariti, da omenjena organa nista komentirala konkretnega posla, temveč sta Dnevniku razložila, kako se zakonito izpelje tovrstno javno naročilo. Iz te razlage izhaja, da je Mestna občina Maribor protipravno uporabila zakonsko izjemo, ki dovoli najem objekta brez predhodnega javnega naročila. Ta izjema je dopustna samo pod pogojem, da se najema obstoječ objekt, Maks pa se še niti ni začel graditi. Zakon, ki ga omenja občinska direktorica, po mnenju ministrstva za finance nima nikakršnega vpliva na obveznost izvedbe javnega naročila.

sreda, 13. april 2011

O ničnosti najemne pogodbe pa nič

Razočaranje in kolosalen pravni blef: mestna uprava in mariborski župan sta na včerajšnji tiskovni konferenci zatrdila, da trditev o ničnosti najemne pogodbe ne bosta komentirala (Večer npr. o tem še zdaj ni poročal), nato pa se čudila Ministrstvu za finance in Računskemu sodišču, češ kako lahko komentira nekaj, česar še ni videl. Prvič, seveda lahko dajeta načelna stališča. Drugič, zakaj se na MOM ne potrudijo in jim pogodbo pošljejo v pregled, če imajo čisto vest in zaupajo v svoje pravno mnenje? Fragment:

Franc Kangler včeraj tudi ni želel komentirati mnenj računskega sodišča in finančnega ministrstva, da je najemna pogodba med občino in ZIM-om, ki bo Maks zgradil in za to dvajset let dobival letno najemnino dva milijona evrov, nična, ker je bila izvedena brez javnega razpisa. Dejal je le, da je nenavadno, da državni organi komentirajo nekaj, kar še niso videli. Dodaja pa, da bo lastnik galerije občina, za Maks, kjer bo po novem tudi poročna dvorana, služila pa bi tudi za protokolarne zadeve, pa si bo prizadeval, da bo čimprej v občinski ali državni lasti.

sreda, 13. april 2011

Zakaj ne razpustiti programski svet, če je opravil svoje delo? Bolje to kot nakladanje o zavisti in slovenski mentaliteti

Nekajkrat ponovljena trditev Tomaža Pandurja danes in včeraj, da je programski svet svoje delo končal (ja, dodal je tisto o »kreativnem delu«), je neverjetna. Prvič smo slišali noro tezo, češ svet je imel svojo kreativno fazo, zdaj je nastopila njegova protokolarna. Če je to res, potem je treba organom EPK zavoda predlagati, da ga preprosto razpustijo.

Da bo začasni predsednik programskega sveta evropski poslanec z liste Zaresa Ivo Vajgl, je zgolj tragikomični resentiment političnega pedigreja projekta EPK. Za nameček pa ista zgodba; še en, ki bo svet vodil kar iz Bruslja?

Kako bedna je tudi sicer Vajglova interpretacija, kaže tale njegova izjava v današnjem Delu, za katero se zdi, da je Pandur sam ne bi znal bolje ubesediti:

Odstop Tomaža Pandurja obžaluje tudi Ivo Vajgl, ki bo do izvolitve novega predsednika vodil programski svet EPK. Po njegovem mnenju se pri kritikah na Pandurjev račun kaže tipična slovenska mentaliteta, ki vsakogar, ki izstopa iz povprečja, nemudoma onemogoči, je pojasnil za Delo. Pandur je bil po Vajglovih besedah največji potencial projekta EPK, saj je poskušal programe dvigniti na visoko raven, a je vedno znova naletel na zid nasprotovanja tistih, ki so vztrajali pri povprečnosti in množični kulturi, precej pa je tudi zavisti, da bo projekt EPK izpeljan v Mariboru, in ne v kakšnem drugem slovenskem mestu.

sreda, 13. april 2011

Kdo je dežurni krivec, mediji ali on?

Stari zaprašeni trik igranja na karto žrtve skoraj uspel, vsega so krivi mediji. Današnji komentar v Večeru:

Večer, sreda, 13.4.2011, stran 2, V ŽARIŠČU, avtor: Petra Zemljič

Danes
Dežurni krivci

To, da je Tomaž Pandur odstopil kot predsednik in član programskega sveta EPK, ni kakšna hudo udarna novica. Pravzaprav se je o tem ugibalo že nekaj časa in bilo je le vprašanje, kdaj bo to storil. Naj ostane, ga nista prepričala niti mariborski župan niti kulturna ministrica, kajti Pandur je med drugim ocenil, da so ga »v javnosti in v medijih neprestano negativno intepretirali, blatili, smešili ...« Zato je potegnil potezo in odstopil prvi, tudi zato, da bo z njegovim umikom vsem lažje, saj ima dovolj in ne bo dežurni krivec in strelovod za vse napade.

A vendarle, ali ni nenavadno, pravzaprav sedaj že smešno, ko se prvi mož programskega sveta pohvali zgolj s tem, da je svojo odločilno kreativno vlogo zelo uspešno opravil, ker je potrdil in oblikoval programska izhodišča? Njegov takratni manifest se je začel nekako z besedami o enkratni in neponovljivi priložnosti, »da izčrpan brezizgledni čas osmislimo na novo, da najdemo smer naše prihodnosti in jo pričnemo bivati enkratno in neponovljivo naše«.

In ko smo mi iskali predsednika programskega sveta, po telefonu in po elektronski pošti, da bi ga povprašali kaj o epekajevski prihodnosti, in da ne bo pomote, to smo počeli nekaj mesecev, se nam ni oglašal, niti dovolil ni, da bi prišli tu pa tam na kakšno sejo. Človek, ki naj bi zastavil svoje ime in znanje, ni v zadnjih mesecih storil ničesar, da bi nas prepričal, da s tem, kar počne, pač resno misli. Je torej dovolj le to, da naj bi ves svet poznal Pandurja?

Potem ko so nam ga predstavili kot kreativnega vodjo epekajevskega sklopa Terminal 12, so nam takoj zatem povedali, da on to pač nikoli ni bil, temveč da je bil tisti, ki je osmislil Maks. Da ga z Maksom preveč istovetimo, pa nam je včeraj dejal župan Franc Kangler. Kdo potemtakem stoji za idejo o centru uprizoritvenih umetnosti, ki se je nato čez nekaj mesecev preimenovala v Maks, kdo ga je tako vneto ves čas zagovarjal brez programsko-poslovnega načrta, če ne Pandur? Od mega projekta razen vseh silnih idej sedaj ne bo kaj dosti ostalo, kajti obsojen je na le eno večnamensko dvorano, tam bomo po novem še dahnili svoj da, in ja, še dobro, da obstaja umetnostna galerija brez strehe nad glavo, za kar so seveda krivi pač neki

madžarski arhitekti. In če novo skupno domovanje galerije in kulturnega središča, ki bo sedaj bolj mini kot mega, ne bo legitimno, bodo spet krivi tisti, ki želijo rušiti EPK.

No, in kdo bo dežurni krivec, ko bodo vsi odšli iz mesta?

sreda, 13. april 2011

Zarotniki, ki želijo zrušiti EPK, ostajajo neimenovani

Teorija zarote, o kateri smo pisali (tukaj in tukaj) in Kanglerjev komentar za današnji Večer:

Župan je včeraj komentiral še odhod Tomaža Pandurja z mesta predsednika programskega sveta EPK, človeka, ki je Maks zasnoval. Povedal je, da je razočaran, a se bo z njim sestal in pogovoril. Župan ne more verjeti, da so pritiski iz enega centra tako veliki, po njegovih besedah pa za tem stoji nekdo, ki želi zrušiti EPK. Kdo, ni povedal, je pa dejal, da je dovolj negativizma, podtikanj, neresnic, zato sporoča, da bodo projekt izpeljali, vsi tisti, ki so zato razočarani, pa naj to drugače pokažejo.

Spomnimo, tudi v temle odgovoru na zapis odstoplega Simona Karduma nesojeni generalni direktor Vladimir Rukavina namigne na način manj kot to, da zarota obstajajo, ker do nje vodijo, pomislite, dejstva:

V zadnjem času se zaradi vseh kuhinj in - žal moram uporabiti to besedo, ker na podlagi danes znanih dejstev to dejansko verjamem - zarot nisem več želel oglašati na temo EPK, ki ji, če ji že ne morem pomagati, tudi škoditi ne želim. - Vendar pa me že ničkolikokrat ponovljene neresnice ne morejo pustiti hladnega, enostavno ne morem, da se ne bi oglasil, saj bodo drugače po zgodovinsko znani maniri na koncu obveljale kot zveličavna resnica.

sreda, 13. april 2011

Ata Kangla, mariborske Butale in Režiserjev orakelj

Kolumnistka Dnevnika Tanja Lesničar Pučko o mariborskih Butalah, kultur-carju Rukavini, hlevčku in kozah, Ogrih ter orakljih, poljubljanju roke angleški kraljici in seveda ata Kangli. Neponovljivo:

Mariborska veseloigra ali Butale so užaljene

Kolumne - torek, 12.04.2011 Tekst: Tanja Lesničar - Pučko

Nekako tako gre: župan je sklenil zgraditi hlevček za svojo kozo in naročil risarjema iz tuje dežele, naj ga narišeta, da bo lep. Ta dva sta pridno risala, risbico dostavila, župan pa, skopuh, kot bi bil Gorenjec in ne kleni Štajerec, novcev ni hotel dati. Ker da naj najprej hlevček stoji, koza naj bo na toplem, potem bomo pa videli, ali bo kaj penezof ostalo, kajneda? Ogra sta debelo gledala: »Gospod, to ne gre tako, vi morate po pogodbi plačati!« »Neeej, nebom!« je zakričal župan inu takole modro sklenil: »Če mi ne rata koze f toti hlevček vtaknit, jo bom zrinil v oniga, ki ga tam na desnem bregu leve reke za traktor gradim. Kozi ne bo dolgčas, traktor bo tudi tak veseli, da bo vse vkuper še lejpo, bomo pa še slike na zide vbesli in naš fini gospoud umetnik jim bo špilal vesele igre!«

Butale so resno ogrožene in ker imajo močne županske predstavnike v državnem zboru, se že pripravljata izredna seja parlamenta in prva tožba zoper župana Kanglerja, sicer svetovno znanega po epohalnem izreku: »F parku ne raste nobena šalata!« Da ti tako mimo vseh literarno utečenih poti s svojim resničnostnim šovom vdre na tekmovanje in jim ogrozi stoletni primat? Nak!

Tudi na ministrstvu za kulturo, vsega hudega vajenem, debelo gledajo, kajti iz štajerske in kmalu tudi kulturne prestolnice vse Evrope (manitu obvaruj Evropo, res tone!) prihajajo kuriozumi za vola ubit'. Najprej je pred leti župan zmagoviti projekt odvzel njegovemu avtorju, Kibli. To možnost je pogodba sicer dopuščala, le da pameten človek seveda tega ne naredi, vsaj ne tako radikalno, in ne v mestu, kjer kulturnih producentov primanjkuje kot pameti v Butalah. Res je, da so bili Dobrilovi nastopi približno tako vzneseni in tako seksi kot Uradni list (zato je po odstrelu kot tolažilno nagrado dobil službo na ministrstvu za kulturo, kjer erosa ne zahtevajo, a mili glas rodne Štajerske je očitno močnejši in že spet je v EPK). Toda županova predaja poslov lokalnemu kultur-carju Rukavini, ki nedvomno zna nastopati in tudi pretakati iz soda v sod, je bila le odprtje večletne sezone lova na nove finančne vrelce, ne začetek programskega snovanja.

No, zdaj, ko je tudi on iz tega vrtiljaka odstavljen, ga je čudežno razsvetlilo: »… zaradi vseh kuhinj in - žal moram uporabiti to besedo, ker na podlagi danes znanih dejstev to dejansko verjamem - zarot…« No, no, dragi gospod, tudi na podlagi znanih dejstev izpred let smo nekateri že takrat sešteli dva in dva… in bili s srednjeveško dikcijo vaše neuradne piarovke v Večeru ozmerjani za janičarje (prodane štajerske duše v Ljubljani); danes je tudi ona, tako kot vi, nenadoma odkrila »dejstva«.

Potem je sledila glamurozna programska pesnitev velikega Režiserja: »V letu 2012, ko bo naše mesto prestolovalo evropski kulturi, mora doživeti nezaslišan premik. Ne premik, ampak pretres. Premik mora biti takšen, da ne bo premaknil le Maribora, pretres mora biti nezaslišanih dimenzij. Čutiti ga morajo po širšem področju evropske kulture in umetnosti, ki mu bo Maribor prestoloval. Muzeji in teatri, koncertne dvorane in univerze, literarne hiše in razstavišča, feljtoni in spletni portali, televizijske postaje in centri umetniškega pulziranja po vsej Evropi se morajo ozreti na točko prihodnosti, na mesto, od koder prihaja neki nezaslišan pretres. Ozreti se morajo na Maribor.« Ja. In potem iz trde buče zraste kočija.

No, res pa je, da pretresov ne manjka. Po vseh prejšnjih tudi novica o očitno spornih pretakanjih denarja izpod taktirke poslovne direktorice, gospe Hvalčeve, ni od muh. Vendar je, kot je prostodušno pojasnil predstavnik občinskega mestnega sveta, ne gre razčiščevati, da »iz muhe ne bi delali slona«! To pa res, skrajno nevljudno bi bilo opravljati revizije v mestu, ki bo, prosto po Pandurju, orakelj: »Ne le platforma sedanjosti, ne le analiza in obračun s preteklostjo, marveč tudi orakelj, ki s svojimi prerokbami usmerja tok zgodovine.«

Ravno ta prerokba že ves čas pretresa partnerska mesta EPK, ki so jim zazidali dovoze v MB, da ne bi postavljali neprijetnih vprašanj. In tudi »tok zgodovine«, ki je v MB pripeljal Štajerca iz Ljubljane, Mitja Čandra in njegovo ekipo, ki naj bi v petih minutah iz rokava potegnila čudežno programsko pahljačo in rešila nasedlo ladjo, se ni obrestoval, saj je mariborska »platforma sedanjosti« očitno bolj neulovljiva od Gospodove. Upanje sicer umre zadnje: nova direktorica EPK Suzana Žilič Fišer ga vsekakor prinaša, saj se na svoji internetni strani celo pohvali, da je »spoznala angleško kraljico«. Ali ni to čudovito? Namreč, rokico ji je dala! In že jo je spoznala! (Pa kako lepo se to sliši, biblijsko, kot »tisto noč je Marija spoznala Jožefa«.) Kakšen neverjeten uvid v kraljevo družino in s tem seveda v lokalni kulturni menedžment! Ker bo gospa direktorica v prihodnjem letu dala rokico še premnogim, nedvomno vrhunskim umetnikom, ki nam jih ata Kangla kot vrhunski poznavalec ves čas obljublja, bo seveda leta 2012 gospa »poznala« že toliko častitljivežev, da mora zatem postati najmanj svetovna ambasadorka kulture.

Tako je torej Franček Kangler postal največji slovenski multipraktik. Nič mu ni tuje, vseh umetnij je vešč, na vse se spozna. Zdaj je, kot temeljit poznavalec avtorskega prava (ki verjame, da lahko okoli 419.000 evrov vredne, a neplačane idejne rešitve Madžarov pozabi) in arhitekturnega načrtovanja sklenil, da nove galerije pravzaprav ne potrebujejo, ker tudi Maks

alias Pandurjev hram ne bo Maks, kot so ga sprva koncipirali Mariborčani, načrtovali pa Sadar-Vuga arhitekti, ampak bo hkrati tudi galerija, ki je madžarska arhitekta nočeta delati na štajerske vetrove; skratka, to bo ena takale multifunkcionalka, v kateri bodo slike visele in tudi gledališčniki eno zašpilali… Glavni idejni vodja, arhitekt, koreograf, režiser, scenograf, kustos, gradbeni inženir in hkrati likovni kritik Franček bo tako v vlogi župana Mariboru odprodal staro galerijo, nove ne bo zgradil, meščanom pa bo nezakonito na grbo spravil dvajsetletno odplačevanje najemnine za Maksa v letni višini dva milijona evrov, ki po koncu te dobe še vedno ne bo last občine.

Kam to pelje? Kako? Ali ste pozabili? Leta 2013, po tem čudovitem »projektilu EPK« 2012, vendar sledi… univerzijada! Kanglica že riše ledene dvorane…

četrtek, 14. april 2011

Epekajevski aufbiks: se za 500.000 evrov splača tudi tepsti?

Če gre verjeti skrajno nezanesljivemu Požareportu, se na EPK po novem tepejo. Seveda za denar, kaj pa drugega. In če zgodba o štajerskem aufbiksu drži, se riše novi mejnik v že zdaj burnem življenju EPK, ki mu zvesto sledimo na tej strani. Dva elementa zgodbe sta dramatična: ob fizičnem pretepu (Čander je potrdil le metanje stola) seveda še bolj domačijsko barantanje in vsote, ki se o tem omenjajo. Naj spomnimo, programski direktor nima nobene pristojnosti obljubljati karkšenkoli denar. Bo zanikal takšno obljubo? Spomnimo, še dva dni nazaj je Mitja Čander v Odmevih (12. 4. 2011) omenjal hude finančne težave sodelavcev EPK in dejstvo, da jim bodo v nekaj dneh mogoče izklopili telefon. Požareport se bere takole:

Na EPK se tepejo: po odstopu Pandurja je Živadinov fizično napadel Čandra

Začelo se je: na mariborskem projektu Evropska prestolnica kulture že prihaja tudi do fizičnih obračunov. Po nenadnem odstopu slovitega gledališkega režiserja Tomaža Pandurja z mesta predsednika programskega sveta je včeraj popoldne prišlo do fizičnega obračuna med znanim umetnikom Draganom Živadinovom in programskim direktorjem EPK Mitjo Čandrom. Dragan Živadinov je v Naskovem dvorcu sredi Maribora, kjer je tudi sedež EPK, imel predavanje o svojem projektu Zvezdni met oziroma Gagarinov let. Živadinova je očitno razjezilo. ker je Mitja Čander po dveh urah predčasno zapustil njegovo predavanje, menda zaradi drugih obveznosti. Potem se je Živadinov pojavil v Čandrovi pisarni, kjer sta začela razpravljati o denarju za sofinanciranje Gagarinovega leta. Živadinov namreč zahteva 500 tisoč evrov, Mitja Čander pa mu je dal vedeti, da lahko dobi kvečjemu 100 tisoč evrov. Živadinov je menda pobesnel, pravijo naši viri, začel metati stole po pisarni in se fizično lotil Čandra. Med drugim naj bi ga davil za vrat, narazen pa naj bi ju spravili šele prisotni uslužbenci in sodelavci EPK.

Natančne informacije bomo objavili po pogovoru z Mitjo Čandrom in Draganom Živadinovom, ki sta zaenkrat po telefonu nedosegljiva.

Spomnimo, pred leti je Dragan Živadinov med pripravami gledališkega projekta Krst pod Triglavom v Cankarjevem domu pretepel Jonasa Žnidaršiča.

Po objavi članka nam je Mitja Čander povedal, da je Draganu Živadinovu že pred dvema mesecam na sestanku pojasnil, da mu EPK, kot koproducenti njegovega projekta Zvezdni met,

ne morejo dati več kot 100 tisoč evrov. Dragan Živadinov pa je govoril, da je zanj »denar materija v gibanju. Včeraj se mi je mudilo na mestni svet, Živadinovu pa se je povsem utrgalo. Stol je res vrgel po dvorani, šel je proti meni in grozil, da me bo sesul, vendar sem ga umiril, še preden se me je dotaknil. Nisem se mu pustil sprovocirati,« je incident za naš portal opisal programski direktor EPK Mitja Čander.

četrtek, 14. april 2011

Gagarinov trdi pristanek v EPK: 90.000 ali 200.000 evrov, to je zdaj vročekrvno vprašanje

Vročekrvna kulturniška zgodba, ki nas mora bolj kot zaradi fizičnega izpada in naravnega rumenila zanimati že zato, da vidimo, kako kupčkajo z davkoplačevalskim denarjem. 900.000, 500.000, 200.000, 100.000, 90.000 evrov nastopa v tej zgodbi. Kdo bi vedel... Nestrpno pričakujemo novinarska vprašanja o tem, na kakšni podlagi nastajajo dogovori o teh zneskih. Zapis na Delo.si:

Živadinov pojasnuje svoj izpad v Čandrovi pisarni

Peter Rak, Jela Krečič, kultura

čet, 14.04.2011, 12:08

Dogajanje v pisarni programskega direktorja EPK Mitje Čandra ima dve plati. Oglasil se nam je še Dragan Živadinov.

Živadinov z grožnjami zahteval pol milijona evrov

Ob vseh zapletih postaja vodenje projekta Evropske prestolnice kulture očitno postaja tudi fizično nevarna zadeva. Programski direktor zavoda Maribor 2012 Mitja Čander je predsinočnjim doživel izbruh Dragana Živadinova, ki je v Čandrovi pisarni najprej kričal, nato zlomil nekaj stolov in mu na koncu grozil še s fizičnim nasiljem, vendar so ga uspeli Čandrovi sodelavci nekoliko umiriti in ga odstraniti iz pisarne.

Začelo se je popoldne, ko je Živadinov na sedežu zavoda v Naskovem dvorcu v Mariboru pripravil predavanje o svojem projektu Zvezdni met oziroma Gagarinov let, ki sodi v sedaj že ustaljen »vesoljski« opus Živadinova. Čander je bil zaradi sestanka na mestnem svetu, kjer je bilo potrebno urediti zaplete pri financiranju (sodelavci zavoda so zadnjo plačo dobili februarja) prisiljen po dveh urah predavanje zapustiti, to pa Živadinovu očitno ni bilo najbolj všeč. Zato je zvečer vstopil v Čandrovo pisarno, kjer pa ga je še bolj razburilo Čandrovo stališče, da je lahko EPK zgolj koproducent Zvezdnega meta; to pomeni, da lahko od njih pričakuje največ sto tisoč evrov, ostale koproducente, ki bodo prispevali denar pa si bo moral poiskati drugod, zato se je Živadinov najprej lotil pisarniškega inventarja, nato pa je Čandru grozil, da ga bo »sesul«.

»Ne pustim se tako zlahka ustrahovati«, je včeraj dejal Čander. Po njegovih besedah sta se z

Živadinovim o njegovem projektu pogovarjala že pred dvema mesecema in že takrat mu je dal jasno vedeti, da EPK nikakor ne more sofinancirati Zvezdnega meta s pol milijona evrov (celoten projekt naj bi veljal devetsto tisoč evrov), vendar ga takrat menda finančna vprašanja niso posebej zanimala. Tokrat je bilo drugače, vendar po Čandrovih besedah do fizičnega obračuna ni prišlo, ostalo je le pri polomljenih stolih, kričanju in grožnjah.

Seveda pa je tudi to povsem dovolj, da Čander z Živadinovim ne namerava več sodelovati. Uradne prijave zaradi nasilniškega obnašanja in groženj sicer ne namerava vložiti, vendar EPK z Živadinovim ne bo sklepal nobenih koproducentskih pogodb. »Takšno obnašanje je povsem nesprejemljivo, imam se za dobrega pogajalca, saj sem se uspel s uskaditi s številnimi avtorji, ki sodelujejo pri EPK in zmanjšati njihove zahteve na razumno raven, to pa je preseglo vse meje. Ne pustim se izsiljevati nikomur, še najmanj pa na takšen način,« je dejal Čander po tem incidentu.

Peter Rak

***

»Čander zbežal s sestanka«

Zgodba Dragana Živadinova in Mihe Turšiča, ki sta včeraj prisostvovala na pogovoru, se razlikuje od Čandrove. Živadinov včeraj ni imel predavanja, nam je povedal, nasprotno, s programskim direktorjem in njegovimi sodelavci sta se s Turšičem sestala na koprodukcijskem sestanku, kjer naj bi se dogovorili o finančni konstrukciji projekta opere Zvezdno mesto (za projekt Zvezdni met oziroma Gagarinov let ne Živadinov ne Turšič nista slišala). Sestanek je trajal 10 minut. Srž problema je po Živadinovem mnenju obnašanje programskega direktorja EPK Mitje Čandra.

Zavod EPK je sprva načrtoval prispevek v višini 200.000 evrov za opero, sicer vredno 500.000 evrov, zdaj pa naj bi zanj prispevali le še 90.000 evrov. Tolikšna sredstva pa po mnenju ustvarjalcev ne zadoščajo za izpeljavo opere. Ko bi naj začeli pogovore, kako izpeljati projekt navkljub nižjim sredstvom, je - po Turšičevih besedah - Čander rekoč, da potem s projektom ne bo nič, hotel zapustiti sestanek. »Nezmožnost dogovarjanja - dobesedno bežanje s sestanka Mitje Čandra - je privedlo do točke, ko ni bilo več možno konstruktivno doreči nadaljnjega sodelovanja. Na tej točki smo čustveno zaključili pogovor. Do fizičnega kontakta ni prišlo,« je Živadinov zapisal v izjavi za javnost.

Projekt opera Zvezdno mesto nastaja štiri leta. Libreto zanjo sta napisala Dragan Živadinov in Jurij Mihajlovič Baturin, glasbo je skomponirala Dragana Jovanovič, v operi pa naj bi nastopilo 120 ljudi. Opera povezuje kozmonavtiko in umetnost, torej nastaja v kontekstu kulturalizacije vesolja, koncepta, ki ga Živadinov skupaj z Miho Turšičem in Dunjo Zupančič

razvija že vrsto let, svojo materializacijo pa dobiva v Kulturnem centru evropskih vesoljskih tehnologij (KSEVT) v Vitanju. »Sprva se je zdelo, da EPK ponuja dobro priložnost, da ta velik projekt predstavimo tudi v Mariboru, a po včerajšnjih dogodkih takšnega interesa nimamo več. Projekt lahko izpeljemo izven tega okvira,« zadevo komentira Turšič. »Pozareport.net ne bomo tožili, ker nimamo časa za ničvrednosti. Sram me je za vse nas!« Živadinov zaključuje izjavo za javnost.

Jela Krečič

četrtek, 14. april 2011

Après mois, le déluge: dva komentarja k Pandurjevemu odstopu

Dva komentarja, Delov in Dnevnikov, ob odstopu Pandurja. Peter Rak piše o simptomu »po meni potop«, hrbtni plati uspešno odigranega scenarija žrtve, vredne velikega režiserja, Gregor Butala o manevrskem prostoru, ki postaja večji po odhodu »Kanglerjevih kadrov«.

Zakockana priložnost

Peter Rak, kultura, sre, 13.04.2011, 21:00

Odstop Tomaža Pandurja je bil pri nas verjetno eden od najbolj prenapihnjenih medijskih dogodkov v zadnjem času.

Odstop Tomaža Pandurja z mesta predsednika programskega sveta zavoda Maribor 2012 je bil pri nas verjetno eden od najbolj prenapihnjenih medijskih dogodkov v zadnjem času. Veliko manj prostora bi na naslovnicah zasedla novica, da je odstopila celotna programska ekipa z Mitjo Čandrom na čelu. Zakaj je tako, ni težko razvozlati: Pandur je pač najbolj karizmatično ime, ki je sodelovalo pri programu Evropske prestolnice kulture, marsikdo je bil celo prepričan, da projekt z njim stoji in pade.

Takšen imidž je bil nedvomno del Pandurjeve strategije, njegov angažma se je vedno gibal v neoprijemljivem polju, kjer niso bile nikoli jasno definirane meje med javnim in zasebnim ali med pristojnostmi in odgovornostmi, pri čemer je (očitno) računal, da je – glede na uspešno lobiranje na državni, predvsem pa na lokalni politični sceni – nedotakljiv. Vendar se mu račun tokrat ni izšel, vso krivdo pa lahko pripiše kar sebi. Nobene potrebe ni bilo, da je v navezi z županom Francem Kanglerjem tako rekoč skrivaj iskal lokacijo za center MAKS, skrivaj naročil načrt pri arhitekturnem biroju Sadar-Vuga in skrivaj podpisal pogodbo o svetovanju z mariborsko občino. Vse te stvari še zdaleč ne bi dobile takšne negativne publicitete, če bi bile predstavljene pravočasno, transparetno in argumentirano. Pravzaprav je paradoksalno, da takšen mojster marketinga, kot je Pandur, stori takšne osnovnošolske napake, vendar je očitno njegova brezmejna zaverovanost vase botrovala povsem nepotrebni misterioznosti. Ni se zavedal niti, da bo glede na razsulo, ki ga je zapustil ob odhodu iz SNG Maribor pred petnajstimi leti, vsaka njegova poteza pod drobnogledom.

In tudi potez je bilo premalo. Slišali smo precej fraz in obljub, dočakali pa le malo oziroma nič konkretnih projektov, česar od njega, ko je sedel na sicer udobnem položaju predsednika programskega sveta, formalno niti ni bilo mogoče terjati. V miru se je lahko posvetil lastnim projektom, zadnje tri mesece je preživel v Španiji, prihodnje tri bo verjetno v Zagrebu, nato pa bo že na vrsti mariborski angažma – režija opere Črne maske. Pri tem je Pandur v svoji megalomaniji spet naredil napako in za izvedbo projekta zahteval kar sedemdeset tisočakov, s čimer si je po nepotrebnem prislužil še dodatne negativne točke. In tukaj je še zloglasni center MAKS, ki je prav po Pandurjevi zaslugi povzročil popolno zmešnjavo v načrtih mariborske kulturne infrastrukture, zdaj pa se je od njega nonšalantno distanciral. Končni rezultat je nekakšen hibrid brez jasne programske strukture, za oceno kulturnih kriterijev in afinitet mariborskega župana pa so dovolj zgovorna dejstva, da si je v zadnjem trenutku v centru omislil še poročno dvorano.

»Z mojim izgonom se je Maribor obsodil na provincialnost.« S temi besedami je Pandur na okrogli mizi o EPK pred letom dni interpretiral konec svoje kariere v SNG Maribor, verjetno pa si režiser podobno misli tudi zdaj. Zagotovo bi Pandur v projekt vnesel nekaj svetovljanstva, vendar v slogu svojih gledaliških produkcij, torej predvsem na zunanji, spektakelski in manifestativni ravni, medtem ko bi bilo relevantnih vsebin, ki bi pomenile trajno spremembo razvojne paradigme mesta, malo ali nič. Pandur je v Mariboru dobil drugo priložnost, ki pa jo je zakockal. Če bo hotel dobiti še tretjo, bo moral korenito spremeniti svoj način delovanja.

Sicer pa so zdaj v igri pomembnejše reči, to je izvedba projekta EPK. In ta nikoli ni stal in tudi ne bo padel zaradi Tomaža Pandurja. Skrajni čas, da se reflektorji usmerijo v tiste ljudi, ki se mu zares posvečajo.

***

Ne grem se več!

Slovenija - sreda, 13.04.2011 Tekst: Gregor Butala

Ljubljana - Dovolj imam podtikanj in nesramnega blatenja v medijih in javnosti – tako nekako je svoj odstop s položaja predsednika programskega sveta zavoda Maribor 2012, kjer skrbijo za pripravo Evropske prestolnice kulture, pojasnil mojster gledališkega spektakla Tomaž Pandur. Pri tem ni pozabil dodati, da je bilo njegovo poslanstvo pravzaprav opravljeno že s tem, da so bila sprejeta osrednja programska izhodišča te velike prireditve, ki – če prav razumem – izhajajo iz Pandurjeve temeljne vizije »nezaslišanega kulturnega pretresa«.

No, o Pandurju se je res pisalo in govorilo, tudi kritično, kar pa je navsezadnje razumljivo: ko ga je mariborski župan Franc Kangler pred dobrim letom predstavil kot glavnega vsebinskega ideologa bodoče kulturne prestolnice, je marsikdo v dvomu zastrigel z ušesi, saj spomin izpred petnajstih let, ko je Pandur v slogu nerazumljenega umetnika, zatiranega s strani »provincialnega okolja«, teatralno zapustil mariborsko gledališče, za seboj pa pustil finančno opustošenje, še ni povsem zamrl. In ko se je v nekem trenutku Pandur nato znašel v položaju, ko je bil hkrati predsednik programskega sveta in vodja enega glavnih programskih sklopov EPK, ob tem pa tudi producent, ki je za svoje projekte prejemal denar, ter za nameček še posebni honorarni svetovalec občine za kulturni razvoj mesta, bi bilo najbrž presenetljivo, če se ta zapletena razmerja vsaj komu ne bi zazdela tudi malček neprimerna.

Kakšne pa bodo posledice Pandurjevega odstopa? Za Pandurja nemara niti ne neprijetne. Precej upravičeno lahko domnevamo, da se za odhod – seveda z obvezno avreolo žrtve – niti ni odločil zaradi prizadetosti ob zlonamernih pisarijah ali zadovoljstva nad že doseženim, temveč na podlagi treznega ovrednotenja razmer. Iz vodstvene strukture EPK se je umaknil še pravi čas, da se izogne zaostrenemu razčiščevanju morebitnega konflikta interesov: programski svet namreč potrjuje dobitnike in višino programskih sredstev, njegovo gledališko podjetje pa je bilo – in verjetno tudi še bo – eden večjih prejemnikov. V tej luči je zanj vsekakor udobneje, če se, kot je napovedal, v okviru EPK posveti ustvarjalnemu – in, jasno, primerno plačanemu – delu. Nič manj pomemben jeziček na tehtnici njegove odločitve pa je bilo zagotovo spoznanje, da ga je župan Kangler – pač v obupnem poskusu, da bi v zavoženih kulturniških infrastrukturnih zgodbah rešil, kar se sploh še rešiti da – dokončno pustil na cedilu v zvezi z razvpitim Maksom: ambiciozna novogradnja, ki se vse bolj zapleta v pravne in finančne zanke, je na deklarativni ravni prehodila dolgo pot od »Pandurjevega gledališča«, ki naj bi ga imel sloviti režiser na voljo za svoje podvige, prek Centra uprizoritvenih umetnosti, ki naj bi ga Pandur zgolj vodil, pa Mariborskega kulturnega središča, katerega ustroj je bil že bolj meglen, do sedanje nadomestne lokacije za novo Umetnostno galerijo Maribor, na kateri naj bi torej po zadnjih zamislih namesto dveh gledaliških dvoran zatočišče našla predvsem likovna umetnost. Oh, in ne pozabimo, tamkajšnja večnamenska dvorana bo po besedah Franca Kanglerja kot nalašč za – poroke.

Bolj neprijeten pa je, vsaj na simbolni ravni, Pandurjev odstop za mariborskega župana. Kangler je vsaj v zvezi z EPK sicer sila živahen improvizator (ideje o tem, kaj in kako se bo gradilo, vleče iz rokava skoraj hitreje, kot smo mu sposobni slediti novinarji, da o ministrstvu ne govorimo), toda ni mogoče spregledati, da mu konji, na katere je stavil, bežijo drug za drugim. Pred časom je z mesta vršilca dolžnosti generalnega direktorja zavoda Maribor 2012 odstopil Vladimir Rukavina, ki ga je tja postavil prav Kangler in ga na tem položaju tudi ves čas neomajno podpiral – kljub nekaterim pomislekom o navzkrižju interesov, ki so leteli na Rukavino zaradi tega, ker je bil hkrati direktor Narodnega doma, še enega potencialnega producenta prestolniških kulturnih vsebin. Po glavnem »Kanglerjevem« menedžerju (tudi ta

je po lastnih besedah odšel zaradi »kuhinj in zarot«) je torej zdaj zavod zapustil še osnovni vsebinski snovalec »zgodbe« EPK, v kratkem pa se utegne zgoditi, da bo Maribor 2012 zapustila še poslovna direktorica Helena Hvalec, prav tako županovega zaupanja vreden kader, ki jo sumijo nevestnega dela in sumljivega deljenja denarja. Skratka, vse bolj očitno postaja, da projekt evropske kulturne prestolnice Kanglerju v vseh pogledih polzi iz rok.

Morda bo novo stanje še najbolj prav prišlo programskemu direktorju Mitji Čandru in njegovim sodelavcem. Če sem pred meseci na tem mestu zapisal, da se je Čander s svojo (takrat še povsem svežo) programsko ekipo znašel v bazenu lokalnih in »partnerskih« interesov, med katerimi bo moral še najti primerno smer, se zdi, da bi mu utegnila »prečiščena« situacija po odhodu »Kanglerjevih kadrov« vsaj v nekaterih pogledih vendarle ponuditi nekaj več manevrskega prostora. Kljub denarnim zagatam, a to je že druga zgodba.

četrtek, 14. april 2011

Čander špara na Živadinovu in obžaluje šparanje

Epekajevsko aufbiks rumenilo je proizvedlo dve nasprotni stališči programskega direktorja Mitje Čandra. Prvo se skriva v tej današnji izjavi (Večer online) in pravi takole:

Žal mi je, da ne bo prišlo do koprodukcije z Živadinovim.

Drugo se skriva v tej današnji izjavi (MMC RTVS) in pravi nekaj nasprotnega:

Sporazumno smo se razšli, mi pa smo privarčevali 100.000 evrov.

Ne, res ne izgleda kot obžalovanje!

četrtek, 14. april 2011

Živadinov, odstop, honorar, sklopi: nekaj vprašanj, na katera bi nam morali odgovoriti

No, pa po tem živahnem dnevu s kulturniškimi klofutami in letečimi stoli v Naskovem dvorcu strnimo nekaj vprašanj, ki nam jih dolgujejo. Na tej strani smo jih našteli na desetine. Skoraj vsa so ostala neodgovorjena. Spodaj je nekaj takih, ki so se nabrala v zadnjem času. Spet upajmo, da bodo kakšnemu novinarju v vzpodbudo. Upanje umira zadnje. Realna tla EPK so videti takšna:

Ad afera Živadinov

- Kako natančno tečejo pogovori za dodelitev programskih in projektnih sredstev? Se o tem baranta, kot je to počel Živadinov s Čandrom?
- Kakšne so točno pristojnosti programskega direktorja pri dodeljevanju denarja?
- Kako razumeti bizarnost, da je Živadinov proti Čandru hrumel, ker je ta odšel na MOM zagotavljati osnovna sredstva za preživetje sodelavcev in tekočih stroškov, češ izklopili nam bodo telefone? Na eni strani barantanja za astronomske vsote, na drugi strani dobesedno istočasno barantanja za preživetje?

Ad Pandurjev odstop

- Kakšna natančno je funkcija programskega sveta in ali je taka, kot jo je opisal Pandur?
- Je možno funkcijo predsednika programskega sveta opravljati na daljavo?
- Ali ni nenavadno, če programski svet vodi evropski poslanec?
- Kaj pomeni reči, da je Pandur svojo funkcijo predsednika dejansko opravil do konca? Ali programski svet sploh še potrebujemo oz. ali potrebujemo predsednika?
- Kaj pomeni Pandurjeva delitev funkcije programskega sveta na »kreativno« in »protokolarno« - češ prva je mimo, zdaj je nastopila druga, zato se poslavljam? Zakaj obe, kdaj je nastopila druga?

Ad Pandurjev honorar za svetovanje

- Kdo natančno je prejel ta honorar – Pandur v intervjuju za Večer pove, da sta dva strokovnjaka garala celo leto in prejela omenjeno plačilo? Kdo sta strokovnjaka?

- Če sta dva strokovnjaka zanj garala, zakaj je sklenjena pogodba s firmo Pandur Theaters?
- Ali drži, da potemtakem Pandur od 23.000 evrov bruto ni prejel niti fičnika, kot pokaže njegov natančen izračun izdatkov za ta strokovnjaka?
- Če je to res, zakaj so postavke v pogodbi takšne, da razkrivajo njegovo, tj. Pandurjevo opravljeno delo, npr. sestanek z Večerovo novinarko?
- Zakaj Pandur omenja delo, ki da je opravljeno za 12 mesecev, če je pogodba sklenjena in pokriva delo le za čas od junija do decembra 2010?
- Je običajno, da predsednik programskega sveta sklepa svetovalno pogodbo, saj s tem ne opravlja nadzorne funkcije?

Ad Programski sklopi

- Če vodja Terminala 12 nikoli ni bil Pandur, zakaj so nam zamolčali, da nosilni projekt EPK sploh nima svojega pravega vodje?
- Če je res, da vodja Terminala 12 nikoli ni bil Pandur, ali to pomeni, da je Pandur vodja MAKSa oziroma kakšnega drugega programskega sklopa?
- Če je res, da je Terminal 12 eden izmed štirih (ali petih) sklopov in celo nosilen in središčen, zakaj so vodjo imenovali z zamudo šele v marcu 2011?
- Če je res, da je biti predsednik programskega sveta in vodja programskega sklopa konflikt interesov, zakaj tega niso opazili že takoj in kdaj so?
- Če je res, da je bil Pandur zgolj »kreativni vodja« Terminala 12, se s tem njegova vloga pri tem programskem sklopu zdaj izčrpa?
- Zakaj povezovanja Pandurja s Terminalom 12 in medijskega omenjanja njega kot vodje nikoli niso zanikali?
- Da ne bo še kakšnih presenečenj: lahko v EPK naštejejo, katere programske sklope izvajajo in kdo so njihovi vodje?
- Kakšna točno je naloga predsednika programskega sveta, v kakšni meri je njegovo delo vezano na izvajanje programov in v kakšni meri je lahko odsoten iz Maribora?
- 12. marca 2011 so mediji poročali o tem, da je programski sklop »doživel vodstveno spremembo« (STA). Zakaj so v EPK dopustili takšen hud medijski lapsus, če dejansko te vodstvene spremembe sploh ni bilo?
- Kako točno se imenuje sklop, ki se še danes na uradni strani imenuje »Terminal 12/MAKS - mariborsko kulturno središče«, kaj točno obsega in kako razložiti besede novega vodje programskega sklopa, ki pravi, da se MAKS in Terminal 12 prepogosto mešata? Je postal Terminal 12 samostojen programski sklop?

petek, 15. april 2011

Kako tečejo natečaji za EPK na Ptuju?

Objavljamo prejeto pismo Borisa Fariča:

Pred kakšnim mesecem so na spletni strani EPK-prvi programi partnerskih mest (glej PTUJ) (http://www.maribor2012.info/index.php?ptype=0&id=157&echosub=1) objavili prve programe in njihove izvajalce. Normalno, da je koordinator, ki ga je izbral ptujski župan, izbral programe, ki so všeč ptujskemu županu (Kurentovanje...). Kot proti utež tej agropop veselici so v prve programe dodali projekte Art Ptuj (ti so sedaj iz igre, ker so se zamerili ptujskemu županu) in dva festivala Študentske založbe (ŠZ). Zanimivo je, da je po enem tednu ŠZ, kot izvajalko, zamenjalo Evropsko središče za raziskave in kulturo Saga (ustanovitelji so županovi prijatelji). Na spletni strani ŠZ (http://www.poezijainvino.org/) so še vedno izvajalci festivalov na Ptuju.

Ali hočejo prikrivati očitne povezave selektorjev (Čander) in izvajalcev (ŠZ) programov? Bo Čander odstopil (kot Pandur), ko si bo zagotovil sredstva za festivale Študentske založbe? Zanimiva je tudi izbira članov programske ekipe in njihove »naključne« povezave s ŠZ.

Kot umetnik pošiljam na precej natečajev in v razpisnih pogojih velikokrat zasledim, da udeležba na natečaju ni dovoljena članom žirije ali podjetja, ki natečaj organizira.
Pri EPK zgleda tako, da se ga lahko udeležijo samo župani in njihovi zvesti kulturniki, ki so kar selektorji in izvajalci programov. Sami sebi dodeljujejo projekte. Enako je v celotnem delovanju države.

Boris Farič, Ptuj

sobota, 16. april 2011

Rotovnik: naročnikov obstrukcij ni, on-line predsedovanje Pandurja bi moralo biti brezplačno!

Vselej natančen in oster Mitja Rotovnik, direktor Cankarjevega doma, v pismih bralcev v današnjem Večeru znova ne špara z besedami: teorije zarote ni, Pandur je pripeljal do finančnega zloma SNG Drame pred leti, moral bi svetovati brezplačno, izrabil je Kanglerjevo podporo, njegov odstop je razumen. Kot reakcija na Pandurjev intervju ob odstopu:

Večer, sobota, 16.4.2011, stran 23, PODLISTEK, PISMA BRALCEV, avtor: Mitja Rotovnik, Ljubljana

Pisma bralcev
Naročniki obstrukcij si želijo drugačen EPK (2)
Večer, 12. 4. 2011

Tomažu Pandurju sporočam, da ni nikjer v Sloveniji nobenega »naročnika obstrukcij« proti EPK. Celotna slovenska kulturna srenja si želi odlično in odmevno kulturno prestolovanje Maribora. Cena tega prestolovanja bo tako velika, da nikomur iz kulturnih vrst niti na kraj pameti ne pade, da si ne bi želel popolnega uspeha največje mednarodne kulturne akcije v novejši slovenski kulturni zgodovini. Vsi bi odprtih rok sprejeli Pandurjevo identifikacijo z mariborskim projektom, če bi ob pravem času prevzel mesto programskega direktorja in pognal celoten projekt, kot je znal leporečiti ob vsaki priložnosti.

Namesto da bi izrabil izjemno podporo, ki jo uživa pri županu Francu Kanglerju, in se lotil direktorovanja, je prizorišče EPK začel obvladovati na način, ki ga poznamo iz njegovega direktorovanja SNG Drama Maribor in je na koncu pripeljalo do finančnega zloma te ugledne ustanove. Raje je sprejel fluidno funkcijo predsednika programskega sveta. Sprejel je tudi funkcijo svetovalca župana in mu za to delo izstavil račun. Predsedniki programskih svetov v slovenskih javnih kulturnih zavodih opravljajo to funkcijo volontersko. V tej vlogi bi moral županu svetovati brezplačno. Če je kasneje župana navdušil za Ceum, potem za Maks, bi morala skleniti transparentno pogodbo, katere rezultat bi bila vsaj dva strokovna elaborata: programski in ekonomski. Nič od tega se ni zgodilo, saj javnosti, ki bo projekt plačala, elaborata nista bila nikoli predstavljena. Recimo kot priloga Večera. Ve se le to, da je projekt Maks za javnost v obtoku zgolj verbalno in da gre ta trenutek že za vsaj tretji idejni programski koncept. Slednji se popolnoma razlikuje od prvega.

Takoj ko je Tomaž Pandur prevzel vodenje programskega odbora, si je začel trasirati režiji dveh megascenskih projektov, ki naj bi se sofinancirala tudi iz denarja EPK. Pri drugem, zagrebškem projektu si je za njegovo produkcijo izposloval tudi znatna sredstva v domačih proračunskih logih. Ko si je, kot vse kaže, postlal z režijama in denarjem za produkcijo, je odšel v Madrid in od tam predsednikoval, kot sam pravi, »on line«. Halo! Še prej je sodeloval v odstranitvi Vladimirja Rukavine iz projekta EPK.

Zavračam torej vse očitke o nekakšnih obstrukcijah, gnojnicah in polenih pod noge projektu EPK in Tomažu Pandurju. Vse kritike na račun kulturnega središča, tistega, ki naj bi bil na Studencih, so refleksija kritične javnosti, ki zahteva najbolj normalno stvar na svetu: transparentnost, vključenost in demokratičnost. Tega Tomaž Pandur ni bil sposoben zagotoviti, zato je razumen njegov odstop z mesta predsednika programskega odbora EPK, ga pa kot režiserja toplo pozdravljam na obeh velikih scenskih projektih. To sta opera Črne maske in drama Vojna in mir.

sobota, 16. april 2011

Oto Luthar o normalni dinamiki izpadov in burkah, ki ga ne motijo

Isti današnji članek, zaradi zanimivega stališča vreden posebne objave v delu, kot dr. Luthar izrazi svoje mnenje o izpadu Živadinova:

Rešitve se nakazujejo, burke, ki smo jim priča, pa me ne motijo,« je na koncu še spomnil na zadnjo epekajevsko zgodbo, ko so skorajda zapele kulturniške pesti med programskim direktorjem Čandrom in umetnikom Draganom Živadinovom, ker je ta pač želel več denarja, kot mu ga lahko dajo v zavodu.

Luthar poudarja, da Mitja Čander pač mora na glas povedati, da nima toliko denarja, kot bi ga nekateri hoteli. »Prav zato ima EPK oznako nezadostno. Prepričan sem, da se bodo takšni izpadi še dogajali in žal se bo to impliciralo na celotni zavod, čeprav smo priča konfliktom med direktorjem in izvajalcem. Na področju, kjer delam sam, se pri vsakem razpisu skregamo na tak ali drugačen način, to je dinamika, v nekih okvirih celo normalna,« je za Večer še dejal Luthar.

sobota, 16. april 2011

Pandurjeva dvojna funkcija zdaj na protikorupcijski komisiji

Današnji Večer o tem, kako se Pandur naj ne bi izločil pri odločanju o svojih projektih, in seveda njegovi (domnevni) dvojni interesnokonfliktni vlogi:

Večer, sobota, 16.4.2011, stran 11, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Zaradi denarja za EPK oznaka nezadostno

Predsednik sveta zavoda Evropska prestolnica kulture dr. Oto Luthar napoveduje razjasnitev razmer in rešitve, javnega pisma o »nezakoniti dvojni funkciji« Tomaža Pandurja pa še ni prejel

V odprtem pismu svetu Zavoda Maribor 2012 Vesna Lavrač, bivša kandidatka za generalno direktorico omenjenega javnega zavoda, piše, da je že v svoji prijavi za to mesto opozorila na »nezakonito dvojno funkcijo« sedaj že bivšega predsednika programskega sveta Tomaža Pandurja, ta je pred dnevi odstopil. Meni, da programski svet odloča, kateri od prijavljenih projektov bo dobil javna finančna sredstva, zato je sporno, da je o tem, koliko jih je dobilo Pandurjevo gledališče Pandur Theatres, odločal tudi Pandur sam. Po neuradnih informacijah se Pandur naj ne bi bil izločil, ko se je o tem odločalo, je pa Lavračeva o tem obvestila tudi Mestno občino Maribor in Tomaža Pandurja, a odgovora ni prejela. Njena prijava je očitno romala tudi na Komisijo za preprečevanje korupcije, od koder so nam sporočili, da so »prejeli prijavo glede domnevnih nepravilnosti pri dodeljevanju sredstev v okviru Evropske prestolnice kulture (EPK). Komisija prijavo še obravnava, zato vam v interesu uspešne izvedbe postopka oziroma nadzora ne morem javno razkriti vsebine prijave oziroma postopkov v zvezi z njo, dokler je prijava še predmet našega reševanja«.

Dr. Oto Luthar, presednik sveta zavoda EPK, javnega pisma še ni dobil, in če ga bo, bo tega zagotovo uvrstil na dnevni red v četrtek, ko se bo svet zavoda sestal. Pravi, da se iz dneva v dan v javnosti pojavljajo različne informacije o zavodu, seveda ne najbolj svetle, to pa ocenjuje kot odraz razmer v Sloveniji, saj nas projekti, kot je EPK, ponavadi kar nesejo. »Še zmeraj skušam urediti številna vprašanja okoli vodenja in stvari se bodo uredile. Mitja Čander je že dobil nalogo, da večino programa predstavi prej, to pa zanima tudi nas. Poslovna politika je bila zakonita, to smo preverili, se pa je zgodil kratek stik. Zavod je mlad, ekipa je skupaj prišla z vseh vetrov in komunikacija ni mogla biti optimalna. Nerazumevanje se je zgolj generiralo in vse je pripeljalo do napetosti, ki jih bomo v četrtek razrešili. Po seji sveta bomo sklicali še tiskovno konferenco in pripravili sklepe, ki javnost morebiti zanimajo, s tem pa, upam, vnesli

malo miru, ki jih zavod potrebuje. Rešitve se nakazujejo, burke, ki smo jim priča, pa me ne motijo,« je na koncu še spomnil na zadnjo epekajevsko zgodbo, ko so skorajda zapele kulturniške pesti med programskim direktorjem Čandrom in umetnikom Draganom Živadinovom, ker je ta pač želel več denarja, kot mu ga lahko dajo v zavodu.

Luthar poudarja, da Mitja Čander pač mora na glas povedati, da nima toliko denarja, kot bi ga nekateri hoteli. »Prav zato ima EPK oznako nezadostno. Prepričan sem, da se bodo takšni izpadi še dogajali in žal se bo to impliciralo na celotni zavod, čeprav smo priča konfliktom med direktorjem in izvajalcem. Na področju, kjer delam sam, se pri vsakem razpisu skregamo na tak ali drugačen način, to je dinamika, v nekih okvirih celo normalna,« je za Večer še dejal Luthar.

torek, 19. april 2011

Programski direktor in generalna direktorica napovedala odstop, če se situacija ne uredi

Na včerajšnji okrogli mizi o EPK v Mariboru v KGB smo slišali napoved, da bosta, če osnovna finančna sredstva ne bodo zagotovoljena, programski direktor in generalna direktorica zavoda odstopila, prvi je dejal celo »v roku enega meseca« (vest STA):

»Kar imamo z investicijami je to, da lahko služijo kot morebitna prizorišča. Drugega vpliva nimamo. In ker je tu veliko negotovosti, iščemo alternativne lokacije, da tako ohranimo vsaj minimalno avtonomijo in možnost izvedbe,« je pojasnil in dodal, da tudi za to potrebujejo denar, kar pomeni, da potrebujejo podporo mesta ali države.

Poudaril je še, da je glavna skrb zavoda program. »Časa za izvedbo kvalitetnega programa je še dovolj, če so v roku enega meseca urejene osnovne zadeve,« je dejal. Na poziv občinstva, kaj bo, če se to ne zgodi, pa sta oba z generalno direktorico zavoda Suzano Žilič-Fišer zatrdila, da bosta odstopila.

Stanje stvari opisuje tudi Irena Štaudohar v Nedelu (17. April) o vrhuncu odstopov in škandalov EPK. Vprašanje v tej vročični zgodbi se glasi: kdo je kriv, kdo lahko še kaj stori, kdo lahko odstopi? Še odlomek:

Le še osem mesecev je do začetka evropske prestolnice kulture, Maribor 2012. Zapleti, odstopi in škandali okoli nje so prejšnji teden dosegli vrhunec. Žal se zaradi tega zdi, da gre pri vsej stvari za tipično slovensko zgodbo o plenjenju denarja, fizičnem obračunavanju, o pomanjkanju vizije. Pa tudi o tem, da je enkrat za vselej, kot v kakšni Cankarjevi drami, treba iz naših logov pregnati tiste, ki so uspešni v tujini, svetovljane, da le ne bi ogrozili povprečnežev, ki vedno bolj prosperirajo v teh prostorih.

Evropska prestolnica kulture je preizkušnja za celotno državo, je pred dnevi dejal programski direktor Mitja Čander. »Živimo v času krize in ta projekt je nekakšen model tega, ali smo sposobni reanimacije družbe zunaj standardne jalove slovenske politike? Ali smo sposobni doživeti prenovo nekega mesta, ki je v hudi krizi in je metafora države, ali nismo?« se je vprašal. Ta pomisel je na mestu in najlaže je v tem trenutku okoli prestolnice ustvarjati škandale, pisati satiro, obtoževati in v obupu viti roke. Narediti je treba tisto, kar se v tem trenutku sploh še da, če se še da. Čander s svojo ekipo pripravlja umetniški program šele od konca minulega leta, zato časa kljub ambicijam res nimajo veliko, za povrhu pa kaže, da se zapleta tudi glede denarja, saj kakor je bilo slišati, njegovi sodelavci že nekaj časa niso dobili

honorarjev, pa še telefon naj bi jim izklopili. Kdo in zakaj? In kam je pravzaprav šel denar za organizacijo dogodka? Slovenski in evropski? Kaj se je glede organizacije in programa dogajalo prej, saj je že od leta 2007 jasno, da bo Maribor evropska prestolnica kulture? Vse to za zdaj ostajajo neodgovorjena vprašanja, pa bodo stvari kmalu morale postati transparentne, če želi imeti EPK sploh še kaj zaleta. Dogodek se bo v teh nekaj mesecih uspešno razvijal le, če bodo takoj jasni vsi finančni parametri, od začetka projekta naprej, in če bo javnosti jasno predstavljen ves program s finančnimi vložki vred. Drugače je res videti, kakor da gre za vrečo denarja, iz katere lahko pač vsak, ki gre mimo, vzame toliko, kolikor misli, da mu pripada. Ljudje se v tem kaosu mnenj in interesov ne bodo mogli identificirati z dogodkom, saj ne bodo vedeli, kaj se bo v prihodnjem letu sploh dogajalo. Če si občina transparentnosti ne želi, bi jo vsekakor moralo zahtevati ministrstvo za kulturo, ki si zdaj pilatovsko umiva dlani in se distancira. Pravzaprav tako ali tako gre, kakor pravijo, za preigravanje med državo, mestom in partnerskimi mesti.

torek, 19. april 2011

Dobrila: Guimaraes iztržil 18 milijonov evrov evropskih sredstev za programe in projekte, Maribor nič

Prilika k pojasnilu o članku »Pa kaj še«

Pismu Simona Karduma v Dnevniku, kjer je utemeljil svoj odstop iz programskga sveta, sta botrovali dve repliki: najprej Vladimirja Rukavine, potem še pismo Petra Tomaža Dobrile:

Pisma bralcev - sobota, 16.04.2011

Donedavnemu v.d. generalnega direktorja Javnega zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture in pred tem vodji Začasnega sekretariata za izvedbo projekta Evropska prestolnica kulture 2012 ter dolgoletnemu direktorju Javnega zavoda Narodni dom Maribor Vladimirju Rukavini - upam, da kakšne od njegovih funkcij nisem spregledal - , ki me v svojem pisanju nekajkrat omenja, bi bi se za izkazano pozornost zahvalil.

Kot tudi, da izpostavi Kulturno izobraževalno društvo KIBLA kot najzaslužnejše za pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture 2012 Mariboru in partnerskim mestom. Prav v letu, o katerem teče beseda, torej letu 2008, ko sta se vršili obe fazi predstavitve kandidature Maribora s partnerskimi mesti v Bruslju, je bila KID KIBLA tudi najuspešnejša kulturna organizacija v Evropi. Pridobila je koordinatorstvo dveh projektov, pri čemer je prva iz Slovenije koordinirala večletni projekt in - prav tako prva iz Slovenije - projekt s tretjimi državami in v njih, šlo je za sodelovanje s Kitajsko. Slednji tudi kandidira za »najboljši primer« (best case) uspešno izvedenega evropskega projekta.

Da ne bom zašel v razlago o evropskih projektih vobče, saj sva z Gogotom o tem velikokrat govorila, mnogokrat sem mu obelodanjal tudi projekt EPK 2012, moram spet obnoviti postopek predstavitve kandidature v Bruslju, kot velevajo veljavna pravila izbire in kriterijev evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije. Tudi to sem mu večkrat pojasnjeval, a očitno je treba še pisno, v javnem občilu. Sicer vse piše na spletu generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo evropske komisije (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm), pa tudi na spletnih straneh ministrstva za kulturo (http://www.mk.gov.si). Če bi si res želel prebrati, bi lahko do dokumentov prišel tudi na Uradu za kulturo in mladino Mestne občine Maribor (http://www.maribor.si).

Če mu branje ni ljubo, bi zadoščalo, da bi vprašal enega tam zaposlenih uradnikov, denimo direktorja urada Aleša Novaka, ki je v letu 2010, takrat tudi v.d. programskega direktorja Javnega zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture, v zapisu »Merila, kriteriji in metodologija potrjevanja programov in projektov evropske prestolnice kulture - MARIBOR 2012« povzel genezo razvoja in programske zasnove projekta Evropska prestolnica kulture. Bil je celo član iste uprave zavoda Maribor 2012 in teh enajst strani besedila ne bi smelo biti preveč za v.d. generalnega direktorja, še posebej, ker je ta dokument sprejel programski svet zavoda na 3. seji, 3. septembra 2010, in je celotno besedilo dostopno tudi na spletu zavoda in EPK 2012 - http://www.maribor2012.eu:

»[...] Ocenjevalna komisija, ki je bila imenovana le kratko pred tem, je ocenjevala kandidaturi Guimaraesa in Maribora za leto 2012 kot svoji prvi presoji, v nadaljevanju svojega mandata pa se srečuje s kandidaturami mest za leto 2013 in kasneje. Do vključno leta 2012 so za postopek kandidature veljala pravila izbire in kriterijev iz sklepa št. 1419/1999/ES evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije. Po teh pravilih sta bila izvedena tudi slovenski razpis in izbor. Oktobra 2006 (po objavi slovenskega razpisa) so se s sklepom evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije št. 1622/2006/ES postopek izbora in kriteriji ocenjevanja spremenili. Nove določbe veljajo za kandidate od leta 2013 dalje, za leto 2012 pa le, če mesta kandidati to izrecno želijo. Predhodni pristop, ki sta po njem kandidirala Maribor in Guimaraes, je razen evropske dimenzije posebej poudarjal tudi razvojno komponento projekta, predvsem pa v fazi kandidature ni zahteval izdelanih izvedbenih programov. Maribor (in podobno tudi Guimaraes) je predstavil svoje zmogljivosti, regionalno naravnan razvojni koncept ter širok nabor možnih programov. Ocenjevalna komisija je nato od obeh mest kandidatov želela dopolnitve projekta s konkretnejšo programsko izdelavo z osredotočenjem na nekaj nosilnih programskih vsebin ter priporočila upoštevanje kriterijev, veljavnih za leta od 2013 dalje. Končno oceno projektov Guimaraesa in Maribora je ocenjevalna komisija preložila na naslednjo predstavitev. Tak pristop je v skladu s fazno proceduro, predvideno za čas po letu 2012, v obeh mestih pa je taka odločitev ocenjevalne komisije povzročila vrsto težav in nejasnosti glede nadaljnjih korakov v pripravi projekta.[...]«

Procedura predstavitve kandidature v Bruslju je fazna, in tako Maribor kot Guimaraes sta svojo kandidaturo predstavila dvofazno, skozi proces, v katerem brez prve faze ne bi bilo druge oz. nadalje, Evropska prestolnica kulture je zvezen proces. Ves čas sem poudarjal to dejstvo, saj sem prepričan, da je edino korektno in v skladu s kandidaturo in potem nominacijo in zdaj že pripravo ter kasneje izvedbo projekta. Kaže pa, da logike kontinuitete in procesualnosti ne razumejo tisti, ki svojo »veličino« gradijo na teptanju drugih in njihovega dela, da bi povzdignili lastno početje.

To brez težav razumem, nenazadnje sem iz Maribora, kot tudi lahko razumem, da je bil Vladimir Rukavina-Gogo na vodilnem mestu EPK 2012 skoraj tri leta, torej več, kot je bil

kdorkoli v tem projektu, čeprav ne pozna postopkov. Malo manj pa razumem samohvalo vodje, v.d.-ja in direktorja, ko je Cristina de Azevedo, predsedujoča upravi našega bratskega portugalskega mesta Guimaraesa, na obisku v Mariboru povedala, da so v tem času iztržili 18 milijonov evrov evropskih sredstev za programe in projekte, medtem ko ima zavod Maribor 2012 na tej postavki 0 evrov. Ničlo.

No, o denarju je bilo kar nekaj vrstic popisanih tudi v tem časniku; Tomaž Klipšteter, 26. novembra 2008: »Vse več indicev kaže na to, da je proračunska postavka Evropska prestolnica kulture (EPK) postala nekakšen finančni obvod, s katerim Mestna občina Maribor dofinancira programe Narodnega doma Maribor. Ta občinski zavod namreč ne bo dobil samo 390.000 evrov za pokrivanje izgube letošnjega Festivala Maribor, temveč je iz te postavke izčrpal tudi več kot 105.000 evrov za programe Festivala Lent in drugih dejavnosti Narodnega doma.« Vse druge organizacije, institucije, programi in projekti skupaj so dobili 0 evrov. Nič.

Zato mi je skoraj odveč nadaljevati, da je tudi javni zavod, ki ga v svojem Pojasnilu problematizira kot »rigidno organizacijsko obliko«, pobuda prav njega. Med drugim smo na enem od sestankov začasnega sekretariata, ki ga je vodil - sestankov, ki so praviloma ostali brez zapisnikov -, poslušali teze o najprimernejši statusni obliki bodoče organizacije, z utemeljitvijo, da je javni zavod najboljši, najbolj idealen pa bi bil tako Narodni dom, dokler ni - po kakšnem letu sestankov na to temo - šinila druga ideja, da pa bi vendarle poskusili z novim javnim zavodom.

Peter Tomaž, Dobrila

torek, 19. april 2011

MAKS za vse čase – vabilo novinarjem, da izkoristijo EPK infrastrukturo in se poročijo

So novinarji poročeni z mariborskim županom, ali pa bi se želeli poročiti vsaj v zaenkrat še ne obstoječih objektih EPK, ki jih ta ponuja? Vabilo bodočim novinarskim mladoporočencem z znamenite tiskovne konference 12. aprila letos po tistem, ko je župan naznanil, da bo UGMAKS alias ex-Pandurteater alias ex-CEUM ponujal tudi poročno dvorano:

»Če je kdo med vami, ki je še neporočen, lahko to izkoristi v naslednjem letu«.

Novinarji, poročeni s Kanglerjem? No, o tem smo veliko pisali. Ideja in spodbuda, izrečena včeraj v mariborskem KGB, še velja: po novinarski raziskavi tega, zakaj je projekt UGM padel v vodo. O tem, ali se je glede tega zgodila prevara, kot je nakazal Primož Premzl. Več v naslednjem zapisu.

torek, 19. april 2011

UGM zgodba: prevara ali le neskončna nesposobnost mariborske občine?

Zakaj Umetnostne galerije Maribor ne bo tam, kjer so jo dolgo časa načrtovali? Zakaj jo bodo zdaj stlačili v MAKS oz. Pandurteater? Je MOM sploh resno računala s tem projektom, ali gre sabotažo s figo v žepu? Se je zgodila velika prevara, ali smo priča neverjetnemu diletantizmu? Kdo se je pri tem okoristil, kdo je nevestno opravil delo, komu je šel denar za priprave?

Spomnimo, občina je želela zgraditi UGM na Lentu. Šla je v arhitekturni natečaj, zmagali so madžarski arhitekti, toda potem jim ni želela izplačati niti nagrade. Pogajanja so zastala, občina je menda postavila žaljive pogodbe in projekt je padel v vodo. Za ta namen je bila narejenarezervacija 10 milijonov evrov pri Ministrstvu za kulturo in zdaj Kangler upa, da bo lahko ta sredstva vnovčil za UGM na novi lokaciji na Studencih – v MAKSu.

Toda nekaj elementov v tej zgodbi je nenavadnih. Prvič, Na tiskovki 12. aprila 2011 je mariborski župan naznanil, da bi za prvotno lokacijo morali podreti vrtec. Da je to nedopustno. Ali tega niso vedeli že prej? Je ta vrtec na občinski parceli ali ne?

Drugič, imeli so časa eno leto, da stečejo dogovori za odkup parcel na lokaciji, toda odkupili niso nobene. Sedaj krivijo za zakasnitev pri pripravi dokumentacije dežurne krivce - madžarske arhitekte.

Tretjič, slaba dva meseca do skrajnega roka, ki ga je postavilo Ministrstvo za kulturo za pridobitev gradbenega dovoljenja, smo na začetku. Odkup parcel se ni zgodil, pogoj za pridobitev gradbenega dovoljenja je jasno lastništvo parcele, na kateri se gradi, občina pa še vedno računa, da ji bo dala država 10 milijonov na lepe oči – za UGM na drugi lokaciji v drugačni formi in precej drugačno namembnostjo. Tu sta možni razlagi dve: občina iz nekega razloga nikoli ni zares želela graditi UGM na omenjeni lokaciji, ali pa občina ni sposobna izpeljati vseh postopkov, da bi do gradnje prišlo. Kdo bo odgovarjal v prvem in kdo v drugem primeru? Zdaj pa bi denar iz Ljubljane na vsak način rada imela. Vprašanje mestne svetnice na mestnem svetu 18. aprila 2011, ki smo ga pridobili glede tega, a žal v medijih ni ostalo zaznano, objavljamo spodaj.

MELITA CIMERMAN

ZELENI SLOVENIJE

VPRAŠANJE:

Glede na dogajanja v zvezi z Umetnostno galerijo Maribor in drugimi objekti, ki jih je mesto načrtovalo za prihodnja leta, predvsem pa za čas, ko bo MB kulturna prestolnica Evrope se odpira vrsta vprašanj. Zato prosim za celovit pisni odgovor o tem:

- kako so se vsebinsko in terminsko izvajale aktivnosti mednarodnega arhitekturnega natečaja za novo umetnostno galerijo, nabrežje reke Drave ter brv čez Dravo ter v nadaljevanju aktivnosti glede pridobivanja projektne dokumentacije za gradbeno dovoljenje za te objekte.

- koliko so znašali stroški izvedbe posameznih faz teh aktivnosti?

- kako je z lastništvom zemljišč, kjer naj bi stala nova umetnostna galerija, saj je nakup le -teh šele v letošnjem programu Javnega podjetja za gospodarjenje s stavbnimi zemljišči. Lastništvo zemljišč je eden od osnovnih pogojev za pridobitev gradbenega dovoljenja. Zakaj se lastništvo zemljišč ni pravočasno uredilo?

- kdo v MOM bo prevzel moralno pa tudi materialno odgovornost za trošenje davkoplačevalskega denarja zaradi nestrokovne izvedbe celotnega projekta, katerega rezultat je popolna ustavitev načrtovanega projekta po tem, ko se je zanj potrošilo že toliko davkoplačevalskega denarja.

- Sprašujem tudi, ali bo odgovarjal zaradi suma nevestnega dela v službi, kajti po naših grobih ocenah je bilo dejanskih izplačil iz proračuna za ta nestrokovno ustavljen projekt vsaj za 300.000 € k temu pa moramo prišteti še veliko število delovnih ur visokih uradnikov iz MU MOM, ki so tudi velik strošek za davkoplačevalce.

Maribor, 18.04.2011

sreda, 20. april 2011

Vesna Godina: projekt, glede katerega smo se blamirali in si želimo, da ga nikoli ne bi imeli

Današnje Večerovo poročilo z okrogle mize v KGB ta ponedeljek, o katerem smo že poročali. Kot nastopajoči na dogodku in pisec teh vrstic že drugič popravljam razumevanje, skrito v spodnjem opisu članka – prvič sem to pojasnil na okrogli mizi na očitek Vesne V. Godina. Torej: na okrogli mizi nisem trdil, da je Maribor degradirano področje, temveč da mislimo, da je. Prav tako nisem trdil, da so prevelika pričakovanja nesmiselna, temveč da je EPK projekt, v katerega investiramo prevelika pričakovanja – vrednostno se o tem nisem opredeljeval, zgolj eksplanatorno, torej v poskusu razlage stanja stvari. Govoril sem o tem, da se na mariborsko kulturo veže fantazma kulturne sivine in da je vse, kar se trenutno producira v Mariboru, za nekatere subjekte in odločevalce preveč majhno in nepomembno, da bi se smelo primerjati z vsenavzočo fantazmo kulturne eksplozije. Bil sem zelo jasen, kot ilustracijo sem navedel celo dva konkretna primera kulturnih povprečnežev (Primož Premzl, Zofijini), katerih projekti so bili prepoznani za nične in nepomembne, posledično pa zavrnjeni in nesubvencionirani vpričo – ves čas moja teza – fantazmatskih pričakovanj nastopa PRAVE kulture, PRAVIH kulturnikov, PRAVIH kulturnih brizganj. V tem smislu je postala »običajna«, kontinuirana kulturna produkcija v Mariboru do neke mere zavračana, pogled na PRAVO kulturo pa simptom naše mentalne omejenosti. Če o čem, sem govoril o mentalni podhranjenosti. Še članek:

Večer, sreda, 20.4.2011, stran 14, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

EPK vse bolj odvisen od politike in ne vse manj

Družabno družboslovje o neučinkovitem zavodu EPK, prevelikih apetitih, konfliktih interesov ...

Kljub finančni podhranjenosti, likvidnostnim težavam, še javnosti neznanemu programu, ki je vezan tudi na dejstvo, da primernih lokacij, kjer bi ga izvajali, še ni, kljub številnim odstopom in, kot kaže, mnogim konfliktom interesov, sta generalna direktorica zavoda Evropska prestolnica kulture (EPK) Suzana Žilič Fišer in programski direktor Mitja Čander napovedala najostrejši ukrep - da bo ekipa iz Vetrinjskega dvora osem mesecev pred začetkom največjega projekta v državi odšla.

Zadnje srečanje v pomladanskem ciklusu pogovorov Družabnega družboslovja v Kulturno-glasbenem brlogu (KGB) v Mariboru je bilo torej epekajevsko obarvano. Sociolog dr. Andrej Fištravec je spomnil na organizacijsko strukturo zavoda, ki je pravzaprav po mnenju večine največja rak rana celotne zgodbe, saj je še zmeraj neučinkovita, kot taka pa povroča veliko težav. Mitja Čander je izpostavil, da še danes ne ve, koliko je denarja za program, ki ga obljublja, s čimer se le kažejo veliki apetiti in prelaganje odgovornosti med državno in mestnimi oblastmi. Da v poslovanju resno škriplje, dokazuje tudi dejstvo, da na račun zavoda ni bil nakazan še niti evro iz drugih ministrstev, iz evropskih skladov ali iz drugih naslovov, denimo iz postavke trženje.

Antropologinja dr. Vesna Vuk Godina je prepričana, da je organizacijski model zlorabljen, ljudje imajo namreč vtis, da nekateri na veliko služijo, drugi, ki so imeli ideje in zgodbo sproducirali, pa so bili že izrinjeni. »Projekt smo si zaslužili, sedaj pa smo se blamirali pred vsemi in želimo si, da ga nikoli ne bi imeli,« je dejala. Filozof dr. Boris Vezjak je opozoril na posledice obstoječega modela - krizo vodenja in nesmiselnost prevelikih pričakovanj, celo čudežev, na degradiranem območju, kar ta del Slovenije je. Če bo jasno, kdo bo delil denar in kdo delal program, torej kdo je pristojen in odgovoren, je še vse možno, a odvisno od zavoda samega, pa je je opozoril Simon Kardum, bivši član programskega sveta in eden od idejnih vodij kandidature Maribora in partnerskih mest.

Debatirali so še o vlogi in odstopu Tomaža Pandurja in njegovi domnevno dvojni funkciji v zavodu, o netransparentnem Mariborskem kulturnem središču (Maks) brez programsko-poslovnega načrta in občinski najemni pogodbi zanj, ki jo tako računsko sodišče kot finančno ministrstvo označujeta za nično, po naših preverbah pa je ta prijava že na protikorupcijski komisiji, kjer tačas preučujejo navedbe. Konflikt interesov še ni odpravljen, zatrjuje Kardum, politični vpliv preko svetov zavoda in projektov je velik, investicijska politika pa postaja vse večji kavelj, kajti prizorišč še zmeraj ni, o tem pa odločajo tisti, ki imajo denar. Brez avtonomije zavoda in večjega vpliva, ki mu pripada, bo zavod žrtveno jagnje, so prepričani mnogi, a Čander poziva, naj se vsa kulturna srenja pridruži klicem, naj politika končno prepusti vajeti.

sreda, 20. april 2011

V angleški verziji vse super in fajn

Čeprav jih je Simon Kardum na tej prireditvi javno dva dni nazaj milo prosil, se v zavodu EPK za te prošnje ne zmenijo. Na angleški verziji uradne strani zavoda danes še vedno vedrijo že davno odstopli ali zamenjani člani organov. RIP, dostojen poklon obema predsednikoma:

Institute Council
president: Jožef Školč
Programme Council
president: Tomaž Pandur

Še en RIP. Drugi, ki so odstopili ali bili zamenjani, a jih še niso zbrisali: dr. József Györkös, dr. Stojan Pelko, Simon Kardum, dr. Suzana Žilič Fišer (ni več članica sveta zavoda, ker je postala generalna direktorica), Mitja Čander (postal programski direktor). Še huje, oba zadnje imenovana sta zavedena obakrat, v obeh funkcijah, ki sta seveda nezdružljivi.

sreda, 20. april 2011

Bizarno razkrivanje naročnikov obstrukcij: Kangler proti Rotovniku

Današnji odgovor župana Franca Kanglerja na Rotovnikovo obrambno pismo v Večeru je bizaren v svojem naklepu: za namen ima nič manj kot razkriti, kdo so naročniki obstrukcij projekta EPK in vse naprtiti (med drugim?) Rotovniku. Evidenca je sapo jemajoča: kabinet župana je trudoma na plano privlekel Rotovnikovo privatno pisanje iz leta 2007, domnevno zanj obremenjujoče. Kako in zakaj naj bi dokazovalo temačne sile zarote, je iz vsebine povsem nemogoče ugotoviti. No, ampak važen je manever...

Odgovor župana Franca Kanglerja na pismo gospoda Mitje Rotovnika v Večeru

Naročniki obstrukcij si želijo drugačen EPK (3)

Moram priznati, da me je zbodlo pismo spoštovanega gospoda Mitje Rotovnika, ki je bilo objavljeno v soboto, 16. aprila 2011, v časniku Večer in v katerem je bilo omenjeno tudi moje ime. V zadnjem času sem kot župan drugega največjega mesta presenečen, da se nekateri poklicani ali nepoklicani iz Ljubljane zelo trudijo in ukvarjajo z Evropsko prestolnico kulture. Predvsem se trudijo, da bi naredili vse, da tega projekta ne bi izpeljali. Nekateri ne morejo preboleti bolečine, ki je prisotna tudi v kulturi – da je bilo mesto Maribor izbrano za Evropsko prestolnico kulture. To bolečino kažejo tudi skozi pisma s takšno ali drugačno vsebino. Zato sem se odločil, da v celoti objavim pismo (v prilogi), ki mi ga je 14. maja 2007 poslal gospod Rotovnik, pri tem pa je uporabil dopisni papir Cankarjevega doma, katerega je direktor.

Spoštovani občani, sami presodite, kje je bolečina – v Mariboru ali v Ljubljani, v posameznikih, ki imajo takšne ali drugačne poglede na mariborsko kulturo in kulturne ustvarjalce.

Z vsem spoštovanjem in željo, da izpeljemo mariborsko Evropsko prestolnico kulture na način, ki je evropsko primerljiv, s spoštovanjem do vsakega posameznika in slehernega državljana.

Franc KANGLER

Župan Mestne občine Maribor

*****

Spoštovani gospod

Franc Kangler

župan

Reciva, da počiva razlog mojega oglašanja v dejstvu, da mi kot potomcu mariborske matere in družine, ki je živela na Brezju, ni vseeno, kako se razvija kultura v Mariboru – čeprav delam v Ljubljani. Najprej vesela plat oglašanja: moj prijatelj in sodelavec, gospod Vlado Rukavina mi ves vznesen pripoveduje, da je (za razliko od gospoda Soviča) v vas našel za kulturo, Lent in Narodni dom, razumevajočega župana. To je danes izjavil tudi za ljubljanski Dnevnik, kar me zelo veseli, ker dam zelo veliko na njegovo besedo.

Me je pa popolnoma razočaral »pomp«, ki ste ga naredili okrog gospoda Pandurja in ki ga je Tomaž s pomočjo Večera in drugega tiska še kako izkoristil za svojo samopromocijo in neupravičeno pranje lastnega umazanega perila izpred desetih let. Tega vam kot županu ni bilo treba, saj ste naredili mnogo več škode, kot koristi. Predvsem si vsega tega ni zaslužil SNG Maribor, ki ga je gospod Pandur, s pomočjo nemočnega Pajnika, s svojo bolesno megalomanskostjo, finančno iztiril skorajda za deset let. V poslovnem smislu je bilo za SNG res zelo hudo, nič manj za zaposlene, ki so imeli zaradi sanj gospoda Pandurja nekaj čas celo manjše plače.

Soglašal sem s tem, da so sodni mlini gospoda Pandurja nehrupno sublimirali, ker so s tem koristili predvsem stvari kulture. Toda misliti, da gospod Pandur finančno ni usodno potopil SNG, je popolna zmota.

Sicer pa, prepričajte se sami, povabite na klepet tiste, ki so 10 let reševali finance SNG. Recimo gospoda Roškerja in še koga pred njim. Vaša »vrnitev« Pandurja, ki je bila medijsko sijajno podprta, je bil popolen strel v prazno. Odmevi v resnih kulturno-umetniških krogih so negativni ali pa vsaj zelo, zelo zadržani. Že zato, ker je tudi predstava o Tesli umetniški strel v prazno. Saj ni nič narobe, da je gospod Pandur gostoval z njo tudi v Mariboru. Narobe je, kako ste to predstavo in režiserjevo »vrnitev« plasirali vi osebno in kako ste vse skupaj izrabili tudi za svojo osebno promocijo. Z ozirom na vašo dobro voljo glede kulture, bi se moj nasvet glasil – ne počnite takih stvari.

Ljudje vas opazujejo: ni čudno, da se je v Večeru upravičeno oglasil razočarani doktor in da je eden najbolj pronicljivih mariborskih intelektualcev, gospod Rak, danes v Delu objavil uničujočo kritiko predstave, med vrsticami pa tudi vaš nepotrebni »pomp« okoli nje.

Vzemite to, za vas morda neprijetno pisanje, dobronamerno, ker tudi jaz verujem v vas. Ne solirajte, delajte modro, skozi vaše kulturnike in sijajne mariborske javne zavode.

Morda se srečava na Lentu!

Lep pozdrav, Mitja Rotovnik

sreda, 20. april 2011

Velika srečna družina v veselem objemu

Bi bili veseli teh srečnih obrazov, če ne bi bilo videti tako zelo sumljivo, saj je bilo še včeraj vse narobe: Kangler in Širca v objemu na skupnem spravnem sestanku, EPK vodstvo odločeno, da »pluje na skupni ladji«, kot so dejali. No, nekaj rezov bo: Helena Hvalec leti, funkcije poslovnega direktorja menda poslej več ne bo, spremenili bodo akt o ustanovitvi in seveda pospešeno gradili UGM (s poročno dvorano vred). MMC RTVSLO:

Ministrica Širca na sestanku o EPK: Maribor in država »stopata z roko v roki in se podpirata«

Hitri postopki za UMG, spremenjen ustanovitveni akt

20. april 2011 ob 21:09
Maribor - MMC RTV SLO/STA

Ministrica za kulturo Majda Širca se je danes sešla z glavnimi akterji projekta Evropska prestolnica kulture v Mariboru 2012, govorili pa o investicijah projekta in težavah pri delovanju zavoda Maribor 2012.

Ministrica je po sestanku z mariborskim županom Francem Kanglerjem, generalno direktorico zavoda Maribor 2012 - EPK Suzano Žilič Fišer in programskim direktorjem zavoda Maribor 2012 Mitjo Čandrom kot ključno ugotovitev predstavila ugotovitev, da pri projektu EPK Mestna občina Maribor in država »stopata z roko v roki ter se podpirata«.

Skupna ladja k gradnji UMK-ja Maribor

Tudi mariborski župan Kangler je dejal, da so na sestanku ugotovili, da plujejo na skupni ladji k gradnji Umetnostne galerije v Mariboru, ki se bo združila z Mariborskim kulturnim središčem (MAKS). Ministrstvo stoji za investicijo v Umetnostno galerijo v Mariboru (UMG), ki je ena izmed prioritet, ki so ji bila namenjena sredstva v okviru kohezijskih skladov. Kangler je dejal, da so danes ugotovili, da so na »skupni ladji, ki pluje k gradnji UMG-ja Maribor«.

Kangler je razložil, da sta njegova ekipa in ekipa ministrstva za kulturo ugotovili, da bo galerija zgrajena v prihodnjem letu, če bo Mestna občina Maribor na naslednji mestni seji sprejela določene sklepe. Ministrica pa je povedala, da ko bo Mestna občina Maribor zagotovila nedvoumne pogoje za delovanje v javnem sektorju, vezane na last zemljišča in

druge pogoje, se bodo takoj začeli postopki za pridobivanje sredstev iz kohezijskih skladov za gradnjo UMG-ja Maribor.

Odpravljive težave v delovanju zavoda

Po Kanglerjevem mnenju zavod Maribor 2012 deluje dobro in je »blizu programa«, po njegovem mnenju pa bo treba pri občini, zavodu in drugih ministrstvih ugotoviti možnosti za dodatno financiranje programa. Vrednost programa zavoda v letih 2011 in 2012 Čander ocenjuje na 26 milijonov evrov za celotno regijo s partnerskimi mesti brez investicijskih stroškov.

Glede težav, ki so nastale znotraj delovanja javnega zavoda, so po ministričinih besedah na sestanku ugotovili, da so odpravljive. Kangler je povedal, da je poslovna direktorica zavoda Helena Hvalec, ki naj bi bila kriva za nepravilnosti pri poslovanju zavoda, sporazumno prenehala delovno razmerje. Mariborski župan je še povedal, da so se na sestanku dogovorili, da bodo spremenili akt o ustanovitvi zavoda. Imeli bodo samo programskega direktorja in generalno direktorico, ki si bo sama izbrala pomočnika za poslovni del.

četrtek, 21. april 2011

Črni oblaki in (črni) botri iz ozadja

Kot vse kaže, se je včerajšnjemu vtisu o veliki srečni družini EPK ministrica za kulturo pridružila še v tisti dimenziji, ki odkrito goji nič manj kot teorije zarote. Vsi odhajajoči so žrtve, je direktno povedal Kangler, zaradi česar smo v zadnjem mesecu dobili še Evropsko prestolnico paranoje. Kako je to bilo videti včeraj?
Nova žrtev peklenskih sil je odhajajoča Helena Hvalec, poslovna direktorica iz ozadja, ki naj bi danes odstopila. Današnji Večer z žmohtno brozgo o hudih nedolžnih žrtvah, ki si jih je seveda nekdo privoščil (sic!):

Da se je nad projektom vrstilo preveč črnih oblakov in da ima EPK preveč botrov, se strinjata Širca in Kangler, katerih besede in misli so bile tokrat složne. Vendar pa po Pandurju sedaj odhaja še poslovna direktorica zavoda Helena Hvalec, s katero so se dogovorili o sporazumnem prenehanju delovnega razmerja, čeprav revizija, kot je dejal Kangler, ni pokazala nobenih nepravilnosti pri njenem delu. »Odhaja zaradi takih in drugačnih pritiskov, predvsem medijskih in je ena izmed žrtev v tem procesu. Tako kot je zame osebno žrtev Pandur, ki si ga je nekdo privoščil,« pravi Kangler. Nove direktorice ne bo, saj bo mestna občina spremenila odlok in tako bo delovala enotirna uprava z generalno direktorico, ki si bo sama izbrala pomočnika direktorja za poslovni del.

četrtek, 21. april 2011

EPK kanglerizmi – »Jaz tudi kot moja osebnost zelo podpiram kulturo v mestu«

Okrogla miza, že omenjena sicer, še z nekoliko kanglerjanskimi nevrolingvističnimi cukrčki (video) za epekajevski poobedek (in intermezzo pred novimi črnimi oblaki):

»Če želimo, da sledim nekaterim zadevam, ki...«

»....drastično sprejeti nekatere odločitve...«

»...sem si povabil tega mestnega arhitekta v Maribor...«

»Jaz kot župan, in tudi kot moja osebnost, zelo podpiram kulturo v mestu in si želim, da bi to priložnost, ki jo ima mesto z EPK, tudi izkoristili.«

(P.S. Lepo je, če se župan strinja s svojo osebnostjo.)

petek, 22. april 2011

Helena Hvalec odstopila zaradi Čandrovega pogojevanja in izsiljevanja

Večerovo poročilo z včerajšnje zaprte seje sveta zavoda. Spet nič o reviziji, o odhajajoča Hvalčeva, katere odstop so sprejeli, že ve, kaj v njej piše in da je njej v prid. Kot je rekel župan Kangler, Hvalčeva je žrtev – ne vemo pa, česa ali koga. Kar vemo, so veliki očitki o netransparentnosti poslovanja in deljenju denarja mimo razpisov, o čemer smo večkrat pisali; dvom v primernost Hvalčeve je izrazila tudi kulturna ministrica. Svetniki znova niso razpravljali o Pandurjevem konfliktu interesov, ki zanima protikorupcijsko komisijo bolj kot organe zavoda, kar je resnično skrb zbujajoče.

Večer, petek, 22.4.2011, stran 12, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Hvalčeva odšla, Čander dela naprej
Ob točki »kadrovske zadeve« zaprli sejo sveta zavoda EPK

Svet zavoda Evropska prestolnica kulture (EPK) včeraj ni razpravljal o delni reviziji, čakali bodo namreč na dokončno poročilo, a je po besedah generalne direktorice zavoda dr. Suzane Žilč Fišer jasno, da vsebina revizije ne bo prišla v javnost, preden o njej na zaprti seji ne bodo razpravljali člani sveta, predvidoma bo to na prihodnji seji. Glavna točka včerajšnjega srečanja so bile kadrovske zadeve, saj je odstopila poslovna direktorica Helena Hvalec, pred razpravo o tem pa smo smo novinarji morali zapustiti sejo. »Da je vrag šalo vzel,« je že na začetku dejal Srečko Meh, zato je prav - kljub zapiranju seje za javnost, kar je na tej točki predlagal Milan Petek, z njim pa so se strinjali vsi prisotni člani -, da se po razpravi poda jasna in enovita izjava sveta.

Helena Hvalec je bila kratka, dejala je le, da je revizija potrdila transparentno poslovanje in da odstopa zaradi pogojevanja in izsiljevanja programskega direktorja Mitje Čandra ter zaradi konceptualnih razlik v vodenju. Čander - ta je pred časom javnost obvestil, da se zavod nahaja v hudih likvidnostnih težavah in da je stanje, v katerem si ne zna predstavljati kakovostnega dela, zaskrbljujoče - je poudaril, da je s prihodom v projekt prevzel polno odgovornost, zato je v nekem trenutku, najprej interno, potem pa javno povedal, kaj si misli. Čeprav mu je žal, da se je vse zgodilo tako, kot se je, verjame, da so sedaj v zavodu na pravi poti, danes bo namreč v Vetrinjskem dvoru predstavil glavnino programa in dogovor s partnerskimi mesti. »Že pred nekaj tedni sem izgubil zaupanje v vodenje Helene Hvalec in to jasno povedal najprej predsedniku sveta zavoda, in ker se ni zgodilo nič, sem obvestil javnost. Motila me je pasivna

poslovna politika, ta pa mora biti hitra, aktivnejša v iskanju rešitev, da bi projektu uspelo,« je včeraj še izpostavil programski direktor.

V imenu sveta zavoda je Franci Pivec, ki je nadomeščal upravičeno odsotnega predsednika sveta dr. Ota Lutharja, dejal, da je svet sprejel nepreklicni odstop Helene Hvalec, pooblastila pa prenesel na generalno direktorico. O vršilcu dolžnosti niso odločali, kajti v obravnavi je predlog za spremembo odloka o EPK-ju, ki naj bi prinesel drugačno upravno strukturo.

Franci Pivec je včeraj na naše vprašanje, ali so na svetu zavoda razpravljali o odprtem pismu Vesne Lavrač, v katerem opozarja na domnevno nezakonito funkcijo sedaj že odstopljenega Tomaža Pandurja, odgovoril, da ne. V redakciji sicer hranimo dokaze, da je pismo v elektronski obliki že dobil Luthar, čeprav ga včeraj ni bilo na sejo, Lavračeva pa zatrjuje, da ima potrdilo, da je bilo pismo poslano priporočeno na svet zavoda že prejšnji teden. Spomnimo le, da nam je Luthar zatrdil, da bo pismo, če ga bo dobil, uvrstil na dnevni red. Zakaj ga ni, bomo preverili.

petek, 22. april 2011

Hvalec-Petek versus Čander: notranja trenja ali kdo bo koga?

Umazano perilo se pere za zaprtimi vrati – je to dovolj dober razlog za zapiranje seje sveta? Današnji Dnevnik o tem, o vragu, ki je odnesel šalo in zaprl sejo, radovednem Petku, opustitvi funkcije poslovnega direktorja, pravih razlogih za odstop Hvalčeve in internih bojih. Poročilo iz Večera smo že objavili.

Umazano perilo so oprali za zaprtimi vrati zavoda

Pop/Kultura - petek, 22.04.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - Svet zavoda Maribor 2012 - Evropska prestolnica kulture je včeraj za zaprtimi vrati sprejel odstop poslovne direktorice Helene Hvalec. Iz njenega sporočila, v katerem je objavila svojo odločitev, je krivdo za nastali zaplet pripisala programskemu direktorju Mitji Čandru, »ki je večkrat tudi javno pogojeval svoje delo in nadaljevanje izvajanja projekta z mojim

Sejo so raje zaprli

Odločanje o tem, kako in kdaj naj izključijo javnost s seje sveta javnega zavoda, je svetnike vznemirjalo že na začetku seje. »Vrag je vzel šalo: javnost mora biti obveščena, a hkrati potrebujemo mir,« je razmišljal Srečko Meh. »Z zaprtjem seje bi dali negativno sporočilo. Treba pa je ustvariti pozitivno vzdušje; bolj ko skrivamo, slabše bo.«

Svetniki so se najprej strinjali s tem, da nimajo kaj skrivati, in so med drugim obravnavali tudi točko o reviziji dosedanjega poslovanja zavoda, ki ga je zahtevala Suzana Žilič Fišer, generalna direktorica zavoda Maribor 2012. Vendar razprave o revizijskem poročilu ni bilo, ker ga revizorji še niso uspeli dokončati. Takoj zatem je prišla na vrsto odmevna kadrovska menjava v upravi zavoda. »K svoji odstopni izjavi sem dodala priloge, pojasnila in opozorila, ki niso za javnost. V njej nočem prati umazanega perila, zato predlagam, da bi zaprli sejo,« je dejala Hvalčeva. Vsi svetniki so bili za.

Opozorila ne zaležejo?

»V takšnih razmerah se ne da delati,« pa je v sporočilu za javnost zapisala Hvalčeva. Trdi, da ni odstopila iz krivdnih razlogov, »saj sta tako pravni strokovnjak za področje javnih naročil v ekspertnem mnenju kot izvajalec notranje revizije poslovanja zavoda v neuradnem mnenju poslovanje zavoda ocenila za zakonito in transparentno«. S položaja je odstopila zaradi javne

diskreditacije, »ki je bila očitno sprožena iz krogov znotraj zavoda in glasno pozdravljena tudi s strani vodilnih članov zavoda, predvsem člana uprave Mitje Čandra«. In dodala še naslednje: »V času javne obravnave domnevnih nepravilnosti poslovanja zavoda, ki so blatile ugled celotnega zavoda, mi je Čander odrekel podporo in spoštovanje.«

Projekt Hvalčeva zapušča tudi zaradi konceptualnih razhajanj v vodenju zavoda, ker naj se projekt ne bi več razvijal v skladu s svojim osnovnim namenom. »Vsa moja opozorila o neizvedljivosti finančnega načrta zavoda in projekta so naletela na gluha ušesa. Projekt ob sami kandidaturi namreč ni imel predvidenega takšnega obsega lastne produkcije, če ob tem vzamemo v zakup še dejstvo, da se je zaradi finančne situacije proračun projekta še krčil, pa je trenuten produkcijsko-finančni model programskega dela zavoda daleč od možnega in optimalnega, kar je sila skrb zbujajoče.« Po trenutno veljavni zamisli naj bi uprava zavoda Maribor 2012 po novem postala dvočlanska, v njej naj bi bila torej le še generalna direktorica Žilič-Fišerjeva, ki bi si sicer izbrala svojega svetovalca za poslovne zadeve, in programski direktor Čander.

Radovedni prijatelj bivše direktorice

Postopanje programskega direktorja Mitje Čandra bo v bodoče pod še bolj podrobnim drobnogledom sveta zavoda Maribor 2012, tudi po zaslugi Milana Petka, nekdanjega poslanca LDS in bivšega strankarskega prijatelja Helene Hvalec. Petka je Mestna občina Maribor imenovala za člana sveta zavoda tik pred marčevsko sejo sveta, na kateri je potem podal pobudo, da naj Čander predstavi poročilo o svojih programskih sodelavcih. Petek je v Čandrovem poročilu včeraj pogrešal podatke o vrednostih pogodb s sodelavci, skupaj jih 63. Zaželel si je tudi, da bi svet na naslednji seji izvedel, po kakšnih merilih in kriterijih je Čander te ljudi izbral. Ali Petkovo radovednost doživlja kot nagajanje, ker je javno zahteval odhod Hvalčeve? »Bolje, da nič ne komentiram. Gospod Petek je pač vedoželjen,« nam je odvrnil Čander in dodal, da povsem zaupa v kompetentnost svoje ekipe.

petek, 22. april 2011

Peco, zajahaj svojo kroglo!

Še en dopisovalni krog sojenih in nesojenih idejnih očetov EPK.
Rukavina odgovarja Petru Tomažu Dobrili v današnjem Dnevniku; odgovor na odgovor.

Pojasnilo k Priliki k pojasnilu o članku »Pa kaj še«

Odprta stran - sobota, 23.04.2011 Tekst: Bralec

Še kako dobro poznam postopke izbire, dragi Peco, prav tako pa tudi pravila in način dela izbirne komisije, ki je po drugem zagovoru v novembru 2008 izdala poročilo, v katerem je dobesedno zapisala, da »so bili impresionirani nad zavzetostjo, entuziazmom in ambicijami novega mariborskega teama ter da jih veseli, kako je mesto izboljšalo kandidaturo v primerjavi s tisto, prezentirano v aprilu istega leta«.

O aprilski prezentaciji lahko tisti, ki jih to seveda zanima, povprašajo v Bruslju prisotne župane in člane delegacije. Kako je v resnici bilo, so mi povedali oni, še več pa predsednik izbirne komisije sir Robert Scott, ki je, če že zame meniš, da nisem, najverjetneje prebral vsa pravila in vodil izbor. Toliko o tej točki. In verjemi, o tem ne bi nikoli spregovoril, če me ne bi ves čas vlekli za jezik, ker se je dogajalo pred mojim prihodom v projekt!

Drugo natolcevanje - Guimaraes je »iztržil« 18 milijonov evrov sredstev za programe in projekte, Maribor pa 0! Seveda, saj je šlo za sredstva strukturnih skladov, ki jih je pametna Portugalska namenila tudi za izvedbo programov EPK, da jih je lahko počrpala od Evrope, in to že v času kandidature, naša država pa se kljub mojim neštetim pobudam ministrstvom in celo predsedniku vlade tako pač (še!) ni odločila in bo verjetno raje pustila ta evropska sredstva neporabljena, jaz pa ostajam luzer, ker mi ni uspelo o tem prepričati vlade. Tudi prav.

Pa še večno ponavljana laž o »izgubi« Narodnega doma Maribor pri Festivalu Maribor in izobraževalnih vsebinah Kulturno izobraževalnega središča ter insinuacijah, da je to dobil Festival Lent?! Ponovno odgovarjam, samo zato, ker tolikokrat ponavljane laži lahko obveljajo za resnico - Mestna občina se je zavestno odločila že v začetku leta 2008, ko me ni bilo še niti blizu EPK, naj Narodni dom razvija kot inkubator programa Festival Maribor in Kulturno izobraževalno središče. O tem obstajajo pisni dokumenti. Realizacija se je zgodila jeseni, po sprejemu rebalansa mestnega proračuna, ko je MO Maribor kot edina od partnerskih občin ravno zaradi transparentnosti vlaganj v programe EPK v proračunu ustanovila posebno postavko. Sicer pa vse to zelo dobro veš. Festival Maribor se je osamosvojil in dobiva še vedno

kot eden najpomembnejših programov EPK skoraj identična sredstva vsako leto, enako se je v letošnjem letu ustanovil zavod Most, ki upravlja programe Kulturno izobraževalnega središča.

Grdo se sprenevedaš, ko trdiš, da so sestanki začasnega sekretariata praviloma ostali brez zapisnikov. Dobil si vse zapisnike, kar lahko dokažem, in vsi so spravljeni v arhivih zavoda Maribor 2012, kjer si zaposlen. Ponovno ne govoriš resnice, ko trdiš, da je javni zavod moja zamisel. Nasprotno, ves čas sem se zavzemal za pravno osebo zasebnega prava, kot je slučaj v skoraj vseh ostalih EPK, in pridobil o tem tudi izjemno relevantno ekspertno mnenje dr. Bogomirja Kovača, ki ga žal vi na ministrstvu niste upoštevali. Prav tako je bila ideja vas na ministrstvu, da bi izvedbo prevzel Narodni dom, kar je bilo za nas popolnoma nesprejemljivo, ko smo slišali za pogoje, pod katerimi bi naj to počeli. Žal so se tudi na začetku odlični odnosi med akterji iz Maribora in ministrstva čudežno poslabšali ravno po tvojem prihodu na MK. Res nenavadno naključje.

Peco, zajahaj svojo kroglo in poleti z njo visoko, visoko, mogoče boš z višin videl vse skupaj dosti bolj jasno.

Vladimir Rukavina

sobota, 23. april 2011

Top lista deset – padli v vojni za EPK

Tomaž Pandur, Vladimir Rukavina, Simon Kardum, Dragan Živadinov, Jožef Školč, Stojan Pelko in Jozsef Györkös (skupaj), Emanuel Čerček, Alojz Križman, Franc Kangler, Franc Mlakar in Helena Hvalec – takšna je bera TOP TEN odhodov ljudi iz projekta EPK, ki jo je sestavila Deja Crnović na spletni strani SIOLa.

Top 10 odhodov pri projektu EPK 2012

Odhod Pandurja in Živadinova s projekta EPK 2010 sta zgolj zadnja med številnimi. Pogledali smo, kdo vse je do zdaj že zapustil projekt in kdo to namerava storiti v bližnji prihodnosti.

Prejšnji teden sta se zaradi podeljevanja sredstev znotraj projekta Evropska prestolnica kulture 2012 v besedni obračun, pri katerem je bilo nekaj tudi »neprimernega ravnanja z inventarjem«, zapletla Mitja Čander in Dragan Živadinov. Sprla sta se v tednu, ko je svojo odstopno izjavo z mesta predsednika programskega sveta dal Tomaž Pandur.

1. Tomaž Pandur

Odstop Tomaža Pandurja z mesta predsednika programskega sveta javnega zavoda Maribor 2012 je zadnji, a zagotovo najbolj odmeven odstop. Pandur je med razlogi zanj navedel kriminaliziranje njegovega dela v medijih, novinarji pa so opozarjali predvsem na to, da je Pandur kot predsednik programskega sveta lahko odločal tudi o svojih umetniških projektih gledališča Pandur Theatres in po nekaterih namigovanjih naj bi to tudi počel, saj se je primer že znašel pri komisiji za preprečevanje korupcije. Ena od osrednjih Pandurjevih idej pri projektu EPK je bila postavitev dvorane mariborskega kulturnega središča Maks, in prav načrti, da naj bi v dvorani Maks postavili tudi Umetnostno galerijo Maribor, to naj bi po prvotnih načrtih zgradili na obrežju Drave, pa se je zapletlo z madžarskimi arhitekti, naj bi še posebej zmotili Pandurja in pripomogli k njegovemu odstopu.

2. Vladimir Rukavina

V začetku leta je s položaja vršilca dolžnosti generalnega direktorja zavoda Maribor 2012 odstopil Vladimir Rukavina, potem ko programski svet zavoda niti njemu niti drugemu kandidatu za generalnega direktorja ni dal pozitivnega mnenja. Čeprav je sprva mariborski župan Franc Kangler napovedoval, da bo poskušal Rukavino vseeno imenovati na mesto, je bil njegov odstop nepreklicen. Tudi njemu so kot predsedniku Narodnega doma Maribor očitali

dvojno funkcijo, nepravilnosti je zanikal, za počasno napredovanje projekta pa razloge vidi v velikih zneskih, zaradi katerih so številni v projektu prepoznali predvsem lov na plen.

3. Simon Kardum

Konec marca je z mesta člana programskega sveta javnega zavoda Maribor 2012 odstopil Simon Kardum, direktor Centra urbane kulture Kino Šiška. Odstopil je zaradi nezadovoljstva s pripravami, postopki imenovanj in koordinacijo vsebin. Ali kot je zapisal v odstopni izjavi: »Čeravno se je pred nekaj meseci zazdelo, da bo nova razširjena ekipa vendarle premaknila zgodbo iz letargičnega kolovoza, mi je zdaj postalo jasno, da bo vse skupaj zabredlo v drobne premisleke o drobnih zgodbah, v lokalpatriotsko plenjenje proračunskega denarja in v zadovoljevanje sebičnih interesov.«

4. Dragan Živadinov

Dragan Živadinov je pri projektu EPK sodeloval kot umetnik, in sicer z opero Zvezdno mesto, njegov konec sodelovanja pri projektu EPK pa je bil zagotovo najbolj spektakularen. Le nekaj dni po odstopu Tomaža Pandurja se je s programskim direktorjem Mitjem Čandrom zapletel v glasen spor glede financiranja opere. Po Čandrovih besedah naj bi mu Živadinov grozil in neprimerno ravnal z inventarjem, Živadinov pa je trdil, da mu je grozil z umetnostjo »direkt v glavo«. Ker je Čander za TV Slovenija izjavil, da je Živadinov od njega pričakoval 900 tisoč evrov, ga je Živadinov prihodnji dan obtožil laganja in pozval na detektor laži. Čander poziva noče komentirati.

5. Jožef Školč, Stojan Pelko in Jozsef Györkös

Zaradi uveljavitve zakona o integriteti in preprečevanju korupcije so morali članstvo v svetu javnega zavoda Maribor 2012 zapustiti Stojan Pelko, sicer državni sekretar na ministrstvu za kulturo, Jozsef Györkös, državni sekretar na ministrstvu za visoko šolstvo, ter predsednik sveta Jožef Školč, ki je sicer državni sekretar v kabinetu predsednika vlade. Njihove siceršnje funkcije po tem zakonu namreč niso bile združljive s članstvom v svetu zavoda, mariborski župan Franc Kangler pa njihov odhod obžaluje, ali kot je povedal v intervjuju za časnik Večer, »kar se mene tiče, je to ena velika bedarija«.

6. Emanuel Čerček

Emanuel Čerček je pred dvema letoma prevzel službo za razvojne projekte in investicije na mestni občini Maribor, kot županov svetovalec za investicije pa naj bi bedel tudi nad naložbami Evropske prestolnice kulture. Konec lanskega leta, ko so se že izjasnili zapleti v zvezi z novogradnjami pri EPK, je odstopil.

7. Alojz Križman

Ker se pri gradnji osrednje stavbe projekta EPK, Maksa, zapleta, je župan Franc Kangler lani sprejel predlog občinske opozicije, da se za nadzor gradnje ustanovi gradbeni odbor. A že sredi marca je iz odbora protestno odstopil Alojz Križman, češ da se projekt Maks izvaja nepregledno in da dolgoročno prinaša prevelike obveznosti za občinski proračun. Ali kot je zapisal v odstopni izjavi, »po zelo podrobni analizi projekta in glede na zelo sporen način vodenja gradnje ter vodenje vsega mi moje vedenje o teh zadevah žal ne dopušča sodelovanja pri projektu, ki bo v končni fazi mestu le v breme«.

8. Franc Kangler (mandat vezal na Maks)

Med ljudmi, ki so najbolj zaupali Tomažu Pandurju, je zagotovo mariborski župan Franc Kangler. Ta je konec marca v intervjuju za Večer poudaril, da bo v primeru, da projekt Mariborsko kulturno središče Maks, ki je idejni otrok Tomaža Pandurja, ne bo uspešno dokončan, odstopil. Glede na to, da so odprtje Maksa že prestavili na junij prihodnjega leta in da podrobnosti o začetku gradnje še niso znane, hkrati pa je obupal tudi član nadzornega odbora Alojz Križman, se lahko zgodi, da se bo na seznam polnopravno uvrstil tudi Franc Kangler.

9. Franc Mlakar (ugibanja)

Čeprav se zdi, da je srž težav v zvezi z EPK v samem Mariboru, ki je nosilno mesto projekta, pa se stvari očitno zapletajo tudi v partnerskih mestih. Z mesta ptujskega koordinatorja naj bi namreč želel odstopiti Franc Mlakar. Čeprav sam še ni podal odstopne izjave, naj bi ptujski župan že iskal njegovo zamenjavo, zaradi česar so se govorice o Mlakarjevem odstopu tudi razširile.

10. Helena Hvalec (ugibanja) in podjetje Zadrga

Poslovna direktorica Helena Hvalec je bila deležna mnogo kritik zaradi domnevno spornih pogodb, sklenjenih s podjetjem Zadrga. Z njimi naj bi trženjske storitve pogodbe izvedla brez javnega razpisa, s čimer je kršila načela preglednosti in konkurenčnosti. A ko je nova generalna direktorica Suzana Žilič Fišer zahtevala revizijo spornih postopkov, je svet zavoda to zavrnil, hkrati pa na marčevski seji na presenečenje marsikoga o spornih pogodbah niso govorili. Številni zato ugibajo, ali bo svoje mesto zapustila tudi poslovna direktorica zavoda.

Deja Crnović

torek, 26. april 2011

Po domače, po kavbojsko: kako so ugrabili še galerijo

Po javnem namigu galerista Primoža Premzla in našem namigu vendarle konkreten in soliden članek o tem, kako se je mariborska občina ne le poigrala z arhitekti, zmagovalci natečaja za nov UGM, temveč morebiti sploh ni resno računala s projektom na lokaciji Lent. Kam vse to pelje, pravzaprav od zlih slutenj o novem praznem metanju denarja skozi občinsko okno (občina priznava le 250.000 zavrženih sredstev), kavbojskem obnašanju brez reda in pravil, tožbi madžarskih arhitektov ter vse do mednarodnega arhitekturnega škandala, v spodnjem Večerovem zapisu Petre Zemljič (vključena tudi prva stran Večera). Spomnimo, najprej je Maks ugrabil EPK, zdaj je Maks ugrabil UGM. Kdo je glavni ugrabitelj in kdo so njegovi pomočniki?

Nova lokacija UGM na Studencih tudi ne more biti samoumevna danost brez poprej opravljenih ekonomskih študij, denimo o pričakovanem obisku galerije glede na novo izbrano lokacijo, prometnem režimu in podobno. Da specialnega dodatka k UGM, poročne dvorane, niti ne omenjamo:

Večer, torek, 26.4.2011, stran 1, PRVA SLOVENIJA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Maks je ugrabil galerijo

Madžarska arhitekta vztrajata, da je odgovorna mariborska občina

Mariborski župan Franc Kangler se je že pred časom odločil za združitev dveh investicij, Umetnostne galerije Maribor (UGM) in Mariborskega kulturnega središča (Maks), kot razlog pa navedel neuspešna pogajanja z madžarskima arhitektoma, ki sta lani na mednarodnem arhitekturnem natečaju dobila projekt nove UGM na Lentu, in prekinitev sodelovanja. Madžarska arhitekta očitno s tem vsaj pred prazniki še nista bila seznanjena, a poudarjata, da nista odgovorna, da se projekt UGM ne nadaljuje.

Na mariborski občini zatrjujejo, da sta arhitekta bila nekorektna, saj nista hotela skleniti nove pogodbe za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekta za izvedbo. A arhitekta se ne dasta, odgovarjata, da »dobro razumeta postopke javnega naročanja pri nas in da ovir ne bi bilo, če občina ne bi postavila pretirano strogih in enostranskih pogojev za novo pogodbo, z vsemi bančnimi spremembami pa so seznanili občinske predstavnike, ki so dejstva sprejeli, alternativnih variant, h katerim so se zavezali, pa nikoli posredovali. In najpomembneje, nihče

ne more pričakovati, da bomo po enajstih mesecih, trikratni predhodni oddaji in dvakratni oddaji načrtov po pogodbi, še vedno delali zastonj«.

Ali se bodo odločili za tožbo zoper občino, za zdaj ni jasno, je pa to napovedal tudi Tomaž Kancler, mariborski podžupan, če bo mesto ob deset milijonov evrov, ki jih je za novo UGM obljubila država. Občina naj bi za projekt, ki ne bo realiziran, po njenih podatkih odštela skupno četrt milijona evrov.

Večer, torek, 26.4.2011, stran 3, V ŽARIŠČU, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Maks je ugrabil galerijo

Kako se je gradila nova umetnostna galerija in kako se je Maribor zarisal na arhitekturnem zemljevidu sveta

Na eni strani v arhitekturnem biroju Sadar-Vuga snujejo arhitekturne načrte za objekt na območju bivše MTT Tabor - kamor naj bi se po novem selila Umetnostna galerija Maribor (UGM), od zloglasnega Mariborskega kulturnega središča (Maks) pa naj bi po novem ostala zgolj večnamenska dvorana, na drugi strani glamurozni projekt galerije na Lentu, ki je bil vse do nedavnega še tehnično racionalen, postaja zgolj črka na papirju. Je torej mogoče, da je vodstvena ekipa mariborske občine že nekaj mesecev, pravzaprav od samega začetka te zgodbe, vedela, da rešitve, ki je bila izbrana z mednarodnim arhitekturnim natečajem, ne bodo izpeljali?

Poglejmo nekaj dejstev. V začetku junija 2010 so v UGM slavnostno predstavili zmagovalne projekte arhitekturnega natečaja za celovito ureditev dravskega nabrežja, med drugim novo stavbo moderne galerije. Ta naj bi nastala po načrtih madžarskih arhitektov Tamása Lévaia in Ágnesa Jószaia. Takrat se je predstavitve udeležil režiser Tomaž Panduræ, ki je potrdil napoved mariborskega župana Franca Kanglerja o še eni gledališki dvorani. Najprej je to bil Center uprizoritvenih umetnosti (CEUM), ki so ga nekaj dni kasneje hitro požegnali na zloglasni korespondenčni seji mestnega sveta, nekaj mesecev kasneje, ko se je ta preimenoval v Maksa, pa še enkrat. Kakorkoli že, za novo UGM se je vedelo, da bo država, potem ko bo občina pridobila gradbeno dovoljenje, gradnjo podprla z desetimi milijoni, za Maks pa je bilo zmeraj jasno, da je to mestni projekt, ki ga kulturno ministrstvo načeloma podpira, a zanj ne morejo zagotoviti sofinanciranja. Še najbolj optimistični niso več verjeli, da bo županu Kanglerju uspelo v letu 2012 zgraditi tako velika infrastrukturna objekta, a ta je vztrajal, tudi zato, ker je mandat vezal na Maksa. Za katerega se nikoli ni vedelo, kaj bi ta sploh bil, in še danes je lahko pravzaprav vse. Po zadnjih informacijah bi imel zraven UGM tudi poročno dvorano.

Delajte, a brez plačila

Sredi letošnjega januarja smo preverjali, kako daleč je z investicijami, in vsi vpleteni po vrsti so nam zagotavljali, da je vse v najlepšem redu. V občinski projektni pisarni so nam celo povedali, da delo z madžarskimi arhitekti in vodstvom UGM poteka odlično, pravzaprav nad pričakovanji. Vse je bilo odvisno le še, koliko denarja bosta dali občina in država. Potem ko se je slednja s sklepom zavezala, da bo dala deset milijonov, ob pogoju, da mesto zagotovi enako vsoto in gradbeno dovoljenje, pa se je zgodba kot strela z jasnega zasukala v drugo smer.

Strnimo: arhitekta sta po zmagi uredila bančno garancijo, projektiranje se je začelo. Mesec dni kasneje, torej julija 2010, sta Madžara dobila novo pogodbo, ki ni bila več enovita, govorila je o posameznih fazah, in bila je bolj neugodna za njih. Kot zatrjujeta madžarska arhitekta, so jim pogodbeno ceno znižali, nove pogodbe pa nista mogla podpisati, kajti za minulo delo nista dobila niti evra, zgolj zahtevo za novo bančno garancijo in ultimat brez pogajanj. Da nove garancije ne bo, ker še stara ni poplačana, naj bi občina vedela, kljub temu pa tega niso upoštevali v novih vabilih k oddaji ponudbe, te pa so zmeraj spreminjale le datume in ne vsebine, trdita arhitekta, in nadaljujeta, da to le kaže na nesodelovanje in nepripravljenost občine.

Tomaž Kancler: Drugi bi delali za pol manj

Mariborska občina, ki naj bi zavračala račune in se nato zgovarjala na nesprejeti proračun, se je zapletala v vse več zank, o resnem pristopu zaradi nenehnega pogodbenega spreminjanja in zahtev, naj arhitekti le delajo, čeprav denarja še nekaj mesecev ne bo, ob tem, da zemljišča na Lentu v celoti niso odkupili, pa na tem mestu upravičeno dvomimo, ali si je občina to resnično želela izpeljati. Madžarska arhitekta namreč še danes ne vesta, da so v Mariboru z njima končali, še več, čakata na odgovore občine, saj med drugim jasno trdita, da še predobro razumeta in naj ju nimajo za norca.

Kaj pravi na to stroka? Tomaž Kancler, podžupan in hkrati še zmeraj predsednik Društva arhitektov Maribor, pravzaprav brani občinsko ravnanje, da Madžara nista spoštovala pisnih pogojev, nista se pogajala in nista prinesla ponudbe za pridobitev gradbenega dovoljenja. »Lahko jim je samo žal, da tega objekta ne bodo gradili, kajti v Mariboru je kar nekaj birojev, ki bi projektirali za pol nižjo ceno,« napove arhitekt. Mestni arhitekt Stojan Skalicky, ki je sedel v mednarodni žiriji za izbrani projekt, zapleta ne komentira, dodaja le, da sta vse pojasnila župan in podžupan.

Odločitev za Madžare je bila dobro premišljena

Smo pa za mnenje povprašali nekatere druge člane mednarodne žirije. Prof. Peter Wilson (Bolles+Wilson), prof. Hrvoje Njirić (Njirić+), Matevž Čelik (Mao) in Marko Studen (Scapelab) so za Večer izjavili, da je »žirija prvo nagrado na mednarodnem natečaju za novo UGM podelila na podlagi kvalitete predloga kot tudi potenciala za njegovo realizacijo glede na merilo, družbeni kontekst ter predvideno investicijo in rok izvedbe. Odločitev smo sprejeli po

tehtnem preudarku in z vso strokovno odgovornostjo, skladno z jasnimi zahtevami investitorja, ki v kasnejši proces razvoja projekta članov žirije ni vključil. Zato ne želimo in ne moremo komentirati razmerij med naročnikom in izbranim projektantom, ki so, kot smo razbrali iz medijev, v končni fazi žal pripeljali do opustitve razvoja projekta«. Kljub vsemu bodo na občini morali odšteti avtorsko nagrado v znesku 40 tisoč evrov, za pripravljalna dela in idejno zasnovo pa 210 tisoč evrov.

Po naših neuradnih informacijah pa se zaplet za občino ne bo končal, kot so si zamislili. Vse že odmeva na svetovnem arhitekturnem prizorišču, očitno bodo Mariborčane pozvali, zakaj so leto dni nazaj zmagovalni arhitekturni projekt zamenjali z drugimi načrti, arhitekta pa označili za nesposobna pogajanj. Se madžarski arhitekti potemtakem upravičeno sprašujejo, zakaj je sploh bil razpisan mednarodni natečaj, če naročnik po objavi rezultatov zahteva, da večji obseg dela predajo lokalnim podjetjem? Kot da ne bi pričakovali, da bo zmagovalec neki tujec?

torek, 26. april 2011

Ali EPK sofinancira še en Pandurjev projekt?

Dnevnikov zapis o programski betonski konstrukciji znova preseneča s tem, kaj točno šteje za EPK financiran (ali sponzoriran) projekt in kaj ne. Npr. kar dve predstavi Tomaža Pandruja se obetata v letu 2012, januarja premiera Črnih mask Marija Kogoja, junija Tolstojeve Vojne in miru. Čeprav doslej nismo vedeli, da so Črne maske koprodukcija EPK, tega ne pokaže niti natančno prebiranje uradnih strani zavoda, nas je za to dejstvo ob prebiranju medijev za nazaj razsvetil direktor SNG Mariboru Danilo Rošker v tem intervjuju. To pomeni, da bi Pandur, ako bi ostal na čelu programskega sveta, bil v kar dvojnem interesnem konfliktu, ne le zaradi sofinanciranja Vojne in miru, temveč tudi Črnih mask (razen če termin koprodukcija tu ne zajema finančne soudeležbe). Kar bi pomenilo dvojno delo za protikorupcijsko komisijo. Pandurjev honorar 70.000 evrov pustimo ob strani, saj javnost in njeni psi čuvaji niso uspeli razvozlati niti prejšnjega - dveh tako težavnih nalog pa od njih ni dostojno pričakovati, pa še prazniki so. Pustimo ob strani tudi malenkostno dejstvo, da premiera Vojne in miru sploh ne bo v Mariboru, temveč pol leta prej v Zagrebu, medtem ko za mariborsko premiero obetajo - in to naj bi bil kao dober razlog za zamudo - drugačno postavitev! Članek:

Čander »betonira« programsko konstrukcijo EPK

Pop/Kultura - sobota, 23.04.2011 Tekst: Tomaž Klipšteter

Maribor - Z gradbeniško navdahnjenim izrazoslovjem je Mitja Čander, programski direktor zavoda Maribor 2012, včeraj ponudil vpogled v nastajanje programa, ki se bo odvijal v času Evropske prestolnice kulture (EPK). Splošne obrise dogajanja, ki se bo po napovedih začelo v petek, 13. januarja 2012, bo vodstvena ekipa zavoda prihodnjo sredo predstavila tudi v Bruslju, kjer bo potekal sklepni monitoring pri direktoratu evropske komisije za kulturo in izobraževanje

»Zgodba Maribora v letu 2012 bo potekala v štirih programskih sklopih - Ključi mesta, Urbane brazde, Terminal 12 in Življenje na dotik - ki smo jih oblikovali kot nekakšne inkubatorje idej,« je razložil Čander. »Z ustvarjalci smo v minulih mesecih iskali optimalne finančne in vsebinske konstrukcije. Moramo namreč izpeljati raznovrstno in kompaktno zgodbo, v kateri se vsebine ne podvajajo. Hkrati iščemo niše, v katerih še ni bilo dovolj storjenega. Prepričan sem, da bomo vseh 140 projektov spravili do faze, da jih bomo lahko sredi maja s pogodbenimi aneksi zabetonirali za dve leti.«

Dve Pandurjevi režiji

Sredi junija naj bi bila znana glavnina programa, ki naj bi svojo dokončno verzijo doživela septembra. Kaj pa je že znano zdaj? Čander je včeraj predstavil nekaj največjih napovedanih dogodkov, med katerimi seveda ne bosta manjkala Festival Maribor in Festival Lent. V »umetniškem jedru EPK«, sklopu Terminal 12, ki ga je nekoč kreativno vodil Tomaž Pandur, zdaj pa je njegov programski vodja Aleš Šteger, je Čander izpostavil dve predstavi v Pandurjevi režiji. Opera Črne maske skladatelja Marija Kogoja, ki bo nastala v koprodukciji SNG Opera in balet Ljubljana ter SNG Maribor, naj bi bila osrednji dogodek konca tedna ob odprtju. Zanimiva je neuradna informacija, da naj bi proračun predstave znašal okoli milijon evrov, honorar za režiserja Tomaža Pandurja pa naj bi dosegel 70.000 evrov.

»Tukaj je še Vojna in mir, ki jo zelo dobro poznate po raznih škandalih,« se je muzal Čander. Doslej je bilo znano, da bo ta predstava, ki jo Tomaž Pandur Theaters producira skupaj s Hrvaškim narodnim gledališčem, doživela svojo premiero v Zagrebu. Programski vodja EPK pa je včeraj razložil, da bo premiera junija 2012 v Mariboru. Na Dnevnikovo vprašanje, ali se je zgodila sprememba v načrtih, je Čander odvrnil, da bo projekt Vojna in mir imel dve premieri, »ker naj bi bila predstava za Maribor nekoliko predrugačena«.

Obiski znanih osebnosti

Čander je napovedal še februarsko gostovanje dunajske državne opere z opero Čarobna piščal, sklenjen je tudi dogovor z Ivom Pogorelićem in zagrebško filharmonijo, ki prideta marca v Maribor. »Zelo daleč je tudi dogovarjanje z Ulayem, ki je eden od osrednjih sodobnih umetnikov na svetu. Postal naj bi rezidenčni umetnik v Mariboru in bi se tukaj ukvarjal z raziskavo vode,« je povedal.

Kaj nas še čaka? Filmski projekt Omnibus, ki bo sestavljen iz petih kratkih zgodb, vodi Jan Cvitkovič, tu bo rock opera Človek z bombami v režiji Matjaža Bergerja, Severni sij v produkciji Ateljeja Japelj pa bo v Mariboru izpostavil dvanajst lokacij, prepoznavnih iz literarnega opusa Draga Jančarja. V projektu Dvanajst bodo vsak mesec gostili kakšno mednarodno prepoznavno osebnost, med drugimi naj bi prišli nekdanji šahovski prvak Gary Kasparov, umetnik Jan Fabre in pesnik Charles Simic.

torek, 26. april 2011

Zdaj še epekajevska kulinarika

Kot da kuhinje ni dovolj: dnevnikov zapis o razviti progresirani ne-več-piarovski kulinariki - mimogrede, piarovski dosežki so bili do neke mere spremljani tudi na naši strani:

Dobro plačani »dobrojedec« bo vodil kulinarični podsklop EPK

Kulinarični kritik in novinar Uroš Mencinger je bil vse do januarja zadolžen za stike z javnostmi v zavodu Maribor 2012 in je za svoje storitve prejemal mesečno plačilo 3000 evrov bruto. Mencinger, znan tudi po svojem psevdonimu Rad Dobrojem, pa bo v projektu EPK sodeloval tudi v prihodnje, je včeraj razkril programski direktor Mitja Čander. Mariborski dobrojedec bo namreč vodil podsklop Prestolnica okusov, ki naj bi v Mariboru in v celotni vzhodni kohezijski regiji nasploh odpravljal zaostalost za razvito kulinariko Evrope.

torek, 26. april 2011

Nekaj vprašanj za užaljene pragmatike

V enostavni klasifikaciji treh prototipov kulturniških delavcev v razmerju do EPK, namreč pragmatikov, subverzivcev in antagonistov, bi pričakovali tudi iskreno sporadično samokritiko prvih in drugih. Vsaj nekoliko zavito in prikrito, izrečeno potihoma. Kakšna zmota! Spomnimo, pragmatiki so tisti kulturni delavci, ki so pripravljeni sodelovati v projektih EPK zaradi realizacije samih projektov. Tako pravijo. Drugo jih ne zanima. Vendar žal jemljejo svoje poslanstvo preozko. Vpričo vseh sistemskih kolobocij, finančnih netransparentnosti, čudnih političnih odločitev, nejasnih infrastrukturnih načrtov, domnevne shiranosti in neplačevanja sodelavcev, groženj z izklopi telefonov (zaradi neplačanih računov) itd. bi seveda prav od njih pričakovali in si želeli vsaj nekaj iskrene skepse. Ker lahko gledajo in spremljajo stvari od blizu, ker jih poznajo najbolje, v nekaterih segmentih vsekakor bolje od nas. A se to ne zgodi. Za nameček se dogaja nekaj obratnega: pragmatiki težko prenašajo pomisleke in dvome. Kot je razbrati celo iz nekaterih javno objavljenih mnenj, se čutijo napadene in zasmehovane. Tako dobro delajo, nekdo pa se norčuje iz projekta EPK... kar čutijo kot napad nase. Nesramneži! Impotentni povrhu! Lahko je doma ležati in kritizirati, tu se dela!

Nihče ne pravi, da ne delajo ali da ne delajo dobro – je o tem sploh tekla beseda? Ne, to je poceni zamenjava teme. Govorimo o povsem drugih rečeh. Naj jih spomnimo. Pragmatiki nam dolgujejo odgovore na naslednja vprašanja (kratek izbor):

1. Kakšno je vaše stališče do opisanih konfliktnih razmerij na ravni producent – odločevalec, ki jih najbolj konkretno uteleša finančni pragmatik Tomaž Pandur?

2. Kako si razlagate dejstvo, da je v EPK organih zamenjana že skoraj polovica članov, da so najpomembnejši člani odstopili? Tule je seznam 10 odstopov. Se pač odstopa, jebiga? Kakšna pametnejša, manj pragmatična razlaga?

3. Kakšno je vaše stališče do odstopa poslovne direktorice Helene Hvalec in delitev denarja mimo razpisov? Nimate pragmatičnega komentarja?

4. Ste se že udeležili javne nagradne igre Zlata kanglica? Se vam zdi, da načrtovanost projektov, njihova realizacija in manko časovnih okvirjev (da ne govorimo o tem, kako se je namembnost nekaterih objektov povsem razkrojila

in izmišljala na novo) prav nič ne vplivajo na to, kaj počnete v svojih programskih sklopih?

5. Beremo, da sodelavci v EPK nimajo/nimate za znamke, za nekatere pa obstajajo čudoviti honorarji (Aleš Novak, Tomaž Pandur, etc.)? Življenje ni pravično? Bo treba še malo potrpeti, saj smo pragmatični, kajne?

6. Imate svoje pragmatično stališče do tega, da bo v projektu Pandurteater, ki je zdaj UGM postal (ali Maks, ali kaj pa vemo) v brezno zgrmelo vsaj 20 milijonov evrov davkoplačevalskega denarja, saj je najemna pogodba, kot vse kaže, za ta objekt nična, vsaj po mnenju pristojnih finančnih organov? Se vam kaj smilijo denarnice Mariborčanov? Tistih, katerih kulturno blagostanje želite izboljšati?

7. Se vam zdi, da dobro uresničujete zavezujoča alegorična programska izhodišča EPK? Na kakšne načine vaša realizacija izhodišč kaže svoje pragmatične učinke?

8. Kakšno je vaše stališče glede tistih mestnih kulturnih projektov, ki se v času kulturnih eksplozij ne bodo realizirali, ker zanje ni denarja? So si ti marginalni producenti sami krivi, ker niso zaprosili za sredstva EPK, če bi jim že bila božja volja naklonjena? To be EPK or not to be, that is the question? Smrt za tiste, ki niso del EPK pogona? Hej, ali temu pravite pragmatična zvijačnost uma?

9. Kaj so mejni pogoji, pod katerimi bi sploh bili pripravljeni priznati, da je udejstvovanje v EPK moralno nedopustno ali vsaj sporno?

10. Kakšna je cena EPK-življenja?

četrtek, 28. april 2011

EPK destruktori

Zametek fan kluba oboževalcev steklenih filozofskih psov. Nepragmatikov ali pragmatikov, to je edino nerelevantno vprašanje:

Zofijini ljubimci

Ti filozofi pa znajo tudi samo pljuvat po vsem. Me zanima kaj bi znali oni naredit, destruktori z dolgimi jeziki.

http://zofijini-epk.blogspot.com/

Je pa res, da lahko na tem linku izves najprej, kaj se dogaja glede EPK, ker prezijo kot stekli psi na vsako novico in jo seveda takoj posmehujejo ali pljuvajo na njihovem blogu.

četrtek, 28. april 2011

Lorenci: EPK mora uspeti kljub Kanglerju

Zapis Mirka Lorencija v Večerovi ediciji 7D. Nič ni v njem, na kar ne bi že opozorili na tej strani, razen izpeljane »antikanglerjanske« poante in hrabrilnega poziva tipa »združimo moči«. In ja, kot da bi bil Kangler edini problem v EPK...

7DNI, torek, 26.4.2011, stran 1, 7DNI, avtor: Mirko Lorenci

Dvojec
Kljub Kanglerju
Dorečeno ni pravzaprav nič. Ne ve se, kaj vse bo za to priložnost, predvsem pa za prihodnost, v Mariboru zgrajeno, koliko denarja bo za to na voljo ter kakšen in kje izvajan bo program.

»Odhaja zaradi takih in drugačnih pritiskov in je ena izmed žrtev v tem procesu. Tako kot je zame osebno žrtev Pandur, ki si ga je nekdo privoščil.« Tako razlaga mariborski župan Franc Kangler o spremembah v vodstvu projekta Evropska prestolnica kulture (EPK), do katerih je prišlo v zadnjih tednih. Tista prva žrtev je poslovna direktorica Helena Hvalec, ki je odstopila zaradi očitkov, da je bilo njeno finančno poslovanje »čudno«. Pandur je odstopil »nerazumljen« v zaplankanem Mariboru, ki ga je hotel še drugič prosvetliti. Kangler se obema »svojima kadroma« postavlja v bran, kar bi bilo lahko načelno in pošteno, če se ne bi avtomatično zastavljalo vprašanje, zakaj se prvi človek Maribora v to sploh vtika. V projektu Evropska prestolnica kulture, kar bo Maribor postal že čez osem mesecev, si je - kot še pri marsičem drugem - prilaščal kompetence, ki enostavno niso njegove. Pojavljal se je (in se še) v vlogah samooklicanega prvega arhitekta, finančnika, poznavalca kulture, kadrovika ... Ko bi vendar moral biti samo človek, ki bi poklicanim in za to usposobljenim omogočal nemoteno delo.

Tudi zaradi tega je položaj, v katerem se je EPK v tem trenutku znašla, strahovito zagaten. Dorečeno ni pravzaprav nič. Ne ve se, kaj vse bo za to priložnost, predvsem pa za prihodnost, v Mariboru zgrajeno, koliko denarja bo za to na voljo ter kakšen in kje izvajan bo program. Svoje je k nedorečenosti prispevala tudi država, ki se je k EPK-ju tudi spravljala bolj z levo roko. Včasih se je najbrž kar upravičeno pojavil občutek, da ji je doslej največje kulturno dogajanje v samostojni Sloveniji v Mariboru odveč, da pa bi bila zgodba seveda čisto nekaj drugega, če bi se odvijala v Ljubljani.

No, zadnje čase se zdi, da se celo pri vladi vse bolj zavedajo, da pomeni igračkanje z EPK tudi igračkanje z ugledom Slovenije. Ta se seveda ne bo meril ne z gradnjo kakšnih noro dragih objektov ne z vabljenjem pregrešno dragih kulturniških zvezd, temveč s korektno

predstavitvijo domače in tuje kulturne produkcije v spodobnem okolju in s spodobnim obiskom tujcev in predvsem domačinov, ki lahko le na tak način pokažejo, da so vzeli EPK za svojo in zares. Če bo zraven še kaj originalnih idej in posrečenih rešitev, bo zgodba toliko bolj normalna.

Zaradi vsega naštetega je skrajni (pa res skrajni) čas, da pričnejo poklicani sistematično opravljati svoje delo. Pri tem morajo izkoristiti vse svoje pristojnosti, vendar ne iti čez nje ali jih celo zlorabljati, nikakor pa si ne smejo dati diktirati od zunaj. Recimo od Kanglerja. EPK mora namreč uspeti kljub njemu.

četrtek, 28. april 2011

You Rang, My Lord?

Ptujska bodičasta zgodba:

You Rang, My Lord?

Te dni smo bili priča novemu zabavnemu zapletu ptujskega partnerskega projekta Evropske prestolnice kulture 2012 (EPK 2012). Po dveh letih in pred njenim pragom sta ptujski župan Štefan Čelan in njen koordinator Franc Mlakar ugotovila, da slednji nima dovolj časa zanjo. Zato je župan javno razglasil, da bo odslej koordinator idejni vodja EPK 2012, njegov operativec pa kar Aleš Arih, direktor Pokrajinskega muzeja Ptuj - Ormož.

Rešitev ima drobno napakico; Aleš Arih o tem, da bo izvajal ideje po nareku Franca Mlakarja, ne ve nič in povrhu še to možnost odločno odklanja. A menda je že vse dogovorjeno (tudi brez Ariha), tako da moramo le še počakati novinarsko konferenco, kjer bo vse natančno razloženo.

Kakšna razmerja moči prinašajo tako iskrive rešitve, seveda težko pretehtamo v običajnem komentarju. Zato se bomo tudi tokrat poslužili satirične zgodbice ...

Vse skupaj se začne, ko se Aleš Arih v petek pozno popoldan po napornem delovnem tednu počasi odpravlja na zaslužen vikend. Nakar zazvoni telefon: »Gospod Arih, lepo pozdravljeni, Mlakar tukaj. Ne zamerite, na hitro vas kličem; jutri se vrnem iz Kitajske in preden odpotujem na novo službeno potovanje v Črno goro, bi vam rad podal še nekaj svojih najnovejših idej. Ker pa se mi najlepše rojevajo ob toplih žemljicah, vas res lepo prosim, da mi jih pet svežih, dišečih dostavite jutri zjutraj ob 8. uri na sedež mojega ptujskega podjetja. Hvala!«

...

petek, 29. april 2011

Zardevanje zgodovine ob srečanju z EPK

Večer, petek, 29.4.2011, stran 24, PODLISTEK, PISMA BRALCEV, avtor: Miroslav Slana - Miros, Maribor

Pisma bralcev
Zardevanje zgodovine ob EPK
Propadanje neorenesančnih fresk v Gosposki 5

Zavod Maribor 2012 EPK je medijem poslal 12 tipkanih strani poročila z novinarske konference 22. 4. 2011 o snovanjih programa. Pod naslovom Stare ulice je navržen zelo kratek tekst. Zato v daljši razmislek naslednje.

Kakor je lani in letos razdejan in okrušen Štukljev trg, je že dolgo skrušeno, okrušeno in zdrto pročelje v ožjem središču starega mestnega jedra, Gosposka 5. Tam zanikrno propada neorenesančno freskirana fasada s prizori štirih letnih časov in s štirimi ovalnimi portreti. To ni le mestna sramota, je tudi sramota EPK, ki se ukvarja bolj s sabo in s svojimi stolčki in s tem, koga naj izločijo iz programa, kot z ureditvijo obličja starega mestnega jedra.

Evropejci prihajajo v Maribor tudi zdaj, ne čakajo le na EPK 2012.

petek, 29. april 2011

Novi UGM na mestotvorni lokaciji

Iz intervjuja v današnjem Večeru z direktorico Umetnostne galerije Maribor Bredo Kolar - Sluga povzemamo enega zanimivejših delov o novi umetnostni galeriji – tako imenovanem UGMAKS-u. Kot že rečeno, v tej igri kolobocij s projekti niti malo ni jasno, kaj je od razvpitega Pandurteatra na »matični« lokaciji sploh ostalo in kako se bo ta objekt imenoval. Ostaja zgolj nagradna igra Zlata kanglica. Namreč, če bo MAKS, ne bo UGM, in obratno. Bomo hodili v galerijo v MAKS ali v gledališče v UGM? Obetajo nam multipleks, kjer bo v sosednji dvorani očitno kraljevalo Pandurjevo gledališče (nihče ne ve, v kakšni obliki, kot tudi nihče več ne ve, od kod še zmerom takšna moč Pandurja, ki se je na pol poslovil). Kolar-Sluga ne oporeka niti poročni dvorani. Se pa zaveda, kot pravi, da bo za prenos takšne institucije na desni breg Drave, kar ima za mestotvorno dejanje, potrebna dodatna energija. Spodaj navajamo njeno misel, ki spravlja v začudenje: omenja možno nadaljevanje projekta na predvideni lokaciji na Lentu in možen korak naprej, ki pa ni bil narejen, in to navzlic temu, da občina ni uspela odkupiti zemljišča. Kako bi se gradnja objekta na parceli, katere lastnik ni investitor, sploh lahko začela? Celoten članek je dostopen na tem mestu, spodaj odlomek:

Lokacija na desnem bregu je bolj mestotvorna

Ste po propadu pogajanj opcijo na desnem bregu takoj sprejeli?

»Župan nas je seznanil z opcijo in takoj smo pričeli s preverjanjem možnosti. S samo lokacijo nismo imeli težav. Prav to lokacijo smo namreč v prvi fazi s projektnim svetom tudi sami predlagali, vendar takrat, leta 2008, odkup ni bil možen, zato smo pričeli iskati lokacijo na zemljiščih, ki so v mestni lasti. Lokacija na desnem bregu Drave se nam zdi veliko bolj mestotvorna. Desni breg potrebuje 'injekcijo' z odprtimi vsebinami in galerijske vsebine so takšne, seveda pa bo potrebne veliko več volje in energije, da bomo privabili kulturno publiko, ki je nekako zasidrana na levem bregu. Zdaj že vemo, da evropska prestolnica kulture (EPK) načrtuje dogajanje v prostorih tovarne Boris Kidrič pa tudi univerza razmišlja o nekaterih objektih v tem prostoru, tako da nova umestitev dobiva še dodaten smisel.«

Toda slišati je, da je bil prav odkup zemljišča dodaten zaplet tudi na levem bregu.

»Drži. Seveda se lahko vprašamo, kako je pri enem projektu vse steklo brez težav, pri drugem pa se je zapletlo vse, kar se je zaplesti dalo. Vendar zemljišče, ki je sicer res majhen del celotne parcele na Lentu, ni bilo odkupljeno. Pristojni organi lahko povedo, da se uradna cenitev

nikakor ne ujema s ceno, ki jo je postavil lastnik. Zaradi tega je bilo težko narediti korak naprej. Projekt se je zato spremenil v faznost in bi se gradnja kljub oviri lahko pričela takoj.«

Zdi se namreč, da občina vso krivdo za propad projekta vali na madžarske arhitekte, očitno pa je bilo narobe še kaj drugega.

»Težave z zemljiščem gotovo niso zanemarljive, ampak kot rečeno, to prve faze gradnje ne bi zavrlo.«

sobota, 30. april 2011

»Končno Čander«, »Kljub vsemu ambiciozen program«, »Ni vse tako črno« in druga znamenja novinarske otoplitve

Komentar Petra Raka v današnjem Delu sumarično in hitro povzema doseganje osnovne korake v razvoju projekta EPK – toda zaključuje v zadnje čase modnem moralističnem dodatku, želji po iskanju pozitivnih točk projekta, naveličanosti nad kritiko, »dajmo jim priložnost« novinarski stimulaciji, »ni vse tako črno« filozofiji. Pustimo ob strani odgovor, ali bi bi se o tem novinarji morali kakorkoli izražati – vsaj v žanrih, ki niso čisti komentar. Benevolenco lahko razumemo na oba načina – kot izraz resnično izboljšanih razmer, ki jih avtor verno »odraža«, ali kot izraz želje, da bi se te razmere izboljšale. Glede prvega je, ker je pač na sledi objektivnosti, težko protestirati. Glede drugega pa? Tudi shema novinarke percepcije med »dobrimi« in »slabimi« akterji je v spodnjem tekstu paradigmatsko navzoča: bad guys so Vladimir Rukavina, Franc Kangler, Tomaž Pandur, etc., good guys and good girls so Mitja Čander, Suzana Žilič Fišer in npr. programska ekipa.

EPK 2012 – Maribor: Ni vse tako črno...

Peter Rak, kultura

sob, 30.04.2011, 18:15

Na EPK so pripravljeni tudi v drugih mestnih kulturnih institucijah, zato je zdaj res čas, da se se uresniči, kar je še mogoče uresničiti.

Maribor je s petimi partnerskimi mesti vstopil v tekmo za naslov evropske prestolnice kulture spomladi 2007. Program, ki se je izkazal za zmagovitega in s katerim je Maribor porazil Ljubljano, Celje in Koper, so pripravili v centru Kibla, vendar je bil pozneje iz projekta postopoma izločen.

V ospredje so stopili drugi akterji, ustanovljen je bil začasni sekretariat EPK, ki ga je kot vršilec dolžnosti vodil direktor Narodnega doma Vladimir Rukavina. Sledili so zagovori programa v Bruslju, kjer se je večkrat zapletlo, saj so bili snovalci projekta deležni očitkov o preobširnosti in preveliki ambicioznosti programov, jeseni leta 2008 pa je mariborski EPK končno le dobil tudi formalno potrditev bruseljskih uradnikov. Kljub temu so postopki glede organizacije, zasedbe vodilnih mest v projektu in naložbenih prioritet v kulturno

infrastrukturo potekali zelo počasi in brez prave koordinacije.

Načrti so se tako rekoč dnevno spreminjali; najprej sta bili v igri nova koncertna dvorana in nova stavba moderne galerije, nato se je spisek želja razširil na novo podobo Lenta in nov most čez Dravo, obnovo centra Pekarna, novo mariborsko knjižnico ter obnovo vseh pomembnejših trgov. Nato je pred dobrim letom sledil popoln preobrat. Na sceno je stopil Tomaž Pandur, ki je mariborskega župana Franca Kanglerja najprej povabil v Madrid, kjer ga je očitno očaral in navdušil za svojo vizijo EPK, katere osrednji del naj bi bil novi mariborski kulturni center, pozneje poimenovan MAKS.

Preveč tajnosti?

Kangler in Pandur sta v popolni tajnosti križarila po Mariboru in izbirala lokacijo. Najbolj privlačna se je Pandurju zdela nekdanja predilnica Merinke na Studencih, zato sta – prav tako tajno – naročila načrt v arhitekturnem biroju Sadar/Vuga, center pa naj bi ob galeriji, kinoteki, restavracijah in pomožnih prostorih obsegal dve dvorani, v vsaki bi bilo 650 sedežev. Vzporedno je potekalo iskanje formalnega angažmaja Tomaža Pandurja za izvedbo projekta EPK.

Najprej je bila aktualna funkcija programskega direktorja, vendar se je to izkazalo za neizvedljivo, saj bi nujno nastal konflikt interesov, ker se Pandur ni želel odreči lastni produkciji. Svojevrstna salomonska rešitev je bilo imenovanje Pandurja na mesto predsednika programskega sveta, ker pa ta funkcija ne prinaša omembe vrednega honorarja, so to težavo kompenzirali s – spet tajno – pogodbo, s katero je podjetje Pandur Theaters postalo svetovalec mariborskega župana in si ob ostalih stroških zaračunalo še 23.000 evrov honorarja.

Končno Čander

Z veliko težavo se je vzpostavljala organizacijska struktura in šele oktobra lani je bil za programskega direktorja zavoda Maribor 2012 imenovan Mitja Čander. Program je bil v začetku še vedno pod dominantnim Pandurjevim vplivom, center MAKS se je omenjal kot osrednje prizorišče dogodkov leta 2012. Vendar se je ta koncept postopoma krhal, vse bolj jasno je postajalo, da Maribor sam ne bo mogel zagotoviti sredstev za sofinanciranje tako velikega objekta. Na dan so prišle podrobnosti o finančnih nepravilnostih pri poslovanju zavoda, epilog pa je bil nedavni odstop Tomaža Pandurja z mesta predsednika programskega sveta ter umestitev Umetnostne galerije Maribor na lokacijo, kjer je bil predviden MAKS.

Le osem mesecev pred začetkom se tako projekt EPK v Mariboru sooča s številnimi neznankami. Med najbolj akutne sodijo pomanjkanje razpoložljivih lokacij za izvedbo

programov, saj nova UGM po pričakovanjih ne bo operativna pred junijem prihodnje leto (kaže, da bodo programi izpeljani predvsem v zasilno adaptiranih halah nekdanjega podjetja TVT) ter sorazmerno majhna finančna sredstva za program (na voljo je le nekaj več kot deset milijonov evrov), da ne omenjamo trenj v vodstvu zavoda Maribor 2012. Po nekaterih informacijah naj bi Čander od sveta zavoda zaradi lahkotne porabe denarja zahteval razrešitev poslovne direktorice Helene Hvalec, zaradi neurejenega financiranja so vse bolj nezadovoljni sodelavci zavoda, ki od februarja še niso dobili plač in honorarjev...

Kljub vsemu ambiciozen program

Zgolj slikanje črne podobe gotovo ni umestno. Zavod je v začetku aprila vendarle dobil generalno direktorico – Suzano Žilič Fišer, program, ki je ambiciozen in zajema širok spekter domačih in tujih programskih sklopov, je ne samo v grobih obrisih temveč tudi v posameznih detajlih pripravljen; pred dnevi so ga uspešno predstavili tudi v Bruslju. Na EPK so pripravljeni tudi v drugih mestnih kulturnih institucijah, zato je zdaj res čas, da se k projektu pristopi benevolentno in se uresniči, kar je še mogoče uresničiti. Navsezadnje bo 1. januarja 2012 Maribor evropska prestolnica kulture, pa če bo mesto na to pripravljeno ali ne.

sobota, 30. april 2011

Še dva bloga o EPK

Na podlagi na tej strani puščenih komentarjev smo zasledili celo dva hudomušna bloga, usmerjena v (občasno?) kritično spremljanje fenomena EPK.

Prvi z naslovom »EPK 2012« je dostopen na tem naslovu:

http://www.vecer.com/blog/epk_12?id=48447

Drugi z naslovom »Večer plus«, očitno z nekaj več poantirane ostrine do časnika Večer, je dostopen na tem naslovu:

http://www.vecer.com/blog/vecer_plus?id=48557

Avtorji neznani.

sreda, 04. maj 2011

Melita F.Hajnšek: »Mediji bodo javnosti do kraja priskutili vse«

Odlomek iz članka Melite Forstnerič Hajnšek v izdaji 7D (Večer), 4. 5. 2011. Še en prijem blame the media, ki v resnici preseneča – v zapisu, ki so ga na prvi strani 7D ultrakritično oglaševali pod »EPK – ambasada razkola«, je zmogla precejšnjo dozo dvomov, zdaj pa se zdi, da znova kritizira samo sebe. Takrat je, zanimivo, vehementno kritizirala epekajevski zaničevalni odnos do medijev, zdaj kritizira medije. Razumi, kdor more. Ko novinarji kot predstavniki medijev uporabijo argument »blame the media«, in še to le dan po svetovnem dnevu svobode tiska, je pa to sploh poraz:

Ob vseh vodstveno-konceptualnih težavah EPK Maribor 2012 in nenehnih dvomih, ki jih sproža vsak nov odstop vodilnega ali vsaka javno izražena zamera tistih, ki so sanjali o višjih sredstvih za svoje projekte v okviru EPK, se vsuje v laični javnosti nova ploha absurdnih in popreproščenih lamentacij. Mediji se prehitevajo v razkrivanju nečednosti, nediscipline in politične prozaike, povezanih z Vetrinjskim dvorom. Do slavnostnega začetka bodo javnosti do kraja priskutili vse, kar je povezano z EPK. Za očiščenje zaščitne znamke bi potrebovali kake svetovne mojstre marketinških strategij. Ampak saj vemo, kakšni sovražniki znamo biti sami sebi.

petek, 06. maj 2011

O pomenu ptičje hišice v Zimici za razvoj projekta EPK

Le kam pluje EPK barka? Pisali smo že o Partljičevi paraboli o Kanglerju kot kapitanu in Čandru kot oficirju barke EPK. Ja, smešna primerjava, že druga v vrsti. Videli smo jih, velmože in velžene, naslikane kot veliko srečno družino: Majda Širca, Franc Kangler, Mitja Čander, Suzana Žilič Fišer. Posadko z barke.

Toda potem sledi drama: kapitanu teče voda v žrelo. Ogrožena ni le njegova ptičja hišica, grozi mu nič manj kot petnajst kazenskih ovadb. Priprejo ga, pregledajo njegova številna domovališča (resda vsa po vrsti bolj skromna kot načrt za MAKSa). Kaj pomeni takšen preobrat za to barko? Kaj za veliko srečno družino?

Nihče ni opazil: gre znova za politični konstrukt. Velik. Za teorijo zarote. Tako kot želi nekdo uničiti projekt EPK, temne sile v ozadju, želi zdaj uničiti njega osebno. V petnajst primerih. To znese petnajst zarot. Plus EPK.

Temne sile so obsežne. Bodo člani srečne družine priskočili na pomoč? Bodo solidarni, se jim bodo postavili po robu, zaustavili valove?

Spomnimo na glas iz EPK: Kangler je človeko z osebno in politično integriteto. Sta dejala Čander in Pandur. Fejst človek, s posluhom za kulturo, ne korupcijo. Prava družina mora držati skupaj. No, velik moralni problem za EPK. Pa tudi finančni. Velik moralni problem za ministrstvo. Pa tudi finančni.

Treba je verjeti Partljiču in slediti njegovemu zaupanju, da je Kangler dober kapitan. Nenazadnje je nedolžen, dokler ni kriv. Drugega jim ne bo preostalo. Kangler je kraljevič in Maribor Trnuljčica. Zato se splača prisluhniti pravljicam, zakaj v njih se vedno vse dobro konča. Da je EPK strukturirana kot pravljičarstvo, s hudobci, temnimi silami, čudoviti (pohorskimi) posestvi sredi mogočnih gozdov in kraljeviči, ki delajo in želijo le dobro mestu, pa je kazno že iz njegovih programskih izhodišč. Lahko noč, otroci! In ja, EPK bo resnica tega mesta.

nedelja, 08. maj 2011

Kritični potenciali mesta Maribor v luči EPK

Pravijo, da korupcijski škandal Franca Kanglerja ni tesno ali sploh ne povezan s projektom EPK. Da sta to dve ločeni zgodbi, ker župana ne sumijo kaznivih dejanj v projektih EPK. Pa sta res? O tem smo pisali v prejšnjem sestavku in trdili nasprotno. Dokazi, da to ne drži, so še: v sumih kaznivih dejanj se omenjajo posli glede Pekarne in Lutkovnega gledališča. Poglejmo še en argument, zakaj je morebiti omenjena povezava bistveno bolj navzoča, kot se zdi na prvi pogled.

Če nikakor ni povezan, če EPK živi svoje življenje, potem bi kajpak pričakovali, da ogromen intelektualni potencial v njem, avtonomno sodelujoč v projektih in programih EPK, na noben način ne bo imel zadržkov podpreti zadnji apel Zofijinih po odstopu mariborskega župana. Da se bo postavil na stran javne kritike.Toda tega odziva s strani sodelujočih v EPK ni bilo, oziroma je zanemarljiv (vsa čast izjemam). Predpostavljamo lahko celo, da je večina mariborskega potenciala v projektu udeležena. Kdo bo torej zdaj še trdil, da med EPK in Kanglerjem ni povezave? Prehitro sklepanje? Seveda, marsikdo lahko poreče, da molk epekajevcev ni zvezan z dejstvom, da participirajo v projektih EPK, da so to pragmatiki, kot temu pravimo. Da bi bili inertni tudi sicer, kot se zanje, pragmatike namreč, spodobi. Da je kritična kondicija v mestu pač bedna in da dejstvo petnajstih sumov kaznivih dejanj župana nikogar ne gane. Oziroma čakajo na uradne dokaze, kot se glasi njihov lahkoten izgovor te dni. (Beden je, kajti ko bodo dokazi, bo Kangler itak odstopil, ker je to napovedal, oz. bo moral odstopiti. V tistem hipu pa torej ne bo več mogoče terjati njegovega odstopa.)

Isti pravijo še, da intelektualna in humanistična situacija nikoli ni bila rožnata, da jo desetletja zavestno zavirajo mariborski mediji, npr. Večer (z jasno izraženo prohibicijo avtorjev in problematizacij v časopisu). Lep simptom istega: v isti akciji so ob županu priprli tudi njegovega tesnega sodelavca Ivana Hajnška, ki je mož dolgoletne urednice in novinarke kulturnih strani Večera, Melite Forstnerič Hajnšek. Zofijini smo v zadnjih desetih letih organizirali na stotine prireditev, a na njih skoraj nismo videli kakšnega novinarja Večera. Toda obveščeni in vabljeni so bili vedno in zelo ekstenzivno.

No, pravijo še, da imata molk in indolenca na desetine drugih objektivnih razlogov. Pa vendar, kako je situacijo izboljšal EPK? In kako jo namerava izboljšati? Kratek

razmislek (nastal kakšen teden pred Kanglerjevim priprtjem!) za prihodnjo številko Katedre, kjer se trdi, da jo bo le še poslabšal, je mogoče prebrati spodaj:

Kritični potencial mesta

Ali obstaja kaj takšnega kot kritični potencial naroda? Ali nekega kolektiva? Morebiti nekega mesta, mogoče Maribora? S kolegi iz društva Zofijini se že desetletje in več borim za to, da bi tak potencial zrasel – imenuje se kritično mišljenje (critical thinking). V njem vidimo pomembno dimenzijo aktivnega državljanstva, ki bi jo moral prakticirati vsak med nami, in hkrati pomembno podlago demokratičnih procedur. Tovrstno mišljenje kot forma argumentiranega in logičnega izpeljevanja misli seveda še zdaleč ni edino, ki relevantno opiše kritično zavest našega državljanskega ali privatnega ravnanja. Toda kaj je tisto, kar mu stopa na pot in ga omejuje, da ga ne moremo razviti do konca? Zelo različni faktorji. V nadaljevanju zapisa si bom zastavil vprašanje, v kakšni meri je razplet dogodkov okoli Evropske prestolnice kulture v Mariboru vplival na kritični potencial mestnih intelektualcev in umetnikov. Ob tem bom predpostavil, da je koncept kritičnosti zdravorazumsko dan in ga ne bom podrobneje obravnaval ali definiral.

Naj spomnim: na tem mestu v Katedri sem že podrobno pisal o treh pozicijah kulturnih ustvarjalcev v odnosu do Evropske prestolnice kulture v Mariboru. Večkrat smo lahko prebrali, da EPK dobesedno funkcionira kot podjetje, ki novači delavce. V prvo kategorijo sodijo tako imenovani pragmatiki – to so kulturniki, ki so se projektom EPK enostavno priključili, postali mezdni delavci in zato projekta kot »insiderji« ne morejo oziroma ne želijo kritizirati. V drugo sodijo subverzivci – ti so zelo redki, njihova nakana pa je bila izpeljati projekte, v katerih bi lahko do EPK zavzeli distanco, vendar bi za to prejeli denar. Takih je zelo malo, npr. Pekarnarji, a so še ti kasneje odstopili od svojih ciljev. V tretjo sodijo antagonisti, ki ne želijo imeti ničesar ne z EPK in seveda ne z denarjem. Lahko jih preštejemo na prste ene roke. Moja teza je zelo preprosta: če drži, da so se po nastopu projekta EPK vzpostavile tri formacije kulturnih producentov, ki so kot izobraženci v veliki meri nosilci kritičnega potenciala, kot ga mesto premore, in če je pretežna večina teh pragmatikov, je kritični potencial intelektualcev v mestu moral izjemno upasti. In sicer vsaj glede izrekanja v odnosu do dveh velikih sfer: same splošne refleksije o stanju kulture v mestu in lokalne politike, ki je speta s prvo. Skratka, če si tak potencial lahko predstavljamo kvantitativno, če bi torej obstajal izmerljiv »output«, bi takšen upad lahko tudi otipljivo izmerili.

EPK je, povedano dovolj plastično, lokalnim in manj lokalnim kulturnikom dejansko zavezal njihove kritične jezike, njihovo sposobnost in željo po javnih artikulacijah stališč. Verjetno ne nujno zgolj javnih. Nekateri med njimi so začeli kar odkrito govoriti o županovem briljantnem umu – kar bi jim sicer nikoli ne padlo na pamet. Številnih nelogičnosti, neenakopravnosti v delitvi denarja, krivic in barabij ne vidijo več, pomembno se jim zdi »delati projekt«, ob tem pa je njihov kritični potencial padel celo tako nizko, da niso

pripravljeni spregovoriti niti o nizkotnih mezdnih odnosih, v katere so padli in kjer zmanjkuje denarja za sodelavce. V takšnem humusu in tolikšnem močvirju se bodo verjetno lažje zaredile vse vrste kulturniških in političnih spak, a to jih ne moti.

Če je negativna eksternalija EPK zaradi masivne participacije prej omenjenih pragmatikov zdaj nenadoma prerasla v širok poraz kritike, si poglejmo še, kaj se dogaja s produkcijo. Eno je namreč samozavezovanje jezikov, spet nekaj drugega pa je tako imenovana odgovorna kultura. So torej kulturni producenti zavezanih jezikov lahko odgovorni v tistem, kar pač počnejo? Je lahko na ta način opisan producent sploh dostojno oblikoval svoj proizvod? Prvič, odgovornost lahko izhaja samo iz neposrednega nanašanja umetnosti na realno družbeno in politično prakso, z njo mora biti v aktivnem medsebojnem odnosu. Vendar ta seveda še ne pomeni, da mora kulturnik institucionalni kontekst svojega delovanja prevzeti brez zadržka. Še huje, takšen odnos, torej med institucionalnimi pogoji, v katerih deluje, ter njegovo lastno proizvodnjo, bi moral več čas biti predmet njegovega aktivnega spraševanja. Čisto konkretno: moral bi biti reflektiran njegov odnos do institucionalnih okvirjev, ki jim pripada – umetniške in druge kulturne prakse se pač ne organizirajo kar same od sebe, temveč so mogoče rezultat natankoma političnih in ideoloških gabaritov, v katere so postavljene. Povedano drugače: kakšno vrednost sploh ima umetnost, ki je proizvedena v razmerah strogo determinirane kulturne politike, kakršno prinaša shema projekta EPK, ki pa je niti ne želimo kritizirati? Mar ni epekajevska kulturna produkcija, gledalo univerzalno, že zaradi izpričane zavezanosti jezika nekaj, kar generira kolonizirane oblike kulturnosti, ki so v svojem bistvu pohabljene za kritično dimenzijo svojega obstoja, s tem pa ne morejo pretendirati na mesto odgovornih nosilcev? V tem oziru je situacija vendarle nekoliko drugačna, saj bi kdo lahko porekel, da je potemtakem sleherna s strani države ali lokalne skupnosti financirana kultura zavezanega jezika. Ne, EPK je tu vendarle specifičen, ker je enkraten in bolj kot ne mestni projekt.

Seveda bo zgornja trditev razumljena kot provokacija. Toda če s čim, se tega izziva ne bo dalo zavreči z argumenti tipa »Tu smo in ker so nam dali denar, pač delamo projekte«.

Boris Vezjak

ponedeljek, 09. maj 2011

Radio Marš vs. EPK, hiranje na obroke vs. eksplozije kulture

Kaj pa radio Marš? Kaj pomeni hiranje nekega mariborskega alternativnega radia v trenutkih hegemonije ultimativne etablacije kulture v mestu - skozi projekt EPK? Odlomek:

Etablirana kultura je O. K., neodvisna ne. EPK je mariborski vrhunec etablacije kulture, Marš je skrit vrhunec njegove zahteve po deetablaciji, zato je percipiran kot njeno maksimalno dno. V tem smislu bi lahko celo rekli: radio Marš je resnica mariborske kulture. Poglejte, kaj se dogaja z njim, in videli boste, kaj se dogaja z njo. ...Predvsem pa bi smeli od slovenskih medijev in novinarjev pričakovati nekaj požrtvovalne iskrenosti v obliki odpiranja prostora javni refleksiji o tem, kaj je kultura in kaj ni, kaj je govejega v njej in kaj ne, kaj sodi vanjo in kaj ne. Ter predvsem in ne nazadnje odpreti možnost vprašanju, ali v Mariboru po novem sledimo le še hamletovski kulturniški dilemi »biti v EPK ali sploh ne biti«. Ob tem jim ne bomo nič zamerili, če se bodo razgovorili še o honorarjih in razglednih točkah režiserjev taiste šentflorjansko-shakespearjanske drame.

EPK bo resnica mesta, so nam patetično dejali. Mogoče se panoptični kulturniški pogled, ki je razgled nad resnico mesta, ne odpira z zamišljene maksimalne centralne točke sredi Studencev. Mogoče ta pogled, ki ne potrebuje razgleda, seže le do bele stene v kleti zaprašene sobe brez oken na koncu Gosposvetske.

ponedeljek, 09. maj 2011

My name is Maks, Boris Kidrič Maks

Sprva je bil ljubkovalno in po pravici imenovan Pandurjev teater. Potem so mu raje rekli CEUM. Da bo manj sumljivo. Nakar so se spomnili imena Terminal 12/MAKS – mariborsko kulturno središče. Še ni bilo dovolj, kajti s programskim sklopom Terminal 12 niso vedeli točno, kaj bi in kdo bi bil njegov vodja – zdaj je Aleš Šteger. Zato so ga raje klicali MAKS. Vse to so multiplicirana imena za osrednji kulturni center ali prostor, ki ga zaenkrat ni – na mestu MAKSa bo menda UGM. Torej spet ne on. Kje bo torej MAKS? Če bo?

Mnenja so povsem shizofrena. Po eni razlagi bo UGM na lokaciji Pandurteatra alias MAKSa oboje: bo UGM in vseboval bo elemente centra MAKS. Bo, skratka, tako rekoč UGMAKS. Kako bo ta center deloval, po kakšnih programskih smernicah, ni prav nič jasno. Del umetnostne galerije je sicer zakoličen (prostori za sodobne likovne oziroma vizualne umetnosti, tj. 3200 kvadratnih metrov razstavnih in depojskih površin ter prostore za arhiv in knjižnico, itd.), toda v tem UGMAKSu se predvideva še neka večnamenska dvorana. Kje in kako se bo stvar odvijala, je vprašanje za nagradno igro Zlata kanglica.

V tej komediji zmešnjav se zdaj znova pojavljajo namigi po polnokrvnem središču na lokaciji TVT Boris Kidrič, nedaleč od UGMAKSa. Mitja Čander je včeraj znova ponovil to zamisel. Kaj to pomeni, ne ve nihče. Razen tega seveda, da bomo potrebovali novo ime. Prvi pet imen ni bilo pravih. Najbolj ustrezno bi seveda bilo imenovati ga Boris. Kot Boris Kidrič. Boris Kidrič bi namreč 12. aprila 2012 praznoval svoj stoti rojstni dan. Če to ne bi bil lep poklon temu partizanu in narodnemu heroju?

Poročilo MMC RTV SLO in STA:

Bo namesto MAKS-a osrednji prostor EPK-ja TVT Boris Kidrič?

Čander meni, da je to resna možnost

8. maj 2011 ob 11:42
Maribor - MMC RTV SLO/STA

Nekdanja Tovarna vozil in toplotne tehnike (TVT) Boris Kidrič bo po vsej verjetnosti postala osrednji prireditveni prostor EPK-ja 2012.

Sicer je bila ta vloga sprva namenjena Mariborskemu kulturnemu središču MAKS, a to najverjetneje ne bo pravočasno pripravljeno. Po besedah programskega direktorja EPK-ja Mitje Čandra si želijo domicilne lokacije predvsem za programski sklop Terminal 12, ki bo združeval vrhunske stvaritve z različnih umetniških področij.

Primerna infrastruktura in obseg

Po prvotnih načrtih naj bi se Terminal 12 odvijal v Maksu, ki naj bi ga zgradili na območju opuščene tovarne Merinka na desnem bregu Drave nasproti Lenta. A glede na to, da trenutno na tej lokaciji potekajo šele rušitvena dela, sporna pa je tudi najemna pogodba, na zavodu Maribor 2012 ne računajo več nanj in iščejo druge lokacije. »Zelo resna ideja je TVT Boris Kidrič. Seveda pa je odvisno od pomoči različnih deležnikov pri projektu in ali nam jo bo uspelo ustrezno opremiti,« je pojasnil Čander.

Objekt je zanimiv, saj ima velik obseg in ustrezno infrastrukturo. Med drugim je v bližini železniško postajališče Studenci, kar bi obiskovalcem omogočilo dostop z vlakom.

Zanimanje univerze za lokacijo

Za TVT Boris Kidrič, ki se je razvila iz nekdanjih delavnic za popravilo vlakov, ima ambiciozne načrte tudi mariborska univerza. Po besedah novega rektorja Danijela Rebolja se je lokacija pokazala za zelo ugodno za vzpostavitev znanstveno-tehnološkega parka, ki bi ga lahko zagnali že konec letošnjega leta. Tam naj bi vzpostavili infrastrukturo za uresničevanje novih idej in povezovanje študentov z gospodarstvom.

Tovarna vozil in toplotne tehnike Boris Kidrič Maribor se je razvila iz tovarne železniških vozil oziroma delavnic Južnih železnic, ki so začele obratovati leta 1863. Po letu 1960 se je začela gradnja sodobne tovarne za izdelavo železniških vozil in toplovodnih kotlov za centralno ogrevanje, ki se je leta 1970 združila s Tovarno avtomobilov Maribor (TAM). Nazadnje se je imenovala Tovarna vozil in toplotne tehnike Maribor. Leta 1998 je bila v podjetju uvedena prisilna poravnava, leta 2009 pa se je začela likvidacija družbe.

petek, 13. maj 2011

Fištravec: »Divja privatizacija EPK« povzroča slabo voljo

Fragment iz današnje Večerove kolumne dr. Andreja Fištravca:

Tako se mi zdi nujno takoj (že včeraj!) prilagoditi slabo izbran organizacijski model javnega zavoda običajni strukturi le-teh z jasno izraženimi odgovornostmi vodilnih delavcev, da se bo vsaj vedelo, kdo pije in kdo naj plačuje zapitek. Prav tako je mogoče takoj odpraviti vse tako imenovane dvotirnosti v okviru zavoda Maribor 2012 z jasnim ne dvotirnemu delu. Sedaj se namreč dogaja nekakšna »divja privatizacija EPK«, kjer za program odgovorni produkcijski, programski in nadzorni delavci odobravajo in izvajajo tudi svoje lastne projekte (ali neposredno ali preko obvoznih podjetij in zasebnih zavodov), s čimer po nepotrebnem povzročajo slabo voljo med neizbranimi programskimi protagonisti in javnostjo (ki je manj slepa, kot se morda zdi na prvi pogled). Če bo odmeven odstop predsednika programskega sveta (ki je tudi sam bil takšen dvojni delavec) prvi v nizu podobnih dejanj, ki se imajo zgoditi, bo imel odstop neki organizacijsko-konstruktiven smisel za ves projekt. V nasprotnem ga bo mogoče brati samo kot izsiljeno dejanje brez resnih simbolnih posledic za koncept poslovne kulture EPK in vseh, ki smo tako ali drugače povezani z eksplozijo čiste energije.

Prav tako je takoj treba (zelo) izboljšati komuniciranje EPK vsaj z zunanjimi javnostmi. Nesprejemljivo je, da potrebuješ močno »zvezo«, če želiš objaviti novico na spletni strani EPK, četudi se ta navezuje na dejavnost prestolnice kulture. Halo!? Za samo izvedbo EPK je nujno, da se Mariborčani in Mariborčanke (da o Slovencih in Slovenkah sploh ne govorim) čutimo povezani z EPK in da dihamo kot eno z njim. Ne pa da bi se nam (bog ne daj!) začelo dozdevati (kar se v Sloveniji tako rado dogaja), da je EPK nekaj »njihovega« in da sem kot občan ali državljan del tega nehote pač po zakonitosti »naravne nesreče«. Ki si je ne želim, a ko pride, jo moram tako ali drugače preživeti, ker drugače pač ne gre.

V hlastanju za skrajnimi roki pri izvedbi projekta se kar pozablja na trajnostno naravnanost EPK in se ustvarja napačna podoba, da se EPK zaključi s koncem prihodnjega koledarskega leta. Menim, da je treba takoj za nedoločen čas podaljšati mandat delovanja javnega zavoda Maribor 2012 kot organizacijskega srca EPK. Šele tako bo mogoče v Mariboru in »vzhodni kohezijski regiji«, od koder prihajajo partnerska mesta EPK, realizirati ključno obljubo in napoved EPK: konkretno socialno in kulturno preobrazbo tega dela Slovenije s pomočjo nove industrije »proizvodnje« kulturnih dobrin, ki ima v primerjavi z ostalimi industrijami vsaj take (če ne še bolj) ugodne multiplikativne »ekonomske« učinke za vsako družbo, ki se upa in zna iti kulturo na takšen način.

petek, 13. maj 2011

Evropska prestolnica kulture, paranoje ali korupcije?

Evropska prestolnica kulture, Evropska prestolnica paranoje ali Evropska prestolnica korupcije? Verjetno vsega po malo, pa še mešano. Medijski šerifi, lokalni gospodarski veljaki, kulturniki, univerzitetniki, pomembneži vseh vrst so zainteresirano prispevali k pletenju mrež in degeneraciji moralnih in pravnih načel. Namesto tečajev iz kritične misli ali filozofije mesto zdaj krvavo potrebuje tečaje boja proti korupciji. Kakšen cinizem, da se župan predstavlja kot mož duha, kulturne omike in kot prvi politik Evropske prestolnice kulture! Kakšna sramota, da vodstvo EPK ob zadnjih dogodkih molči! Vez med degeneriranim duhom mesta in gospodarsko degeneracijo v svojih številnih formah klientelizma, nepotizma in korupcije je zdaj končno jasno zaznavna. Najhuje je, da sta duhovni in »realni« korupcijski provincializem za Mariborčane postala samoumevna. Namesto da bi ga obsodili, ga zdaj vsi po vrsti družno branijo. To je turobna mentalna slika tega mesta: dialektika gospodarja in hlapca, skorumpiranca in shiranca, kjer eden potrebuje drugega za vzpostavitev lastne identitete.

sobota, 14. maj 2011

Kanglerjeve nečednosti in projekti EPK

Komentar Tomaža Klipšteterja v Dnevniku v tistem delu, ki govori o Kanglerjevih potencialnih kaznivih dejanjih, povezanih z EPK, tj. o MAKSu alias Pandurteatru in UGM:

Če lahko odkrijemo datum, kdaj so kriminalisti prižgali zažigalno vrvico, ki je maja 2011 sprožila veliki pok, je težje napovedati, kdaj bo Kanglerjev pregon doživel pravnomočni sodni epilog. To se že zaradi obsežnosti preiskovanih dejanj ne more zgoditi prej kot po dveh letih. Če ne bo sledil še kakšen hujši kriminalistični udarec, s katerim bi zmogli utemeljiti ponovitveno nevarnost, bo Kangler še dolgo županoval in se sestajal z najvišjimi gosti Evropske prestolnice kulture 2012 in Zimske univerzijade 2013. In se bo dogajalo, da bo kakšno protokolarno srečanje skrajšano, ker se bo županu mudilo na sodišče.

Zakaj je izmed deveterice, ki ji je bila odvzeta prostost, samo Vinko Merc, vodja urada za okolje in prostor Upravne enote Maribor, pristal v priporni celici, se je v minulih dneh spraševal marsikdo, ki je spremljal poročanje o tej kriminalistični akciji. Ne nazadnje bo osmerica, ki je na prostosti, zdaj imela veliko časa za usklajevanje svojih izgovorov.

Odgovor ponuja zakon o kazenskem postopku. Iz njega izhaja, da upravičena bojazen, da bi preiskovanec vplival na priče, ni zadosten razlog niti za to, da bi se zoper njega odredilo 48-urno pridržanje in pripor. Le nenavadno premožnemu birokratu, ki bdi nad izdajo gradbenih in uporabnih dovoljenj, so utemeljili obstoj ponovitvene nevarnosti, ki pa je ustrezen razlog za zadržanje osumljenega za rešetkami.

Seveda je smotrno postaviti tudi vprašanje, zakaj kriminalisti niso zmogli argumentirati ponovitvene nevarnosti pri Kanglerju&Co. Odgovor policije bi bil najbrž takšen, da v preiskovanih dejanjih, ki naj bi se zgodila v obdobju 2008-2010, ni mogoče najti ustreznih utemeljenih razlogov za to nevarnost.

Njihov poduk bi bržkone pravno držal vodo. Iz realno-politične perspektive pa definitivno ne. Ker je v Sloveniji povsem razvrednotena moralna odgovornost, ki bi morala politika (pri)siliti v odstop, pri Kanglerju obstaja najvišja možna stopnja ponovitvene nevarnosti. Zato ne bi bilo presenečenje, če bi se moral zagovarjati še zaradi kakšnega novega razhajanja z zakoni ali predpisi. Denimo v zvezi z zgodbo polžje prenove Trga Leona Štuklja, pri kateri je treba s povečevalnim steklom iskati zakonske podlage, ki jih občina ni kršila. Ali pri razvpitem megaprojektu Mariborskega kulturnega središča - Maks, kjer je bila najemna pogodba z investitorjem v to kulturno novogradnjo sklenjena v nasprotju z zakonom o javnem naročanju.

Spiska nečednosti s tem ni konec. Tudi afera v zvezi z novo Umetnostno galerijo Maribor bi morala zanimati kriminaliste. Madžarska arhitekta, ki sta avtorja najboljše idejne načrtovalske zasnove nove galerije, sta skupaj s svojo ekipo več kot deset mesecev delala, ne da bi jim občina nakazala evro dogovorjenega honorarja. Mariborska oblast, ki ni nikoli odkupila vseh zemljišč, na katerih naj bi se zgradila galerija, je medtem skonstruirala scenarij, po katerem naj bi bili madžarski arhitekti nesposobni opraviti svoje naloge. Zato naj bi bila občina prisiljena z njimi prekiniti sodelovanje. Županstvo je 11. aprila naposled sporočilo javnosti, da odstopa od projekta gradnje nove UGM na Lentu. Madžari pa so isti teden dobili občinski dopis, v katerem o ustavitvi projekta ni niti besede. Je pa dopis vseboval dolg spisek pripomb k njihovemu idejnemu projektu in pojasnilo, da morajo arhitekti odpraviti vse pomanjkljivosti, če želijo dobiti honorar za opravljeno delo.

»Kdor zato, da bi sebi ali komu drugemu pridobil protipravno premoženjsko korist, spravi koga z lažnivim prikazovanjem ali prikrivanjem dejanskih okoliščin v zmoto ali ga pusti v zmoti in ga s tem zapelje, da ta v škodo svojega ali tujega premoženja kaj stori ali opusti, se kaznuje z zaporom do treh let.« To je definicija kaznivega dejanja goljufije. Podobnost z zgodbo madžarskih arhitektov je zgolj naključna.

torek, 17. maj 2011

Napadi na Maribor in miselni horizonti iskanja sovražnikov

Zgodba iz Sproščene Slovenije. Skoraj nič posebnega, na evropsko prestolnico paranoje smože opozorili. Ker če Maribor res ni evropska prestolnica korupcije, je pač vsaj paranoje, s katero želi ubežati pred očitkom o prvem. Vel - vel. Eno ali drugo.Teorije zarot postajajo, na sledi Kanglerju, Rukavini in Pandurju, inherentna sestavina mišljenja EPK. Kdor ni z nami, je proti nam. V tem smislu sta se zgodbi z nedavnimi aretacijami mariborskih veljakov in zgodbi z napadi na EPK povsem ujeli. Sta del istega miselnega horizonta:

Maribor je, kot se za evropsko prestolnico paranoje spodobi, tarča napadov. Pravijo iz kabineta župana. Napadeni so projekti in mesto Maribor:

Kaj točno naj bi pomenilo, da je napaden Maribor? Seveda na prvi pogled nekdo uporablja zgolj neumno politično floskulo, s katero se želi ubežati politični in kazenski odgovornosti. Ne potrudi se niti povedati, kdo ga napada. Ravnokar priprti župan mesta, namesto da bi govoril o sebi, zvito premešča referenco razprave s sebe na mesto. Ni napaden on, napaden je Maribor. Niso napadena njegova sporna dejanja, napadeni so mariborski projekti. Nekdo želi, skratka, škodovati Mariboru. On se bori zanj, z dušo in srcem, zdaj pa poglejte. In res: retoričen trik, utemeljen na fantazmatiki teorij zarot in paranoidnih konstruktov, vlivanja občutkov ogroženosti in strahu, uspešno prepričuje Mariborčane. Zanje želi, če jih vprašate, nekdo škodovati Mariboru. Seveda vedo, kdo je ta: Ljubljana. Temne sile vseh baž. Predvsem politične. In potem še novinarske.

K sreči se je Ujčič pametno zadržal in se zadovoljil z absurdnim zanikanjem: Maribor ni evropska prestolnica korupcije. Bedno zanikanje, ker je zgolj deklarativno. Več kot ducat

sumov kaznivih dejanj, kazenske ovadbe zoper mestne oblastnike, menda 26 prijav župana Komisiji za preprečevanje korupcije, itd., bi seveda terjale navedbe in dokaze, da je medijska trditev napačna. Ampak tega seveda ni. V prihodnje lahko zato pričakujemo, da bo teh teorij zarot še več, glede samih dejstev pa še več zanikanj – brez navajanja protidokazov. Strategija bo uspešna, če ste uspeli občane prepričati, da so resnično ogroženi. In zdi se, da so v to že prepričani.

sreda, 18. maj 2011

Kdaj, kje, kaj – tudi podžupan žálibóg ne ve nič

Že petič ali šestič na tej strani se sprašujemo, ali obstaja vsaj neki minimalni konceptualni konsenz v mestu, kaj se bo gradilo, kje se bo gradilo in kako točno se bodo objekti imenovali, če že njihovo funkcionalnost menjujejo iz dneva v dan. Že petič ali šestič ugotavljamo, da tega ne ve nihče. Zlata kanglica je podcenjevala problem in fond za nagrade je premajhen, kajti pravi odgovori so vedno bolj enigmatični. Lep primer je izmikajoča se entiteta po imenu Maks. Ta je zdaj nenadoma prostor UGM-a. Toda če je prostor UGM-a, ni več centralni kulturni prostor. Ni več Maks. Če UGM ni več Maks, kje je Maks ali kje bo nastal? Omenjali smo, da bo ta prostor, kot precej naravnost razlaga programski direktor, po novem Boris Kidrič Maks. Zdaj smo spet v dvomih. Današnji zapis v Večeru vznemirja iz več razlogov. Podžupan, sicer specialist arhitekt, ne ve, kdaj bo zgrajen bi-bil-Maks, ki to itak ni. Ne ve pa niti, kje bo tisto, kar bi moralo biti posvečeni prostor uprizoritvenih umetnosti:

Brez komentarja

Tomaž Kancler včeraj ni komentiral dogajanje okoli gradnje nove Umetnostne galerije in večnamenske dvorane, ki jo poznamo bolj po imenu Maks, na območju bivše MTT Tabor, češ da je za odgovore pristojno podjetje ZIM, ki gradi ta objekt, prav tako pa ni, kot pravi, pristojen, da odgovarja, kje bo zavod EPK imel prostor za izvajanje uprizoritvenih umetnosti. Po zadnjih informacijah naj bi bila obnova bivšega industrijskega kompleksa TVT Boris Kidrič izredno zahtevna.

Podžupana velja podučiti. Spomnimo, da je Kangler 31. decembra 2010 podpisal pogodbo za najem Maksa. V skladu s pogodbo bo občina podjetju ZIM, ki mora do junija 2012 zgraditi ta objekt, 20 let plačevala letno najemnino dveh milijonov evrov. Ta najemna pogodba je sicer nična, ker jo je občina sklenila protipravno, saj iz mnenj ministrstva za finance in računskega sodišča izhaja, da bi morala občina izpeljati javno naročilo za najem Maksa. S tem se ukvarja tudi protikorupcijska komisija. Drugače rečeno, občina gradi Maks alias UGM protipravno, a se za to nihče ne zmeni. To pa tudi pomeni, da podžupan Kancler ne pozna določil iz pogodbe – župan Kangler je v njej postavil časovne pogoje izgradnje in tudi jasno povedal:

Pogodbene obveznosti so jasne (ZIM mora objekt dokončati do konca junija 2012, op. p.), a prepričan sem, da bomo že 15. maja naslednje leto, ko pride dalajlama, objekt otvorili in tam se bodo odvrteli glavni dogodki, tudi srečanje nobelovcev,« napoveduje župan.

Še huje, Kancler sploh ne ve, kje bodo prostori za izvajanje uprizoritvenih umetnosti. Bo to UGM alias Maks ali Boris Kidrič Maks? Fantje, prekomplicirano. Če ne veste, kako naj vemo mi? Zakaj naj si s tem sploh belimo glavo? Le zato, seve, ker gre za naš denar. Ne veste, kaj počnete z našim denarjem? Odstopite, prosim.

sreda, 18. maj 2011

Mariborska kultura korupcije

Članek novinarja Herwiga Höllerja v graškem tedniku Falter o mariborski kulturi korupcije – za zadnje dvomljiveže, ki še vedno trdijo, da sta to povsem ločeni zgodbi. Zanimiva je karakterizacija fizičnega spora med Živadinovim in Čandrom, ki jo je Oto Luthar v spodnjem članku označil za perfomens: »Jeder, der Živadinov kennt, weiß, dass das Teil seiner Performance ist.«

Nadaljujmo nenavadno misel: kaj pa če je tudi kultura korupcije, ki se jo gredo, en velik perfomens? Seveda lahko takšno misel vzamete resno le, če ste satirik. Prav to je storil Sašo Hribar v svoji humoristični seriji Radia Ga-Ga: Kangler je zgolj vadil za svoj novi film. Izvajalci performensov v obliki fizičnih napadov ali koruptivnih dejanj s takšnim opravičilom na sodišču k sreči nimajo nobenih šans…Resno vprašanje je prav nasprotno: kaj pa je če razvijajoča se kultura korupcije res nekaj, kar se nam dogaja vsem na očeh? In potrebujemo EPK natankoma zato, da bi isto kulturo vsaj zakamuflirano razumeli kot kulturo?

Die Kultur der Korruption

Die Korruptionsaffäre von Maribor zeigt, dass in der Kulturhauptstadt Europas 2012 vieles im Argen liegt

Maribor ist nicht die Korruptionshauptstadt Europas und wird es wahrscheinlich nie sein", sagte ein gewisser Janez Ujcic vergangene Woche in einer Pressekonferenz. Der Lokalpolitiker Ujcic, ein Mitglied der Marburger Stadtregierung, war zu einem verzweifelten Versuch zur Ehrenrettung seiner Stadt angetreten. Die aktuelle Kampagne in den Medien, so klagte er, hätte doch nichts mehr mit Anstand zu tun. Hier werde eine mediale Jagd auf den Bürgermeister Franc Kangler organisiert, die diesen ausschließlich in einem negativen Licht zeige.

Seit zwei Wochen und einem großangelegten Polizeieinsatz beschäftigt sich Maribor mit einer Korruptionsaffäre – Bürgermeister Kangler, Beamten und Bauunternehmern werden Dutzende Verfehlungen vorgeworfen. Die Debatte und eine extensive Berichterstattung in slowenischen Medien – in Österreich ist, bezeichnend für die Rezeption Sloweniens, dazu bislang kein Artikel erschienen – kommen zur Unzeit: 2012 ist die Stadt, gemeinsam mit fünf Kleinstädten im Nordosten Sloweniens, Kulturhauptstadt Europas – Evropska prestolnica kulture (EPK). Das Großprojekt war zuletzt nicht mit positiven Schlagzeilen verwöhnt worden – zuletzt war man vor allem mit internen Konflikten aufgefallen und mit

Kulturbauten, die nun 2012 doch nicht mehr realisiert werden.

Aber wird die Korruptionsaffäre Auswirkungen auf das Kulturhauptstadtjahr haben? Das slowenische Kulturministerium beschwichtigt: „Kein Ereignis kann Vorbereitung und Ausführung des Projekts beeinflussen." Probleme könnte es jedoch im Protokollarischen geben. Der Grazer Bürgermeister Siegfried Nagl (ÖVP) war wiederholt mit seinem Amtskollegen aufgetreten. Angesichts einer mehr als schiefen Optik in Maribor stellt sich die Frage, ob er das in Zukunft weiterhin so bereitwillig tun wird.

Doch zurück zum Polizeieinsatz: 116 Beamte hatten am 4. Mai in und um Maribor 25 Hausdurchsuchungen durchgeführt, Dokumente an zwanzig Orten beschlagnahmt und neun Personen, darunter auch den Bürgermeister und seine Amtsleiterin, vorübergehend in Gewahrsam genommen. Über einen Beamten, der für Baubewilligungen verantwortlich ist, wurde die Untersuchungshaft verhängt, der Bürgermeister selbst kam nach 16 Stunden wieder frei. Der hemdsärmelige Rechtspopulist Kangler von der ländlich-konservativen Partei SLS, ein ehemaliger Polizist aus dem Dorf Duplek, Spitzname: „Sheriff von Duplek", war 2006 überraschend zum Bürgermeister gewählt worden. 2010 war er mit absoluter Mehrheit im Amt bestätigt worden. Doch nun werden ihm Amtsmissbrauch und Bestechlichkeit in mehr als 15 Fällen vorgeworfen. Er selbst bestreitet alles und spricht von einem „politischen Konstrukt der Linken". An einen Rücktritt denkt Kangler nicht. Führende Intellektuelle Maribors rund um den Philosophen Boris Vezjak hatten dies in einem offenen Brief gefordert – auch in Hinblick auf die Kulturhauptstadt.

Seit einem Auftritt in einer Polittalkshow am Tag nach der Polizeiaktion hat sich Kangler weitgehend aus der Öffentlichkeit zurückgezogen und steht für kritische Nachfragen nicht mehr zur Verfügung. Auch ein bereits schriftlich zugesagtes Interview mit dem Falter wurde kurzfristig wieder abgesagt. Für den Bürgermeister und seine zahlreichen Co-Verdächtigen gilt bis zu einer etwaigen rechtskräftigen Verurteilung die Unschuldsvermutung. Ein Prozess wird auf sich warten lassen, auch die Mühlen der slowenischen Justiz mahlen langsam: Beobachter sprechen von ein bis zwei Jahren.

Ganz neu sind die Vorwürfe freilich nicht. Auch der Falter hatte bereits 2009 (Falter 14/2009) über fragwürdige Immobiliendeals berichtet, von denen Kangler'sche Amigos profitierten – und das zum Schaden der Stadtgemeinde. Doch das wahre Ausmaß offensichtlich begründeter Verdachtsmomente wurde erst dieser Tage offenbar. Denn die Anordnung des Bezirksgerichts Maribor, auf deren Basis die Polizei am 4. Mai zur Tat schritt, hat es in sich: Auf 23 Seiten skizziert das an Medien geleakte Gerichtsdokument ein Sittenbild der Stadt, in der Korruption und Freunderlwirtschaft völlig normal zu sein scheinen. Nahezu jedes größere Projekt der Ära Kangler steht nach Ansicht der Ermittler unter Verdacht.

Die Polizei hatte zudem, was bislang unbekannt war, bereits seit 2008 ermittelt. Damals hatte der investigative Journalist Tomaž Klipšteter in der Tageszeitung Dnevnik eine Artikelserie veröffentlicht, die sich mit dem Verkauf eines vier Hektar großen Areals in bester Lage beschäftigte. Die Stadtgemeinde hatte überraschend umgewidmet, profitiert hatte eine mit dem Bürgermeister mehrfach verbandelte Baufirma namens MTB. Am 26. Februar 2008 tauchte ein Insider bei der Polizei auf. Dieser wusste von einem Gespräch zwischen Kangler und einem Unternehmer zu berichten, das sich auf eine neue Privatwohnung des Bürgermeisters bezog. „Willst du das ganze Leben Schulden zahlen?", habe der Unternehmer gefragt. Und Kangler habe erwidert: „Die Schuld wurde mit dem Puppentheater getilgt, danach wird alles normal weitergehen." Kangler hatte seine neue Wohnung zuvor bei MTB gekauft. Diese Firma hatte auch den Puppentheater-Auftrag bekommen – die Kosten waren aber aus ungeklärten Gründen um 4,7 Millionen Euro höher als erwartet ausgefallen.

Seit Februar 2009 hatten Ermittler zudem die Telefone von Kangler und zahlreichen Co-Verdächtigen abgehört. Das Gerichtsdokument zitiert mehr als 70 Telefonate aus den Jahren 2009 und 2010, die auf Dutzende Machenschaften verwiesen. Eine kleine Auswahl: So ist von zwei weiteren Immobilien Kanglers die Rede – eine soll der Bürgermeister deutlich unter ihrem Wert gekauft haben, bei seinem neuen Häuschen in einem idyllischen Wald kümmerte sich MTB unter anderem um neue Fenster. Ein befreundeter Unternehmer, der nunmehr das städtische Abfallunternehmen leitet, installierte in einem Vogelhäuschen eine Videokamera. Diese sollte ein weiteres Haus des Bürgermeisters in Duplek überwachen. Nach einer Durchsuchung des Vogelhäuschens beschlagnahmten Beamte die Kamera. Die Rede ist aber auch vom Verkauf eines Grundstücks an die Serbisch-Orthodoxe Kirche zum Schnäppchenpreis – gegen Unterstützung im Wahlkampf. Oder von Rechtswidrigkeiten bei der Errichtung einer Seilbahn.

Manche der inkriminierten Handlungen haben explizit mit der Kulturhauptstadt zu tun. So interessierte sich die Polizei für die Erneuerung des Off-Kulturzentrums Pekarna, die 2012 hätte finalisiert werden sollen. Und auch in Bezug auf eine Subvention für den städtischen Kulturveranstalter Narodni Dom, der auch das sommerliche Lentfestival veranstaltet, orten Ermittler ein Verbrechen: Eine 90.000-Euro Finanzspritze aus Kulturhauptstadtmitteln sei 2009 nur durch Amtsmissbrauch zustande gekommen. Narodni-Dom-Chef Vladimir Rukavina, er gilt als Amigo des Bürgermeisters und hatte 2009 durch ein mysteriöses Straßenbauprojekt an die 200.000 Euro verdient (Falter 03/2010), bestreitet das: „Es ging um eine völlig normale Prozedur."

Bis Anfang 2011 hatte Rukavina in Personalunion auch die Geschäfte der EPK-Betreibergesellschaft geführt. Eine definitive Ernennung zum Generaldirektor scheiterte am Programmrat, Rukavina trat im Jänner zurück. Im April tat es ihm Tomaž Pandur gleich, der international renommierte Theaterregisseur hatte zuvor den Programmrat geleitet und soll

2012 „Krieg und Frieden“ in Maribor inszenieren. Wenige Tage nach Pandurs Rücktritt generierte ein weiterer Streit slowenienweite Schlagzeilen. EPK-Programmdirektor Mitja Cander hatte dem exzentrischen Theateravantgardisten Dragan Živadinov einen nach Živadinovs Ermessen zu geringen Beitrag für die Koproduktion einer Weltraumoper geboten: Der Avantgardist schleuderte einen Sessel gegen die Wand und beendete seine Zusammenarbeit mit der Kulturhauptstadt.

Der Laibacher Zeithistoriker Oto Luthar, seit März Vorsitzender des Aufsichtsrates der EPK-Betreibergesellschaft, sieht diese internen Auseinandersetzungen gelassen: „Jeder, der Živadinov kennt, weiß, dass das Teil seiner Performance ist.“ Insgesamt seien die Konflikte in und um EPK – so meint Luthar – aber Symptom für die Entwicklung Sloweniens: „Wir haben zu sehr an den Mythos geglaubt, dass Slowenien besser dasteht als andere Transitionsländer. Bei Großprojekten wie der Kulturhauptstadt wird aber deutlich, dass viele Dinge nicht so laufen, wie sie sollten.“ Das sehe man etwa auch daran, wie langsam der Rechtsstaat im Fall Kangler funktioniere. Problematisch sei aber, erklärt Luthar, dass die EPK-Betreibergesellschaft zu spät gegründet worden sei. Hierfür liege die politische Verantwortung in Maribor und seinen Partnergemeinden.

Wohl auch deshalb lassen die offiziellen Pressetexte der Kulturhauptstadt 2012 bislang programmatisch keine allzu großen Würfe erkennen. Die Rede ist von 300 bis 400 Veranstaltungen, davon, dass die Bevölkerung in das Programm involviert werden solle. Ein Special werde dem Schriftsteller Drago Jancar, geboren 1948 in Maribor, gewidmet, genannt wird auch die Weltmeisterschaft im Jugendschach. Und obwohl es in Pressetexten noch versprochen wird: Das von Bürgermeister Kangler zuletzt forcierte Mariborsko kulturno središče (MAKS), ein multifunktionales Kulturzentrum, wird 2012 höchstwahrscheinlich nicht realisiert werden.

Die für 2012 geplanten Bauvorhaben könnten demnächst aber auch zu weiteren Fällen für den Staatsanwalt werden. Etwa der Neubau der städtischen Kunstgalerie Maribor UGM: Die Budapester Architekten Tarka Ltd hatten im März 2010 den Wettbewerb gewonnen. Sie unterschrieben einen Vertrag und arbeiten seit damals am Projekt, ohne jedoch bezahlt zu werden. Architekt Tamás Lévai schreibt von Erpressungsversuchen einer Ingenieursfirma, mit der man auf Geheiß der Stadtgemeinde Maribor habe arbeiten müssen.

Während die Ungarn munter, unbezahlt und ohne Aussicht auf Realisierung weiter planten, präferierte Bürgermeister Kangler vergangenes Jahr dann plötzlich einen Vierzig-Millionen-Euro-Kulturtempel namens MAKS, den ihm Regisseur Tomaž Pandur schmackhaft gemacht hatte. Formal betreibt eine städtische Tochtergesellschaft das Projekt, die Stadt unterschreibt mit ihr einen Mietvertrag. Aus der Sicht des slowenischen Rechnungshofes ist dieser Vertrag rechtswidrig, vergangene Woche beschäftigte sich die staatliche Antikorruptionskommission mit der Causa. Ob MAKS je realisiert wird, ist unklar.

In der kleinen Kunstszene Maribors hat man den Glauben an einen nachhaltigen Effekt der Kulturhauptstadt aufgegeben. Als ironischen Kommentar über eine Hysterie im Vorfeld produzierte die Künstlergruppe son:DA vergangenes Jahres Sticker mit der Aufschrift „Maribor is the future". Was von 2012 bleiben wird? „Das Wort ‚elaborat'", sagt Miha Horvat von son:DA. Die gesamte Marburger Kulturszene verwende derzeit dieses im Slowenischen eher seltene Wort für Projektentwürfe, die man bei der Kulturhauptstadt hatte einreichen können. „Dieses Wort ist jetzt wegen der EPK da. Das ist verrückt."

sreda, 18. maj 2011

Kulturniki z očitki nad vodstvo zavoda EPK

Spor Rukavina vs. Vodstvo se nadaljuje, izpostavimo še vsaj možnost izgube državnih sredstev za osrednjo knjižnico, ker gradbeno mnenje po mnenju direktorice Mariborske knjižnice Dragice Turjak zamuja. Zapis MMC RTV SLO:

Rukavina o EPK-ju: Nekateri se obnašajo, kot da se v Mariboru pred njimi ni dogajalo nič

Sestanek zavoda Maribor 2012 in mariborskih kulturnikov

18. maj 2011 ob 18:18
Maribor, Slovenj Gradec - MMC RTV SLO/STA

Udeleženci današnjega sestanka občinskega odbora za kulturo, vodstva zavoda Maribor 2012 ter direktorjev kulturnih ustanov in kulturnih ustvarjalcev v mestu so srečanje označili za dobrodošlo, saj si v pripravah na projekt evropske prestolnice kulture (EPK) želijo več dialoga z omenjenim zavodom.

Na prvem sestanku na mariborski občini je direktor Narodnega doma Maribor Vladimir Rukavina izpostavil problem komunikacije med uveljavljenimi akterji na mariborski kulturni sceni in zavodom Maribor 2012. »Nekateri člani zavoda se obnašajo tako, kot da se v Mariboru pred njihovim prihodom ni dogajalo prav nič,« je povedal in dodal, da se večina projektov EPK-ja dela popolnoma na novo, tudi če so prej že obstajale podobne vsebine.

Te očitke o podvajanju vsebin je programski direktor EPK-ja Mitja Čander odločno zavrnil in poudaril, da poskušajo v projekt vključiti čim več različnih institucij v mestu. Po njegovem mnenju zato morda tisti projekti, ki so imeli do zdaj v mestu prioritetno obravnavo, izgubljajo pozornost: »Lahko bi denar razdelili med mariborske kulturne ustvarjalce v enakih razmerjih kot doslej, a to ni smisel EPK-ja.«

Kaj bo z mariborsko kulturo po 2012?

Branimir Ritonja iz Fotokluba Maribor se je vprašal, kaj bo z mariborsko kulturo po tem, ko se bo projekt EPK v štajerski prestolnici končal. Čander je omenil priporočilo Evropske unije sodelujočim državam, da se delež javnih sredstev po letu EPK-ja ne spusti na delež pred EPK-jem. »Leto 2012 je tudi priložnost, da kakovostni programi okrepijo svoj položaj na nacionalni ravni in tako lažje uspejo na različnih razpisih,« je dodal.

Direktorica Mariborske knjižnice Dragica Turjak je izpostavila problem zamujanja investicijskih načrtov za EPK, v okviru katerih se obljublja tudi prenova osrednje enote knjižnice. »Zamujamo s pridobitvijo gradbenega dovoljenja, zato obstaja nevarnost, da izgubimo deset milijonov državnih sredstev,« je opozorila.

Glede infrastrukture je zaskrbljena tudi generalna direktorica zavoda Maribor 2012 Suzana Žilič Fišer, a je povedala, da na tem področju nimajo nobenih pristojnosti, saj je to zadeva občine. »Žal ali pa tudi na srečo se z gradbeništvom ne ukvarjamo,« je povedala. Mariborski podžupan Janez Ujčič je zagotovil, da občinske službe intenzivno delajo na tem, zato še vedno računajo na začetek gradnje nove knjižnice na Rotovškem trgu v poletnih mesecih letošnjega leta.

Partnerska mesta želijo sestanek z vlado zaradi sredstev

V Slovenj Gradcu je na današnjem sestanku predstavnikov šestih partnerskih mest in zavoda Maribor 2012 slovenjgraški župan Matjaž Zanoškar povedal, da so v »njegovem« mestu pripravljeni na projekt EPK 2012. Partnerji pri projektu EPK so napovedali sestanek z vlado in opozorili na nujnost zagotavljanja dodatnih sredstev, po sestanku pa so odprli prenovljene prostore Koroške galerije likovnih umetnosti in Koroškega pokrajinskega muzeja ter obnovljeno rojstno hišo skladatelja samospevov Huga Wolfa.

Z vlado bi partnerska mesta po besedah Zanoškarja rada našla skupne točke glede virov, iz katerih bi partnerji še lahko črpali sredstva za načrtovane projekte. Tudi programskega direktorja EPK-ja Mitjo Čandra ob siceršnjem zadovoljstvu z dobrim sodelovanjem med partnerskimi mesti skrbi, da predvidenih sredstev iz drugih virov ni. Partnerji, ki niso v enaki meri zadovoljni z izvedbo EPK-ja, so zaskrbljeni glede načrtovanih investicijskih projektov.

Glavnina programa bo znana junija

Partnerji se po Čandrovih besedah zavedajo, da so trenutno težki časi, a bi si vendarle želeli večje spodbude, da bi mesta lahko uresničila vsaj del celotne zgodbe. Ob tem je posebej izpostavil še neuresničene načrte nosilnega mesta Maribora.

Čander ocenjuje, da je zastavljeni program EPK-ja zelo ambiciozen in dober. Znova je napovedal, da bodo junija predstavili glavnino programa, podrobno pa bodo o njem spregovorili septembra. Za primerjavo je dodal, da imajo slovenska partnerska mesta EPK-ja za program v letih 2011/2012 na voljo 24,3 milijona evrov, Guimaraes na Portugalskem, ki bo EPK isto leto kot Maribor in partnerska mesta, pa ima na voljo 25 milijonov evrov.

B. Ti.

petek, 20. maj 2011

Univerza v Mariboru vidi v EPK skrajno možnost, da ustanovi umetniško akademijo?

S tem, da Univerza v Mariboru ni znala ustanoviti svoje nove članice, umetniške akademije, je seveda vse narobe in naloga, vredna vedno novega novinarskega raziskovalnega dela. S tem, da pa Univerza v Mariboru vidi v EPK skrajno možnost, da takšno članico ustanovi, pa je narobe še več od tega. Je res treba razložiti, zakaj? Iz včerajšnjega Večera:

Potem ko sta Križman in dr. Marko Jesenšek, dekan Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, pozdravila vse večjo vključenost univerze (mimogrede, ta bo prihodnje leto praznovala, kajti minilo bo 20 let od njene svečane razglasitve) v posamezne projekte EPK, je Uroš Lobnik s Fakultete za arhitekturo pozval, da je skrajni čas, da v prihajajočem letu konkretno vzpostavijo temelje za tako želeno umetniško akademijo, med drugim pa še opozoril, da »zadeve, kar se tiče prostora v Mariboru, preveč stojijo in tudi zato kulturna dogajanja ne bodo tako vidna«.

petek, 20. maj 2011

Kontrola mariborskega Divjega zahoda, ki je reanimacija duha mesta

Je Vladimir Rukavina upravičeno užaljen, ker se menda vodstvo zavoda EPK obnaša, kot da prihaja v Maribor kontrolirat Divji zahod, poskušajo omenjeni »reanimirati mariborsko kulturo« ali, kot sledi obrambna reakcija, »reanimirati duha mesta«? Uf, težka konceptualna distinkcija. Iz zapisa v Večeru:

Da komunikacija ni takšna, kot bi morala biti, je opozoril direktor Narodnega doma Vladimir Rukavina, predvsem med tistimi, ki so že mnogo let na mariborski kulturni sceni, in tistimi, ki so vanjo šele prišli. »Nekateri člani zavoda se obnašajo, kot da se zadnjih dvajset let v Mariboru ni dogajalo nič, kot da hodijo kontrolirat Divji zahod,« je izpostavil Rukavina. Še več, večina projektov naj bi se delala na novo, čeprav so pred njimi že obstajale podobne vsebine. Obregnil se je še ob velikokrat izpostavljeno reanimacijo mariborske kulture; zanj je to neposrečen izraz, kajti reanimiraš nekoga, ki je klinično mrtev.

Čander je očitke vse po vrsti zavrnil, češ da ves čas govori o reanimaciji duha mesta in da v projekt želi vključiti čim več institucij, nekatere celo prvič. K temu je pritegnila tudi direktorica Pokrajinskega muzeja Mirjana Koren, saj so bili z novim vodstvom zavoda, potem ko nekaj časa niso sodelovali, ponovno povabljeni k posameznim projektom znotraj EPK. »Ni smisel EPK, da bi denar razdelili v enakih razmerjih kot doslej, zato nekateri, ki so doslej imeli prioriteto, pač izgubljajo pozornost,« je še dodal Čander in poudaril, da »stvari, ki so bile včeraj, jutri ne bodo več«, kajti v nekaterih segmentih, tudi če so ti bili dobri, je treba s časom naprej.

sobota, 21. maj 2011

Programski svetniki zadovoljno predli ob razkritju dela programa, o novem predsedniku niti besedice

Tragikomičnost je prava oznaka: čeprav je minilo že mesec in pol od odstopa predsednika programskega sveta Tomaža Pandurja, se je svet zavoda končno le sestal. In potem sledi presenečenje: dva nova člana, toda niti besede o odstopu predsednika in še manj o novem predsedniku. Pričakovali bi, da morda zato, ker so svetniki bili preveč zaposleni z vsebino. No, in potem preberemo Vajglov povzetek v uradnem komunikeju:

»Programski direktor nam je razkril del programa, njegovo delo pa smo v svetu podprli. O glavnini programa bomo razpravljali na junijski seji.«

Sledi zadovoljno predenje nad razkritjem »dela programa« in malodane pričakovano normalen sklep, ker so takšne tudi okoliščine v EPK... Sicer pa spomnimo na Vajglovo obžalovanje po odstopu Pandurja; slednji je takrat namignil, da je svet opravil svoje delo, kar pomeni, da bi ga pravzaprav lahko razpustili:

Odstop Tomaža Pandurja obžaluje tudi Ivo Vajgl, ki bo do izvolitve novega predsednika vodil programski svet EPK. Po njegovem mnenju se pri kritikah na Pandurjev račun kaže tipična slovenska mentaliteta, ki vsakogar, ki izstopa iz povprečja, nemudoma onemogoči, je pojasnil za Delo. Pandur je bil po Vajglovih besedah največji potencial projekta EPK, saj je poskušal programe dvigniti na visoko raven, a je vedno znova naletel na zid nasprotovanja tistih, ki so vztrajali pri povprečnosti in množični kulturi, precej pa je tudi zavisti, da bo projekt EPK izpeljan v Mariboru, in ne v kakšnem drugem slovenskem mestu.

torek, 24. maj 2011

Gledališko-galerijski hibrid, ki spominja na nek zabaviščni prostor

Današnji komentar Petre Zemljič, ki oživlja vedno znova pozabljeno vlogo Pandurja in njegovih konfliktov interesov. Še več, v njem je prva javna omemba konflikta interesov pri članu programskega sveta Juriju Sadarju, ki prihaja iz privilegiranega arhitekturnega biroja – skratka še en nepojasnjen primer, za katerega se pa nihče ne zmeni – ne v EPK ne v javnosti. Seveda o EPK nihil nisi bene, npr. da je pravkar prejel pomembno nagrado bruseljske komisije,ki je »v poročilu med drugim zapisala, da je bila navdušena nad zavezanostjo nove ekipe k projektu, njenim elanom in ambicijami. Pohvalili so tudi izjemen napredek v preteklih mesecih.« Komentar:

Večer, torek, 24.5.2011, stran 15, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

MRTVI KOT
Nespodobno glasovanje

Aprila je užaljeno odšel Tomaž Pandur, predsednik programskega sveta zavoda Evropska prestolnica kulture (EPK), med drugim tudi zato ali predvsem zato, ker je, kot je zapisal, »mnoge v Sloveniji zelo motila moja dvojna vloga v EPK, predsedniška in umetniška, in ker se moj angažma v javnosti neprestano negativno interpretira in kriminilizira«. O tem, da je glasoval o vsaj enem projektu EPK, v katerem sam sodeluje skorajda stoodstotno, ga takrat ni motilo, niti toliko, da bi se glasovanja zdržal in to dal jasno in javno vedeti.

Kako bo odmeval dokument, ki dokazuje slednje, je težko napovedati, govori pa o načinu dela Tomaža Pandurja. Iz zavoda EPK so nam poslali dokument, kjer jasno piše, da je oktobra lani na korespondenčni seji dal soglasje k letnemu programu dela in finančnem načrtu za letu 2010, v katerem je Pandur.Theaters za predstavo Vojna in mir prejel 85 tisoč evrov. Kot režiser koprodukcijske predstave je podpisan Tomaž Pandur, ki je na internetni stran Pandur.Theaters naveden še kot umetniški vodja. Dovolj razlogov za izločitev pred glasovanjem?

Pravila o tem so jasna. »Član komisije ne sme sodelovati pri odločanju o zadevah, na katere je kakorkoli poslovno ali osebno vezan, in sicer kot avtor, izvajalec, odgovorna oseba izvajalca, načrtovalec, organizator ali soorganizator«, piše v pravilniku o strokovnih komisijah, in, kot pravijo na ministrstvu za kulturo, velja za vse ministrske komisije. Kako konkretno je na občinah in posledično njenih zavodih, nam do zaključka redakcije iz Mestne občine Maribor

uradno niso sporočili, na podlagi informacij članov komisij pa lahko sklepamo, da so pravila podobna.

Ponavadi je tako, da se član neke komisije, če pride do glasovanja o zadevah, kjer bi se lahko pojavil sum konflikta interesov, izloči in zapusti prostor, ne sodeluje niti v razpravi. To je že stvar občutka vsakega posameznika, niti ne zgolj dejstvo obstoja nekih pravilnikov. Pravzaprav gre za potezo, ki je vsakomur kristalno jasna, Pandurju pa očitno ni bila. Pravzaprav je njegovo početje čudno, nespodobno, saj lahko pomeni konflikt interesov in tudi sum korupcije. O tem, kaj v resnici pomeni, bo v kratkem odločila Komisija za preprečevanje korupcije, kamor je že romala prijava glede domnevnih nepravilnosti pri dodeljevanju sredstev in nezakonite dvojne funkcije.

To glasovanje kaže na celotne epekajevske kolobocije v zadnjem letu, še posebej pa na eno. Medtem ko so na mednarodnem arhitekturnem natečaju za novo Umetnostno galerijo na Lentu zmagali madžarski arhitekti, je na skrivaj pri arhitekturnem biroju Sadar-Vuga nastal načrt za zloglasni center Maks, režiser Pandur pa je na skrivaj podpisal še pogodbo o svetovanju z mariborsko občino. Sedaj mariborska občina krivce, da galerije na Lentu ne bo, išče na Madžarskem, pri tem pa pozablja ali skriva, da do tega ne bi prišlo, če ne bi Pandurjev Maks pred letom dni sprožil popolne investicijske zmešnjave v Mariboru.

Zmešnjava gor ali dol, občinarji so se odpovedali galeriji na Lentu, šli na drugo stran Drave v nove načrte. Namesto da bi kompleks bivšega MTT Tabor preuredili v sodobni teatrski kompleks, iščejo druge industrijske lokacije za časa EPK, kot je na primer TVT Boris Kidrič. Še zmeraj bi nam namreč s prenovo MTT-ja v rokah ostala industrijska dediščina, za katero bi se dalo dobiti tudi evropski denar. Ne, raje smo zrušili obstoječe zgradbe, načrte dali biroju, ki je že od začetka povezan s Tomažem Pandurjem, Jurij Sadar pa med drugim sedi tudi v omenjenem programskem svetu. Tako tačas nastaja nek gledališko-galerijski hibrid, ki skupaj s poročno dvorano prej spominja na nek zabaviščni prostor.

Pandurja in Maksa pa ni več. Zavodu EPK in ljudem, ki tam delajo, lahko po vsem viharju ostane le grenki priokus, verjetno so si celo oddahnili, da Tomaža Pandurja ni več. Potem ko jim je lahkotno zakockal najmanj eno prizorišče, jim je njegova vizija in strategija prinesla zgolj opomin, kako naj se ne dela več.

torek, 24. maj 2011

Lepo, da Maribor prejme nagrado Meline Mercouri, toda kdo je še ni?

Je prejetje nagrade Meline Mercouri velik uspeh za mariborski EPK? Kakor se vzame. Ob obveznih čestitkah tudi s strani Zofijinih in obujenem spominu, da smo vodstvu EPK nekaj denarja darovali tudi Zofijini, a nikoli prejeli kakršnega koli odgovora, pa le nekoliko pelina: koliko je vredna samohvala epekajevcev z besedami »Sklenili so, da si zavod s svojo prizadevno ekipo zasluži denar, ki ga bo namensko porabil za programe s trajnostno komponento« v luči dejstva, da so to nagrado podelili prav vsem evropskim prestolnicam kulture, odkar jo ponujajo? Seveda, razlaga je le ena: tudi ekipe iz Pecsa, Essna, Istanbula, Turkuja, Talina in Guimaraesa so bile enake prizadevne - doslej še ni bilo ekipe, ki ne bi bila. Manjša statistika:

Za kaj točno podeljujejo nagrado? Uradno pojasnilo na strani Evropske komisije:

Pecs 2010 – prejel nagrado (glej npr. tu)

Essen 2010 – prejel nagrado (glej npr. tu)

Istanbul 2010 – prejel nagrado (glej npr. tu)

Turku 2011 – prejel nagrado (glej tu)

Talin 2011- prejel nagrado (glej tu)

Maribor 2012 – bo prejel nagrado, kot jo bo prejel tudi Guimaraes.

Za kaj točno podeljujejo nagrado? Uradno pojasnilo na strani Evropske komisije se bere:

Through its Culture programme, the EU usually makes a financial contribution of €1.5 million to each Capital of Culture, to help fund events. Since 2010, this funding has been in the form of the Melina Mercouri prize – awarded in recognition of sound preparations by the host city.

O podelitvi nagrade vsaki prestolnici in evropskih sredstvih:

The cities chosen do not perceive any kind of subsidy, although they are award-winning with the Melina Mercouri prize of EUR 1.5 million in respect of preparations for the capital, and they can benefit from the structural funds (ERDF) and the European Social Fund for urban

development and improvement of infrastructure tasks. On the other hand, the participating cultural agents can apply for grants through s of the culture programme or other dependent of the Directorate-General for education and culture of the European Commission.

sreda, 25. maj 2011

Vodstvo EPK nevedno ali govori neresnico: Talin je prejel nagrado Meline Mercouri

V prejšnjem včerajšnjem zapisu smo jasno dokumentirali, da so doslej prav vse Evropske prestolnice kulture prejele nagrado Meline Mercouri. Današnji Večer pa žal na sledi izjavi vodstva EPK zavaja – slednje se celo hvali, kako uspešni so, češ doslej vse kulturne prestolnice niso prejele nagrade:

Javni zavod Maribor 2012 EPK je dobil nagrado Meline Mercouri v vrednosti 1,5 milijona evrov, k čemur je botrovalo poročilo bruseljske komisije neodvisnih strokovnjakov, ki je odločala o priporočilu. Konec aprila so torej predstavniki zavoda v Bruslju uspešno opravili zadnji monitoring, kjer so pristojni komisiji predstavili napredek EPK. Denar »za trajnostne programe« bo od evropske komisije ekipa EKP dobila septembra, prav tako ga dobi portugalsko mesto Guimaraes. V zavodu EPK pozdravljajo odločitev, tudi v luči dejstva, da denarja ne dobi vsako mesto, ki je kulturna prestolnica Evrope, tako ga na primer ni prejel letošnji estonski Talin.

Žal to je izmišljeno, nedopustna neresnica ali neverjetna nevednost pa instrumentalizirani za lastno samohvalo. O tem, da je estonska prestolnica Talin prejela omenjeno nagrado, pričata vsaj dva naključno izbrana zapisa spodaj. Predlagamo, da vodstvo zavoda EPK pojasni, kdaj je bila ta nagrada Talinu odvzeta:

Tallinn 2011 Scores 1.5 Million Euros from EU

Published: 04.10.2010 12:13

Tallinn's European Capital of Culture project, Tallinn 2011, has been awarded 1.5 million euros from the European Commission to help fund its event program.

The support, which comes in the form of the Melina Mercouri prize, is routinely given to Capital of Culture host cities once the EC is satisfied with preparations for the event.

The commission decided to award the funding on the basis of a letter it received in mid-August from the Estonian minister of culture and the mayor of Tallinn in which each pledged 3.2 million euros to the project, novosti.err.ee reported.

»Armed with this information, the Commission decided to proceed with the payment of prize

money,« said Xavier Trussar, head of the EC's Directorate General for Education and Culture.

Tallinn 2011 has been awarded the 1.5 million Euro Melina Mercouri prize

European Commission Directorate-General for Education and Culture has assured that Tallinn 2011 will receive the 1.5 million euro Melina Mercouri prize.

The decision is based on the joint letter that the Minister of Culture and the Mayor of Tallinn have sent to Mr Jan Truszczyński, Director General of Education and Culture in the European Commission in August, to guarantee the funding of the programme of 2011 year with 50 million krones each.

- Considering this information, the Commission is prepared to proceed towards the award of the Melina Mercouri Prize to Tallinn 2011, wrote the culture and media director of European Commission Directorate-General for Education and Culture Xavier Troussard.

- The positive funding decision enables the foundation to move on with our plans according to the budget, comments the member of the board Jaanus Mutli. - The prize money will be used to fund projects of the programme in 2011 and also this year, adds Mutli.

Turku was awarded the 1.5 million euros prize in June.

The »Melina Mercouri« prize, which is named after the Greek minister of culture who first initiated the title, shall be awarded to the cities designated as European Capitals of Culture by the European Commission on the condition that they have fulfilled their commitments and implemented the recommendations made by the selection and monitoring panels.

četrtek, 26. maj 2011

Čudeži se dogajajo: revizija ni pokazala nepravilnosti

Spomnimo, zdaj že bivšo poslovno direktorico Heleno Hvalec – za nameček so nedavno celo ukinili funkcijo poslovne direktorice! – je bremenilo razdeljevanje denarja mimo javnega razpisa. O tem smo podrobno pisali v več zapisih. Hvalčeva je ves čas trdila, da je postopala pravilno in da bo revizija pokazala, da je dejansko žrtev diskreditacij programskega direktorja Mitje Čandra, zaradi česar je tudi odstopila s tega mesta.

Zdaj je, kot so ugotavljali na zadnji seji sveta zavoda, revizija pokazala, da domnevno ni naredila nobene napake: *«Revizijska hiša KPMG ugotavlja, da razen nekaj manjših in precej običajnih nepravilnosti, takšnih, ki bi dejansko vplivale na poslovanje zavoda, ni bilo. Upravo zavoda smo zato zavezali, da najpozneje do septembra odpravi vse ugotovljene nepravilnosti, je razložil Luthar in zatrdil, da iz poročila revizijske hiše izhaja, da zdaj že nekdanja poslovna direktorica zavoda Helena Hvalec ni zagrešila nobenih napak.«*

Omenjen razplet znova razpira vprašanje, zakaj je odstopila Hvalčeva in zakaj so ukinili funkcijo poslovnega direktorja – morda res zaradi internih konfliktov? Ali pa vendarle držijo očitki in je revizijsko poročilo nekredibilno? Spomnimo, da je hujše kršitve zakonodaje ugotavljalo celo ministrstvo za finance:

Skupaj je tako poslovna direktorica v času svojega delovanja brez razpisa porabila okoli 111 tisoč evrov, kar so na ministrstvu za finance že označili kot "hujšo kršitev zakonodaje". Na ministrstvu za kulturo pa pojasnjujejo, da so o spornih poslih seznanjeni le prek medijev, a na podlagi pogodbe z Mestno občino Maribor financirajo izključno program zavoda. "Naloge in pristojnosti JZ so jasne, od zavoda pa pričakujemo, da deluje zakonito in transparentno," so dejali.

Luthar je sicer kot predsednik sveta zavoda napovedal še ustanovitev notranje programske revizijske komisije:

Sicer pa je v izogib dvomom, tako Luthar, kako se bo distribuiral denar za projekte, programski direktor napovedal oblikovanje »kompetentne notranje programske revizijske komisije«, ki bo kontrolirala, komu vse bo šel denar. Izdelali bodo tudi katalog vseh projektov, za vsa sodelujoča mesta, tako da se bo za vsak projekt natančno vedelo, kdo je nosilec, kakšna so sredstva in časovnica, kakšna je vsebina in zgodovina projekta.

četrtek, 26. maj 2011

Barikade pred mediji zdaj stalnica – čakamo na odziv novinarjev

O tem, da so se v vodstvu EPK zabarikadirali pred novinarji, je naprej pisala Večerova novinarka:

In ekipa v Vetrinjskem dvoru se je zabarikadirala pred mediji kot kaka privatna firma. Vse, kar dobivamo, so post festum tiskovna sporočila, dan po dogodkih. Gostili so predstavnika Guimaraesa in ga skrivali pred javnostjo. Gostili so 30 ambasadorjev, predstavnikov kulturnih centrov, ki bodo sodelovali pri odpiranju kulturnih ambasad po mestu, pa smo zanje zvedeli, ko jih že davno ni bilo več, akademija EPK se sestaja tajno.

Zdaj pa beremo, da bodo lahko novinarji še dalje preštevali cigle na EPK, krasni novi svet EPK bo zagotovljen, ker bodo seje sveta zavoda zapirali za javnost:

Člani svet zavoda Maribor 2012 so se včeraj odločili, da bodo zaprli sejo sveta za javnost, to pa bo po besedah njegovega predsednika dr. Ota Lutharja tudi praksa v prihodnje. Razlog? »Prisotnost medijev vpliva na dinamiko dela in morda nekdo ne bo diskutiral v okviru konkretne točke, ampak za javnost. Ne gre za nobeno skrivanje dejstev pred javnostjo, kajti mi smo nadzorni organ javnega zavoda, člani smo zelo različni in kaj hitro bi odkrili, da nekaj ni v redu,« je povedal predsednik.

Spomnimo, prehod na takšno prakso je silno neobičajen za zavod, ki črpa in dela na podlagi našega denarja – odločitve bi morale biti transparentne in na očeh javnosti. Še huje, svetniki so se na prejšnji seji strinjali, da nimajo kaj skrivati. Zdaj pa se strinjajo, da imajo! Poglejmo zapis:

Odločanje o tem, kako in kdaj naj izključijo javnost s seje sveta javnega zavoda, je svetnike vznemirjalo že na začetku seje. »Vrag je vzel šalo: javnost mora biti obveščena, a hkrati potrebujemo mir,« je razmišljal Srečko Meh. »Z zaprtjem seje bi dali negativno sporočilo. Treba pa je ustvariti pozitivno vzdušje; bolj ko skrivamo, slabše bo.« Svetniki so se najprej strinjali s tem, da nimajo kaj skrivati, in so med drugim obravnavali tudi točko o reviziji dosedanjega poslovanja zavoda, ki ga je zahtevala Suzana Žilič Fišer, generalna direktorica zavoda Maribor 2012.

Skratka, predstavniki sveta zavoda se požvižgajo ne samo na javnost, ampak tudi na lastna stališča. Figo jim je mar javnost delovanja in figo jim je mar »negativno

sporočilo« in dejstvo, da »nimajo kaj skrivati; bolj ko skrivamo, slabše bo«. Škandal, zaradi katerega čakamo na prve protestne odzive doslej omlednih novinarjev.

četrtek, 26. maj 2011

Gobarska sezona se je začela: novi člani organov zavoda kot feniks iz pepela

Spomnimo, programski svet je na svoji seji 20. maja letos potrdil dva nova člana: Luko Novaka in Janeza Lombergarja. Kako je lahko direktor javnega zavoda RTV Slovenija član programskega sveta EPK je druga zgodba. Bolj zanimiva je naslednja: kdo točno ve, kdo so člani programskega sveta EPK? Kdo točno ve, kdo so člani sveta zavoda EPK? O tem smo se velikokrat spraševali, ker so bili osipi ogromni, uradne statistike pa nenatančne. In kakšna je situacija danes?

Odgovor: če ne bi imeli nove spletne strani EPK, ki se je zagnala včeraj, na dan mladosti, ne bi vedeli, koga imamo. Ob zagonu nove strani so kot feniks iz pepela vzniknili novi člani, za katere še nihče ni slišal v tej vlogi. Kdaj so bili potrjeni, ne ve nihče. Zakaj vznikajo kot gobe po dežju, tudi ne. Kje je meja za člane, še manj. Zakaj vznikajo z novo spletno stranjo in ne, denimo, s samo potrditvijo v organih zavoda, je uganka za milijon dolarjev.

Bizarnost, da ji ni para! Zavod EPK je vedno imel težave s štetjem članov v svojih organih. Novi član programskega sveta EPK za javnost od včeraj je, kot kaže, nenadoma dr. Jože Vogrinc. O tem ni poročal noben medij, o tem ne beremo v nobenem uradnem sporočilu za javnost. Nova člana sveta zavoda sta nenadoma Nina Hojnik in Sašo Drobnak. Ne sprašujte, kdaj so bili potrjeni. Tega ne vemo. O tem ni poročal noben medij, z zadnjih sej obeh organov ta podatek ni prišel v javnost. Pa bi bilo čudno, da bi na njej imenovali npr. Novaka in Lombergarja, Vogrinca pa bi nam po pomoti zamolčali. Ne vemo, ker nam nič ne povedo - kot da so privatna firma. Mogoče tudi zato, ker seje po novem zapirajo pred državljani.

Vse našteto vemo le po naključju, ker ima zavod EPK novo spletno stran z novim kolofonom. Bodo omledni novinarji uspeli raziskati to zgodbo?

petek, 27. maj 2011

UGM in njegove izpadle vsebine

Članek Petra Raka o ugaemovskih utopistikah. Mimogrede še posebno obvestilo: od včeraj na danes se niso pojavili novi člani organov zavoda. Da bi smeli upati na kakšen zapis novinarjev o tej pomembni zadevi, pa je seveda znova – utopistika.

Zgolj utopija?

Gradnja mariborske UGM

Delo, 26.05.2011

Po prestavljenih rokih naj bi nova mariborska moderna galerija svoja vrata odprla maja 2012

Najprej nova Umetnostna galerija Maribor (UGM) na Lentu in Mariborsko kulturno središče (MAKS) na Studencih, nato združitev UGM in MAKSA, nato zgolj UGM in ena večnamenska prireditvena dvorana in zdaj le še UGM na Studencih. Takšna je kronologija zapletov pri gradnji osrednjega objekta mariborske kulturne infrastrukture. Če bo vse potekalo po načrtih, naj bi mesto dobilo enega osrednjih centrov za izvedbo projekta Evropske prestolnice kulture (EPK) maja prihodnje leto.

Po predlogu investicijskega načrta še ni povsem odpisan niti projekt na Lentu madžarskih arhitektov Tamasa Levaia in Agnesa Joszaia, vendar se zdaj očitno ogrevajo za rešitev, po kateri bo UGM dobila domicil na drugi strani Drave, na Studencih. Kljub zatrjevanju občinskih mož, da so zaplet zakrivili v madžarskem arhitekturnem biroju, je glede tega še precej neznank. Ni zanemarljivo, da je mesto dobitnikoma prve nagrade izplačalo okoli sedemdeset tisoč evrov za projekt, ki očitno nikoli ne bo izveden.

Projekt na Studencih naj bi imel po mnenju načrtovalcev precej prednosti, saj bi bil cenejši (namesto 24 bi investicija veljala le 17 milijonov evrov), gradnjo pa bi bilo mogoče končati do maja prihodnje leto, torej bi bil operativen v času EPK, medtem ko bi se gradnja na Lentu menda zavlekla v leto 2013. Vendar omenjajo tudi precej pomanjkljivosti, saj bi na Studencih izpadle nekatere vsebine (otroški muzej, center kreativne industrije, arhitekturni center in gostinski prostori ...).

Glede na to, da rušitvena dela na območju nekdanje predilnice na Studencih že potekajo, skoraj ni dvoma, da bo nova UGM prej ali slej stala na tej lokaciji, menda so tudi na ministrstvu za kulturo nekoliko podaljšali roke za pridobitev dokumentacije, saj so sofinanciranje v višini desetih milijonov evrov pogojevali s pridobitvijo gradbenega dovoljenja

do konca tega meseca. Po načrtih arhitekturnega biroja Sadar/Vuga bosta UGM in MAKS funkcionirala ločeno, delila si bosta le uporabne prostore.

Glede na izredno kratke roke za pridobitev dokumentacije, gradnjo, namestitev opreme ter zagon v zavodu Maribor 2012 pripravljajo tudi alternativne načrte za izvedbo prireditev. Sicer se zdaj intenzivno posvečajo programom; iz Bruslja so dobili pozitivno mnenje o do zdaj pripravljenem konceptu, člani komisije so podprli tudi združitev prej šestnajstih programskih sklopov v štiri osrednje, ne nazadnje je pozitivno mnenje prineslo mariborskim organizatorjem tudi poldrugi milijon evrov (nagrada Meline Mercouri), ki je pravzaprav edina neposredna in nepovratna finančna spodbuda, ki jo posamezna prestolnica kulture dobi od Evropske unije.

Peter Rak

sobota, 28. maj 2011

Partljič in njegovi upi, da v EPK ni korupcije

Nova neobvezna kulturniška paberkovanja Toneta Partljiča s kulturnih strani Večera o revoltu ugledneže v proti Mladinini naslovnici (ja, res smo jo potrebovali) in seveda zaskrbljujoče upanje, da korupcija v EPK umira zadnja. Kot da je ta stvar upanja. In kot da prepoznani primer, ki ga avtor afirmira, ni primer korupcije... Tako tipičen diskurz razvrednotenja koruptivnih dejanj je to, značilen za mariborske medije in njihov odnos do EPK:

Nekateri ugledni znanci so me v zadnjem času klicali, naj se vendar polemično oglasim zoper naslovnico v eni od prejšnjih številk Mladine, kjer je pisalo »Maribor, evropska prestolnica korupcije«. Naslovnica je bila sicer po eni strani res žaljiva za naše mesto, ki zagotovo ni evropska prestolnica korupcije, po drugi strani pa je šlo zagotovo tudi za ironično besedno igro s sintagmo evropska prestolnica kulture. Seveda človek upa, da tudi o EPK na bodo kdaj govorili kot o korupcijski zgodbi, čeprav se je nekaj časa dogajalo, da so ljudje, ki so sedeli v začasnih vodstvih EPK, odločali tudi o lastnih projektih, o zavodih, kjer so bili šefi ipd. Tem »dvojnim« nosilcem interesov je bilo nakazanega že tudi nekaj lepega denarja.

nedelja, 29. maj 2011

Nov koš vprašanj za očitno utrujene novinarje

V luči zadnjih zapisov na tej strani, za katere lahko pretežno ugotovimo, da so žal ekskluzivni in se jih ni dotaknil noben medij, si znova, kot že nekajkrat, drznemo okrepiti novinarsko domišljijo z vprašanji, za katera pričakujemo, da bodo z njimi lahko naslovili vodilne v EPK. Lahko se seveda zgodi, da se jim bodo znova zdela nepomembna. Pisali smo o zavajanju glede nagrade Meline Mercouri in napuhu vodstva, zgrajenem na tej neresnici, pisali smo o novi gobarski sezoni novih članov v organih, o katerih ne bi vedeli prav nič, če se ne bi čudežno pojavili na novi spletni strani zavoda, pisali smo o nenadnem zapiranju sej sveta zavoda pred novinarji, s čimer so ogroženi sami novinarji – pa nič. Čudili smo se temu, da notranja revizija nepričakovano ni pokazala nepravilnosti v poslovanju zavoda, čeprav je istočasno zanjo ministrstvo za finance ugotavljalo hujše kršitve; urgentno vredno novinarske preiskave. Pisali smo o tem, da ne vemo, kaj bo zgrajeno na mestu TVT Boris Kidrič in katere uprizoritvene vsebine gredo tja, katere vsebine pa se bodo izvajale na lokaciji nove UGM na Studentcih. O tem, kdaj bodo posamezni objekti zgrajeni in v kakšni obliki, ne sprašujemo več in ne sugeriramo več; v ta namen smo razpisali nagrado Zlata kanglica. Torej nekaj novih sugestij novinarjem za vprašanja vodstvu EPK:

1. Ali vztrajate pri trditvi, da evropska prestolnica kulture Talin resnično ni prejela nagrade Meline Mercouri?
2. Če več ne vztrajate, je šlo za vašo nehoteno ali hoteno napako, da bi z njo povzdignili lastne dosežke?
3. Kako si razlagate dejstvo, da so nagrado Meline Mercouri doslej prejele prav vse kulturne prestolnice?
4. Kako komentirate dejstvo, da se z rezultati notranje revizije ne strinja ministrstvo za finance, ki ugotavlja hujše kršitve v delovanju zdaj že bivše poslovne direktorice?
5. Bo notranja in ne zunanja revizija dovolj, da bo prepričala državljane o regularnostih poslovanja?
6. Kateri so novi člani organov zavoda EPK?
7. Kdaj in na kateri seji se je odločalo o njihovem članstvu?

8. Zakaj ta podatek ni bil posredovan javnosti in medijem?
9. Zakaj je ta podatek »vzniknil« šele z novo spletno stranjo zavoda?
10. Kdaj ste ali nameravate javnosti sporočiti, da ste organe obogatili z novimi člani?
11. Zakaj ste v preteklosti javno trdili, da so kvote v teh organih »zapolnjene«, zdaj pa se očitno širijo?
12. Zakaj zapirate seje sveta zavoda pred javnostjo in novinarji?
13. Če so lahko odprte v drugih celo nacionalno pomembnih javnih zavodih, zakaj so zaprte pri vas?
14. Ali ni takšno dejanjo skregano z osnovno zahtevo transparentnosti, ki mora veljati, ko gre za delitev in trošenje davkoplačevalskega denarja? Ali ni celo protizakonito?
15. Kaj točno se dogaja na lokaciji TVT Boris Kidrič? Nastaja novi MAKS ali ne nastaja?
16. Katere vsebine se bodo o osnovni namembnosti UGM še odvijale na novi lokaciji UGM?
17. Ali zavod EPK pristaja na dejstvo, da je bila najemna pogodba za UGMAKS sklenjena protizakonito mimo javnega naročila, na kar so opozorili ustrezno organi in ministrstva? Se zavedate, kaj to pomeni za realizacijo projekta?

Novinarji že zmerom niso uspeli najti odgovora na praktično nobeno izmed vprašanj, ki smo jih sugerirali 14. aprila, torej pred mesecem in pol. Zato jih ponavljamo:

Ad afera Živadinov

1. Kako natančno tečejo pogovori za dodelitev programskih in projektnih sredstev? Se o tem baranta, kot je to počel Živadinov s Čandrom?
2. Kakšne so točno pristojnosti programskega direktorja pri dodeljevanju denarja?
3. Kako razumeti bizarnost, da je Živadinov proti Čandru hrumel, ker je ta odšel na MOM zagotavljati osnovna sredstva za preživetje sodelavcev in tekočih stroškov, češ izklopili nam bodo telefone? Na eni strani barantanja za

astronomske vsote, na drugi strani dobesedno istočasno barantanja za preživetje?

Ad Pandurjev odstop

1. Kakšna natančno je funkcija programskega sveta in ali je taka, kot jo je opisal Pandur?
2. Je možno funkcijo predsednika programskega sveta opravljati na daljavo?
3. Ali ni nenavadno, če programski svet vodi evropski poslanec?
4. Kaj pomeni reči, da je Pandur svojo funkcijo predsednika dejansko opravil do konca? Ali programski svet sploh še potrebujemo oz. ali potrebujemo predsednika?
5. Kaj pomeni Pandurjeva delitev funkcije programskega sveta na »kreativno« in »protokolarno« - češ prva je mimo, zdaj je nastopila druga, zato se poslavljam? Zakaj obe, kdaj je nastopila druga?

Ad Pandurjev honorar za svetovanje

1. Kdo natančno je prejel ta honorar – Pandur v intervjuju za Večer pove, da sta dva strokovnjaka garala celo leto in prejela omenjeno plačilo? Kdo sta strokovnjaka?
2. Če sta dva strokovnjaka zanj garala, zakaj je sklenjena pogodba s firmo Pandur Theaters?
3. Ali drži, da potemtakem Pandur od 23.000 evrov bruto ni prejel niti fičnika, kot pokaže njegov natančen izračun izdatkov za ta strokovnjaka?
4. Če je to res, zakaj so postavke v pogodbi takšne, da razkrivajo njegovo, tj. Pandurjevo opravljeno delo, npr. sestanek z Večerovo novinarko?
5. Zakaj Pandur omenja delo, ki da je opravljeno za 12 mesecev, če je pogodba sklenjena in pokriva delo le za čas od junija do decembra 2010?
6. Je običajno, da predsednik programskega sveta sklepa svetovalno pogodbo, saj s tem ne opravlja nadzorne funkcije?

Ad Programski sklopi

1. Če vodja Terminala 12 nikoli ni bil Pandur, zakaj so nam zamolčali, da nosilni projekt EPK sploh nima svojega pravega vodje?
2. Če je res, da vodja Terminala 12 nikoli ni bil Pandur, ali to pomeni, da je Pandur vodja MAKSa oziroma kakšnega drugega programskega sklopa?
3. Če je res, da je Terminal 12 eden izmed štirih (ali petih) sklopov in celo nosilen in središčen, zakaj so vodjo imenovali z zamudo šele v marcu 2011?
4. Če je res, da je biti predsednik programskega sveta in vodja programskega sklopa konflikt interesov, zakaj tega niso opazili že takoj in kdaj so?
5. Če je res, da je bil Pandur zgolj »kreativni vodja« Terminala 12, se s tem njegova vloga pri tem programskem sklopu zdaj izčrpa?
6. Zakaj povezovanja Pandurja s Terminalom 12 in medijskega omenjanja njega kot vodje nikoli niso zanikali?
7. Da ne bo še kakšnih presenečenj: lahko v EPK naštejejo, katere programske sklope izvajajo in kdo so njihovi vodje?
8. Kakšna točno je naloga predsednika programskega sveta, v kakšni meri je njegovo delo vezano na izvajanje programov in v kakšni meri je lahko odsoten iz Maribora?
9. 12. marca 2011 so mediji poročali o tem, da je programski sklop »doživel vodstveno spremembo« (STA). Zakaj so v EPK dopustili takšen hud medijski lapsus, če dejansko te vodstvene spremembe sploh ni bilo?
10. Kako točno se imenuje sklop, ki se še danes na uradni strani imenuje »Terminal 12/MAKS - mariborsko kulturno središče«, kaj točno obsega in kako razložiti besede novega vodje programskega sklopa, ki pravi, da se MAKS in Terminal 12 prepogosto mešata? Je postal Terminal 12 samostojen programski sklop?

ponedeljek, 30. maj 2011

Kolofoni na dan 30.5.2011 – razlika je očitna

Zavod EPK ima od 25. maja 2011 novo spletno stran, kot smo že pisali. Žal ima tudi staro spletno stran – angleška verzija še vedno teče po starem. Kdaj bodo to popravili, žal niso navedli.

Stvar je problematična, ker se zatakne že pri uradnem kolofonu, ki navaja člane zavoda. Z njim se je zatikalo že prej. Toda poročali smo o enigmatični gobarski sezoni novih članov, nenadnem prirastku, ki ne zanima novinarjev, da bi o tem poročali. Toda pozor: gobarska sezona se je začela na slovenski verziji, v angleški je še vse po starem. Spodaj so posnetki obeh kolofonov, slovenskega in angleškega, na dan 30. 5. 2011.

Maribor 2012 public institute
MARIBOR 2012 - European Capital of Culture
Maribor
Murska Sobota
Novo mesto
Ptuj
Slovenj Gradec
Velenje

ponedeljek, 30. maj 2011

Wanted: programska izhodišča izginila v noč

Pozor, iščejo se programska izhodišča EPK. Na novi spletni strani zavoda so izginila. Na njej v direktoriju Program kraljujejo zgolj še »Nove programske smernice», ki jih je spisal Mitja Čander. Kaj se je zgodilo z besedilom Tomaža Pandurja, ki velja za temeljni in opevani programatski tekst projekta? A so se mu odpovedali? Pojasnila zaželena.

Da bi bila stvar še bolj čudna, sta na začetni strani zavoda EPK v angleški verziji v kvadratu poudarjeni obe besedili, Pandurjevo in Čandrovo. Čeprav jih je žal potem mogoče dokaj težko najti le v arhivu vesti, torej pod nobenih od glavnih direktorijev. V kvadratku so zapisali oboje: »Mitja Čander: The reanimation of the town« in »Tomaz Pandur: The city of future«.

Zakaj bi nas moralo to zanimati? Programska izhodišča so izjemno dragocen dokument. Neverjetno beden sicer in vreden Zofijine letne nagrade za kulturnega

bleferja leta njegovemu avtorju. Pridevnik »dragocen« je tu treba razumeti dobesedno. Če so namreč programska izhodišča izginila, smo davkoplačevalci prikrajšani za 23.000 evrov. Spomnimo, sporni honorar Pandurju v višini 23.000 evrov je bil nakazan tudi zaradi izdelave istih izhodišč.

Še huje, če nova spletna stran zavoda javnosti več ne ponuja izhodišč, bi morali protestirati člani programskega sveta. Pandur je namreč (tudi) ob odstopu opozoril na njihovo ključnost:

»Programski svet EPK je pod mojim vodstvom v manj kot enem letu kreativno izoblikoval programska izhodišča EPK in sedanjemu programskemu vodstvu omogočil stvaritev avtorskega programskega koncepta, ki gre sedaj v realizacijo. Ker je mnoge v Sloveniji zelo motila moja dvojna vloga v EPK, predsedniška in umetniška, in ker se moj angažma v javnosti neprestano negativno interpretira in kriminalizira, sem se odločil, da z današnjim dnem odstopim kot predsednik in kot član Programskega sveta EPK Maribor 2012 in da se v prihodnje posvetim svojemu ustvarjalnemu delu. Prepričan sem, da lahko z njim bolje in učinkoviteje prispevam k uspešnosti in mednarodni prepoznavnosti Evropske prestolnice kulture Maribor 2012,« je zapisal Pandur.

Vendarle pa lahko javnost pomirimo. Ta ključen dokument EPK vendarle ni izgubljen, ker smo ga Zofijini shranili za naše potomce; zaenkrat obstaja sicer skrit tudi v slepem črevesu arhiva. Prav tako v arhivu vestičk angleške verzije k sreči najdemo njihov prevod. Za vsak primer spodaj objavljamo obe verziji - preventivno pred morebitnimi novimi izginotji. Slovenska je nadgrajena z razlago za lažje razumevanje:

Nova Nostradamusova programska izhodišča za EPK 2012

Maribor, 31.8.2010. Nova, revidirana Nostradamusova programska izhodišča Evropske prestolnice kulture Maribor 2012, odkrita s pomočjo vnovničnega branja njegovih kvartin, podprtega z računalniško podporo. Temeljno besedilo z manifestom o ultimativni kulturni resnici Maribora je dostopno na tem mestu. Zaradi lažjega razumevanja enigmatičnih verzov smo te opremili z vmesnimi naslovi in ter veselimi mislimi novega in starega vladarja. V kvartini 12 pod spretno prikritim naslovom »Mariborsko kulturo bomo približali civilizaciji« namreč beremo:

»V letu 2012 in sedem mesecev,
bo z neba prišel veliki Kralj groze.
Vstajenje velikega kralja Angolmoisa.
Prej in potem bo veselo vladal Mars.«

Bistvo nostradamusovske operacije EPK je zvito skrito že v besedi Nostradamus - njenem branju v latinščini. Nostra damus, qua damus (kar bomo dali, bomo dali iz naših žepov).

I. Himnični program in budnica za edino pravo mesto prihodnosti: »jaz verjamem, to kar tudi rečem«

V Mariboru imamo enkratno in neponovljivo priložnost, da izčrpan brezizgledni čas ~~in vero v naše rekanje~~ osmislimo na novo, da najdemo smer naše prihodnosti in jo pričnemo bivati enkratno in neponovljivo naše. Prihodnost smo mi, a le, če znamo ~~gledati v stekleno kroglo~~ biti in ustvarjati prihodnje v nas. Prebuditi in biti moramo drzno, velikopotezno in vizionarsko v nas. Če smo se kaj naučili iz preteklosti, je to dejstvo, da je zgodovina bila zmeraj na strani drznih velikopoteznih vizionarjev ~~in manipulantov~~. Naša vizija je obenem naša smer, in ta kaže v čas, ki prihaja. Kaže v čas, ki je, a še nerojen. Kaže čas, ki je hipotetičen čas, ki je, ker lahko je. In če bo, bo rasel iz ~~vojaškega~~ časovnega projektila, ki predstavlja leto 2012. Brez strahu, to ni uničevalni projektil. Tistega, ki ga ~~finančno oropa~~ zadene, oživi iz spanca. Maribor se mora prebuditi. Mora postati drug ~~Saint-Rémy-de-Provence~~. In mora postati drug med tistimi, ki narekujejo drugačnost. Ki so drugi in drugačni – ki niso včeraj, ki so jutri. To so velike prestolnice. Velike po ~~megalomanskem~~ vizionarskem duhu, ki premika ustvarjalno energijo po ožilju mesta, ki deli celice mesta, ~~Pandurjeve~~ njegove sanje in njegova ~~finančna~~ stremljenja. Naše stremljenje je, da zaživimo naš jutri, danes in tukaj. Naš cilj je prepoznanje spečih možnosti ~~v vaših denarnicah~~, odstreti prikritost nastajajočega in ga soustvarjati, razumeti našo usodo kot neizkoriščeno možnost, biti prihodnji, ki ~~sem, ki~~ sem.

II. Renesančni toti čudež tukaj in zdaj: »moji občutki so ganljivi«

Pomislimo na mesteca s po par deset tisoč prebivalci, v katerih se je zgodil ~~ganljivi~~ renesančni čudež. Pomislimo na mesta, ki so s svojimi dosežki na polju vednosti, življenjske omike, ki so s svojo kulturo in odprtostjo za zmeraj spremenile obličje sveta. Pomislimo na genialne posameznike, ~~na Tomaža Pandurja~~, ki so z vztrajnostjo svojih vizij dosegli ključne spremembe v načinu, kako razumemo človeka in svet. Na vizionarske ustvarjalce, razsvetljene ~~francoske~~ vladarje in ~~Franca~~ politike, ki so imeli čut za nezaslišano možnost. Nastopi čas, ko je možno so-odločiti in živeti lastno prihodnost. Sedaj, danes in tukaj, je ta čas. Leto 2012 je ta čas. Za tiste, ki spijo in ki jih je strah presežnega, se je prihodnost že zdavnaj dogodila. Za nas pa obstaja kot ~~nečujna~~ nezaslišana možnost.

III. Seizmologi na sledi novega odkritja: »v parku ne raste nobena šalata«

Ena največjih ugank človeštva je ~~kazenska ovadba~~, kako se generira razvoj. Razvoj je zmeraj nepredvidljiv, največja odkritja, ki so spremenila obličje Zemlje in naše predstave o vesolju, se

niso rojevale tam, kjer se je bilo nabralo največ ekonomskega kapitala in institucionalne ubranosti, marveč zmeraj nepredvidljivo, iz robnih pozicij. Zgodovina razvoja ~~SNG Maribor~~ je zgodovina genialnih ~~finančnih~~ sunkov s strani. Usoda velikih svetovnih metropol je, da so absorbtivne in da hitro prepoznavajo in posvojijo substancialne sunke na polju znanosti in umetnosti, sunke vednosti. Sami sunki pa nastajajo praviloma ~~na tujih računih~~ obrobju.

IV. Previdno pri rokovanju z elektriko: »na bregu leve in desne Drave«

Obrobje se lahko le v trenutku sunka spremeni v epicenter neke radikalne ~~nečujne~~ nezaslišane spremembe. V letu 2012, ko bo toto naše mesto prestolovalo evropski kulturi, mora doživeti nezaslišan premik ~~rečne struge~~. Ne premik, ampak pretres. Z roba se mora Maribor preseliti v sam epicenter spremembe. ~~Elektro Maribor opozarja uporabnike~~: Pretreslo nas bo in oživelo.Finančni Pretres se bo odvijal na različnih nivojih, spreminjal in spremenil bo obličje tega mesta daleč v prihodnost: spremembo na ravni zavesti mesta, aktivacije njegovih ustvarjalnih energij in vzpostavitve pogojev za spremembo, bodisi kot redefinicijo obstoječih ali kot vzpostavitev novih infrastrukturnih možnosti. ~~Nateg~~ Premik mora biti takšen, da ne bo premaknil le Maribora ~~in Panonske nižine~~, pretres mora biti nezaslišanih dimenzij. Čutiti ga morajo po širšem področju ~~srednje Evrope~~ evropske kulture in umetnosti, ki mu bo Maribor prestoloval.

V. Eksplozivne točke prihodnosti: »mi mamo na vseh trgih viréles, zato vse najdete na interneti«

Muzeji in teatri, koncertne dvorane in univerze, literarne hiše in razstavišča, ~~filozofi, humanisti in naivni družboslovci,~~ feljtoni in spletni portali, televizijske postaje in centri umetniškega pulziranja po vsej Evropi se morajo ozreti na ~~bioenergetsko~~ točko prihodnosti, na mesto ~~Duplek~~, od koder prihaja neka nezaslišan pretres. Ozreti se morajo na ~~nič nas ni strah, če umetniki so z nami~~ Maribor.

VI. Nepoklicni meteorologi tudi o duhovni prevetritvi: »mojo srce danes žari«

Da bi prišlo do radikalnega sunka, je potrebno iz tega mesta pregnati vso ~~bleferstvo~~ lenobnost, zatohlost, vso neinventivnost, vso preplašenost in lažno skromnost, vso ležernost in površnost, ves ~~občinski~~ klientelizem, vso nevedenje, vso zamerljivost in samoužaljenost, ves nepotizem in vso lažno samoljubje. Maribor potrebuje vrsto doslej ~~nečujnih~~ nezaslišanih možnosti. Nezaslišanih vsebin. In nezaslišanih afer dogodkov. Ti bodo generirani tako iz ~~davkoplačevalskega~~ vsebinskega potenciala, ki ga premore Maribor in preostala partnerska mesta, kot seveda v najširši evropski in globalni perspektivi. Globalna perspektiva pomeni

perspektivo, ki izvira iz specifične vizije, nikakor poljubnosti: vedeti, kdo, zakaj, kako v najširšem miselnem kontekstu.

VII. Pirotehnika nebrzdane ustvarjalnosti: »prosim, da se v živo spominjate«

Naj ne bo nikoli preslišano. Naj ne bo nikoli ~~v živo~~ pozabljeno. Naj nas omreži ~~vireles~~ in aktivira v nas vse ustvarjalne sile. Zato še enkrat ponavljamo: evropska prestolnica kulture naj ne bo zazrta v preteklost, njen končni cilj je nezaslišana sprememba, je drugačna prihodnost, ki temelji na vednosti in nebrzdani ustvarjalnosti. Le ~~časnik s težo~~ vednost proizvaja nove vsebine, takšne, ki ne ugasnejo kot silvestrski ognjemet in se razkadijo kot senzacionalistična vest na naslovnici včerajšnjih časnikov, marveč take, ki premorejo dolgoročno strukturno vitalnost in redefinirajo način, kako bivamo ~~z nekaj sto evri na mesec~~.

VIII. Maribor bo projektil, ki leti nazaj v prihodnost: »borci so se preko borbe borili«

Da bi Maribor bil zares evropska kulturna prestolnica in ne samozadostna promenada ~~z izrezljanimi vevericami in medvedi na drevesih~~ nam vsem znanih duhov preteklosti, bo moral Maribor postati drzen in vizionarski, projektil, usmerjen v jutri, ~~svetilnik~~ seizmograf še neobstoječega premika, brodolom povprečnosti in vizija prebujenih in ustvarjalnih. Prepoznati, aktivirati in usmeriti moramo vse sile, vse naše sanje, vse naše energije ~~na vrhu sveta~~. Prepoznati in zaupati moramo v naše strahove in za vedno spremeniti njihovo temačno podobo v svetlobo možnosti njihove spremembe. Maribor mora dati ~~Pandurteater~~ vizionarski impulz, spodbudo, premik svetovom kulture in umetnosti, katerim za eno leto sme prestolovati.

IX. Živčni sistem človeka zapleten kot orakelj: »na tem mestu čutim pozitiven srčni utrip«

Ponavljamo: evropska prestolnica kulture naj ne poskuša povzemati in ponavljati obstoječega, se pravi preteklosti, kot se spleta v aktualnem trenutku, marveč naj zgradi mestu manjkajoči ~~petnajsti~~ trinajsti oziroma nulti par živcev, živec, ki v ~~Francu~~ človeku usmerja njegovo prihodnost. Maribor mora leta 2012 postati mesto ~~kanglerizmov~~ možnosti, ugibanj, izjemnih intelektualnih sil, zbranih v točko, usmerjeno v jutri. Ne le platforma sedanjosti, ne le analiza in obračun s preteklostjo, marveč tudi ~~Nostradamusov~~ orakelj, ki s svojimi prerokbami usmerja ~~finančni~~ tok zgodovine. Misli so sile in zgodovina je njihov neizbežni ~~srčni utrip~~ preplet. Zato je tako pomembno biti tam ~~na Studencih~~, kjer misli vznikajo in oblikujejo prve obrise tega, kar bo jutri ~~nezaslišana~~ realnost.

X. Nevrologija trinajstega para živcev in očesnih open: »zahvaljujem se gostom, da

so nas pogostili tukaj v Mariboru«

Da bi v tkivu našega ~~gostitelja~~ mesta zrasel trinajsti par živcev, ~~gre mi na živce~~, ki v človeku usmerja njegovo prihodnost, bo Maribor postal drugačno mesto, drugačno telo, ki nam prihaja naproti iz najbolj drzne prihodnosti, katere neizbežni del smo, če to nezaslišano in zmeraj prisotno možnost prepoznamo kot našo. Telo, ki odkriva nezaslišana dejanja svojih ~~frankensteinovskih~~ uspavanih delov, telo, ki se zaveda, da je stvar njegovega duhovnega in intelektualnega preživetja, da ~~s kijem~~ prebije opno, ki ga uspava, da strga popkovino, ki ga veže na ponavljanja starih ~~populističnih~~ vzorcev in napak, telo, ki je usmerjeno in narejeno za preseganje horizontov znanega in že doseženega. Za to je potrebno, da vsi deli telesa našega mesta delujejo harmonično, gnani z vizijo metamorfoze. Ponavljamo: ~~kreditna~~ sprememba mora biti nepovratna. Po letu 2012 Maribor ne sme nikoli več biti mesto brez jasne prihodnosti. Maribor naj nikoli več ne objokuje svoje usode. Želimo, da Maribor zaživi svoj jutri. Da napne vse svoje sile. Da postane drugačen Maribor, mesto prihodnosti. Za to je potrebno, da projektil naše vizije preluknja ~~naše denarnice~~ opna na naših očeh in jih odpre za nezaslišano ~~demagogijo~~. Nezaslišani morajo biti tako prostorski in arhitekturni ~~projektili~~ projekti, ki morajo omogočati dogajanje nezaslišanega. In nezaslišan mora biti invencijski, vizionarski in energijski vložek vseh, preko katerih se bo evropska prestolnica kulture godila ~~predvsem za nas~~ za vse.

Napotila:
Nova programska izhodišča Evropske prestolnice kulture Maribor 2012:
http://www.maribor2012.info/index.php?ptype=3&ntype=1&id=170
Kanglerizmi:
http://www.politikis.si/?p=5135

Tomaz Pandur: The city of future

New conceptual starting point of the European Capital of Culture

30. 8. 2010 We have gained a unique and unrepeatable opportunity in Maribor to conceptualize an exhausted and hopeless time from the start in order to find the direction of our future and start living in our own unique, unrepeatable way. We are the future, but only if we know how to be, and how to create a future within us. We need to wake up and be bold, ambitious and visionary. If we learned anything from the past, it is the fact that history has only been on the side of ambitious visionaries. Our vision is simultaneously our direction, pointing towards the time to come. It points towards the time, which exists, but is still unborn. It points towards the time, which is hypothetical, which is because it can be. And if it will be, it will grow out of the time missile that represents the year 2012. Have no fear it is not a destructive missile. The one, who is hit by it, awakens from a deep sleep. Maribor needs

to wake up. It must alter. And it must become different among those, who dictate otherness. Who are other and different - who are not yesterday, who are tomorrow. Those are huge capitals. Huge because of their visionary spirit that moves creative energy around the networks of the city, that divides the city, its dreams and aspirations. Our aspiration is to start living our tomorrow, here and now. Our goal is to recognize sleeping potentials, to reveal the latency of the existing and to co-create it, to understand our destiny as an untapped possibility, to be the next, who is.

Let's think of small towns with ten and more thousand inhabitants, which experienced a renaissance miracle. Let's think of the cities, which forever changed the face of the world with their achievements in the field of knowledge, life manners, culture and openness. Let's think of genius individuals, who through their persistence achieved key changes in the way we see man and the world. Visionary creators, enlightened rulers and politicians who had a sense for unprecedented possibility. There comes a time, when it's possible to co-decide and live your own future. Now, today and here is that time. The year 2012 is that time. For those who are sleeping and are afraid of the exceeded, the future has already happened long ago. But for us it exists like an unprecedented possibility.

One of the greatest mysteries of human kind is how to generate development. Development is always unpredictable; the greatest discoveries that changed the face of the earth and our vision of the universe were usually not given birth there where the biggest economic capital and institutional harmony was accumulated, but always unpredictably from periphery positions. The history of development is the history of genial shocks from the sidelines. The destiny of the world's great metropolises is that they are absorbent and quickly recognize and adopt the substantial shocks in the field of science and art, shocks of knowledge. As a rule the shocks occur on the periphery.

The periphery can at the moment of shock change into the epicenter of some radical changes. In the year 2012, when Maribor becomes the European capital of culture, it must experience an incredible shift. Not a shift, more like turmoil. Maribor should move from the periphery into the very epicenter of change. We will experience turmoil and we will be revived. A shift that will take place at various levels and will change the face of this city well into the future: a change in level of perception in the city, activate its creative energies and set the conditions for change, either as a redefinition of the existing or as the establishment of new infrastructure opportunities. The shift must be such that it will not only move Maribor; the turmoil must be of unprecedented dimensions. It must be felt in the wider European culture and arts, which Maribor will throne. Museums and theatres, concert halls and universities, literary houses and exhibition centers, feuilletons and web portals, TV stations and canters of artistic pulsation all around Europe must look at the future, at the city, where some unprecedented turmoil comes from. They must look at Maribor.

In order to achieve a radical shock it is necessary to banish all idleness, stuffiness, all uninventiveness, all false modesty and intimidation, all casualness and superficiality, all clientelism, all ignorance, all resentfulness and self-offence, all nepotism and all false self-love. Maribor deserves a variety of until now unprecedented possibilities. Unprecedented content and unprecedented events. These will be generated thus from content potential, which Maribor and the remaining partner cities are capable of, as of course in a broader European and a global perspective. Global perspective is a perspective originating from specific vision that is by no means arbitrary: to know who, why, how in the broadest possible sense.

It should never be overheard. It should never be forgotten. Let it seduce us and activate all creative forces within us. Therefore we repeat once again: the European Capital of Culture should not be just looking back into the past, its ultimate goal is unprecedented change, a different future based on knowledge and unbridled creativity. Only knowledge produces new content that does not extinguish like New Year's fireworks and blow away like sensational news on the front pages of yesterday's newspapers, but is capable of a long-term structural vitality and redefines the way we live.

To be truly the European Capital of Culture and not a self-sufficient promenade of known spirits of the past, Maribor will have to become bold and visionary, a missile directed towards tomorrow, a seismograph of still non-existing shift, a shipwreck of mediocrity and a vision of the awakened and creative. We need to recognize, activate and orientate all our forces, our dreams, all our energy. We need to recognize and trust in our fears and forever alter their dark image into the light of possibilities of their change. Maribor must offer a visionary pulse, stimulation, shift to the worlds of culture and art, which for one year it is allowed to throne.

We repeat: European Capital of Culture should not try only to summarize and repeat the current, that is to say the past, as it interweaves in an actual moment, but should build a city's missing thirteen or null pair of nerves, the nerve that in man directs his future. Maribor should in year 2012 become a city of possibilities, speculation, exceptional intellectual forces gathered at a point, focused on tomorrow. Not only a platform of the present time, not only an analysis and a settlement with the past, but also an oracle whose prophecies direct the flow of history. Thoughts are forces and history is their inevitable intertwining. Therefore it is so important to be there, where thoughts germinate and form the first outlines of what will be tomorrow a reality.

In order to make the tissue of our city grow thirteen pairs of nerves, the nerve which in man orientates his future, Maribor will have to become a different city, a different body, which is coming towards us from the most daring future, of which we are an inevitable part, if that unprecedented and always present possibility is recognized as our own. A body which discovers the unprecedented activities of its sleeping parts, a body which is aware that it is a matter of its spiritual and intellectual survival to tear a membrane that makes it sleepy and an

umbilical cord that makes it repeat old patterns and mistakes; a body which is orientated and made for exceeding the horizons of the known and achieved. Therefore it is necessary for all parts of our city to act harmoniously, driven by the vision of the metamorphoses. We repeat: the change must be irreversible. After year 2012 Maribor should never again be a city without a defined future. Maribor should never again lament its destiny. We want Maribor to start living its tomorrow. To do it's utmost. To become a different Maribor - a city of future. Therefore it is necessary for the missile of our vision to punch the membrane in our eyes and open them for the unprecedented. Unprecedented must be the spatial and architectural projects that enable the happening of the unprecedented. And unprecedented must be the inventive, visionary and energy input of everyone who will make the European Capital of Culture happen.

sreda, 01. junij 2011

Kangler: Zofijini so krivi za odhod Pandurja

Po nekaterih doslej zbranih podatkih je društvo bizarnega imena Zofijini ljubimci iz Maribora krivo, da je predsednik programskega sveta zavoda EPK, sicer genialen umetnik Tomaž Pandur in avtor misteriozno izginulih programskih izhodišč EPK, odstopil s tega mesta. Približno tako se glasi obtožba župana Franca Kanglerja, izrečena na seji mestnega sveta, ki je potekala 30. maja 2011. Podatke še preverjamo.

Drzna trditev je bila izrečena dan pred vabilom gospoda župana »na razgovor«, objavljenem tukaj. Uspešno iskanje sovražnikov in teorij zarot proti EPK se nadaljuje – očitno le vsega ni kriva Ljubljana. Kako je mogoče medijsko bojkotiranim in tudi sicer nepomembnim članom društva Zofijini ljubimci pripisati takšno strahovito moč navzlic porazni statistiki medijskih prezentacij, je vprašanje za milijon dolarjev. V vsakem primeru so lahko na doseženo ponosni.

četrtek, 02. junij 2011

So na občini kršili še zakon o javnih financah?

Trg Leona Štuklja naj bi nastajal tudi s pomočjo črpanja denarja iz postavke »Mreža EPK«. *Toda kako! Današnji Večer:*

Horvat pa je med domnevnimi nepravilnostmi izpostavil še, da »so dela potekala brez zagotovljenih finančnih virov in brez zakonitega postopka oddaje del posameznim izvajalcem«. Opozicija dvomi, da so se sredstva za obnovo v letu 2010 porabljala ustrezno. Ker je bilo za investicijo lani v proračunu zagotovljenih le še 200.000 evrov, z Vodovodom pa je bila podpisana pogodba za skoraj milijon evrov, sestavljavci gradiva menijo, da se je denar črpal iz posebne postavke Mreža EPK, kar pa ni v skladu z zakonom o javnih financah.

četrtek, 02. junij 2011

Protikorupcijska komisija predlaga uvedbo prekrškovnega postopka za MAKS

Klemenčičeva protikorupcijska komisija je zadevo MAKS, danes bi torej verjetno morali reči UGM ali UGMAKS, s predlogom za uvedbo prekrškovnega postopka odstopila državni revizijski komisiji. O tem, kako domače, diletantsko in ignorantsko so na občini postopali ob sklenitvi dvajsetletne najemne pogodbe mimo javnega razpisa, smo že večkrat pisali (glej v iskalniku na strani). Današnji članek iz Večera, ki še zmerom pušča odprto vprašanje, ali bo mariborska občina še kar vztrajala v protizakonitem ravnanju ali ne:

Večer, četrtek, 2.6.2011, stran 15, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Maks na revizijsko komisijo
Podpis o najemu kulturnega središa bo, če bo tako odločila revizijska komisija, mariborsko občino oziroma župan stal nekaj sto evrov

»Komisija je v zadevi Maks poslala državni revizijski komisiji predlog za uvedbo prekrškovnega postopka,« so nam včeraj sporočili iz Komisije za preprečevanje korupcije. Več informacij o vsebini predloga nam niso razkrili, saj bi s tem, kot so zapisali, ovirali učinkovito izvedbo postopka. Prijava je romala na protikorupcijsko komisijo, potem so se javno pojavili dvomi o zakonitosti pogodbe za 20-letni najem Maksa (Mariborsko kulturno središče na območju bivše MTT Tabor) med mariborsko občino in podjetjem ZIM, ki mora do 20. maja 2012 zgraditi ta objekt, občina pa bi zanj 20 let plačevala letno najemnino dveh milijonov evrov. Pogodba je bila podpisana decembra lani.

V Večeru smo že objavili mnenje dr. Vesne Kranjc s Pravne fakultete Univerze v Mariboru, da bi morala občina takšen posel oddati po postopku javnega naročanja, da bi morala izpeljati javno naročilo za najem Maksa pa sta pritrdila tudi ministrstvo za finance in računsko sodišče, saj je najemno pogodbo dopustno skleniti brez predhodnega razpisa le v primeru, če se najema obstoječo zgradbo. Vse navedeno pa je ves čas zavračala direktorica Milica Simonič Steiner, češ da so pogodbo z ZIM pregledali pravni strokovnjaki in jo označili za veljavno.

Iz mariborske občine so nam včeraj odgovorili, da o uvedbi postopka niso bili obveščeni, to nam je zatrdil tudi direktor ZIM-a Matjaž Knez, zato komentarja obeh podpisnikov, s strani občine je to župan Franc Kangler, nismo dobili. Je pa praksa državne revizisjke komisije takšna, da pozove vse vpletene k oddaji dokumentov, ki jih pač zahteva, časa, da se izreče o zadevi oziroma v tem konkretnem primeru o najemni pogodbi, pa ima najmanj dve leti. Potem

se lahko odloči zgolj za opomin ali pa odgovorni osebi, ki je tak dokument podpisala, izreče globo. V zakonu o javnem naročanju pa je zapisano, da bo mariborski župan za tak podpis, če bo mnenje revizijske komisije, ki je obvezujoče, pač takšno, odštel od 500 do 2 tisoč evrov.

četrtek, 02. junij 2011

Beden novinarski propagandizem MMC RTV SLO

Kako razumeti naslov naslednje zgodbe:

Ja, dobro smo prebrali, »Da bi del blišča EPK-ja padel tudi na Ljubljano...« je cenena smešnica, cinična puščica, uperjena proti domnevni nakani Mitje Rotovnika le zato, ker je pripravljen sodelovati z zavodom EPK. V besedilu nima nobene opore, izkazuje novinarsko vrednostno sodbo in je s tem dvakrat nedopustna. V svojem bistvu je žaljiva.

Je manira novinarskega neprofesionalizma, kakršnega najdemo na MMC RTV SLO v izobilju. Le kaj na to poreče Janez Lombergar, novopečeni član programskega sveta EPK? Kar je, mimogrede, potencialno konfliktna interesna vloga.

petek, 03. junij 2011

Madžarska arhitekta: »To je ultimat občine.«

Mariborska občina se še dalje požvižga na mnenje protikorupcijske komisije in državno revizijsko komisijo, uspela je pretentati ministrstvo za kulturo (in ministrstvo za kulturo se je pustilo pretentati), blefira, da dela dva projekta, a dejansko dela enega: UGMAKS je enkrat UGM, drugič je MAKS, denarci tečejo enkrat z enega naslova, enkrat z drugega, a zdaj gre za en objekt, programi pa itak nikogar ne zanimajo. Še vedno čakamo, kateri slovenski novinar bo naredil obsežnejši intervju s prevaranima madžarskima arhitektoma. Današnji zapis Večera:

Večer, petek, 3.6.2011, stran 12, KULTURA, avtor: PETRA ZEMLJIČ

Cenejša varianta požegnana, neznank še nekaj

Finančna konstrukcija nove moderne galerije zapisana, kako bo z opremo in programom prireditvene dvorane Maks naj bi bilo znano v naslednjih dneh

Odločitev župana Franca Kanglerja, da največji naložbi v mariborsko kulturno infrastrukturo, center Maks (Mariborski kulturni center) in novo umetnostno galerijo (UGM), združi v eno lokacijo na območju bivše MTT Tabor tik ob Dravi, so v ponedeljek požegnali še mestni svetniki. Očitno je dogovor med vodstvom UGM, občino in ministrstvom za kulturo, kjer so več čas dvomili o pravočasnosti novega projekta in ki je nastal v arhitekturnem biroju Sadar/Vuga), dobil politično zeleno luč. Se s tem le zaključuje infrastrukturni pretres v Mariboru, in bodo novi prostori v času Evropske prestolnice kulture (EPK) 2012, seveda če bodo zgrajeni, omogočili izpeljavo nekaterih programov?

V mariborski občini pravijo, da je razlogov za umestitev UGM v Maks, več. Najpomembnejši je racionalizacija stroškov - z združitvijo obeh projektov bodo po njihovih ocenah prihranili okoli 15 milijonov evrov. Da bo nova UGM dobila prostor na desnem in ne na levem bregu Drave, stane torej manj, pravijo v občinski projektni pisarni; nova varianta je ocenjena na dobrih 17 milijonov (prvotna na 24), hitrejši pa naj bi bili izvedbeni roki. Potem ko naj bi prvotni načrt na Lentu bil izvedljiv februarja 2013, nova različica že zmeraj predvideva otvoritev objekta v maju 2012.

Sicer pa na občini še zmeraj del odgovornosti pripisujejo madžarskima arhitektoma in neuspešnim pogajanjem za pripravo projektne dokumentacije, medtem ko Madžari nasprotno zatrjujejo, da je občina spreminjala prvotne dogovore. Kako se rešil zaplet, je zaenkrat težko napovedovati. »Madžarska arhitekta sta dobila plačano avtorsko nagrado v višini 40 tisoč evrov. Pripravljalna dela in idejna zasnova, ki so jo izdelali, so skupaj vredni 210 tisoč evrov.

Podizvajalcem je bil znesek v skupni višini okrog 97 tisoč evrov že poravnan, madžarskim arhitektom pa bo, ko bodo podpisali še zadnji aneks, s katerim prekinjamo poslovno sodelovanje,« so nam zatrdili na občini.

Sporni aneks

A madžarska arhitekta še zmeraj trdno stojita na nasprotnem bregu. »40 tisoč evrov je bila najina nagrada za zmago na mednarodnem arhitekturnem natečaju v marcu 2010, z njo sva kasneje dobila bančno garancijo, ki je stala 42 tisoč evrov. Eno leto sva delala brez plačila in sedaj želijo, da sprejmeva aneks, ki popolnoma spreminja prvotno pogodbo?! Njihovi pogoji so, da dobiva manjše plačilo, kot je navedeno v originalni pogodbi. Morava se strinjati še z ustavitvijo projekta zaradi skupnih interesov, prav tako ne smeva ničesar več zahtevati. To je ultimat občine, čeprav so naše pogoje pred tem že sprejeli,« pravita arhitekta Tamás Lévai and Ágnes Jószai.

Seveda bomo nadaljevanje zgodbe na Lentu še spremljali, dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja za Maks na desnem bregu Drave pa je vložena. »Sledile bodo še dopolnitve oziroma spremembe te dokumentacije za potrebe UGM«, še pravijo na občini. V ministrstvu za kulturo so bili skopi z odgovori, na vprašanje o združitvi odgovarjajo zgolj takole: »UGM je investicija, ki jo podpira ministrstvo za kulturo, Maks je občinski projekt«. O finančni injekciji, ki bo Mariborčanom za UGM prinesla deset milijonov evropskih sredstev, pa, da je »gradnja UGM predvidena za prihodnje leto in bo zato potreben rebalans sredstev v skladu z ostalimi potrebami«.

V projektni pisarni MOM zatrjujejo, da bo v letošnjem letu občina za UGM prispevala milijon evrov, ministrstvo za kulturo pa sedem, v letu 2012 pa občina 6,5 milijonov, država pa slabe tri milijone evrov. Preden bo začeli črpati sredstva, mora občina pridobiti še odločbo o sofinanciranju projekta, ki jo izda vladna služba za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

Maks že zmeraj brez programa

MOM bo torej podpisala pogodbo o sofinanciranju s podjetjem ZIM, ki gradi Maks in s katerim ima občina podpisano pogodbo o najemu Maksa za 20 let. Na občini zatrjujejo, da je najemna pogodba, ki je tačas na državni revizijski komisiji (ker občina ni izvedla javnega razpisa za najem objekta, ki še ni zgrajen), »veljavna in ne ogroža realizacije projekta«. Po njej bi za dobrih 4 tisoč kvadratnih metrov, kjer bo domoval Maks plačevala letno najemnino 1,5 milijona, od ZIM-a pa mora kupiti še zemljišče za gradnjo UGM, za kar bo odštela dober pol milijon evrov. Kdaj se bo začela gradnja, se še ne ve, direktor ZIM-a Matjaž Knez nam je le zatrdil, da zaenkrat potekajo zgolj rušitvena dela.

Kaj točno bo nudil Maks, še zmeraj ni znano, občina pa zatrjuje, da se bo o programu odločalo v naslednjih dneh. Opremo zanj, ki jo je s podpisom v pismu o nameri obljubila ministrica za kulturo Majda Širca, pa je očitno še zmeraj aktualna. Čeprav v kulturnem ministrstvu pravijo, da pisma župan Kangler še zmeraj ni podpisal, lahko projekt Maks kandidira za sredstva za opremo na razpisih.

O tem, kaj vse bo nudila nova galerija in na kakšen način si bo delila prostore z Maksom, smo povprašali direktorico Bredo Kolar Sluga, a žal na naše klice in elektronsko pošto ni odgovorila.

sobota, 04. junij 2011

Jančar zahteva, da se nehajo slabe novice

Še ena prošnja k molku kritične javnosti in medijev: akademik EPK in sicer, Drago Jančar, del za te namene ustanovljenega intelektualnega gremija, verjetno zadovoljen tudi nad programom izvedbe, imenovanim Jančarstadt, zahteva nič manj kot odsotnost kritičnih »slabih novic«.

Mislim, da je zadnji trenutek, da celotna slovenska javnost absolutno podpre program EPK. Slabe novice se morajo nehati. Čas je, da omogočimo organizatorjem, da ta program izpeljejo,« je še dejal.

Zahteva, da se prenehajo slabe novice, spominja na nemogočo zahtevo predsednika države nedavno tega. Seveda je taka zahteva po sebi miselni lapsus. Predpostavlja namreč, da so slabe novice stvar premišljene intence kritične javnosti in ne tistih, ki dajejo razlog za slabe novice. Zahteva po prenehanju slabih novic je obrambna zaščitniška gesta, ki ne dovoljuje ne le slabih novic, temveč niti pomisli, da je v EPK kaj narobe. Še huje, akterjem posredno pripiše »onemogočanje« izpeljave programa, kar spet kliče k teoriji zarote.

sobota, 04. junij 2011

Eni pa še kar naprej drekajo

Tone Partljič v iskanju sovražnikov na spletni strani EPK:

Kakšno zadoščenje imajo tisti, ki že zdaj drekajo, sramotijo, pljuvajo na to našo kulturno sanjo, na to svežo in za Maribor vseeno novo in drugačno »pot« v jutri, pa seveda ne vem. Vem le to, da bi ti podrekali tudi najboljši rezultat, ampak z njimi se zanesenjaki s sijem nad Pohorjem in Kalvarijo zdaj ne bomo ukvarjali.

Tudi srednje rezerviran bralec bo lahko zgornje vrstice z lahkoto povezal z dvema motivoma, na katera smo na teh strani že opozorili: prvi je Kanglerjeva teza o napadih na Maribor, kulminacijo doživlja te tedne po njegovi aretaciji, drugi je enodimenzionalizacija kritične perspektive, ki se kritični javnosti v Mariboru sistematično dogaja po vzpostavitvi projekta EPK. Povedano enostavno, mentalno obubožano mesto doživlja z antikritiko še en udarec.

ponedeljek, 06. junij 2011

Kaj počnejo akademiki EPK?

Vprašanje programskemu direktorju EPK se je glasilo:

Na kakšen način pri sestavljanju programa sodeluje Akademija EPK, katere člani so številni ugledni predstavniki in »svetovni ambasadorji« slovenske kulture?

In njegov odgovor:

Članici in člane akademije zelo spoštujem in večinoma tudi osebno dovolj dobro poznam, da začutim njihove dejanske reakcije onkraj uglajenosti. Ko sem jim predstavil obstoječi programski načrt, sem začutil njihovo iskreno navdušenje in pripravljenost za aktivno soudeležbo. To mi daje pomembno oporo za dokončanje zastavljenega.

Če lahko vzamemo odgovor kot indikativen, potem živ bog ne ve, kaj počnejo akademiki. Prav noben od teh stavkov nam o funkciji akademikov ne pove nič. Toda predpostavimo, da je to nekakšno svetovalno telo, ki duplicira obstoječi programski svet in s tem že po sebi pomeni težavo. Če bi ti člani kakorkoli sodelovali pri ustvarjanju programa, bi bili takoj v interesnem konfliktu. Ne morajo namreč opravljati obeh nalog - na podoben način ne, kot člani programskega sveta. Kaj torej?

ponedeljek, 06. junij 2011

Čander dvomi, da bo UGMAKS nared pred septembrom 2012, pa še takrat bo čudež

Iz intervjuja s programskim direktorjem zavoda EPK zvemo marsikaj zanimivega. Recimo naslednje: razen njega skoraj nihče ne omenja lokacije TVT Boris Kidrič, ki naj bi vase posrkala bistvo programa bivšega Pandurteatra oziroma Terminala 12 (mimogrede, kdo ga sploh še omenja?). Zdaj vsi mečkajo le o UGM alias MAKSu, ki pa ne more učinkovito pokriti dveh namembnosti. Razen tega Čander dvomi, da bo lokacija nared pred septembrom 2012. Spomnimo, Kangler vedno znova vztraja, da bo to sredi maja, ko prihaja v Maribor dalajlama. Pravijo...

Kaj se dogaja s prizorišči dogodkov?

Mnoga prizorišča so seveda znana, kljub temu pa se tukaj utegne pojaviti zelo nevarna prepreka za uspešno izvedbo EPK-ja. Sam ne verjamem, da bo UGM/MAKS zgrajen oziroma usposobljen pravočasno. Po najbolj optimističnih scenarijih bi lahko realno zaživel septembra, kar pa bi bil skorajda čudež. Spomnimo se samo ljubljanske opere. EPK in njegov umetniško prestižni sklop Terminal 12 se nahajata v hudi nevarnosti, da se lahko zlomi ambiciozni program uprizoritvenih in vizualnih umetnosti, saj SNG ne more absorbirati vsega zaradi redne sezone in svojih obveznosti, sedanja stavba UGM-ja pa utegne biti celo prodana.

Zavod se ni dolžan ukvarjati z infrastrukturo, zanjo odgovarja mesto in posredno tudi država. Ker vseskozi delujemo aktivno, smo podali po našem mnenju ne le predlog za rezervno rešitev realnih težav, ampak tudi opcijo za emblematično zgodbo EPK-ja kot revitalizacije mesta, ki se lahko poveže tudi z načrti univerze, ključnega momenta prihodnosti. Tukaj mislim na TVT Boris Kidrič. Težav z lokacijami je sicer še nekaj, a so realno lažje obvladljive.

ponedeljek, 06. junij 2011

Enigmatični člani programskega sveta

Nekajkrat smo že poročali o enigmatičnih novih članih organov zavoda EPK. Zdaj se enigma še kar nadaljuje. O tem, kdo so novi člani, smo skrivnostno izvedeli le iz kolofonov na spletni strani. Če bi verjeli diskurzu v javnosti, ti novi člani dejansko sploh ne obstajajo. En primer: dr. Jože Vogrinc bi v skladu s tem ne smel biti član programskega sveta EPK – mediji ga ne omenjajo, novinarjem se fučka preverba, programski direktor ga ne omenja, deležni nismo nobenih pojasnil – ena sama ignoranca. Še en otipljiv dokaz je vprašanje Mitji Čandru v današnjem intervjuju na MMC RTV SLO, kjer Vogrinca znova spregleda(jo):

Mariborski župan je namesto Tomaža Pandurja in Simona Karduma v programski svet zavoda Maribor 2012 - EPK imenoval direktorja TV Slovenija Janeza Lombergarja in urednika Luko Novaka. Ste zadovoljni s tem izborom?

Tomaževega odstopa mi je zelo žal. Čas bo pokazal, da je dal EPK-ju izjemen pečat, po dolgem zastoju ne le v pripravah, ampak tudi konceptualizaciji, je vnesel v projekt evropsko ambicijo. Brez nje gotovo ne bi bili, kjer smo. Sam sem zasnoval programsko vizijo prav v sodelovanju z njim in sedanjimi vodji programskih sklopov. Nova člana dobro poznam po njunem delu in ju zelo spoštujem. Za avtonomijo projekta je nujna kredibilnost članov programskega sveta. Sedanja sestava jo brez dvoma zagotavlja.

torek, 07. junij 2011

O, ti moj EPK - še vedno brez prospektov in brošur...

Empirična izkušnja, kaj lahko dobite na sedežu zavoda EPK, ko zaprosite za brošuro o EPK, prospekt ali letak...:

Večer, torek, 7.6.2011, stran 17, MARIBOR IN OKOLICA, avtor: Zora Štok

DEŽURNI REPORTER
Čigav neki je EPK?

Ideja o Mariboru kot evropski prestolnici kulture sega še v čas županovanja Borisa Sovič. Dovolj je bilo torej časa za zorenje mnogih zamisli in njih izpeljavo, za piljenje programa, potem ko je Evropa potrdila kandidaturo našega mesta, in za dodelavo programa, s katerim se bo Maribor dostojno promoviral kot EPK. Kot so to že storile kulturne prestolnice pred njim. Čas se je hitro obračal, do prevzema prestola je še dobrih šest mesecev, program že dobiva vedno bolj jasne obrise in tu in tam kakšnega Mariborčana celo zanima, kaj vse se bo dogajalo.

A glej ga, zlomka. Tisti, ki si zaželi vsaj v kakšnem prospektu ali brošuri kaj prebrati, naleti na prvo oviro že v samem središču mesta. In to že v Naskovem dvorcu, obnovljenem tudi za namene EPK, predvsem pa zlahka dostopnem za vse, ki bi o EPK želeli izvedeti kaj več. A vrag je vedno v podrobnostih. V takšnih, kot je prijazen pozdrav na primer. Očitno nihče iz ekipe EPK nekemu mladeniču, ki v pisarni v pritličju tako vneto tipka po računalniku, da ob mrmrajočem odgovoru obiskovalkama niti pogleda z ekrana ne dvigne, ni povedal, da sodi k osnovnemu bontonu odzdraviti na prijazno izrečen Dober dan in vprašati, ali morda lahko pomaga. Ker sicer mi ni jasno, zakaj potem sploh sedi tam, v pritličju Naskovega dvorca, za vrati z oznako Maribor - EPK.

Toliko časa si je sicer vzel, da je obiskovalki kar med tipkanjem napotil nadstropje višje, »tam, na koncu verande, je tajništvo, tam vam bodo pomagali«, je bil namreč njegov odgovor na prošnjo, da pravzaprav želita samo prospekt v zvezi z EPK.

No, potem sploh do konca verande ni bilo potrebno. Prijazno dekle je najprej vprašalo, kako lahko pomaga, odgovoru, da potrebujemo le kakršenkoli prospekt o EPK z logotipom, pa je sledilo vprašanje: Od kod pa sta? In pojasnilo, da prospektov še ni, samo kakšna brošura je na razpolago. A odgovor ene od obiskovalk, da je pač samo Mariborčanka, ki želi prospekt o EPK

z logotipom, ni bil dovolj, da bi brošuro tudi dobila. Mora povedati, od kod je, sicer je ne dobi.

Obiskovalki sta seveda ostali brez besed. Mesto, ki se kiti z nazivom EPK, še pol leta pred prevzemom tega naslova za svoje meščane nima prospektov, brošur, letakov, česar koli že. Kot da kdo od vodilnih (ne govorimo o pripravi samega programa, v tem zapisu gre za odnos mesta do meščanov) še nikdar ni bil v kakšni EPK. Namesto da bi že pred vhodom v Naskov dvorec postavili stojala s prospekti, brošurami, letaki in podobnim materialom in tako dogajanje približali mimoidočim, še za tistega, ki se sam odloči vstopiti in poprositi za kaj takega, nimajo ničesar. Niti ne pojasnijo, zakaj tega še ni. Oziroma, obiskovalki sta prijazno pojasnilo in tudi brošuro dobili od mladeniča, ki ima tudi sam veliko opravka z EPK, a daleč od tega, da bi to bilo njegovo delo. Je pa pokazal, kako bi morali ravnati tisti, ki se zadržujejo v Naskovem dvorcu pod oznako EPK.

Kaj naj torej naredimo, ko nas nekdo poprosi za nekaj gradiva v zvezi z EPK? Kličemo tiste, ki jih poznamo, in vemo, da delajo pri tem projektu? Kaže, da bo treba početi prav to, namesto da bi nas na vsakem koraku zasipavali s podatki o tej naši ljubi kulturni prestolnici. O, ti moj Maribor ...

sreda, 08. junij 2011

Dule in Naša mala EPK klinika

Ne, ni Dušan Semolič in ni Urška Čepin. Ne, to je Dule v produkciji programskih sklopov EPK. Ker gre za močno kvaliteto in zahtevno umetniško vsebino, kar dveh sklopov. Po Zlatku Zahoviču kot promotorju EPK smo dočakali še visokokvaliteten »EPK humor« v podobi rednih mesečnih srečanj s »hišnikom Maribora« ali »hišnikom EPK« (ne morejo se odločiti, ali prvo ali drugo). »Naša mala klinika po epekajevsko« v podobi Dušana Vaupotiča Duleta je videti takšnale protomariborska Vinko Šimek karikatura:

http://www.youtube.com/watch?v=qYWXn85bBU0&feature=player_embedded

Dule sicer uspe zastaviti nekaj relevantnih vprašanj, ki pa žal niso vredna smešenja: kaj bomo imeli od EPK, kaj bo od tega imela delavka v Sparu? Naša omiljena Duletova, namenjena kritikom: »Samo naj se pazi tisti, ker tu na EPK-ju smo sami sposobni!« Ja, smo opazili. Humor po epekajevsko, upajmo da dobro honoriran, seveda niti slučajno ne zadene in smeši samih protagonistov EPK-ja neposredno in konkretno. Ne grizi roke, ki te hrani? Dule, a smo mi proti EPK? No, na tej strani zbiramo material tudi za te potrebe in je na voljo. Recimo nekaj direktnih predlogov hišniku EPK za pristne komične skeče in čisto vest:

Zlata kanglica
Programska nostradamusovska izhodišča
Usodna privlačnost ničnih pogodb
Gobarska sezona EPK
Revizijski čudeži
Novinarske barikade
Drekači znova na delu
Pecunia non olet

in še na desetine drugih...

sreda, 08. junij 2011

Natečaji, rezervirani za fakulteto generalne direktorice in njene študente

Kaj počne komunikacija agencija ZADRGA v EPK? To se sprašujemo vse od takrat, ko smo ugotovili čudne posle na relaciji med Zadrgo in takrat še poslovno direktorico zavoda EPK, torejdenarne posle mimo razpisa. Potem ugotovimo naslednje: Matjaž Germ je recimo sodelavec v programskem sklopu Življenje na dotik, sicer pa je član ožje ekipe Zadrge.

In potem ugotovimo, da je maja letos Zadrga (!) razpisala in izvedla natečaj za logo za majice v imenu EPK na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (FERI). Po drugi strani pa je Programski sklop EPK razpisal natečaj za video posnetek. Poglejmo:

»Razglašen je bil tudi zmagovalec natečaja Kreativna bitka vol. 1 za logo T-Shirt na temo EPK, ki ga je razpisala agencija za kreativne komunikacije Zadrga.«

»Na zaključni prireditvi je bil med drugim razglašen tudi zmagovalni video posnetek natečaja Kreativna bitke vol. 2, ki ga je razpisal programski sklop EPK Življenje na dotik.«

V čem je problem? Prvič v tem, kar smo že navedli: od kdaj lahko takšne natečaje razpisuje zunanja agencija? Ali ima ta sklenjeno pogodbo z zavodom, in to za izvedbo česa?

Drugič, na natečaju za logo majic in videov so lahko tekmovali seveda zgolj študenti FERI-ja. Ali ni to čista diskriminacija vseh drugih državljanov, še zlasti če upoštevamo, da so temu sledile nagrade? Čigav je projekt EPK? Privaten ali ne?

Tretjič, kako je možno, da sta natečaja izvedena prav na fakulteti in prav na Inštitutu za medijske komunikacije, ki ga vodi generalna direktorica dr. Suzana Žilič Fišer!? Tako rekoč na njeni hišni fakulteti in hišnem inštitutu! Ne, naključij ni, je le privatizacija EPK zgodb.

Četrtič, nagrade v obeh razpisih (v celoti spodaj) so, milo rečeno, zanimive. Kakšne, naj preveri bralec:

Kreativna bitka vol.1

T-SHIRT ZA VELIKO NAGRADO ZADRGE

Facebook stran bitke

KAJ: Ustvarite najbolj izvirno, odštekano in kreativno majico (T-shirt).Ustvarjajte v parih in zmagajte ter se predvsem zabavajte!

KDAJ: Kadarkoli. Rok za oddajo je 31.5.2011.

ZAKAJ: Ker bosta nagrajenca v svojo zbirko ZMAG zapisala še ENO zmago in ker se bosta na zid kreativnih borcev vpisala kot prva zmagovalca. Morda zato, ker si bosta na svojih tekočih računih razdelila 300 EUR in se dobro zapisala kreativni ekipi agencije Zadrga, kjer bosta v vpisana v program mesečnih poletno/jesenskih praks!

KDO LAHKO TEKMUJE? Tekmujejo lahko vsi redni ali izredni študenti medijskih komunikacij vključno z absolventi. Diplomanti, študentje brez diplome in brez statusa ne morejo tekmovati .

PRAVILA IGRE: Ekipo naj sestavljata dva člana. Oblikovalec in snovalec. Pozor: Ekipe katerih člani so že razporejeni v programa IGK ali RTV, morajo biti sestavljene iz po enega člana iz vsakega programa. Zaradi druženja seveda, in bolj napete igre.;)

KAJ ODDATI? Oddati je potrebno pdf. datoteko z izdelkom. Uporaba programov za oblikovanje ni definirana, je pa priporočljivo uporabljati programe družine Adobe (doooh .Na majico morate umestiti tudi logotip Evropske prestolnice kulture 2012 (v prilogi spodaj).

Vse izdelke oddate na naslov info@zadrga.si

KDO BO ZMAGAL: Strokovna žirija v sestavi Igor Primčič (FERI), Marko Ivanišin (FERI) in Matjaž Germ (ZADRGA) bo izbrala zmagovalca na podlagi naslednjih kriterijev:

Relevantnost ideje in izdelka glede na razpisano temo,

Kreativna iskrivost ideje,

Izvedbena odličnost in

Faktor x (posebna dodana vrednost, ki ponavadi žirijo vrže iz stola)

KAJ JE TOREJ NAGRADA: Zmagovalna ekipa (2 člana) bo prejela 300 EUR simbolične nagrade in možnost opravljanja poletne prakse na mariborski oglaševalski agenciji ZADRGA.

KAJ ŠE!

Zmagovalca bosta proglašena in nagrajena na zaključnem večeru medijskega dne. Žirija si pridržuje, da poleg glavne nagrade podeli tudi nekaj posebnih priznanj in omemb. To je to. Akcija!

NO, SEVEDA, NENAZADNJE, TEMA RAZPISA:

Transcript: «Maribor bo leta 2012, kot že predobro veste, Evropska prestolnica kulture! Ne, počakajte za trenutek, to se sliši preveč nenavadno. Torej, Evropska prestolnica kulture 2012 bo… London? No, seveda, London JE prestolnica kulture, toda uradno BO evropska prestolnica kulture.. Maribor! Naš Maribor?? Da, Maribor od Dravi, mesto Viol in vinske trte bo evropska prestolnica kulture. Uff.. Naslednje leto boste torej študirali, žurali in bili cool na očeh evropske kulturne javnosti. No, če pa zadevo obrnemo tako, pa vrag vzame šalo. Čas je, da postanemo na to ponosni!

Ustvarite, oblikujte, zasnujte majico (T-shirt), ki bo izražala glas in občutek evropske prestolnice kulture v očeh mladih, kreativnih ustvarjalcev, ki živijo ali študirajo v Mariboru.

Sledite urbanim trendom, izdelek naj bo sporočilno širok. Uporabljate lahko angleški jezik, če boste sporočali tekstovno. Predstavljajte si, da želite vsem svojim kolegom iz Evrope kar najbolj jasno sporočiti, da bo EPK 2012 pri nas in jih povabiti na obisk.

Izrazite torej svoj pogled na kulturo, svoje videnje Maribora v središču Evropske pozornosti in seveda dodajte izdelku svoj poseben pečat.

Ilustrirajte, rišite, zapišite, dajte svoji ideji formo, barvo in obliko. Bodite hudomušni, nagajivi a hkrati elegantni, ponosni in iskrivi.

Namig: Najboljše ideje so povsem preproste, potek njihovega ustvarjanja pa je vedno zelo kompleksen.

Kreativna bitka vol.1(PDF)

Priloga – EPK logo (PDF)

Kratek opis:

Ulice Maribora bo v letu 2012 preplavila kultura, umetnost, kreativnost, refleksija socialnih, družbenih, ekoloških in drugih vprašanj. Ampak še pred tem cunamijem kultiviranosti in ozaveščenosti bi radi skozi vaše oči, ki živijo to mesto in so del tega mesta, odkrili čim več mrtvih kotov, črnih lis, razbitih vogalov, nevidnih in skritih lokacij, radi bi skozi mlade oči, ki vidijo drugo in drugače, na novo mapirali Maribor in sestavili mozaik lepote, ki se skriva v razbitem, uničenem, neobdelanem, grobem in – zakaj ne? – v grdem. Ali zato, da bomo videli, kar je za nas zdaj nevidno, ali zato, da bomo videli mesto skozi drugo, vašo perspektivo, ali zato, da tem temnim, neobstoječim lisam skupaj z vami (in vašimi sugestijami kaj in kako, ki so lahko zelo tankočutno ali povsem neposredno podane skozi video material) spremenimo namembnost, jih ujamemo v zaris vsakdana in mestnega utripa.

Nagrada: tri avtorji najboljših posnetkov bodo deležni unikatne digitalne EPK izkušnje na programskem sklopu Življenje na dotik. Udeležili se bodo lahko popotniško – novinarskega projekta, v sklopu katerega bodo z ostalimi udeleženci projekta odpotovali po sosednjih državah Slovenije, kjer bodo lovili kratke intervjuje z zanimivimi, drugačnimi, znanimi osebnostmi, kulturniki, humanisti, filozofi in drugimi pogumnimi, drugače mislečimi posamezniki. Projekt se bo nadaljeval in nadgradil v letu 2012, saj že v letošnjem letu predstavlja odlično odskočno desko za nadaljnje sodelovanje. Po potovanju se bodo imeli možnost priključiti tudi ekipi Življenje na Dotik (ŽnD) pri nadaljnem ustvarjanju spletnega portala ŽnD.

Žirijo bodo sestavljali Suzana Žilič Fišer, Miha Černec, Jaka Polutnik in urednik Zoran Medved.

Kreativna bitka vol.2

Natečaj: Kratki video posnetki z mobilnimi telefoni na temo EPK Maribor 2012:

Kaj: kratki video posnetki (do 5 minut, spodnje omejitve ni), posneti z mobilnimi telefoni na temo EPK Maribor 2012.

Rok oddaje: Filme je potrebno oddati do 30.5. do 15 ure v fizični obliki v prostor G2-M.31 (medetaža v objektu G2, kabinet Jake Polutnika).

Udeleženci: študenti FERI-ja 1. in 2. bolonjske stopnje, posamezniki ali skupine.

Tehnične zahteve: Filmi morajo biti pripravljeni v standardu MPEG4, koded H.264, resolucije do 480×360, bitna hitrost do 1024kbps, bitna hitrost za zvok 128kbps.

Kratek opis:

Ulice Maribora bo v letu 2012 preplavila kultura, umetnost, kreativnost, refleksija socialnih, družbenih, ekoloških in drugih vprašanj. Ampak še pred tem cunamijem kultiviranosti in ozaveščenosti bi radi skozi vaše oči, ki živijo to mesto in so del tega mesta, odkrili čim več mrtvih kotov, črnih lis, razbitih vogalov, nevidnih in skritih lokacij, radi bi skozi mlade oči, ki vidijo drugo in drugače, na novo mapirali Maribor in sestavili mozaik lepote, ki se skriva v razbitem, uničenem, neobdelanem, grobem in – zakaj ne? – v grdem. Ali zato, da bomo videli, kar je za nas zdaj nevidno, ali zato, da bomo videli mesto skozi drugo, vašo perspektivo, ali zato, da tem temnim, neobstoječim lisam skupaj z vami (in vašimi sugestijami kaj in kako, ki so lahko zelo tankočutno ali povsem neposredno podane skozi video material) spremenimo namembnost, jih ujamemo v zaris vsakdana in mestnega utripa.

Nagrada: tri avtorji najboljših posnetkov bodo deležni unikatne digitalne EPK izkušnje na programskem sklopu Življenje na dotik. Udeležili se bodo lahko popotniško – novinarskega

projekta, v sklopu katerega bodo z ostalimi udeleženci projekta odpotovali po sosednjih državah Slovenije, kjer bodo lovili kratke intervjuje z zanimivimi, drugačnimi, znanimi osebnostmi, kulturniki, humanisti, filozofi in drugimi pogumnimi, drugače mislečimi posamezniki. Projekt se bo nadaljeval in nadgradil v letu 2012, saj že v letošnjem letu predstavlja odlično odskočno desko za nadaljnje sodelovanje. Po potovanju se bodo imeli možnost priključiti tudi ekipi Življenje na Dotik (ŽnD) pri nadaljnem ustvarjanju spletnega portala ŽnD.

Žirijo bodo sestavljali Suzana Žilič Fišer, Miha Černec, Jaka Polutnik in urednik Zoran Medved.

petek, 10. junij 2011

Vedo akademiki preveč ali ravno prav?

Novinarka Večera se danes sprašuje, le kaj bi lahko imeli proti Akademiji EPK, ko pa je vendar sestavljena iz brezmadežnih članov? Napačno vprašanje, kdo pa ima kaj proti njim osebno? Na tej strani smo se npr. že spraševali, kakšna je njihova namembnost in ali je smiselna. Glede na to, da so modreci v Mariboru, torej filozofi, na zelo slabem glasu in odrinjeni od pozornosti, bi se smeli vprašati, od kod samoumevnost argumentiranja »ad auctoritatem«, brezprizivnega pozivanja na taisto modrost modrecev in k hvaležnosti za njihovo navzočnost, to pot akademikov, zahtevo po odsotnosti vseh dvomov? Ampak takšna vprašanja se postavlja seveda le v »družbah brez prestiža in smisla za dodano vrednost« - glej spodaj.

Resnično drži, kot ugotavlja avtorica, da akademiki vedo več in preveč. Češ, program še ni sprejet, oni pa ga že poznajo, hvalijo, interpretirajo. Nedoslednost, za katero je težko ugotoviti, v kakšni meri so zanji krivi oni – verjetno je za to deloma kriva ekipa iz Vetrinjskega dvorca. Po drugi strani pa izjave akademikov o grandioznosti programa, o tem, da se mora kritika na račun EPK nehati, otipljivo razkrivajo, da akademiki vedó ravno prav – bati se je namreč, da so tukaj zaradi zgolj piarovskih učinkov. Zahteva po tem, da moramo vsi brezprizivno podpreti program EPK in da se morajo slabe novice nehati (sic!) implicira, da se EPK ne sme kritizirati. Kakšno posvetovalno telo pa je akademija, če bo delo EPK zgolj hvalila in pozivala k odsotnosti dvomov? Je to sploh njena naloga?

Večer, petek, 10.6.2011, stran 12, KULTURA, avtor: MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

MRTVI KOT
Akademiki vedo (naj)več

V Akademiji Evropske prestolnice kulture Maribora 2012 kot posvetovalnem, nekakšnem prestižnem telesu zavoda, intelektualnem gremiju, ki daje težo sicer pregovorno »vitki« organiziranosti zavoda, so mnoga slovensko in mednarodno najuglednejša imena, eminentne osebnosti slovenskega intelektualnega umetniškega življenja. V njem so resnični akademiki, torej člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti, in drugi ugledneži, ki s svojim imenom in delom lahko prispevajo k ugledu in veljavi sleherne nacionalne institucije, projekta ali programa. Za EPK pa so jih poklicali, da bi intelektualno nadgradili in dodatno konceptualizirali zamisli zavoda Maribor 2012. Akademija EPK je bila ustanovljena lani decembra na pobudo programskega direktorja Mitje Čandra. In tudi Tomaža Pandurja, tedaj še predsednika programskega sveta zavoda. Člani Akademije EPK so svetovno znana

pianistka Dubravka Tomšič Srebotnjak, vrhunska igralka Milena Zupančič, filozof dr. Mladen Dolar, akademik, pesnik Tomaž Šalamun, akademik, slovenist Matjaž Kmecl, akademik, pisatelj Drago Jančar, pesnik Andrej Brvar, zgodovinar in slovenist ddr. Igor Grdina in svetovno znani oblikovalec Oskar Kogoj.

V družbah brez prestiža in smisla za dodano vrednost je vsak tak korpus izbrancev vnaprej obsojen na kritike z vseh strani in tipične utilitaristične pomisleke v slogu, kaj nam je tega treba - ob vseh osemdesetih (sic!) v javnem zavodu EPK v Vetrinjskem dvoru. A če bi iskali - kot je politična moda ta čas - tukajšnje društvo modrecev s kredibilnostjo in resnično veljavo, pa tudi ideološko pisano in ustvarjalno polivalentno, boljšega nabora zagotovo ne bi našli. Resnično gre za deveterico zaslužnih, brez rezerve spoštovanja vrednih in zvečine tudi mednarodno uveljavljenih imen.

Zgolj zlonamernežem in poklicnim nergačem bi bilo tako ugledno telo lahko problematično. Drugače pa je, ko motrimo z distance zadnje srečanje vodstva zavoda EPK z epekajevimi akademiki. Navzoča je bila »literarna sekcija« - torej predvsem literati, drugi del je zaradi službenih obveznosti izostal. A temu ne gre pripisovati kakšnega usodnega pomena. Čeprav je tudi res, da je četverica, ki je bila v Mariboru pretekli petek, tesneje povezana s programskih šefom Čandrom, kot uglednim založnikom. V somišljenikih tega profila ima seveda več podpore in z njimi najlaže najdeva skupni jezik in zlasti konsenz, ki ga v teh razhajkanih časih krvavo potrebuje. Navzoči so bili Jančar, Brvar, Šalamun in Grdina. Zaželeni umetniki težko najdejo proste termine za dolgo pot na severovzhod.

Kot beremo v poročilih z dogodka, so »člani akademije pohvalili izjemen program in pozvali odgovorne na vseh ravneh, da projekt podprejo«. Lepo, a malce nekdo vendarle prehiteva po desni. Ali je svet zavoda že sprejel, preučil 90 projektov, za katere so namenili menda 5 milijonov evrov? Kolikor vem, jih ni. Menda je Čander akademikom predstavil »zaenkrat znani program«. Tudi če je tako, je vendarle prejudiciranje vsako javno izjavljanje o nečem, česar ne pozna še nihče. Prvi mož Vetrinjskega dvora je omenjal september kot mesec javne objave konkretnega programskega koncepta. A očitno nekje v medprostoru in za posvečene že obstaja. Če javno govorijo o »programu, ki da je izjemen in ambiciozen«. Kar je lahko spodbudno, a če tudi vsi drugi poklicani in vpleteni vedo, o kakšnih programih je beseda.

»Program, ki so nam ga predstavili organizatorji, je izjemen. Po eni strani gre za velike prireditve, velike evropske umetniške korpuse in posameznike, po drugi strani pa gre za micelij, drobno razpršenost kulturnega programa za prebivalstvo, za ljudi celotne Slovenije,« je po srečanju povedal Jančar. »Menim, da je zadnji trenutek, da celotna slovenska javnost absolutno podpre projekt EPK. Slabe novice se morajo nehati. Čas je, da omogočimo organizatorjem, da ta program izpeljejo,« je dejal. Jančar je prepričan, da bo zavod to zmogel, a le če bo imel ustrezno politično, finančno in podporo ljudi v tem mestu. »Arbitri, ki v mestu odločajo o realizaciji tega programa, se premalo zavedajo njegove dragocenosti. Program je

grandiozen, bogat in na evropskem nivoju. Občina in država, pomagajte nam ga realizirati v čim večji meri!«pa je pozval Andrej Brvar.

Ko bomo tudi neposvečeni poznali 90 veličastnih izbranih projektov, se bomo lahko strinjali z akademiki EPK, dotlej pa se lahko tolažimo z amaterskimi epekajevskimi filmčki o brazdah, ključih, hišnikih in pikah nogavičkah »na dotik«. In zaman čakamo na blagovno znamko EPK v mariborskem turizmu.

ponedeljek, 13. junij 2011

Spopad s pametjo, obsojen na kulturno zmago

Komentar, prebran na Radiu Maribor v oddaji Mariborski feljton o tem, zakaj da je Maribor morebiti nekaj takšnega kot prestolnica nekulture:

Je Maribor evropska prestolnica kulture? Ali pa je, kot se glasi znana naslovnica, zgolj evropska prestolnica korupcije? V tej razliki, kaj da je Maribor, kulturna prestolnica ali korupcijska prestolnica, bi smeli iskati resnico. Je eno, je drugo, je oboje? Je mesto vredno časti ali pohval, je vredno zgražanj in sramu? Smo ponosni na svojega župana, smo ponosni na EPK? Vas je kaj strah živeti v Mariboru?

Ste prešteli število prijav na protikorupcijski komisiji, sproženih zaradi mariborske občine? Ali, recimo zaradi mariborske univerze? Spremljate aretacije v primeru Elektra Maribor? Naj nadaljujem? Da to ni korupcija? Če iščemo resnico, se raje zatecimo k drugim, ki nas lahko opazujejo bolj objektivno. Poglejmo, kaj o Mariboru piše npr. nam sosednji Graz, nekoč tudi evropska prestolnica kulture. Dolg članek o Mariboru v graškem tedniku, ki so ga naši mediji, jasno, spregledali, nosi naslov Kultura korupcije. In kritično opisuje številne nečedne domnevno korupcijske posle, v katere se je zapletel mariborski župan – seveda pred aretacijami. Ob tem navaja, drugače bi težko šlo, tudi nečedne posle, povezane z našim EPK. Recimo zgodbo, kako je mariborska občina ogoljufala madžarska arhitekta, ki sta zmagala na mednarodnem natečaju za izgradnjo projekta UGM.

Bojim se, da imam avstrijski novinar prav. Kultura korupcije, ustrezen izraz je to, ni kaj, se ne dogaja zgolj v coni denarja. Dogaja se tudi v glavah. Poskusimo jo misliti širše. Lahko bila ena taka mentalna degeneriranost - beseda korupcija namreč etimološko pomeni razkroj, razpad, gnitje, smrt. Kultura korupcije je zato nekultura, saj je po svojem bistvu zanikanje kulture. Ker v naših medijih strahovito primanjkuje dvoma na račun EPK, tiste kritične osebke se celo preganja in izganja, naj pojasnim, kaj imam s tem v mislih. Najmanj nekulturno je, da pol leta pred začetkom Evropske prestolnice kulture ne vemo, kje bodo kakšni objekti zgrajeni. Npr. kje bo stal Maks in kakšen bo. Tudi ne, kdaj bodo zgrajeni. Vemo le, da bodo plačani iz našega žepa in da bomo MAKS odplačevali 20 let, ne da bi nas za to kaj vprašali. Še koga zanima, da so pogodbe okoli tega sklenjene protizakonito? Da protikorupcijska komisija za MAKS zahteva uvedbo postopkovnega prekrška? Da nihče ne ve, kje se bo odvijal gledališki program EPK, ker bo v MAKSu po novem umetnostna galerija?

Gremo dalje. Mentalna nekultura je zame samohvalisanje mariborskih kulturnikov, češ prejeli smo prestižno nagrado Meline Mercouri. Da te ne dobi vsak. Ne bo držalo. To nagrado so

prejele prav vse dosedanje evropske prestolnice kulture. Če izpolnite minimalne pogoje, jo pač dobite. Čemu laganje?

Nekulturno je, če v organih zavoda EPK sedijo ljudje, ki potem kar sebi financirajo projekte. Nekulturno je, ko kot gobe po dežju vznikajo novi in novi člani v organih zavoda, pa nam tega sploh ne povedo. Mentalna nekultura je, če seje sveta zavoda zapirajo za javnost in medije. Namesto transparentnosti se skrivajo. Kot da niso javni zavod, bolj ali manj izključno financiran iz našega denarja. Groteskno je, da notranja revizija v EPK pokaže, da ni bilo nepravilnosti pri deljenju denarja mimo razpisov. A glej ga zlomka, ministrstvo za finance ugotavlja hujše kršitve. Lahko bi še dolgo našteval take ocvirke kulture. Res dolgo.

Kdo bi lahko rekel, da so to zgolj manjše napakice in da jih ni veliko. Ne drži, preveč jih je in njihova narava kaže na sistemski problem. Da skratka smemo govoriti o mariborski nekulturi. O kateri, žal, mediji in novinarji pretežno molčijo. Še huje, nekateri kulturniki one, ki so kritični, označijo za tiste, ki kar naprej drekajo. Resnica jih ne zanima, kritika tudi ne. Radi bi sadili rožice, govorili o uspehu Maribora in slikali krasni novi mariborski svet. Kritika je zasovražena. In srž mentalne nekulture je ravno v tej prepovedanosti kritike – znaki korupcije, tiste prave, jih ne zanimajo. Vse to počnejo in se imajo za evropske prestolonaslednike kulture!

Butalci so se dolgo nazaj skregali s pametjo in v hudem spopadu z njo zmagali. Bili so ponosni. Kot kaže, bomo tudi v Mariboru znova eni sami zmagovalci.

ponedeljek, 13. junij 2011

Pekarnarji o visoko dvignjeni art zastavi in cirkusu izza ograje

V Pekarni pravijo, da so ostali brez projekta galerije na Koroški 18. Ni bil uvrščen v program EPK 2012. Pri tem ni štelo, so zapisali, da gre za edino galerijo v mestu, ki pokriva striktno mlajšo generacijo umetnikov, ki jo obenem vodi mlada umetnica; ni štelo, da so dogodki dobro obiskani; ni štelo, da gre za odprt prostor/koncept, ki kombinira tako prostor kot fasado in umetnicam in umetnikom daje proste roke pri postavitvi; ni štelo, da osmišlja(mo) gotovo najbolj degradirano glavno ulico in javni prostor v mestu; ni štelo, da želimo ob razstavah skozi umetnost obujati in generirati obrtniško dejavnost, po kateri je ulica znana; ni štelo, da izplačujemo celo mizerne razstavnine, kolikor je pač v okviru javnega sofinanciranja tovrstnih dejavnosti mogoče. So pa bili vsaj prijazni: »Želimo vam veliko uspehov v prihodnje!« O reanimaciji, trajnosti, vzpodbujanju mladih umetnikov, nevladja ter podobnem tokrat niso izgubljali besed. Tako pravijo.

Še dopis ali komentar na strani Pekarne:

Spoštovane,

hvala za odgovor. »Programske usmeritve art direktorja EPK« in »finančne okvirje« sicer poznamo le kot izjave iz medijev, njihovo materializacijo pa zaenkrat lahko zasledujemo večinoma le skozi obilico govoric in slabo uresničenih praks - naj gre za sofinanciranja, transparentnost postopkov ali - bodimo direktni - številčnost zaposlenih (in njihov profil) znotraj zavoda MB 2012.

Moj komentar želi biti manj kulturniški (da, govorice in dilanja so stvar navadnega, vsakodnevnega kulturniškega življenja): prijazno vas prosim, da napišete vsaj par stavkov konkretnejšo obrazložitev, ki bo vezana na naš elaborat ali kaj podobnega. Težko mi/vam bo namreč kogarkoli prepričati, da program neinstitucionalne galerije, ki praktično edina znotraj tega mesta prakticira odprtost v vseh svojih parametrih in se ne šlepa na okvir insitucije, ni del programskih usmeritev art direktorja EPK... pri čemer je v našem primeru itak govora o, za EPK, mizernih sredstvih.

Eden od temeljev (mogoče celo najpomembnejši, kadar govorimo o trajnosti) EPK je javno-nevladno partnerstvo in jačanje slednjega bi moral biti smisel celotne zgodbe! Če pa govorimo o jačanju prvega, ali pa le jačanju drugega skozi paradigmo prvega (kot njegovega resursa in kvazi podaljška, ki za majhen denar opravlja delo prvega - javno funkcijo ali pa celo skozi

»programske usmeritve« dokončno briše osnovne in že pred časom (!) izborjene distinkcije znotraj umetnostnega polja), potem pa je govora o enodimenzionalnosti pristopa, da ne rečem, da gre za uzurpacijo s strani točno določene institucionalne - kulturne (in s tem politične!) paradigme. O slednji vemo vse: deregulacija ueber alles.

Z vašo odločitvijo se torej nikakor ne morem strinjati.

Naj vam tudi sam zaželim uspehov. Potrebni bodo predvsem na vaši strani. Še dolgo skupno obdobje je pred vsemi, ki v tem mestu delujemo in ustvarjamo. Vsaj nekateri se ne moremo sprijazniti z vlogo lahko spregledljivih ustvarjalcev, ki bi jih naj izza ograje razveseljevala visoko dvignjena art zastava in pripadajoči cirkus.

Gregor Kosi, direktor / Pekarna - magdalenske mreže / www.pekarna.org

torek, 14. junij 2011

Kdo bo torej režiser Črnih mask in zakaj odhaja Kastelic?

Popolna štala: še 2. junija letos je STA poročala, da bo po izjavi zavoda EPK otvoritvena predstava EPK Črne maske komponista Marija Kogoja, ki nastaja v koprodukciji mariborske in ljubljanske opere, februarja 2012 uprizorjena še v Ljubljani. Da jo bo režiral Tomaž Pandur, so dejali, premiera bo 13. januarja 2012 v Mariboru. Skratka, čez pol leta. Sitnica.

Danes je vse drugače: kot vse kaže, nam dobro skrivajo podatek, da Pandur Črnih mask sploh ne bo režiral. Spomnimo, 26. aprila letos smo zapisali:

Dnevnikov zapis o programski betonski konstrukciji znova preseneča s tem, kaj točno šteje za EPK financiran (ali sponzoriran) projekt in kaj ne. Npr. kar dve predstavi Tomaža Pandruja se obetata v letu 2012, januarja premiera Črnih mask Marija Kogoja, junija Tolstojeve Vojne in miru. Čeprav doslej nismo vedeli, da so Črne maske koprodukcija EPK, tega ne pokaže niti natančno prebiranje uradnih strani zavoda, nas je za to dejstvo ob prebiranju medijev za nazaj razsvetil direktor SNG Mariboru Danilo Rošker v tem intervjuju. To pomeni, da bi Pandur, ako bi ostal na čelu programskega sveta, bil v kar dvojnem interesnem konfliktu, ne le zaradi sofinanciranja Vojne in miru, temveč tudi Črnih mask (razen če termin koprodukcija tu ne zajema finančne soudeležbe). Kar bi pomenilo dvojno delo za protikorupcijsko komisijo. Pandurjev honorar 70.000 evrov pustimo ob strani, saj javnost in njeni psi čuvaji niso uspeli razvozlati niti prejšnjega - dveh tako težavnih nalog pa od njih ni dostojno pričakovati, pa še prazniki so. Pustimo ob strani tudi malenkostno dejstvo, da premiera Vojne in miru sploh ne bo v Mariboru, temveč pol leta prej v Zagrebu, medtem ko za mariborsko premiero obetajo - in to naj bi bil kao dober razlog za zamudo - drugačno postavitev!

SNG Maribor je znova brez umetniškega direktorja Opere. Neposredno po predstavitvi dveh prihodnjih sezon in dve leti pred iztekom mandata se poslavlja Janko Kastelic, ki je vodenje mariborske Opere prevzel septembra 2008, in sicer od Karin Kamenšek, ki je na tej funkciji vztrajala le eno sezono. Kot je slišati, naj bi prihajalo do trenj med Kastelicem ter člani orkestra in opernega zbora, in ker so bila nesoglasja očitno preveč obremenjujoča za nadaljnje delo, Kastelic v začetku avgusta zapušča svoj položaj.

Direktor SNG Maribor Danilo Rošker je potrdil, da gre za sporazumno odločitev o

predčasnem koncu mandata, mariborska Opera pa naj bi kmalu dobila novega direktorja; po nekaterih informacijah naj bi to bil dirigent iz Francije. Kastelic svoje odločitve za odhod iz Maribora ni želel natančneje komentirati, menda pa se vrača na Dunaj.

Dirigent, zborovodja, pianist, organist in skladatelj Janko Kastelic je svojo glasbeno pot začel v Torontu, v ljubljanski Operi je tri sezone zasedal mesto korepetitorja, sledili so angažmaji v Nacionalni operi v Parizu ter v Dunajski državni operi, sodeloval je na različnih festivalih, kot sta Klangbogen Festival na Dunaju in Salzburški festival, bil je tudi dirigent zasedbe TU Orchester Wien, s katerim je pripravil koncerte s pretežno francoskim klasičnim repertoarjem.

V Mariboru je v treh letih temeljito spremenil do tedaj predvsem italijansko obarvan repertoar, in sicer zlasti z deli francoskih skladateljev. Velika novost so bili angažmaji slovenskih gledaliških režiserjev mlajše in srednje generacije; ti so sicer v javnosti in pri kritikih poželi mešane odzive, vendar je Kastelic prepričan, da je v tem obdobju mariborska Opera dosegla veliko estetskih prebojev in razširila svoj program, kar sta opazila tudi mednarodno občinstvo in strokovna kritika.

Kastelic je še pred odhodom pripravil repertoar za dve prihodnji sezoni mariborske Opere, ki sta glede na to, da bo Maribor prihodnje leto nosil naslov evropska prestolnica kulture, še posebej ambiciozni. V SNG Maribor bodo sezono EPK začeli prav z opero – s Črnimi maskami Marija Kogoja.

Do zdaj je bil v igri za režijo Tomaž Pandur, vendar se režiser po umiku z mesta predsednika programskega sveta EPK očitno umika tudi iz tega projekta – precej prahu je namreč dvignila njegova zahteva po honorarju v višini sedemdeset tisoč evrov. Kot kaže, bo režijo Črnih mask zdaj prevzel Janez Burger, sicer filmski režiser, ki je velik uspeh doživel lani s filmom Circus Fantasticus.

sreda, 15. junij 2011

Podžupan Ujčič o prenapihnjenih projektih EPK

Kot vse kaže, na relaciji mariborska občina in zavod EPK vedno bolj škripa. Podžupan Janez Ujčič v današnjem Večeru postavlja številne dvome o prenapihnjenih programih in dolgih bradah iz preteklosti, zaradi česar da bo občina težko zmogla sofinanciranje. In potem še večna tema TVT Boris Kidrič, za katerega nihče ne ve, ali je kot nova rezervna lokacija MAKSa in realizacije njemu namenjenih projektov sploh v igri ali ne. Škandal brez primere! Odlomek iz intervjuja z Ujčičem:

Zaključni račun občine za leto 2010 kaže 16 milijonov evrov minusa, kako bo občina izpeljala vse načrtovane projekte? Tukaj so tudi Evropska prestolnica kulture in investicije, od katerih pa nobena ne bo dokončana letos.

»EPK ima več brad iz preteklosti. Je seveda odlična priložnost za mesto in Slovenijo, vendar ko gledam teh 90 projektov, večji še pridejo, ocenjujem, da so nekatere stvari napihnjene. Zdaj čakamo, da bo programski direktor Mitja Čander dal na mizo še drugi paket projektov. Da vidimo, ali je ta projekt vreden toliko, da bo Maribor z njim trajno pridobil.«

Ste lahko konkretni in navedete en projekt, ki je po vaše napihnjen.

»Tega nimam tukaj, ampak nekateri projekti so preambiciozno zastavljeni v tem smislu, da je ob programu, ki je zamišljen v TVT, obremenjena tudi tehnika. Ko smo primerjali podatke, so bili prvi predlogi dvakrat višji od tega, kar se da na trgu dobiti. A ne vidim problema v konceptualnem izzivu tega EPK, ampak v času, ki ga nimamo na voljo. Kje je promocija? Kje je vloga turizma? Kdo je odgovoren za to? Na koncu upam, da bodo stvari izpeljane strokovno, profesionalno, ampak zadnji čas je za popolno streznitev. Mi še danes nimamo programa.«

Programski direktor vam lahko vrne žogico z odgovorom, da je težko pripraviti program, če še ni jasno, kje se bo ta izvajal.

»Zdaj smo pa tam, kjer smo. Ali ga bomo izvajali v TVT Boris Kidrič in za kolikšno ceno, to je vprašanje. Potem je treba to še opremiti, vzdrževati .... Vse bi bilo v redu, če bi imeli projekte, ki se bodo potem tam izvajali. Kako naj torej pomagamo? Naj kar rečemo, fantje, pojdite v to, in kar bo, bo? Leta 2013 bo Maribor sicer prestolnica mladih, potem pa bi univerza tam imela svoj tehnološki park. Vse je torej možno narediti, vendar bi EPK sedaj s svojimi sredstvi nosil odgovornost za začetek prenove.«

Usklajenosti med MOM in zavodom EPK ni na primer tudi pri objektu v Tkalskem prehodu, ki ga občina prodaja, zavod pa bi vanj postavil alternativno tržnico.

»Usklajenost oziroma neusklajenost je vedno odsev realnih razmerij v občini. Verjetno ne pričakujete, da bom proti županu, da bom rekel, da nima prav. Prepričan sem, da ima kljub raznim pritiskom še zmeraj veliko energije in političnega posluha, da se zna v pravem trenutku obrniti v pravo smer.«

četrtek, 16. junij 2011

Ironična igra besed, nevarna za blagovno znamko

Generalna direktorica EPK, po novem tudi s funkcijo poslovne direktorice, v današnjem Večeru zaskrbljeno o nevarnosti »ironične igre besed», skriti v kratici EPK. O tem, da Maribor ni evropska prestolnica korupcije, kot je najprej trdil tednik Mladina, temveč kulture. Zanimivost: generalna direktorica v podpisu ni uporabila svoje funkcije ali nanjo aludirala. Nikoli nismo prebrali nobenega odmeva s strani vodstva javnega zavoda EPK na izvorni članek v Mladini. Naš komentar: smo ga že nekajkrat podali, nazadnje na tem mestu. Esencialna dilema: ali je projekt EPK res na tako trhlih nogah, da ga ogroža ironična igra besed? In če je, so tega res krive te besede?

Večer, četrtek, 16.6.2011, stran 23, PODLISTEK, PISMA BRALCEV, avtor: Dr. Suzana Žilič Fišer, Maribor

Pisma bralcev
Premislek ob razmišljanjih o EPK

Ob dejstvu, da že nekaj let ponovno živim v Sloveniji, da sem že nekaj časa del mesta in da sem vpeta v najpomembnejši kulturni projekt v državi, me navdaja skrb ob razmišljanjih, ki naziv projekta Evropska prestolnica kulture (EPK) zlorabljajo za namen slikovite predstavite drugega dogajanja. Naziv EPK si je mesto Maribor zagotovo prislužilo, vsekakor zaradi v preteklosti najbolj zaslužnih posameznikov, ki so del različnih kulturnih zgodb, zaradi volje vodstva mesta v različnih obdobjih, da dobi mesto novo kakovost bivanja. Naziv EPK je navsezadnje častni naziv, je mednarodno uveljavljena blagovna znamka, ki jo je precej nevarno skruniti, saj je precej več kot lokalna ali nacionalna politična zgodba, precej več kot kulturniška razprtija, več kot kakršnakoli lokalna afera. EPK je naziv, ki pomeni vključevanje, mobilizacijo prav na vseh ravneh, ne le na polju umetnosti. Predstavlja povezovanje na področju kreativnosti, kulture nasploh, pa tudi izobraževanja in gospodarstva. Kot takšna je zgodba povezana s tisoči institucij, množico ustvarjalnih posameznikov in širšo zavestjo, da je prostor, v katerem živimo, izjemen. Prav ta zgodba, ki povezuje manjše in večje kulturne institucije v Mariboru in partnerskih mestih, ki na različne načine povezuje skorajda vse izobraževalne institucije v državi, zgodba, ki išče sinergijo z gospodarstvom, je zgodba, ki presega razmišljanja dnevnega dogajanja in dnevnih afer. Projekt prestolnice kulture deluje večplastno in izjemno raznoliko. Četudi ironična igra besed, ko kje korupcijo zamenjamo za kulturo, je to za širši prostor zelo nevarno početje. Ne nazadnje gre za mednarodni projekt, mednarodno zaščiteno blagovno znamko, ki v širšem prostoru predstavlja visoka pričakovanja in navsezadnje pozitivno gibanje državljanov. Tudi to je bil namen ob ustanovitvi EPK -

European Capital of Culture! Šlo je za težnjo k pomoči mestom pri preobrazbah v bolj odprto, bolj multikulturno, bolj evropsko mesto. Upam le, da bomo evropska pričakovanja znali upravičiti!

Mnoge težave v okolju sejejo dvom in žanjejo nezaupanje do projektov v Sloveniji, še posebno tistih v Mariboru. Razumem naostrenost okolja, ki ga seva tako širše kot ožje politično okolje, vendar je prav projekt Evropska prestolnica kulture priložnost, da najdemo skupno pozitivno zgodbo. Še zmeraj verjamem v projekt, kot verjamem v posameznike, ki ga ustvarjajo, verjamem v meščane, ki so in morajo biti del projekta, prav tako verjamem v vse institucije na področju kulture, ki se trudijo predstaviti najboljše. Verjamem, da vsi že s cinizmom, včasih tudi samoironijo sprejemamo naše delo, ko prepričujemo drug drugega, da živimo projekt, ki je v širšem družbenem interesu, ki nosi pozitivne učinke in ki ga, prav v teh turobnih časih, krvavo resno potrebujemo. Loteva se me občutek, da nam moči in volje zmanjkuje, a prav z razumnim pogledom ponovno vidim, da je to priložnost, ki je ne smemo zamuditi, ne le zaradi leta 2012, temveč in predvsem zaradi prihodnjega obdobja, prihodnjih generacij, ki si zaslužijo novo kakovost bivanja. Družbena odgovornost je prav na vseh posameznikih v državi, na vseh institucijah, ki morajo doumeti, da je izogibanje tej dani priložnosti precej večje zlo, kot če te priložnosti, da postanemo EPK, sploh ne bi iskali.

četrtek, 16. junij 2011

Zgodba o odpovedi EPK razburila Kanglerja

Rebalans proračuna države lahko menda ogrozi projekt EPK. Nekateri danes govorijo celo o odpovedi EPK, generalni direktor EPK Mitja Čander zgolj o krčenju sredstev.

Najbolj so pohiteli na protežiranem EPK mediju, RTS, v temle prispevku. Kangler napoveduje nič manj kot odvetniško bitko proti vladi in odškodninske tožbe – ob predpostavki, da bo projekt EPK pogorel. Napihnjena reakcija, nedvomno. Zapis na SIOLu:

Oster odziv v Mariboru na napoved rebalansa državnega proračuna

Kangler bo tožil, če odpade EPK

Maribor - V Mariboru še vedno ostro odmevajo besede ministrice za kulturo Majde Širca ki je včeraj izrazila zaskrbljenost zaradi predlaganega rebalansa proračuna in možnosti, da odpade celo projekt EPK.

Rebalans proračuna po mnenju Majde Širca drastično posega v kulturo, med drugim naj bi bil ogrožena tudi Evropska prestolnica kulture prihodnje leto.

Predlagan rebalans proračuna predvideva za 38 milijonov evrov manj sredstev za kulturo. To je nesprejemljivo, meni ministrica Širca, saj nam v tem primeru za programe, investicije in projekte ne ostane skoraj nič sredstev. Pri tem ni izjema niti Evropska prestolnica kulture. Mariborski župan Franc Kangler zato že razmišlja o ostrih protiukrepih.

ponedeljek, 20. junij 2011

Rukavina: 1200 prireditev na leto, vendar brez dialoga z zavodom EPK

Kaj točno se dogaja na relaciji med direktorjem Narodnega doma in festivala Lent ter zavodom EPK? Ne morejo preseči starih zamer? Vladimir Rukavina v intervjuju v današnjem Delu ugotavlja, da festival Lent ostaja brez epekajevskih sredstev, letos in naslednje leto, osrednji kulturni festival v mestu se bo torej verjetno odvijal mimo EPK. Rukavina se sprašuje o tem, kje je program EPK in zakaj številne kulturne ustanove v mestu ostajajo zunaj integralnega koncepta zavoda Maribor 2012. Odlomek:

Spisek sponzorjev in donatorjev festivala je sicer zelo dolg, vendar vse stoji in pade z vložkom NKBM, ki zagotavlja levji delež sredstev.

O tem ni dvoma. Vendar ne kaže pozabiti, da je v najboljših letih festival Lent zbral toliko sponzorskih sredstev kot festival Ljubljana in Cankarjev dom skupaj, torej lahko rečem, da smo bili izjemno uspešni. Zdaj so drugi časi; težko priznam, ampak trenutno smo v fazi preživetja, navsezadnje je Zavod Maribor 2012, s katerim bi si želeli boljšega sodelovanja, zdaj naš konkurent pri iskanju sponzorskih sredstev.

Očitno je precej kratkih stikov med vami in organizatorji EPK, v preteklih mesecih smo slišali tudi kar precej povišanih tonov.

Še vedno ne poznam programa EPK, niti ne vem, kaj pričakujejo od nas. Eden od predvidenih programskih sklopov so Ključi mesta, vendar mi odklepamo to mesto že dve desetletji, a pravega dialoga še nismo vzpostavili. Kar nekaj let sem v okviru začasnega sekretariata pro bono vodil zadeve, imeli smo tudi nekaj zelo konkretnih projektov, denimo veliko razstavo Vasilija Kandinskega, Jacksona Pollocka in Pabla Picassa, za katero sem še zdaj prepričan, da bi predstavljala velik magnet za obiskovalce in bi lahko stroške, okoli dva milijona evrov, pokrili s prodajo vstopnic. Vendar smo se morali vodstvu muzeja Guggenheim lepo zahvaliti in odstopiti od dogovora.

Glede na to, da očitno še dolgo ne bo nove stavbe UGM, Kandinskega, Pollocka in Picassa pravza prav niti ne bi imeli kam umestiti.

Z nekaterimi modifikacijami bi lahko projekt izvedli tudi v stari stavbi. Vendar to nikakor ni edina težava. Ko sem vodil začasni sekretariat oziroma zasedal funkcijo v. d. generalnega

direktorja Zavoda Maribor 2012, je bilo okoli petinšestdeset odstotkov programa že fiksiranega, petintrideset odstotkov pa je ostalo manevrskega prostora. Zdaj se je spremenil celoten program, vse se piše na novo. V redu, to je pristojnost novega vodstva, vendar ne kaže pozabiti, da je Narodni dom največji producent v mestu, na leto imamo okoli tisoč dvesto prireditev in bi si želeli partnerski dialog. Bomo videli. Še vedno lahko naredimo soliden EPK, vse seveda še ni zamujeno, precej pa zagotovo.

sreda, 22. junij 2011

Pandur se je kar po elektronski pošti odpovedal režiji

»Ni več skrivnost, da bo opera Črne maske Marija Kogoja, ki naj bi jo režiral Tomaž Pandur, dirigiral Uroš Lajovic, scenografsko pa postavil Marko Japelj, sredi januarja otvorila EPK 2012. Ker bo plod sodelovanja z ljubljansko Opero, bo to največji slovenski projekt, opozarja Rošker, v katerem se bo združil kadrovski in finančni potencial obeh institucij, tretji koproducent pa bo EPK. Finančna konstrukcija projekta bo znana, ko bodo podpisane vse pogodbe s sodelujočimi, zagotavlja direktor, ki projekt in otvoritev EPK vidi kot priznanje za mariborsko operno hišo.«

Citat iz Večera 16. marca letos. Takrat se je zelo mudilo z vsem, ker zamujajo. No, danes, 22. junija 2011, o zamudi ni več govora, slabega pol leta pred premiero Črnih mask pa so končno povedali, da Pandurja v tej zgodbi ni. Ker se je, pazite, od samega projekta EPK oddaljil...Danes na MMC RTV SLO beremo:

Sprva se je kot režiserja Črnih mask omenjalo Tomaža Pandurja, ki pa se je od celotnega projekta EPK v zadnjem času oddaljil. Pred tedni je tako poslal elektronsko sporočilo, v katerem je pojasnil, da sodelovanje pri Črnih maskah odpoveduje zaradi drugih obveznosti v tujini.

Kot vse kaže, pa nanj ne računajo niti v EPK. Sicer ne bi misteriozno ukinili in vrgli proč nič manj kot programska izhodišča EPK, ki jih je Pandur spisal in bil nanja zelo ponosen. Skratka: EPK po novem deluje brez programskih izhodišč, ampak koga bi motila takšna malenkost? Še celotna vest na MMC:

Kogojeve Črne maske za začetek EPK-ja 2012

Združitev mariborske in ljubljanske opere

22. junij 2011 ob 15:52
Maribor - MMC RTV SLO/STA

Začetek Evropske prestolnice kulture bo ne le eden izmed vrhuncev projekta, ampak tudi priložnost za slovensko opero, da se uveljavi v tujini. Kogojeve Črne maske bo režiral Janez Burger.

Za uprizoritev opere slovenskega skladatelja Marija Kogoja z naslovom Črne maske se bosta mariborska in ljubljanska opera združili z zavodom Maribor 2012. Premiera opere 14. januarja 2012 bo hkrati slovensko odprtje Evropske prestolnice kulture.

Začetek EPK-ja je prava priložnost za takšno vseslovensko produkcijo, je povedal ravnatelj SNG Opera in balet Ljubljana Mitja Bervar. Projekt s takšnim umetniškim in ob povezovanju obeh opernih hiš v Sloveniji tudi velikim simbolnim pomenom je po mnenju direktorja SNG Maribor Danila Roškerja tudi dobra priložnost za uveljavitev slovenske opere v tujini. »Prepričan sem, da bomo naredili pravi 'made in Slovenia' produkt, ki ga bomo lahko tržili tudi drugod.«

Revidirana različica partiture v nemščini

K preseganju državnih in jezikovnih meja bo pripomogla tudi revidirana različica partiture, s katero se je Uroš Lajovic ukvarjal več let. Zanjo je dosegel sporazum s Kogojevimi dediči in Društvom slovenskih skladateljev. Tako je dvodelna in več kot 800 strani dolga partitura pred nekaj dnevi lahko šla v tisk. Lajovcu, tudi dirigentu pri projektu, se zdi uprizoritev opere nadvse primerna priložnost, saj imajo Črne maske nadnacionalen pomen.

Pandurja bo nadomestil Burger

Režijo zapletene zgodbe o Lorenzu, ki ga preganjajo lastni arhetipski demoni, nato pa se njegov razum zlomi in odpre absolutni zavesti, bo prevzel Janez Burger. Filmski režiser pravi, da je vajen velikih produkcij, dodatno pa ga je navdušil tudi umetniški izziv opere ob tako pomembni priložnosti. V zgodbi prepoznava večno in univerzalno temo podzavestnega iskanja boga, pa kakor koli ga že imenujemo.

Sprva se je kot režiserja Črnih mask omenjalo Tomaža Pandurja, ki pa se je od celotnega projekta EPK v zadnjem času oddaljil. Pred tedni je tako poslal elektronsko sporočilo, v katerem je pojasnil, da sodelovanje pri Črnih maskah odpoveduje zaradi drugih obveznosti v tujini.

Med ustvarjalci najdemo tudi druga velika imena. Scenografijo bo zasnoval Numen, kostume Alan Hranitelj, koreografijo pa Edward Clug.

In finančni stroški?

Po besedah programskega direktorja EPK-ja Mitje Čandra bo izvedba zahtevala približno 720.000 evrov, od katerih bo EPK prispeval 300.000 evrov, preostalo pa naj bi zagotovili operni hiši. Mariborski premieri bo sledila še ljubljanska.

Kaj se dogaja v mariborski operi, smo že ugibali, tudi o zelo nenadnem odhodu direktorja Kastelica. Kot kaže, so zamenjali tudi scenografa... Zdaj je že jasno, da Pandurja v Mariboru

ne bo tako pogosto, navzlic predstavi Vojna in mir, ki jo še dolguje že zaradi financiranja. In navzlic njegovi obljubi ob odstopu, da bo še dalje programsko tvorno sodeloval pri EPK.

četrtek, 23. junij 2011

Je Pandur zahteval 70.000 evrov?

Današnji Večer poroča o tem, kaj da je prignalo vselej odsotnega Pandurja v elektronsko odpoved režiji inavguralnega EPK dogodka, kot so ga razglašali, opere Črne maske:

Po odstopu Tomaža Pandurja, ki je zahteval menda previsok avtorski honorar za režijo (70 tisoč evrov), je zadnje tedne stopil na sceno filmski režiser Janez Miki Burger, ki ga je, kot je dejal včeraj, pritegnil zlasti libreto njemu ljubega ruskega dramatika Leonida Andrejeva.

O honorarju v višini 70.000 evrov se je precej šušljalo in tudi namigovalo. Koliko bo torej prejel Burger? A kot se vedno znova dogaja, nemarni novinarji niso uspeli doslej raziskati resnice niti enega epekajevskega honorarja, z izjemo Pandurjeve svetovalne pogodbe. Zdaj pa prvič beremo, eksplicitno, da je razlog odpovedi prav višina honorarja! Res ali ne?

Al' bere se »je zahteval menda previsok avtorski honorar« al' »je menda zahteval previsok avtorski honorar«, z resnično bistveno pomensko razliko, je drugo, tudi vznemirljivo vprašanje.

petek, 24. junij 2011

Posledice kulturne eksplozije so že vidne

No, Posledice kulturne eksplozije so že vidne je odprta stran na Facebooku z vedno založenim arhivom dokazov, kakšno razdejanje lahko naredi ena ušiva eksplozija EPK po Mariboru. Avtorji so zaenkrat neznani. Zbirka fotografij je tule.

petek, 24. junij 2011

Ključi mesta in ključi do dialoga

Zanimivejši izsek o EPK v pogovoru z direktorjem Narodnega doma in vodjem Festivala Lent Vladimirjem Rukavino o tem, kam izginja Kulturni dnevnik, o Ključih mesta, ki oklepajo že odklenjeno, o pomanjkanju dialoga in planu B, ki ga ni:

Sva že pri kulturnem turizmu. Ena temeljnih kritik EPK-ja je, da je promocija Maribora v tujini bolj klavrna.

»Promoviraš lahko takrat, ko imaš program. V nasprotnem lahko promoviraš zgolj stvari, ki obstajajo.«

Občinstvo jutrišnjega dne

A program je po navadi znan šele tik pred zdajci.

»Bistveni sklopi so znani že prej in mi smo imeli tri četrt programa s kandidaturo že izoblikovanega. 16 programskih sklopov, ki bi se jih dalo nadgraditi. V programske odločitve se ne spuščam in se niti ne morem. Ko pa se zgodi, da se nekatere stvari, ki so bile formirane zaradi EPK, na primer Kulturni dnevnik, rušijo, pa ne bom tiho. Moram se oglasiti, čeprav mi je najtežje, saj rečejo, 'ja, prej je bil zraven, zdaj ko ni, pa nekaj govori'. Tiho pa čisto ne morem biti. Oglasil sem se, nihče pa ni kaj dosti podprl prizadevanja, verjetno ljudje razmišljajo tudi o tem, kako bodo sami prišli skozi pri vsej stvari. »

Usoda Kulturnega dnevnika je v zraku?

»Ja. Sedaj čakamo, kaj bo rekla Mestna občina Maribor, ki je Kulturni dnevnik tri leta financirala. Zadnja beseda še ni bila rečena, in če govorimo o trajnosti, naj spomnim na nagrado Meline Mercouri, ki je usmerjena v evropsko dimenzijo, involviranost meščanov in trajnostni razvoj. Kulturni dnevnik je vse to. Zaradi napak šolskega sistema potrebujemo vzgojo za občinstvo jutrišnjega dne.«

Nekaj nesoglasij je bilo v zadnjem času, nekaj ostrih besed med vami in programskim direktorjem Mitjo Čandrom, češ, naj se ne obnašajo tako, kot da so prišli na divji zahod in kot da se v tem mestu prej ni nič dogajalo, ste rekli.

»To je bil eden od očitkov. Nekatere stvari smo se z zavodom EPK dobro dogovorili. S Suzano Žilič Fišer sodelujem zelo dobro, pogovarjamo se o marketinških aktivnostih. Nekatere nove stvari se mi zdijo zelo dobre, na primer Urbane brazde so korekten projekt, ki bo temu mestu nekaj prinesel. Seveda pa se ne morem strinjati - in predvsem na to gre večina mojih pripomb

- ko govorim o Ključih mesta. Mi smo to mesto odklepali zadnjih 20 let, in če nekdo pride s programskim sklopom, ki se mu reče Ključi mesta, bi jaz kot direktor največjega producenta v Mariboru, ki ima na leto 1200 dogodkov, pričakoval, da me kdo kaj vpraša. Moja kritika leti na pomanjkanje dialoga. Tudi programa ne poznam, ne velikih stvari, ki jih bodo pripeljali, ampak vse to sem Mitji Čandru že direktno povedal. Razumem ga, da ima dosti dela in probleme s sestavljanjem programa. Ampak vseeno, toliko programa pa vendarle ne bi bilo treba spreminjati, vsaj tako kaže. Tisto, kar imamo in kar je bilo dobrega, je treba nadgraditi, ne pa si izmišljevati na novo.

Če še polemiziram z Mitjo, rekel je, 'tudi če so bile nekatere stvari dobre, je prišel čas, da jih spremenimo'. Sprašujem se, zakaj. Lahko jih nadgradimo. Skupaj.«

Še zmeraj za dialog z zavodom EPK

Pričakujete dialog? Kako ocenjujete dosedanje priprave malce od daleč?

»Srčno upam na dialog. Ne bom polemiziral s programom in kaj vse bodo pripeljali, to je njihova avtorska pravica. Ko pa govorijo o edukaciji, trajnostnem razvoju, takrat pa bom. Moji apeli niso negativni, skušam biti konstruktiven. Pogrešam dialog s Ključi mesta, ki počnejo podobne stvari, kot smo jih mi. Projekt Živa dvorišča je dobil zgolj 3 tisoč evrov, čeprav je to krasna reanimacija mesta. Zakaj ne naredijo kaj skupaj z gledališčem Ane Monro, kot je bilo doslej? Čeprav so ideje verjetno dobre, ni sinergije.«

Omenili ste svoje marketinške aktivnosti. Po zagotovilih sedanje generalne direktorice zavoda denarja za promocijo ni.

»Ko je bila osnovna kandidatura vložena, je bilo za promocijo mišljenih sedem milijonov evrov. To je edino pravilno. Slišim, da programci razmišljajo, naj si promocija zasluži sama, kar je napačno, kajti vsaka prireditev je sestavljena iz organizacije, nastopajočih in promocije.

Za Črne maske je vprašanje, koliko ljudi bo lahko prišlo in si jih ogledalo. Poglejte, ko sem bil vršilec dolžnosti direktorja zavoda, sem se dogovoril z muzejem Guggenheim, da bi nam odstopili razstavo Kandinskega, Pollocka, Picassa. Programski svet pa je rekel, tega ne bo, in kako težko je bilo potem to sporočiti vodstvu muzeja. EPK, čeprav se strinjam z argumentom, da je že sam po sebi magnet, mora imeti še kako drugo blagovno znamko, na primer razstavo, ki traja štiri mesece. In ta mora biti res največja, kajti le velike in drage stvari se lahko prodajajo. Stala bi 2 milijona evrov in prepričan sem, da bi jo pokrili s ceno vstopnice.«

Investicije v kulturo pa še danes ostajajo na trhlih tleh.

»EPK je proces in ne le leto 2012. Vedeli smo, da želimo novo umetnostno galerijo, večnamensko dvorano, knjižnico, vse to so atributi nekega regijskega središča. Tudi če bodo

zgrajeni čez pet let, bom vesel. Seveda je neka priložnost zamujena, zato pa raje imejmo programe, ki jih lahko izvedemo v sedanjih kapacitetah. Ne vem, ali ta plan B obstaja že danes, a bi moral, če ne bo teh investicij.

petek, 24. junij 2011

Direktor TV Slovenija bo vodil programski svet EPK

Programski svet zavoda EPK ima novega predsednika, po odstoplem Tomažu Pandurju se je na to mesto zavihtel direktor TV Slovenija Janez Lombergar. Odločitev je presenetljiva, kajti Lombergar opravlja službo na drugem javnem zavodu, na RTV Slovenija, kjer skrbi in odgovarja za programe televizije, član sveta pa je postal pretekli mesec. Kaj to pomeni za frekvenco poročil o EPK na javni radioteleviziji in kakšna bodo ta, še zlasti zaradi obubožanega imidža projekta EPK, bomo kmalu videli. Problem pa utegne biti tudi nasproten. Zapis na MMC RTV SLO, kjer nas v podnaslovu obveščajo še o tem, da je programski direktor projekta Mitja Čander. Ja, to je res ekskluzivna in čisto sveža informacija:

Lombergar nasledil Pandurja na čelu programskega sveta EPK-ja

Programski direktor projekta je Mitja Čander

24. junij 2011 ob 17:14
Maribor - MMC RTV SLO/STA

Potem ko je z mesta predsednika programskega sveta EPK-ja aprila »zaradi nezaupanja ter blatenja v javnosti in medijih« odstopil Tomaž Pandur, je zdaj na njegovo mesto stopil Janez Lombergar.

Na današnji seji programskega sveta EPK-ja so za novega predsednika programskega sveta imenovali Janeza Lombergarja. Lombergar je bil na seji, ki jo je vodil namestnik predsednika Ivo Vajgl, soglasno potrjen od vseh članov sveta, so sporočili iz zavoda Maribor 2012.

Člani sveta so se na seji seznanili tudi z glavnimi izhodišči programa v sklopu EPK-ja 2012, ki jih je predstavil programski direktor Mitja Čander. Člani so temeljne usmeritve teh izhodišč tudi podprli.

Pred javno razgrnitvijo celotnega programa EPK-ja pričakujejo jasnejšo razporeditev nosilnih in presežnih projektov, ki bodo prispevali h kakovostni izvedbi celotnega projekta.

Po besedah Vajgla je Čander s sodelavci pripravil program, ki je »impresiven«, tako po številu domačih in tujih umetnikov kot po sodobnih in zanimivih tematskih usmeritvah. Gre za neke vrste sintezo ustvarjalnosti v Mariboru in partnerskih mestih, pri čemer poskuša program biti čim bolj inkluziven, kar mu uspeva z vključevanjem ponudbe in povezav kulturnih institucij v širšem evropskem prostoru.

Programski svet je izpostavil nujnost, da se natančneje opredelijo nosilne teme in dogodki v posameznih mesecih, da postane presežni del kulturne ponudbe Maribora razumljivejši ter lažje predstavljiv.

petek, 24. junij 2011

Ključ do resnice tega mesta je Vinag

Malo za šalo, ker se očitno šalijo z nami, je tu EPK silogizem za domačo vinsko in kulinarično rabo, skratka za osmislitev akademije okusa, kot ji pravijo, za kulturo, ki jo pojemo in popijemo. (V zameno računamo na kakšno gratis karto.) Kaj imata namreč skupnega Kultura in Resnica? Tisto, iz česar včasih po čudežu nastane vino. Tu so zahtevane sestavine, pardon premise, očitno vse v horizontu metafizike okusa in kulture projektantov EPK:

1. V vinu je kultura. (iz spletne strani EPK)

2. V vinu je resnica. (stari latinski pregovor)

3. Torej je resnica pomešana s kulturo v mediju vina. (iz prvih dveh premis)

4. EPK bo resnica tega mesta. (končna trditev ustvarjalcev EPK)

5. Torej za dostop do EPK-kulture in resnice nujno rabimo vino. (iz prejšnjih premis)

6. Kultura je kak ~~vino~~ pir piješ. (hišnik EPK)

7. Torej za eksplozije kulture potrebujemo sod vina (ali pira):

torek, 28. junij 2011

Ministrica, ki jo je zaznamoval tudi EPK

Kulturna ministrica Majda Širca je odšla, njeno zapuščino med drugim ocenjujejo tudi z vatli EPK. Na MMC RTV SLO takole:

Obdobje njenega ministrovanja so zaznamovali tudi številni zapleti pri pripravi na Evropsko prestolnico kulture 2012, katere nosilec je Maribor s partnerskimi mesti.

Skupna ladja, o kateri smo poročali, je zdaj dodobra načeta in slika z nje sodi le še v družinske albume: na njej so bili Kangler, ki je bil sprva aretiran zaradi sumov storitve kaznivih dejanj, zdaj je ovaden in celo fintirano ponuja odstop, Širca je odstopila v resnici, ostaja le še vodstvo zavoda EPK:

Pri projektu EPK mestna občina Maribor in država »stopata z roko v roki in se podpirata,« je ministrica Majda Širca predstavila ključno ugotovitev s sestanka, na katerem je tekla beseda o investicijah projekta EPK in težavah, ki so nastale znotraj delovanja zavoda Maribor 2012.

Povedano preprosteje: projekt EPK izgublja še enega partnerja v državi – kdo bo nadomestil ministrico, zaenkrat še ni znano. Je pa ob tik ob njenem odhodu prišlo do vnovičnega zapleta med njo in Kanglerjem zaradi menda neoddane dokumentacije, o čemer je pisal Žurnal24 in česar lahko sklepamo, da konec junija 2011 sramotno stojita tako projekt UGM kot projekt Mariborske knjižnice:

Mariborski župan Franc Kangler je ta teden v intervjuju za Žurnal24 namreč izjavil, da do tega trenutka ni od države dobil niti centa za gradnjo infrastrukture za Evropsko prestolnico kulture (EPK), kar je zmotilo ministrstvo za kulturo. Kot so pojasnili na ministrstvu, od MOM še vedno čakajo obljubljeno dokumentacijo za projekta Umetnostna galerija Maribor (UGM) in Mariborska knjižnica na Rotovškem trgu; oba naj bi z desetimi milijoni evrov sofinancirala država. "Poleg primerljive finančne participacije je bil pogoj, da MOM razglasi galerijo za javno kulturno infrastrukturo ter za oba projekta zagotovi vso potrebno projektno in gradbeno dokumentacijo. Rok za galerijo je bil do konca maja, za knjižnico in trg pa do konca marca," so dodali na ministrstvu Majde Širca.

Ampak, kot rečeno, kdo bi se še vznemirjal? Ministrica je odstopila, župan pa ima veliko drugih pomembnejših političnih in osebnih težav...

torek, 28. junij 2011

O programu za zaprtimi vrati

24. junija smo skupaj z drugimi poročali o novem predsedniku programskega sveta, Janezu Lombergarju. Danes, 28. junija, o njem poroča tiskani Večer.

Kar vznemirja v zapisu, povzetem po STA in izjavi za javnost, ni nekam predvidljiva naklonjenost programu, ki jo je izrazil svet, temveč suhoparna napoved na koncu, da se danes sestane tudi svet zavoda, ki bo razpravljal o istem - programu namreč - in to za zaprtimi vrati.

Ker smo pred časom že jasno namignili, da je takšno ravnanje nedopustno, lahko počasi ugotavljamo, da je za novinarje postalo povsem sprejemljivo in ga bodo, zdaj tako kaže, sprejelibrez glasu protesta.

torek, 28. junij 2011

Igranje slepih miši brez meja: primer Mariborske knjižnice

Kot smo ravnokar zapisali, sta za financiranje UGM in Mariborske knjižnice Rotovž s strani države pogoj projektna in gradbena dokumentacija. Teh pa ni. Mariborska občina torej sama sebi koplje jamo. Hkrati pa danes beremo, kako puščice letijo v drugo smer – na mariborski občini se kakor bojijo, da (vseh) sredstev ne bodo dobili. Seveda jih ne bodo, če ne izpolnijo pogoja!

In potem presenečenje: skupaj s Kanglerjem še sveže kazensko ovadena direktorica občinske uprave Milica Simonič Steiner svari, da bi za ta sredstva jasneje definirali, za kakšen namen bodo šla iz proračuna... Skrb, ki bi ji morala predhoditi skrb za projektno dokumentacijo in uresničitev pogojev za njihovo pridobitev. Mestno občino torej bolj briga, kaj mora početi država, bolj malo pa, kaj bi morala storiti sama... Odlomek:

Osrednja enota Mariborske knjižnice na Rotovškem trgu se bo med obnovo preselila na nadomestno lokacijo v prostore Andreanuma na Slovenski ulici 17, ki sodijo v sklop mariborske nadškofije.

Kot je pojasnila direktorica Mariborske knjižnice Dragica Turjak, so te dni začeli priprave na selitev na nadomestno lokacijo, čeprav še vedno ni jasno, kdaj se bo začela gradnja na Rotovškem trgu.

Gradbeno dovoljenje za prvo fazo obnove namreč še vedno ni izdano. Trenutno poteka sklepanje pogodb o začasni služnosti z lastniki sosednjih zgradb in na občini pričakujejo, da bo ta postopek v naslednjih dneh končan.

Bo država držala obljubo?

Veliko bolj zaskrbljeni so zaradi obljubljenega sofinanciranja države. Pri načrtovanem rebalansu državnega proračuna se namreč daje prednost gradnji nove Umetnostne galerije Maribor, zato se na mariborski občini bojijo, da bo deset milijonov evrov, kolikor jim je za obnovo Mariborske knjižnice obljubila država, šlo kam drugam. Zaradi tega dejstva je mariborski mestni svet na seji pozval vlado, da v ta namen odpre posebno proračunsko postavko.

»Dokler so sredstva v proračunski rezervi, so prosta in jih lahko razvrstijo kamor koli znotraj proračuna. Ni torej garancije, da se bodo leta 2012 prenašala ravno za ta projekt,« je pojasnila direktorica občinske uprave Milica Simonič Steiner.

torek, 28. junij 2011

Nova misteriozna obogatitev EPK: »neko začasno prizorišče, ki pa zaenkrat še ni znano«, bo centralna lokacija EPK

Igra iskanja infrastrukturnih identitet, »kje je kaj«, »kaj je kaj«, skratka EPK prizorišč in objektov, ki jih kar ne moremo identificirati, kje da bodo in kateri bodo, kaj šele kdaj bodo, je danes spet dosegla tragikomičen zasuk. Poglejmo vest STA z zaprte seje sveta zavoda, ki so jo danes objavili, in kaj v njej trdijo:

Kar zadeva lokacije, naj bi tako kot glavni prizorišči služili nova umetnostna galerija v Mariboru in še neko začasno prizorišče, ki pa zaenkrat še ni znano. Preureditev nekdanje tovarne TVT Boris Kidrič naj bi se izkazala za predrago, zato nanjo ne računajo več, prav tako naj bi se mesto odpovedalo tudi Maksu in naj bi tako na območju nekdanje tovarne Merinka zgradilo le galerijo.

Ergo: vse, kar verjetno imamo od EPK objektov, je UGM, s katerim so zamenjali MAKS in mu manipulativno včasih napačno pravijo - MAKS. Spet drugič namigujejo, da bo UGM prevzel še druge funkcije, da bo torej UGMAKS. Če vzamemo resno zgornjo dikcijo, in zdi se, da je točna, potem pač MAKSa ne bo. Bo UGM. In potem še en obrat, o katerem smo neštetokrat pisali: nič ne bo niti z lokacijo TVT Boris Kidrič. Skratka, nič ne bo z MAKSom, nič ne bo s TVT Boris Kidrič, ostaja le UGM. Kako bo glavno prizorišče EPK sploh lahko umetnostna galerija? Vprašanje za Zlato kanglico. Žal nagradna igra ni predvidela veleumne nove formulacije za novi infrastrukturni objekt, ki ga hitchcockovsko misteriozno uvajajo takole: »neko začasno prizorišče, ki pa zaenkrat še ni znano«. Časa je še veliko, začasnost je zagotovljena, neznanost tudi....in govorijo o centralnem prizorišču EPK! Še celotna novica STA:

Svet zavoda EPK z manjšimi pripombami na načrtovani program

Maribor, 28. junija (STA) - Svet zavoda Maribor 2012, ki je najvišji organ v slovenskih pripravah na Evropsko prestolnico kulture (EPK), se je na današnji seji seznanil s programom za prihodnje leto. Po besedah predsednika sveta zavoda Ota Lutharja gre za »vsebinsko bogat program«, ki pa ga je treba še »žanrsko urediti« in »časovno umestiti«. Kljub temu so ga podprli.

Svet zavoda je danes dal tudi soglasje k aktu o sistematizaciji delovnih mest v zavodu Maribor 2012, ki po besedah generalne direktorice zavoda Suzane Žilič Fišer predstavlja podlago za organiziranost tega zavoda.

»Dejstvo, da se ta akt sprejema pol leta pred pričetkom projekta, pove marsikaj o okoliščinah, v katerih EPK nastaja,« je po seji sveta zavoda, ki je trajala dve uri dlje kot načrtovano, dejal programski direktor EPK Mitja Čander. Izpostavil je predvsem finančno negotovost in nejasnost glede lokacij, ki močno otežujeta priprave.

Kljub temu so po Čandrovih besedah pripravili »ambiciozen, a hkrati širok program«. Kot je dejal, so na mizi tri četrtine programa, dokončno podobo pa naj bi dobil septembra. V vmesnem času bodo poskušali upoštevati pomisleke, ki jih je izrazil svet zavoda.

Ta je poleg žanrske ureditve in časovne umestitve projektov predlagal še zagotovitev sledljivosti in podatek o mreženju projektov. »Ugotoviti je treba, kaj od tistih prvih idej iz let 2005 in 2006 se je ohranilo ter kateri so tisti projekti, ki potekajo v koordinaciji vseh šestih mest,« je povedal Luthar.

»Glede na to, kar smo dobili zdaj, sem prepričan, da bomo sredi septembra dejansko imeli pred sabo zelo konsistenten dokument, ki bo tozadevno urejen in kjer bo lahko vsak, že štiri in pol mesece pred pričetkom leta 2012, vedel, kdaj se bo kaj dogajalo, kdo bo to koordiniral in koliko bo posamična stvar stala,« je menil.

Člani sveta zavoda so izrazili zaskrbljenost nad finančno negotovostjo. Ker niso dobili odgovora na majsko pismo predsedniku vlade, so se odločili, da mu ponovno pišejo. V tem pismu ne bodo terjali le naglega sestanka na temo državnega sofinanciranja EPK ampak tudi imenovanje državnega sekretarja za koordinacijo projekta, ki bo zadevo medresorsko usklajeval, predvsem kar zadeva finance. To naj bi se pokazalo za nujno, potem ko so se morali iz sveta zavoda umakniti člani vlade.

Tudi Čander je izpostavil, da je zdaj zadnji čas, da se položijo karte na mizo, saj je program nemogoče docela izdelati brez točnega zneska razpoložljivih sredstev in brez znanih lokacij. »Na mizi imamo dober program, zdaj pa je čas, da mesto in država pokažeta svoje ambicije,« je poudaril.

Kar zadeva lokacije, naj bi tako kot glavni prizorišči služili nova umetnostna galerija v Mariboru in še neko začasno prizorišče, ki pa zaenkrat še ni znano. Preureditev nekdanje tovarne TVT Boris Kidrič naj bi se izkazala za predrago, zato nanjo ne računajo več, prav tako naj bi se mesto odpovedalo tudi Maksu in naj bi tako na območju nekdanje tovarne Merinka zgradilo le galerijo.

četrtek, 30. junij 2011

Kangler versus Čander o tem, kdaj se sme na dopust

Očitno so razmere med občino in vodstvom EPK zelo zaostrene. Kangler postavlja ultimate, želi programe, Čander mu ponuja 250 programov takoj in še 80 do septembra. Žal pa ne benti dovolj na glas zaradi občinskih izigravanj glede infrastrukturnih objektov.... Zavod v tej godlji od Pahorja terja nič manj kot državnega sekretarja za koordinacijo med ministrstvi in EPK-jem. Nasprotovanje enih drugim se otipljivo kaže v njihovi oceni, kdo in kdaj si zasluži dopust:

Scena 1

"Dokler program ne bo na moji mizi, naj pozabijo na lepe počitnice. Nedopustno je, da kot župan še vedno ne vem, kaj nas čaka prihodnje leto," je pred dnevi dejal Franc Kangler in od programskega direktorja Evropske prestolnice kulture (EPK) Mitje Čandra pisno zahteval celoten program. "To jemljem kot komunikacijski šum. Prijazno sem mu odgovoril, da bom v skladu s sklepi sveta zavoda glavnino programa poslal v roku, to je 22. junija, dokončno pa ga bom zaključil septembra," je odgovoril Čander.

Scena 2

"Delali smo veliko in imamo tri četrtine programa. Zdaj pa si zaslužim dopust," je včeraj po seji sveta zavoda Maribor 2012 pojasnil Mitja Čander, programski direktor.

četrtek, 30. junij 2011

Čakamo na slovo Kanglerja, MAKS je propadel!

Intervju s Kanglerjem, naslov v Večeru 22. marca 2011:

»Svoj mandat sem vezal na Maksa«

Naslov v Večeru, 29. junija 2011:

»Centra Maks ne bo«

O tem, da Maksa verjetno ne bo, da bo le UGM, smo že neštetokrat pisali, nazadnje tule. Problem za Kanglerja, ki kar na želi odstopiti, kajti na izgradnjo Maksa je vezal svoj mandat. Takole je povedal 22. marca letos:

Verjetno ste prehitro pozabili, da sem tudi sam izvedbo projekta Maks vezal na svoj mandat in s celim obrazom, ne s polovičnim, stopil pred volilce. Javno sem naznanil, da vežem svoj mandat na izvedbo Maksa. To je dokaz več, da Mariborčani zaupajo njemu in meni.

Nismo pozabili in prav je, da si župan želi, da ne pozabljamo. Toda Maksa ne bo. Po zadnji seji sveta zavoda je njegov predsednik dr. Oto Luthar jasno povedal:

Ideja Maksa je propadla in ne bomo imeli spomenika tako kot Gradec. Investicije ni problem zgraditi, problem je vzdrževanje in produkcija, je bil jasen Luthar.

Zahtevajmo Kanglerjev cel obraz! Za tiste, ki mislijo, da bi župan Maribora moral držati svojo obljubo in odstopiti (jasno, med njimi je bolj malo članov mestnega sveta), še vedno velja Zofijina peticija za njegov odstop. Mimogrede, vmes so sumi kaznivih dejanj postali kazenske ovadbe, in to ne prve... Bodo zdaj končno tudi epekajevci zahtevali njegov odhod? Ali pa nas bo Kangler končno presenetil in držal svojo obljubo?

KULTURA

"Svoj mandat sem vezal na Maksa"

Župan Mestne občine Maribor Franc Kangler o evropski prestolnici kulture Maribor 2012

PETRA ZEMLIČ
PETRA VIDALI

Centra Maks ne bo

Najbolj realna, pravijo v svetu zavoda EPK, je nova Umetnostna galerija Maribor

PETRA ZEMLJIČ

Svet zavoda Evropska prestolnica kulture (EPK) je včeraj dal soglasje k novemu aktu sistematizacije delovnih mest, v središče pozornosti pa postavil debato o predstavljenemu programu za leto 2012, ob novinarskih vprašanjih pa so spregovorili tudi o investicijah.

Člani sveta so zaskrbljeni zaradi predlaganega krčenja denarja za kultu-

rektor **Mitja Čander** do jeseni, natančneje do 15. septembra "žanrsko urediti in časovno orestiti, pripraviti pregled, kaj vse se je ohranilo od prvotnih predlogov; kakšno je mrstenje projektov...", je po zaključku seje povedal predsednik sveta dr. **Oto Luthar**. Mitja Čander je ocenil, da sedaj v zavodu vladajo normalni delovni pogoji in da je dano obljubo, da bo predstavil 75 odstotkov programa junija, izpolnil, seveda pa upa, da bodo v kratkem jasne informacije o denarju, ki je na voljo za program, in lokacije za njegovo izvedbo. "Upam, da bo kmalu situacija manj hektična in naj država zbere manjkajoča sredstva za program in promocijo. Za ta projekt so odgovorni vsi, tudi lokalne skupnosti, in take priložnosti

dokazujejo, da so programi znani v zadnjih dveh, treh mesecih, ne glede na to, koliko časa so jih pripravljali. Je pa res, da bi bile razmere, v katerih bi ta nastajal, stabilnejše, še dodaja Čander. Poveden ob vsem tem je bil tudi Luthar: "Maribor je imel ambicije, predvsem v kulturnih institucijah. Pogled pa sedaj preveč uhaja v Maribor, v Murski Soboti so uredili večnamenski kulturni prostor, v Slovenj Gradcu hišo Huga Wolfa. V načrtovanju je bilo sprva manjkaj zamujenega, zato je sledila kritika in Umetnostna galerija Maribor je sedaj edina, to nam zagotavljajo občinarji, ki je realna. Ideja Maksa je propadla in ne bomo imeli spomenika tako kot Gradec. Investicije ni problem zgraditi, problem je vzdrževanje

četrtek, 30. junij 2011

Potemkinova vas: osrednji prostor EPK bo mogoče montažen

Od Pandurteatra s specialnim razgledom na mesto do montažne mobilne hišice – kot se za megalomanijo spodobi, so se zdaj želje glede osrednjega prizorišča EPK skrčile v svoje nasprotje, na minimum. Dobesedno. Sprva je kazalo, da »začasnost« in »nekje« referirata na iskanje nove lokacije na neznanem kraju, zdaj je izpadlo, da je treba oba atributa razumeti dobesedno: glavno prizorišče bo tako rekoč mobilno in kot so danes namignili – montažno:

Montažna osrednja lokacija?

Največ odprtih vprašanj je pri lokacijah. Po Čandrovih besedah si želijo osrednji prireditveni prostor le za programski sklop Terminal 12, tudi če bo šlo za montažno rešitev, za preostalo pa bodo uporabili že razpoložljivo kulturno infrastrukturo ter prazne in opuščene prostore v mestu, ki so v občinski ali zasebni lasti. Za zdaj še ni znano, kje bo osrednja lokacija. Do zdaj sta propadli že ideji za gradnjo novega kulturnega središča Maks in obnovo nekdanje tovarne TVT Boris Kidrič.

petek, 01. julij 2011

Medijske statistike

Pa dajmo povedati znova, pričujoči blog je namenjen kritiki EPK. Hkrati je naše društvo eden izmed redkih, če ne edini civilnodružbeni akter, ki se ji permanentno, sistematično in deklarirano posveča. Toda kakšen je prostor, odmerjen kritiki EPK v etabliranih medijih? Naša izkušnja je spodaj - nekaj suhoparnih statističnih številk o medijskem povzemanju Zofijine kritične refleksije EPK v večjih medijih po sedmih mesecih, od začetka avgusta 2010 do marca 2011. V treh rubrikah: število novinarskih poizvedb, naslovljenih na člane društva oz. društvo glede EPK, število novinarskih omemb društva v danem kontekstu, ter število omemb bloga, ki ga prebirate. Naj poudarimo, da objave na tem blogu tedensko (!) pošiljamo na adremo okoli 500 slovenskih medijev in novinarjev.

Število novinarskih vprašanj Zofijinim glede EPK:

Večer: 0
Delo: 0
Dnevnik: 0
Slovenske novice: 0
STA: 0
Žurnal24: 0
MMC RTVS: 1
TV Slovenija: 2
Radio Maribor: 2
Radio Center: 2

Število novinarskih omemb Zofijinih glede EPK:

Večer: 0
Delo: 0
Dnevnik: 0
Slovenske novice: 0
STA: 0
Žurnal 24: 1
MMC RTVS: 2

TV Slovenija: 2
Radio Maribor: 1
Radio Center: 2

Število omemb našega bloga:

Večer: 0
Delo: 0
Dnevnik: 0
Slovenske novice: 0
STA: 0
Žurnal 24: 0
MMC RTVS: 0
TV Slovenija: 0
Radio Maribor: 0

petek, 01. julij 2011

Kateri filmski žanr je EPK?

Enostavno vprašanje. Čander se na tiskovni konferenci glede na popolno nedorečenost lokacij in širše sprašuje - glej video prispevek iz dnevnika RTVS -, v kakšnem žanru človek živi v EPK: ali v trilerju, češkem filmu, groteski, psihodrami?

Ne, to je seveda avtentičen mariborski žanr v produkciji RTS, torej recimo mu »naša-mala-epeka-mariborska-klinika žanr«. Oziroma pristna lokalna črna komedija o Velikem Dupleku, kot pravi EPK hišnik. Mogoče bomo po nečem le pustili tako želeni EPK pečat, pa tudi če bomo travo jedli! Ciniki, ki bi jih bilo bolje ne citirati, dodajajo: najdražji film v slovenski zgodovini, budžet 24 milijonov evrov. Nič čudnega, kajti že Pandur je obljubil, da bodo v tej predstavi pristne zvezde sami Mariborčani, pogled nase bo spektakularen, statiste, sploh pa zvezde, pa je treba dobro plačati, in to dovolj elegantno iz njihovih žepov:

».... najbolj spektakularen pogled na mesto, ki si ga lahko predstavljamo, omogoča tudi vzpostavitev nove točke pogleda na mesto, ki tako postane predstava zase, meščani in meščanke Maribora pa edini protagonisti in avtentične zvezde Evropske prestolnice kulture.«

petek, 01. julij 2011

Mojstri reanimacije »downtown«

Novinarka Večera ugotavlja, da so mojstri za reševanje na dosegu roke. Npr. dr. Štefek Grmec. In da je Čandrova napoved o reanimaciji mesta zatorej dobro utemeljena... Kajti Maribor je mesto reanimatorjev, kar čvrsto dokazuje situacija s terena in kulturniki najbrž ne potrebujejo konsultacij, ker imajo svetle zglede. Bizarna utemeljitev se bere takole:

V Mariboru je menda najvišja stopnja preživetja zaradi izjemne službe za reanimacijo in nujno medicinsko pomoč. Baje je dr. Štefek Grmec v svetovni špici reanimiranja. Torej reanimacija mesta kot izhodiščni slogan mariborske EPK, ki ga je lansiral njegov programski šef Čander in naletel na mešane odzive, vseeno ni le priložnostna floskula. Utemeljena je na očitnem poznavanju »situacije s terena«. Podrobne analize prvega programskega svežnja na petdesetih straneh po prvem branju še niso mogoče, tudi nedorečenosti je še na pretek. A konstruktiven korak v »razširitev območja boja« je. Prosto po Michelu Houellebecqu.

petek, 01. julij 2011

Do konca leta zaprto, naslednje leto pa sploh!

This is the end. Konec je, ta spletna stran se poslavlja. Počasi bi praznovala svoj prvi rojstni dan in smisla za nadaljevanje ni videti. Mogoče v vaših očeh, v naših ne. Čestitamo vsem, ki so zaradi tega veseli. Imajo prav, kajti težava je v njih. Sočustvujemo s tistimi, ki so žalostni. Motijo se, kajti splača se jim vztrajati. Spletna stran Zofijini in EPK je žal postala skoraj edini, vsekakor pa najbolj intenziven prostor artikulirane refleksije nastajanja mariborske evropske prestolnice kulture. Kot tudi kulturne in še kakšne patologije mesta. Se opravičujemo vsem, ki so s to smelo trditvijo užaljeni. Računamo na njih.

Pa vendar, zakaj se poslavljamo? Iz treh razlogov, ki je eden in potrojen, in ta sovpada s tremi nivoji dokazov, da je EPK kritika nezaželena in prezirana: odziv zavoda, odziv medijev in odziv širše javnosti. Vsi trije so namreč prejkone svoje nasprotje, vztrajni ne-odzivi. In ker nismo sami sebi namen, ker naše pisanje ne more biti samozadostno, ker nikogaršnje pisanje ne more biti, se je neizbežno porodilo fatalno vprašanje o smiselnosti nadaljnega delovanja in obstoja. Oprostite za bogokletnost, toda zakaj še vztrajati? Paradoks svoje vrste je to, kajti kulturno razsvetljeni si ne bi smeli privoščiti odsotnosti kritičnega duha. Evropska prestolnica kulture bi ga morala dvigovati. In duh je imanentno razločevalen (gr. krinein), torej kritičen. V tem oziru je kritična kondicija dokaz njegovih višin. Kam nas torej vodi ignoriranje ali celo zatiranje kritičnosti, jasno in eksplicitno zahtevano s strani vodilnih v EPK? V nerazločevanje, v sivino praznih gest in retorike. Kam vodi zahteva po prenehanju drekanja in sovražnih sesujevalcih? Do resnice same, kot so jo napovedali. EPK bo resnica tega mesta. Poglejmo si, kakšna.

Prvič.

Najprej k odzivu javnega zavoda EPK na naše zapise. Naj povemo takoj, da ne bo presenečenj: nobenega odziva ni bilo. Možnosti in izzivov veliko, naših pričakovanj tudi, celo naših dopisov in ponudb, iztegnjenih rok. Pa nič. A po vrsti. Zofijini smo se nekoč, po grenki izkušnji, odločili vodilnim kulturnim vizionarjem darovati 12 centov. Ne za njihov žep, za skupno dobro po tistem, ko smo se nanje naslovili s pričakovanjem po (osebni) donaciji. Poslali smo jim pismo z denarjem. Vendar žal, kot se za kulturnike ne spodobi, nismo bili deležni niti vljudnostnega odgovora. Kam je šel denar, ne vemo, a v časih evropske prestolnice korupcije se to ne sprašuje. Se opravičujemo, če se je komu to zdelo odveč. Naši nameni so bili najboljši - opozoriti na to, da nekateri kulturni producenti v mestu hiramo, na drugi strani pa se gradijo palače in mastijo brki. To je bil naš majhen prispevek beračev h kulturni veličini mesta in loščenju podobe njegovih kulturniških, medijskih in intelektualnih genijev.

Vsak racionalen akter bo poskušal iz kritičnega ugovora na svoj račun pridobiti kakšno izkušnjo zase. V primeru EPK se to ni zgodilo, po vsem sodeč – očitno bodisi nekdo verjame, da ni upravičena, ali pa je dovolj nečimrn, da bi jo prepoznal kot koristno. Čeprav z nami niso komunicirali, smo epekajevcem javno ponudili, da postanemo njihov integralni del. Njihovo zrcalo. Zakaj? Ker so na svoji spletni strani začrtali prostor, češ želijo si tudi kritičnega spremljanja njihovega dela. Nismo oklevali, takoj smo jim ponudili svojo brezplačno pomoč. Pa nič. Znova brez vljudnostnega pojasnila, ki ga zahtevata vsakdanja kulturna omika in bonton. Kaj šele, da bi naše dejavnosti priključili svoji, enakorodni. Jasno, njihova je klavrno propadla in sploh ni zaživela, ker verjetno ni bila zastavljena iskreno. Naša je bila resna, ampak ji to nič ni pomagalo.

Počasi smo ugotavljali, da za vodilne v EPK preprosto ne obstajamo. Da smo odveč, mogoče celo zoprni. Po svoje razumljivo, razdrli smo tudi kakšno pikro, toda domišljamo si, da zmeraj upravičeno. In seveda drži, da nihče na svoj račun, vsaj na prvo žogo, ne želi slišati žal besede. Toda bilo je še huje. Postali smo nebodigatreba. Prebirali smo stokanja o tem, kako kritika medijev projektu EPK dela veliko škode. Torej verjetno tudi naša. Kulturna srenja se je v Mariboru razdelila med pragmatike, subverzivce (ti so vmes odmrli) in antagoniste. Ker se je intelektualno zaledje mesta skoraj v celoti priključilo projektom EPK, je kritični potencial kulturnikov začel še dodatno zamirati. Konsekvence evropske prestolnice kulture so nenadoma odkorakale v smer, ko je mesto s šibko humanistično kondicijo postalo kritično nekritično. In še postaja, vedno bolj, in to že zdaj, sredi leta 2011. V tej situaciji šikaniranja in mrkih pogledov smo se odločili reči: ne želite si refleksije in zrcala, tudi

prav. Odstopamo. Upajmo, da se ta potencial znova pojavi po januarju 2013, ko bodo presahnili honorarji in bodo jeziki epekajevcev manj zavezani. In se bomo verjetno znova znašli pred krutim obličjem resnice Maribora...

Drugič.

Ja, drugi element zgodbe tvori odziv medijev. Statistika objav in omemb naše spremljave je navedena tukaj. O našem mnenju smo tedensko (!) obveščali zelo veliko število novinarjev, okoli 500. Zgolj en podatek: na naši adremi je vsaj 15 (!) različnih novinarjev zgolj iz časopisa Večer, lista medijev je zelo kompletirana. No, zahvaljujemo se vsem, ki so nas opazili. Vemo, da smo skromen blog, majhna kapljica na spletnih oceanih. Zavedamo se svoje minornosti in marginalnosti. Toda vseeno smo se nadejali posredne opaženosti, zaradi narave dogodka in svoje drže, ki je, roko na srce, bolj izjema kot pravilo. Medijskih odzivov res ni bilo veliko, sploh glede na glomaznost projekta EPK. Teh tudi nismo pričakovali od npr. lokalnega monopolista Večera, ki nas je bojkotiral ves čas in celo leto, četudi je EPK najbolj nadrobno spremljal: v njem ne boste našli niti enega povzetka ali omembe. No, z izjemo kakšnega avtorskega zapisa na strani Pogledi ali pisem bralcev v širšem kontekstu mariborskih patologij, za kar smo hvaležni. Vendar to ne velja za kulturne strani, kamor bi po naravi stvari sodili. Tja ne pašemo. Razumljivo in znano, kajti kulturna urednica je pred letom eksplicitno zabičala, da nekateri tam pač nimamo kaj iskati. Četudi že 10 let, je prikimala - no zdaj jih je 11. Popolnoma jasno, da niti kritika največje kulturne manifestacije v zgodovini mesta ni prava, če si na črnem seznamu celo desetletje. Kulturni novinarji Večera imajo vso pravico do ignorance in bojkota, vendar naj prevzamejo tudi nekaj sokrivde za mentalno stanje mesta, o katerem, kakšna ironija, tako rad optimistično govori programski direktor EPK, da o odstoplem Pandurju niti ne govorimo. Za njihovo garaško delo cenzure smo pripravljeni njihovim šefom spisati prijazno priporočilo za ustrezno povišico k zasluženi plači, ker intenziven trud lokalnih medijskih šerifov resnično ne bi smel ostati nepoplačan.

No, resnici na ljubo je eden od razlogov za bojkot mogoče tudi naša kritičnost do medijev. Ravnanje novinarjev se nam je največkrat zdelo nemarno, celo slinasto priliznjeno, včasih prestrašeno in konformistično. Ampak tak argument je seveda subjektiven – če nekdo kritizira delo medija, ga mora ta zaradi tega izobčiti? Na tej strani smo celo ponujali vprašanja, ki bi jih po našem mnenju novinarji morali raziskati ali zastaviti. To smo storili večkrat, nazadnje npr.tule. Napadali smo pogosto piarovsko pisanje recimo Večera. Da bi hkrati objavljali piar in kritiko, bi bila seveda uredniška nedoslednost. Če so že zmogli kaj kritike, so jo položili v usta

svojih novinarjev. No, v splošnem so nas slabše spremljali tiskani mediji in bolje elektronski. Nekoliko bolje npr. RTV Slovenija. Vendar ne gre le za spremljanje naših ugotovitev – ob drzni predpostavki, da smo bili osrednje gonilo kritike EPK, nam odzivi medijev na nas zelo veliko povedo o kritiki EPK kot takšni. S tem, ko pretežno niso prepoznali niti eksplicitnih sugestij, so zanikali vse probleme, ki smo jih izpostavili in velikokrat tudi svoje profesionalno poslanstvo. Ampak to je lahko že druga, nekolikanj širša zgodba.

Tretjič.

Odziv javnosti je bil bolj pičel. Ker se pretežna večina tega odziva vrši preko filtra medijev, katerega luknjičavost smo ravnokar opisali, je bil ta ustrezno zmanjšan. Nek majhen blog pač ostaja prejkone skrit na prostranstvih medmrežja in doseže malo ljudi. Zato se lahko »javnost« tu reducira zvečine le na odzive na spletu ali v osebni komunikaciji z bralci. No, tega je bilo zelo malo (z obveznim opravičilom izjemam), skoraj vedno pa so bili odmevi dobri in prav zaradi njih nam je najbolj žal končati svojo aktivnost. Da neposrednih negativnih reakcij skoraj ni bilo, je v porastu anonimnega sovražnega govora na spletu skorajda čudež. Vendarle računamo, da bodo naši bralci razumeli dobre razloge za slovo: opozorila in kritika niso dobrodošli. O tem ne more biti dvoma. Hvala vsem komentatorjem in tistim, ki ste nas vzpodbujali. Sprotno spremljanje dogodkov, povezanih z EPK, zahteva ogromno stalnega napora. Sami bomo občasno še pisali in spremljali dogodke, vendar na strani http://www.zofijini.net/. Z glavo skozi zid pač ne gre. Poanta: naj nam nihče ne reče, da je kritika dopuščena. Seveda je, na zgoraj opisan način. V tem smislu bo taka izjava nesramno zavajanje.

Kot smo povedali, bomo dogodkom EPK še občasno sledili na svoji strani. Do konca bomo izpeljali natečaj Zlata kanglica. Toda doslednega, dnevno permanentnega spremljanja, ki jemlje ogromno časa in energije, več ne bo. Razlogi so dovolj izčrpno pojasnjeni zgoraj. Zato vabljeni k prebiranju teh strani za nazaj in k primerjavi za naprej. Upajmo, da bodo nekoč poučno branje in pomemben kažipot, uporaben arhiv o mentalnih in drugih zankah, o tem, kaj je šlo narobe, zakaj je šlo in zakaj svarila niso zalegla. »The making of EPK« je do tega trenutka razgalil simptomatiko mesta in njegovih odnosov do kulture, politizacijo kulturne sfere, patologijo mestne politike, kulturnikov in raznih stanj duha. Ideologizacija kulture je vzniknila sredi nereflektiranih manjvrednostnih kompleksov, megalomanija je indicirala majhnost, nesposobnost, grehe preteklosti in predvsem logiko zatiranj dela kulturne produkcije. Vzpostavila je ideološke, kulturne in finančne ločnice v stilu »Ali si v EPK, ali pa te ni«, ali si priden ali malopriden... Resna kritika še zmerom ni

dopuščena, se ne dogaja in ni ljudi, ki bi povzdignili svoj glas ali bi jim bilo dovoljeno biti slišan. Lep simptom tega je odnos vodstva EPK do župana Kanglerja po aretacijah in kazenskih ovadbah, še bolj pred tem, splošna anemičnost občanov, indiferenca in apatija, po drugi strani pa večinska podpora županu, zrasla na podlagi iracionalizmov in teorij zarot, ter seveda zlizanost kulturnikov s politiki. No, so pa tudi epekajevci, ki so župana hvalili, a potem prepozno ugotovili, da so se močno zmotili.

In ker iskreno nikoli nismo bili proti projektu EPK, ker ne pristajajo na tezo o špilferderberjih, si želimo, da se eksplozije kulture in njeno špricanje začnejo, ter, nenazadnje, tudi srečno končajo. Pa ne pozabite na varnostne čelade in kondome!

Afterparty: refleksije o nerefleksiji

»If everybody is looking for it, then nobody is finding it. If we were cultured, we would not be conscious of lacking culture. We would regard it as something natural and would not make so much fuss about it. And if we knew the real value of this word we would be cultured enough not to give it so much importance.« (Pablo Picasso)

V nadaljevanju sledijo moja samostojna besedila, objavljena na mojem blogu In media res, strani Zofijinih ali drugje po odločitvi o protestnem zaprtju bloga o EPK.

sobota, 9. junij 2011

Kritični potencial mesta

Ali obstaja kaj takšnega kot kritični potencial naroda? Ali nekega kolektiva? Morebiti nekega mesta, mogoče Maribora?

S kolegi iz društva Zofijini se že desetletje in več borim za to, da bi tak potencial zrasel – imenuje se kritično mišljenje (critical thinking). V njem vidimo pomembno dimenzijo aktivnega državljanstva, ki bi jo moral prakticirati vsak med nami, in hkrati pomembno podlago demokratičnih procedur. Tovrstno mišljenje kot forma argumentiranega in logičnega izpeljevanja misli seveda še zdaleč ni edino, ki relevantno opiše kritično zavest našega državljanskega ali privatnega ravnanja. Toda kaj je tisto, kar mu stopa na pot in ga omejuje, da ga ne moremo razviti do konca? Zelo različni faktorji. V nadaljevanju zapisa si bom zastavil vprašanje, v kakšni meri je razplet dogodkov okoli Evropske prestolnice kulture v Mariboru vplival na kritični potencial mestnih intelektualcev in umetnikov. Ob tem bom predpostavil, da je koncept kritičnosti zdravorazumsko dan in ga ne bom podrobneje obravnaval ali definiral.

Naj spomnim: na tem mestu v Katedri sem že podrobno pisal o treh pozicijah kulturnih ustvarjalcev v odnosu do Evropske prestolnice kulture v Mariboru. Večkrat smo lahko prebrali, da EPK dobesedno funkcionira kot podjetje, ki novači delavce. V prvo kategorijo sodijo tako imenovani pragmatiki – to so kulturniki, ki so se projektom EPK enostavno priključili, postali mezdni delavci in zato projekta kot »insiderji« ne morejo oziroma ne želijo kritizirati. V drugo sodijo subverzivci – ti so zelo redki, njihova nakana pa je bila izpeljati projekte, v katerih bi lahko do EPK zavzeli distanco, vendar bi za to prejeli denar. Takih je zelo malo, npr. Pekarnarji, a so še ti kasneje odstopili od svojih ciljev. V tretjo sodijo antagonisti, ki ne želijo imeti ničesar ne z EPK in seveda ne z denarjem. Lahko jih preštejemo na prste ene roke. Moja teza je zelo preprosta: če drži, da so se po nastopu projekta EPK vzpostavile tri formacije kulturnih producentov, ki so kot izobraženci v veliki meri nosilci kritičnega potenciala, kot ga mesto premore, in če je pretežna večina teh pragmatikov, je kritični potencial intelektualcev v mestu moral izjemno upasti. In sicer vsaj glede izrekanja v odnosu do dveh velikih sfer: same splošne refleksije o stanju kulture v mestu in lokalne politike, ki je speta s prvo. Skratka, če si tak potencial lahko predstavljamo kvantitativno, če bi torej obstajal izmerljiv »output«, bi takšen upad lahko tudi otipljivo izmerili.

EPK je, povedano dovolj plastično, lokalnim in manj lokalnim kulturnikom dejansko zavezal njihove kritične jezike, njihovo sposobnost in željo po javnih artikulacijah stališč. Verjetno ne nujno zgolj javnih. Nekateri med njimi so začeli kar odkrito govoriti o županovem briljantnem umu – kar bi jim sicer nikoli ne padlo na pamet. Številnih nelogičnosti, neenakopravnosti v delitvi denarja, krivic in barabij ne vidijo več, pomembno se jim zdi »delati projekt«, ob tem pa je njihov kritični potencial padel celo tako nizko, da niso pripravljeni spregovoriti niti o nizkotnih mezdnih odnosih, v katere so padli in kjer zmanjkuje denarja za sodelavce. V takšnem humusu in tolikšnem močvirju se bodo verjetno lažje zaredile vse vrste kulturniških in političnih spak, a to jih ne moti.

Če je negativna eksternalija EPK zaradi masivne participacije prej omenjenih pragmatikov zdaj nenadoma prerasla v širok poraz kritike, si poglejmo še, kaj se dogaja s produkcijo. Eno je namreč samozavezovanje jezikov, spet nekaj drugega pa je tako imenovana odgovorna kultura. So torej kulturni producenti zavezanih jezikov lahko odgovorni v tistem, kar pač počnejo? Je lahko na ta način opisan producent sploh dostojno oblikoval svoj proizvod? Prvič, odgovornost lahko izhaja samo iz neposrednega nanašanja umetnosti na realno družbeno in politično prakso, z njo mora biti v aktivnem medsebojnem odnosu. Vendar ta seveda še ne pomeni, da mora kulturnik institucionalni kontekst svojega delovanja prevzeti brez zadržka. Še huje, takšen odnos, torej med institucionalnimi pogoji, v katerih deluje, ter njegovo lastno proizvodnjo, bi moral več čas biti predmet njegovega aktivnega spraševanja. Čisto konkretno: moral bi biti reflektiran njegov odnos do institucionalnih okvirjev, ki jim pripada – umetniške in druge kulturne prakse se pač ne organizirajo kar same od sebe, temveč so mogoče rezultat natankoma političnih in ideoloških gabaritov, v katere so postavljene. Povedano drugače: kakšno vrednost sploh ima umetnost, ki je proizvedena v razmerah strogo determinirane kulturne politike, kakršno prinaša shema projekta EPK, ki pa je niti ne želimo kritizirati? Mar ni epekajevska kulturna produkcija, gledalo univerzalno, že zaradi izpričane zavezanosti jezika nekaj, kar generira kolonizirane oblike kulturnosti, ki so v svojem bistvu pohabljene za kritično dimenzijo svojega obstoja, s tem pa ne morejo pretendirati na mesto odgovornih nosilcev? V tem oziru je situacija vendarle nekoliko drugačna, saj bi kdo lahko porekel, da je potemtakem sleherna s strani države ali lokalne skupnosti financirana kultura zavezanega jezika. Ne, EPK je tu vendarle specifičen, ker je enkraten in bolj kot ne mestni projekt.

Seveda bo zgornja trditev razumljena kot provokacija. Toda, če s čim, se tega izziva ne bo dalo zavreči z argumenti tipa »Tu smo in ker so nam dali denar, pač delamo projekte«.

Prvič objavljeno v majski številki Katedre

Boris Vezjak

ponedeljek, 23. julij 2011

EPK bizarnosti: problem vožnje po mestu prihodnosti

EPK zdaj prihaja na velika vrata, nagovarjali nas bodo z jumbo plakatov. Pomembno dejanje, vredno ogleda, ne le iz piarovske perspektive ali perspektive ceste. In česa so se domislili? Poglejmo:

Strogo vzeto je plakat vsebinsko in konceptualno nevpadljiv, brez presežkov in brez posebnih grehov (če odmislimo metalingvistično vprašanje, ali »evropsko prestolnico kulture« pisati z veliko začetnico ali ne). Toda v spremnem dopisu na svoji strani nas sladko vabijo, da se zapeljemo v mesto prihodnosti in postanemo del projekta. No, to pa so že težje prebavljive floskule:

Slovenija je zaživela v barvah Evropske prestolnice kulture. Maribor 2012 je začel z veliko akcijo - jumbo plakati, ki vas vabijo, da se pridružite kulturnim trenutkom, zaživite z Mariborom in partnerskimi mesti in se pustite zapeljati v mesto prihodnosti.

Z akcijo želi zavod prav tako naznaniti, da se projekt Evropske prestolnice kulture nezadržno približuje in hkrati spodbuditi ljudi k soustvarjanju pisanega mozaika umetnosti, v želji, da sleherni prebivalec naše države vzame ta projekt za svojega.

Obe izjavi sta močno ideologizirani. Posipani sta s pepelom puhlic, pravljičarskim rekom ideologa EPK Tomaža Pandurja in še koga, ki je kasneje pametno izstopil iz te ladje, kar ga ne odrešuje odgovornosti za programske nastavke in vizijo. Storili bi napako, če bi Pandurjevo art pravljičarstvo o Mariboru kot mestu prihodnosti, o panoptični točki spektakelskega pogleda s Studencev in Mariborčanih kot v veliko EPK predstavo vključenih gledalcih razumeli le kot prazno umetniško nakladanje. Ne, pandurjevska retorika je že po sebi simptom, ki zvito blaži rane točno tam, kjer jih intuitivno pričakuje: da bo Mariborčan aktivni gledalec v tem panoptičnem univerzumu, je kajpak vedno bil koncept, zamišljen kot obliž na njegov žep, saj bo te spektakelske fantazmogorije plačal on, ne kdo drug. Da je Maribor, mesto brez upanja in s koruptivnimi politiki in skvarjenega duha dejansko mesto prihodnosti, ni zgolj lepa dekoracijska prazna obljuba, je natanko tisto, kar bi si nekdo želel, da želijo Mariborčani slišati. In tako kot politiki kvasijo prazne obljube o novih zaposlitvah, spodbudah za podjetnike in prijaznem gospodarskem okolju, ki ga bodo prinesli v mesto, odgovorni kulturniki kot angeli in preroki ponujajo bombe kulture in njene eksplozije ter seveda – cvetečo prihodnost. To niso zgolj razlogi za skepso, to so dobri razlogi za ultimativno zgroženost – kajti v EPK so prevzeli to pandurjansko ideologijo.

Noordung je spisal »Problem vožnje po vesolju«, mi bi bili zadovoljni s konkretnimi navodili za vožnjo po mestu prihodnosti. Pa jih ni. In še eno težavo imajo epekajevci s svojo tezo o poteh v evropsko prestolnico kulture (no, oni jo pišejo z veliko). Menda pregnani Tomaž Pandur je odšel, njegova programska izhodišča so kar naravnost ukinili in izbrisali, toda njegov duh še živi. Da EPK več nima programskih izhodišč, itak nikogar ne zanima, še opazili niso. Takole je veliki guru zapisal, ko so ga še citirali. Zdaj očitno njegova vizija, čeprav zanikana, živi dalje:

Tomaz Pandur: The city of future

New conceptual starting point of the European Capital of Culture
30. 8. 2010 We have gained a unique and unrepeatable opportunity in Maribor to conceptualize an exhausted and hopeless time from the start in order to find the direction of our future and start living in our own unique, unrepeatable way. We are the future, but only if we know how to be, and how to create a future within us.

Cel traktat o prihodnosti mesta z neskrito davincijevsko kodo je k sreči shranjen na Zofijinem blogu kot relikvija, ki se ji velja vedno znova pokloniti. Sploh v času, ki prihaja, ko bo Maribor mesto prihodnosti in bo treba častiti preroke. (P.S v mariborsko mentalno sfero: ali vsaj vedeževalce, ki imajo privilegiran vpogled vanjo, na kar kaže novo nepotistično dejanje mariborskega župana, ki mu ni bilo težko narediti stanovanjske usluge svoji volilnojasnovidni pomočnici z imenom Karin. Kot da bi zdaj imeli pred sabo željo po alibiju: da bi Maribor postal mesto prihodnosti, kazno potrebujemo ljudi, ki jo jasno vidijo. Naša Nostradamusova programska izhodišča, karikatura grotesknih programskih principov, so bila nadvse uspešna in providencialna s tem, ko so se bizarno materializirala ter v mesto pripeljala plavolaso naslednico slovitega francoskega maga. Celo ko rišeš karikaturo, ta prekaša realnost... Od umetnikov prihodnosti do vedeževalcev, od Pandurja do Karin, je le neznaten korak. V Mariboru pa sploh. Toda brez njiju in vrlih epekajevcev mesta prihodnosti pač ne bi bilo...)

Boris Vezjak

Napotila
http://zofijini-epk.blogspot.com/

nedelja, 27. julij 2012

EPK bizarnosti: Reči Franc ali Kangler, saj je to eno in isto!

Če si za Maks, si za UGM. Če si za UGM, si za MAKS. To je eno in isto. Genialen trik s tako rekoč ontološkim varanjem, s katerim zdaj Kangler izsiljuje mestni svet, kar mu seveda ni težko, saj mu ta ponižno sledi in jé iz roke:

Župan Franc Kangler je izpostavil, da je Maks mestni svet že podprl, zato mora sprejeti tudi posledice. Prav tako je opozoril, da je od tega odvisna usoda nove Umetnostne galerije Maribor. »Vi ste potrdili, da bo UGM v Maksu. Zato je preprosto vprašanje, ali si za UGM in Maks, saj je to eno in isto,« je dejal.

Šur, reči Franca ali Kangler, vse je to eno in isto! O tem, kaj pomeni takšno varanje, je bilo prelitega že dovolj črnila. Že na ravni poimenovanja se ta identitetni problem ne razvozla do konca: bomo UGM-u rekli MAKS, bomo MAKS-u rekli UGM? Kateri napis se bo pozlačen lesketal na vhodnih vratih? Kaj bo ta čudni zvarek, nastal iz mahinacij po brodolomu vsakega projekta posebej, zdaj vzpostavljen kot rešitev za oba? In kaj to pomeni za genialno logiko političnega izsiljevanja, ki jo je vpeljal: dragi svetniki, sprejeli ste MAKS, zdaj sprejmite še posledice, nam pravi Franc, ki je tudi Kangler. Pa saj je to eno in isto. In potem v isti sapi: dragi moji svetniki, saj ste za UGM, tudi če niste za MAKS. In ker je to isto, ste za Franca in Kanglerja!

Seveda vrle mariborske kulturnike, kaj šele epekajevce in kaj šele medije, prav figo zanima, kaj to praktično pomeni – kako združevati tako heterogene vsebine in namembnosti pod eno streho, kako jih uskladiti v prostorskem, arhitekturnem in drugih ozirih. Raje ponižno molčijo. A kaj bi z malenkostmi, vse naj bo domače, saj smo vendar v totem Maribori, mestu prihodnosti. EPK je štala in kot takšno si jo bomo zapomnili. Pomembno je, da si s čarovniškim trikom, kjer iz klobuka župan enkrat potegne MAKS in drugič spet UGM, rešuje svojo kožo. Ker je nenazadnje obljubil, da je na izgradnjo MAKS-a vezal svoj mandat. Zdaj, ko kaže, da dobivamo UGM na lokaciji MAKS-a in ne MAKS sam, to seveda pomeni navidezno rešilno bilko – vedno bo lahko rekel, da je obljubo držal in se mandatu ne rabi odpovedati. Figo jo je! Ne Franc in ne Kangler.

Boris Vezjak

Napotilo:

http://zofijini-epk.blogspot.com/

sreda, 27. julij 2011

Kanglerjevi malteški vitezi, pravo novinarsko vprašanje in resnica tega mesta

Novi mariborski občinski prevoznik Marprom ima kajpak novega začasnega direktorja - le koga drugega kot Ivana Hajnška, Kanglerjevega prijateljskega aduta iz rokava, sicer direktorja Snage. Mesto novega direktorja Kangproma Marproma je visoko čislano, zanj so menda pomotomazahtevali znanje malteškega jezika. Ni vic.

Zgodbe nisem podrobno spremljal, zato sem šele danes ugotovil zanimiv novinarski sindrom – še eno potrditev svoje stare teze. V včerajšnjem Večerovem video zapisu po tiskovni konferenci novega vodstva Marproma namreč slišimo vprašanje novinarja o ceni vozovnic, češ cene ostajajo enake, ki mu sledi naslednje: »To pomeni, da se lahko cena tudi zviša?«

In potem po preverjanju ugotovim, v čem je kleč. Namesto da bi novinar vrtal v neprijetno zgodbo, jo alibizira. Kangler in MOM sta namreč ob začetku ustanavljanja napovedala, da se bo cena vozovnic drastično znižala. Maja letos smo v Večeru brali celo o jasnih napovedih znižanja cen:

Ob tem bode v oči tudi podatek, da MOM predvideva popolnoma enake prihodke od vozovnic, kot jih je doslej prikazovala Veolia, pa čeprav naj bi se cena vozovnic občutno znižala. Ne le za posamezno vožnjo, ampak še posebej mesečnih, ki bi po predlogu za prvo cono stale sedem, za obe pa 14 evrov (zdaj osnovna 26,49 evra). Da bi se ta scenarij lahko uresničil, bi se moralo v kratkem času enormno povečati število potnikov, toda izračunov za koliko in v kolikšnem času predlog ne vsebuje.

In kje smo danes? Tako kot včerajšnji že omenjeni Večerov video spletni prispevek ne problematizira snedene besede o ceni vozovnic, je niti z besedo ne omenja niti današnje dolgo poročilo s tiskovne konference v tiskani izdaji časopisa. Žalostno, toda to se dogaja prav te dni, ko sem ugotovil, da o aferi vedeževalke Karin v mestu prihodnosti, znova groteskno obremenjujoči za župana, Večer sploh ni poročal, jo je pa začel ljubljanski Dnevnik.

Morala zgodbe: v tistem novinarskem vprašanju »Ali se cena ne bo zvišala?« se skriva cela metafizika novinarskega hlapčevanja, tako tipična za vse sfere mariborske zavezanosti jezika. Zato bo moja parafraza odslej: če je za Zorka Simčiča in druge Maribor »mesto spodrezanih korenin«, ga bom sam imenoval »mesto zavezanih

jezikov«. EPK, kanglerjanska era, novinarsko obnašanje in intelektualni molk so zame dovolj instruktivni. Pravo novinarjevo vprašanje bi se moralo prav nasprotno glasiti »Ali se cena ne bo znižala?« in ne »Ali se cena ne bo zvišala?«. Tako majhen poudarek, ki pove tako veliko. Krasen minimalističen kontrast z maksimalnim pomenom. Da sta vsak uporabnik avtobusnega prometa in vsak bralec s tem ostala prikrajšana za sleherno pojasnilo, je v primerjavi s težo problema zavezanosti jezika še najmanj pomemben moralen kiks. Sploh po tistem, ko nas jehišnik EPK razsvetlil za spoznanje, da se vsak drugi mimoidoči deklarira za »Kanglerjevega Mariborčana«. Če se, potem mu je itak vseeno, kakšna je cena vozovnice.

Mimogrede, hišniku EPK je ironično uspelo zastaviti najbolj vroče vprašanje ta hip. In prejeti najbolj pravi odgovor. Takole stoječ pred vhodom v sedež EPK, Vetrinjskim dvorcem torej, se je z mikrofonom obrnil za mimoidočo gospo, celo obrnil glavo proti sedežu EPK v upanju, da ji bo namig prav prišel, ter jo vprašal:

-Vete vi, kaj je to EPK?

-Ne.

-Drugo vprašanje pa, kaj ste vi Kanglerjeva Mariborčanka?

-Ja.

Bravo. Douze points. Nepozaben, estetizirano ironičen trenutek resnice, vreden vsaj bežnega ogleda na posnetku. Kako so že rekli v EPK? Da bo EPK resnica tega mesta. In prikazala se je na pločniku točno med Vetrinjskim dvorcem in McDonaldsom. Resnica tega mesta ni EPK. Resnica tega mesta je Kangler!

Vas še nisem prepričal? Dobro, intenziviram isto zgodbo in sceno. V istem video zapisu isti hišnik EPK stoji na dvorišču Vetrinjskega dvorca in sprašuje novega mimoidočega:

-Veš ti, kaj je to EPK?

-EPK? To pa prvič čujem.

-Prvič čuješ? Pa si ti Kanglerjev Mariborčan?

-Kanglerjev, ja.

Mimoidoči je stoječ sredi svetišča EPK dobro vedel, da je Kanglerjev, a ni vedel, kje stoji. Kdo je torej identitetni steber mesta? Da intervjuvanci niso merodajni, bo težko trditi, ker so izbrani naključno. In če se vrnemo k vozovnicam avtobusa: mogoče pa

bi smeli govoriti tudi o ceni vozovnice za odhod in pobeg iz mesta. Cena sitnica. Ker ta postaja prav nasprotno nekaj, kar na noben način in nikoli ni predrago.

sreda, 27. julij 2011

EPK bizarnosti: MAKS bo, pa čeprav iz lego kock

Počasi korakamo v jesen začetka Evropske prestolnice kulture in Zofijina nagradna igra Zlata kanglicaše nikoli ni bila bolj vroče aktualna. Naj spomnim, izdelana z ljubeznijo do mesta je bila podarjena Mariborčanom in širši javnosti, ki lahko še vedno ugiba, kdaj bodo zgradili kakšen EPK infrastrukturni objekt in si pridobi mikavne nagrade...

Začnimo kar pri najpomembnejšem: osrednjega programskega emblematičnega objekta EPK, ki so ga poimenovali MAKS (Mariborsko kulturno središče), očitno ne bo. To smo ugotavljali že nekajkrat, tudi ustvarjalci sami. In vedno znova so slabe novice demantirali. Današnja je presenečenje brez primerjave. Središče EPK bo po novem, kot je razbrati iz pogovora s programskim direktorjem, zdaj nastalo iz nič manj kot lego kock. Ne, ni pomota:

»Če se nekoliko pošalim, bo zgrajen tudi razvpiti center MAKS; ne sicer tako, kot je bil zamišljen, zato pa bo skupina entuziastov iz lego kock sestavila načrtovani infrastrukturni načrt v celoti.«

Poskusimo z razlago. Razumljivo je, da je Mitja Čander obupal. Znašel se je v nemogoči situaciji, ko v pajdašenju s politiki ni uspel realizirati samoumevne razvojne logike kulturnega projekta EPK, ki bi se po kmečkem spoznanju lahko glasila: »Naprej štalca, potem kravca«. Kaj mu pomagajo programi, če zanje nima prostorov? Zato Čandrovo šalo, ki to ni – da bo objekt iz lego kock nastal, očitno ni šala – lahko razumemo kot izraz popolnega nelagodja in stiske, iz katere se poskuša reševati z nenehnimi parolami o optimizmu in entuziazmu. In tudi, nenazadnje, kot njegovo priznanje, da MAKSa res ne bo, kar so na mariborski občini še pred mesecem zanikali. So imeli župan in njegovi lojalisti v mislih zdaj razkriti maksi Legoland? Čandrova težava je kajpada v tem, da bi na mestu, kamor je bila lansirana šala, ki to ni, morala stati povsem seriozna konstatacija, in to njegova. Recimo takšna:

EPK je, kar se infrastrukturne izgradnje tiče, popolna polomija. Za katero bi nekdo moral odgovarjati. Imam zvezane roke, rešujem situacijo, ampak razumite, da zanjo nisem kriv.

Odločil se je drugače. Tistim, ki so nas pripeljali do legokockastih karikatur, raje ščiti hrbet. Kako moder je bil Pandur, da je še pravočasno uvidel, da se njegov kolosalni Pandurteater, vreden prvotnih 51 milijonov evrov, hitro sprevrača v majhno otroško igrišče s kockami! Sprejemljivo in normalno je, če programski protagonisti EPK privatno zbirajo šale na račun tega, da osrednjega kulturnega in prireditvenega prostora EPK ne bo, vendar to ne bo niti za ped zakrilo resnosti njihove in naše nevzdržne situacije. Mariborski župan Franc Kangler, ki je kar dvakrat ponosno izjavil, da je svoj mandat »vezal na MAKSa«, torej na njegovo izgradnjo, bo verjetno postal prvi župan na svetu, ki se je svojo politično kariero rešil s skulpturo iz lego kock. Postal bo lego-župan. Na ta način se, kot smo več čas kontinuirano in pravočasno svarili na straneh Zofijinih, a bili zaradi tega (dobro dokumentirano, tudi s strani medijev) popljuvani in ignorirani, EPK sprevrača v tragikomedijo z neverjetno hitrostjo in v neverjetnih popačenih in surrealističnih upodobitvah, ki odsevajo v Realnem – kot da so v večkrat omenjeni Potemkinovi vasi videti celo montažni šotori, ki so jih omenjali nazadnje, postali prevelik strošek. Zato bo legokockasta formacija v tej igri kulis povsem zadostna in ustrezna. Mariborčani bodo le dobili MAKS v mestu, kje se realnost in šaljivost povsem mešata. In čisto možno je, da bodo dobili še kakšno formacijo iz lego kock. Bo tudi najceneje. EPK kot Legoland? Izvirna ideja, ki se je ni še nihče pred tem domislil! Če imajo drugi svoje gardalande, minimunduse in legolande, zakaj ne bi mi imeli še svojega? Ko se bomo gibali skozi ulice mariborskega Legolanda in nas bodo poučevali, kako čudovit je, se velja retoričnim mojstrom navdušenega prepričevanja v realnost videnega le vljudno nasmehniti. Kajti ni jim lahko, čeprav so si krivi sami.

ponedeljek, 12. september 2011

Pandurjeva EPK provinca

Tu je zgolj konsistentna potrditev moje zgodnje teze: ko odide Pandur, se zgodi potop. Apres moi, le deluge se je dogajal napovedano že ob njegovem odhodu z mesta predsednika programskega sveta v EPK. Danes so tu le še avtorjeve post festum racionalizacije istega. Iz današnjega Večera:

Tomaž Pandur, režiser, je pred hrvaško premiero Tolstojeve Vojne in miru v zagrebškem Jutarnjem listu razložil, zakaj se je razšel s projektom EPK Maribor 2012: "Z največjo voljo, strastjo in željo sem šel v to zgodbo, da prispevam s svojim mednarodnim statusom in zvezami. A se je pokazalo, da so moji koncepti in način razmišljanja v nasprotju z željami odgovornih. In da moj koncept, globalen in kozmopolitski, ne sodi tja. Zato sem odstopil. Ta projekt zdaj vodijo ljudje, ki razmišljajo drugače od mene. Kulturna prestolnica se bo zgodila. A ne bo izpolnila tega, kar bi zaradi svojih temeljev morala. Ne bo se zgodila nobena preobrazba niti kulturna revitalizacija s trajnim učinkom. Še en dokaz, da je provinca mentalni, ne geografski pojem."

Maribor je res mentalna provinca. A iz povsem drugih razlogov, ki jih navaja Pandur. Recimo, med drugim je tudi novinarska provinca. Navedimo le nekaj dokazov. Prvič, medijem sploh ni uspelo opaziti, da je v času od odhoda do danes Pandur spremenil razlog svojega odhoda iz mesta in projekta EPK. Ko je odšel, je govoril o medijski zaroti, nesramnostih in diskreditacijah (obilna evidenca za to je dostopna na strani Zofijinih o EPK). Zadnje mesece govori le še o tem, kako ni imel podpore za svoje projekte (na to opozarjam v tem intervjuju). Pri vodilnih, pravi – očitno na občini in v zavodu EPK. To sta seveda dva povsem različna argumenta. V enem so vsega krivi mediji in javnost. V drugem sta vsega kriva Kangler in vodstvo EPK.

Naj spomnim, eden poglavitnih očitkov proti Pandurju je bil, vsaj z mojega zornega kota, konflikt interesov (bil je med prejemniki izplačil in hkrati predsednik programskega sveta), neznosno pravljičarstvo v programskih smernicah, za katere je bil plačan, a so zdaj nenadoma izginile, veliki honorarji in seveda neverjetna grandomanija z željo po izgradnji Pandurteatra, ki bi Mariborčane stal 51 milijonov evrov. Danes so se v EPK samoironično zadovoljili s kulturnim centrom iz lego kock, ki bo v najboljšem primeru stal nekaj tisočakov. Vsega ostalega nihče ne komentira, novinarji pa rade volje dajo mir.

Da je Maribor novinarska provinca – pravzaprav gubernija v še večji provinci Sloveniji – dokazujejo neodgovorjena vprašanja, ki sem jih v zadnjem letu javno zastavil, a so v vseh medijih ostala neodgovorjena. Ne želim reči, da bi jih moral kdo zastaviti na ta način, želim reči, da jih noben novinar ni zastavil na svoj način. Še en posredni dokaz, kako močno spregledana je kritična beseda o EPK, medtem ko direktnih o tem, kako bojkotirana in popljuvanaje, kar mrgoli. Danes je spodaj objavljeni izbor videti bolj naključen kot takrat, ko je nastal, saj so se pojavili še novi konteksti in dileme. Pa vendarle ponavljam vajo in ga navajam, čeprav je bil sprva objavljen še pred Pandurjevim odhodom iz Maribora. Zato, ker odgovorov še vedno ni. Zato, ker z mize nima smisla pospravljati svežih drobtin, če še starih nismo:

Ad Pandurjev odstop

1. Kakšna natančno je funkcija programskega sveta v EPK in ali je taka, kot jo je opisal Pandur?

2. Je možno funkcijo predsednika programskega sveta opravljati na daljavo?

3. Ali ni nenavadno, če programski svet vodi evropski poslanec? (Pojasnilo: v času pisanja prispevka je svet vodil Ivo Vajgl, danes ga direktor TV Slovenija Janez Lombergar.)

4. Kaj pomeni Pandurjeva trditev, da je on (Pandur) svojo funkcijo predsednika dejansko opravil do konca? Ali programski svet sploh še potrebujemo oz. ali potrebujemo predsednika?

5. Kaj pomeni Pandurjeva delitev funkcije programskega sveta na »kreativno« in »protokolarno« – češ prva je mimo, zdaj je nastopila druga, zato se poslavljam? Zakaj obe, kdaj je nastopila druga?

Ad Pandurjev honorar za svetovanje

1. Kdo natančno je prejel ta honorar – Pandur v intervjuju za Večer pove, da sta dva strokovnjaka garala celo leto in prejela omenjeno plačilo? Kdo sta strokovnjaka?

2. Če sta dva strokovnjaka zanj garala, zakaj je sklenjena pogodba s firmo Pandur Theaters?

3. Ali drži, da potemtakem Pandur od 23.000 evrov bruto ni prejel niti fičnika, kot pokaže njegov natančen izračun izdatkov za ta strokovnjaka?

4. Če je to res, zakaj so postavke v pogodbi takšne, da razkrivajo njegovo, tj. Pandurjevo opravljeno delo, npr. sestanek z Večerovo novinarko?

5. Zakaj Pandur omenja delo, ki da je opravljeno za 12 mesecev, če je pogodba sklenjena in pokriva delo le za čas od junija do decembra 2010?

6. Je običajno, da predsednik programskega sveta sklepa svetovalne pogodbe, saj s tem očitno zanika opravljanje nadzorne funkcije?

četrtek, 15. september 2011

EPK bizarnosti: diskretni šarm nekritičnosti

Redko se zgodi, da nekdo pri polni pameti poziva k odsotnosti kritike. Pri EPK dobite tudi to. Seveda je kritika zoprna. Z njo mora kritizirani opraviti na tak ali drugačen način. Ko gre za javni zavod in davkoplačevalski denar, je kritična kondicija nuja. Naravnost se zahteva, predvsem od varuhov javnega interesa, torej npr. od medijev.

In potem se zgodi, da nekdo pričakuje nasprotno. S tem je vse narobe. Svaril sem že pred dejstvom, da predstavlja imenovanje direktorja TV Slovenija na mesto predsednika programskega sveta potencialen medijski konflikt interesov. Zdaj je izpadlo, da ta konflikt celo priznavajo in ga osmišljajo. Poglejmo zgodbo.

Sprva je novinarka Melita Forstnerič Hajnšek v 7D zelo previdno kritizirala novo celostno grafično podobo EPK. Najbolj zoprn stavek, ki ga je uspela zapisati, je tale: »Če smo pred časom govorili o čiščenju imidža EPK, zagotovo ni imel nihče v mislih, kako bodo postavljeni krogci in kakšna bo tipografija zaščitne znamke. Vse kaj drugega je pomembneje in ključneje za razplet in uspeh.«

Prikritosti kritike novinarke Večera je sledila reakcija iz EPK. Spodaj. Sledilo je povabilo k nekritičnosti novinarjev in medijev. Znova prikrito, kajti prikritost kritike sproža diskurzivno enakovredno latentnost takih diskretnih povabil. Zato si je ne bi smeli želeti. Spodaj je odziv Odnosov z javnostmi pri EPK na njem zapis, objavljen v 7D. Poglejmo torej vrhunec sprenevedanja:

Kot je nedavno dejal Janez Lombergar, predsednik programskega sveta zavoda in direktor Televizije Slovenija, pa »bi nekoliko drugačen odnos medijev do tega projekta (s televizijo vred, ki jo sam vodim) v javnosti o vsem skupaj dal drugačno barvo, sliko, svetlobo. Pri težki nalogi, da celo mesto in vsa Slovenija s projektom zaživi in se ljudje poistovetijo z njim, imajo mediji pomembno vlogo.«

Omenjeni pasus o »drugačnem odnosu« je lepa ilustracija take diskurzivne prikritosti povabila k nekritičnosti. Je zgolj diplomatsko zavit apel, da se EPK pusti pri miru in da imajo vlogo pri tem tudi novinarji. Pomembno vlogo, nam pravijo.

Tako retorično ozaljšano stališče zrcali natančno nasprotje vsega, česar si moramo želeti. Popolnoma pritrjuje vsem mojim trditvam in vztrajanju pri smiselnosti kritičnosti, razloži pa tudi neodzivnost, medijsko cenzuro in ignoranco kritičnih, npr.

Zofijinih (najbolj na Večeru in Delu). Zapoved je namreč jasna in gre korak naprej: prosimo vas, dragi mediji, da nam pomagate in ne opravite svoje naloge psov čuvajev. Jaz, direktor TV Slovenija, javnega zavoda, ki ga plačujete, se bom tega držal. Kot vpet v projekt EPK v vlogi predsednika programskega sveta EPK.

Kot sem že zapisal večkrat: Maribor je mesto zavezanih jezikov. EPK je projekt zavezovanja jezikov. Zdaj nas v njegovem vodstvu tudi neposredno pozivajo k temu. EPK je projekt, ki neposredno škodi stanju kritičnega duha mesta.

Boris Vezjak

Napotilo:
http://zofijini-epk.blogspot.com/

7DNI, sreda, 14.9.2011, stran 1, 7DNI, avtor: Odnosi z javnostmi MARIBOR 2012 - Evropska prestolnica kulture

Odzivi

Rešeni, imamo skrbnika znamke EPK, 2

(7dni, 24. 8. 2011)

Novinarka Melita Forstnerič Hajnšek se v tedniku 7 dni (št. 34/2011) v komentarju, naslovljenem »Rešeni! Imamo skrbnika znamke EKP«, loteva področja celostne grafične podobe (CGP) zavoda MARIBOR 2012 - Evropska prestolnica kulture.

Avtorica na naše zadovoljstvo ugotavlja, da je navodilo za uporabo CGP zapisano natančno in podrobno. Zavedamo se in pri svojem delu upoštevamo dejstvo, da celovita organizacija projekta terja pripravo tovrstnih gradiv. Kot pojasnjuje višji predavatelj marketinga mag. Vladimir Gabrijan, je »nesmiselno podcenjevati vpliv CGP na zaznavanje EPK v okolju, saj je nedvomno pomemben vizualni del identitete nosilca imidža«. Ob tem pa je čas do izoblikovanja dokončnega programa in njegove časovnice potrebno izkoristiti za postavitev organizacijskih temeljev izvedbe projekta. Blagovna znamka se namreč lahko oziroma se mora graditi že vnaprej. »Nikakor nisem mnenja, da bosta priročnik CGP in njegovo izvajanje rešila projekt EPK, vendar menim, da avtoričino umeščanje skrbništva znamke med drobnjakarstvo in notorično ukvarjanje z nepomembnostmi ne 'zadene v polno'. Nikakor ni odveč, da ima projekt tudi skrbnika znamke EPK, ki naj bi, poleg drugih področij, skrbel za CGP projekta. Poleg tega pa se mi ne zdi smotrno določene sestavine projekta podcenjevati ali zanemarjati,« še dodaja Gabrijan.

Zaposleni v zavodu MARIBOR 2012 in drugi soustvarjalci izjemnega projekta EPK si vsakodnevno prizadevamo za izpolnitev zastavljenih ciljev, vizije in poslanstva. Stremimo k temu, da bi Maribor, njegova partnerska mesta, severovzhodna kohezijska regija kot tudi celotna država Slovenija z uspešnim projektom Evropska prestolnica kulture postala razvojno uspešnejša, gospodarstvo inovativnejša, samozavest posameznikov višja, celotna družba pa vse bolj ustvarjalna, odprta in prodorna. Kot je nedavno dejal Janez Lombergar, predsednik programskega sveta zavoda in direktor Televizije Slovenija, pa »bi nekoliko drugačen odnos medijev do tega projekta (s televizijo vred, ki jo sam vodim) v javnosti o vsem skupaj dal drugačno barvo, sliko, svetlobo. Pri težki nalogi, da celo mesto in vsa Slovenija s projektom zaživi in se ljudje poistovetijo z njim, imajo mediji pomembno vlogo.« V zavodu MARIBOR 2012 verjamemo, da ima omenjena novinarka kot tudi drugi novinarji pri svojem delu enak cilj kot odgovorni za uspešno izvedbo projekta EPK - namreč dobrobit Maribora, zato smo pri prizadevanjih za dvig kakovosti življenja v mestu na skupni poti.

sreda, 28. september 2011

EPK in kulinarična skrb za človekove pravice

Končno je POP TV, od katere najmanj pričakujemo, prvi in zaenkrat edini le razkril sramoto dramatičnih dimenzij: v Evropski prestolnici kulture (EPK) nameravajo povabiti in gostiti dr. Gulnaro Karimovo, umetnico, političarko in sicer hčerko uzbekistanskega samodržca Islama Karimova. Gulnara je, kot pravi Božidar Novak vtem intervjuju, v svetu tisto, kar je Slavoj Žižek za filozofijo. Ja, verjetno za človekove pravice. No, v Mariboru nameravajo gostiti tudi Žižka. Povedano preprosteje, EPK nam bo po trditvah snovalcev EPK ponudil najboljše, kar premore ta svet.

Dr. Gulnara Karimova je, kot pravi Wikipedia v profilu o njej, »the single most hated person in the country«, po opisu iz »izteklih depeš« zaradi vpletenosti v sumljive posle v centralni Aziji pa menda »baronica lopovov«.

Stvar bi še bila zmerna, če ne bi novopečeni sodelavec EPK, Božidar Novak, sicer med drugim nekoč tudi lastnik Mediapolisa,dobrodelne ustanove za pomoč SDS brezplačnikom ali celo SDS sami, v sobotni prilogi Dela na široko v štirih nadaljevanjih svojega dnevnika razlagal o velikih načrtih, ki jih imata s programskim direktorjem EPK Mitjem Čandrom. Med drugim je pojasnil svojo namero, da v Maribor pripelje svojo kolegico, Delo pa ni oklevalo in je njegove nadebudne besede opremilo s simpatično veliko slikco simpatične Karimove. Kakšne obravnave so nasprotno v Delu ali Večeru deležni tisti, ki projektu EPK nastavljajo ogledalo, si lahko radovedni preberejo npr. tule in tule.

Od Novakove napovedi prihoda Gulnare v Maribor so minili dolgi tedni. Če je takrat širša javnost verjetno prvič izvedela, da imajo v EPK nove odlične ideje, jih brezbrižni novinarji niso uspeli preveriti ali celo zaznati. Pač pa je stekel piar v obratno smer; Novak se je te dni na svojem Twitterju zgražal: »Ne morem verjeti. Jutarnji je obtožil Islama Karimova, očeta dr. Gulnare, predsednika Uzbekistana, da kuha žive svoje politične nasprotnike«. Članek je tukaj:

Razmažena kći diktatora Karimova, koji političke protivnike kuha do smrti, otjerana je s Tjedna mode u New Yorku

Ampak kaj bi to. EPK bo tudi gastronomska prestolnica kulinarike, če niste vedeli. Prestolnica okusov. In izbira za Gulnaro je nesporno dobra, pravijo. Čeprav se v nekem trenutku Novak želi izvleči iz godlje in spregovori o zdravi umetniški provokaciji (ali nečem podobnem) in tem, da jo v Maribor snubijo zato, da «bomo lažje ugotovili, kaj je s kršenjem človekovih pravic v Uzbekistanu«, na koncu nesporno pove, da je odločitev za povabilo prava. Da ni pomote, da ne bo preklicano in da ta političarka in umetnica svetovnega formata prihaja:

»Mi (v EPK) smo prepričani, da s tem počnemo prav in dobro.«

Če v EPK zmanjka seznamov, je ob članih družine Karimov tu še nekaj pravih in dobrih idej. Novinarji in novinarke, encore un effort!

nedelja, 20. november 2011

EPK bizarnosti: kako je vodstvo EPK zlorabilo ali sprovociralo samo sebe

»Omenjene dezinformacije zlorabljajo ime in projekt EPK.« Takšno je uradno stališče vodstva EPK do afere oziroma deklarirane medijske provokacije na temo »Karimova v Mariboru na EPK«. Nenavadno in vredno krajšega premisleka:

MARIBOR2012
Evropska prestolnica kulture
Maribor • Murska Sobota • Velenje
Ptuj • Novo mesto • Slovenj Gradec

Sporočilo za medije

V Mariboru, 28. 09. 2011

Odziv na novinarski prispevek v oddaji 24UR (objavljen 27. 9. 2011)

Zavod MARIBOR 2012 ni niti povabil niti ne podpira prihoda gospe Gulnare Karimove. Za pripravo programa, izbiro programskih sodelavcev in izbiro mnogih umetnikov je odgovoren programski direktor Mitja Čander, ki s svojimi sodelavci pripravlja predlog programa. V odzivu na omenjeni novinarski prispevek programski direktor Mitja Čander pravi: *»Naj poudarim, da Božidar Novak ni sodelavec zavoda MARIBOR 2012 in ni vključen v pripravo programa Evropske prestolnice kulture. Prav tako nismo povabili Gulnare Karimove kot del programa EPK«.* Omenjene dezinformacije zlorabljajo ime in projekt EPK. *"Projekt EPK je nastal zavoljo povezovanja, podpore demokratičnega razvoja posameznih držav in medkulturnega dialoga. V tej smeri želimo delovati tudi v projektu Maribor 2012,"* je izjavila generalna direktorica zavoda MARIBOR 2012 dr. Suzana Žilič Fišer.

Naj spomnim: nekateri mediji so poročali o tem, da bodo v projektih EPK gostili uzbekistansko političarko in umetnico dr. Gulnaro Karimovo, hčerko uzbekistanskega diktatorja. Je bilo vabilo Karimovi zgolj provokacija ali lapsus, ki ga želijo zakriti? Zapis o tem sem že prispeval tukaj. Medijev kot običajno zgodba doslej ni zanimala, sploh ne mariborskih, z izjemo Slovenskih novic in POP TV; slednja se je zadovoljila z zelo dvoumno razlago. Poglejmo evidenco. Iz omenjenega uradnega stališča ni mogoče razbrati niti najmanjšega indica, da je šlo ob tem menda za medijsko provokacijo, kot trdita vpletena Božidar Novak in Mitja Čander. Če bi res šlo zanjo, ne bi govorili o zlorabi in dezinformacijah. Ali vsaj ne bi mogli govoriti o tem.

Približno ob istem času, ko smo brali uradno stališče, je pojasnilo ponudil še programski direktor EPK - po tistem, ko smo v Delu lahko prebrali takšno Novakovo ugotovitev: »S programskim direktorjem Evropske prestolnice kulture jo vabiva na vsebinski sklop Perspektive evroazijskega kulturnega sodelovanja ali Evropa do Vladivostoka«. Čander je povedal, v čem da je bil namen vabila uzbekistanski umetnici:

»V zadnjih dneh je sicer odmevala tudi afera, ali pa neke vrste provokacija, z vabilom kontroverzni Gulnari Karimovi. Lahko rečem, da takšno gesto razumem predvsem kot medijsko provokacijo, katere namen je prebuditi ljudi in vzbuditi njihovo razmišljanje o tem, s kom dejansko država Slovenija in celotna Evropa sodeluje. Nenazadnje oče znamenite Gulnare je bil z vsemi častmi nekaj let nazaj sprejet v Sloveniji kot državnik in pomemben človek. Prav tako imamo ljudi, ki jih potem čez eno leto ali pol leta razglasimo in jih ne želimo več videti kot svoje zaveznike. Ob tem pa pozabljamo, da smo vseskozi zapredeni v neko mediokritetnost in da bi morali jasneje ločiti in določiti standarde, s kom sodelujemo. Nenazadnje EPK ni zgolj škandal. Ta šala ali provokacija jasno apelira tudi na neko ironijo do tega stereotipa v slovenski družbi... EPK je resna priložnost za vse nas.«

Sprejmimo izziv, prebujeni razmišljajmo o vsem skupaj. Poglejmo si trditve iz citiranega demantija oziroma pojasnila programskega direktorja – pozor, iz njega ni jasno razbrati, ali je bil izvajalec provokacije vodstvo EPK ali ne, tj. ni uporabljena prva oseba množine. Trditve so:

(1) Namen (vodilnih programcev v EPK?) je bil medijsko provocirati z vabilom »znameniti Gulnari«.

(2) Z medijsko provokacijo so želeli (je nekdo želel) vzbuditi zanimanje za to, zakaj Slovenija in Evropa sodeluje z diktatorji (in njihovimi hčerami).

(3) Z njo so želeli (je nekdo želel) kritizirati dvoličnost v obravnavi diktatorjev, npr. Slovenije, ki je pred leti sprejela Karimova kot državnika, danes pa take osebe razglašamo za zaveznike. Zaradi tega nimamo jasno določenih standardov sodelovanja.

(4) Ker obstaja stereotip o EPK o tem, da je EPK škandal, so z medijsko provokacijo oziroma šalo želeli (je nekdo želel) biti ironični in doseči, da tega stereotipa več ne bi bilo.

Domnevna provokacija torej sledi dvema ločenima ciljema: pervertiranju naše lastne hipokrizije v odnosu do obravnave diktatorjev, in pervertiranju stereotipa o škandaloznosti EPK, nekakšni samoironizaciji. Očitno sta se oba cilja izjalovila do

onemoglosti, oziroma projekt ni dosegel želenih učinkov, ker se jih niti ni želelo doseči. Namreč že to, kako z neokusno provokacijo doseči resno, neškandalozno obravnavo EPK, je groteskno nedosegljiva agenda. Za opozorilo, da smo Slovenci hipokriti, ko enkrat vabimo diktatorje, spet drugič pa jih ne želimo več, bi smiselno pričakovali več pojasnil in elaboracij, ki bodo tej bravuri provociranja, ki so si ga ob vsej garaški zasedenosti ob delu vodilni uspeli privoščiti, nato sledila. Pa niso.

Alibi o medijski provokaciji ima več hib. Dovolj, da lahko upravičeno dvomimo vanj. Kdo je bil izvajalec provokacije? Uporabljena je prva oseba množine, toda zaenkrat smo zaznali le, da je to bil Božidar Novak. Kje jo je izvajal? Očitno predvsem v svojem zapisu v dnevniku sobotne priloge Dela. Ne vemo sicer, ali naj bi zajemala še kaj več poligonov od tega in ali je kot izvajalce zajemala še druge člane vodstva EPK. Zakaj je nekdo dovolil, da se je izrodila? Če si agent provocateur, vzameš nase tudi posledice. Če se greš neokusno šalo, se kot kuhar kasneje ne izgovarjaj na to, da je v kuhinji vroče. Vodstvo EPK se je do nje distanciralo – ampak kako! Kot rečeno, ni nam niti z besedico namignilo in še manj pojasnilo, da je bila vse skupaj le šala, vsaj kar se pisnega stališča za medije tiče. Prav nasprotno! Raje se je do Novaka distanciralo z besedami:

»Naj poudarim, da Božidar Novak ni sodelavec zavoda MARIBOR 2012 in ni vključen v pripravo programa Evropske prestolnice kulture«.

Raje je zapisalo, da želi skrbeti za medkulturni dialog in ne vabiti Karimovo. Novak je torej bil nosilec provokacije, a z njim ne želijo imeti nič skupnega! Resnično je prej videti, da so ga pustili na cedilu. Zato se postavlja ni logičnih vprašanj: če je šlo za provokacijo in ne hud lapsus, zakaj govorijo o zlorabi imena EPK? Danes Novak benti nad tistimi, ki nimajo občutka za tovrsten artizem. Težava pa je v tem, da mora bentiti le nad vodilnimi v EPK, ki nimajo občutka zanj in se od njega distancirajo. Kajti v svojem nastopu na POP TV je Novak povedal: »Mi (v EPK) smo prepričani, da s tem počnemo prav in dobro.« Je v tistem trenutku kar vztrajal pri nadaljevanju provokacije, ali pa je zlorabil ime EPK? Na to namiguje tudi ponovitev vabila, češ da bomo s Karimovo v Mariboru »lažje ugotovili, kaj je s kršenjem človekovih pravic v Uzbekistanu.« Kakšen je statusokusnosti naslednje ugotovitve, ko isti avtor zapiše: »Ne morem verjeti. Jutarnji je obtožil Islama Karimova, očeta dr. Gulnare, predsednika Uzbekistana, da kuha žive svoje politične nasprotnike«.

Drugače povedano, »omenjene dezinformacije zlorabljajo ime in projekt EPK« lahko razumemo kot jasno distanciranje do njega in zanikanje projekta. Namreč: ali je nekdo zlorabil ime EPK, ali pa je šlo za provokacijo. Oboje hkrati ne. Ali pa je to že nova z drugimi sredstvi in še traja? In kdo potem še zmerom načrtno dezinformira in

zlorablja ime EPK? Le kdo bi to bil, če ne EPK sam? Mar s tem ne dokazuje prav obratno od tega, kar je bil osnovni namen? Novinar Slovenskih novic je ob obširnem zapisu o tem predlagal naslednje:

»Danes so hitrejši časi,« razmišlja Božidar Novak, »ljubezen, denar in umetnost so tako prepleteni, da postajajo isto« ... sranje – prispevam k iskrici modrosti še sam in predlagam vsebinski podsklop v evropski prestolnici kulture: multikulturnost BREZ kulture.

nedelja, 15. januar 2012

Dve resnici EPK. Odvisno, ali berete Dnevnik ali Delo

Potem in stranpotem medijske obravnave EPK je posvečena malodane polovica spletne strani Zofijini in EPK. O medijski obravnavi kritičnih opozoril v procesu »the making of EPK« in cenzuri skeptikov najbolj nazorno pričajo bedne novinarske diskvalifikacije proti Zofijinim, ki jih je uprizorilo Delo (tukaj in tukaj in tukaj).

Ker smo ravnokar uradno vstopili v Evropsko prestolnico kulture, navržimo zanimiv kontrast. Maksimalen. Je zaenkrat EPK zgodba o uspehu ali neuspehu? Dva nedavna panoptična zapisa o tem, predvsem o vlogi programskega direktorja, kažeta dve povsem različni zgodbi in dva pristopa. Vrednostne ocene puščam ob strani. Prvega je prispeval Peter Rak v Delu: Portret tedna: programski direktor EPK Mitja Čander (14.1.2012). Drugega je spisal točno mesec nazaj Tomaž Klipšteter v Dnevniku: Evropska prestolnica katastrof (14. 12. 2011).

Primerjal sem zgolj nekatere poudarke iz obeh zapisov. In samo teh dveh. Pa si poglejmo ta maksimalen kontrast, ki bi nas moral vse po vrste zaskrbeti. Namreč: katera medijska prezentacija je tu prava? In kako je mogoče, da sta obe tako zelo rašomonsko različni? Obstajata dva projekta, obstajata dva programska direktorja? Če bo EPK resnica tega mesta, kaj ali kdo jo prezentira pravilno? Takole:

Katastrofični razplet EPK vs. sploh ne kaže slabo

Dnevnik: »V mariborski izkušnji so se občini najprej sesuli njeni infrastrukturni načrti, zdaj pa se je znašla tik pred plačilno nesposobnostjo in organizatorjem EPK dolguje že poldrugi milijon evrov. Vodstvena skupnost prestolnice se je zaradi pomanjkanja znanja in izkušenj znašla v krizi, v kateri projektu grozi katastrofični razplet.«

Delo: »Kako je Čander svojo nalogo opravil, bomo seveda lahko ocenjevali šele ob koncu leta, vendar mu za zdaj ne kaže slabo.«

Nesebična pomoč prijateljem vs. konsistentne odločitve v mejah tolerance

Dnevnik: »Poleg politike je Čander h koritu prestolnice spustil še čredo prijateljev in znancev. Dodelil jim je funkcije, projekte in - denar. Za svoje ravnanje, ki nekaterim diši po korupciji, je sprva imel na voljo prikladen argument: v tako kratkem času, kot

ga je imel na razpolago, pač ni imel druge izbire, kakor nasloniti se na tiste, ki jih najbolje pozna.«

Delo: »Če človek lista po nekaj kilogramov težkem programskem katalogu EPK, najde tudi kar nekaj ne povsem konsistentnih odločitev pri odmeri denarja posameznim projektom, vendar so ta odstopanja, ki so seveda v avtonomni pristojnosti programskega direktorja, še v mejah tolerance.«

Nepotizem vs. uspešen karakter

Dnevnik: »Od lanskega oktobra je alfa samec kulturne prestolnice Mitja Čander. Na začetku je še bilo mogoče dopuščati možnost, da bo hudi časovni stiski navkljub s svojo politično spretnostjo in odlično spleteno mrežo poznanstev zmogel povezati vse skregane partnerje; predvsem državo in mariborsko občino. Taktika se mu ni izšla.«

Delo: »Čander se je pritiskom, ki so se manifestirali v obliki nerealnih megalomanskih infrastrukturnih in programskih načrtov ter finančnem lobiranju za posamezne projekte, ki so segali od zamer pa celo do groženj s fizičnim obračunom, dovolj elegantno izognil, pri tem pa sta mu verjetno pomagala tudi njegov karakter in identiteta, ki ni enoznačna.«

Politično dobrikanje vs. solidno zaokrožen akcijski načrt

Dnevnik: »Je pa programski direktor s svojim pristopom, s katerim je poskušal zadovoljiti (skoraj) vse vplivne in se ne zameriti nikomur, ustvaril razmere, v katerih so se v programu EPK znašli številni projekti, ki s kulturo nimajo veliko skupnega. Imajo pa podporo politike.«

Delo: »Čander je namreč »pesnik«, ki premore veliko bolj ali manj blage ironije, tvegane poteze so praviloma dobro premišljene ali pa se nevarnosti izogne z razorožujočo prostodušnostjo, pri iskanju navdiha se preveč ne zanaša na prišepetavanje muz, temveč predvsem na solidno zaokrožen akcijski načrt, domišljija pa je v tesni navezi z znanjem in empirično izkušnjo – to pa so že lastnosti, ki bi jih moral imeti vsak kulturni menedžer.«

Nacionalna sramota projekta vs. uspeh nestečajnega upravitelja

Dnevnik: »Evropska prestolnica kulture Maribor 2012 (EPK) je najprestižnejši kulturno-umetniški dogodek v zgodovini Slovenije. Namesto da bi smeli biti nanj ponosni, se vse bolj izrojeva v nacionalno sramoto.«

Delo: »Seveda ne nujno slabše, vendar ne kaže pozabiti, da je marsikdo v Mitji Čandru, ko so ga pred komaj nekaj meseci imenovali za programskega direktorja, videl zgolj prisilnega ali celo stečajnega upravitelja nasedlega projekta EPK. Izkazal se je za nekaj povsem drugega.«

Sfiženje koncepta vs. uspeh popolnega angažmaja

Dnevnik: »Mesec dni pred uradnim začetkom tega evropskega prestolovanja se programsko-finančni koncept seseda vase podobno klavrno, kot so se poprej sfižili vsi nujni infrastrukturni projekti EPK - nova Umetnostna galerija Maribor, Mariborska knjižnica, center Pekarna...«

Delo: »Morda je njegova uspešnost v vlogi programskega direktorja EPK uspešna prav zato, ker se je pripravljen popolnoma angažirati, ob tem pa ni tipičen menedžer, ki bi ga takšna funkcija povsem očarala in bi jo obravnaval kot svoje življenjsko poslanstvo. To dokazujeta tudi premieri filmskega in gledališkega projekta v tem tednu, katerih soavtor je bil.«

torek, 24. januar 2012

O prihodu Keltov na prizorišče EPK

Današnji mojstrski tekst Tanje Lesničar Pučko, ki bolj jasno in prepričljivo kot karkoli od tistega, kar sem doslej prebral, poveže kanglerjanski konspiracizem in stanje paranoidnega duha v totem mestu tudi s statusom kritike (in predvsem kritikov) Maribora ali EPK kot izdajalskih sovražnikov. Skratka: EPK kritika je nedopustna ne kar tako, zaradi mariborske užaljenosti ali samovšečnosti, ampak že zaradi racionaliziranega paranoidnega sloga mišljenja, ki se trudi povsod uvideti sovraga, zlobneža in natolcevalca. V kakšni meri mariborski mediji sokreirajo tovrstno stanje duha, se izkaže ob referenci kolumnistke na FAZ-ovo »blatenje Maribora«, o katerem sem pisal, in za čigar obrambo – podobe mesta namreč – uspešno skrbijo tudi v časopisu Večer. Tu je še kolumnistkina druga aluzija na isti časopis:

Večer je zato objavil ustrezen demanti dveh nemških popotnikov, enega iz leta 1721 in drugega iz 1846, ki se jima je zdelo mesto "čedno", celo "biser"; žal jim Keltov za izjavo ni uspelo priklicati.

Kar se nanaša na njihov zapis o čednem mestecu na Spodnjem Štajerskem in biseru na vojvodskem klobuku:

Ena od preteklih izdaj Lonely Planeta za Slovenijo je Maribor turistom predstavila kot "mesto, ki se ga je najbolje izogniti" ("city to avoid"). Kolegica FAZa je nesporno brala tisto izdajo LP in ne najnovejše, v kateri so Maribor uvrstili med deset top ciljev v letu 2012. Z vsem spoštovanjem do drug(ačn)ega mnenja in distance tujke, a severovzhodna pokrajina zagotovo ni tako neznosno grda, da bi človek komaj čakal, da odpotuje proti centralni in zahodni Sloveniji, da si popravi okus. Kje so časi, ko so Nemci pisali o "čednem mestu na Spodnjem Štajerskem", recimo potujoči vedutist Friedrich Bernhard Werner daljnega 1721. Ali Rudolf G. Puff, zgodovinar, avtor prve celovite in izvirne monografije o Mariboru, ki je 1846. zapisal: " … da je Maribor eden izmed najlepših biserov na našem vojvodskem klobuku, biser, ki zasluži, da se očem sodobnikov in zanamcev nazorno odstre tudi skrita stran ogrinjala preteklosti."

Da bi stoletja, ki so sledila, in EPK s svojimi "menjajočimi se funkcionarji" tako do kraja skvarili to pokrajino, to "podobo raja", težko verjetno.

Naj opozorim na bizarno nedoslednost. V sklepalni logiki vVečerovem hitenju demantirati nemško novinarko smo naleteli na takšen impliciten razmislek:

Novinarka FAZ-a je bila v Mariboru novembra lani.

Zato vsebina njenega članka referira na stanje stvari nekaj mesecev nazaj, ne ob otvoritvi EPK.

Implicitno: Maribor nekaj mesecev nazaj je drugačen kot Maribor danes.

Torej: opisi novinarke niso merodajni.

V »keltski« različici, objavljeni na isti dan (20.1.2012), pa je sklepanje prav nasprotno:

Popotnika skozi Maribor sta tega že leta 1721 in 1846 opisala kot čedno mestece in biser na vojvodskem klobuku.

Da bi stoletja, ki so sledila do leta 2012, spremenila in skvarila to pokrajino in podobo raja, je težko verjetno.

Torej mora Maribor še danes biti podoben časom, ko je bil slika raja.

Torej ne bo držalo, kar pravi novinarka FAZ-a, da je Maribor grd in beda od mesta.

Povedano drugače: na isti dan se je Večer uspel sklicevati na drugačno podobo mesta v zgolj dvomesečnem zamiku, obenem pa na »isto« ohranjeno podobo rajskega mesta v razmiku skoraj 300 let!

In še skoraj neponovljiv komentar v celoti, preden nam zaprejo brezplačne dostope:

Moja pot po kolenih na Kalvarijo

Tukaj podpisana, v Mariboru rojena, v Ljubljani potujčena, a končno, po spoznanju o nujnosti pozitivnega duha in zavrženosti kritike do rodne grude spet po pravi poti korakajoča Štajerka, slavnostno prisegam: EPK je genialen projekt, od vsega začetka voden brezhibno, pravočasno, pregledno, od najboljših sil mariborske kulture, s skrajno konciznim konceptom kulture, umetnosti in urbanega v 21. stoletju, z neverjetno domišljenim programom in s premišljeno investicijo v infrastrukturne projekte, ki bodo Mariboru tudi v prihodnje zagotavljali živahen kulturni razcvet. Vse to je seveda zasluga velikega človeka iz Dupleka, kolturnika in župana Franca Kanglerja, ki je z neverjetnim poznavanjem materije, povezovalnostjo vseh mestnih kolturnih moči in predvsem z visoko kolturo dialoga projekt ves čas nosil v dlani kot biserno kapljo, brez vsakega vmešavanja in z izdatno finančno podporo. Kako izjemno moder voditelj je, bo že prihodnje leto spet dokazala tudi Univerzijada, ki bo športno-finančno vrhunsko uspešna, tudi če bo Maribor v stečaju in brez ene snežinke. Pri vsem tem tudi države ne smemo pozabiti, njenih tehtnih kadrovskih in vsebinskih nasvetov in skrbno koordinirane finančne podpore.

Vse zapisano stoodstotno velja, vse drugo so laži, škodoželjnost in pritlehnost tistih, ki Maribora nimajo radi. Tak. Pika.

Zdaj pa po vrsti:

Maribor je najlepše mesto na svetu, to ve vsak Mariborčan. Nemška novinarka, ki ga je označila za "bedo od mesta", je pokvarjenka, povezana s temnimi lokalnimi razdiralnimi silami, ki hočejo Mariboru slabo. Večer je zato objavil ustrezen demanti dveh nemških popotnikov, enega iz leta 1721 in drugega iz 1846, ki se jima je zdelo mesto "čedno", celo "biser"; žal jim Keltov za izjavo ni uspelo priklicati. Tako se dela, s člankom nad članek, z Nemcem nad Nemko! "Ta je zagotovo v meni in je zato žleht," je pravo resnico zarote za televizijo razkrila neka brhka Mariborčanka.

Župan in mnogi iz EPK zato od otvoritve naprej ves svoj delovni čas posvečajo raziskavam, kdo stoji za tem ali onim kritičnim člankom. (Pohvalni jih ne motijo, tudi če so na robu bebavosti, ker kot rečeno, gre jim za pozitivni pristop. Ker tisk je svoboden, ampak, jasno, takrat, ko hvali, ne pa šimfa.) Pravkar neusmiljeno razkrinkavajo tudi sovražno graško podžupanjo in avstrijskega novinarja, ki je grdo pisal o Kanglerjevi povzdigi na sprejemu za visoke goste, ko jih je na čudovito svežem zraku držal eno urico, da so potem lahko še dodatno urico posedeli na otvoritveni slovesnosti, nato pa teden dni preživeli v postelji s toplomerom, premlevajoč kulturne lepote, ki so jih bili deležni.

Nekateri zli obiskovalci so zato šušljali, da je bila nočna otovoritev na prostem v zimskem času popolna norost, saj bi lahko glasbeniki že ves sončen dan igrali in ljudje plesali, zvečer pa bi jih pospravili na toplo; sama slovesnost pa naj bi bila žalostna mešanica premnogih Prešernovih in državnih proslav. Tudi to mnenje je treba preganjati z vsemi sredstvi, tudi z diplomatskimi, če je slučajno ta nesramnost prišla iz tujčevih ust.

Maribor je mesto najbolj prijaznih ljudi na svetu, to ve vsak Mariborčan. Vzvišeni, naduti, krivični in hudobni živijo onkraj Trojan (in tudi v Nemčiji in Avstriji), zato v Mariboru čutijo dolžnost, da jih sovražijo. Na otvoritveni slovesnosti so skrbno preštevali, koliko ljudi na odru je bilo iz katerega mesta. Mandić jo je srečno odnesel – nekoč se je rodil v Slovenj Gradcu. Upam, da pa bo ta podatek zbudil direktorja ljubljanske Drame, ki mu daje plačo, kajti tu gre za čistost krvi, razumete. Na dan otvoritve EPK je neki izdajalski Mariborčan na internetu goste iz Ljubljane opozoril, naj parkirajo v garažah, da jim domoljubi ne bi uničili avtomobilov. Lokalna policija tega krta že išče.

Maribor je najbolj živahno mesto na svetu. Če se ob osmih zvečer sprehodite po centru, boste naleteli na neverjeten vrvež, na čudovit nočni urbani utrip. Kdor tega ob osmih zvečer ne vidi, je slep, hudoben ali zaveden od prej naštetih razdiralnih sil.

Nekdo je bil zgrožen, da je na slovesnosti povezovalec med stvarmi, ki jih je v Mariboru vredno našteti, omenil Viole, češ da gre za klavrno subkulturo, ki na naše stroške razbija stadione. To je seveda groba laž, ta čudovita bratovščina srčnih dečkov je del kulture, ki uteleša najplemenitejšega mestnega duha. Da se svojih Green Dragons lani niso spomnili v

Ljubljani, ko je bila ta prestolnica knjige, samo kaže na to, kako vzvišeni so ljubljanski kulturniki.

Črne maske so bile epohalno svetovni dogodek, a glej te pokvarjence močvirske, so že našli, da je ena violina slabo cvilila. (Res pa so hvala bogu zamolčali, da jo je pol dvorane ob pavzi podurhalo domov.) Zato je prav, da je o zadevi v Delu strokovno spregovoril sam Arbiter, Vrhovni operni kritik, Danilo Türk, v prostem času tudi predsednik države.

Potem se ti gredo vsajat še v našega največjega pisatelja Draga Jančarja, češ, a ne bi bilo prav, da bi kak napisek na EPK namenili še kakšnemu drugemu mariborskemu pisatelju. To je spet tipično drobnjakarstvo, užaljenost malih.

S tem pa klevetam še ni konca: Maribor naj bi imel mestni promet razvit kot leta '45, kino Udarnik, kjer naj bi bil del programa, je mrzel. Dobro, pa kaj? So jim pač odklopili kurjavo, zaradi neplačanih računov. To se zgodi tudi v Belorusiji, pa se nihče ne vznemirja. In kaj to moti klenega Mariborčana, ki je za kulturo pripravljen narediti vse? Obleče si dolge gate, pa je.

Tako. In zdaj za konec tisto, česar doslej niste razumeli. Maribor je mesto, ki vkup drži: če užalite župana, ste užalili njegovo družino, njegov Duplek, mestno občino Maribor, vse Mariborčane in vso Štajersko. Če kritizirate EPK, ste užalili tudi tiste Mariborčane, ki so jo sami kritizirali. (To je poseben paradoks, ki ga ne morete razumeti, če niste Mariborčan.) Če izjavite, da je Dule vulgaren in ne smešen, potem bodo tudi mariborski intelektualci stopili v njegov bran, kajti homogenizacija proti zunanjemu sovražniku je tu zakon. (Kdor ni homogeniziran in pasteriziran, naj se skisa.) Sovražnikov Maribora in epikaja pa je Kangler našel toliko, da kri teče na vseh koncih in junaški župan z macolo tolče, kolikor more: naredite mi Maribor Kanglibor!

Tanja Lesničar Pučko

ponedeljek, 23. januar 2012

Poštena ponudba: za Programska izhodišča EPK dobite kosilo!

Na dejstvo, da so Programska izhodišča EPK izginila neznano kam, da bi bilo treba za njimi skoraj razpisati tiralico, kot tudi na dejstvo, da tega noben medij in posledično javnost zaenkrat ni uspel zaznati, opozarjam že od svojega zapisa 30. maja 2011. Povedano preprosteje: že osem mesecev izginotja omenjenih izhodišč nihče niti najmanj ni javno problematiziral kot nenavadno ali celo nedopustno stanje stvari.

Danes nadaljujem in povedano podčrtujem s pošteno ponudbo: kdor jih najde med javno objavljenimi dokumenti (na spletu), mu iz lastnega žepa plačam imenitno kosilo Pri Florjanu po njegovi izbiri.

Kar je ostalo za njimi, je zgolj parodična elaboracija. Meni po požrtvovalnem iskanju znova ni uspelo. Našel sem jih, z veliko težavo, pripete kot neintegralni del zgolj v dokumentu Mariborsko kulturno središče – MAKS na spletni strani mariborske občine – toda tega ne jemljem za objavo v pravem pomenu, zgolj za naključno adendo k nekemu dokumentu. Ne, Programska izhodišča so misteriozno izginila ali so bila izbrisana, npr. na uradni strani EPK; nekoliko kasneje je izginil tudi njihov prevod v angleščino. Tam nas, kakšna ironija, v skladu z geslom o vrtenju in preobratih čaka opozorilo, da se sicer ni zmešalo, temveč zavrtelo mojemu/vašemu računalniku. In da bo še treba vrteti (sic!):

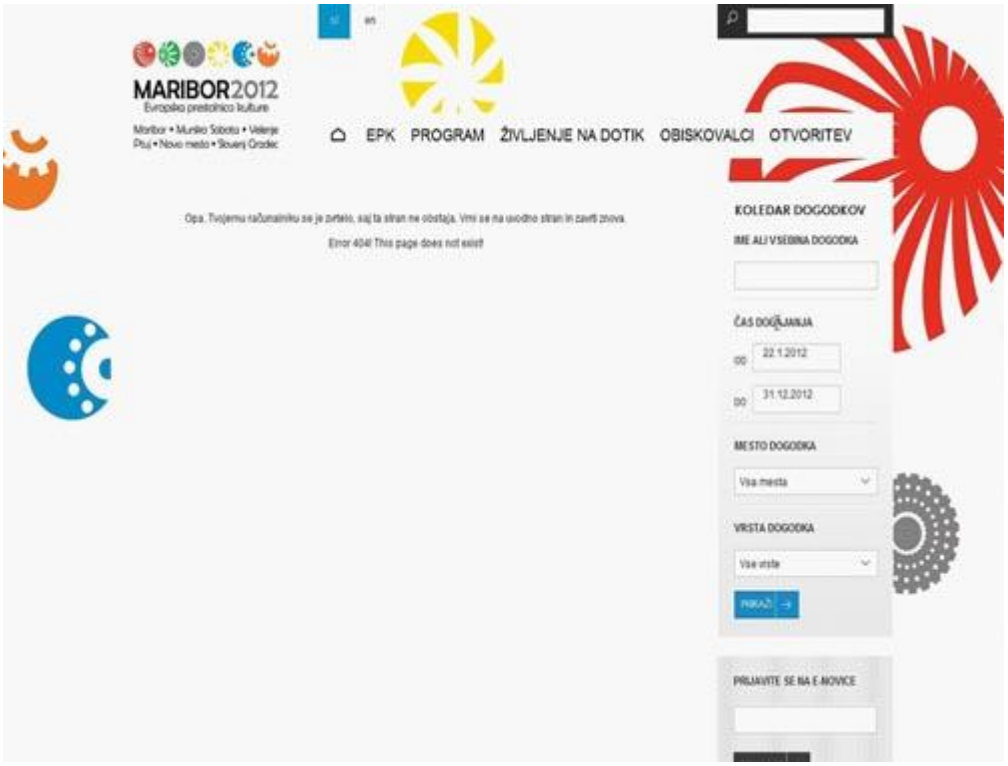

Kot lahko sluti celo najbolj dobronamerna duša, se bo vrtenje tudi po ponovitvi odvilo v prazno – glede na vso hipersimboliko emblema EPK nekam predvidljivo dejanje. Toda nazaj k vprašanju izhodišč. Zakaj so tako pomembna? Ker so uradni dokument zavoda EPK, ker jih je potrdil programski svet na svoji seji 3. septembra 2010 in ker je bil Tomaž Pandur za njihovo izvedbo (resda ne le zanjo) tudi primerno plačan. Govorimo o famoznem honorarju v višini 23.000 evrov. V Večeru smo 7. septembra 2010 lahko prebrali:

Mesto prihodnosti

Programska izhodišča evropske prestolnice kulture Maribor 2012, kot jih je pripravil predsednik programskega sveta projekta Tomaž Pandur

Pod naslovom Mesto prihodnosti je Tomaž Pandur, predsednik programskega sveta zavoda Evropska prestolnica kulture Maribor 2012, zastavil programska izhodišča prestolnice. Da ne gre za nezavezujoče zasebno vizionarsko sanjarjenje predsednika, je jasno od petka, 3. septembra, ko je dokument sprejel in potrdil programski svet. Na isti seji je programski svet potrdil tudi programskega direktorja prestolnice, Mitjo Čandra. Ta od izvolitve do včeraj ni bil dosegljiv, njegov mandat se prične 1. oktobra, takrat bo po napovedih predstavil svojo vizijo in morda komentiral izhodišča programskega sveta, iz katerih objavljamo nekaj odlomkov.

Danes, kot rečeno, izhodišč EPK nihče ne pogreša. Ne le, da jih ni mogoče najti, nanje se nihče ne sklicuje, postala so tabuizirana, tako kot marsikateri segment dogajanj okoli EPK. Čeprav že ob nastanku in vse do danes niso bila deležna praktično nikakršne kritične recepcije, temveč so bila sprejeta kot poslana in dana ljudstvu od Boga. A kar Bog da, to tudi nepričakovano vzame...

Programski direktor je nekoč zapisal: *«Sam sem ob snovanju svoje programske vizije izhajal iz Pandurjeve vizije kot izhodiščne in centralne točke. Povezal sem jo z odpiranjem mestnega središča in celjenjem mestnih obrobij ter digitalno sfero v celoto pod skupnim motom – reanimacija mesta.«*

Pri Florjanu ponujajo marsikaj. Zgolj za pokušino v zimski ponudbi: pappardelle z dimljeno postrvjo, dušenim sladkim zeljem, radičem in hrenom. Ampak obljubil sem, da je izbira vaša!

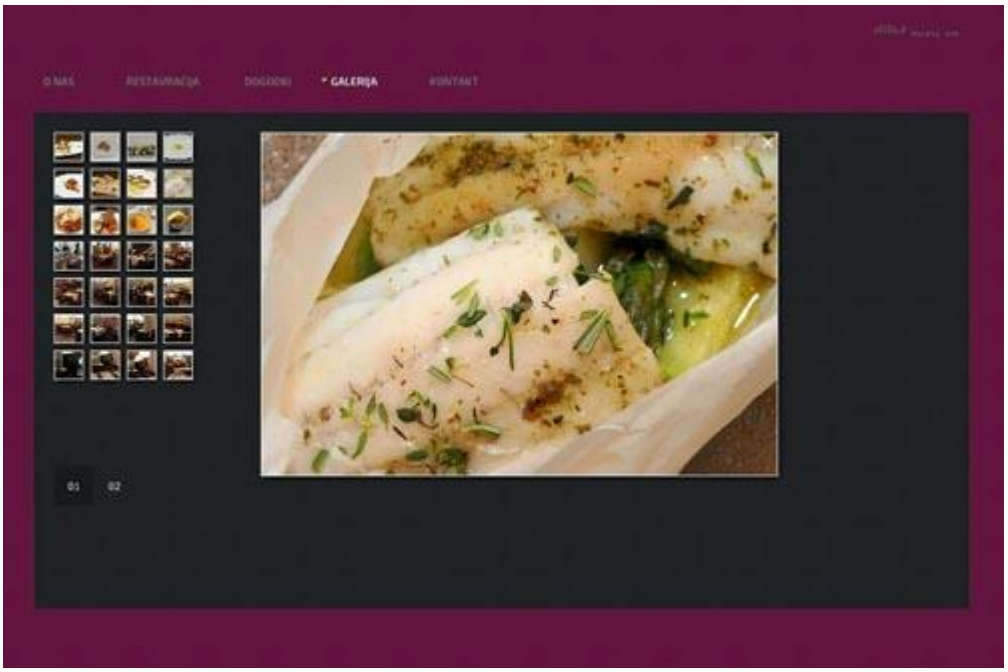

sreda, 25. januar 2012

EPK bizarnosti: tudi Frankfurt je grd

Članek Petra Raka v današnjem Delu boleha za že ponotranjeno in zimzeleno navzočo politično inficirano zmoto v slovenskih razmerah – za zmoto »tudi ti«. Trenutno dosega svoje vrhunce v razpravah o sovražnem govoru (tudi druga stran to počne, in to celo bolj!). No, ko se ta zmota naseli v kulturo in epekajevski (navijaški) diskurz, rezoniranje zveni takole:

1. Maribor je bedno mesto.

2. Toda to pravi novinarka, ki sama piše za časopis, ki izhaja v enako bednem mestu rankfurtu.

3. Torej ni res, da je Maribor bedno mesto.

Wikipedia – bo kar dobra za začetek – razloži eno izmed osnovnih form zmote »tu quoque«, ki bo dovolj za naše potrebe:

This form of the argument, familiar from everyday disagreements, is as follows:

A makes criticism P.

A is also guilty of P.

Therefore, P is dismissed.

Skratka: »A: – Kradel si. B: – Pa kaj poveš, saj si tudi ti kradel. Torej: Nič hudega.« Urednikom Dela se je sicer zdel argument tako imeniten, da so ga vključili, v nekoliko modificirani obliki, še v poudarek ob besedilu, kjer sicer beremo:

In ker je temu tako, je najbolje, če se Slovenci že enkrat nehamo ubadati s tem kaj si o nas mislijo v tujini, EPK ne organiziramo zato, da bi napravili vtis na tuje novinarje in obiskovalce, temveč da bi v Mariboru in petih partnerskih mestih naredili vsaj minimalen premik na področju kvalitete življenja. Nenazadnje je tudi Frankfurt v primerjavi z Berlinom, Londonom, New Yorkom, Sankt Petersburgom ali Šanghajem precej dolgočasna destinacija, večina popotnikov pozna le tamkajšnje letališke terminale.

Klein, aber fein*

Peter Rak
o EPK v tujem tisku

Pri projektu EPK očitno prihaja do velikih nesporazumov. Maribor seveda ni in nikoli ne bo evropska kulturna prestolnica, temveč je le za eno leto prevzel projekt Evropske prestolnice kulture. Morda na videz zgolj nepomembna besedna premetanka, ki jo marsikdo spregleda, med drugimi tudi novinarka Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) Andrea Diener, ki v svojem čez palec napisanem članku pri opisu mesta kar ni mogla najti dovolj slabšalnih pridevnikov.

Če na Maribor pogledamo s pozicije ne samo velikih metropol, temveč tudi številnih primerljivo velikih evropskih mest, lahko nemški novinarki seveda tudi pritrdimo. Maribor ni privlačno mesto, fundus pomembnih historičnih stavb je skromen, staro mestno jedro ni urejeno, številni objekti so zapuščeni in derutni, trgovski posli so se skoraj v celoti preselili v nakupovalne centre na obrobju, malo je kulturnih institucij in klubov, ki bi dnevno zagotavljali odmeven program, nočno življenje je omejeno na nekaj pozno v noč odprtih lokalov ...

Tudi Frankfurt je dolgočasen v primerjavi s prestolnicami, večina ga pozna le po letališču.

Če bi hoteli imeti atraktivno zaokroženo urbano celoto, bi morali združiti vseh šest mest, ki sodelujejo v projektu EPK. Ob Mariboru denimo lokacijo Novega mesta, fotogenično veduto Ptuja, historično jedro Slovenj Gradca, velenjski in murskosoboški grad in seveda vse najbolj markantne stavbe teh mest. Pa še to bi zadoščalo zgolj za povprečno oceno, za omembe vredno evropsko kulturno metropolo bi bilo treba zraven priložiti še Ljubljano in Piran ter za dekoracijo še Bled in Bohinj.

Po velikosti se Maribor uvršča na rep dosedanjih nosilcev naslova EPK, poleg tega nimamo niti velikopoteznih kulturnih infrastrukturnih naložb v slogu Gradca, eksotičnosti Sibiua, mediteranskih čarov Patrasa ali častitljive zgodovinske patine Weimarja. Imajo pa Nemci tudi pregovor Klein, aber fein in morda bi ga lahko Dienerjeva uporabila pri iskanju vsaj vljudnostnega komplimenta. Verjetno v svetu ni primerljivo

Velja opozoriti na nekaj stvari. Prvič, zmota »tudi ti« je zmota »ad hominem«, saj razpravo od vsebine usmerja v udeleženca razprave – v tem primeru na nemško novinarko in neko njeno okoliščino (poreklo časopisa, v katerega piše). In od tu naprej se začenjajo same težave: ni relevantno za razpravo o kvalitetah Maribora, ali novinarka dela (ne nujno živi) pri časopisu, ki izhaja v mestu, ki je, če že resnično je, enako bedno po svojem izgledu. Vprašanje je namreč zgolj, ali njena ocena o bedni podobi Maribora drži ali ne.

Drugič, tudi če bi že sprejeli neko relevanco primerjave, je razlika očitna: Frankfurt pač trenutno ni Evropska prestolnica kulture in oči niso uprte vanj iz takega razloga. Da o asimetriji potencialne reakcije mariborskega novinarja, ki bi v Večeru negativno opisal Frankfurt, zaradi česar bi se prebivalci tega mesta strašno sekirali, niti ne govorimo…

Tretjič, opozoriti velja ne neskriti seksizem in šovinizem v pretežni večini ne le anonimnih komentatorskih odzivov (namigi, da ima ženska menstrualne težave v osrednjem dnevniku RTVS), kjer najdemo obilne reference tudi na tudi-grdote Frankfurta (zmota je pač ponarodela). Če hišnik Dule v eni redkih epekajevskih produkcij izrecno pove, da »bomo fukali, ko bo EPK«, tudi ne preseneti odziv na spletnih straneh Večera: »Ja, kaj pa mislite, s kom se je pogovarjala ta neumna Nemka, ki je na koncu še najbrž nihče ni pofukal, kot si je želela, kot je sanjala (o divjem balkanskem kurcu)?« Toliko o tej zmešani nemški novinarski kuri (ja, ni moj izum).

O navijaštvu medijev v primeru EPK sem obilno pisal in pisal. Antagonizem Večer in Delo vs. Dnevnik je očiten.

O bizarnih distinkcijah med »biti« in »imenovati se« (»Maribor seveda ni in nikoli ne bo evropska kulturna prestolnica, temveč je le za eno leto prevzel naslov Evropske prestolnice kulture«) in apelih k ignoranci tujega mnenja (»Najbolje je, če se Slovenci že enkrat nehamo ubadati s tem, kaj si o nas mislijo v tujini«), pa kdaj drugič.

Boris Vezjak

Izvirno objavljeno na: http://vezjak.blog.siol.net/2012/01/25/tudi-frankfurt-je-grd/

ponedeljek, 30. januar 2012

Medijsko pokritje EPK – pričakovana skoraj katastrofa

»Opažam izjemno občutljivost za omembe v tujih medijih, čeprav mene vsaj toliko skrbijo domači mediji. Kako naj sploh spremljajo in vrednotijo megaprogram EPK, če se tako skromno odzivajo na kulturno produkcijo v običajnih razmerah? Zelo redke so gledališke kritike, glasbenih kritik skoraj ni, isto velja za likovno dogajanje, leposlovje je deležno pozornosti le po osebnih afinitetah, isto velja za znanstvene simpozije. Kulturne redakcije, kjer sploh obstajajo, se po številčnosti niti od daleč ne morejo primerjati s športnimi, v Mariboru pa se jim sedaj dogaja celoletna 'olimpijada'. Prireditve zato ostajajo brez medijskega odmeva, kar za javnost pomeni, da so zanič. Ni mi znan podatek, koliko slovenskih kulturnih novinarjev ali redakcij poroča še za tuje medije, kar je ob takih priložnostih običajno, če so dovolj kakovostni,« komentira dogajanje na (inter)nacionalnem medijskem parketu namestnik predsednika Sveta zavoda Maribor 2012, predsednik Zavoda za visoko šolstvo mag. Franci Pivec, ki je organizacijsko sodeloval tudi v pripravi ustanovitve Univerze v Mariboru.

Pa ja ne, da nekdo ugotavlja, da je bilo medijsko pokrivanje kulturnih dogodkov v Mariboru nenavadno šibko in podhranjeno že doslej? In da se istega boji za v prihodnje v tem letu? Le kako je do tega prišlo in zakaj mnogi stanja niso zaznali? Kdo je »zamočil« in kdaj? Je takšno skrbno negovano izhodišče medijev v teh krajih? Zofijini smo o tem veliko povedali, žal med redkimi. Pivec nam zdaj pritrjuje. Le kdo bi se želel zameriti novinarjem, tem odločevalcem o biti in ne biti? Na enem izmed javnih srečanj o medijskem pokrivanju kulture v Mariboru, na katerega ni prišel noben novinar, beremo o zaključkih, ki sem jih povzel takole:

Vprašanja, ki smo jih na burni okrogli mizi odpirali, so bila: kdo je kriv, da medijskih najav ni, zakaj se razpravi o tem mediji izmikajo in od kod izvira splošna apatija pred kulturnim? Katere tipe kulture prizadane? Na kakšen način so mediji sami oblikovalci novih (vedno bolj instantnih in izpraznjenih) kulturnih praks in mentalitete kulturnih potrošnikov, saj postaja očitno, da nekaj velja za kulturno, spet nekaj drugega ne? Ločeno vprašanje je, zakaj se novinarji ne odzivajo na taka povabila in kažejo popolno indiferenco tam, kjer ne gre za čaščeno »visoko kulturo« in umetnost ter katere konceptualne uredniške in novinarske poglede gojijo.

Skratka, kulturna produkcija v mestu sploh ni (nujno) prepoznana kot takšna. To že v štartu prepreči medijsko pokritje kulture – kadar ta pač ni »prava«. Prava so npr. trenutno »malo vas je, malo, pičkice« na uličnih stripih o Violah. V Večeru, recimo, je

najava dogodka dobila status prvega filtra ne le iz razloga, da česa ni treba najaviti v napovedniku, če ni šelestenja cekinčkov, ampak ker potem seveda novinarjem niti ni treba priti na prireditev. Na ta način se, hote ali nehote, godi filtracija. Kultura je brezplačna, toda zgolj informativna najava obvestila o tem plačljiva – majhen paradoks. Kaj naj potem storijo npr. producenti izobraževalnih in vzgojnih projektov, ki merijo na najširšo javnost že po naravi svojih ciljev? Kaj naj storijo tisti, ki namesto imenu dajejo prostor kvaliteti, namesto sofistiki dobrim argumentom, mediji pa se pretežno odzivajo le na prvo? Kulturni uredniki in novinarji so storili prav vse, da so vzpostavili stanje skoraj katastrofe, ki se utegne pokazati ob pokrivanju dogodkov EPK. Veliko dobre kulture se obeta, toda kaj, ko ljudje ne bodo vedeli, zakaj in kako, da o postrecepciji v obliki recenzij ne govorimo! Da je EPK onemogočila normalen razvoj majhnih društev v mestu, ki bodo obtičala v blatu? Tudi na to sem s kolegi v prazno opozarjal med prvimi.

Skratka: če niti v predepekajevski fazi ni bilo kapacitet medijskega pokritja, seveda kvalitetnejših producentov (da bi se spregledi dogajali nalašč in »ad hominem« v našem primeru, tj. Zofijinih, bi bilo seveda grobo natolcevanje), kako bi bile lahko potem razmere v celoletni »olimpiadi« dogodkov, kot temu pravi Pivec, kaj boljše? Statistike običajno ne lažejo. Npr. kulturni novinar Dela se ni uspel udeležiti nobene od več kot 260 prireditev v naši režiji, kakor smo to očitali že v recentni polemiki v Delu po tistem, ko nas je navzlic temu dejstvu celo uspel sramotiti zaradi kritik EPK. Podobno velja za marsikaterega kulturnega novinarja Večera. Recimo da smo navzlic intenzivnem in ekstenzivnu pošiljanju vabil bili deležni obiska večerovca v kakih 10 primerih, torej v razmerju 1:26! Razočaranje nad odsotnostjo medijev je v Mariboru vsesplošno in ne zgolj kaprica tega ali onega kulturnika. In če res ni bilo ustreznih resursov in volje, kako bodo iste osebe zdaj nenadoma voljne in sposobne za spremljanje epekajevskih prireditev, v povprečju dodatnih pet na dan? Aha, za kvaliteto da si bodo vzeli čas? In če bo njihova pozornost usmerjena v EPK, kaj bo od medijskega pokritja ostalo za druge, sicer res maloštevilne, ki niso del prestolniškega programa. Še manj ali nič, domnevam.

Medijska pod-reprezentacija epekajevskih dogodkov, vsaj s strani lokalnih medijev, je zato povsem pričakovana in glede nje se ne bi smel nihče čuditi. In ni izraz nepripravljenosti na dogodek X, na »univerziado«, temveč stanje poprejšnjega lokalnega medijskega in siceršnjega avtarktičnega vase zapredenega duha. Še en dokaz, da Maribor za projekt EPK ni bil dorasel. Čuditi bi se morali ignoranci vseh pozivov in apelov, ko je bil še čas. Zdaj ga več ni in pomagati več ni mogoče. Pač take imamo – ignorantske in samozadostne kulturne novinarje. Ki jim ni težko reči in napisati, da nekateri pač ne sodijo na kulturo in popolnoma načrtno ignorirati

sleherni dvom. Stanje mariborskega (kanglerjanskega) duha aktivno ustvarjajo isti medijski šerifi - neizpodbitno. Zato je dobro, da tisti, ki imajo dostop do medijev, vsaj zdaj opozarjajo na manko pokritja kulture tudi za nazaj, čeprav s funkcije namestnika predsednika zavoda EPK in šele ob priložnosti EPK. Ker morda bo potem kaj bolje leta 2013 in dalje. Za vse. Do takrat nekaterim ostaja »disidentska« drža na spletu, npr. na www.zofijini.net.

ponedeljek, 27. februar 2012

Mariborski kulturniki, crkniti ali ne, to ni več vprašanje!

Je Franc Kangler tisti univerzalni politik, ki se bo tolažil s kulturo? Na to namiguje že točno tak naslov medijskega prispevka – blišč in beda EPK, tega mariborskega kulturniškega holivuda, sta žal res postala prisilni emblem njegovega navideznega uspeha sredi črepinj in polomov drugih mariborskih projektov, da o milijonski luknji v občinskem proračunu sploh ne izgubljamo besed. Zdaj je tudi jasno, zakaj Maribor potrebuje prav dramaturgijo pandurjanskega bleščavega spektakla bolj, kot smo si to predstavljali v svojem pričakovanju že poprej. Kot je jasno, kdo in zakaj mora močno ploskati tej spektakelski scenografiji, saj je obenem metaforizirana mizanscena mariborske Potemkinove vasi.

Kaj se dogaja z majhnimi kulturnimi producenti v Mariboru, žal ne prihaja v medije. Zofijini smo že pred leti povedali svoje mnenje, toda šele včerajšnje STA poročilo konec februarja 2012 (!) je do neke mere širši javnosti razgalilo kruta dejstva, kaj se dogaja v resnici. Namreč da bo mariborska kultura zaradi programa EPK dejansko še bolj crkavala:

Mestna občina Maribor (MOM) zaradi finančnih težav še vedno ni poravnala svojih lanskoletnih dolgov lokalnim kulturnim ustvarjalcem. Večjim kulturnim ustanovam trenutno dolguje 1,6 milijona evrov sredstev za redno delovanje, manjšim kulturnim društvom pa skupno 87.000 evrov. Na občini zagotavljajo, da bodo dolg poravnali, takoj ko bo mogoče.

Ironija so že same številke: levji delež pravzaprav občina dolguje zavodu EPK, medtem ko drobtinice z gospodarjeve mize za resnično številne »neepekajevske« kulturnike ne bi pokrile niti ene ali dveh manjših produkcij znotraj EPK; z odpovedjo npr. financiranja Pandurjeve gledališke epopeje pa bi lahko nahranili dvojno število kulturnih društev za celo leto. Naj si nekdo pogleda, kaj vse z drobtinico v višini 87.000 evrov smejo početi epekajevci. Tak kulturniški fašizem razdeljevanja denarja ima prepoznavne politične in medijsko-piarovske odgovorne osebe: fiat Cultura, pereat cultura! Najdite mi en zapis o tem na kulturnih straneh Večera!

Ironija je seveda, da bo »circus fantasticus« čez eno leto odšel iz mesta. Tisti kulturniki, ki v njem vztrajajo in trajno ali permanentno prispevajo svoje znanje in prosti čas, bodo kaznovani, kolikor zaradi prezira in splošnega bojkota že niso. Tisti, ki bodo odšli, so in bodo nagrajeni. Perverzija se je dotaknila ne le kulture, njene

socialne recepcije ali celo definicije, ampak tudi njenih nosilcev. Človek se težko strinja s Francijem Pivcem, hkrati predsednikom Zveze kulturnih društev in funkcionarjem EPK. Soglašamo lahko, ko opozarja na razmere, ne morem pa se strinjati s tem, da je EPK za kulturnike vsaj uteha:

»Smo na zelo kritični točki. Posebej v Mariboru se lahko zgodi, da bomo jesensko 90-letnico naše skupne organiziranosti morali uporabiti, da razglasimo razpad naše mreže kulturnih društev,« je poudaril. Pri nekaterih mariborskih kulturnikih je slišati, da se je občinski denar za lokalno kulturno sceno lani in letos preusmeril na naslov EPK. Pivec se s tem ne strinja. »EPK ni nič na boljšem, saj imajo tudi tam neporavnane račune občine. Mislim, da nam EPK celo pomeni neko tolažbo, da lahko v teh kriznih časih vendarle pridemo na oder,« je pojasnil.

Ne, res je videti, kot da bi na smrt obsojenemu igralcu ponudili tolažilno nagrado: epizodno vlogo v še zadnji predstavi pred usmrtitvijo. Sredi leta 2010 sem s kolegicami in kolegi, resda vsaj malo v šali, ponudil alternativni model delitve denarja, ki so ga takrat obetali za izgradnjo Pandurteatra: *»Za ta denar bi lahko v Mariboru prirejali še en, recimo mu zimski festival Lent, z budžetom en milijon celih 50 let. Ali pa z dvema milijonoma 25 let! Še boljša ideja: če bi želeli kulturni preporod mesta, bi lahko občina, namesto prgišča evrov, kulturnim zavodom in društvom razdelila isti denar, recimo po ključu 1000 (!) društev in vsakemu po 50.000 evrov. Zdaj jim namenja sramotne drobtinice, ker za več menda ni. Stavimo, da bi kmalu govorili o svetovni, ne le evropski prestolnici kulture! Vsaj z vidika hvalevredne radodarnosti mestnih oblasti.«*

No, številke so bile popoln naivizem. Danes se pogovarjamo o tem, da za VSE kulturne producente skupaj ni malodane denarja za financiranjega ENEGA takega društva, oziroma da se razdelitev drobtinic zaradi skoraj bankrota občine kar ne more odviti. Da bo jutri kaj bolje in je dramatiziranje odveč? Kdo si upa reči kaj takega?

Ker sneg počasi kopni in se bo treba zbuditi iz zimskega dremeža, bi počasi le pričakoval, da bo mariborska kulturniška in druga inteligenca, ki še kar ponižno molči (ali pa sodeluje v projektih EPK in hlini zadovoljstvo zategadelj), povzdignila svoj drugače nežno ubran glas. Sicer je pač vredna, da crkne.

februar 2012

Antikritika kot resnica prestolnice kulture

Tomaž Pandur se je februarja letos srečno vrnil v svoj rojstni Maribor, v projekt Evropske prestolnice kulture (EPK). Povratki in postanki so zanj lahko le takšni. Nedavna mariborska uprizoritev njegove gledališke interpretacije »Vojne in miru« je požela ogromen aplavz. Bojda dobesedno: Pandur je kasneje izrazil vzhičenost nad spontanim ploskanjem dvajset sekund po začetku predstave. Razumel ga je kot neskončno spoštljiv izraz mesta do njega. Ampak vse to so, bom poskušal pokazati, le medijske konstrukcije sreče in premišljeno ustvarjanje videzov. In v njih je nekaj ultimativno fantazmatskega, tako značilnega za EPK.

Oboževalski odnos do Pandurja ni zanimiv le zaradi njega osebno. Kot odnos do Umetnika, pisanega z veliko začetnico, materializira vse, za kar gre v EPK: za neumno, a skalkulirano plačljivo idejo, da bomo veliki s pomočjo veličine. Za slepoto te veličine (grandeur) in veličino slepote. Obe nas veliko staneta in bi nas še več, a se je po božji previdnosti vmes naredila recesija. EPK so nam ponudili kot projekt, pri katerem so nas interpelirali v nevedno in nerazsvetljeno rajo, kulturne veličine pa so Mariborčanom servirali kot novodobne Prometeje, ki namesto ognja množicam prinašajo kulturne izdelke. Zato ne preseneča, da so njegovi programski ustvarjalci kot kakšni ulični pridigarji že na samem začetku obljubili radikalno metafizično (ali versko) razodetje, ki skoraj zahteva odrešenika – dejali so, da bo projekt EPK nič manj kot resnica tega mesta! Ljudstvo torej potrebuje resnico in oni so njeni prinašalci. Odnos, ki ga moramo gojiti do njih, je odnos vzhičenosti in nenehne hvaležnosti. Če bi nekoliko zašilil to napihnjeno velikopotezno obljubo, ki so nam jo ponudili kot zadnjo številko »Stražnega stolpa«, bi dejal naslednje: morda pa je Pandur resnica EPK, ki je po njihovem resnica tega mesta.

Nekoliko zgodovinske dimenzije: obstaja več Pandurjevih spornih obrazov in vsi so etapne resnice. Leta 1996 so ga, kot umetniškega vodjo mariborskega gledališča, pričakale kazenske ovadbe zaradi finančnega oškodovanja, zaradi katerih se je odločil raje oditi v svet. Vmes se je tu na kratko previdno ustavil s predstavo o Nikoli Tesli, nato je končno sledil njegov angažma znotraj projekta EPK, za katerega je napisal programska izhodišča in v njem sodeloval kot predsednik programskega sveta. A tudi kot izvajalec in s predpostavko, da bo tu trajno ostal, saj mu bo mesto zgradilo gledališče. Toda pristal je v naročju občinskih korupcijskih afer. Iz Maribora je, pobraten z županom, kot vizionar davincijevskega kova kanil zgraditi nič manj kot renesančne Firence, ki jih ni znal odsanjati brez investicije v svoje gledališče,

seveda za naš denar – v višini več kot 50 milijonov evrov. A ni šlo. Sprva so nato misteriozno poniknila njegova vizionarska izhodišča EPK (česar se nikomur ni zdelo vredno raziskati, ker se v veličine pač ne sme drezati) in potem je leto nazaj izginil še sam: zaradi nekaterih zapisov o njegovem interesnem konfliktu, spornih pogodbah in indicih, da teater verjetno ne bo zgrajen, je raje užaljeno odšel. Kot je kasneje pojasnil, je slepi Maribor zamudil veliko priložnost, da postane renesančni čudež. Bolj ali manj zato, ker ni zraven njega. (Primer Pandur je bogato dokumentiran na tej strani.)

Lanski odhod je bil torej najmanj drugi pred letošnjo zmagoslavno vrnitvijo, ko je bil predstavo zaradi pridobljenega denarja primoran izvesti. Toda hkrati je njegov »come back« doživel sapo jemajočo medijsko preparacijo – brez zoprnih vprašanj o pogodbah in drugem, imidž neprekosljivega umetnika je zdaj pospremila še močna nasprotna sugestija, da je v Mariboru po božansko čislan. Novinarji so ga nesramno slikali kot nekoga, ki se po 16 letih vrača na svojo rodno grudo, čeprav je bil tu še lani, in piarovsko vlogo opravili z odliko, v profesionalnem smislu pa seveda padli na izpitu. Operacija ni povsem uspela, umanjkalo je nekaj bistvenega. Umetnost pač ni stvar kurtoaznih medijskih lišpanj, realen temelj nekega dela je njegov objektiven in stvaren prikaz. A glej čudo: privoščili nam niso nobene recenzije celo enega najbolj prepoznavnih dogodkov leta, kot so nas prepričevali. V Dialogih smo pred meseci objavili neprijetne kritike Pandurjeve španske uprizoritve »Somrak bogov« – simptomatično so do Slovenije prispele le naklonjene. Težava ni v tem, da ima gledališka predstava slabe odzive – imajo jih tudi dobri in celo genialni izdelki. Toda nenehnega cenzuriranja negativnih ocen ni mogoče z ničemer upravičiti. V našem časopisju so pretežno manjkale že »slovenske« recenzije s prvotne zagrebške uprizoritve »Vojne in miru« – pri čemer so nam zamolčali številne skrajno zoprne hrvaške. Zato smo upravičeno in še bolj radovedno pričakovali domače, še zlasti, ker je programski direktor obljubil drugačno izvedbo od zagrebške. Zaman.

Opravičila, da se Pandurja ni pospremilo z nobeno strokovno oceno, ni. Je pa razlaga – njihovo odsotnost razumem kot nenaključen simptom zakrite resnice mesta. Časopis Večer je namesto tega raje objavil nekaj poročil z generalke in pogovor z njim, kjer ga, ironično, kulturna novinarka po premieri celo sprašuje: «Zakaj se pri nas tudi vse umetniško tako rada presoja z zunajumetnostnimi kriteriji?« Saj je vendar odgovorila kar sama: taisti mediji ne ponujajo znotrajumetniških presoj, namesto njih nam servirajo manipulativno realnost. Odsotnost kritike, hvalisanje umetnikov in izgradnjo Potemkinovih vasi duha razumem metanivojsko: Maribor je postal mesto antikritike. Kritika ne le, da ni zaželena, ne v EPK, ne na ravni dogodkov, ne na ravni vrednotenja umetniškega dela. Ne samo, da je ne sme biti, je

tudi ni. In je, končno, nihče ne pogreša. Odsotnost analize partikularne predstave lahko zato interpretiramo kot prispodobo za antikritiško stanje duha, gledano širše – in zanjo bi lahko naštel dva ducata dokazov.

Mesto so nam hkrati začeli risati kot nekogaršnjo lastnino – in ob tem spet asistirajo novinarji in lokalne kulturniške elite. Eden izmed Pandurjevih projektov je nosil imel »Jančarstadt» in se je tudi konkretiziral – po mestu danes svetijo velikanski svetlobni napisi naslovov romanov pisatelja Draga Jančarja. To je njegovo mesto. Ali kot je povedal Pandur: »Maribor je, hočeš nočeš, Jančarjevo mesto.« Zlahka si lahko zamislimo, da bomo ob kakšni drugi priložnosti ob prihodu čez Titov most pred sabo uzrli obsijani »Pandurstadt«. Ena od utemeljitev za izgradnjo Pandurjevega gledališča je Mariborčane dobesedno opisala in razumela kot, in v tem je poudarek, »njegove« gledalce. Mesto in njeni občani (da ne rečem davkoplačevalci) so neprostovoljno figurirali kot umetnikov »pigmalion«, postali so mizanscena in njen inventarij. Kakor da bi nam želel povedati: vi ste moje gledališče sanj in jaz sem režiser mesta. Sprašujem se, v čigavem imenu? Seveda lahko npr. Jančarjeve instalacije dobrohotno upravičimo in rečemo, da ponujajo smiselno ozaveščanje kulturnih vsebin in so poklon pisatelju, ubran z nekaterimi prizorišči romanov. Toda v tej gesti poklona se odvija nespodobno nasilno prisvajanje mesta. Ko se torej kozmopolitski umetniki nostalgično občasno vračajo vanj, jih na tablah Maribora tako rekoč pričaka bizaren pozdrav: »Jaz sem tvoje mesto«. Seveda na simbolni ravni. Toda mar ni Jančar še lani podpisal peticije proti preimenovanju Titove ulice? V čem se totalitaristična politična logika razlikuje od umetniške?

V neki reportaži se druga kulturna novinarka opravičuje, ker je Jančarju pozabila povedati, da je Velika kavarna v Mariboru «v bistvu zdaj Jančarjeva kavarna, četudi ji manjka kava. Res, zadnje čase pogosto vprašanje med mariborsko študentarijo se glasi: 'Čuj, kaj si že bil na kavi v Velkem briljantnem valčki?'« Kajpak ne dvomim v vzhičenost tistih, ki jim je ta namenjena. In prav v njej je težava. Zaradi nje je EPK postal dogodek, ki je v veliki meri legitimiral idolatrijo in narcisizem, čaščenje in prilizovanje, antikritiko in odsotnost razuma, skratka slepoto veličine in veličino slepote. Če imam prav, potem so to izrazi obljubljene razodete resnice mesta.

(Objavljeno v reviji Dialogi, 1/2 (2012))

petek, 06. april 2012

EPK bizarnosti: kdor nas kritizira, je kokoš

Bog ne daj biti kritičen na račun delitev sredstev v EPK, takoj boste označeni in stigmatizirani kot drekači in sofistični brbljači. Ne mešajte se v našo zgodbo, noli tangere circulos meos! Izkušenj imam sam že dovolj. Maribor je postal, kot sem že nekajkrat povedal, mesto zavezovanja jezikov.

Zadnji napad na mestno svetnico in pisateljico Janjo Vidmar je res beden. Objavljen je spodaj in zapisan v današnjem Večeru:

Večer, petek, 6.4.2012, stran 21, MARIBOR , avtor: Boris Cizej, glavni producent, Ključi mesta, EPK, Maribor

Prejeli smo
Hobotnica Zavoda Maribor 2012 (2)

Od nekdaj velja, vsaj med kulturnimi ljudmi, obče pravilo dostojnosti, ki pravi, da tisti, ki bo metal kamne na grešnika, sam ne sme biti grešnik. Da bi kokodakanje na občinskih odborih o »zapravljivosti« in »razmetavanju«, ki naj bi se dogajalo na Zavodu Maribor 2012 Evropska prestolnica kulture, postavili v pravo/jasno luč, moram javnosti povedati, da tu govori predvsem in samo užaljeni jaz, ki politiko in pozornost javnosti le izkorišča za svoje popolnoma zasebne interese. Avtorica teh nebuloz (gospa Janja Vidmar) spada med zavrnjene avtorje projektov EPK in torej ne more biti prav objektivna. Vendar pa namesto da bi pametno molčala naprej kokodaka in svoje kokodakanje plasira celo kot (občinsko) politično stališče. In da bo javnosti jasno, je treba povedati, da je avtorica EPK predlagala projekt, ki bi »zapravil« (glej glej!), reci in piši, okroglih 300.000 evrov, od katerih bi šlo za osebne dohodke avtorice več kot 70.000 evrov. Projekt je bil zavrnjen tudi zaradi »zapravljivosti« oziroma premajhnega učinka za prevelik denar. Dokumentacijo hranimo na zavodu. Kdo potem lahko govori o zapravljivosti in razmetavanju?! Sapienti sat.

Glede prispevka se najprej sprašujem o novinarski odgovornosti objavljanja besedil, ki so objektivno žaljiva in morda kazniva. Znova sem prebral prispevek, na katerega replicira producent EPK, in v njem nisem našel ničesar žaljivega ali čezmernega, kar bi izrekla Vidmarjeva.

Kontekstualizacija kulturne prestolnice, še zlasti pa avtorjevo sklicevanje na kulturno dostojnost, njegovo ravnanje še dodatno kompromitirata. To, kar počne on, da je kulturno in dignitetno? Kaj je torej avtor storil?

Prvič, Vidmarjevo je označil za kokoš – no, striktno vzeto njeno govorjenje trikrat opiše kot kokodakanje. Vulgarnost ad hominem.

Drugič, očita ji ravnanje iz užaljenosti. Zateče se v pripisovanje psiholoških intenc njene kritike. Češ: užaljena je, ker je njen projekt zavrnjen. Samo dejstvo pripisa užaljenosti je psihologizacijski ad hominem – avtor ne želi ocenjevati vrednosti argumentov, temveč nasprotnika diskreditirati s pripisovanjem neke njegove psihološke značilnosti.

Tretjič, argument o užaljenosti, ki da je motivirala stališča Vidmarjeve, je nerelevanten. Tudi če bi namreč res bila užaljena, ker so ji zavrnili projekt, to v ničemer ni relevatno za to, kar je povedala. Njeni argumenti bodisi stojijo ali ne, in naloga epekajevcev bi bila, da sesuvajo argumente, ne osebo.

Četrtič, Vidmarjevo avtor celo poziva k »pametnemu molčanju«, ki se splača.

Skratka, žalostna prilika o nizkotnosti argumentacije in komunikacije je to, izkaznica stanja stvari in akterjev.

torek, 26. junij 2012

EPK cinizem, načelnost in kazen zanjo

Načelna in kritična drža Zofijinih v odnosu do projekta Evropske prestolnice kulture je doživela še enega žal predvidljivih ciničnih vrhuncev z dejanjem, ko je bil društvu, ki mu pripadam, izstavljen račun za plačilo kazni v višini 750 evrov. Veliko denarja za povsem denarno obubožane entuziastične iskalce resnice, ob katere si sleherni lokalni politik, ki ima tri minute časa, obriše svoje umazane roke in čezenj pljune. Že ve, zakaj. In ni edini.

Naš poziv k bojkotu fotografske razstave o zgodovini Izraela sicer ni bil del kakšnega posebej načrtovanega dvoma v projekte EPK, ampak se je razvil spontano na podlagi vabila v okviru epekajevskih Kulturnih ambasad. Iz njega smo s kolegicami in kolegi, tako kot npr. BDS Slovenija, jasno razbrali, da se že v napovedi pojavljajo nekatere nedopustne imperialistične interpretacije v duhu politike apartheida nad Palestinci. Zaradi tega smo pred dogodkom pozvali Zavod EPK in mesto Maribor k načelni in odgovorni drži do izraelsko-palestinskega vprašanja in kasneje izpeljali spontani ulični protest ob sami otvoritvi razstave.

Uspešni nismo bili: Zavod EPK in mesto se nista odzvala ali prisluhnila, pač pa nas je opazila policija in na koncu izstavila račun za plačilo globe. Ker naj bi protestniki 24.5.2012 kršili 2. odstavek 38. člena Zakona o javnih zbiranjih, saj tri dni pred »shodom« le-tega nismo prijavili. Kako naj prijavimo shod tri dni prej, če zanj prav nismo vedeli niti dobrih 24 ur, je ključno vprašanje za naše pravnike in pravosodne organe – in tudi za najširšo splošno javnost, ki želi gojiti pravico do svobode zbiranja na javnem prostoru. Ali pa nam ni mar?

Osebno razumem problem s svobodo zbiranja in izražanja mnenja kot nesmisel zakonodaje, a ob opisanem dogodku tudi kot simptom, v katerem se je metaforično zgostila vsa konfliktnost problematizacij projekta EPK in mariborske kulture vobče. Povedano drugače, napad na svobodo zbiranja na javnem mestu je nujna rezultanta silnic v danih razmerah. Naj naštejem nekaj vidikov teh večplastnih antagonizmov.

Zofijini smo bili v času trajanja EPK in predvsem v njegovih začetkih eden najbolj propulzivnih skeptikov. O tem obstaja kopica apelov na naši strani in nenazadnje tudi posebna stran za spremljanje dogodkov, ki je vpričo velike ignorance javnosti in predvsem premišljenega bojkota lokalnih medijev ugasnila – medijski aparat je pač projekt EPK odločil podpreti, nobenega dvoma. Naša opozorila po nevarni kulturni

segregaciji žal niso dosegla niti mariborske kulturne scene, ki se je raje pustila vpreči v voz EPK kot ostati izločena – in dilema »ali si del EPK ali te ni« je iz dneva v dan postajala večja realnost.

Zofijini smo nadalje opozarjali na nedopustno marginalizacijo alternativne kulturne produkcije, izgubljanje njenih kohezivnih moči, saj je ločnica med alternativno in etablirano kulturo postala perfidno zabrisana in dokončno izgubljena v polju epekajevske hegemonije. Nekateri mariborski alternativci so s svojim sodelovanjem pri teh procesih hegemonizacije, za nameček s sumljivim političnokulturniškim pedigrejem, za majhne pare prodali svojo identiteto, se postavili v suženjska razmerja z občino in nenazadnje sami dobili izstavljen račun ob zadnjih preklicih občinskih razpisov. No, to je le eden od računov. Biti nenačelen se jim ni izplačalo.

Sam osebno sem v neštetih zapisih na tej strani opozarjal na še eno dejstvo: ne le na idejne, ideološke, konceptualne, sistemske, kadrovske, politične, finančne in druge nekonsistence ali nepravilnosti, ki se odvijajo v projektih EPK, spremljal sem tudi intrigantne okoliščine obravnave skepse ali kritike, na kakšne načine sta utišani, zmerjani, cenzurirani in zasmehovani. In se je zgodilo: namesto bombastične renesanse kulture se je Maribor sprevrgel v prostor prisilnih diktatov, ki imajo za svojo hrbtno plat ne-kulturno ali anti-kulturniško obnašanje njenih protagonistov tudi v segmentu, ko je treba drugim tako ali drugače odvzeti besedo. Tako kot na ravni politike in družbenega življenja vobče se je razvil poseben mentalitetni kod antikritike. Mesto je začelo postajati prostor spodrezanega duha in zavezanih jezikov, ne le korenin, je moje večkrat ponovljeno spoznanje. Čeprav opažam, da se v zadnjih mesecih tega celo vodilni lokalni novinarji z bogato cenzorsko izkušnjo začenjajo zavedati, to bolj interpretiram kot bežanje pred njihovo lastno odgovornostjo pred prihajajočo politično in finančno kataklizmo mariborske občine na čelu z jeklenim županom, da o kulturnem in mentalnem opustošenju po odhodu epekajevske garniture iz mesta sploh znova ne izgubljam besed.

Zakaj tako dolg ekskurz? Ker je v prav zgoraj opisanem elementu lažje razumeti dogodke okoli protesta z izstavljenim računom kot logično nadaljevanje istega: *na eni strani tiha epekajevska solidarizacija z apartheidom v Izraelu, na drugi neke vrste apartheid kulturnikov v Mariboru. Mar to ne gre imenitno skupaj? Na eni strani prefinjeno rezanje kritičnih jezikov, na drugi formalno odvzemanje pravice do svobode izražanja na javnem mestu, ki se skriva kot poanta za prepovedjo zbiranja. Na eni strani javna, družbena in politična moč, kimanje, denar, samohvalilna »kultura«, na drugi strani nemoč margine, dvom, bankrot in boj za kulturo, ki je prejkoslej bitka za pogoje njene svobode.* In brez svobodnega izraza je verjetno ni, ali pa je vsaj ta bolj bledične in ponižne vrste.

Protestna akcija Zofijini žal torej žanje točno tiste vrste reakcij in dogodkov, ki podpirajo začetne hipoteze o kulturnih marginah, segregaciji in cenzuri. In to v bolj zaostreni obliki, kot sem si sploh predstavljal. V času, ko si lahko v EPK privoščijo marsikaj, mali kulturni producenti hirajo od lakote in se za nameček borijo še za človekove pravice in dostojanstvo – ob plačilu kazni. Ko se v EPK hvalijo, da so Gulnaro Karimovo, hčerko uzbekistanskega diktatorja, povabili, citiram, da bi »v Mariboru lažje ugotovili, kaj je s kršenjem človekovih pravic v Uzbekistanu« (saj res, to je bila naknadna izmikajoča se razlaga, češ da so z vabilom le provocirali), se na eni strani odvija afirmacija tistih, ki samoumevno podprejo politiko apartheida. Na drugi strani pa protestirajo oni, ki bodo ob zagovoru človekovih pravic potisnjeni v kot morali braniti še ustavne pravice. In, seveda, poleg vsega izobčeni in šikanirani, plačati denarno ceho za svojo moralno držo.

Maribor je res evropska prestolnica pristne človeške kulture – na zemljevid je postavila občečloveške vrednote, razgalila bedo, pokvarjenost in umazanijo kulturnih in političnih elit, na drugi strani pa k sreči pokazala, da načelnost, pravičnost in poštenost še nekaj veljajo, tudi če jih diskreditiramo do konca.

Boris Vezjak

ponedeljek, 9. julij 2012

Tudi Franca še promovirajo, mar ne?

John F. Kennedy je imel Marilyn Monroe, da mu je zapela »Happy Birthday, Mr. President«. Župan Franc Kangler ne rabi Marilyn, ima radodarno deklo po imenu EPK, ki mu na rojstni dan vrti filme z njim v glavni vlogi.

Kar sta si občina s svojim načelnikom in EPK privoščila včeraj v mariborskem Koloseju, meji na majhen škandal. Kdo je zanj plačal, že vemo – to smo mi, osli. Toda kdo bo zanj odgovarjal?

Čeprav bomo v programskih knjižicah EPK zaman iskali projekt »Tudi oglje še kuhajo, mar ne?«, ga danes slavijo kot pravi razlog, zakaj je Kangler v mesecu maju skrivnostno izginil iz občinske stavbe. Pomislite – snemal je film! Še sam se pohvali, da ni bil na psihiatriji, bil je »z motorko v goši«, kar je zanj prava terapija za boljše živce. On, prva in zadnja zvezda dokumentarnega filma z istim naslovom, naj bi bil edini oglar in župan obenem v Sloveniji – kakšna blažena sreča za nas, ki nas zebe! Lepo piarovsko izhodišče za tiste, verjetno, ki so iztuhtali, kako izboljšati šefovo javno podobo. Vse seveda za naš davkoplačevalski denar!

In potem so stekli načrti, kako undercover promovirati župana. Kangler seveda ni in ne more biti najbolj reprezentativen oglar v Sloveniji, ki bi iz tega razloga smel postati prava zvezda »kakor da« dokumentarca. A se je zato moral malce bolj potruditi. Po vseh zbranih podatkih sodeč, razvidnih iz filma, je svojo kopo postavil kar na svojem domu v Zimici pri Dupleku, kjer seveda o oglarstvu že stoletja ne vedo nič, če sploh kdaj so, je pa hišna številka znana po obisku policije maja lani in še bolj po ptičji hišici. Ampak za samopromocijo ob načetem imidžu zaradi enajstih kazenskih ovadb tudi to ni posebna žrtev, pri kateri epekajevci rade volje sodelujejo. Nenazadnje je tudi snemanje cenejše, miza daljša in bolj bogato obložena, kopa sredi Slovenskih goric pa utegne postati atrakcija. Da to s tradicijo oglarstva nima zveze? Ne bodimo malenkostni!

Toda ne bega zgolj izbira glavnega filmskega lika. Zanesljivo je tudi dejstvo, da je producent filma Robert Kranvogel doma iz Spodnjega Dupleka, le neko strašno čudno naključje. Koprodukcija TV Slovenija tudi, tako kot okoliščina, da je direktor TV Slovenija Janez Lombergar hkrati tudi predsednik sveta zavoda EPK. Se zgodi. A kar povsem vzame sapo, je organizacija premiere filma na včerajšnjo nedeljo, ko je župan Kangler slavil svoj 47. rojstni dan. Kdo je plačal darilno premiero v

Koloseju, zakaj so šla ven vabila z grbom mariborske občine, kdo so bili povabljenci? Kaj so nam želeli povedati epekajevci s tem prijaznim poklonom županu, razen tega seveda, da ga imajo neizmerno radi in mu voščijo »kol'ko kapljic, tol'ko let«? Kaj so nam hoteli sporočiti nosilci programskega sklopa Urbane brazde? Da se oglje bolje skuha na dan, ko župan slavi osebni jubilej?

Kar so vsi skupaj zakuhali, je v teh čudnih krajih na napačni strani Trojan (gledano raje z onega konca, je prijetneje) seveda že dolgo nevideno neprebavljivo malikovanje politika. Individualna idolatrija, ki smo je bili isti nedeljski dan deležni tudi na stadionu v Ljudskem vrtu: »Ko Ljubljana žaluje, Franca praznuje, vse najboljše!« Rojstni dan mariborskega župana se stadionsko slavi in ni ga lepšega darila, kot če zmagajo naši ali če mu za poklon zavrtimo dokaz, da je glavni dec! Saj niso zaman Viole najbolj pristen izraz mestne identitete, kot pravijo epekajevci. In končno so si znova podali roko eni in drugi, vijolični in epeka delavci. Našli so se v skupnem miselnem projektu: župana Franca je treba slaviti. Toda prvi so bolj dostojni, domnevam, slavijo ga za svoj denar. Morda razmislijo o novi filmski pustolovščini, ki bi pojasnila, kolikšna krivica se mu godi, ker so se proti mestu zarotile famozne mračne sile. Nekaj več Hollywooda, bi se splačalo domačijski oglarski žanr zamenjati za neogothic?

P.S. Lokalni novinarji (ali širše) imajo pred sabo spet dva izziva: uloviti kanglerjanske forme mentis, ki počasi obetajo putinizacijo, nič več zabavljaško benigne kanglerizme, in seveda raziskati, kako je možno, da moramo državljani malikovanje ne le trpeti in opazovati, temveč tudi plačati. Saj vem, spet zahtevam preveč.

nedelja, 22. julij 2012

Poti kulturne hegemonizacije: mariborska kultura in njeno epekajevsko obeležje

Kaj se bo zgodilo z mariborsko kulturo po izteku Evropske prestolnice kulture? To je že večkrat zastavljeno nelagodno vprašanje z bolj malo prepričljivimi odgovori – razumljivo po svoje, kajti le kdo bi jasno videl prihodnost? Vendar je tudi v funkciji zakrivanja bistva in morda bi ga morali formulirati nekoliko bolj prizemljeno: kaj pa, če je vprašanje po tem, »kaj se bo zgodilo«, tukaj le zato, da bi nas zaslepilo za bolj tehtno spraševanje po tem, »kaj se dogaja«, tukaj in zdaj? Saj vendar perfidno suponira, da smo s sedanjim stanjem več kot zadovoljni!

Izsiljena izbira: ali si EPK, ali pa nisi

Za življenje mariborske kulture in njene akterje bi smeli nevarne posledice EPK, žal tiste zaželeno trajnostne vrste, strniti v ključno operacijo: »Ali si del EPK, ali pa te ni«. Ali si del kulturne produkcije EPK, te edino zveličavne mašinerije, ki tako rekoč dobesedno proizvaja kulturo kot kakšen stroj za peko, ali pa se ne imenuješ za kulturnika. Tak naziv ti je tako rekoč odvzet, simbolno in realno. Njena konkretizacija je bila vzpostavljena že na ravni razreza financiranja kulture iz občinske blagajne, kjer so brez zadržkov izhajali iz podmene, da se denar za kulturne delavce že itak nahaja v vreči EPK – in da to bolj ali manj zadostuje. Opisana gesta še zdaleč ni nedolžna, saj proizvaja nove artikulacije kulturniškega polja, ki svoje dele oziroma izbrane kulturne produkcije pregnete na način, da postanejo hegemonske, dominantne, vendar za ceno ne le simbolne, ampak nenazadnje eksistenčne izključitve vseh drugih, ki niso »prave« in pravšnje. Na ta način se igra členitve in mreženje polja ne dogaja le v kulturni stratosferi, ker seveda kulturna sfera ne obstaja na sebi, ampak v polju širših družbenih in političnih krogov.

Mariborski projekt EPK je s tem zacementiral že itak nevarno navzočo nedemokratično kulturno segregacijo, ki v tako majhnem mestu nedopustno vodi do nadalje razgradnje pluralizma enakovrednih družbenih in kulturnih praks – z avtoritarno gesto je izbrano polje in njene akterje naredil in povzdignil v ekskluzivo, vse ostale pa izključil, in to na ravni sistemskih rešitev in družbenih stigmatizacij, ustavljenega občinskega ali državnega financiranja, podeljevanja legitimnosti v socialnih mrežah, medijske pozornosti, družbenih časti, odrinjanja, denegiranja in stigmatiziranja. V luči enkratnosti dogodka, kajti EPK po vsem sodeč ni proces,

temveč enoletni dogodek s končnim rokom trajanja, je hegemonizacija z vsemi družbenimi učinki segregacije lahko usodna za že itak kulturno sicer prikrajšano mesto.

Ko se hlini »naša« mariborska kultura

Razen tega se EPK odvija kot tujek, kot »neponovljiva priložnost stoletja«, kot so dejali, kot mestu vsiljen aranžma z ekipo, ki je skupaj z močno medijsko podporo hlinil domačijsko pristnost, mariborskost svojega izvora in na začetku svoj projekt zastavil kot nekakšno renesanso istih mariborskih kulturnih sil in duha – a zgolj v slepilo. V resnici jih akterji niso potrebovali, niti iskali. Imeli so svoje privatne cilje in motive. Od prenove in vzpodbud mariborski kulturi, ki naj pride do izraza, ni ostalo praktično nič. Začetna legitimacija vodstva EPK, za katerega so venomer za vsakogar posebej lokalni mediji na začetku odkrivali, in to celo dobesedno, mariborsko kri, a so jo v posameznih akterjih našli le za vzorec, je bila v tem smislu alibi za vzpostavitev novih hegemonskih razmerij, v katerih bodo skoraj izključno profitirali ti akterji sami. Ob siceršnji operaciji, ki bo imela kvarne posledice na številne majhne kulturne producente, ki v bistvu tvorijo resnično in trajno mestno identiteto, se z njo izvaja še osebna računica epekajevskih elit. Ob večjih dodeljenih sredstvih bi se verjetno še bolj intenzivno.

In prav temu namenu je ves čas služila kamuflažna gesta, po kateri bodo menda »naši« poskrbeli za invencijo istorodno »naše«, tj. mariborske kulture. V svoji mimikretičnosti je zahtevala polno sodelovanje akterjev vseh vrst: podporo lokalne in nacionalne politike, mariborskih kulturniških in gospodarskih elit, samih organov EPK in skrbno izbranih »akademij EPK«, kot so jim dejali, predvsem pa seveda tistih, ki bi morali kot psi čuvaji najbolj gledati pod prste in porabi javnega denarja in samemu dogajanju, torej medijev. Mediji na čelu z Večerom so sploh odigrali dvojno vlogo: sprotne alibizacije samega projekta v zamišljeni obliki kot nečesa, kar bojda revitalizira mariborsko kulturo z nič manj kot včasih že docela panegiričnimi izlivi slavljenja herojskih protagonistov, toda v resnici so z njo kot skupno točko imeli le mesto dogajanja: kultura mesta je bila predvsem kultura v mestu. Druga operacija, ki so jo nekateri mediji prav tako ves čas izvajali, je izničila kakšno drugačno branje opisane tendence kot nenaključne: če so novinarji alibizirali EPK in njegove protagoniste, so sleherni dvom in kritiko ponižali z ignoranco in cenzuro, s tem pa se priklonili svojim gospodarjem in utrdili vero v nujnost opisane hegemonizacije kulturnega polja.

Operacija hegemonizacije

Nič ne bi bilo narobe, če sam projekt ne bi bil toliko obtežen z začetno že po sebi sumljivo poudarjano premiso o nujnosti lokalnih vsebin in njenih mariborskih nosilcev. A se je prav to izkazalo za odločilno gesto prevare: Čander, Pandur in vsi ostali programski igralci na odru so, menda kot ljudje mariborske krvi, na ta način lažje izpeljali svoje agende. Zato je prekratka že ponarodela kritika, kaj da bo v mestu od vse te kulturacije ostalo po letu 2012, češ projekti niso naravnani trajnostno, kar bi morali nujno biti. Ne le, da trajnostnih učinkov po vseh verjetnosti ne bo veliko, že v sam register projekta je bila od začetka vpisana nemožnost, da bi do njih res prišlo. Kajti upravičeno se lahko bojimo, da po izteku leta ne bodo ostali niti odkriti »naši« Mariborčani, kaj šele izvorni momenti lokalne produkcije, saj se nanjo v resnici nikoli ni stavilo. Nosilci hegemonizacije bodo izginili, toda vzpostavljena hegemonija v kulturi bo v obliki proizvedenih dominant in novih omrežij ostala. In za njenega nosilca se bo razglasil kdo drug. Kdaj bodo to Mariborčani in poklicani opazili, res ne vem. Trajnostno razvijati nekaj, česar ni, pač ne gre: ko cirkus odide iz mesta, s sabo odpelje vse živali.

Ob tem je treba omeniti še neko sovpadanje: procesi hegemonizacije, ki jo tu razumem kot genitivus subjectivus in objectivus (kultura hkrati hegemonizira in je hegemonizirana), niso po naključju sovpadli z razvojem novih oblik surove oblastniške nomenklature v Mariboru, zaradi katere zardevajo že srednje občutljivi občani (in žal še vedno premalo in prepozno). Hierarhizacija oblasti, dedemokratizacije s prvinami diktature, instrumentalizacija mestnega sveta, pajdašenje levih in desnih klik, gospodarskih, političnih in kulturnih lobijev, nenazadnje številne afere mariborske občine in kar enajst vloženih kazenskih ovadb proti županu so le še ena zrcalna podoba istih procesov vzpostavitve političnega despotizma – nenazadnje je mestna občina kot ustanoviteljica javnega zavoda, ki vodi EPK, za njegov razvoj prvoodgovorna. Dogodke v mestni občini in »kulturne eksplozije« je torej treba razumeti paralelno, kot součinkujoče, soodvisne in z isto tendenco. Nenazadnje je cel kup afer in gradbenih načrtov z izgradnjo EPK infrastrukture nastal v sumljivih okoliščinah in le božji previdnosti (beri: pomanjkanju denarja v kombinaciji z neizkušeno lenobnostjo načrtovalcev) gre zasluga, da so ti projekti vsi po vrsti zastali, saj jih davkoplačevalci ne bi zmogli financirati. Tudi tisti, ki so bili planirani v megalomanskih obrisih in porojeni iz personalnih kapric gostujočih umetnikov, npr. izvedba kulturnega centra Maks v višini 51 milijonov evrov, ki je povsem zastala. Po svoje je zato lokalna politična sprega naletela na svojo lastno nemoč in mejo despotskega obnašanja – projekt EPK so bili zanjo preveliki škornji, svoje so opravila razkritja nekaterih afer v (nemariborskih) medijih in organi preiskave in pregona, predvsem pa valovi

gospodarske krize od leta 2007 dalje, še zlasti njena zgostitev prav v letih 2011 in 2012. S tem si je politično-kulturna koalicija delno kar sama zadala udarec, še bolj smeli apetiti kulturniških lobijev niso bili nasiteni do konca, kot tudi ne političnih klik.

Antiintelektualistični klimaks

Ironično smo v antiintelektualnem vzdušju, ki ga Maribor diha že desetletja, zaradi kulturne hegemonije EPK in prostovoljnega suženjstva nekaterih mrež in manj renomiranih ustvarjalcev političnim klikam dobili še bolj zaostreno situacijo brez želje in volje po problematizaciji, resistenci in upiranju nastalemu stanju, tudi po vsebinski analizi in kritiki. Namesto intelektualnega preboja, ki bi moral spremljati kulturni preporod (filozofija je kultura duha, je svojčas trdil Ciceron) je era EPK paradoksalno proizvedla svoje nasprotje, antiintelektualistični klimaks, zavezovanje jezikov, silenzio stampa in neznosno servilnost medijev in urednikov, hlastanje za majhnimi koristmi, lažno vero v duhovni preboj, oglarske kulturniške panegirike gospodu županu, v splošnem pa fiasko moralnosti, intelektualne poštenosti in zavezanosti resnici. Če slednjih od politikov morda nikoli nismo zares pričakovali, smo jih vsaj od kulturnih snovalcev in intelektualcev. Toda potrebovali smo prestolnico kulture, da odkrijemo, da glede moralne integritete ni bistvene razlike med politiki in nekaterimi kulturniki. Ne znam si predstavljati, da bi takšna molčeča sprega kulturnikov z nadvlado nosilcev oblastniških razmerij lahko nastala na kakem drugem prostoru, vsekakor pa ne npr. v Ljubljani. Razvita forma vzpostavljene hegemonije, skrita pod prazne floskule o »eksplozijah kulture« in vrtenju duha, je v Mariboru naletela na zelo plodna tla, tako rekoč nujno mesto svoje realizacije, tu jo je pričakala zatrta in sesuta kritična masa upirajočih, neznosna nekritična zlizanost kulturnikov, politikov, novinarjev in malomeščanske smetane pri doseganju skupnih ciljev. Posledice utegnejo biti vidne že čez pol leta in takrat se bo po pomoti našel tudi kakšen modrec, ki bo po bitki ugotavljal vse tisto, o čemer je do tistega trenutka previdno molčal. Zabavno bo videti, kdo bo in na kakšen način ga bodo častili.

Boris Vezjak

Napotila:
Kritična produkcija o EPK:
http://zofijini-epk.blogspot.com/
Kritična »postprodukcija« o EPK zavoljo cenzure:
http://zofijini.net/
Varia minora:
http://www.zofijini.net/bodica_kazen.html

http://www.zofijini.net/bodica_provokacija.html
http://www.zofijini.net/bodica_kokos.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti_karimov.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti_maks.html
http://www.zofijini.net/bodica_medijsko.html
http://www.zofijini.net/bodica_prihodu.html
http://www.zofijini.net/bodica_zavrtimo.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti.html
http://www.zofijini.net/bodica_postena.html
http://www.zofijini.net/bodica_Frankfurt.html
http://www.zofijini.net/bodica_natecaj.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti_Pandur.html
http://www.zofijini.net/bodica_dve.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti_diskretni.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti_duh.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti_reci.html
http://www.zofijini.net/mediji_milni3.html
http://www.zofijini.net/bodica_krasno.html
http://www.zofijini.net/mediji_kriticni.html
http://www.zofijini.net/bodica_kulturniki.html
http://www.zofijini.net/mediji_subverzivci.html
http://www.zofijini.net/bodica_bizarnosti_Kanglerjevi.html

ponedeljek, 23. julij 2012

Kaj je »hecno«: mestece, župan, novinarji?

Kulturna urednica pri Večeru Petra Vidali je v svoji kolumni v 7D, objavljeni tudi spodaj pod črto, postavila nekaj drznih tez o nastanku bizarnega epekajevskega filma o oglarju Kanglerju (mimogrede, sam sem ga komentiral prvi). Rekel bi, da avtorica trdi naslednje:

(1) Krogi iz zavoda EPK so projekt filma o oglarstvu financirali, ne da bi želeli prvenstveno narediti reklamo županu, temveč ob pričakovanju ali vednosti, da bo župan v njem izpadel butast in se bomo lahko zabavali na njegov račun.

(2) Zabavo okoli filma o oglarstvu so vodilni v EPK izpeljali iz privatne percepcije Maribora, ki je zanje »eno tako hecno mestece«, kjer je dovoljeno zabavati se čez vse.

(3) Ta in podobni pristopi, kjer se hecamo na račun župana, so kontraproduktivni, niso antipropaganda, temveč propaganda zanj. Implicitno: zato bi se smešenju morali odpovedati, ker županu koristi.

Nobena od trditev (1), (2) in (3) ni prepričljiva. Namreč (1) iz enostavnega razloga, ker epekajevci niso mogli vedeti, kaj bo v filmu in v kakšnem smislu ali sploh bo ta ponujal zabavo, ko so se odločili za financiranje. Niti kasneje ob premieri niso kazali znakov zabavljaštva, prej so poniknili ali celo užaloščeni protestirali, češ s projektom nimamo nič (npr. vodilni v Urbanih brazdah). Verjetnejše se zdi, da so pač zgolj popustili nekim zunanjim zahtevam in na pritiske (ali tudi ne) odobrili denar za dokumentarec, zanje minorno vsoto (10.000 evrov je majhen pljunek v morje glede na denarce, ki jih velikodušno delijo). Razen tega trditev izhaja iz neskladja glede pripisa motivov: vodilni v EPK naj ne bi želeli delati reklamo županu, temveč ga, prav nasprotno, smešiti. Ampak pri tem so bili nevedni in niso dojeli, da mu dejansko s smešenjem ravno delajo reklamo, kar se trdi v (3). Takšna izpeljava res zveni kot slab in neroden alibi: vodstvo EPK županu pač ne želi delati reklame, čeprav jo dela? S tem sta (1) in (3) v čistem nasprotju, kjer se trdi prav nasprotno. Razcep motivov »zabava vs. reklama« je lažen in neubranljiv – težko je zagovarjati eno proti drugemu, (1) in (3) hkrati, tudi če vpeljemo distinkcijo med hotenostjo in nehotenostjo dejanj. Se pravi: »hoteli so ga smešiti, a so mu naredili reklamo, česar pa niso želeli«, res ne prepriča – niti kot motiv, niti kot rezultat. Zato ne verjamem niti v trditev (1): nekdo, ki ve, da bo film o oglarstvu gostil Kanglerja, seveda hkrati lahko kar dobro sluti in ve, da bo to zanj reklama, tudi če bo gospod izpadel patetičen.

Če pade v vodo (1), potem je tudi (2) zaenkrat nedokazan, vsaj kot nekaj, kar izvira iz (1). Sicer se strinjam z oceno, da je projekt EPK voden in percipiran na odtujeni način s strani akterjev, ki so tako rekoč »Nemariborčani«, a teza o motivu financiranja, tj. divje »zabave v hecnem mestecu«, se mi zdi privlečena za lase v svoji pretiranosti, ker je nepreprič ljivo spekulativna, nedokazana in malo verjetna, niti ni potrebna. Poleg tega so akterji verjetno dovolj razumni, da so se zavedali, da jih lahko takšna »zabava« drago stane, kar se njihovega lastnega ugleda tiče. Razen, če se domneva, da so neskončno samozaljubljeni hedonisti, ki so nerazsodno izgubili občutek, da ohranijo svoje dobro ime. Tega drugega jim ne bi pripisal, četudi ne dvomim, da se imajo fajn in da so poskrbeli za svoje privatne interese.

Ne strinjam pa se niti s (3), ki pravi, da smešenje župana lahko slednjemu le koristi – za avtorico je ključnega pomena, ker sicer pade tudi trditev (1). Najprej: nisem čisto prepričan, da je smešenje isto kot smešenje. Obstaja več vrst smešenja in vsako ni enako učinkovito, intelektualno zahtevno in razorožujoče, nabito z dozo udarne ironije. Mizerno smešenje žrtvi vedno koristi, jasno, razen tega lahko nekdo, ki je smešen, izpade simpatičen. Recimo kanglerizmi kaj posebej avtorju ne škodijo: rišejo ga kot nekoga, ki po srcu dobro misli, a se nerodno izraža. Če bi teza držala vobče, ne glede na subjekt, status in vsebino, potem sleherno ironiziranje županu ne le ne pomaga, temveč mu naravnost prinaša pluse, zato urednica posredno poziva k temu, da odvržemo to odvečno orodje in ga opustimo. Zdi se mi nepotrebna generalizacija: najprej v izenačitvi različnih kvalitet smešenja, potem v izenačitvi subjektov, ki jo dojemajo, saj seveda županu verjetno ne koristi pri tistih, ki smešenje zapopadejo; težava je v tem, da ga veliko ljudi ne, sploh če je intelektualno zahtevnejše. Ironija ima svoj impakt, toda ne pri Kanglerjevih volivcih in simpatizerjih. Logika »ljudje imajo preprosto radi prismodo« ni nujno dobra že v izhodišču, kajti taisti ga morda preprosto nimajo za takega – in zlahka si predstavljamo, da je za njih župan frajer. Mimogrede, človek z enajstimi kazenskimi ovadbami verjetno že ne bo prismoda in za marsikoga je prav zaradi njih junak. Mislim, da je s poenostavljeno tezo (3) nekaj hudo narobe, karkoli se že lahko strinjamo, da mu zabava lahko *tudi* koristi. Da, vendar ne nasploh in kar počez.

Sicer pa privzemimo, da ima urednica prav v vseh treh točkah: epekajevci se držijo za trebuh zaradi svojih norčij na račun župana, mislijo, da so pametni, a mu v resnici delajo reklamo, uzurpirali so mesto kot turški zavojevalci in brijejo norca iz njega, od smešenja pa ima gospod oglar le profit. Recimo, da vse to drži. Na koncu bi se morali vprašati: kako umeriti zapise o EPK in županu, če smo že novinarji? Urednici kulture na Večeru Petri Vidali se ne ljubi raziskati, ne le spekulirati, kam odteka denar in kdo so ti nemariborski mojstri EPK, ki se zabavajo na naš račun, se pravi za naš denar –

pa časopis dnevno sproducira od enega do deset člankov o EPK. Očitno urednica misli, da to ni novinarski posel. Se pa strinjam z njo, da je novinarska metoda smešenja zelo kontraproduktivna – njena samokritika je tu na mestu in komika zgolj izgovor, da pisci ne opravijo svojega dela korektno. Ampak, kakšna ironija, to je vendar izziv zanjo kot urednico. Kot povsem ciničen bi lahko razumeli tudi njen nasvet, češ župana pa res ne smemo smešiti, če trditev postavimo v širši kontekst uredniške politike Večera, ki je glede projekta EPK odigrala nesporno piarovsko vlogo v kombinaciji s cenzuro. Se pravi: ironija odpade, kritika tudi. Ostane torej kaj? Hja, točno tisto, kar zvečine dobimo: prijazen piar ali previden molk. Bog živi oglarje!

— — — — — — — — — -

7Dni, sreda, 18.7.2012, stran 17, 7DNI , avtor: Petra Vidali

dvojec

Tako hecno mestece

Župan smeši samega sebe, potem drugi v nedogled komentirajo njegove smešnice, da bi ga še bolj osmešili, vrednost pa nikakor ne pade.

Ne verjamem, da so fantje in dekleta iz zavoda Evropska prestolnica kulture (EPK) dokumentarni film Tudi oglje še kuhajo, mar ne? podprli, da bi naredili reklamo županu. Saj ne, da ne bi razumeli, da ustvarjalci filma nimajo drugih referenc in da torej nameravajo narediti prav nič sofisticirano prikrit epepe. To bi težko spregledali. Tudi ne, da česa takega ne bi bili pripravljeni narediti, bi, seveda, če bi se jim zdelo vredno ali koristno. In ne rečem, da ni bil ob dodelitvi podpore zadaj tudi kak tak motiv, recimo, dajmo ga malo pomirit, da ne bo mislil, da smo proti njemu, navsezadnje občino pač potrebujemo. Ampak to je samo koristen stranski učinek, še ena muha v istem mahu. Glavna muha, ki jo muhasto lovijo, pa je zabava. Maribor se jim zdi eno tako hecno mestece, Maribor se jim zdi tak fajn, ker je tak nor in je vse dovoljeno. Če je vse dovoljeno županu, je vse dovoljeno tudi njim. In tako v bistvu sploh ni treba snemati filmčkov s hišnikom Duletom Vaupotičem, če pa lahko posnamejo kar film z županom kot oglarjem v glavni vlogi.

Iz mariborskega župana (se) res ni težko norca delati. Človek butne kaj butastega v vsakem drugem stavku, cel arzenal bedastoč hranimo v spominu na vsakem področju. Ne vem, ali se kakega vrednega umetniškega dela spomnimo tolikokrat, kot se spomnimo presežkov županovih rezbarjev. Kakšen polet so nam dali! Polnili smo z njimi resne rubrike in kozerije, galerist je naredil razglednice s pozdravi iz evropske prestolnice kmetijstva in smo se spet zabavali. Pa še zdaj se kdo rad spomni, da nam je nekaj let po Pavarottijevi smrti obljubil, da bo maestro nastopil v naši evropski prestolnici kulture in se seveda spet smejimo.

Ampak s tem smehom je očitno nekaj narobe. Ena osnovnih definicij komičnega pravi, da s smešenjem naredimo ljudi manj vredne, kot se zdijo. In tu nastopi problem. Župan smeši samega sebe, potem drugi v nedogled komentirajo njegove smešnice, da bi ga še bolj osmešili, vrednost pa nikakor ne pade. Rezbarji in oglarji po zdravi logiki stvari ne bi smeli biti propaganda – res si ne znam predstavljati, da bi kdorkoli ob tem filmčku rekel, da je župan frajer – vseeno pa ne funkcionirajo kot antipropaganda. Najbrž zato ne, ker nam nudijo zabavo. In dokler prav dekadentno uživamo v razkroju, pač podpiramo razkroj, ne?

Seveda je razlika med rezbarji in oglarji - prvih (menda) nismo plačali davkoplačevalci. No, zaenkrat tudi drugih ne, čeprav je zavod EPK podpisal pogodbo za 10.000 evrov. Zmore toliko suverenosti in spodobnosti, da jo prekine? Itak bomo prebivalci Maribora tudi to zabavo na koncu plačali sami, na naslednjih volitvah.

sreda, 8. avgust 2012

EPK bizarnosti: evropska prestolnica jajc

Kdo ima jajca? Tisti v EPK definitivno. Zato nas lahko sprašujejo in vabijo k sodelovanju takole:

Imaš jajca? Kdo jih ima? Kunigunda preverja, kdo ima jajca in jih je sposoben pokazati. Anonimnost in klofuta umetnosti sta zagotovljeni. Imej jajca!

Pri tej razstavi lahko sodeluješ tudi ti. Če imaš jajca, seveda. Dobesedno in figurativno! Kako lahko sodeluješ pri postavitvi razstave, preveri na info@funigunda.si.

Seveda niti formativna narava jajc ne pripomore k temu, da bi ta bila videti »cute« - in, nenazadnje, ali je za to, da postaneš bolj pogumen, res smiseln pogoj anonimnost? V čem pa anonimnost prispeva k hrabrosti?

Da so fantje le duhoviti, nekdo pa preveč seriozen? Ko je kdo duhovit na tak način, se primem za denarnico. Zgoraj »razvezani« mošnjiček je prvovrstna metafora za pravo razvezovanje mošnjičkov. Programskih vsebin EPK praktično nikoli nisem komentiral – razen izjemoma takrat, ko so posegla v ideološko podstat in razkrivala mentalne strukture projekta. Tudi zgornja mošnjičkarska vsebina izžareva eno tako popolno artistično izpraznjenost (saj gre pri jajcih vendar za praznjenje, kajne?), kjer bi nas moralo zanimati financiranje nesmiselne provokacije zaradi provokacije, umetnosti zaradi, hmm, umetnosti. Kajti nekdo nam pač kaže svoja jajca za naš denar. Naš mošnjiček. Smo zdaj zadovoljni? Se pravi, in ta moment me tu edini zanima, Kunigundina jajca lahko kandidirajo za emblem tistega, kar je epekajevski problem ves čas: nedomišljenost in nedodelanost kriterijev in razlogov, kako se deli denar. Ali povedano preprosteje: res bi si želel, da svoje mošnjičke slikajo vodilni v EPK, kot tudi člani njegovih organov (ne spolnih) in tvorno sodelujejo v tej jajčni umetnosti, za katero so odgovorni. Aja, da ne bo diskriminacije, organizatorji k pošiljanju fotk vabijo tudi ženske.

Mimogrede, projekt tipa »kdo ima jajca« je zanimiv še s primerjalno-pravnega in še kakšnega vidika. V Italiji te očitek drugemu, da nima jajc, lahko drago stane:

Kdor v Italiji moškemu reče, da »nima jajc« (»Non hai le palle!«), mu grozi denarna kazen. Takšna žalitev naj bi namreč pod vprašaj postavljala moškost nasprotnika.

Vrhovno sodišče v Rimu je v primeru dveh bratrancev iz krajev Potenza in Taranto namreč odločilo, da je ta besedna zveza žaljiva in da gre za prekršek, piše v italijanskem dnevniku La Repubblica, ki je izšel v sredo.

»Žalitev ne postavlja pod vprašaj le moškosti nasprotnika, temveč tudi izpostavlja šibkost njegovega značaja ter pomanjkanje odločnosti in pristojnosti, kar so vrednote, ki jih - zmotno ali po pravici - pripisujemo moškemu spolu,« je pojasnil sodnik Maurizio Fumo.

V Sloveniji malce capljamo za sosedi in njihovim vrhovnim sodiščem: implicitni dvom v to, da »nimamo jajc«, sramežljivo spodbijamo na razstavah anonimnih slik in si pri tem še domišljamo, da smo letošnji kulturni popek Evrope.

ponedeljek, 10. september 2012

Ta nori ples ali o nekem zmagovalcu EPK natečaja

Je epekajevska vrtavka, ta emblem projekta mariborskega prestolovanja evropski kulturi, v resnici plagiat talinske, ki se je v Estoniji vrtela leto poprej, ko so tudi tam organizirali celoletni EPK? O tem sem se že spraševal 8. januarja letos: menda v strogo tehničnopravnem smislu ne, ker naj ne bi bila avtorsko zaščitena. V Talinu je bila zreducirana na rezervni emblem in darilo, v Mariboru je postala idejni in grafični simbol projekta.

Primerjava

Čeprav nas ne bi zanimala kvaliteta grafičnih podob ali zakonske omejitve plagiatorstva, je tu še vedno zoprn občutek, da so nas pod sloganom projekta »Zavrtimo skupaj!« in z omenjeno vrtavko pravzaprav povabili na »copy« ples. Ko primerjamo vrtavki, namreč dobimo tole:

Toda projektanti EPK niso počivali in tudi trdovratna »silenzio stampa« jim je, kot venomer, šla na roko – mediji, sploh mariborski, si niso drznili ziniti kakšne dvomljive žal besede. Tudi ne po tistem, ko se je vodstvo na Vetrinjski odločilo za javni natečaj in zapisalo: »Zavod MARIBOR 2012 zato vabi vse, da sodelujete v natečaju za izdelavo najlepše in najbolj domiselne vrtavke! Na natečaj se lahko prijavi vsak, ki želi, zna in zmore svojo domišljijo in idejo oblikovati tako, da jo lahko vidijo tudi drugi!« Povabili so vse, ki bi se »radi zavrteli skupaj«, označili so tudi, kakšen naj bo izdelek (»dobrodošle so vse velikosti vrtavk, od najmanjše do vrtavke velikanke«), določili so material (papir, les, glina, plastelin, aluminij, keramika) in seveda roke za prijavo na razpis: 15.april 2012. Obljubili so odprtje razstave z vsemi vrtavkami, razglasitev rezultatov po zaprtju razstave (15. junij 2012), način glasovanja in seveda nagrade za tri najbolj prepričljive vrtavke. In potem sledi razočaranje.

Natečaj, ki se ne konča

Razstave nikoli ni bilo, dokončanega natečaja tudi ne. Je prišlo do razglasitve nagrajencev? Tudi ne. Podeljenih nagrad? Nak. Je sploh kdo od medijev to opazil? Ne bodimo naivni, nobeden. Ker enkrat molčiš in vsakodnevno objavljaš cele plahte, celo naročene propagandne priloge v čast EPK programov, moraš biti vztrajen do konca. Dvom in kritika nimata mesta v totem mestu.

S kolegicami in kolegi iz društva Zofijinih smo se natečaja udeležili. Iz Talina smo naročili tri vrtavke, jih plačali in razmišljali, kako jih ponuditi vrlim epekajevskim

ustvarjalcem z ambicijo vrtenja duhovnih energij. Ker je »najlepša in najbolj domiselna« lahko le izvirna vrtavka, smo na njihov naslov poslali prav takšno, za naše pojme najlepšo in najbolj domiselno:

Toda zgodilo se ni nič: roki so minili, o razstavi ne duha ne sluha, o razglasitvi nagrajencev tudi ne. Ko smo se 28. junija 2012 pozanimali, kako je s tem, smo prejeli prijazen odgovor: »Na naši spletni strani je bil resda objavljen natečaj za najbolj izvirno vrtavko; iskreno povedano pa ni bil nikoli čisto zaključen, saj zaradi slabega odziva razstave oz. objave rezultatov niti nismo objavljali. Prosim, sporočite mi vaš naslov – v zahvalo za vašo pozornost vam bomo poslali droben simbol Evropske prestolnice kulture 2012, ki pa ni iz natečaja.«

Kdo jezika špara, kruha strada: če ne bi vprašali, ne bi vedeli. Naše sodelovanje je bilo zreducirano na »pozornost«, za katerega so nam, ker že radovedno sprašujemo, hvaležni. A za vse druge velja še hujša okoliščina: do današnjega dne javnega pojasnila o tem, zakaj ni bilo razstave in končanega natečaja, v EPK niso objavili. Koliko je bilo prijav, ne vemo. Po vsem skupaj sodeč lahko slutimo, da tudi v prihodnje ne bo ne razstave, ne zmagovalcev in nagrad, saj bi nas sicer na to verjetno opozorili. Pač še en »uspeli« projekt, in to takšen, v katerem se je znašel njihov osrednji slogan.

Kdo je torej zmagovalec?

Kaj nas je motiviralo k sodelovanju? Če lahko mariborski župan tragikomično originalnost nekega (umetniškega) izdelka spodbija z originalnostjo drugega izdelka, zakaj ne bi mi počeli nekaj podobnega? Še več, ker ne želimo manipulirati, za razliko

od njega, smo se odločili, da originalnost drugega izdelka korektno spodbijamo z originalnostjo istega. Kajti najbolj izvirna vrtavka je lahko po definiciji tista, ki je prav to, izvirna, če imamo opraviti s kopijami originala, pa je to lahko le izvirnik. V našem primeru talinske vrtavke. Seveda je dejanje imelo naboj provokacije. Želeli smo pedagoško pokazati, da intelektualno kopiranje ne more biti dobra podlaga za hvalisavo »vrtenje« kulturnih energij in preobrate duha, kot temu patetično rečejo. Toda nekdo je poskrbel, da naša pedagoška nota ni prišla do realizacije. V medijski konstelaciji favoriziranja projekta ni bilo težko.

In v tem smislu je moralni zmagovalec EPK natečaja nujno ponujena talinska vrtavka.

Boris Vezjak

Priloge: dopis društva in vsebina natečaja

(1) Dopis društva

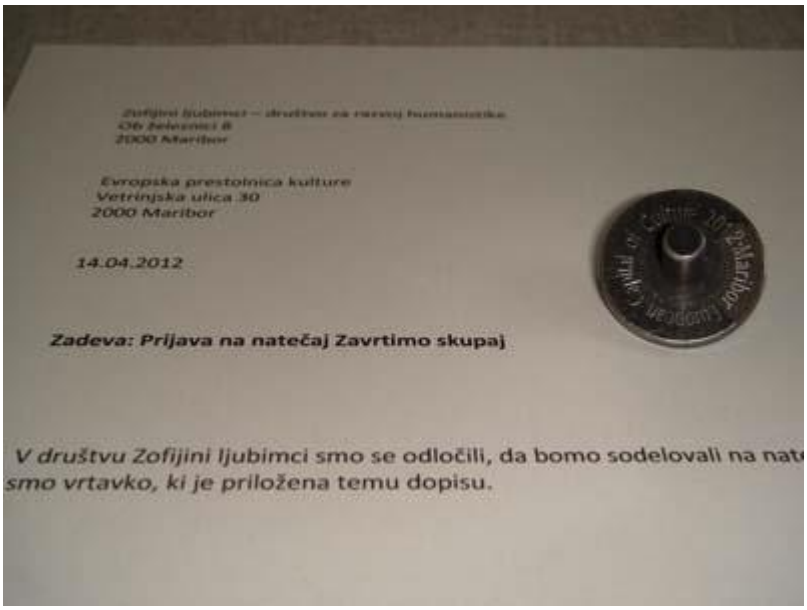
Zofijini ljubimci – društvo za razvoj humanistike
Cilb železnici 8
2000 Maribor

Evropska prestolnica kulture
Vetrinjska ulica 30
2000 Maribor

14.04.2012

Zadeva: Prijava na natečaj Zavrtimo skupaj

V društvu Zofijini ljubimci smo se odločili, da bomo sodelovali na nat
smo vrtavko, ki je priložena temu dopisu.

(2) Vsebina natečaja

Dostopna na naslovu:

http://www.maribor2012.eu/novica/article/natecaj-zavrtimo-skupaj/

NATEČAJ ZAVRTIMO SKUPAJ!

četrtek 6.10. 2011

Zavrtimo skupaj! se glasi novi slogan projekta MARIBOR 2012 - Evropska prestolnica kulture. »Zavrtimo skupaj!« stavi na preobrat. Tega pa lahko dosežemo le, če bomo skupaj vrteli našo energijo in skozi njo spreminjali naš dom, naše mesto, družbo. In simbolika slogana je osredotočena v vrtavki. Nagajiva, atraktivna in polna energije. Da se zavrti skupaj z vami. Zavrtimo skupaj! Zavod MARIBOR 2012 zato vabi vse, da sodelujete v natečaju za izdelavo najlepše in najbolj domiselne vrtavke! Na natečaj se lahko prijavi vsak, ki želi, zna in zmore svojo domišljijo in idejo oblikovati tako, da jo lahko vidijo tudi drugi!

O natečaju »Zavrtimo skupaj!«:

1. Kdo se lahko nanj prijavi?
Vsakdo, ki bi se rad zavrtel skupaj!

2. Kakšne velikosti mora biti vrtavka?
Dobrodošle so vse velikosti vrtavk, od najmanjše do vrtavke velikanke.

3. Iz kakšnega materiala naj bo vrtavka?
Iz kakršnegakoli: od papirja, lesa, gline, plastelina, do aluminija, keramike ...

4. Do kdaj in kam jo je treba oddati/poslati?
Do 15. aprila 2012, na naslov: MARIBOR 2012 – Evropska prestolnica kulture, Vetrinjska ulica 30, 2000 Maribor, s pripisom: ZA NATEČAJ VRTAVKE.

5. Kdaj bo objava rezultatov natečaja?
Vse vrtavke, poslane na natečaj, bomo razstavili na sedežu zavoda MARIBOR 2012 – Evropska prestolnica kulture v mariborskem Vetrinjskem dvoru, in sicer 15. maja. Izbor treh zmagovalnih vrtavk natečaja »Zavrtimo skupaj!« bo znan 15. junija, pet dni po zaprtju razstave. Rezultate natečaja bomo objavili na spletni strani zavoda MARIBOR 2012 (www.maribor2012.eu).

6. Kdo in kako izbira?
Zmagovalne vrtavke bodo izbrali obiskovalci razstave Zavrtimo skupaj!, ki bodo ob obisku razstave prejeli glasovalni listič, ki ga bodo ob koncu ogleda oddali v glasovalno, vrtečo se skrinjico. Tri vrtavke, ki jim bodo obiskovalci namenili največ glasov, bodo zmagovalke natečaja »Zavrtimo skupaj!«

7. Kaj bo nagrada?
Avtorji treh zmagovalnih vrtavk bodo prejeli vsak po 2 karti za obisk katere koli prireditve EPK 2012 po lastni izbiri.

8. Kam lahko pišemo za morebitna vprašanja?
pr@maribor2012.eu

Vrtavka EPK 2012 se bo na svoj način vedno vrtela skupaj z vami. Naj se vrti - tudi na cesti, na trgu, v gledališču ali naravi. Da bo prinašala nasmeh na usta in za trenutek v vsakem našla otroško radoživost. Želimo, da vam »ta naša vrtavka« priraste k srcu, da jo vrtite. Skupaj z nami. Spet in spet. Zavrtimo skupaj!

sobota, 15. december 2012

Duh iz EPK steklenice, ki je dvignil ljudstvo

Kolumnist časopisa Dnevnik Aleš Čar, sicer eden poglavitnih protagonistov mariborskega EPK je, pred dnevi v kolumni »Maribor je mesto» slovenske medije in novinarje izzval s tezo, da je EPK kot projekt zaradi enoletnega spuščanja elektrošokov v socialno tkivo mesta uspel doseči vstajo duha (brez telesa) in ga prevesti v jezo ljudskih množic. Poskrbel naj bi za odmašenje žil in novo prekrvavljenost mesta. Duh se je potem materializiral v obliki številnih protestov in oživil speče Mariborčane.

Novinar istega časopisa Tomaž Klipšteter je na svojem Facebook profilu takrat cinično odreagiral:

KONČNO IMAMO ODGOVOR NA VPRAŠANJE, KI GA NIHČE NI POSTAVIL: PROTESTI SO ZASLUGA EVROPSKE PRESTOLNICE KULTURE!!! Organizatorji protestov so v pisarnah Vetrinjskega dvora leto dni »spuščali male elektrošoke v socialno tkivo mesta, potiskali kri po zamašenih žilah socialnih mrež«, kar ima zvezo »z novo prekrvavljenostjo mesta«. To, da so bili leto dni pohlevni do Kanglerja, Kanglerjev in kanglerstva, je bila samo fasada, podtalna konspirativna akcija, hvaljenje županove integritete in popolna odsotnost kritike pa samo prebrisana strategija programiranja »redefinicije duha«. Hvala vam, EPK. Kak pogumno in pokončno, da ste zdaj, ko je že mimo, svojo kanglico pristavili.

Kaj je torej res, kakšne zasluge si lahko pripišejo epekajevci za preporod in resurekcijo mariborskega duha, za ljudsko vstajo proti županu Francu Kanglerju in mestni oblasti v celoti? Morda celo za premislek o socialnem stanju?

Ne eno, več vprašanj

Aleš Čar je bil uspešen, novinarji so mu sledili in se resnično začeli kar množično spraševati o »vzročno-posledični povezavi« med duhovno energijo EPK in mariborskimi vstajami. Ujeli so se v past. Pri tem so, tako tipično globokoumno zanje, s tem drezali le v same protagoniste in si od njih obetali objektivno pojasnilo! Če bi bila takšna povezava dokazana, bi seveda zasluge zanjo imeli glavni EPK igralci – taisti, ki so tezo postavili.

Sam bi vendarle, bolj metodološko čisto, ločil med nekaterimi naslednjimi artikulacijami spraševanj, ki se nam zastavljajo:

(1) splošno vprašanje učinkov, uspehov in rezultatov projekta EPK, njihove ocene in presoj, impakta špricanja in eksplozij kulture na »duha mesta« ali širše;

(2) vprašanje vzročnoposledične povezave EPK in trenutnih protestov oziroma niza mariborskih vstaj – torej vprašanje dokazljive vzročne relacije epekajevskega napora in njegovega učinkovanja na duha ljudskih množic;

(3) vprašanje legitimnosti epekajevcev v odnosu do mestne oblasti v luči protestov proti tej oblasti – kako so se obnašali doslej, so bili na strani ljudi ali politike ter ali imajo kakšno kredibilnost protestirati proti njej;

(4) vprašanje na presečišču obojega: kako je lahko nekdo, ki je tvorno sodeloval z mestnimi oblastmi (vsa čast izjemam), se ji dobrikal, zdaj nenadoma uspel prebuditi proteste proti njim? Je bila to kakšna posebna zvijačnost uma in delovanja, pretvarjanja in ritolizništva, ki bo zdaj nenadoma prikazana kot velik saboterski uspeh?

Nova samozavest, novi refren

Stališče Aleša Čara ni osamljeno. Ob pregledu evforičnih izjav v zadnjih tednih sem ugotovil, da je izrekel nekaj, glede česar se strinjajo tudi vsi njegovi kolegi. Še več, v današnjem Večeru (15. 12. 2012) frazeologijo o elektrošokih v socialno tkivo (dobesedno) prevzema celo Mitja Čander. Malodane so poglavitni protagonisti poenotili svoja mnenja. Takšno izjemno soglasje gre celo tako daleč, da kar vsi po vrsti uporabljajo isti žargon in terminologijo – govorijo o novi mariborski samozavesti. Kar naj bi EPK uspel sproducirati in dati mestu, je prav ona.

Danes je uradni zaključek Evropske prestolnice kulture Maribor 2012. Rekapitulacija dogajanja po vsebinskih sklopih je bila osnovna tema Večerovega omizja z najodgovornejšimi: programskim direktorjem Mitjem Čandrom in vodji programskih sklopov - Borisom Cizejem (Ključi mesta), Alešem Štegrom (Dvanajst), Marto Gregorčič (Urbane brazde) in Alešem Čarjem (Življenje na dotik)

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

EPK je ob koncu, ob mariborskih vstajah, ponovno v vlogi "grešnega kozla". Ponovno so oživeli očitki o preglomaznem administrativnem aparatu, o spektakelskosti, o elitizmu, priskledništvu, klientelizmu, larpurlartizmu. Prevpili so mnoge dobre učinke, rast identitete mesta, publike, kulturni preboj. Kaj menite?

Čander: "Vseskozi se oglašajo bolj ko ne isti kritični glasovi in preigravajo iste kritične pomisleke. Iz reakcij ljudi na cesti, s katerimi se pogovarjam, dobivam vseskozi izrazit občutek podpore projektu, izrazito zaupanje do EPK. Veliki večini ljudi je zelo jasno, da je letos kultura kvečjemu prispevala k dodatni pozitivni samozavesti mesta, da je bilo storjenih toliko 'elektroškov v socialno tkivo mesta', da odmeva v pozitivnem smislu večje samozavesti, prekinitve z večnim fatalizmom, negativizmom. Ljudje se zavedajo, da lahko s kreativnostjo in lastno voljo marsikaj v družbi tudi spreminjajo. Kritikom, ki so videli vizijo EPK, da se razdeli denar po enakih deležih vsem registriranim društvom v Mariboru, ali takim, ki trdijo, da je 25 odstotkov denarja, ki ga je šlo 'ven iz mesta', problem pri evropskem projektu in podobno, pa smo že tolikokrat poskušali argumentirano odgovoriti. Verjamem, da je Maribor letos postal bistveno drugačno mesto, pretočno, mesto, ki diha po ulicah, in kar je najpomembnejše - vzpostavile so se razmotere javnosti. Mesto se je vzpostavilo kot heterogen organizem, v prebujenem smislu. Posegli smo na različna družbena področja. Ukvarjali smo se s tem, kako dejansko izhajati iz potencialov in potreb mesta, hkrati pa korakoma spreminjati okoliščine, v katerih je mesto. Nagovorili smo res zelo raznotere prebivalce. Zato po moje generalno vlada neko zaupanje do EPK. Odzivi, ki jih dobivamo iz drugih delov Slovenije in tujine, pa so marsikdaj celo zelo navdušujoči, češ da nam uspeva - ob vsem, kar se nam dogaja ne le v zadnjih tednih, ampak v zadnjih dveh letih, ob politični destabilizaciji na državni in lokalni ravni, ob odsotnosti raznih vizij, ob gospodarski krizi, ki se v Mariboru le izraziteje kaže, ob stečajih firm, ob brodolomu bank, nadiškofije, ukinitvi ministrstva za kulturo, v vseh teh okoliščinah torej vseskozi vztrajamo in verjamemo v subtanco stvari, ki jih počnemo. EPK ni zgolj pretveza, kulisa, kot so nam nekateri na začetku hoteli podtakniti, ampak smo vsi skupaj zastavili zelo veliko za to, da bi na različne načine premikali meje v glavah."

Naj bom zelo natančen in točen pri citatih v ilustracijo povedanega, kar bo vzelo nekaj prostora. O učinkih EPK na mariborske vstaje zelo naravnost spregovori Andrej Brvar, član EPK akademije. Ključni pojmi, ki jih uvede, so omenjena samozavest, duh in podzavest. Mariborski protesti so učinek in delo novega duha:

Po mnenju pesnika Andreja Brvarja se je Maribor zaradi EPK močno spremenil: "Gre za dogajanje, ki je v podzavesti mesta. Mesto po tem letu ne bo in ni več takšno, kakršno je bilo." Spremembe opazi predvsem pri mlajših generacijah. "Gre za nek nov način pogovora, za nek nov duh, ki se bo pri mlajših samo še razvijal. In iz tega duha lahko pride do pritiska od spodaj na občinske strukture, da preprosto vsa stvar ne usahne, ampak da gre naprej," je dejal.

Da trenutno prihaja v Mariboru do družbenega vrenja, po mnenju Brvarja ni naključje. "Vsi ti protesti imajo neko podtalno povezavo z EPK. V mestu opažam neko novo ***samozavest****. Taista* ***samozavest*** *se zdaj v neki navidez negativni obliki pojavlja na trgu kot protest. Če bi mesto ne bilo do te stopnje* ***samozavestno****, ne bi šlo na trg in se zavzelo za svoje pravice."*

Ob Čaru in Brvarju je tu generalna direktorica zavoda EPK Suzana Žilič Fišer, ki meni nekaj podobnega. Še več, njo veseli aktivno državljanstvo: »Veseli me, če so ljudje zaradi EPK bolj pripravljeni biti aktivni državljani.« Ključni pojmi, ki jih uporabi ob tvorjenju vzročno-posledične povezave med protesti in EPK, so samozavedanje, apatija, demokratizacija, javni dialog. Na novinarsko vprašanje odgovarja kar neposredno v članku, ki je po sebi pomenljiv že v naslovu: »EPK je ljudi prebudila iz apatije«:

Veliko ljudi je potegnilo vzporednico med EPK in trenutnimi uličnimi protesti v Mariboru. Bi tu lahko bila kakšna vzročno-posledična povezava?

Že večkrat sem povedala, da mesto po letu 2012 ne bo nikoli več takšno, kot je bilo pred tem letom. Če je ta projekt spodbudil ***samozavedanje*** *meščanov in državljanov, demokratizacijo mnenj in javni dialog, spodbudil to, da se ljudje bolj zavedajo soodgovornosti do kreiranja tega prostora, je bil naš cilj dosežen. Navsezadnje sta tako tradicionalna kot digitalna sfera znotraj EPK omogočali izražanje mnenj, stališč. Če rečemo, da se zaradi EPK bolj izkorišča pravico do izražanja svojih mnenj, smo zelo zadovoljni. To je nekaj, kar je bilo v Sloveniji zelo potrebno, saj smo bili priča močno razširjeni apatiji, še posebej pri mladih.*

Ob Čaru, Brvarju in Žilič-Fišerjevi je tu še programski direktor projekta EPK Mitja Čander. Če so prvi trije vsi po vrsti sprejeli diskurz »samozavesti«, ga je tudi Čander, celo najbolj intenzivno – imamo torej kar štiri protagoniste, ki uporabljajo isti jezik. Vendar je Čander malenkost bolj previden pri vzpostavljanju povezave: zagovarja tezo, da je EPK »delno« proizvedel proteste, da so ob njem bili še drugi razlogi. Dokazov znova ni navedel. Ključni pojmi so znova samozavest (v prav vseh intervjujih, zelo izrazito), fatalizem, apatija.Tu je citat iz uradne strani zavoda:

Priliv zasebnega in javnega denarja je bil letos v mesto znaten in vložek se je gotovo obrestoval. A še bolj pomembna je nova ***samozavest****, ki je posledica mestotvornih procesov, ki razkrajajo ruralni model, ki v Mariboru ni nepomben že vsaj od konce druge vojne naprej.*

Meščani so tudi s pomočjo EPK dojeli, da so lahko sami krojači svoje usode in da prevladujoči katastrofizem in fatalizem nista edino naravno stanje.

Citat z isto osebo iz klepetalnice MMC RTVSLO:

Kako gledate na vse proteste, ki so se začeli ravno v Mariboru? Vplivajo kako na dogajanje EPK? Jutri bodo sovpadli s sklepnim vikendom, se bojite, da vplivalo na izvedbo končnega programa? In še obvezne čestitke za EPK! Super leto je za nami.

<mitja cander> Hvala. Ne, nič se ne bojimo. Maribor je ponosen na EPK, v to sem prepričan. Mesto je postalo na pozitiven način ***samozavestno****.*

Citat iz pogovora za STA:

Veliko ljudi je potegnilo vzporednico med EPK in uličnimi protesti. Bi tu lahko bila kakšna vzročno-posledična povezava?

Protesti so nekaj tako širokega, da nikoli ne morejo biti povezani samo z enim razlogom. Protestirati so prišli ljudje iz zelo različnih vzgibov in provenienc. Verjamem, da je bilo med njimi veliko tudi takih, ki jim je letošnje dogajanje v mestu dalo neko novo ***samozavest*** *in da se jim je ta fatalizem, ki je značilen za Maribor, zazdel vprašljiv. Gotovo je marsikomu letošnje leto dalo* ***samozavest*** *tudi za to, da gre na trg in pove svoje mnenje. Celota protestov pa je nekaj precej obsežnejšega, da bi lahko bila povezana zgolj z EPK.*

Citat iz pogovora za Delo:

Teze, da je prav EPK vzpodbudil novo državljansko ***samozavest*** *in pogum, se vendarle zdijo nekoliko pretirane?*

Krožijo različne teorije: od razmišljanj, da so relacije zelo prepletene, do prepričanja, da ni med EPK in protesti nobene povezave. Letos smo z zelo različnimi prijemi res poskušali animirati ljudi in jim vzbuditi ***samozavest****, saj so projekti segli tudi zunaj polja umetniškega in so promovirali ustvarjalnost na najrazličnejših področjih, pa tudi vzajemnost, solidarnost in predvsem odpor proti apatiji in fatalizmu, ki je bil v Mariboru vedno zelo navzoč, vendar so ti protesti predvsem izraz nezaupanja in besa ljudi nad politično in gospodarsko elito in ni mogoče enostavno vleči vzporednic z EPK. Zdaj se bo marsikdo poskušal samooklicati za iniciatorja vstaje. Pravzaprav se to že dogaja. Vendar je treba upoštevati, da protestniki niso amorfna homogena masa, temveč so posamezniki, ki so jih k uporu vodili različni vzgibi.*

Opazimo lahko, da so novinarji uspeli zgolj zastavljati vprašanje tipa »Ali je res, da….?«, ne pa tudi kakorkoli aktivno podvomiti v odgovor ali intervjuvancem zoperstaviti ugovor ali pomislek. Kaj šele najti sogovorca, ki meni drugače.

Kangler kot človek z veliko politično integriteto

Če ne more biti nobenega dvoma, da štirje pomembni protagonisti zagovarjajo tezo o njihovem lastnem vplivanju na proteste in si jih po svoje lastijo, če ni dvoma, da se med prve aktivne protestnike prišteva še en EPK akter, Aleš Šteger (npr. v intervjuju za ORF, ki kroži po družbenih omrežjih), ne da bi nam navedli bolj otipljiva dokazila za svoje zasluge, smo s tem sicer odgovorili zgolj na eno od zgoraj naštetih možnih četverih spraševanj. Nekaterih preostalih se bom dotaknil le bežno. Domačijskost mariborske mestne politike in epekajevskega vodstva sem pribeležil v številnih zapisih, naj spomnim le na slovite panegirike, ki sta jih županu Kanglerju pela Pandur in Čander. Slednji na primer takole opeva moralno veličino župana, za katero se je sicer kasneje začelo zanimati tudi protikorupcijska komisija in seveda policija:

»Občina je ustanovitelj zavoda in župan Franc Kangler je bil pobudnik te zgodbe. Za to zadevo je zastavil svojo politično integriteto in vidim ga kot človeka, ki z vsem srcem stoji za to zgodbo. To se mi zdi za politika zelo pogumno dejanje, saj se običajno dogaja, da se politiki sprva skrijejo in se pokažejo le, če se projekt izkaže za uspešnega.«

Duh, ki so ga torej epekajevci proizvedli, je bil duh prehoda od kimanja oblastnikom do neposrednega revolta proti njim – ne sicer njihovega, temveč ljudskega. To zmorejo res le najboljši med nami. V EPK niso pokazali niti najmanjše senzibilnosti do ostalih kulturnih producentov, ki so do zadnjega pristajali na fašistoidno logiko »Ali ste del EPK, ali pa crknite«, ki ji je sledila tudi občinska odločitev o odmiku razpisov za kulturni denar, češ da je ta ves prekanaliziran v EPK. Društvu Zofijinih je celo bila izrečena policijska globa v višini okoli 1000 evrov, ker je protestiralo ob obisku epekajevskega projekta obiska izraelskega ambasadorja v Mariboru. Že od maja 2011 obstaja peticija za odstop župana, a je prav noben epekajevec ni želel podpisati. Prej bi torej pričakovali, da bodo v zavodu EPK deležni revolta proti sebi, ne pa, da bodo po njihovem oni akterji revolta proti drugim.

Brez novinarjev ne bi šlo

Na drugi strani je bilo seveda novinarsko lakajstvo. Rožice so bile že dolgo nazaj posajene, EPK mora uspeti. In tudi je – s takimi postreščki pač ni mogel biti failure niti za minuto. Večerova novinarka Melita Forstnerič Hajnšek danes za nameček posvoji začetno stališče, kajti tudi ona ve, da je EPK spravil ljudi na ulice: »To je bil začetek epekajevstva po mariborsko, zato nimajo čisto prav tisti, ki ne dovolijo povezovati mariborskih vstaj in EPK.« (Večer, 15. 12. 2012).

Podobne enkomije prebiramo v Delu, nazadnje včeraj (»Kakšna je torej dediščina EPK? Kar zadeva kulturne presežke, je izjemna in samo upamo lahko, da je ta parada

umetniške odličnosti pustila svoj pečat…«) In kje se je tu znašla kakšna kritična refleksija, dopuščen dvom, ne da bi bila nemudoma zatrta? Ji je sploh bil odmerjen kakšen prostor v javnih premišljanjih? Lahko povem le zase, pa naj še drugi v svojem imenu: v Večeru in Delu me v dveh letih na noben način niso povabili k besedi - niti enkrat. Priznam, bera v obliki nekaj sto kritičnih prispevkov na mojem blogu res ni pretirano bleščeča, toda bolj zoprno bo razkritje, če niso dopustili prostora niti od mene bolj intenzivnim in boljšim pridrževalcem ogledala. Zakaj ne, je lepo razbrati že v priloženem izseku iz današnjega članka, kjer je sleherna kritika že v izhodišču (beri: celo v začetnem vprašanju) diskreditirana.

Zato tudi teza o epekajevskem duhu, ki se je naselil v protestne glave Mariborčanov, pač ne more biti neuspešna. Ob manku presežkov je zatekanje k prilaščanju duhovnih eksplozij pač nekaj priročnega. Ali kot se je Mojca Pišek nedavno obregnila ob to idejo v Dnevniku: »Mariborčani so brez EPK prebedasti celo za to, da bi jim prekipelo. Tako bi mi interpretirali njihove poskuse interpretacij, če nam ne bi bilo preveč nerodno.«

Brez voljnih novinarjev EPK ne bi bil tako bombastično uspešna zgodba, ki si je morala za utišanje dvomljivcev še dodatno pripisati kakšno zaslugo več – tudi za politične procese v mestu. Da se je vse začelo z radarji in neko neznano FB skupino, ne zavoljo nekoga med nami, pa itak nikogar več ne zanima.

Napotila:
http://zofijini-epk.blogspot.com/
http://vezjak.wordpress.com/?s=epk
http://www.zofijini.net/

ponedeljek, 13. februar 2012

Vijolična umetnost in njena nedolžnost

Je skupina Laibach dejansko zbujala nacistična čustva in poveličevala nacistične simbole? Danes bi, vsaj umetniško izobraženi in intelektualno povprečno pismeni, zgolj skomignili z rameni: trditev bi imeli za neumno. Ne, skupina Laibach ni zbujala takih čustev, z njim se je zgolj poigravala, provocirala je z nacistično ikonografijo, ponujala protitotalitaristično sporočilo, zgolj repetitivno subvertirala simbole. Njihova umetniška intenca je bila, bi dejali, drugačna, in ta pervertira in povsem izniči možnost pripisa »realističnih« nacističnih (ali fašističnih) namer in atributov. Primer navajam v začetno ilustracijo: skupina Laibach dokazuje, da artistična vsebina, opremljena z nevarno simboliko, ni nujno nacionalistična, nestrpna in zato sporna, akt zanikanja človeških vrednot ali pravic, četudi se zdi na površini takšna. Toda kaj je tisto, kar jo naredi za nasprotno opisanemu in neproblematično? Eden možnih odgovorov: premišljena umetniška intenca. Sporočilna dimenzija.

No, pa gremo v sedanjost na sledi tej intenci: kako razumeti mariborski ulični strip Violent? Sta scenarist Zdravko Duša in Damijan Stepančič ustvarila artefakt, ki je vreden zgražanja, ker da vzpodbuja netolerantna čustva, poziva k agresiji in primitivnosti (»Malo vas, je, malo, pičkice!)? O tem je zelo naklonjeno, afirmativno, neproblematizirajoče pisala (tudi) Mladina v zadnji številki, pri čemer se je novinarka postavila le na raven, ko avtorjema stripa prikimavajoče daje prav v njunih odgovorih na kritiko. Toda s kakšnim argumentom? Po analogiji z Laibachom bi lahko rekli, da bi morala za to jamčiti njuna namera ali vsaj nek element umetniške vsebine. Bojim se, da takšnega elementa v njunem uličnem stripu ni. In če je že, je groteskno nekredibilen. Zaradi nekaterih skeptičnih odzivov bi pričakovali, da bosta svojo namero izdatno in prepričljivo pojasnila. Zamudila sta priložnost in sploh ne opazila, da njuna razlaga funkcije uličnega stripa, ki naj prekrije mestne packe (zanikrna pročelja) in ponudi alternativo uličnim oglasnim plakatom, predstavlja posredno priznanje odsotnosti take intence (za prekrivanje umazanih ulic lahko seveda uporabimo najbolj nedopustne vsebine). Nista pa zamudila priložnosti, skupaj z novinarji ne, da ne bi kritikov štela za kratkovidne moraliste.

Če bi skupina Laibach odkrito zagovarjala nacizem, bi se nad tem upravičeno zgražali. Toda kaj točno počne Duša, če ne to, da promovira »violentne« Viole, tudi če ne želi zagovarjati nasilja, agresivnosti in netolerance? V intervju za Večer je pojasnil, da so navijaška skupina kot »subjekt« njegovega umetniškega zanimanja nič

manj kot močni ali celo najmočnejši tvorci mestne identitete. (Le kaj bi v mestu s humanisti, saj imamo Viole in Kanglerja, pa še kakšnega Janševega pisateljskega botra! Zadostuje!) No, ta imeniten mestotvorni agens je za nameček benigen, saj ga umetnik brani z »bob dneva« vredno domislico: »Z Violami sobivate v Mariboru že nad 20 let. Če bi bile tako nevarne, bi jih že zdavnaj prepovedali.« Trditev v podporo in slavo omenjenim, pa tudi v očiten zagovor njihovega nenasilja (!), je precej trivialna logiška zmota. Zmota sklicevanja na zakon(itost) pravi, da je tisto, kar je zakonito (neprepovedano), moralno pravilno, in tisto, kar ni, moralno slabo. In ker Viole niso prepovedane, so moralno (ali kako drugače) OK, se glasi opreproščena mišljenina. Ko bi neko navijaško skupino že lahko prepovedali kar tako. Seveda marsikaj, kar ni prepovedano, ni moralno OK. In tudi marsikaj, kar ni moralno OK, žal ni mogoče prepovedati. Bob dneva je zato navadna blesarija. Ki je menda zadela žebljico na glavico. Čigavo že?

No, pa privzemimo, da je zgornje zgolj nemaren zdrs. Pojdimo k pomembnejšemu. Misel avtorja v pojasnilo njegove izbire in odločitve za umetniško akcijo, češ Viole so »najglasnejši izraz pripadnosti mestu«, tudi ne ponuja nobene posebne subverzije. Pričakovali bi, da bomo v stripu našli sociološke elemente preizpraševanj, npr. odkod nasilje, nek sporočilni element. Pa nič. Nasprotno, zdi se, da intenca tu sploh ni artikulirana, oziroma da je le ena, zelo banalna in ni vezana na umetniško delo: nič drugega kot tako ali drugače pokloniti se mariborskim navijačem zaradi vsega, kar so dobrega naredili totemu mestu, jih emblematizirati in opozoriti nanje kot na identitetni moment Maribora. V bistvu smo prisiljeni ob vseh pojasnilih, ki smo jih doslej slišali, prav to razumeti kot edino sporočilo. Ob tem Duša seveda ne pove nič o tem, kaj so storili slabega, pa tudi v definiciji dobrega manjka praktično vse. Na apologijo ne artefakta, temveč izključno obravnavanega »subjekta«, neposredno meri njegova beseda o očitkih glede nestrpnosti uličnega stripa. Moral bi braniti artefakt, ne Viole, stori pa obratno: »Tole je nekorektno do Viol, če drugega ne. Več kot dvajset let so že v mestu, ki živi z njimi, so njegov del, spektakelski in značilen, zdaj pa so nenadoma postali zgolj potencialni netilci nasilja. Ne vem, kje je tista točka ogroženosti, ki ljudem zbudi strah, da tako reagirajo, poskušam to razumeti, ampak na spektakelski ravni so Viole nenadomestljive.« Ne spomnim se, da bi Laibachi na podoben način zagovarjali nacizem. (Upam, da mi ni treba posebej poudariti, da tu primerjam zgolj pristope enih in drugih umetnikov.)

Le kakšen teden nazaj je dr. Ljubo Bavcon opozoril na dejstvo, da je nacionalistični sovražni govor lahko zelo nevaren in dodal, da ima beseda učinek tempirane bombe. Kot se zdi, v larpurlartističnem slogu nekateri slepo verjamejo, da so umetniške besede iz tega izvzete. Umetniške v smislu pripadnosti dejanju ali akterju. Zanje da

velja neka druga logika, umetnost po sebi meri na resnico, artefakti so intrinzično onstran vseh možnih kontekstov in zato nenevarni. Duša zato lahko v intervjuju vzklikne: »Zaboga, stripa ne zanima nestrpnost!« Ali kot je povedal Tone Partljič nedavno, znova v Večeru in znova v »bobu dneva«, smemo govoriti o »bolj« zanesljivih pisateljskih človeških resnicah! Človek ob tem obnemi. Skratka, mi, umetniki, smo bližje resnici! Ne sprašujte, zakaj! Ne problematizirajte! Mi vemo. Samo v tej perspektivi odpade razumevanje, po katerem lahko umetniški izdelek legitimira tudi nekaj, česar si ne želimo in kar obsojamo (npr. nasilje in netoleranco). Druge razlage ni.

No, če je to preveč abstraktno in če se Duša sprašuje, »kje je tista točka ogroženosti, ki ljudem zbudi strah«, potem naj vpraša npr. mariborske geje in lezbijke, za katere se Viole te tedne v soju žarometov pohvalijo, da so jih uspešno spodili iz mesta. Maribor je torej končno osvobojen, »free zone«. Da bo ostalo več žensk za nas, še cinično dodajo. Res škoda, da tudi tega ni na stripu, potem bi morda lažje govorili o sporočilu! Avtorjevi pokloni nekogaršnji nenadomestljivosti na spektakelski ravni (ja, res je izgledal spektakularno fizični napad nanje!) se slišijo in so zelo glasen izraz bizarnega opravičevanja. Umetniki in novinarji se očitno trudijo videti smisel tam, kjer ga ne le ni, ampak ga niti ne bi smeli videti.

Verjetno smo res bizgeci tisti, ki v artističnih naprezanjih osmisliti violentizme in paralelnih opravičevanjih ne vidimo razumske točke. In še to v kontekstih nove epekajevske kulturniške avtarkije in zapovedane nevprašljivosti, medijskih bojkotov in blatenj preveč kritičnih do EPK! Zdi se mi bizarno, da v Mladini, ki je vedno med prvimi opozarjala na netoleranco in gojila občutljivost zanjo, prebiramo apologetiko vijolične umetnosti tam, kjer to ne samo ni smiselno in dobro argumentirano, ampak je po mojem prepričanju tudi nevarno.

sobota, 16. februar 2013

Deset minut EPK trajnosti in dva kozarčka za Kanglerjevo zdravje

Seveda je res. Že debelo leto in več se sprašujemo, kakšni bodo trajnostni učinki projekta EPK. Kaj bo Maribor imel od njega?

In potem na okrogli mizi z mariborskimi intelektualci (brez žensk, seveda) po izbiri Večerovih presojevalcev na vprašanje novinarke postanemo končno potešeni. Piše se 13. februar 2013:

Trajnostno pa nihče od nas ne ve, kdo je trajen, zato ker nas lahko čez deset minut več ni. In enostavno ta beseda trajnost, to je nekaj, kar se po vseh evropskih konferencah nonstop vrti, ko pa zvečer z ljudmi spiješ kozarec ali dva, pa jih vprašaš, kaj si o tem mislijo, pa se vsi smejijo.

Datum: 14.2.2013 17:32:00 - Stran: Slovenija

VIDEO: Maribor med ponosom in fatalizmom

Na Večerovi okrogli mizi je šest sogovornikov z različnih področij razmišljalo o prihodnosti Maribora: potrebujemo delo, očiščenje politične strukture, odprtost navzven, so ugotavljali

Igor Napast

Ste bili priča dogodku? Pošljite nam svojo plat zgodbe, morebitne slike, videe...

Imate novico, zgodbo, fotografijo? Pokličite na brezplačno telefonsko številko 080 98 08

Pridružite se nam Spremljajte nas

Družbeni dialog, več empatije in samorefleksije, realizem namesto populizma, preseganje vrtičkarstva znotraj vsake sfere, vrnitev dostojanstva ljudem in več neposredne demokracije z robotskimi svetniki, ki bi jih upravljali preko facebooka, je nekaj od predlogov, ki so jih včeraj po bobovsko na Večerovi okrogli mizi Maribor – kako naprej? nanizali povabljeni udeleženci omizja. Kako naj mesto ob Dravi po vstajah in tik pred predčasnimi lokalnimi volitvami pluje v boljšo prihodnost, so v Kazinski dvorani SNG Maribor skupaj z Večerovima povezovalcema **Tomažem Rancem** in **Branko Bezjak** razmišljali dramski igralec **Peter**

Programski direktor EPK Mitja Čander se je, res upajmo, šalil. Čeprav je bilo videti skrajno resno in čeprav njegove šale žal ni mogoče sprejeti – ob zgornjem odgovoru ni navrgel nobenega drugega, »resnejšega« pojasnila. Nihče izmed prisotnih ni oporekal, še najmanj moderatorja. Bilo bi čudno – časnik Večer je besede vodilnih v EPK vedno obravnaval smrtno resno in brez trohice dopuščenega dvoma.

Ker je prav ob tistem času proti Zemlji potoval asteroid, bi Čander morda lahko celo imel prav. Čemu sploh kakšen trud, ko pa nas morda že jutri več ne bo? Carpe diem!

Na povedano se morda ne bi oziral, če ne bi isti dan, ampak res isti dan prebral, da taisti za nek drugi medij govoriči o čem? O pomenu trajnostne naravnanosti projektov. Na Planetu Siol je skupaj s predsednikom sveta zavoda EPK Rudijem Mogetom plediral zanjo:

Enako kot Mogeta tudi Čandra skrbi preživetje trajnostno naravnanih projektov, ob čemer se sprašuje, kako te pozitivne spremembe, ki jih je prinesel EPK, ohraniti tudi v prihodnje. "Velika škoda bi bila, če bi vso to dediščino preprosto zavrgli," je povedal in dodal, da so v zavodu predstavili številne predloge, a nanje do zdaj ni bilo odziva.

Povedano preprosteje: tisti dan kozarec ali dva morda še nista stekla v grlo. Ker lahko v slovenski medijski krajini itak rečeš karkoli, ne da bi kdo opazil nekonsistenco, ker je kritika preganjana in cenzurirana, ker imaš, skratka, zaščiten hrbet, velja načelo *anything goes*. Vprašanje, ali potrebujemo trajnostno naravnane projekte ali zgolj smejanje ob dveh kozarcih, postane nenadoma irelevantno.

There's no sustainable free lunch…

Da trajnostnost ni nekaj, o čemer bi se smejali, dokazuje nekaj dni stara ugotovitev o tem, kaj storiti z neporabljenimi finančnimi sredstvi zavoda EPK. Ugotovili so namreč, da je bilo prihranjenih četrt milijona evrov. Očitno je bilo denarja še preveč, da ga niso uspeli zapraviti in ga bodo zdaj morali vračati? Ob tem naj bi 500 tisoč evrov v proračunu 2013 namenili za »za trajnostne programe, razvite znotraj projekta EPK, denimo Urbane brazde, Festival Maribor in mnoge druge, ki se morajo nadaljevati.« Povedano preprosteje: če je trajnostnost ništrc, ga občani moramo vendarle na veliko financirati. Ali vsaj kakšno buteljko, ob kateri ta ništrc ugotavljajo in se mu odkrito posmehujejo…

No, vedno ni bilo tako. 28. oktobra 2010 so v Večeru bili trajnostni učinki skrajno odločilni. Pravzaprav najpomembnejši:

"Zdaj lahko z veliko mero gotovosti vemo, kaj, kje, kdaj in za koliko denarja se bo dogajalo v letu 2012 v Mariboru in partnerskih mestih. Zanima nas točka prevrata, v miselnosti, v perspektivah, v načinu delovanja," pravi Čander. Ko je predstavljal programske sklope, je poudaril, da po zadnjem srečanju EPK v Wroclawu ni več zvezdništvo "in", nekaj, kar bi privlačevalo v programih EPK, temveč je mnogo vrednejši ***trajnostni učinek*** *in ustvarjalno povezovanje prebivalstva na območju, ki ga zajema.*

Podobno zveličavna je bila tudi izgradnja infrastrukture. Npr. 8. novembra 2011 v Večeru:

Čander posebej poudarja, da bo moral biti učinek EPK 2012 v tem prostoru ***trajen****. Pri tem pa ne misli zgolj na novo kulturno infrastrukturo, pri kateri bo v času krize zelo težko izpeljati vse zamisli. Pomembnejša je ustrezna odmevnost umetniških projektov, ki lahko umetnikom in izvajalcem prinesejo dobre reference v domačem in mednarodnem prostoru.*

Še bolj jasen je bil Čandrov predhodnik Aleš Novak, 8. decembra 2010 je razglasil trajnostni vidik za temeljni cilj koncepta EPK:

Evropska prestolnica kulture je večletni projekt in z iztekom leta 2012 se ne zaključuje. ***Trajnostni vidik je namreč eden od temeljnih ciljev našega koncepta.*** *Nekatere programske vsebine so se pričele izvajati še pred ustanovitvijo zavoda Maribor 2012, denimo organizacijsko in finančno zahteven projekt Festival Maribor. Leto 2012 predstavlja zgolj presečišče in žarišče številnih aktivnosti in naporov, ki so večletni," razlaga Novak.*

Franc Kangler, nagrajenec EPK

Iz povedanega lahko sklepamo, da je trajnostnost EPK projektov preprosto izgovor, kako dobiti še več denarja – in se nato smejati naivnosti financerjev. Se pravi pretežno nas, davkoplačevalcev.

Toda če nam, resničnim financerjem, nihče ni hvaležen, bodo v svetu zavoda EPK vsaj nekaterim. Pripravljena se že posebna priznanja zaslužnim. Med njim tudi Francu Kanglerju, ki ga navajajo kot prvega:

Da pa vendarle ni vse v denarju, sta se včeraj strinjala Moge in Čander, "izključno zagotovljeni (državni) denar ne bi razrešil črnega scenarija. Potrebujemo namreč jasno strategijo, da ne bi bilo piratskih pohodov." Novinarjem je bil predstavljen tudi na svetu zavoda sprejet in potrjen spisek posameznikov, ki bodo na slovesni ceremoniji prejeli zahvalo za posebne zasluge, med njimi: Franc Kangler, Boris Sovič, Andrej Verlič, Peter Tomaž Dobrila, Vladimir Rukavina, Danilo Türk, Drago Jančar in Andrej Brvar.

Človek, ki je uspel zminirati praktično vse infrastrukturne projekte EPK, pa še kakšne drugega, bo po presoji EPK velmož zdaj še deležen poklonov in nagrajen! Kot da bi vse te neuspehe poskušal Čander kot programski direktor minimizirati s še eno svetlo ugotovitvijo z okrogle mize Večera. Da bi stvar bila še bolj neprebavljivo groteskna, je programski direktor nič manj kot podvomil v smiselnost infrastrakturnih objektov. Da jih v Mariboru ni, ni takšna težava, kot se je ves čas zdelo:

Eno so floskule, ki se pojavljajo v začetku prijav na take projekte. Drugo pa je tisto, kar lahko realno dosežeš. Osebno mislim, da nujno rabimo nekatere infrastrukturne zgodbe, predvsem knjižnico in Umetnostno galerijo, da pa vendar ***ni več bistveno vprašanje o zgradbah****. Po*

svetu reciklirajo stare zgradbe, iz njih naredijo zanimive prostore. V Mariboru ta zavest ni prodrla, kajti če bi pravočasno prodrla, bi imeli prostore, ki bi bili lahko funkcionalni. Mislim, da smo z manjšimi takimi posegi v mestnem središču uspeli pokazati, da se ta logika lahko obnese.

Vse pozabljeno

Kangler pa ni bil le ključna oseba, ki je popolnoma zamočila z izgradnjo infrastrukture, Maksom, Umetnostno galerijo, Mestno knjižnico in tako dalje. Ne, kot župan in zdaj kot nagrajenec je bilpersona non grata, nad katero so se v zavodu EPK ves čas pritoževali, ker občina ni izpolnjevala pogodbenih obveznosti do njih. Zgolj dva citata (1, 2):

Mitja Čander: "Minimalna spodobnost bi bila, da se bi o zapiranju projekta kdo od ustanoviteljic z nami pogovarjal." In še: "Nihče nima pravice, da se Mariboru spodreže krila razvoja, zlasti, če je dolg občine zavodu EPK manjši od denarja, ki ga bo Maribor moral vrniti zaradi odpovedane Univerzijade." Pred zgodovino naj bi imel vsak svojo odgovornost, ga je dopolnil Moge in povedal, da so na seje sveta zavoda EPK najprej iz mariborske občine še prihajali, udeleževala sta se jih tedanji podžupan Janez Ujčič, kasneje pa sedanji podžupan Tomaž Kancler, "zdaj pa ni nikogar več."

"Imeli smo sestanke na občini, a se zadeve do danes niso premaknile, kljub temu da država sredstva, namenjena evropski prestolnici kulture, mariborski občini redno nakazuje," je dejal Moge. Ni skrivnost, da naj bi epekajevce, tako pričakujejo, rešil občinski kredit, "ne nazadnje nas je prav kredit rešil že pred pričetkom 2012.," je pristavil Moge. Na seji so obravnavali in sprejeli tudi predlog osnutka programa dela in finančni načrt za prvo polletje prihodnjega leta, svet zavoda pa občino poziva, da do 10. oktobra poravna zapadle obveznosti, če ne, pa naj vsaj poda načrt razrešitve situacije, so še povedali včeraj. Predstavili so tudi "črn scenarij": "Če občina ne bo poravnala svojih obveznosti, se bodo lahko upniki preko sodišča 'spravili' na zavod, zato bo imel blokiran račun in bo njegovo poslovanje onemogočeno." A naj bi obstajal še en scenarij, je včeraj dejal Moge: "po besedah župana Franca Kanglerja naj bi namreč sredstva mariborski občini nakazala država, ki naj bi bila zaradi uspešne občinske pritožbe bila občini dolžna dva milijona evrov." "Bil bi popolni nesmisel, če bi se tako uspešen projekt naenkrat zrušil sam vase," je včeraj dejal Čander.

Toleranca medijev in občanov je očitno brezmejna – do tega hipa nagrade ni problematiziral še nihče. Franc Kangler kot človek z veliko moralno integriteto bo skozi stranska vrata po zaslugi svojih krogov počaščen. Tolažilna nagrada je tako rekoč nujno morala priti s strani epekajevcev – kot obliž na sramoten odhod človeka, proti kateremu je skandirala desettisočglava množica. Proti kateremu je sproženih 10 kazenskih ovadb. Morda bi morali vrli epekejevci v utemeljitev napisati, da je človek

zaslužen prav za trajnostni razvoj mesta. Večjo perverznost bi si potem težko predstavljali. In potem bi gospodje iz EPK in občine res imeli že prej omenjen (dober) razlog, da nazdravijo s kozarčkom žlahtne kapljice, kot ji pravijo – in se ob tem še režali. Tako butaste publike in tako ustrežljivih medijev pač ni daleč naokoli.

četrtek, 28. februar 2013

EPK, krivci brez krivde in zaslužni črni kozli

Je na silo pregnani eks-župan Franc Kangler kriv, da Maribor po enoletnem hvalisanju glede EPK ni dobil novih »trajnostnih« kulturnih objektov – skoraj vseh po vrsti, ki jih je obljubljal? No, z izjemo Vetrinjskega dvora, ki dva meseca po zaključku EPK izgublja svojo kulturno poslanstvo, saj je že objavljen razpis za oddajo prostorov v njem?

Kulturna urednica v Večeru Petra Vidali misli, da je. Vendar hkrati verjame – pa razumi, kdor more – da je naredil vse:

Kangler je kriv, da nismo z EPK pridobili novih in nujnih kulturnih infrastruktur, ampak če česa ne moremo trditi, res ne moremo trditi, da je nezgrajene stavbe rušil. Nasprotno, vse je naredil, da bi jih dobili.

Biti kriv, vendar ne biti kriv je nekoliko drugačna manira Večerovega pisanja, odstopajoča od tamkajnjih direktnih panegirikov glede protagonistov, projektov in učinkov vsega, kar se rima na prestolnico kulture, in trajne cenzure vsega, kar se ne. Vpeljuje namreč bolj sofisticirano formo, nekakšno sočutno »razumevanje« za Kanglerjevo krivdo, definirano v očitno ohlapnejšem kontekstu od kazenskopravnega – navzlic njegovi objektivni odgovornosti. Vpeljuje neotipljivo, morda celo tragiško krivdo brez krivde. Ali krivdo brez krivca, krivca brez krivde, kdo bi vedel. Skoraj nam riše, če uporabimo dikcijo glavnega igralca, njegovo trpko izkušnjo nemočnega črnega kozla, kot se glasi Kanglerjev samoopis, proti kateremu so se zarotile mračne in temačne sile.

Krivde razbremenjena krivda je idealen recept za sproščeno ribarjenje v kalnem – in za odvezovanje odgovornosti samega medija, o čemer je že tekla beseda. Ampak to je šele prvi korak. Nedefinirana in mistificirana odgovornost, ker je »Kangler naredil vse, da bi jih dobili«, infrastrukturne objekte namreč, je potem razširjena še na nekrivdo snovalcev EPK. Zanje po mnenju urednice velja naslednje:

Zavod EPK nima z neuspelo infrastrukturo nič.

Lepo, torej je tudi EPK končno razbremenjen očitka z infrastrukturo. Amen. Kakorkoli obrneš, vsi so naredili vse, morda le malce nerodno, odgovornih pač ni. Zato Kanglerja in njegovih s tem, da nimamo Maksa, Umetnostne galerije, nove mestne knjižnice in podobno, ne kaže preveč preganjati, ker »nezgrajenih stavb niso

rušili«. In tudi epekajevski heroji s to polomijo nimajo nič. Za Večer in urednico pa tudi vemo, da sta opravila svojo novinarsko poslanstvo gledanja proč in legitimiranja vsega. QED.

Še ni konec. Ker za nezgrajeno infrastrukturo ni krivca, ker to nista ne črni kozel in ne trajnostni retorični mojstri iz zavoda, je Večerovo deljenje odpustkov lahko še dodatno utemeljeno: vse se je izteklo čisto v redu tudi brez novih prostorov. Tako rekoč po srečnem naključju in z naklonjenostjo bogov, meni urednica, zato se je zavod EPK zgolj malce preveč napenjal pri jadikovanju:

Malo se je pritoževal, ker ni bilo pravih prostorov za program, ampak na koncu se je vse izteklo, in se je res izteklo tako dokončno, kot bi se tudi v novih prostorih.

Ker kaj bi sploh s temi objekti (no, fajn bi jih bilo imeti, a ne?), če lahko tudi brez njih? Razbremenjena je v Večerovem komentarju tudi občina: plačala je vse, do zadnjega centa. Aleluja. In prav zato si nekaj uvidevnosti zasluži tudi Kangler za svojo dolžnostnim, kulturi naklonjenim ravnanjem:

Občina je tik pred Kanglerjevim odstopom plačala zadnji cent (od novega kredita) "za program in funkcioniranje zavoda". Ne pravim, da to ni bila njena dolžnost. Ampak na koncu bomo morali reči, da je župan Franc Kangler od vseh dolžnosti najbolj izpolnjeval kulturne.

Prav, uvidevnost je tu le ironično branje in težko rečemo, da avtorica hvali Kanglerja ali brani EPK. Vendar je njen izum »krivde brez krivde«, »odgovornosti brez odgovornosti« s takšnim ironičnim dodatkom vred uspel zarisati tisto, kar je po sebi vredno prezira: relativiziral jih je do konca.

Temu premišljenemu diskurzu »razumevanja« tistih, ki sicer zmorejo cenzuro drugačne misli, se zato kot povsem razumljivo kaže globoko spoznanje, da bo EPK nagradil (tudi) Kanglerja in še koga, kajti »brez njih EPK ne bi bilo«. Ja, tudi o tem beremo. Urednica se kajpak zaveda, da je njeno branje rahlo nevarno, zato se previdno distancira od bogokletne izpeljave, pa vendarle prikima:

Ne pravim, res ne, da mu moramo biti za to hvaležni meščani, zavod pa dobro ve, za kaj se mu zahvaljuje.

Kje je kakšno tehtno pojasnilo, čemu bi moral Kangler prejeti red za zasluge? Zaman ga bomo iskali – in to bi bila razprava »ad rem«. Lahko tudi obrnemo: zakaj ne najdemo niti pojasnila, da ga ne bi smel prejeti? Seveda je »logično« in samoumevno, da ga v takšni konstelaciji sil bo. Kanglerju pač pripada značka po tej »logiki«. Kajpak je »logično«, da bo manipulant v igri pokra ščitil drugega, če vzajemno vesta, da manipulirata oba in je njun skupen uspeh odvisen od tega. Ampak takšno

pojasnilo je tipična diskurzivna prevara, je zamenjava deskriptivne in preskriptivne ravni, ki bi jo lahko parafrazirali takole: Večer mora braniti pozicije EPK, kot jih je ves čas. Saj vendar gliha vkup štriha. In ni nobeno vprašanje ali spoznanje, da jih. Ker vprašanje je, ali je to tudi prav.

»Žanrsko« je tako uspelo urednici prav vse: biti kritična, ne da bi bila kritična, našteti odgovorne, ne da bi jih omenila, in pripisati krivdo, ne da bi prepoznala krive. Popoln medijski alibi. Celo glede očitkov o cenzuri in tistega »In je že padla kocka na medije, ker nismo odreagirali na to sramoto« jo je treba popraviti. Ne odreagirali, dejansko so jo nekateri soustvarjali.

Napotilo:
http://vezjak.wordpress.com/2013/02/16/deset-minut-epk-trajnosti-in-dva-kozarcka-za-kanglerjevo-zdravje/

december 2012

EPK med resnico mesta in njegovim vstajenjem

Kolumnist časopisa Dnevnik Aleš Čar, sicer eden poglavitnih protagonistov projekta EPK, je decembra 2012 v kolumni z naslovom »Maribor je mesto« slovenske medije in novinarje izzval s tezo, da je projekt zaradi enoletnega spuščanja elektrošokov v socialno tkivo mesta uspel doseči vstajo duha (brez telesa) in ga prevesti v jezo ljudskih množic. Poskrbel naj bi za odmašenje žil in novo prekrvavljenost mesta, kot se je slikovito izrazil. Duh se je potem materializiral v obliki številnih protestov in oživil speče Mariborčane.

Pisal se je 3. december, na ulicah Maribora se je na tako imenovani tretji vstaji zbralo okoli 10.000 ljudi in kasneje je bilo pridržanih okoli 120 domnevnih nasilnežev – številni so ostali priprti cel mesec. Mirni protesti so se sprevrgli v ulične boje, v katerih je policija uporabila tudi helikopter in solzivec. V trenutku objave Čar še ni vedel za razplet, za njim sta bili šele prva in druga vstaja.

Novinar istega časopisa Tomaž Klipšteter je na svojem Facebook profilu takrat cinično odreagiral:

KONČNO IMAMO ODGOVOR NA VPRAŠANJE, KI GA NIHČE NI POSTAVIL: PROTESTI SO ZASLUGA EVROPSKE PRESTOLNICE KULTURE!!! Organizatorji protestov so v pisarnah Vetrinjskega dvora leto dni »spuščali male elektrošoke v socialno tkivo mesta, potiskali kri po zamašenih žilah socialnih mrež«, kar ima zvezo »z novo prekrvavljenostjo mesta«. To, da so bili leto dni pohlevni do Kanglerja, Kanglerjev in kanglerstva, je bila samo fasada, podtalna konspirativna akcija, hvaljenje županove integritete in popolna odsotnost kritike pa samo prebrisana strategija programiranja »redefinicije duha«. Hvala vam, EPK. Kak pogumno in pokončno, da ste zdaj, ko je že mimo, svojo kanglico pristavili.

Kaj je torej res, kakšne zasluge si lahko pripišejo epekajevci za preporod in resurekcijo mariborskega duha, za ljudsko vstajo proti županu Francu Kanglerju in mestni oblasti v celoti? Morda celo za premislek o socialnem stanju? Kako uspešen je po presoji opazovalca spoj obojega, razviden na humorni predelavi mariborskega logotipa EPK, kjer se v »interakciji« namesto »špricanja kulture«, kot so nam obljubljali, uporablja solzivec?

Ne eno, več vprašanj

Aleš Čar je bil prepričljiv, novinarji so mu lahkotno sledili in se resnično začeli kar množično spraševati o »vzročno-posledični povezavi« med duhovno energijo EPK in mariborskimi vstajami. Nenadoma so začeli ponavljati floskule, sprožene v krogih ustvarjalcev EPK. Ujeli so se v past. Pri tem so, tako tipično globokoumno zanje, s tem drezali le v same protagoniste in si od njih obetali objektivno pojasnilo! Če bi bila takšna vzročna povezava med vstajniškim duhom in njihovih enoletnim kulturniškim vložkom bila dokazana, bi seveda zasluge zanjo imeli glavni EPK igralci – taisti, ki so tezo postavili. Postavili bi spomenik samemu sebi.

Sam bi vendarle, bolj metodološko čisto, ločil med nekaterimi naslednjimi artikulacijami spraševanj, ki se nam zastavljajo, četudi vseh kasneje ne bom elaboriral:

(1) splošno vprašanje učinkov, uspehov in rezultatov projekta EPK, njihove ocene in presoj, impakta špricanja in eksplozij kulture, kot so temu dejali na začetku, na »duha« mesta, ljudi ali širše;

(2) vprašanje vzročnoposledične povezave EPK in protestov oziroma niza mariborskih vstaj – torej vprašanje dokazljive vzročne relacije epekajevskega napora in njegovega učinkovanja na duha ljudskih množic;

(3) vprašanje legitimnosti epekajevcev v odnosu do mestne oblasti v luči protestov proti tej oblasti – kako so se obnašali doslej, so bili na strani ljudi ali politike ter ali imajo kakšno kredibilnost protestirati proti njej;

(4) vprašanje na presečišču obojega: kako je lahko nekdo, ki je tvorno sodeloval z mestnimi oblastmi (vsa čast izjemam), se ji dobrikal, zdaj nenadoma uspel prebuditi proteste proti njim? Je bila to kakšna posebna zvijačnost uma in delovanja, pretvarjanja in ritolizništva, ki bo zdaj nenadoma prikazana kot velik saboterski uspeh?

Nova samozavest, novi refren

Stališče Aleša Čara ni bilo osamljeno. Ob pregledu evforičnih izjav v zadnjih tednih sem ugotovil, da je izrekel nekaj, glede česar se strinjajo tudi vsi njegovi kolegi. Še več, v Večeru (15. 12. 2012) frazeologijo o elektrošokih v socialno tkivo (dobesedno) prevzame programski direktort EPK Mitja Čander. Kot da bi malodane poglavitni protagonisti poenotili svoja mnenja. Takšno izjemno soglasje je šlo celo tako daleč, da so kar vsi po vrsti uporabili isti žargon in terminologijo – govorili so sproženi novi mariborski samozavesti. Kar naj bi EPK uspel sproducirati in dati mestu, je prav ona.

Naj bom zelo natančen in točen pri citatih v ilustracijo povedanega, kar bo vzelo nekaj prostora. O učinkih EPK na mariborske vstaje zelo naravnost spregovori Andrej Brvar, član EPK akademije. Ključni pojmi, ki jih uvede v intervjuju za MMC RTVSLO na dan 4. december 2012, so že omenjena samozavest, duh in podzavest. Mariborski protesti so učinek in delo novega duha:

Po mnenju pesnika Andreja Brvarja se je Maribor zaradi EPK močno spremenil: »Gre za dogajanje, ki je v podzavesti mesta. Mesto po tem letu ne bo in ni več takšno, kakršno je bilo.« Spremembe opazi predvsem pri mlajših generacijah. »Gre za nek nov način pogovora, za nek nov duh, ki se bo pri mlajših samo še razvijal. In iz tega duha lahko pride do pritiska od spodaj na občinske strukture, da preprosto vsa stvar ne usahne, ampak da gre naprej,« je dejal.

Da trenutno prihaja v Mariboru do družbenega vrenja, po mnenju Brvarja ni naključje. »Vsi ti protesti imajo neko podtalno povezavo z EPK. V mestu opažam neko novo samozavest. Taista samozavest se zdaj v neki navidez negativni obliki pojavlja na trgu kot protest. Če bi mesto ne bilo do te stopnjesamozavestno, ne bi šlo na trg in se zavzelo za svoje pravice.«

Ob Čaru in Brvarju je tu generalna direktorica zavoda EPK Suzana Žilič Fišer, ki je menila nekaj podobnega. Še več, njo je začelo veseliti aktivno državljanstvo: »Veseli me, če so ljudje zaradi EPK bolj pripravljeni biti aktivni državljani.« Ključni pojmi, ki jih uporabi ob tvorjenju vzročno-posledične povezave med protesti in EPK, so samozavedanje, apatija, demokratizacija, javni dialog. Na novinarsko vprašanje odgovarja kar neposredno v članku v Dnevniku 9. decembra 2012, ki je po sebi pomenljiv že v naslovu »EPK je ljudi prebudila iz apatije«:

Veliko ljudi je potegnilo vzporednico med EPK in trenutnimi uličnimi protesti v Mariboru. Bi tu lahko bila kakšna vzročno-posledična povezava?

Že večkrat sem povedala, da mesto po letu 2012 ne bo nikoli več takšno, kot je bilo pred tem letom. Če je ta projekt spodbudilsamozavedanje meščanov in državljanov, demokratizacijo mnenj in javni dialog, spodbudil to, da se ljudje bolj zavedajo soodgovornosti do kreiranja tega prostora, je bil naš cilj dosežen. Navsezadnje sta tako tradicionalna kot digitalna sfera znotraj EPK omogočali izražanje mnenj, stališč. Če rečemo, da se zaradi EPK bolj izkorišča pravico do izražanja svojih mnenj, smo zelo zadovoljni. To je nekaj, kar je bilo v Sloveniji zelo potrebno, saj smo bili priča močno razširjeni apatiji, še posebej pri mladih.

Ob Čaru, Brvarju in Žilič-Fišerjevi je tu še programski direktor projekta EPK Mitja Čander. Če so prvi trije vsi po vrsti sprejeli diskurz »samozavesti«, ga je tudi Čander, celo najbolj intenzivno – imamo torej kar štiri protagoniste, ki govorijo tako rekoč isti jezik. Vendar je Čander malenkost bolj previden pri vzpostavljanju povezave: zagovarjal je tezo, da je EPK »delno« proizvedel proteste, da so ob njem bili še drugi razlogi. Dokazov znova ni navedel. Ključni pojmi so znova samozavest (v prav vseh intervjujih, zelo izrazito), fatalizem, apatija.Tu je citat iz uradne strani zavoda:

Priliv zasebnega in javnega denarja je bil letos v mesto znaten in vložek se je gotovo obrestoval. A še bolj pomembna je novasamozavest, ki je posledica mestotvornih procesov, ki razkrajajo ruralni model, ki v Mariboru ni nepomben že vsaj od konce druge vojne naprej. Meščani so tudi s pomočjo EPK dojeli, da so lahko sami krojači svoje usode in da prevladujoči katastrofizem in fatalizem nista edino naravno stanje.

V intervjuju iz klepetalnice MMC RTVSLO je na poizvedbo, kako gleda na proteste, ki so se začelil ravno v Mariboru, povedal nekaj podobnega: »Ne, nič se ne bojimo. Maribor je ponosen na EPK, v to sem prepričan. Mesto je postalo na pozitiven način samozavestno.« V pogovoru za STA, približno v istih dneh pa na poizvedbo o vzporednicam med EPK in uličnimi protesti navrgel:

Protesti so nekaj tako širokega, da nikoli ne morejo biti povezani samo z enim razlogom. Protestirati so prišli ljudje iz zelo različnih vzgibov in provenienc. Verjamem, da je

bilo med njimi veliko tudi takih, ki jim je letošnje dogajanje v mestu dalo neko novo samozavest in da se jim je ta fatalizem, ki je značilen za Maribor, zazdel vprašljiv. Gotovo je marsikomu letošnje leto dalosamozavest tudi za to, da gre na trg in pove svoje mnenje. Celota protestov pa je nekaj precej obsežnejšega, da bi lahko bila povezana zgolj z EPK.

Kangler kot pogumen človek z veliko integriteto

Če ne more biti nobenega dvoma, da štirje pomembni protagonisti zagovarjajo tezo o njihovem lastnem vplivanju na proteste in si jih po svoje lastijo, če ni dvoma, da se med prve aktivne protestnike prišteva še en EPK akter, Aleš Šteger (npr. v intervjuju za ORF, ki je krožil po družbenih omrežjih), smo s tem sicer odgovorili zgolj na eno od zgoraj naštetih možnih četverih spraševanj. Nekaterih preostalih se bom dotaknil le bežno. Domačijskost mariborske mestne politike in epekajevskega vodstva sem pribeležil v številnih zapisih, naj spomnim le na slovite panegirike, ki sta jih županu Kanglerju pela Pandur in Čander. Slednji na primer takole opeva moralno veličino župana, za katero se je sicer kasneje začelo zanimati tudi protikorupcijska komisija in seveda policija:

»Občina je ustanovitelj zavoda in župan Franc Kangler je bil pobudnik te zgodbe. Za to zadevo je zastavil svojo politično integriteto in vidim ga kot človeka, ki z vsem srcem stoji za to zgodbo. To se mi zdi za politika zelo pogumno dejanje, saj se običajno dogaja, da se politiki sprva skrijejo in se pokažejo le, če se projekt izkaže za uspešnega.«

Duh, ki so ga torej epekajevci proizvedli, je bil duh prehoda od kimanja oblastnikom do neposrednega revolta proti njim – ne sicer njihovega, temveč ljudskega. Obenem v EPK niso pokazali niti najmanjše senzibilnosti do ostalih kulturnih producentov, ki so do zadnjega pristajali na fašistoidno logiko »Ali boste kulturniki del EPK, ali pa crknite«, ki ji je sledila tudi občinska odločitev o odmiku razpisov za kulturni denar, češ da je ta ves prekanaliziran v EPK. Mariborskemu društvu Zofijinih je celo bila izrečena policijska globa v višini okoli 1000 evrov, ker je protestiralo ob obisku epekajevskega projekta obiska izraelskega ambasadorja v Mariboru. Že od maja 2011 je obstajala peticija za odstop župana, a je prav noben epekajevec ni želel podpisati. Prej bi torej pričakovali, da bodo v zavodu EPK deležni revolta proti sebi, ne pa, da bodo po njihovem oni akterji revolta proti drugim. In, nenazadnje, v februarju 2013 so v svetu zavoda EPK tudi javno naznanili, da bodo odstoplemu Kanglerju dali posebno priznanje za zasluge pri projektu.

Brez novinarjev ne bi šlo

Na drugi strani je bilo seveda novinarsko lakajstvo. Rožice so bile že dolgo nazaj posajene, EPK mora uspeti. Večerova novinarka Melita Forstnerič Hajnšek je

posvojila začetno stališče, kajti tudi ona ve, da je EPK spravil ljudi na ulice: »To je bil začetek epekajevstva po mariborsko, zato nimajo čisto prav tisti, ki ne dovolijo povezovati mariborskih vstaj in EPK.« (Večer, 15. 12. 2012). Podobne enkomije smo prebirali v Delu (»Kakšna je torej dediščina EPK? Kar zadeva kulturne presežke, je izjemna in samo upamo lahko, da je ta parada umetniške odličnosti pustila svoj pečat…«) In kje se je tu znašla kakšna kritična refleksija, dopuščen dvom, ne da bi bila nemudoma zatrta? Ji je sploh bil odmerjen kakšen prostor v javnih premišljanjih? V glavnem ne, vsaj v mojem primeru je bila direktno cenzurirana. Kako sta lahko potemtakem splošni antikriticizem in dobrikanje sploh proizvedla kakršenkoli revolt, kako bi se lahko epekajevski duh naselil v protestne glave Mariborčanov? Ob manku presežkov je zatekanje k prilaščanju duhovnih eksplozij pač nekaj priročnega. Ali kot se je Mojca Pišek obregnila ob to idejo v Dnevniku: »Mariborčani so brez EPK prebedasti celo za to, da bi jim prekipelo. Tako bi mi interpretirali njihove poskuse interpretacij, če nam ne bi bilo preveč nerodno.«

Brez voljnih novinarjev EPK ne bi bil tako bombastično uspešna zgodba, ki si je morala za utišanje dvomljivcev še dodatno pripisati kakšno zaslugo več – tudi za politične procese v mestu.

Prebedasti, da bi protestirali

Izjava o tem, da so Mariborčani za epekajevce prebedasti za to, da bi protestirali, je ključna za demistifikacijo vseh retoričnih in medijskih prezentacij EPK kot super uspešnega podjetja. Začetne retorične parole o EPK kot »resnici mesta«, o reinvenciji kulture in spreminjanju definicije kulture (Čander), o njenih eksplozijah in špricanju (sic!) so Mariborčane že od prvega dne interpelirale v nevedno rajo, stupiden plebs, ki mu bodo novodobni Prometeji, povečini iz Ljubljane, prinesli ogenj kulture. Ga razsvetlili in potegnili iz brezna prostaškosti, nevednosti in teme. Ideološki pogled na nekultivirano njivo, ki jo bodo zorali vrhunski umetniki in njihovi programski usmerjevalci, si je ob izteku projekta na jesen in zimo 2012 tako rekoč moral prisvojiti tezo o avtorstvu vstajenja mariborskega duha, da bi lahko pokazal na neko otipljivo eksternalijo svojega postanka v mestu. S tem so se protagonisti vsaj nekoliko poskušali približati metafizični obljubi, da bo EPK »resnica tega mesta«. Prazni patetični zaprisegi torej, ki so ji pridodali politično floskulo o samozavesti, sposojeno pri Janezu Janši in Borutu Pahorju, nato pa se oklicali za stvarnike (mariborskega) duha.

Nereflektirana teza o finalnem uspehu epekajevskega projekta, ki je uspel zdramiti mariborske množice in pregnesti duha mesta, v sebi zrcali skoraj vse aspekte njegove problematičnosti: hvalisavo prazno retoriko, politično manipulativnost, ideološki

narcisizem, nekritično »permisivnost« v medijih in javnosti. V tem smislu Evropska prestolnica kulture ni bila resnica tega mesta, ampak je upati prav obratno, da bo mesto nakazalo neko resnico o njej - zdaj, ko v letu 2013 ostaja samcato in samo, brez nje.

Objavljeno v reviji Dialogi, 11/12 (2012)

september 2013

Kultura in dinamit

Evropska prestolnica kulture v Mariboru je te mesece dočakala težko pričakovani trenutek resnice. Tisti, ki so nam ga tudi obljubljali. Ne le zato, ker se je v letu 2012 v mestu ob Dravi, kamor so bila usmerjena ogromna pričakovanja, zvrstilo okoli 5000 dogodkov, pospremljenih s fanfarami o izjemni priložnosti, ki je prišla v majhno Slovenijo. In je dolgo več ne bo, kot so nam dejali. Ne, trenutek končne resnice se ne navezuje na ponujeno možnost in realnost naših sposobnosti, temveč na dve neizogibni okoliščini, ki smo ju smeli pričakovati ves čas: na kulturno zapuščino projekta ob izteku in njegove trajnostne učinke, nato pa še na končne finančne in preostale bilance projekta, ki bi morale pokazati na njegovo verodostojnost.

O trajnostnih učinkih je bilo povedano že skoraj vse: Maribor kot prestolnica kulture jih praktično ne bo imela. To smo ves čas strahoma slutili vsi in celo odgovorne osebe si niso upale obljubljati ničesar v tem oziru. Zdi se, da je bil v tem segmentu projekt vnaprej programirana polomija: izgrajen ni bil noben infrastrukturni objekt in niti uradni dokumenti nadaljevanja programov po koncu 2012 praktično niso predvideli. V nasprotju s hvalisavo retoriko napovedi in panegirično razpoloženimi mediji, ki smo se jih v dveh letih naposlušali *ad nauseam*, je realnost bistveno bolj kruta. Od obljubljene renesanse duha in »eksplozije« kulture je ostalo bore malo: namesto nje se nam dogaja trajna implozija projekta in njegovih učinkov. Kulturno življenje je dan kasneje v mestu videti še bolj siromašno in poraženo, načela ga je tudi gospodarska kriza in številni ustvarjalci so zaradi nje še bolj na robu preživetja. Še manj se je uresničila napoved programskega direktorja, ki je na začetku pompozno obljubljal nič manj kot redefinicijo kulture. Povedano preprosteje: po projektu evropske prestolnice naj kultura več ne bi bila, kar je bila poprej. Doživela naj bi popolno preobrazbo. Toda celo finalna evalvacija Evropske komisije je pokazala, da ne bo imela posebnega vpliva na druge sektorje v mestu, da se kulturna infrastruktura nikakor ni izboljšala, kar velja za Maribor in obenem vsa partnerska mesta, ter da bodo dolgoročni učinki zelo skromni. Da bi mesto uspelo »redefinirati« kulturo, karkoli bi že to moralo pomeniti, je bila zgolj puhla igra besed za naivne.

Ob odsotnih trajnostnih učinkih je tu še en trenutek resnice: finančna revizija. Medijsko napihovanje in hvalisanje, pri katerem so številni novinarji odigrali neslavno vlogo, odgovornim osebam ne more več biti v pomoč: bilance kažejo, da je prišlo pri porabi denarja do številnih kršitev. Počasi so se začele uresničevati ocene

nekaterih kritičnih glasov o »evropski prestolnici korupcije«, četudi nekoliko pretirane. Finančni pregledi so ugotovili številne kršitve pri sklepanju avtorskih in podjemnih pogodb, neustrezen sistem nadzora nad njimi in prirejanje pogodb za nazaj. Nekatere so enostavno manjkale (v enem izmed primerov tudi za izvedena dela, vredna več kot 40.000 evrov), prišlo je do nezakonitega drobljenja naročil male vrednosti. Obe odgovorni osebi, generalna direktorica in predsednik sveta, sta bila zaradi kršitev obremenjeni z denarnimi kaznimi.

Videz uspešnosti in prestižnosti je projekt vzdrževal tja do novembra 2012. Nenehno omenjane »eksplozije kulture« niso bile le spontana demagoška floskula, postale so tudi eno izmed osrednjih uradnih gesel. Toda najbrž je odločilno vlogo v javni podobi vodenja prestolnice kulture odigralo protestniško gibanje, ki je vzniknilo v Mariboru lansko jesen. V ljudi se je resnično nasledila eksplozivnost, a prav nič zaradi kulturnih dogodkov in odšli so na ulice. Uspešno, kajti odplaknili so koruptivno vodstvo mesta z županom na čelu, ki je začelo načenjati njihove denarnice. Pripetilo se je nekaj, česar v Sloveniji nismo videli že desetletja: ulično gibanje je, po nekaj ponovljenih vstajah, porodilo nepričakovan uspeh. Zelo rekdo viden v regiji. Še več, občinska korupcija je zrevoltirala množice, da so prišli na ulice in kasneje mobilizirali ljudi tudi v drugih slovenskih mestih. Sledile so županske volitve in z nastopom novega, s protesti povezanega župana, je prišel čas za metlo. Potrdilo se je, kar smo vedeli ves čas: projekt evropske prestolnice je bil v veliki meri sad tesnega sodelovanja med občinskim političnim krogom in kulturniško elito; s padcem prvega je bila načeta tudi integriteta drugega. Mediji so postali nekoliko manj zaupljivi in začeli so zahtevali nekaj več transparentnosti. Reklamirano načelo najbolj vidnega propagandista v EPK, namreč »piar je poezija kapitala«, izjemno natančno opiše funkcijo, ki so ji v projektu sledili: pravo poezijo so uspešno zamenjevali za piar poezijo. Večina je temu nasedla. Če je bil nato propagandist nagrajen, saj je lahko v okviru projekta za nagrado ironično izdal svoj literarni prvenec, so omledni lokalni novinarji brez težav poveličevali dogodke, akterje kovali v heroje in se posluževali tudi cenzure kritično razmišljujočih. Skratka: piar poezija je bila resnična zmagovalka projekta.

Danes je zato, ob ogromnem madežu, ki se hitro širi, zanimivo spremljati nadaljevanje obrambne retorike vseh vpletenih akterjev. Generalna direktorica je brez pomislekov zašla v teorije zarote in revizijska poročila označila za »politično motivirana«. Uporabila je frekventni žargon odstavljenega župana, klavrne figure, ki ni samo klonila pod težo številnih kazenskih ovadb, temveč postal simbol skorumpiranega politika v državi in nekoga, ki povsod išče in vidi skritega sovražnika. Kulturna urednica edinega lokalnega dnevnika je ob nastali sramoti

namesto k razčiščevanju pozvala k ignoranci in gledanju stran: »Vrtiljak greha in krivde pa se bo seveda vrtel naprej, čeprav že zdavnaj več ni pomembno, kdo je bil in kdo bo kriv. Izgubljamo vsi in izgubljamo še mnogo več, kot se je zdelo pred osmimi meseci, ko smo olajšani predali naziv EPK. Upajmo, bolj srečnima mestoma.«

Če so nas torej z nenehnim slavljenjem vsaj dve leti prepričevali, kako se Mariboru obeta duhovni in kulturni preporod neslutenih razsežnosti, se je na končni postaji odisejada preveselila v poziv k samooslepitvi. K temu torej, da moramo na zgodbe prestolnice kulture čim hitreje pozabiti. Čudovit primerek dekulpabilizacije, kjer krivih bojda ni, ter fatalistične (samo)razbremenitve odgovornosti, kjer glavno vlogo igra boginja Fortuna, ki enim podeli srečo, spet drugim ne. Apeli proti iskanju odgovornosti kajpak najbolj ustrezajo vpletenim osebam na ključnih položajih.

Najbolj tragični moment dogajanja je bil bržčas v tem, da je vzhičeni bahavi diskurz evropske prestolnice kulture že ves čas anticipiral svoj neslaven konec. Omenjeni trenutek resnice, ki vedno pride šele, ko pade mrak in Minerva poleti na svoj let, je bil zato emfatično vpisan v sam diskurzivni register protagonistov projekta. Razviden je bil ves čas za tiste, ki so želeli videti. Lepa ilustracija je naslednja: vodilni so na začetku obljubili nič manj kot to, da bo projekt evropske prestolnice postal »resnica tega mesta«. Obljubo so izpolnili, vendar v napačno smer: želeli so si, da bi kulturni presežki poskrbeli za neko novo duhovno stanje, toda namesto obogatitve se je razgalila neka druga resnica praznine, ki je zazevala izza bleščeče lupine Potemkinove vasi.

Implozija kulture je bila tako rekoč že sestavni del napovedi o njenih eksplozijah, na katere se je odstavljeni koruptivni župan s svojo ekipo kulturnikov tako rad skliceval. Ko bodo skozi mesto znova potovali trgovci s kulturo z opasanim dinamitom, bodimo bolj previdni. Kultura in dinamit ne gresta skupaj. In predvsem ne smemo čakati niti minuto, da jih ustavimo. Kajti negativne posledice bomo čutili še dolgo časa.

Objavljeno v reviji Dialogi, 9/10 (2013)

Čisto za konec

In na koncu so nas seveda želeli prepričati, da smo nič krivi, nič grešni, da so takšni še zlasti oni sami: temu se reče epekajevska nič-več-pomembnost. Ko je zastor padel, ko je vsega konec, lahko kulturna urednica Večera Petra Vidali pod črto zapiše, da je treba pri epekajevskem prelaganju krivde in finančnih revizijah na vse pozabiti (Večer, 20. avgust 2013):

Vrtiljak greha in krivde pa se bo seveda vrtel naprej, čeprav že zdavnaj več ni pomembno, kdo je bil in kdo bo kriv. Izgubljamo vsi in izgubljamo še mnogo več, kot se je zdelo pred osmimi meseci, ko smo olajšani predali naziv EPK. Upajmo, bolj srečnima mestoma.

Čudovit primerek de-kulpabilizacije, lepodušniške raz-krivde, strumnega pogleda proč, ker nič ni več pomembno, fatalistične samorazbremenitve odgovornosti, ne-sreče, ki jo je treba prepustiti srečnim. Ne bo šlo. Ve se, kdo so bili akterji, medijski in politični pribočniki. Pridušanje, da smo v EPK projektu izgubljali vsi, je *post festum* supermoraliziranje, kjer se, kakopak, krivda porazdeli in ni prav nič pomembna. Je tako tipično brisanje napak in spomina za nazaj.

Pričujoča e-knjiga želi biti majhen korak v nasprotno smer, želi biti čisto nasprotje poskusa izbrisa.